

Universitat Autònoma de Barcelona

TESI DOCTORAL

Valoració de la qualitat psicosociopedagògica d'algunes xarxes i serveis d'atenció a la primera infància 0-3 anys i les seves famílies de poblacions de l'àrea metropolitana de Barcelona.

ESTHER SECANILLA CAMPO

Directora: Dra. CARME ÀNGEL FERRER

Codirectora: Dra. ISABEL GUIBOURG GARCÍA

Programa Interuniversitari de Doctorat en Psicologia de l'Educació (DIPE)

Departament de Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació.
Universitat Autònoma de Barcelona.

Bellaterra, tardor de 2010

Abstract

The objective of this research is to study and analyse the psycho-socioeducational quality of policies for Childhood as they appear specifically in the networks and services for early years childhood in some of the towns of the Barcelona metropolitan area. To achieve this objective a system of indicators has been designed to evaluate the quality of the centres/services/programmes for early years, and from these a questionnaire has been created. Analysis is carried out the surveys and interviews as well as the use of questionnaires sent to specialists and professionals working in centres and services for early years children. Data treatment is carried out using SPSS. The analysis of the data shows how networked services can help to improve the quality of the facilities in a town, and indicates the benefits that this brings. It also shows that the psycho-educational quality of the professionals in the centre is very high. Finally, the investigation enables a perception of how some indicators are susceptible to modification, with the aim of making the system of indicators sharper. From analysis of the results, a practical proposal is made, describing some of the lines of action necessary for the introduction and/or optimisation of the model of networked services in municipal areas, using a participative psychological teaching model, from a community perspective based on the collaboration of the participants.

Keywords

System of indicators, indicators of quality, psycho-socioeducational quality, networked services, children's support networks, early childhood, families, services for early childhood, interdisciplinary work, community assessment.

Resum

L'objectiu d'aquesta recerca és estudiar i analitzar la qualitat psicosocioeducativa de les polítiques d'infància concretades en l'oferta de xarxes i serveis de la primera infància d'algunes poblacions de l'àrea metropolitana de Barcelona. Amb aquest objectiu, s'ha dissenyat un sistema d'indicadors per avaluar la qualitat dels centres, els serveis i el programes adreçats a la primera infància, a partir del qual s'han creat uns qüestionaris. Es realitza l'anàlisi a partir d'enquestes i entrevistes, així com a través de qüestionaris que s'han administrat a tècnics i professionals que treballen a centres i serveis adreçats a la primera infància. El tractament de les dades es va fer amb el suport de l'SSPS. L'anàlisi de les dades mostra que un treball en xarxa pot afavorir la qualitat dels equipaments d'una població i assenyala els beneficis que comporta. També es demostra que la qualitat psicosocioeducativa dels professionals dels centres analitzats és molt bona. Finalment, la investigació permet percebre que alguns indicadors són susceptibles de modificació, amb la intenció d'anar afilant el sistema d'indicadors. A partir de l'anàlisi dels resultats, es planteja una proposta pràctica, perfilant algunes línies d'actuació necessàries per implementar i/o optimitzar el model de treball en xarxa als municipis, a través d'un model d'assessorament psicopedagògic participatiu, des d'una perspectiva comunitària basada en la col·laboració dels participants.

Paraules clau

Sistema d'indicadors, indicadors de qualitat, qualitat psicosocioeducativa, treball en xarxa, xarxes d'atenció a la infància, primera infància, famílies, serveis d'atenció a la primera infància, treball interdisciplinari, assessorament comunitari.

Resumen

El objetivo de esta investigación es estudiar y analizar la calidad psicosocioeducativa de las políticas de infancia concretadas en la oferta de redes y servicios para la primera infancia de algunas poblaciones del área metropolitana de Barcelona. Con este objetivo, se ha diseñado un sistema de indicadores para evaluar la calidad de los centros, los servicios y los programas dirigidos a la pequeña infancia, a partir del cual se han creado unos cuestionarios. Se realiza el análisis a partir de encuestas y entrevistas, así como a través de cuestionarios que se han administrado a técnicos y profesionales que trabajan en centros y servicios dirigidos a la primera infancia. El tratamiento de los datos se hizo con el soporte del SSPS. El análisis de los datos muestra que un trabajo en red puede favorecer la calidad de los equipamientos de una población y se apunta hacia los beneficios que comporta. También se demuestra que la calidad psicosocioeducativa de los profesionales de los centros estudiados es muy buena. Finalmente, la investigación permite percibir que alguno de los indicadores diseñados es susceptible de modificaciones, con la intención de ir afilando el sistema de indicadores. A partir del análisis de los resultados se plantea una propuesta práctica, perfilando algunas líneas de actuación necesarias para implementar y/o optimizar el modelo de trabajo en red en los municipios, a través de un modelo de asesoramiento psicopedagógico participativo, desde una perspectiva comunitaria basada en la colaboración de los participantes.

Palabras clave

Sistema de indicadores, indicadores de calidad, calidad psicosocioeducativa, trabajo en red, redes de atención a la infancia, primera infancia, familias, servicios de atención a la primera infancia, trabajo interdisciplinario, asesoramiento comunitario.

Treballar
amb infants implica
fer amb poques certeses i
moltes incerteses; el que (ens) salva
és la recerca,
el no perdre el llenguatge de la sorpresa
que, de tota manera,
perviu en els ulls i el pensament dels infants.
Necessitem el coratge de desenvolupar
projectes i opcions tenaçment.
Aquesta és la tasca de les escoles i de l'educació.

LORIS MALAGUZZI

AGRAÏMENTS

La realització d'aquest treball ha suposat per a mi una etapa plena de canvis, de dubtes, i de creixement.

En el marc dels cursos de doctorat vaig tenir la sort de conèixer ara ja fa set anys a la Carme Àngel, l'àngel que m'ha guiat durant tot aquest procés, amb la seva saviesa i els seus consells plens de seny i certesa, i a qui vull agrair la seva senzillesa, la seva humilitat i el seu treball efectuat amb complet rigor. Carme, has fet que aquest treball tingués sentit. No hi ha paraules que puguin descriure l'atenció, la solidaritat, la comprensió, la dedicació, l'amabilitat i la discreció que has mostrat. Moltes gràcies per l'esforç que has hagut de fer, sobretot en aquests darrers mesos.

Gràcies a la Isabel per haver acceptat la codirecció d'aquesta tesi, per a mi ha estat molt important que hi volguessis participar. Espero no defraudar-vos ni l'una ni a l'altra. Sé que no ha estat gens fàcil.

Moltes gràcies a les persones que hi han intervingut amb els seus suggeriments, les seves crítiques o amb l'anàlisi del material, gràcies especialment al Climent Giné, al Ferran Casas, a l'Enric Valls, a l'Àlicia Casals, a la Núria Jiménez, a la Montse Anton, al Xavier Gimeno, a la Marta Salas, al Jordi Molina, al Josep Maria Villena, a la Luisa Martín, a la Rosa Vidiella, a la Yolanda Ascaso, als tècnics dels ajuntaments, a la Lourdes Alonso, al Dante Anton, a la Lupe Pérez i a molts altres.

Gràcies als professionals i als tècnics que han volgut participar en l'estudi, als centres i als serveis de Sant Feliu de Llobregat, Castelldefels, Terrassa i Cerdanyola, per la seva cooperació sincera i pacient, gràcies Rosa i Montse.

Gràcies al Francesc Galera per la seva puntualitat i atenció. Gràcies a la Maria Gené i al Josep Maria Nin per la correcció, quina tranquil·litat! Gràcies al Miquel Mazuque pels seus consells en la maquetació.

Gràcies molt especialment als tres tècnics que treballaven a l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat a l'inici de l'estudi, Àngels Prats, Esteve Gay i Rosa Reina, sense vosaltres no hagués tingut l'oportunitat de conèixer una tasca professional realitzada amb excel·lència.

Vull agrair la meva família, els amics i els companys la seva paciència i la confiança dipositada. Sense tots ells aquest treball no s'hauria pogut crear.

Als meus pares, gràcies per haver-hi estat.

Gràcies a aquelles persones que amb les seves incursions em feien connectar amb la realitat. Gràcies Mario.

Gràcies al Lluís i a la Montse pels seus consells informàtics i estadístics.

Gràcies a l'Ana per acompanyar-me durant tants anys, mostrant-me el camí, ensenyant-me a enfrontar les dificultats i les alegries. Sigo permanenciendo, gracias Ana.

Als meus amics i companys de la residència, José Antonio, Margarida, Elena, Esther, Maria, Àlicia, Manel, pels vostres ànims i suport, per no deixar-me abandonar en molts

moments, per oferir-me l'humor i la seguretat necessària per poder seguir, per compartir i permetre'm espais i temps de reflexió, gràcies a tots vosaltres. També gràcies als pacients, als alumnes, als usuaris dels centres i serveis que he tingut la sort de poder acompanyar, a les famílies que han dipositat en mi les seves angoixes i les seves dificultats, i amb les quals hem anat construint conjuntament nous camins a seguir. He après moltíssim de la vostra saviesa.

Gràcies al Departament de Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació, especialment al Dr. Jaume Cruz per facilitar-me els tràmits.

Gràcies als companys de la Universitat Autònoma de Barcelona, al Departament de Pedagogia Sistemàtica i Social, especialment a la Montse, la Isabel, el Josep Maria, el Víctor, al José Antonio, la Mayka, la Carme, la Marta, el Ferran, a les secretàries Isabel i Maria Àngels ... i tots els altres que m'heu acabat d'animar a continuar en el procés, i gràcies especialment al Josep Maria i a la Isabel per donar-me de nou l'oportunitat d'estar.

Finalment, encara que en primer lloc per mi, vull agrair els meus fills, Eric, Alec i Itziar, que amb la seva comprensió, la seva paciència, els seus ànims, la seva il·lusió, la seva frescor, els seus consells i les seves correccions, m'hagin acompanyat en aquest llarg camí. Gràcies per la vostra presència. Per fi podem dir que ara sí, ara sembla que la tesi ja està. **MOLTES GRÀCIES.**

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	17
Antecedents i justificació de la recerca	18
Estructura dels capítols	21
BLOC I.....	23
Capítol I. CAMINANT CAP A UNA CULTURA D'INFÀNCIA.....	25
1.1. Concepte de primera infància. L'atenció psicoeducativa a la primera infància emmarcada en els drets dels infants.....	27
1.2. L'infant de 0-3 Anys inserit en diversos contextos de desenvolupament. El context familiar i el context institucional	34
1.2.1. El context familiar i el desenvolupament de l'infant de 0-3 anys	34
1.2.2. La institució educativa com a context de desenvolupament de l'infant de 0-3 anys.....	47
1.3. Necessitats emergents en l'atenció a la primera infància i les seves famílies. Politiques per a la primera infància i polítiques familiars	55
1.4. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol I	63
Capítol II. ELS SERVEIS D'ATENCIÓ A LA PRIMERA INFÀNCIA. LES XARXES D'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA	65
2.1. Els serveis adreçats a la primera infància i a les seves famílies	68
2.2. Les xarxes d'atenció a la infància. Algunes referències pràctiques de models de treball en xarxa a Barcelona i àrea metropolitana.....	85
2.3. Síntesi dels aspectes rellevants dels capítol II	113
Capítol III. ELS INDICADORS DE QUALITAT	115
3.1. Apunts previs	117
3.2. Importància de la qualitat de vida. Aproximació al concepte de qualitat en la primera infància	122
3.3. Els indicadors de qualitat: definició. L'elaboració d'un sistema d'indicadors. Tipologia d'indicadors.....	130
3.4. Els serveis d'atenció a la infància i els indicadors de qualitat.....	136
3.5. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol III	148
BLOC II.....	151
Capítol IV. EL CONTEXT DE LA INVESTIGACIÓ.....	153
4.1. Dades escolars globals de la població de 0-3 anys als municipis estudiats ..	155
4.2. La ciutat de Sant Feliu de Llobretat.....	166
4.3. La ciutat de Castelldefels.....	183
4.4. La ciutat de Terrassa.....	189
4.5. La ciutat de Cerdanyola del Vallès.....	195
4.6. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol IV	197
Capítol V. DISSENY DE LA RECERCA.....	199
5.1. Objectius	201
5.1.1. Objectiu general.....	201
5.1.2. Objectius específics	201
5.1.3. Qüestions que cal plantejar en relació amb cada objectiu	202

5.2. Metodologia d'investigació. Justificació de la metodologia emprada en aquest estudi	205
5.3. Disseny de la metodologia emprada en aquesta investigació	212
5.3.1. La mostra escollida.....	213
5.3.2. Recopilació de les dades ja existents sobre les poblacions i sobre el treball en Xarxa de Sant Feliu de Llobregat.....	214
5.3.3. Fases en el disseny dels indicadors	215
5.4. Procediment per a la recollida de les dades.....	229
5.4.1. Les enquestes semi- estructurades prèvies a l'entrevista, combinades amb entrevistes obertes no estructurades, amb els tècnics de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat	229
5.4.2. Els indicadors	231
5.4.3. Els Qüestionaris als Serveis	231
5.5. Procediment per l'anàlisi de les dades obtingudes.....	250
5.5.1. Anàlisi de les enquestes i de les entrevistes	250
5.5.2. Anàlisi de les fases de creació dels indicadors i disseny del sistema d'indicadors.....	250
5.5.3. Perspectiva teòric pràctica del disseny del sistema d'indicadors de qualitat adreçats a la petita infància 0-3 anys en aquesta investigació.....	259
5.5.4. Anàlisi de les dades recollides	301
5.6. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol V	302
Capítol VI. Anàlisi de les enquestes i entrevistes.....	305
6.1. ANÀLISI DE LES ENQUESTES I LES ENTREVISTES.....	307
6.1.1. Objectius i característiques de la xarxa. Punts forts i punts febles. Reflexions.....	308
6.1.2. Aspectes organitzatius de la xarxa. Punts forts i punts febles. Reflexions	314
6.2. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol VI.....	326
Capítol VII. ANÀLISI DELS QÜESTIONARIS	329
7.1. Descripció de la mostra	331
7.2. Característiques de la població i dels Centres i Serveis: anàlisi de la primera dimensió del qüestionari.....	336
7.3. Estudi de la fiabilitat i validesa del qüestionari.....	343
7.4. Anàlisi dels estàndards establerts en el sistema d'indicadors. (Distribució de freqüències dels criteris de cada indicador i comprovació dels estàndards)	345
7.4.1. Anàlisi dels estàndards per la totalitat de la mostra (per cada criteri dels indicadors de les dimensions 2, 3 i 4), comparant educadors i directius	346
7.4.2. Anàlisi dels estàndards comparant les poblacions i en alguns casos els centres (per cada criteri dels indicadors de les dimensions 2, 3 i 4), segons les respostes dels educadors.....	381
7.5. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol VII.....	453
Capítol VIII. DISCUSSIÓ	455
8.1. Resposta als objectius plantejats.....	457
8.1.1. Objectiu 1	458
8.1.2. Objectiu 2	471
8.1.3. Objectiu 3	475
8.1.4. Objectiu 4	486

8.2. Prospecció. Possibles línies d'investigació	494
8.3. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol VIII	498
REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	501
ANNEX 1	517
7.1. Percentatges de resposta obtingudes per cada criteri i per cada indicador de les dimensions 2, 3 i 4 del sistema d'indicadors dissenyat.	519
ANNEX 2	525
7.2. Anàlisi i presentació estadística descriptiva segons tipus de professionals (Educador/Directiu).....	527
ANNEX 3	543
7.3. Anàlisi dels components principals i interrelació dels indicadors per les dimensions 2 i 4.....	545
ÍNDEX D'IL·LUSTRACIONS, FIGURES, QUADRES, GRÀFICS I TAULES.....	559
ÍNDEX D'IL·LUSTRACIONS	561
ÍNDEX DE FIGURES	561
ÍNDEX DE QUADRES.....	561
ÍNDEX DE GRÀFIQUES	562
ÍNDEX DE TAULES	564

INTRODUCCIÓ

Antecedents i justificació de la recerca

Estructuració dels capítols

Antecedents i justificació de la recerca

L'any 2003, en començar a modelar la investigació, ja als inicis dels estudis dels cursos de doctorat en la primera promoció del DIPE –actualment MIPE–, la meva intenció era estudiar el període prenatal i el primer any de vida d'un nadó, els vincles que estableix en interrelació amb els seus referents més pròxims i en altres contextos de desenvolupament, com escoles bressol, espais de joc, etc., on interactua el bebè durant aquest primer any. Aquest interès naixia de la meva pròpia experiència com a mare i com a professional que inicialment havia treballat en centres educatius escolars i en centres d'acollida i residencials. Però a poc a poc vaig adonar-me que el que m'interessava realment estudiar era la importància que tenia oferir una bona qualitat en aquests espais.

Aquesta recerca va néixer arran d'un treball pilot iniciat durant el curs 2004-2006, en que es va dissenyar un primer qüestionari adreçat a tècnics, professionals i famílies, per avaluar la qualitat psicosocioeducativa dels centres i els serveis estudiats que atendien la primera infància. Aquest material es va posar a prova en aquest inici de treball, que correspon al DEA, presentat al febrer de 2006. Prèviament ja s'havien portat a terme altres investigacions –per exemple, Anton (2003) i Guibourg (2006)–, que van servir de font d'inspiració quant a la línia a seguir. Aquestes investigacions estaven emmarcades en el context d'una macroinvestigació duta a terme pel Grup de Recerca en Educació Infantil (GREI) de la Universitat Autònoma de Barcelona, dirigida per la doctora Carme Àngel. Aquesta macroinvestigació portava per títol: «L'atenció a la petita infància. Estudi de les necessitats i els recursos existents, indicadors de qualitat», i va ser subvencionada pel Consorci d'Infància i Món Urbà, integrat per la Diputació i l'Ajuntament de Barcelona, i per les universitats Autònoma de Barcelona i Oberta de Catalunya.

Alhora, gràcies al fet que ja m'havia apropiat prèviament al treball en xarxa que es duia a terme a la població de Sant Feliu de Llobregat, ciutat per a la qual es van construir els instruments esmentats, em va captivar la manera de portar-lo a terme, la interrelació de qualitat que s'afavoria entre els professionals que la componien, la manera de treballar en els serveis de petita infància que hi ha a la població, la manera en què les famílies anaven avançant en les seves pautes de criança, en la manera en què gaudien els professionals en aquests espais. I em van anar interessant no només aquests aspectes observables i visibles en aquests recursos que el municipi posava a disposició dels ciutadans, sinó també l'entramat que feia que tot això funcionés. A poc a poc em vaig anar introduint en els aspectes més relacionats amb la gestació d'una xarxa d'atenció a la infància, de la mà dels tècnics de l'Ajuntament que en aquell moment portaven aquest programa d'infància, als quals estic enormement agraïda per tota la informació que em van aportar i per la paciència en facilitar-me les eines per realitzar l'anàlisi d'aquesta metodologia de treball tan operativa.

Vaig adonar-me que la meva investigació havia d'abordar definitivament el treball en xarxa per dos motius; d'una banda, per la meva tasca professional en un centre de dia i residència de serveis socials, en què el treball interdisciplinari és l'obsessió dels tècnics que hi treballem perquè creiem que millora la qualitat del servei que oferim, la del nostre equipament i, per tant, la qualitat dels usuaris i de les persones que hi viuen;

d'altra banda, gràcies a la meva experiència com a tècnica de diversos EAIA vaig tenir la sort de poder formar part de la realitat del que significa treballar dia a dia en xarxa, amb les dificultats, les reticències per part d'alguns professionals, la incomprensió, les angoixes, etc. que suposa.

Però el que em plantejava era com interrelacionar en la recerca, d'una banda, l'estudi i l'anàlisi dels diversos models de treball en xarxa als quals havia tingut la sort d'apropar-me directament, amb la intenció de proposar unes línies d'actuació per definir la manera de crear una xarxa d'atenció a la infància i, de l'altra, l'estudi d'alguns centres i serveis d'atenció a la primera infància. Per poder portar a terme aquesta anàlisi, va sorgir la idea de crear un instrument, el més vàlid i fiable possible, dissenyant el sistema d'indicadors que presento en aquesta investigació. Aquest instrument m'ha permès estudiar, analitzar i també sintetitzar aquells aspectes que em semblen essencials per poder aproximar-nos a uns mínims de qualitat en els centres, els serveis i els programes i l'estudi i l'anàlisi de la tipologia de treball en xarxa que hi ha en cada població. Evidentment, aquest instrument és flexible i modificable i, per tant, el seu ús ha tingut dos objectius: analitzar els centres i provar l'instrument, amb la finalitat d'anar modificant els indicadors i els criteris que calgui, per anar millorant el sistema d'indicadors.

Com comentava abans, la meva preocupació per treballar de forma interdisciplinària, tant dins dels mateixos equipaments com en el territori, em va portar a definir algunes de les línies d'aquest treball. En aquest sentit, els resultats d'algunes investigacions, com la realitzada pel Grup de Recerca en Educació Infantil (GREI), mostren la necessitat de treballar de forma interdisciplinària per millorar l'atenció que rep tota la comunitat i especialment els infants petits, els quals tenen la necessitat i el dret d'obtenir una adequada atenció del centre o el servei al qual assisteixin, sigui del tipus que sigui, per gaudir d'experiències respectuoses, agradables, enriquidores i estimulants per arribar a esdevenir éssers adults i responsables, integrats en el seu entorn.

D'altra banda, com afirma Àngel (2004), la qualitat d'atenció a la infància exigeix que l'infant tingui una bona qualitat de vida, centrada en les interaccions amb els adults i els companys, en la salut, en la utilització dels materials, de l'espai i el temps, en el joc i en la vida diària.

Atès que el concepte «qualitat de vida», com afirmen Shalock i altres (2002), ens dóna una referència i una orientació a partir de la perspectiva de l'individu —és a dir, un principi orientador per millorar el benestar de les persones i col·laborar en el canvi en l'àmbit social, un llenguatge comú i un marc sistemàtic d'actuació—, cal començar a abordar aquesta perspectiva des de la mateixa comunitat que atén a l'infant i la seva família, amb la implicació dels professionals, els centres, els serveis, els polítics i els ajuntaments, afavorint un treball en xarxa, que comporta un vincle interdisciplinari en la comunitat. Per això, cal optimitzar els serveis que ofereix la comunitat, implementant processos de canvi en tots els àmbits, per aconseguir una adequada qualitat de vida del conjunt de la població, a partir de l'avaluació de la qualitat dels recursos de què disposa la comunitat.

En conseqüència, els governs de cada país han de vetllar per portar a terme polítiques respectuoses amb els drets dels infants i que afavoreixin el desenvolupament adequat dels ciutadans de l'entorn on es desenvolupen. Tal com proposa Àngel (2004), les

polítiques s'han de concretar en serveis i institucions que siguin un focus de desenvolupament comunitari. Si realment es dona resposta a les necessitats de les famílies i els fills petits, s'incidirà en la seva formació social educativa i de salut, i això repercutirà en la qualitat de vida dels ciutadans. Cal incidir en una formació relativa a la criança i l'educació dels petits, que vagi adreçada a tota la comunitat en conjunt.

P. Moss (2004), catedràtic expert en l'atenció a la petita infància i coordinador de la xarxa europea d'atenció a la petita infància entre els anys 1986 i 1996, en la conferència d'octubre de 2004,¹ expressa la necessitat d'un canvi de concepció quant a les polítiques emergents. Cal treballar a favor de la qualitat dels centres de 0 a 3 anys, conciliant la vida laboral i familiar segons les necessitats de cada país. Moss proposa també arribar a un consens quant al que entén cada país europeu per «qualitat». Segons Moss, «qualitat» és un concepte perillós perquè està carregat de valors. Per això, cal que s'arribi a un consens, basant els paràmetres de qualitat en uns criteris i en uns valors universals. Proposa també la creació de professionals competents i reflexius. Per exemple, apunta la necessitat de la figura del professor 0-19 segons el model de Suècia.

No obstant això, cal abordar aquestes polítiques de manera intersectorial, fent que tota la comunitat s'hi impliqui, que els ajuntaments ofereixin pressupost i que es promogui el treball en xarxa. Com apunta Àngel (2004), aquestes polítiques han de ser desplegades per equips multidisciplinaris que treballin en xarxa, i han de potenciar la formació inicial i permanent dels professionals i també la investigació. La xarxa de professionals i serveis és un factor imprescindible per a la promoció d'una bona política.

Amb aquesta investigació ens agradaria poder oferir alguna proposta pràctica i realista. Quant a l'eina metodològica utilitzada, confiem que el sistema d'indicadors proposat sigui un instrument que serveixi en algun moment per poder avaluar els serveis (sense pretensió que sigui una eina rígida i universal), així com que sigui un material que porti a la reflexió sobre el centre, i especialment, sobre la tasca professional dels educadors que treballen en centres i serveis amb infants de 0 a 3 anys.

Quant a les propostes recollides, voldríem que servissin també com una eina de reflexió entre els tècnics dels ajuntament per proposar estratègies de millora i innovació en les planificacions dels serveis d'atenció a la primera infància en els territoris.

---

¹ «Child and family Research. A Personal History» (conferència impartida per Peter Moss, president de la Thomas Coran Research Unit. Institute of Education University of London, a la Universitat Autònoma de Barcelona el 29 d'octubre de 2004).

Estructura dels capítols

El treball s'estructura en dos grans blocs: el marc teòric o conceptual i el marc metodològic.

El primer bloc inclou els primers tres capítols, en els quals s'emmarquen els referents teòrics que guien aquesta investigació i s'aborden aspectes que ens ajudaran a definir el treball empíric. En el primer capítol es tracta del concepte de «primera infància», fent especial èmfasi en l'atenció psicoeducativa de la primera infància. Tot seguit s'aprofundeix en els dos contextos de desenvolupament (el familiar i l'institucional) que influeixen d'una manera definitiva el desenvolupament de l'infant petit. Finalment, s'analitza el marc legislatiu actual i ens aproximem a les polítiques educatives i familiars que estan vigents en el nostre context. El segon capítol aprofundeix en la tipologia de serveis adreçats a la primera infància i en algunes experiències als països europeus i a Catalunya. Per acabar, s'inclou un apartat dedicat a les xarxes d'atenció a la infància, en què es defineix el que s'entén per «xarxa», i en què s'ofereixen diverses línies estratègiques per crear una xarxa d'atenció a la infància, sota un model d'assessorament amb una perspectiva comunitària basada en la participació. S'aporten també experiències d'alguns models de treball en xarxa. El tercer capítol es dedica a analitzar el terme «qualitat» i a definir els indicadors de qualitat i els tipus que n'existeixen. També s'han analitzat algunes de les escales utilitzades per avaluar la petita infància, en l'àmbit internacional i en el nostre context. Al final del capítol ens aproximarem als serveis d'atenció a la infància i aprofundim en l'estudi de la qualitat dels dits serveis.

El segon bloc inclou els capítols referents al treball empíric, en què descrivim i justifiquem la metodologia emprada, presentem els instruments dissenyats i els resultats extrets i els discutim. Abans però, en el quart capítol, hem volgut contextualitzar les poblacions que han participat en la mostra i algunes dades censals rellevants des del punt de vista educatiu. En el cinquè capítol es recull la justificació de la metodologia emprada, així com el disseny dels instruments utilitzats per a la recollida d'informació. En el sisè i el setè capítols es realitza el buidatge dels resultats obtinguts; en el sisè es recull l'anàlisi de les enquestes i de l'entrevista i en el setè es recull l'anàlisi dels qüestionaris. El capítol vuitè tanca el treball, amb la presentació de les conclusions i les reflexions extretes, així com de les propostes pràctiques a partir de la recerca. També es mostren les possibles línies d'investigació.

Per facilitar la lectura d'aquesta recerca i, com que en el segon bloc fem referència constant a les dimensions del sistema d'indicadors, als indicadors, i als criteris utilitzats, s'adjunta una graella plastificada del sistema d'indicadors complet. Volem que la lectura d'aquesta recerca no suposi un enfarfegament per al lector, sinó que realment gaudís com ho he fet jo en escriure-la.

BLOC I

Capítol I. CAMINANT CAP A UNA CULTURA D'INFÀNCIA

1.1. Concepte de primera infància. L'atenció psicoeducativa a la primera infància emmarcada en els drets dels infants.

1.2. L'infant de 0-3 anys inserit en diversos contextos de desenvolupament. El context familiar i el context institucional

1.2.1. El context familiar i el desenvolupament de l'infant de 0-3 anys.

1.2.2. La institució educativa com a context de desenvolupament de l'infant de 0-3 anys

1.3. Necessitats emergents en l'atenció a la primera infància i les seves famílies. Polítiques per a la primera infància i polítiques familiars

1.4. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol I.

Com a conseqüència dels canvis emergents esdevinguts a les societats occidentals, durant els darrers anys hi ha hagut una preocupació més gran sobre l'atenció a la primera infància, i s'han endegat polítiques educatives per donar resposta a les necessitats que implica aquesta etapa evolutiva de la persona. Els dissenyadors de les polítiques han reconegut (OCDE, 2002: 11) que l'accés igualitari a l'educació i a la cura de qualitat durant la primera infància pot ser un element que enforteixi les bases de l'aprenentatge permanent per tots els infants, així com un suport a les necessitats generals de les famílies en els aspectes educacional i social.

El primer capítol pretén definir el concepte de primera infància inserida en el context sociocultural i històric predominant en l'actualitat, una visió emmarcada en els drets dels infants.

El concepte d'infant no sempre ha estat entès com avui l'entenem. Les idees que s'han anat desenvolupant al llarg del temps sobre el concepte d'infant, com també en els plantejaments econòmics, polítics i legislatius, determinaran la manera de prendre decisions sobre la infància, la forma d'actuar, la pràctica psicossocioeducativa de la qual es parteixi i la forma com es configuren els dispositius que es posin en marxa per atendre els ciutadans des de les polítiques públiques.

Aquest primer capítol es distribueix en quatre grans blocs:

- En el primer farem una aproximació al concepte d'infància, i especialment al que fa referència a la primera infància, edat compresa entre els 0 i els 3 anys. En aquest apartat farem un breu passeig per l'atenció psicoeducativa de l'infant, i ressaltarem quines són les seves necessitats, com a ciutadà de ple dret.
- En el segon bloc s'especifica la importància del desenvolupament de l'infant inserit en el context familiar i en el context institucional.
- En el tercer apartat es recullen algunes recomanacions per anar avançant en les polítiques d'infància i familiars.
- Finalment sintetitzarem els aspectes rellevants tractats en el capítol.

1.1. Concepte de primera infància. L'atenció psicoeducativa a la primera infància emmarcada en els drets dels infants.

Segons diversos autors, la infància es refereix a les persones que viuen en contextos socioculturals construïts. Ara bé, l'infant ha de fer-se seus els elements culturals. Quan neix té uns instruments que li permeten fer-se en el món, però no és autònom. Això que sembla un desavantatge, fa que els infants es vegin implicats en situacions d'interacció social, en situacions de pràctiques socials determinades. Una mateixa persona es desenvoluparà de maneres diverses en funció de les relacions d'intercanvi que desenvolupi.

Segons Vega (1986), la infància consta de tres períodes:

- Primera infància: des del naixement fins als 3 anys
- Segona infància: dels 3 als 7 anys
- Tercera infància: dels 7 als 12 anys

La primera infància, doncs, fa referència als tres primers anys de vida d'un infant, els quals són molt importants per el seu desenvolupament i el seu aprenentatge, per la qual cosa es fa necessari plantejar les condicions dels contextos, tant escolars com familiars, i de l'entorn, en què el desenvolupament i aprenentatge tindran lloc, perquè unes condicions d'atenció psicoeducativa adequades per a la primera infància i també per a les seves famílies possibilitaran la potenciació del desenvolupament i l'aprenentatge infantil, els vincles que s'estableixin, i l'optimització de la zona de desenvolupament proper, segons la teoria vigotskiana. Dins l'àmbit escolar, Molina i Jiménez (1989: 43) ho plantegen així:

El medio, los diversos medios, en que el niño vive es copartícipe de su proceso de desarrollo y aprendizaje. Lo es de una forma consubstancial al mismo desarrollo/aprendizaje, de tal modo que las aportaciones del niño y del medio se complementan, modificándose mutuamente y construyendo de forma conjunta la evolución personal y sociocultural de la cual la interacción es el eje constructor. (Molina, L. i Jiménez, N., 1989, p. 43).

En el concepte de primera infància queden implícits els termes **educació i cura**, implicant alhora una mirada àmplia i integral que té en compte la forma com les polítiques, els serveis, les famílies i les comunitats poden donar suport al desenvolupament i l'aprenentatge primerenc dels infants petits (OCDE, 2002: 23). Cal partir d'un enfocament integrat i coherent dels conceptes de "cura" i d'"educació", i els serveis de qualitat per a la infància han d'oferir ambdós conceptes des d'una perspectiva integral i no dual i incoherent.

El concepte de cura social (González, 2003: 10) es defineix en el seu marc normatiu com les activitats generades per les demandes físiques i emocionals dels adults dependents i dels nens.

Per la seva banda, Àngel (1998: 12), afirma que la paraula "care" –cura-, aplicat al camp de la psicologia, significa guardar, vigilar, oferir atenció a donar protecció, estar al càrrec de, tenir la responsabilitat de. Representa estar per, estar pendent de, aplicar-se

en, fixar el pensament en alguna cosa, i també significa una demostració de consideració vers quelcom o algú.

Parlar d'infància ens porta a parlar d'atenció a la infància, entesa com un dret i no sols com una necessitat, com afirma Anton (2003: 27), aquesta definició —la noció de cura i desenvolupament de la primera infància, engloba tots els elements de suport que un infant requereix per exercir el seu dret a la supervivència, a la protecció i a la cura, per garantir-li un desenvolupament òptim des del naixement fins als vuit anys— es fonamenta en la premissa que la inversió en la primera infància afavorirà el bon desenvolupament dels infants i que quan es pensi en la infància es faci des del punt de vista dels drets i no de les necessitats. Cal partir, doncs, de la concepció d'infància com un sistema que té drets i no només necessitats, i segons els dispositius econòmics i polítics que s'enduguin per proporcionar les mesures necessàries perquè realment la infància pugui gaudir d'aquests drets, podrem caminar vers una millora en la qualitat del seu desenvolupament i, per tant, en la millora de la qualitat de vida de la societat en el seu conjunt, perquè al cap i a la fi la infància és el nostre futur, el futur de tots.

A la declaració universal dels Drets dels infants, aprovada el 20 de novembre de 1989, s'entén per infància qualsevol ésser humà menor de 18 anys, que passa a ser reconegut subjecte de ple dret, mentre s'estableix un catàleg de drets civils i socials a tota la infància. Prèviament a la Declaració del 48 es va establir que «la maternitat i la infància tenen dret a atencions i assistència especials». A la Declaració del 89 hi ha diversos articles referits a la infància: dret a la no discriminació, a tenir nom, nacionalitat, a família, supervivència, desenvolupament, identitat, salut i serveis mèdics, reunificació familiar, educació, oci, llibertat d'expressió, de consciència, de religió, informació, benestar, protecció contra maltractaments i abusos, contra el treball explotador, etc. Els estats membres es comprometen a assegurar als nens tota la protecció i l'atenció necessàries per el seu benestar. Als articles 42 al 54 es recull l'obligació de l'Estat de difondre aquests drets, prevenir situacions, crear comitès d'experts, fer informes, crear les condicions necessàries per aplicar els articles, redactar normatives, etc. S'ha anat aplicant a cada estat la concreta definició dels drets segons l'àmbit cultural.

A continuació faré algun comentari sobre els drets, dins l'àmbit de l'educació i de la protecció, atès que són els directament implicats dins l'àmbit psicoeducatiu:

– Dins l'àmbit de l'educació, els articles intenten donar resposta a les necessitats psicoeducatives de la infància en el seu conjunt, fent esment a la responsabilitat de pares i mares, plantejant que els estats han de donar suport a la seva funció educadora i assegurar la creació de serveis. El que no s'especifica és la necessitat que hi hagi una oferta educativa suficient per a l'edat anterior a l'escolarització; per primer cop, l'any 2003 s'esmenta la petita infància 0–3 anys en la primera convenció de Drets dels infants a Veneçuela.

– Dins l'àmbit de la protecció, els estats membres es comprometen a assegurar als infants la protecció, l'atenció i la seguretat necessàries per al seu benestar. Observem que s'aprecia la necessitat que siguin els governs els qui s'ocupin de la protecció a la infància, per la salut, pel benestar, per una vida digna, sense abusos, negligències, abandonaments, etc. En aquest sentit, afecta especialment la primera infància, sent els equipaments —educatius, sanitaris, etc.— els que

d'una banda proporcionin atenció, educació i protecció, i de l'altra siguin el focus per detectar situacions d'aquesta tipologia, i estiguin preparats per abordar-los, tenint clars els circuits d'actuació establerts. Per aquest motiu és necessari el treball en xarxa en qualsevol municipi, on tots els professionals de tots els serveis coneguin i s'impliquin en les actuacions que s'han de fer per donar resposta a aquestes necessitats massa vigents avui en dia, i que molts cops s'opta per obviar, per desconeixement o per por. Com comenten Alsinet i Balsells (1998), tot i que el maltractament infantil ha estat un fenomen culturalment acceptat que s'ha donat al llarg de la història, i que ara ens trobem en el moment històric que ha acceptat l'entitat de la infància i el respecte als seus propis drets, per desgràcia, aquests maltractaments encara conviuen amb nosaltres.

Per la seva banda, la **declaració universal dels Drets de l'infant**, aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1959², va concretar deu principis, que a continuació mostro:

- L'infant gaudirà de tots els drets enunciats en aquesta Declaració. El primer principi proposa que els drets siguin reconeguts a tots els infants, sense excepció de cap mena o discriminació per motius de raça, de color, de sexe, de llengua, de religió, d'opinió política o altres opinions, d'origen nacional o social, de naixença o de qualsevol altra situació, ja sigui del mateix infant o de la seva família.
- L'infant gaudirà d'una protecció especial i disposarà d'oportunitats i de serveis dispensats per la llei i per altres mitjans a fi que pugui desenvolupar-se físicament, mentalment, moralment, espiritualment i socialment d'una manera sana i normal, així com en condicions de llibertat i dignitat. Aquest segon principi diu: «En promulgar lleis amb aquesta finalitat, la consideració fonamental a què caldrà atènyer-se serà *l'interès superior de l'infant*».
- L'infant té dret, des que neix, a tenir un nom i una nacionalitat.
- L'infant té dret a créixer i desenvolupar-se en bona salut, i se li ha de proporcionar a ell i a la seva mare atencions especials tant prenatales com postnatales; té dret a una alimentació, habitatge i serveis mèdics adequats.
- L'infant impedit físicament o mentalment o que pateixi algun impediment social, té dret a una educació i una atenció especials.
- Per al desenvolupament ple i harmoniós de la seva personalitat, l'infant necessita amor i comprensió. Sempre que sigui possible haurà de créixer a l'empresonament i sota la responsabilitat dels seus pares, en un ambient d'afecte i seguretat moral i material. Llevat de circumstàncies excepcionals, no s'haurà de separar l'infant de poca edat de la seva mare.
- L'infant té dret a rebre educació que serà gratuïta i obligatòria almenys en la seva etapa elemental. L'interès superior de l'infant serà el principi que guiarà dels qui tenen la responsabilitat de la seva educació i orientació, la qual pertoca als pares en primer lloc. L'infant gaudirà de jocs i esports, orientats a les finalitats perseguides per l'educació.
- L'infant ha de figurar entre les primeres persones a rebre protecció, atenció i ajuda en cas de perill.
- L'infant ha de ser protegit contra qualsevol forma de negligència, crueltat, abandonament i explotació. No serà objecte de cap tipus de tràfic. No podrà ser obligat

---

² La Convenció dels Drets de la Infància, aprovada per l'assemblea General de l'ONU al 1989 (i ratificada a l'estat espanyol al 1990), completa els principis establerts a la Declaració dels Drets de l'Infant de 1959.

ni se li permetrà que es dediqui a cap ocupació que pugui perjudicar la seva salut o la seva educació, o que dificulti el seu desenvolupament físic, mental o moral.

– L'infant ha de ser protegit contra les pràctiques que puguin fomentar la discriminació racial, religiosa o de qualsevol mena.

Aquests drets són el punt de partida per anar desplegant en els diversos centres i serveis que atenen infants i famílies, perquè els professionals puguin configurar metodologies de treball. Segons afirmen Amorós, Palacios, Fuentes, León, i Mesas (2003: 15-16), tant els acords internacionals en matèria de protecció a la infància i l'adolescència, com les lleis espanyoles que els reflecteixen i desenvolupen, donen una prioritat clara als drets i necessitats, que es converteixen en la font principal d'inspiració de tot el sistema de protecció dels menors d'edat. Però com és lògic el que caracteritza les lleis és establir els principis generals, sense entrar en detall en les consideracions tècniques que després han de ser reglamentàriament desenvolupades. És evident que expressions com «*drets dels infants*», o la «*necessària assistència moral i material*», deixen un ampli camp obert a la determinació de quins són aquests drets i en quins aspectes concrets es manifesta l'assistència moral i material, així com la seva absència.

Darrerament, a partir de l'informe de resultats de juliol de 2006, es va anar configurant la llei d'infància vigent a Catalunya, publicant al gener de 2009 l'avantprojecte de la Llei dels **Drets i les oportunitats de la Infància i l'Adolescència**. L'antiga Llei 37/91 abordava només part de la protecció dels infants. La nova llei d'infància, aborda, entre altres, els aspectes següents:

- Mirar als infants amb ulls d'infants.
- Crear un model de caràcter integral de tota la infància en lloc d'un model amb caràcter estigmatitzador, és a dir, no centrar només l'atenció en els infants amb dificultats.
- L'infant és considerat titular actiu de ple dret, ara bé, es parla de drets però no de deures.
- Es parla dels suports a les famílies: suport des de l'embaràs; treball de pares amb fills conjuntament, no només dels fills; es recomana establir un catàleg de serveis adreçat a les famílies.
- En situacions de risc i de desemparament, calen criteris clars i objectius per diferenciar aquestes situacions; comunicar les situacions de risc al ministeri fiscal; desapareix la mesura APF (atenció en la pròpia família) quan hi ha situació de desemparament, encara que sí que es considera una mesura pròpia de les situacions de risc social i, per tant, és contradictori; hi ha terminis massa llargs quan s'han de resoldre els processos de desemparament.
- Quant a l'acolliment: es prioritza l'acolliment familiar davant l'acollida institucional; cal l'acolliment familiar quasi sempre en infants més petits de 7 anys; cal informar la ciutadania sobre la figura de l'acollidor per no confondre-la amb la d'adopció; cal equiparar els ajuts de les famílies extenses i de les famílies alienes; l'acolliment d'urgències no s'ha de definir en funció de l'edat, sí perquè s'hagi donat una situació de desemparament; es proposa implementar a Catalunya l'acolliment permanent, que atribueix als acollidors les facultats de la tutela de l'infant; es proposen noves modalitats d'acolliment.

- En cas de conductes conflictives, es proposen centres específics per a adolescents, amb estades curtes, com a pas previ a centres educatius ordinaris, i impulsar les UEC³.
- Dins els EAIA, es proposa separar les funcions dels tècnics, en equips de diagnòstic i equips de seguiment; s'orienta a no crear cap dependència en els ens locals.
- Es proposa crear una metodologia de treball en xarxa.

Entre els diversos **àmbits possibles d'atenció i cura de l'infant**, es pot parlar de l'atenció psicològica, de l'educativa, de la familiar, de la social, de la salut, i de la mèdica, entre altres; en aquesta investigació ens centrarem bàsicament en l'atenció psicosocioeducativa, des de la premissa que és un dret dels infants i de les seves famílies, i també una necessitat per aconseguir les fites d'un procés de desenvolupament i aprenentatge de qualitat per a la infància.

En aquest sentit, González (2009: 257), a partir d'un estudi per analitzar els patrons de la cura que reben els infants en funció de les característiques educatives dels pares, insisteix en la influència que exerceix tant la família com l'educació primerenca en la trajectòria educativa i laboral dels infants. Els estudis semblen que avalin la importància de l'entorn familiar i escolar en el benestar de l'infant. En concret, els infants que reben una molt bona estimulació a l'entorn familiar estan més preparats per afrontar amb èxit l'entrada al sistema educatiu. En canvi, els infants que no gaudeixen d'aquesta estimulació parental a una edat primerenca tenen menys oportunitats en el seu desenvolupament educatiu, especialment si tampoc no han gaudit d'uns anys d'escolarització preescolar en centres de qualitat. D'aquesta manera, els dèficits de l'entorn familiar podrien ser en part compensats per un bon sistema de cura i atenció primerenca.

D'aquestes aportacions es plantegen dos aspectes rellevants, que poden ajudar a analitzar qualsevol comunitat: fins a quin punt l'entorn familiar és capaç de generar desigualtats entre els més petits?; fins a quin punt les desigualtats originades en l'entorn familiar poden ser compensades pel sistema educatiu?

L'autora cita la situació de Catalunya, i conclou que l'anàlisi de les dades sobre les llars d'infants a Catalunya dibuixa una realitat moderadament positiva amb taxa d'escolarització del grup zero a dos anys del 32 % per al curs 2007–2008, que està per sobre de la mitjana espanyola (20 %) però molt per sota de la demanda actual i menys encara de la demanda latent que podria aflorar davant d'una oferta normalitzada de places a llars d'infants públiques. Aquesta situació obre les portes a tot un ventall de solucions diverses que es mouen **entre dos extrems**: les xarxes informals de familiars i coneguts a les escoles d'elit d'estimulació precoç. L'accés a les diferents solucions variarà en funció dels ingressos familiars per finançar un centre privat, la sort per entrar a una bona escola pública per sorteig o per nivell de renda o senzillament la sort de viure en una zona amb oferta pública o privada de llars d'infants. En l'anàlisi que ha fet l'autora, es mostra que els infants amb pares de nivell educatiu baix tendeixen a rebre atencions de “menys qualitat” (més temps en supervisió i cura en comptes de cura d'alta intensitat). Si les institucions públiques no garanteixen l'escolarització primerenca dels infants de les famílies més desfavorides, inevitablement es reforça el cercle de les

---

³ Unitat d'escolarització Compartida. Són centres externs que estan adscrits a un institut de secundària de referència. Les UEC atenen a menors de tretze a setze anys, que presenten dificultats d'escolarització i de patir risc social.

desigualtats en la infància. Els resultats d'aquest estudi ofereixen una lliçó clara per a la realització de polítiques per a la infància, recepta per equilibrar les desigualtats socials: un dret conegut per les lleis educatives vigents, però insuficientment finançat perquè arribi a ser una realitat.

S'ha fet referència en diverses ocasions a l'**àmbit psicoeducatiu**. En aquest sentit, Àngel (1998: 14) es refereix a l'àmbit psicoeducatiu com l'àmbit en què es produeix l'aplicació de la psicologia a l'educació, és la "cura" que tracta de crear situacions educatives adequades que potenciïn el desenvolupament i l'aprenentatge dels infants. Cal crear entorns o situacions que es puguin definir com educatius. Aquests entorns han de permetre als ciutadans petits adquirir uns coneixements i una cultura, que els donarà l'entrada a un món cada cop més complex. Els serveis d'atenció psicoeducativa a la primera infància tracten d'introduir canvis en l'individu a partir de la seva participació en activitats educatives, encara que aquest és un procés molt complex i quasi mai s'aconsegueixen els canvis desitjats. Quan parlem de l'àmbit psicoeducatiu hi intervenen per tant aspectes de la psicologia evolutiva com aspectes de la psicologia de l'educació, encara que en molts aspectes que s'aborden —com per exemple en les pràctiques educatives familiars i en dels equipaments que atenen la petita infància— no es pot separar la proximitat psicoeducativa i la psicoevolutiva. L'atenció psicoeducativa a la primera infància és objecte d'estudi de la psicologia de l'educació, ja que es proposa estudiar uns serveis que pretenen no només la cura de l'infant petit, sinó també l'educació dels infants petits, amb la intenció de millorar les pràctiques educatives del centre o servei i amb això potenciant el desenvolupament i l'aprenentatge infantil per tal d'oferir major qualitat d'atenció als petits i a les seves famílies i, per tant, millor qualitat de vida. Aquest és l'objectiu que es proposa aquesta recerca, i si ni tan sols ajuda a reflexionar sobre aquests aspectes, em dono totalment per satisfeta.

D'altra banda, per anar construint el concepte d'infant, cal aturar-se a reflexionar sobre quina és **la visió d'infant que té l'adult**. Aquesta mirada condicionarà la manera de tenir cura i d'atendre l'infant, la manera d'educar-lo, de criar-lo, de guarir els seus aspectes emocionals, etc. En cada cultura s'adoptaran unes pràctiques de criança i de cura determinades. Així, mitjançant la visió de l'infant que es vagi adoptant en una comunitat, és com s'anirà configurant una cultura d'infància en un entorn concret. Els aspectes que condicionen la manera d'atendre l'infant, segons Gay (2005) evolucionen segons el que s'aprèn de l'entorn al llarg de la vida, per un procés d'aprenentatge social, mitjançant l'intercanvi amb les diferents persones de la seva xarxa social de suport. Aquests aspectes són:

- Concepte d'infant. El concepte d'infant ha evolucionat a una visió més positiva, se'l veu més per les seves possibilitats (grau d'autonomia i maduració) que no per les seves limitacions (dependència i immaduresa), com un ciutadà de ple dret.
- Percepció de les necessitats de l'infant. De preocupar-se només per les necessitats bàsiques (alimentació, higiene i son), s'ha ampliat amb les necessitats de desenvolupament, com són les de pertinença, estima/autoestima, autorealització, saber, estètica i transcendència.
- Manera de respondre a les necessitats d'aprenentatge de l'infant. S'ha passat d'un model uniformat en què l'infant era un simple objecte passiu, a un model constructivista, en el qual l'adult ha de posar les bastides perquè l'infant sigui capaç d'autosatisfer les seves necessitats, a partir de la presa de consciència de la pròpia identitat i de l'empoderament de l'acció.

– Capacitat d'innovar. L'adult té interès a millorar la seva funció de criança i educació per oferir al seu infant el màxim de benestar i ajudar-lo a desplegar totes les seves potencialitats. Per tant, és important l'estímul i el suport de l'entorn.

Ara bé, aquests aspectes s'han donat en una societat occidental concreta, i aquesta realitat no la podem obviar.

La conducta d'un infant, ó de qualsevol persona, la forma d'actuar, les regles, els comportaments, s'hauran de tenir en compte en un determinat context on es desenvolupi la conducta, un **context cultural** específic. Aquesta conducta de la persona, com a component d'un sistema, afecta i està afectada per la conducta dels altres. Per exemple, la cultura gitana ofereix poca importància als objectius escolars; en canvi, la cultura japonesa ofereix la màxima importància, i no per això s'hauran d'abordar de la mateixa manera les necessitats dels infants de diverses cultures.

Així, el relativisme cultural considera que totes les cultures són dignes de gran respecte i de reconeixement positiu, perquè cada una posseeix una gran quantitat d'aspectes vàlids, perquè totes les cultures valen igual; així doncs, es defensa la igualtat de valor de totes les cultures. Però, entesos així els mons, les cultures, des d'una posició relativista, en què totes les cultures valen igual, podria ser que les diferències culturals es convertissin en nínxols comunicats, ja que els tanca hermèticament en els seus propis sistemes de valors, sense donar-se nexes de comunicació i desunió.

Des d'una visió sistèmica es parteix del fet que cada cultura és un sistema obert i canviant, que està en interrelació continuada. En aquest sentit, Lalueza i Crespo (1996) afirmen que només coneixent les condicions ecològiques (de caràcter eminentment social en l'espècie humana) en les quals es dona el desenvolupament, podem comprendre la línia que el desenvolupament seguirà, definint les activitats que cal realitzar i les habilitats necessàries per subsistir. La cultura no és una variable més, sinó el marc en què el desenvolupament pren sentit. Ella forma el "nínxol ecològic" en el qual tota acció adquireix significat, alhora que defineix el ventall de canalitzacions que pot adoptar l'evolució dels individus. La cultura ha de ser tractada, doncs, com una dimensió necessària i determinant en l'explicació del desenvolupament.

En conseqüència, l'eix de reflexió se situaria en com es relacionen entre si, en quina capacitat té el macrosistema per tractar amb la diversitat de microsistemes d'una mateixa localitat o país, és a dir, amb la diversitat de microcultures —procés de creació d'una cultura en comú sota unes mateixes regles de convivència, que es relacionen i formen una societat formada per diverses microcultures— que conviuen en un mateix territori. Per tant, per estudiar el comportament i les conductes dels individus, caldria partir d'un coneixement profund del context cultural de cada microcultura, inserides en un macrosistema que tradicionalment ha prestat atenció a adaptar o integrar infants de diverses cultures en determinats sistemes homogenis, i que en lloc de tractar les diferències, s'ha fixat més en els dèficits de les persones. El problema no rau en les diferències culturals, sinó en la subordinació d'un grup cultural a un altre (Lalueza, Crespo, Pallí, Luque, 2001).

1.2. L'infant de 0-3 Anys inserit en diversos contextos de desenvolupament. El context familiar i el context institucional

L'infant forma part d'un teixit social, en el qual es desenvolupa i aprèn gràcies a la interacció constant amb el medi sociocultural que l'envolta, i viu en un seguit de contextos que l'ajudaran —o no— a disposar de les condicions adequades per al seu desenvolupament i aprenentatge. Els primers contextos socioeducatius que incideixen directament en la primera infància són el context familiar i el context institucional o escolar.

1.2.1. El context familiar i el desenvolupament de l'infant de 0-3 anys

La família és l'entorn de cria i educació primigeni i primordial per a l'infant. Les interaccions establertes entre pares i fills, l'aferrissament que l'infant estableix amb ells, els vincles que s'estableixen en el context familiar amb pares, avis, germans, influiran de manera determinant en el desenvolupament i aprenentatge cognitiu, psicomotor, afectiu, social, lingüístic, de la primera infància.

Inicialment, però, hi ha un altre context que influeix d'una manera substancial en el desenvolupament i l'aprenentatge posterior de l'infant, i són pocs els estudis que reflecteixen la necessitat d'abordar aquest paràmetre en les seves investigacions. Em refereixo a la **importància del procés d'embaràs i de naixement** d'una persona i a la influència de la mare en aquest estadi. Segons Rodríguez (2000), hi ha una sèrie d'estudis epidemiològics que en alguns aspectes proven la correlació entre l'estat emocional de la mare durant l'embaràs i els problemes a llarg termini en la vida posterior dels nadons, com ara la sociabilitat, l'agressivitat o el desenvolupament de l'alteració de la capacitat d'estimar.

En el procés d'embaràs hi ha implicats la mare i el pare; si es treballa des de la prevenció del benestar de la parella i des de l'acceptació i adaptació imminent a aquest canvi que representa el naixement d'un fill, cal valorar tots els microsistemes que l'envolten, començant per les emocions i els conflictes que sorgeixen en els pares, com a individus, com a parella i també en relació al naixement d'una nova família. Com afirma Brazelton (1983), habitualment s'ha dit —especialment Winnicott— que un infant sol, sense el seu medi ambient, no existeix, per això han quedat justificats els nombrosos treballs realitzats sobre l'impacte del medi ambient sobre l'infant. El mateix autor afirma que si els pares perceben tant les seves competències com el llenguatge del nadó, les interaccions pares-fills s'establiran ràpidament, amb una dinàmica adequada a les etapes del desenvolupament del fill o filla.

En conseqüència, segons siguin aquestes atencions, com la mare i el pare visquin aquests moments, la seva tranquil·litat i calma, la seva estabilitat, les seves emocions, la seva faceta intuïtiva i emocional, influirà en la seva interrelació amb el fill o la filla i, per tant, en la cura i en el desenvolupament i educació posterior del nadó. En definitiva, en funció de com la mare i el pare acceptin l'embaràs i el naixement, acceptaran realment el nadó en el transcurs de la seva evolució.

Com afirmen Brazelton i Cramer (1993), els nou mesos d'embaràs ofereixen als futurs pares l'oportunitat de preparar-se tant psicològicament com físicament. La preparació psicològica, tant inconscient com conscient, està estretament entrelaçada amb les etapes físiques de l'embaràs de cada dona. En el procés psicològic de l'embaràs, poden manifestar-se la confusió o l'ansietat. En aquest període són freqüents el retraïment emocional o la regressió a una actitud més dependent respecte a altres persones de la família. La perspectiva d'acceptar i assumir la responsabilitat d'un nou nadó crea la sensació d'urgència. El futur progenitor necessita retreure's o experimentar una regressió amb la finalitat d'organitzar-se. L'ansietat que senten ambdós progenitors pot retrocedir-los a les disputes i als sentiments ambivalents d'altres adaptacions anteriors. Aquesta mobilització de sentiments antics i nous subministra l'energia necessària per a l'enorme tasca d'adaptar-se a un nou fill. Tant els futurs pares com els qui atenen (tocòlegs, llevadores, infermers) han de comprendre la força i l'ambivalència dels sentiments que acompanyen l'embaràs.

En aquest sentit, hi ha dues situacions específiques que poden comportar una angoixa encara més accentuada en el primer cas i un tractament especial dels progenitors en el segon (Vila, 2000):

- Les famílies amb fills amb condicions de risc biològic, molts cops no accepten la situació i això comporta desavantatges importants des d'un punt de vista evolutiu per a aquests nens. En aquests casos, les respostes menors dels nadons i la mateixa falta d'acceptació de la família pot conduir a unes expectatives i actituds més limitades respecte del seu desenvolupament del que realment haurien de ser, la qual cosa es podria traduir en una menor implicació i, en conseqüència, perjudicar el desenvolupament infantil.
- Les famílies amb fills amb condicions personals de risc social, acostumen a tenir importants mancances socials i econòmiques, i no poden oferir als seus nadons relacions i vincles rics de relació.

Alguns autors han apuntat que el moment del part implica un trauma des del naixement. Aquest trauma serà menor si la mare especialment, i el pare, han estat atesos físicament i emocionalment, i sobretot si la futura mare està preparada per expandir-se més que contreure's, perquè amb el trauma del naixement ens contraïem i ens autoprotegim i el conflicte viscut deixarà la seva seqüela de trencament psicossomàtics, segons afirma Rodríguez (2000). El procés del naixement comporta el pas d'un context segur –la panxa de la mare–, a un context nou i desconegut –el món social exterior–, i per tant crea inseguretats. Si partim de la teoria ecològica del desenvolupament, aplicada a aquest context, l'infant es relaciona en interrelació permanent amb els diversos sistemes –veïns, amics, escola–, però abans de la família i d'aquests sistemes, hi ha la mare com a ecosistema, i abans es troba l'úter matern com a totalitat. Aquests subsistemes estan en permanent interrelació i influència mútues. Si l'infant es relaciona i es creen espais segurs –bastides– en interrelació amb la mare, es desenvoluparà d'una forma sana amb altres subsistemes, i esdevindrà un ser social.

Sobre la importància de la preparació prenatal, Dolto (1996: 322–324) explica una experiència per acollir el naixement des d'una perspectiva conscient i lúdica i sense violència des de la gestació, i les seves conseqüències:

En una clínica de partos "sin violencia" de Pithiviers, tiene lugar una experiencia piloto para desarrollar una suerte de comunicación con el niño en gestación. Futuros

padres voluntarios mantienen actividades lúdicas con el niño por nacer. Se enseña al padre y a la madre a “encontrarse” con su feto a determinadas horas. Hay presiones del dedo ... como los presos cuando se llaman por el tabique. Se establece un diálogo. El niño no se contenta con moverse, sino que responde, una vez despierto. Se le pide al padre que hable, de manera que el feto oiga su voz. El feto oye más los graves, por tanto la voz del padre, que la voz de la madre, oye poco los agudos. [...] El equipo médico de Pithiviers declara que los niños nacidos de padres que han “jugado” así con ellos en el estadio fetal, tienen un mejor equilibrio corporal: por ejemplo, se sientan mucho antes que los demás. (Dolto, F., 1996, pp. 322–324).

En aquest sentit, cal tenir present que el **desenvolupament psicomotor** de la criatura és fonamental en aquestes edats primerenques. El moviment, el cos, tenen una gran importància en la primera infància, ja que són els elements clau amb els quals l'infant s'expressa i es comunica amb els altres, expressant les seves necessitats, interessos, angoixes. El nadó construeix els seus coneixements a partir de l'acció i de la interacció. És més, l'infant es comunica i aprèn la realitat dels diversos contextos on es desenvolupa a través del moviment.

Wallon ⁴, citat per Àngel (1989: 92–93), parla que durant els tres primers anys, s'opera la gènesi dels diferents tipus d'actituds i la seva transformació en actituds mentals. Les primeres actituds són les emocionals afectives, en què influeixen molt el to muscular i les sensibilitats propioceptives visceral. Més endavant s'elaboren les actituds motrius i perceptives, que permeten l'adquisició d'un sistema postural adaptat per orientar-se en l'espai, desplaçar-se, manipular objectes, adquirir l'esquema corporal, relacionar-se amb els altres, imitar i arribar a la gènesi de la imatge i la representació. Cap als tres anys aconseguix les actituds mentals, i una certa consciència objectiva del jo i del món, com a capacitat d'observació i d'investigació.

Aquest autor assenyala la importància del moviment en el coneixement del propi jo, en el seu desenvolupament psíquic i, a més, com afirma Vayer (1977: 17):

El conocimiento y la representación del propio cuerpo tienen un papel fundamental entre las relaciones del YO y el mundo exterior: espacio gestual, espacio de los objetos, espacio de los otros sujetos. «Un elemento básico indispensable en la construcción de su personalidad por el niño, es la representación más o menos global, más o menos específica y diferenciada que él tiene de su propio cuerpo», dice H. Wallon. (Vayer, P., 1977, p. 17).

En aquest sentit, les aportacions de Merleau-Ponty (1986) apunten a una perspectiva fenomenològica en què l'esquema corporal és l'expressió de la persona en el món, considerant que el món no és el que l'ésser pensa que és, sinó tot allò que la persona viu. Així, Vayer (1977: 17), citant Merleau-Ponty, parteix de la idea que l'esquema corporal és una forma d'expressar que el meu cos està en el món. De fet, l'adquisició progressiva de l'esquema corporal ajuda l'infant a anar construint el seu propi jo, la seva pròpia personalitat, a anar adquirint seguretat en si mateix i a integrar els límits del seu cos, i a situar-se en l'espai, distingint algunes parts i diferenciant-les de l'exterior.

Walon i Lurçat, citats per Àngel (1989: 64), defensen que l'esquema corporal és el resultat de la relació que s'estableix entre l'espai postural i l'espai ambiental. I aquestes relacions s'estableixen gràcies a l'activitat motora, verbal i mental del subjecte.

---

⁴ Henri Wallon, englobat sota la perspectiva de la psicologia genètica, pateix de que la maduració psíquica és un procés d'interrelació entre l'organisme i el medi.

Les interaccions establertes amb els pares són molt importants durant els primers anys de vida. Les interaccions fan referència als aspectes comportamentals observables que es desenvolupen dins de la relació de dues o més persones. Quan els comportaments o les conductes –mirades, gestos, somriures, vocalitzacions, contacte afectuós– tenen un significat de missatge comunicatiu –com captar l'atenció de l'altre i/o provocar respostes en l'altre– i es dirigeixen a l'altre com a interlocutor, és quan podríem parlar d'una interacció comunicativa, és a dir, ambdós subjectes s'involucren en una activitat conjunta, comparteixen experiències, i es produeixen intercanvis comunicatius. La interacció comunicativa és allò que fan mare i bebè de forma espontània, en moments com l'alimentació, el canvi de bolquers, estar entre braços, moments de joc com ara cançons, que comporten una experiència significativa de qualitat emocional, en què ambdós subjectes –o un d'ells– considera l'altre com a interlocutor.

El nadó en néixer ja compta amb unes predeterminacions biològiques que li permeten processar preferentment la informació amb alt valor social: cares, mirades, somriures, balbuceig, llenguatge, plors. Els nadons neixen amb un equipament innat de socialització, i manifesten una preferència innata vers les persones. Per a Kaye (1986) la gènesi de les funcions cognitives i afectives es basa en la relació que s'estableix, des del naixement, entre l'infant i els adults que li tenen cura, establint-se entre ells una intersubjectivitat, un significat compartit. La interacció infant-adult es va fent per torns, amb més intervencions per part de l'adult. Però progressivament l'infant va prenent iniciatives, va imitant, va captant pautes i models.

A partir de les interaccions establertes, el nadó cerca la proximitat de la persona –o persones– que hi ha amb ell, i es crea l'**aferrissament o apego**, la qual li oferirà seguretat emocional. Segons Bowlby (1993: 207, 234), la conducta d'apego es manifesta en la majoria d'espècies animals, en què els fills expressen més d'un tipus de comportament que tendeixi a assegurar la proximitat amb la mare. Per exemple, el plor del fill atreu la mare, i els moviments locomotors del nen la porten a la seva presència. Aquests tipus de conducta tenen una mateixa conseqüència: l'obtenció de la proximitat desitjada. L'autor proposa cinc respostes de la mare que provocarien una conducta d'apego: el plor, el somriure –que tendeixen a apropar la mare o persona de referència a l'infant i a mantenir aquesta proximitat–, el seguiment, l'acte d'aferrar-se a la mare –que aproximen al nen envers la mare i li permeten mantenir aquesta proximitat–, i el fet de cridar-la. Respecte a aquesta darrera conducta, després dels quatre mesos, el bebè pot cridar la mare en qualsevol moment emetent petits crits aguts, i després la cridarà pel seu nom.

Els estímuls de l'entorn familiar, si són rics, facilitadors, adequats a les necessitats de la criatura, facilitaran l'aprenentatge motor, cognitiu, lingüístic, afectiu i social del nen.

A poc a poc s'aniran **creant vincles** –primerament en l'entorn familiar i posteriorment en altres contextos–, considerat un constructe intern, una realitat intrapsíquica –interna–. Bowlby (1995: 66–67) expressa:

Durante los primeros meses de vida, un lactante va aprendiendo a diferenciar una determinada figura, por lo general la de su madre, y va desarrollando una intensa tendencia a estar en su compañía. Después de la edad de 6 meses, muestra su preferencia de un modo inconfundible. A través de la segunda mitad de su primer año de vida y durante la totalidad de sus años segundo y tercero, está estrechamente vinculado a su figura materna, lo cual equivale a que está contento en su compañía y disgustado en su ausencia. [...] Tras su tercer cumpleaños, el comportamiento de apego es provocado menos rápidamente que antes, aunque el cambio lo es sólo en grado. (Bowlby, J., 1995, pp. 66–67).

Es pot inferir el tipus de vincle a partir dels comportaments d'apego establerts. Per exemple, en el context familiar, a partir de la reacció del bebè quan la mare marxa i quan torna. El manteniment ferm d'un vincle farà que la criatura se senti més segura i alegre. Ara bé, hi ha un seguit de criatures que experimenten ruptures del vincle, per diverses causes: pot ser que les seves mares morin o que els abandonin, poden ser ingressats en hospitals o en altres institucions, poden ser adoptats en edats primerenques, passant d'una figura materna a una altra. Aquestes experiències s'inclouen sota la denominació general de privació materna (Bowlby, 1995). En aquest sentit, l'autor explica que moltes persones que pateixen trastorns psíquics, mostren sempre alteracions de la capacitat de vinculació afectiva, que amb freqüència és tan greu com persistent.

Veiem, doncs, que es considera que el desenvolupament de l'infant s'esdevé gràcies a una interacció entre naturalesa i cultura, entre biologia i societat, entre el que ens és innat i el que aprenem. Com afirma Giné (2000: 38), en el desenvolupament d'un individu influeixen l'organisme –la dotació genètica i les condicions personals (físiques, sensorials, cognitives) –, en interacció amb les oportunitats i experiències que li brinda l'entorn.

Hem vist que els estímuls que rep un nadó són bàsics per a un sa desenvolupament posterior de la persona, tant les interaccions com els vincles que estableixi amb els seus progenitors o referents primers, seran decisions per desenvolupar-se d'una manera sana en els àmbits motriu –segons Giné (2002: 39), «el desenvolupament motor es refereix als canvis progressius en el comportament motor d'un individu com a resultat de la interacció entre els processos maduratius i l'aprenentatge»–, cognitiu –que com afirma Giné (2002: 40) es refereix als «processos implicats en l'activitat mental que permeten a l'individu comprendre i participar en els esdeveniments que l'envolten»–, psicològic i emocional, lingüística, social. Per això quan la criatura va creixent li cal anar-se desenvolupant en diversos contextos, a part del familiar, i haurem de prestar atenció a les reaccions, interaccions, conductes i comportament dels infants que es van donant en els diversos contextos de desenvolupament i la seva influència.

En aquest sentit, des d'una mirada de la **teoria de sistemes**⁵, Maturana i Varela (1984;1994) consideren que un infant és un sistema obert, rep estímuls i pateix perturbacions que li produeixen canvis d'estat. El desenvolupament del nen –ontogènia– seria el camí de canvis cap a estats de més organització.

El medi extern (Perinat, 1996: 12–13), amb el qual l'*organisme* trafica, és un altre sistema. Per això es pot considerar que el desenvolupament es realitza mitjançant acoblaments successius del sistema nen amb altres sistemes o organismes. La xarxa progressiva d'acoblaments que teixeixen un organisme dins del seu desenvolupament és

---

⁵ La teoria de sistemes té la seva fonamentació en la biologia i es va introduir a la psicologia a partir de les proposicions de Humberto Maturana. L'enfocament sistèmic considera que els organismes –nen–, són sistemes oberts. Un sistema és una unitat complexa en l'espai i en el temps, constituïda de tal manera que les seves unitats, gràcies a una cooperació específica, mantenen la seva configuració integral d'organització i comportament i tendeixen a restablir-la després de perturbacions no destructives. El terme unitat remet al fet que té uns límits o fronteres que, dins l'espai, el separen/diferencien de tot el que no és ell mateix. La noció de complexitat s'ha d'entendre com la possibilitat de distingir-ne parts que estan en relació mútua, una relació que és difícil d'explicar. La manera com les parts d'un sistema i les seves relacions contribueixen a l'existència d'aquest sistema és la organització. Mantenir aquesta organització comporta una dinàmica interna. Un sistema és obert, a més, quan fa intercanvis amb el que hi ha fora; també aquests intercanvis contribueixen a fer que la seva organització perduri. (Perinat, 1996: 9–11).

el que es coneix com a nínxol ecològic, on hi ha una categoria d'acoblaments superiors, que són els d'ordre social, i es produeixen quan dos sistemes s'envien reiteradament una successió de perturbacions/estímuls tals que un es converteix en mitjà necessari per a la producció i el manteniment de l'organització de l'altre. L'acoblament estructural social crea, a més, un sistema d'ordre superior: el que engloba totes dues persones. Aquest sistema ha d'evolucionar de manera peculiar mentre es manté l'acoblament –per exemple, el procés d'embaràs en que el nen es va desenvolupant i gestant a través de la mare–. Cada una de les persones que el construeixen ha de seguir el seu desenvolupament. És a dir, la realització del desenvolupament d'un infant implica el desenvolupament de l'altra persona que entra en interacció amb ell. O sigui, que les persones fem el nostre desenvolupament en un nínxol ecològic social.

Maturana (1995) considera que el jo i la consciència són un producte del que és social i del que és lingüístic. Dependrà de com parlem, del que volem dir i diem, del que el nen senti que diuen i digui, que s'anirà formant el seu jo i la seva consciència.

En aquest sentit, cal fixar-se en el desenvolupament de les habilitats socials i del comportament adaptatiu que va adquirint un infant. Segons afirma Giné (2000: 41), el comportament adaptatiu «es refereix a la qualitat de la competència personal per a fer front a les demandes de l'entorn, i està fortament condicionat pel desenvolupament cognitiu». Aquest autor apunta que el comportament adaptatiu implica:

- Habilitat per adaptar-se a un context social determinat.
- Habilitat per a canviar el comportament individual per tal d'ajustar-se a les demandes d'una situació.
- Habilitat per anticipar situacions determinades i les accions corresponents.

A partir de la teoria de sistemes i la perspectiva sistèmica, i de les aportacions de la metodologia de les constel·lacions familiars⁶ creat per Bert Hellinger (2001), es va iniciar la pedagogia sistèmica⁷.

En aquest sentit, segons postula aquesta branca de la psicologia, s'ofereix gran importància a les relacions amb el sistema familiar, amb la família d'origen i per tant les tradicions tenen una gran influència en el desenvolupament dels infants. **La figura i el rol dels avis, i de la família extensa**, contribueixen a ampliar la xarxa de relacions de l'infant, i a transmetre les tradicions culturals dels seus pares, a reconèixer un ordre en el sistema, a partir dels vincles –si són sans– que s'ofereixen. S'aconsella als pares joves fer cas de la tradició, segons explica Brazelton (1994: 452–455), a partir de la seva pròpia experiència amb pares joves que havia atès quan eren bebès i que al tenir fills els porten a la seva consulta –o per la visita prenatal–, molts d'ells li demanen no reviure la seva infantesa, és com si volguessin abordar la seva maternitat o paternitat sense cap bagatge provinent del passat. Declaracions com “no vull ser com els meus pares” o “ajuda'm a ser diferent”, sembla que es fonamentin en el record d'experiències doloroses. Aquest interès per oblidar el passat no els ajuda en el seu futur rol com a

---

⁶ El mètode de les constel·lacions familiars es basa en els ordres de l'amor, és a dir unes premisses, unes lleis preestablertes per l'amor en qualsevol relació humana. Aquestes lleis tracten de restablir l'ordre en els sistemes –familiars, organitzacionals–, amb la finalitat que siguin més sans, i que cada persona aconsegueixi trobar el lloc que li permet viure tranquil i desenvolupar els seus propòsits, el seu destí. L'amor només té possibilitat d'aconseguir-se en el lloc on nosaltres coneguem i reconeguem aquests ordres.

⁷ La pedagogia sistèmica (Traveset, 2007: 24): és l'art de contextualitzar i d'ensenyar des de una mirada àmplia que ens permet veure la organització, la interacció dels elements de l'escola i la estructura espacial que conforma, el lloc i funcions de cada un dels seus elements, així com les pautes que connecten a la família amb els diferents elements de l'escola.

pares i mares, ja que aquest és necessari per trobar la pròpia identitat en la seva figura parental. Els esforços per ser diferents, són motivacions que només funcionen parcialment, ja que els “fantasmes” del passat han exercit una influència molt profunda en la formació de la seva personalitat. El record dolorós d'un episodi d'infància només és una petita part del passat, la qual no recorden necessàriament, però participa dels esquemes de comportament profunds ancorats en ells, i amb els quals s'enfrontaran cada cop que l'infant els recordi la seva pròpia experiència.

L'autor recorda els moments en què els pares dels joves pares assistien amb els seus fills a la seva consulta, i habitualment troba les mateixes dificultats. Aquesta és una confirmació del poder que representa una experiència passada. Hi ha avis que en aquestes circumstàncies prefereixen reservar les seves idees per ells mateixos, si no se'ls demana, però altres avis no actuen així. Encara que si són capaços de recordar honestament les seves frustracions, serà més útil per als nous pares que no pas els seus consells. D'altra banda, una família nuclear sense avis pot ser un factor de solitud i de tristesa. Els avis i la família extensa ofereix als nous pares un eix de continuïtat. La seva experiència aporta respostes quan calen, que poden ser específiques a una cultura determinada i apropiada a ella.

Les tradicions familiars i la cultura aporten a l'infant una base important per a la formació de la seva pròpia imatge corporal. Els sistemes de valors que les famílies fortes transmeten són importants tant per a les persones a escala individual com per a la nostra societat. Les tradicions de les diferents cultures aporten una gran força a cada país. Els avis representen una xarxa vital de la continuïtat. La nostra cultura ja ha perdut una part important d'aquesta continuïtat, i això es paga car. Els avis poden ensenyar als petits les tradicions; per exemple, cada cop que expliquen una història antiga, permeten a l'infant situar-se en una altra dimensió. Ara bé, en l'oferiment d'aquesta continuïtat, els avis haurien de recordar que els infants aprenen més per l'exemple que no pas pels consells.

Des d'una concepció sistèmica, el nen es desenvolupa i viu adaptant-se perpètuament al seu entorn (Perinat, 1996: 14–15), pressuposant l'existència d'una capacitat de mantenir intercanvis amb l'entorn, la qual cosa és la seva motivació. Els motius impulsen i orienten l'acció, que és l'executora dels motius. En aquest sentit, les accions o els intercanvis es poden classificar en relació amb dos dominis:

- El de les relacions socials. Els intercanvis de l'infant amb els altres es realitzen a partir d'accions que teixeixen la relació interpersonal. Els vincles, la comunicació i el llenguatge es donen a partir de la participació del nen en la textura social, entrant plenament en la cultura. Vigotski proposa aquesta concepció: “Qualsevol funció en el desenvolupament cultural apareix dues vegades o, per dir-ho així, en dos plans. Primeament, en el pla social, després en el psicològic; en primer lloc emergeix entre persones i com a categoria interpsicològica, després, en el nen com a categoria intrapsicològica. [...] les relacions socials són l'origen de totes les funcions superiors.”
- El de les transformacions de l'entorn material. Aquest és el tipus de transaccions que es fa amb els objectes materials. La coordinació i l'organització del moviment, la seva planificació intencionada, la conducta exploratòria i lúdica, el desenvolupament de l'habilitat de manipulació i l'habilitat tècnica i la culminació de la intel·ligència pràctica en el discurs lògic tenen aquí la seva

base. La teoria del desenvolupament de la intel·ligència per mitjà de l'acció, formulada per Piaget⁸, que ressalta la seva concepció d'intel·ligència com a facultat autoreguladora orgànica, de la qual reflecteixen els seus mecanismes essencials, com els òrgans més diferenciats d'aquesta regulació en totes les interaccions amb l'exterior, resumeix aquests temes.

Partint de la teoria dels sistemes, i de la idea que les persones fem el nostre desenvolupament en un nínxol ecològic social, la **perspectiva ecològica** es planteja estudiar la conducta de les persones en els seus contextos naturals de desenvolupament i permet explicar la influència del context en la conducta de l'infant. L'ecologia del desenvolupament humà (Bronfenbrenner, 1987), comprèn l'estudi científic de la progressiva acomodació mútua entre un ésser humà actiu, en desenvolupament, i les propietats canviants dels entorns immediats en els quals viu la persona en desenvolupament, en la mesura que aquests processos es veu afectat per les relacions que s'estableixen en aquests entorns i pels contextos més amplis en què hi ha inclosos els entorns.

Es considera que el desenvolupament humà és el resultat de les interaccions entre l'organisme viu i el medi i es realitzen en uns entorns de vida, amb unes interaccions que només es comprenen si es coneix no sols l'entorn més immediat, sinó els entorns més allunyats i exteriors, però que també hi influeixen.

Bronfenbrenner (1987: 41,44,45,47) parteix que el desenvolupament dels infants se situa en diferents àmbits –*settings*–, que són:

- El microsistema és un patró d'activitats, rols i relacions interpersonals que la persona en desenvolupament experimenta en un entorn determinat, amb característiques físiques i materials particulars. Es refereix a la família, la llar d'infants, el barri, els seus iguals, el camp de jocs.
- El mesosistema, o conjunts de microsistemes, comprèn les interrelacions de dos o més entorns en els quals la persona en desenvolupament participa activament. Per exemple, la relació entre la llar i l'escola, el grup de pares del barri i la llar.
- L'exosistema es refereix a un o més entorns que no inclouen la persona en desenvolupament com a participant actiu, però en els quals es produeixen fets que afecten allò que succeeix en l'entorn que comprèn la persona en desenvolupament, o que es veuen afectats pel que passa en aquell entorn. Per exemple, per a un infant que va a la llar d'infants o a un espai familiar, seria l'escola a la qual assisteix el seu germà, o bé la feina dels pares.
- El macrosistema es refereix a les correspondències, en forma i contingut, dels sistemes de menor ordre que existeixen o podrien existir, al nivell de la subcultura o de la cultura en la seva totalitat. Serien les creences, valors, actituds que configuren la cultura.

Alhora, l'autor parla de **la transició ecològica**. Aquesta es produeix quan la posició d'una persona en l'ambient ecològic es modifica com a conseqüència d'un canvi de rol, d'entorn o d'ambdós alhora. Aquest fet fa que el nínxol ecològic –entès com a xarxa de relacions socials, culturals, relacionals, materials, grups biològics que va teixint

---

⁸ Jean Piaget, dins la vessant de la psicologia genètica, postula que la intel·ligència és una forma d'activitat biològica, és un procés d'adaptació i d'organització.

l'infant—, es vagi ampliant, es vagi desenvolupant al llarg de la vida. En la petita infància, per exemple, transicions ecològiques poden ser el propi naixement, el naixement d'un germà, el canvi d'habitatge, la mort d'un avi, la transició de l'escola bressol a l'escola infantil, el trasllat d'habitatge o de localitat, una separació familiar, anar-se'n de vacances, una intervenció quirúrgica. Com a psicoeducadors haurem d'atendre aquests moments d'angoixa, incertesa, canvi, dels infants, i crear interaccions de qualitat també en els moments de transició ecològica de l'infant, i de les famílies.

Com hem vist, les primeres interaccions de l'infant es donen amb els seus pares, especialment amb la mare. **La família** és molt important per a un infant, així com el repartiment de rols que s'estableixin entre cada un dels components. Com afirma Dolto (1998: 15–16):

La familia todavía existe; la gente todavía se casa aun cuando no sea por mucho tiempo. Así pues, al niño lo cría inicialmente una pareja. Es poco frecuente que no haya tres personas al principio, y esa tríada desde el comienzo de la educación es indispensable. Para concebir a un niño, hacen falta tres: el padre, la madre y el sujeto que se encarna en la primera célula debida a la conjunción de dos células iniciales. Aunque olvidemos que son tres, el niño no lo olvida nunca. Si no hay una educación entre tres, se produce el germen de una psicosis. Pero, por suerte, no todos los gérmenes se desarrollan. Por esta razón el niño que parasita a su madre necesita que ella luche contra este parasitismo ocupándose también de un rival «móvil» (el padre), que da un apoyo a la idea de paternidad que el niño lleva en su interior. Todo ser humano tiene en su interior una idea de lo que es una madre y de lo que es un padre, aun cuando no los haya tenido «de verdad». Es una ley psicológica a la que no nos podemos sustraer, que existiría incluso en la sociedad en la que ya no hubiera familia y los niños se criaran en grupos. Para un niño, un padre es lo que responde al aspecto discontinuo de su psicología, caracterizado por la presencia de pruebas. Es alguien con quien el niño se identifica cuando es varón, alguien que le señala sus quebrantamientos de la ley, que le apoya en su evolución social y que le da una moneda de cambio, el dinero. Un padre es la persona que le introduce en la ley de los intercambios sociales: los intercambios de comportamiento y los intercambios de poder simbolizados por el dinero. También es él quien da (o no) su nombre al sujeto y lo marca así con ese reconocimiento (o falta de él) antes de todo contacto social. Para el niño, la madre es el ser que le da de comer y le cuida. Es una entidad que satisface sus necesidades y encuentra siempre la manera de atenderle cuando él «no puede con su alma». Cuando el niño se siente agotado después de estar en contacto con la instancia paternal (quizá la escuela), encuentra la idea de la madre. En las películas que vemos, siempre hay una mujer maternal. La madre es la enfermera que le cuida cuando está enfermo y que el resto del tiempo, es objeto de codicia de todos los miembros sanos del otro sexo. Pero el niño también tiene necesidad de una madre que lo deje a él por otras actividades que no sean las domésticas; de lo contrario, su deseo de evolución no tendría apoyo (hay que desconfiar, a este respecto, del desvanecimiento de la instancia maternal en nuestra sociedad por ejemplo, una seguridad social mal organizada que cubre demasiados riesgos). Gracias a esta idea de la madre consoladora y el padre rector que llevan en su interior, los adolescentes pueden resolver la mayor parte de sus problemas; por ejemplo, pueden representar el ideal viril y paternal los unos para los otros en una pandilla. Cuando el niño sufre una prueba, tiene necesidad de una reparación por el contacto corporal de su madre, o con la persona que está asociada con él. Es absolutamente necesario que el niño tenga contacto cuerpo a cuerpo, al menos hasta el período de la caída de los dientes, hacia los siete años. (Dolto, F., 1998, pp. 15–16).

El concepte de família ha canviat en les societats occidentals. Ara bé, la família no ha de ser considerada com a quelcom inamovible, ni tampoc es tracta de fonamentar les mancances o falta d'habilitat i competències a l'estructura familiar. En tot cas, es tracta d'establir interaccions adequades i sanes entre referents i infants. En aquest sentit, Schaffer (1993: 35-36) exposa:

El concepto de familia como unidad estática que nunca cambia es una falacia. Las formas de comportamiento familiar han sufrido cambios drásticos, especialmente durante las últimas décadas, y tenemos razones para creer que continuarán cambiando en un futuro y posiblemente aún más deprisa. Este proceso es perfectamente saludable. Quienes lo deploran, quieren que la familia sea de una manera determinada, y consideran cualquier otra forma diferente como algo antinatural; hacen un flaco favor a la familia. [...] el factor clave de influencia a lo largo del desarrollo psicológico es la naturaleza de las relaciones interpersonales que la criatura establece, más que la propia estructura familiar. Las acciones que se lleven a cabo para prevenir, preservar o mejorar la salud psíquica de los niños han de tener en cuenta, en primer lugar, la naturaleza de las relaciones que la criatura mantiene con las personas que lo cuidan. El tipo de estructura familiar en la que vive sólo se tendrá en cuenta como consideración secundaria. (Schaffer, H.R., 1993, pp. 35-36) .

En la societat occidental s'han produït canvis socials que han portat a canviar la família, fent-se necessària la comunicació entre famílies, professionals i equipaments per consensuar quines són les necessitats dels infants i per establir uns criteris comuns d'actuació. Com afirma Comellas (2005: 2):

Molts són els tòpics en relació a les respostes educatives que es donen en el sí de la família: la dona treballa (no és una opció recent), famílies mono parentals, els avis no fan el què han de fer, ...entre altres. El que realment ha portat a canviar a la família són els canvis socials tant en els models de relació, ritme de vida, tecnologies (TV, vídeo, mòbil...) missatges educatius més o menys contradictoris, prioritari dels adults, pèrdua de referents... i un rol desdibuixat dels objectius educatius necessaris en una societat com la nostra. Aquesta falta d'un discurs clar i d'un consens en decidir quines són les necessitats dels menors comporta, finalment, una desorientació de tot el col·lectiu: què correspon a l'escola (reformes educatives, nous referents d'èxit, metodologies, ...) què a la família (autoritat, motivació, consum, ...) qui educa i en quin context (davant les situacions socials que es donen) i quines estratègies hem de fer servir per assolir un marc educatiu on puguin créixer, conviure i madurar els infants i adolescents. Tots aquests canvis referits al rol dels adults en relació als menors exigeixen una anàlisi acurada, sistemàtica i conjunta per tal de trobar noves formes de consens que evitin la dimissió d'uns i altres, la confrontació davant un interès comú i possibilitin la presa de consciència de les repercussions de les decisions i, per tant, orientin les accions que es poden portar a terme. (Comellas, M.J., 2005, p. 2).

De tipologies familiars a la societat actual hi ha diverses: tradicional, monoparental, reconstituïda, mixta, homoparental, extensa, d'acollida, d'adopció, però, com afirma Vila (1998) les pràctiques educatives familiars no són millors o pitjors en funció de les característiques i la tipologia familiar. És clar que aquestes característiques influeixen en la seva concreció i realització, però el que determina la seva qualitat són aspectes més globals que no estan en cap cas determinades per la tipologia de família.

Atendre les necessitats físiques, afectives, cognitives, dels infants és una funció dels pares, com a sistema que és. Segons Barudy (2005) la tasca parental té tres finalitats fonamentals: la funció nodradora –consisteix a proporcionar tot el que sigui necessari per assegurar la vida i el creixement dels infants–, la funció socialitzadora –es refereix al fet que són els pares i les mares les fonts fonamentals que permeten als seus fills el desenvolupament d'un autoconcepte i identitat– i la funció educativa –que garanteix l'aprenentatge dels models de conducta necessaris perquè els seus fills siguin capaços de conviure en la família i més tard en la societat, respectant-se a ells mateixos i als altres–. Aquestes funcions de supervivència, socialitzadora i educativa, es porten a terme en el context d'interacció entre l'infant i els pares. Dependrà de quines siguin les competències parentals dels progenitors –és a dir, quines capacitats i quines habilitats parentals tinguin els progenitors– perquè exerceixin de forma adequada aquestes funcions.

Les capacitats parentals estan determinades per factors biològics i hereditaris, però són modulats per les experiències vitals i influïdes per la cultura i els contextos socials. Les habilitats parentals es corresponen amb la plasticitat dels progenitors, que els permetrà oferir una resposta adequada i pertinent a les necessitats dels seus fills de forma singular, d'acord a les seves fases de desenvolupament. Barudy (2005), després de diferenciar entre capacitat i habilitat parental, assenyala quines són les capacitats parentals:

- Capacitat d'aferrar-se als fills, als recursos emotius, cognitius i conductuals que permeten l'aferrissament.
- Empatia, és a dir, si sintonitzen amb el món intern dels seus fills i responen adequadament a les seves necessitats.
- Models de criança, cuidar, protegir i educar. Es transmeten de generació en generació. Els dèficits en els models de criança són indicadors d'incompetència parental.
- Capacitat de participar en xarxes socials, facultat de demanar, aportar i rebre ajut de les xarxes familiars, socials, institucionals i professionals.

L'autor proposa un seguit d'indicadors de bon tracte per part dels pares:

- Els pares ofereixen un aferrissament segur.
- Reaccionen amb empatia davant les seves necessitats.
- Mantenen l'autoritat per protegir-los i educar-los.
- La proximitat física, les manifestacions afectives i les demostracions de tendresa són viscudes amb complaença.
- Troben a faltar el fill o la filla quan és lluny o absent, però són capaços de respectar els seus processos d'autonomia.
- Demostren alegria i plaer amb la seva presència. Somriuen, afavoreixen els contactes físics amb el fill i es donen temps per conversar amb ells.
- Manifesten interès i plaer en anar descobrint com els seus nadons es van comunicant amb l'entorn, per exemple, somriure, seguir amb la mirada, el balbuceig, el plor per obtenir el que necessiten, etc.
- Els emociona constatar els esforços que fan per avançar en el desenvolupament, per exemple, tractar de moure's en el bressol, intentar seure, gatejar, etc., i faciliten aquests moments.
- Més tard s'interessen per l'emergència de la paraula dels fills, de les explicacions que construeixen sobre el que van descobrint, i sobre les preguntes que es plantegen.
- Els protegeixen en situacions de perill i prevenen els riscos, organitzant l'entorn
- Són sensibles al seu patiment emocional.
- Coneixen el seu fill: els seus gustos, interessos, els seus amics, els seus costums.
- No substitueixen els fills ni els deixen sols per a l'èxit professional, ni per posseir béns materials, ni per les seves aficions esportives.
- Són capaços de respectar els seus processos de diferenciació, acompanyant-los en els moments de progrés i de regressió.

També mostra unes manifestacions d'un apego segur (en infants de vuit mesos a cinc anys) com a indicadors de bons tractes per part dels infants:

- L'infant busca consol dels seus pares quan se sent en perill, estressat o perdut.
- És capaç d'interactuar amb un desconegut però prefereix els seus pares.
- S'interessa per jocs i activitats en presència o no dels seus pares.
- No presenta comportaments de por ni d'hipervigilància o d'estat d'alerta.
- És fonamentalment feliç i sa i li agrada estar en relació amb altres adults i amb els seus iguals.
- El nen o la nena protesta quan se li separa de qui representa la figura d'apego, però recupera fàcilment el seu equilibri quan es troba en un entorn de bons tractes.
- Si el pare o la mare marxen, pot reaccionar enfadant-se o manifestant les seves queixes.
- Manifesta alegria quan tornen, o si l'absència es perllonga, mostra el seu enuig i empipament.
- Manifesta amb plors, somriures, vocalitzacions, paraules, etc., el seu desig de proximitat o de contacte físic amb els seus pares.

Els referents, amb les seves idees sobre el desenvolupament i educació i sobre tot amb els seus estils educatius, permetran que el nen aprengui i li aniran facilitant la progressiva autonomia i interrelació al món social. Com afirma Marsellés (2000: 48):

Per a nosaltres, és important tenir un coneixement de la família des d'una perspectiva ecològica, és a dir, estudiant-la com a sistema en el qual en totes les interaccions estan representats tots els membres que componen el nucli familiar i també les condicions de vida. Tots ells poden incidir en l'eficàcia dels pares a l'hora d'exercir el seu rol i, per tant, també sobre els més petits. Per tant, una part important de les capacitats que el nen desenvolupa estaran en funció de l'entorn familiar en el qual es trobi i a la vegada aquests estarà relacionat amb les idees que els pares tinguin sobre l'educació i el desenvolupament. (Marsellés, M.A., 2000, p. 48).

En aquest sentit, Àngel, C. (1998), citant a Palacios i Moreno (1994) explicita quatre tipus d'estils de conducta, els quals solen ser prou estables dins de les famílies i, per tant, poden marcar els fills ja que els experimenten durant anys:

- L'estil democràtic, en què els pares mostren afecte, cobreixen les necessitats de l'infant, controlen la seva conducta amb normes, procuren l'autonomia de l'infant, li fan participar en les decisions, li donen explicacions, el respecten i el valoren.
- L'estil autoritari, en què els pares imposen normes rígides i sense massa explicacions, demanen obediència, no ofereixen autonomia a l'infant, no li deixen participar en les decisions. Pot haver-hi afecte i resposta a algunes de les necessitats dels infants, encara que no a les d'interacció i autonomia.
- L'estil permissiu, en què els pares ofereixen afecte i cobreixen algunes de les seves necessitats, però en un clima de permissivitat en què el nen fa el que vol i quan ho vol, no havent-hi normes ni exigències.
- L'estil indiferent, en què els pares no mostren afecte pels fills ni interès per les seves activitats i necessitats, deixen fer, no hi ha normes, no hi ha valoracions, no hi ha expectatives, ni interrelació adequada.

Els estils dels pares, les seves competències parentals, les interrelacions que s'estableixin, són molt importants per al desenvolupament ple de l'infant, la manera

com els pares conceben l'educació dels seus fills els permetrà planificar i organitzar el context per esdevenir en les seves actuacions. Per això és fonamental que els serveis d'atenció a la primera infància actuïn amb els pares, coneguin els seus estils educatius, i les seves pràctiques, observin les interaccions que estableixen.

D'altra banda, la família viu en una comunitat concreta. Pérez (1995: 22) afirma:

La família no viu d'una manera aïllada, sinó que es troba immersa en una comunitat, en un territori, i per tant la relació i la influència entre aquestes dues institucions serà recíproca.[...] La soledat i l'anonimat, dins el procés d'uniformació en el consum, la massificació en la vida política i l'alienació en les relacions laborals s'uneixen a la sensació d'irresponsabilitat i insolidaritat, que apareix com a conseqüència del sentiment de llibertat a què condueix la pèrdua dels controls socials. [...] Entre els nombrosos fenòmens estudiats en les grans ciutats podem esmentar la marginació i la salut mental o, més ben dit, la manca de salut mental. (Pérez, C., 1995, p. 22).

En conseqüència, el treball amb infants i amb famílies comporta buscar estratègies en el territori –com per exemple, el treball en xarxa–, per apropar les famílies més desfavorides a la totalitat de recursos i equipaments que s'ofereixen per a la primera infància i les seves famílies, tant a través de llars d'infants com a través d'altres fórmules com els espais familiars per exemple. Com afirma Marsellés (2000: 56–57), tots els professionals que estem interessats a millorar la qualitat de vida i el futur dels infants, juntament amb les famílies, hauríem de fer un esforç a l'hora de coordinar objectius i estratègies per arribar no solament a les famílies més sensibilitzades del nostre context, sinó també a totes les altres que per la seva situació es troben més aïllades i amb menys recursos que la resta. Qualsevol servei no esdevindrà realment efectiu si la seva aplicació no arriba a la població general independentment de les condicions socials, econòmiques i culturals. A més, el fet de tenir com a criteri d'inclusió l'interès i la necessitat de cada família, ha de permetre **l'accés d'una forma natural i integrada a una xarxa general d'atenció a la infància i la família**.

Precisament per donar resposta des del territori –per exemple, des d'un treball en xarxa–, des d'un enfocament sistèmic i que consideri el context com el lloc on s'eduquen els infants i on s'estableix el discurs entre adults, infants i equipaments, cal trobar la forma d'implicar tots els professionals i serveis de la població per construir conjuntament alternatives a les dificultats que sorgeixen, des d'una perspectiva psicopedagògica basada en la participació, la col·laboració i el consens. Per això és fonamental (Comellas, 2005): analitzar el punt de vista dels diferents col·lectius; posar en comú les necessitats detectades pels diferents col·lectius professionals; concretar les demandes de les famílies i dels professionals de totes les disciplines que tracten amb els infants i les famílies; incorporar professionals del camp mèdic –pediatria, infermeria pediàtrica–; treballar per arribar a la cohesió del territori, com a grup motor del procés educatiu del municipi. En conseqüència, els objectius proposats per l'autora per donar respostes des del territori són:

- Poder fer emergir un discurs educatiu, en el municipi, que permeti orientar les accions que es fan de forma pública.
- Detectar les necessitats dels diferents col·lectius de menors i de famílies.
- Possibilitar i explicitar la cohesió entre les diferents professions que intervenen amb les famílies de manera que les accions no desorientin i permetin la comprensió de l'especificitat de cada professió.

- Promoure el diàleg i la comprensió dels diferents col·lectius especialment les famílies.
- Poder consensuar uns suggeriments o recomanacions encaminades a orientar les famílies en el moment de donar resposta a les diferents situacions quotidianes.

1.2.2. La institució educativa com a context de desenvolupament de l'infant de 0-3 anys

Actualment la majoria d'infants menors de tres anys de les societats occidentals assisteixen a **centres i serveis d'atenció a la infància, on també s'estableixen interaccions amb altres** –iguals i adults– que influiran decisivament en el seu desenvolupament i aprenentatge, motiu pel qual, les polítiques de cada país han de procurar oferir equipaments de qualitat perquè puguin incidir favorablement en l'infant. Els centres i serveis s'han fet necessaris en les societats actuals, per facilitar no tan sols la cura i l'atenció sinó també la socialització, el joc, l'aprenentatge motor, cognitiu, lingüístic, social, afectiu, i l'aprenentatge de valors i normes. Per tant, els centres i serveis adreçats a la primera infància han d'oferir tant atenció i cura, com educació, sense oblidar la necessitat de la funció sanitària, ja que han de tenir unes condicions d'higiene i de salut que proporcionin a l'infant un bon desenvolupament físic que sigui sa, i a més han de preocupar-se de la salut de l'infant i de l'educació de la mateixa. Cal que les normatives referents a aquest aspecte es vagin actualitzant, doncs encara avui dia hi ha vigent la normativa sanitària de l'11 de maig de 1983, a partir del Decret 65/1982. També cal que per part del currículum es recullin i s'endeguin mecanismes pràctics per abordar els temes referents a l'educació de la salut, física i mental, tant adreçats als infants com a les famílies.

Al llarg de la història hi ha hagut nombrosos autors que han fet referència a la importància d'aquesta primera etapa infantil, tant per al seu desenvolupament com per a l'aprenentatge, a través d'experiències enriquidores en un context ambiental determinat en **relació amb altres d'iguals i amb adults**. Així, Rogoff (1993: 242) afirma:

Más que considerar que el niño se desarrolla espontáneamente, yo he defendido que el desarrollo humano se canaliza a través de cursos específicos por medio de las actividades socioculturales de los individuos y sus compañeros sociales. (Rogoff, B., 1993, p.242).

Aquesta autora ha fet aportacions importants dins la **perspectiva sociocultural**⁹, i afirma que el desenvolupament cognitiu de l'infant és un aprenentatge que té lloc a través de la participació guiada. Planteja (Rogoff, 1993: 23) que els processos de construcció guiada –que vol dir construir ponts entre el que el nen sap i la nova informació que ha d'aprendre, i transferir-li la responsabilitat per aconseguir la resolució del problema–, contribueixen a dirigir i organitzar el desenvolupament cognitiu del nen en cultures molt distintes. Al mateix temps, les diferències culturals en relació amb el que els infants han d'aprendre i els mitjans pels quals s'aprèn, atreuen l'atenció envers la importància que l'infant observi i participi en l'activitat social; a més, dites diferències ens condueixen a considerar tant la forma en què implícitament

---

⁹ La psicologia sociocultural, es preocupa de la construcció de significats i del rol mediador de la societat i la cultura en la formació de la ment. Dins aquesta perspectiva podem situar autors com B. Rogoff o J. Bruner.

s'organitzen les activitats infantils, com els múltiples rols que desenvolupen els pares i altres companys per guiar el desenvolupament de l'infant.

El món social i l'individual són inseparables i indissociables. El desenvolupament infantil implica l'apropiació de coneixements, procediments, valors, de l'entorn sociocultural en què l'infant es trobi. L'infant participa activament en l'adquisició de coneixements i d'habilitats però ho fa de forma conjunta amb altres, adults o iguals, que li serveixen de guia. L'infant anirà assumint a poc a poc responsabilitats i el referent més capaç que fa de guia haurà d'anar cedint aquesta responsabilitat. En aquest sentit, tant la teoria de Bruner com el concepte de la *zona de desenvolupament proper (ZDP)* de Vigotski també parteixen d'aquesta premissa.

Bruner, J.¹⁰ (1981) planteja la importància de la funció tutorial que un company més capaç o un adult dirigeix a un aprenent. La bastida es refereix als ajuts que la persona o el grup més capaç proporciona a l'infant per acompanyar el seu aprenentatge. Aquests ajuts cal que s'adaptin al nivell de competència de l'aprenent, el qual anirà adquirint més capacitats i competències. A mesura que l'aprenent vagi adquirint coneixements, l'adult o el company més capaç haurà d'anar transferint responsabilitats a l'aprenent per no fer-lo dependent, el qual anirà adquirint cada cop major responsabilitat i autonomia en la resolució de les tasques. Aquesta teoria ha estat la base en la configuració de grups cooperatius –alumnes que tenen diferents competències s'agrupen per realitzar les tasques– en les aules de primària i secundària, com a recurs per tractar la diversitat escolar. En aquest sentit, es defensa l'agrupació d'infant per competències i també per edats heterogènies. D'altra banda, Bruner (1981) atorga molta importància al paper de l'adult, a l'acció conjunta infant–adult, en l'adquisició del llenguatge. La cultura, l'educació, són les que permetran a l'infant progressar adequadament en el món de la comunicació i del llenguatge.

L'infant està immers en un món social i interaccional que li facilita –o no– l'aprenentatge. **El concepte de Zona de Desenvolupament Pròxim, de Vygotsky**¹¹ explica com l'infant progressa en les seves adquisicions gràcies a l'ajut d'algú de més competent, sigui un adult o un altre company. Així, en els equipaments adreçats a la primera infància, ens trobem amb un conjunt de persones compost per adults educadors, adults familiars, i altres infants: per tant, es donaran tant interaccions dels infants amb altres infants com interaccions d'infants amb adults, la qual tindrà lloc durant la realització de tasques conjuntes. Segons aquest autor, ens acabem regulant perquè en el nostre interior incorporem els sistemes socials de coregulació que es van creant amb els progenitors i els companys, quan es participa en les tasques lúdiques o domèstiques més simples o quotidianes.

En aquest sentit, com afirma Giné (1999: 392), el procés de desenvolupament i, per tant, d'aprenentatge, és fruit de la interacció entre el subjecte (amb el seu equipament biològic de base i la seva història personal) i els adults i companys significatius en els

---

¹⁰ Aquest autor es situa dins la psicologia constructivista, la qual es proposa estudiar a la persona com constructor actiu del seu propi coneixement. Aquesta disciplina ha permès aprofundir en els aspectes cognitius bàsics.

¹¹ Vygotsky va influenciar enormement tant en la Psicologia Evolutiva com en la Psicologia de l'Educació a Occident (Àngel, 1998: 27): Va influenciar molt en Bruner, qui el va introduir a Occident. Així han sorgit estudis sobre la ZDP (Kaye, 1986; Wertsch, 1984), sobre les interaccions adult–infant i nens entre si en els aprenentatges (Forman i Cazden, 1984, i Wertch, 1984, Rogoff, 1990) i també sobre la incidència dels factors socials en el desenvolupament (Doise i Mackie, 1981), i sobre el llenguatge (García Madruga, 1976, Badichon, 1975, Caron-Pargue, 1977), entre molts altres.

diversos contextos de vida (família, escola, societat). Per això, segons apunta Giné (1997: 3), «si el desenvolupament i l'aprenentatge dels alumnes estan en funció de les oportunitats i de les experiències que els adults i els companys els faciliten en diversos contextos de desenvolupament, la valoració de les dificultats i dels trastorns d'un alumne en el marc escolar hauria de tenir presents totes i cadascuna de les variables que incideixen en l'ensenyament i en l'aprenentatge».

L'autor explica, referint-se a la identificació i avaluació de les necessitats educatives especials de l'alumnat, la importància de tenir present el context, si adoptem un model de desenvolupament de naturalesa interactiva i contextual del desenvolupament infantil, i especifica diversos aspectes a fixar-se pel que fa a les pràctiques avaluadores (Giné, 1997):

- En primer lloc convé dotar-se d'un model explicatiu del desenvolupament com l'assenyalat que permeti identificar les pràctiques avaluadores més adients en cada cas i posar en relació les diferents informacions recollides i atribuir-hi el sentit adequat.
- En segon lloc, les pràctiques professionals i els instruments han d'acomodar-se a la concepció interactiva del procés d'ensenyament i aprenentatge en el context de l'aula (família, societat, ...).
- En tercer lloc, s'ha de tenir present que allò que importa és conèixer quines són les necessitats dels alumnes en termes dels ajuts que necessiten per a progressar.
- En quart lloc, la informació recollida haurà de permetre l'ajust constant (tipus i intensitat) de l'ajut que el professor presta a l'alumne o grup d'alumnes.
- I en cinquè lloc, la informació recollida haurà de permetre també prendre decisions respecte de l'optimització del context.

Cal doncs oferir contextos que garanteixin unes condicions amb una atenció de qualitat psicoeducativa on es pugui desenvolupar la zona de desenvolupament proper, optimitzant la qualitat d'atenció dels familiars i dels professionals que ofereixen aquestes relacions, sense oblidar el context social i cultural en què hi ha inserides aquestes relacions. Com afirmen Molina i Jiménez (1989: 51):

Hacer avanzar al niño o a la niña a través de la zona de desarrollo próximo exige por parte del educador plantearse su papel de mediador entre la cultural y los niños. Es decir, tomar en cuenta las aportaciones de los niños no le exime de tener por su parte una participación activa. (Molina, L. i Jiménez, N., p. 51).

Així, Coll i Bolea (1990: 355) fan referència a la intencionalitat de la família, de la comunitat i dels educadors, d'influir sobre el desenvolupament i l'aprenentatge motor, cognitiu, lingüístic, afectiu, social, de l'infant petit, per socialitzar-lo, aconseguir que adeqüi la seva autonomia i, en definitiva, per convertir-lo en un membre actiu i preparat de la societat.

Segons la perspectiva d'infant presa en aquest estudi, com a sistema canviant, obert i dinàmic, cal tenir present que l'infant anirà desenvolupant-se i aprenent en la mesura que es vagin establint relacions determinades amb altres éssers, en un context cultural determinat, construint aprenentatges significatius, en els àmbits cognitiu, relacional i emocional. En la primera infància, l'esforç de l'infant, la seva motivació, el seu interès envers activitats determinades, s'ubiquen al voltant **d'activitats compartides amb altres**, les quals afavoreixen la seguretat, la creació d'un autoconcepte positiu i d'una

autoestima positiva, garantint el procés d'aprenentatge a partir de la consecució de competències. Com afirma Coll (2003), la capacitat de motivació, d'esforç, d'aprenentatge, no és una característica individual i prou, ni tampoc estàtica.

De fet, **qualsevol acció pedagògica és una experiència vincular**. Segons exposa Toro, (2005: 160), el vincle implica una espècie d'afectació mútua, tant els infants com l'educador es veuen afectats, modificats i transformats per allò que es viu junts. Però també es veuen afectats els objectius, els instruments tècnics, els recursos, els procediments i els mètodes. Així, com afirmen Biscarri, Samper i Sanuy (1985: 67), «les actituds i comportaments del mestre envers els seus alumnes i d'aquests entre ells, poden tenir conseqüències importants tant per al desenvolupament cognitiu del nen, com per a la creació d'un cert clima emocional a la classe que afavoreixi o dificulti el rendiment escolar i el propi desenvolupament humà de l'alumne».

En aquest sentit, és important aconseguir establir i mantenir vincles sans, i dependrà tant de la capacitat de la criatura com de la de l'educador. La persona que ha mantingut un vincle de qualitat prèviament en el context familiar, no tindrà gaire dificultats d'establir vincles amb els companys i els educadors. El professional de l'educació ha de tenir en compte que quan un infant petit ingressa en un centre o un servei, aquest ha d'experimentar un dol de la mare o la persona de referència. Si la criatura ha establert una relació materna segura, habitualment mostra una seqüència previsible de comportaments, que es poden dividir en tres fases, d'acord amb l'actitud que predomini respecte de la mare: fase de protesta, fase de desesperació i fase d'apartament o desapego (o negació), segons exposa Bowlby, J. (1995: 69), fent referència a la separació de la mare i al dol infantil quan l'infant ha d'ingressar en una institució:

Al principio solicita, llorando y furioso, que vuelva su madre y parece esperar que tendrá éxito en su petición. Esta es la fase de protesta, que puede persistir durante varios días. Más adelante se tranquiliza, pero para una mirada avezada resulta evidente que se halla tan preocupado como antes por la ausencia materna y que sigue anhelando que vuelva; pero sus esperanzas se han marchitado y se halla en la fase de desesperación. Con frecuencia alternan ambas fases: la esperanza se torna en desesperación y ésta, en renovada esperanza. Sin embargo, finalmente tiene lugar un cambio más importante. El niño parece olvidar a su madre, de modo que cuando vuelve a buscarle se muestra curiosamente desinteresado por ella e incluso puede aparentar que no la reconoce. Ésta es la tercera fase, la de desapego. En cada una de estas fases, el niño incurre fácilmente en rabietas y episodios de comportamiento destructivo, que con frecuencia son de una inquietante violencia. (Bowlby, J., 1995, p. 69).

Un altre aspecte rellevant és el de les **relacions dels professionals amb les famílies**. Els equipaments d'atenció a la petita infància cal que s'ocupin no tan sols de l'atenció que ofereixen als infants sinó també de la que caldria oferir a les famílies. És important que tant la família com el centre estableixin i mantinguin canals de comunicació constants, així com una veritable relació de confiança, comunicació, respecte i comprensió mútues. Aquesta perspectiva encara no està plenament acceptada ni entesa avui en dia per un gran nombre dels professionals de l'educació. Malgrat que hi ha serveis que acullen conjuntament infants i famílies, molts d'ells, els anomenats formals¹², no sempre prenen en consideració l'atenció a les famílies. L'educador ha de tenir un paper de mediador, de coparticipant en les activitats educatives, ha de respectar, acollir i no jutjar a les famílies, valorant les seves pràctiques educatives en el que tenen de positiu i intentant introduir elements de reflexió per modificar els comportaments o

¹² L'educació formal (Vila, 1998: 29) fa referència a la que es realitza en el marc escolar.

els aspectes no suficientment adequats, però sempre des de la distància i el respecte. Caldrà partir del context cultural dels infants, de les tipologies familiars, dels vincles que es produeixen en elles, dels estils educatius, etc. Aquest tema tindria a veure amb la noció de mesosistema que proposa Bronfenbrenner (1987).

En aquests sentit, Bassedas, Huguet i Solé (1996) insisteixen en la creació de vincles i canals de comunicació entre la família i l'escola, i consideren que l'establiment d'aquestes relacions conjuntes poden ajudar a establir cooperativament objectius comuns educatius entre la família i l'escola i, per tant, millorar l'acció educativa dels centres.

D'altra banda, per dissenyar contextos institucionals, cal tenir present que **les condicions materials dels centres i els serveis que atenen la petita infància i les seves famílies** facilitin l'establiment de vincles sans i les pràctiques educatives de qualitat. Cal considerar els espais, els objectes i els *tempus* de l'infant, que s'han d'adequar a les necessitats dels petits. Com afirmen Biscarri, Samper i Sanuy (1985: 104), «la planificació de l'espai, del temps i de les activitats pot eliminar que sorgeixin unes situacions indisciplinades, problemàtiques i conflictives».

Tant els espais físics interns –aules, menjadors, sales pel descans, lavabos–, com els externs –patis, hort, ... – cal que mantinguin les dimensions i les condicions higienicosanitàries adequades per atendre tant l'infant, com les famílies, com els professionals. En aquest sentit, Genovard i Gotzems (1996: 249), afirmen que la importància dels espais i els materials no rau en ells mateixos, sinó en la seva funcionalitat per aconseguir els objectius proposats.

Quant als *tempus*, em refereixo tant al temps estructural –horari de les activitats, durada de les activitats, estructuració de les activitats, horaris d'entrada i sortida, etc. –, com als ritmes de l'infant –les rutines, les necessitats cognitives i les motores, etc.–; també els temps i els ritmes dels educadors.

Els espais, els objectes i els *tempus* són espais de relació entre les persones que els habiten, llocs de trobada, que condicionaran les interrelacions establertes. Toro (2005: 46–47) ho expressa de la forma següent:

Aunque para una mirada precipitada y superficial las cosas, los objetos, los lugares pueden manifestarse mudos, inexpresivos, intrascendentes e incluso banales y sin importancia, más allá de su “aparente” silencio e irrelevancia, nos es posible percibirlos como plenos de contenido cuando nos relacionamos con ellos, cuando los atendemos “a fondo” y “desde el fondo” de nosotros mismos.

El aula en sí misma, como espacio, como atmósfera era acontecimiento y ámbito para el encuentro. Por eso, un tiempo antes de que entrasen los niños, me paseaba por ella, la preparaba, decentaba la temperatura y la perfumaba.

Siempre me han sobrecogido las aulas en la que no hay el más mínimo orden ni concierto en los espacios. He visto clases desnudas y frías, clases e incluso oficinas administrativas. Pero también he tenido la suerte de entrar en aulas llenas de vida y colorido. Clases habitables y habitadas, cálidas y con una siempre agradable sensación de hogar.

La organización del espacio y la decoración no son mera añadidura sino que conforman todo un entorno o ámbito energético y vibracional que afecta a quienes están en él.

La disposición de un aula ha de favorecer, en sí misma, la serenidad, la disposición al trabajo y al sosiego, el encuentro interpersonal, los intercambios relacionales y sobre todo la alegría de estar. Alguna vez he llegado a pensar si “aula” no es sino una “jaula” desprovista del humor y la risa.

La clase no puede ser nunca un espacio cerrado sino un lugar "abierto" que promueva todo tipo de aperturas (de uno mismo, a las otras clases o grupos, a la familia, al entorno cercano... e incluso al lejano).

Una clase saturada, desordenada, disarmónica ... va a saturar, desordenar, alterar los circuitos energéticos internos de quienes trabajan en ella.

Cada uno tiene su "espacio personal" pero también nos sentimos propietarios y responsables de los "espacios comunes".

El encuentro humano precisa de un lugar acogedor que lo seduzca, lo fecunde, lo geste, lo alumbre, lo desarrolle, lo haga crecer y expandirse.

El aula se convierte así en continente y contenido de todo lo que se hace y se vive. [...]

Una clase es un microcosmos en el que conviven, se afectan y se interrelacionan múltiples espacios y dimensiones: el espacio físico del aula (su amplitud, distribución, funcionalidad, orden y decoración), el espacio relacional, el espacio sonoro (ambientación musical favorecedora de las diversas actividades o momentos; el cuidado de nuestras propias emisiones sonoras en lo que se refiere a la velocidad, ritmo, tono, volumen y emocionar en las interacciones verbales), el espacio del otro (como lugar sagrado e inviolable), el propio espacio interior (el adentro que nos pertenece y que podemos pensarlo y sentirlo como espacio de energía en expansión, como lugar para la atención y el ser conscientes).

Cuando vivimos y habitamos los distintos espacios como "espacios de energía" y como "acontecimientos para el encuentro", ya no nos limitamos a estar junto a las cosas y a las personas, sino que convivimos con ellas. (Toro, J.M., 2005, pp. 46-47).

Un altre aspecte que cal tenir present en les institucions de 0-3 anys, és la **importància de l'acollida de l'infant** per part dels professionals quan ingressa en un centre o servei, i al procés d'adaptació. L'adaptació és un procés de trobada entre els professionals, l'infant i la seva família. S'inscriu una història personal cada vegada. Permet la construcció de nous vincles entre l'infant i l'educadora, entre els pares i els educadors, entre l'infant i altres infants. L'objectiu és teixir aquesta multiplicitat de vincles tot vetllant per reconèixer els ja existents. La separació dels pares quan el seu nadó ingressa en una institució fa més fràgil el psiquisme de l'infant, tant més com més petit sigui. Per això cal tenir present que cada infant té un ritme diferent d'adaptació. La seguretat psíquica del nadó requereix una preparació minuciosa de les separacions importants, com l'adaptació. Invertir temps i espai en els primers moments de l'acollida és una condició indispensable amb què haurien de comptar tots els centres i serveis que atenen la primera infància. D'altra banda, també les famílies pateixen el procés d'adaptació a la nova situació, que en el seu cas és de separació i pèrdua parcial de la seva criatura. És important que el centre ajudi els familiars, i faciliti la seva implicació en el centre durant aquest procés. Posar en marxa i consolidar una relació de confiança amb les famílies, ajuda a mitigar les angoixes de les famílies i alhora contribueix a la pròpia seguretat de l'infant. El professional de l'educació que treballa en aquests serveis, ha de vetllar per acompanyar les vivències de separació entre l'infant i la família. Però tenir en compte la realitat de les separacions no només s'ha de reduir a posar en pràctica una estratègia que cuidi aquestes transicions ecològiques, sinó que es tracta també d'acompanyar psíquicament i emocionalment la vivència dels familiars i dels infants. Finalment, gestionar la transició del centre 0-3 a l'escola infantil constitueix una tasca complexa per a moltes famílies; el centre ha d'ajudar a sostenir i a acompanyar les famílies en aquesta altra transició ecològica.

També cal **donar suport als professionals des de les institucions**. El desenvolupament professional s'afavoreix amb la formació, però també posar en marxa les condicions de treball que facin possible la qualitat. A més, la qualitat de vida del professional requereix la posada en marxa de modalitats d'organització i de comunicació eficaces així com el seu ajustament. Suposa tenir en compte la particularitat de cada context, perquè repercuteix directament sobre la qualitat de vida dels infants. Per tant, la

preocupació del propi equilibri del professional (salut física i psíquica, baix nivell d'estrès i una bona gestió de l'estrès), permeten al professional que estigui més fàcilment atent a l'escolta de les necessitats dels infants. La direcció dels serveis ha de contribuir a aquesta qualitat de vida creant un marc segur de treball.

Com hem anat constatant, preocupar-se constantment per la **qualitat de les institucions que atenen els infants** vol dir oferir millor cura, atenció, educació i amor als infants que assisteixen. Oferir flexibilitat i atenció psicoemocional, establir interaccions sanes i riques als infants, interaccions de confiança amb les famílies, i adequació dels espais, facilitarà l'entrada de l'infant en aquestes institucions. Brazelton i Greenspan (2005: 71–73) fan un seguit de recomanacions que poden ajudar a millorar la qualitat dels centres i serveis durant els primers anys, a causa de la necessitat incipient de comptar amb aquests com a recurs per a moltes famílies, algunes de les quals esmento tot seguit:

Relacions estables:

- Durant els tres primers anys, tot infant necessita de la cura i atenció de dos adults, els seus cuidadors primaris, amb els quals establirà una relació íntima i estable.
- Fins a l'edat preescolar han d'estar en tot moment a la vista d'un adult, excepte quan estiguin dormint.
- Fins als cinc anys, no han de passar més d'un terç del seu temps dedicats a activitats independents. A aquestes activitats es dedicaran períodes de 10 o 15 minuts repartits al llarg del dia, mai no han de ser períodes llargs i concentrats.
- Els dos terços del temps restant han de dedicar-se a dos tipus d'activitats: aquelles en les quals l'adult facilita la interacció del petit amb el seu entorn i la interacció directa, com són ara les abraçades, el joc imaginatiu compartit o jugar a fer-se carotes i gestos divertits. Els nadons i els nens de fins a tres anys d'edat necessiten almenys quatre períodes de 20 min o més d'interacció directa. Els preescolars necessiten almenys tres d'aquestes oportunitats de joc interactiu. En una família amb dos progenitors, ambdós han d'intervenir en aquests jocs alegres i espontanis. Durant el temps de facilitació, els adults són a disposició del seu fill, per ajudar-lo en les seves exploracions, encara que també estiguin realitzant tasques per compte propi com cuinar o posar la rentadora. Part d'aquest temps l'infant pot anar al mercat amb els pares o ajudar a preparar el sopar. El mateix passa al centre o al servei.

Centres infantils:

- No aconsellem que els nadons de fins a tres anys assisteixin a un centre a temps complet, 30 hores o més, si els pares són capaços d'oferir atenció de qualitat i disposen d'alternatives raonables. També recomanem millorar els serveis destinats als nens de 0–3 anys, reduint considerablement les ràtios nen–adult, millorant la preparació i els salaris, i aconseguint que els petits gaudeixin del mateix adult fins que compleixin tres o quatre anys. D'aquesta manera, aquelles famílies que requereixen cura durant el dia comptaran amb opcions millors de les que s'ofereixen actualment.
- Fins als tres anys, l'infant ha de romandre amb la mateixa persona.
- Durant el primer any de vida, no s'hauria d'assignar més de tres bebès per adult
- En el segon any, no s'hauria d'assignar més de quatre nens per adult.
- Durant el tercer i quart any, no s'hauria d'assignar més de 5 o 8 nens per adult.

Entorns institucionals o de grup: en les diverses modalitats d'atenció infantil institucional, incloent-hi les situacions de grup, cal partir de les directrius "relacions estables". La cura afectiva estable d'un o dos adults, cuidadors primaris, ha d'incloure interaccions directes de facilitació al menys durant dos terços del temps de l'infant. La formació durant l'horari laboral, l'incentiu salarial a la experiència i la formació, i una estructura de suport que faciliti les activitats afectives són els components més importants per oferir afecte estable en entorns institucionals.

Televisió: durant els tres primers anys d'edat, el fet de veure'n la programació, no hauria de superar la mitja hora al dia.

1.3. Necessitats emergents en l'atenció a la primera infància i les seves famílies. Politiques per a la primera infància i polítiques familiars

Actualment i a partir dels canvis emergents de les societats occidentals, el paper de la dona al mercat laboral, les noves estructures familiars, la tecnologia, la incertesa en el mercat laboral, han fet que la cura i l'educació dels infants petits passi a ser compartida, i ja no tant assolida per la família extensa.

A Catalunya, parlar de polítiques per a la primera infància no és fàcil, ja que el disseny de les polítiques familiars i de conciliació és incipient, com apunta González (2009). En la mateixa línia, Flaquer (2000) ja havia fet notar que el camp que es troba en plena expansió i que probablement és un dels que té més futur en el camp de les polítiques familiars a Europa, és el que consisteix en la prestació de serveis a les famílies. Es tracta d'un conjunt de mesures molt variades que tenen en comú l'aportació externa de recursos en forma de serveis.

González (2009: 237-238) argumenta un canvi de paradigma, passant del paradigma tradicional –que considera els pares responsables principals i exclusius dels infants–, al paradigma de la inversió en la infància –que incorpora el concepte d'inversió de futur en les polítiques públiques en lloc del concepte de despesa– en les polítiques adreçades a la primera infància:

L'adopció d'aquest paradigma implica entendre que els pares no estan sols en la responsabilitat de proveir el benestar dels seus fills. Els fills passen a ser considerats béns comuns i un element clau del benestar de la societat. La novetat més gran d'aquest paradigma és l'èmfasi posat en les necessitats dels infants amb desavantatges econòmics o socials i que, segons com siguin ateses, tindran conseqüències importants en la societat del futur. Sota aquest paradigma les necessitats de la infància s'atenen de manera directa, i els mecanismes clàssics d'intervenció se centren en iniciatives dutes a terme des d'una edat primerenca, com ara els sistemes d'educació i cura de la primera infància amb alts nivells de qualitat. També es posa més èmfasi en les necessitats dels infants independentment de la vinculació dels pares amb el mercat del treball. La premissa central és que la societat es beneficia de comptar amb infants "saludables i "ben preparats" per afrontar l'entrada en el sistema educatiu obligatori i, per tant, l'estat haurà de dur a terme polítiques compensatòries especialment per als infants més vulnerables en la transmissió de les desigualtats socials. Aquí el risc s'entén més en termes de dèficits en el seu ritme normal de desenvolupament cognitiu que no pas en termes d'exclusió social. [...] Sota aquest paradigma existeix una major tendència a entendre les necessitats dels menors de manera directa, més que no pas com un "problema" que tenen els adults. Segons demostra el cas del Canadà, per exemple, l'adopció d'aquest nou paradigma ha facilitat el trencament de l'antiga dicotomia entre sistemes de protecció i serveis socials per afavorir el disseny de polítiques integrals per a la infància, que incorporen experts en el desenvolupament primerenc dels menors, en l'àmbit de la salut o en el desenvolupament humà. (González, M.J., 2009, pp. 237-238).

A partir d'aquest plantejament i de la visió adoptada per l'OCDE (2002)¹³, que parteix d'una visió integral que tingui en compte el conjunt d'opcions que tenen les famílies a l'abast per educar i tenir cura dels fills, es proposa atendre la cura dels infants, independentment d'on s'organitzi la cura, si a la llar o en un centre. En aquest sentit, el Síndic de Greuges de Catalunya (2007: 13–14), a partir de l'informe que va fer sobre la

¹³ Citat i comentat al principi del capítol.

situació de l'escolarització de 0 a 3 anys a Catalunya, afirma que a més dels centres educatius, també s'inclouen les prestacions econòmiques que tenen com a objectiu directe l'atenció i la cura dels infants, així com les llicències que ofereixen temps als pares i les mares per fer-se càrrec personalment de la cura dels fills. El Síndic també apunta que no solament hi ha diferència entre països amb relació als models adoptats d'educació i cura de la primera infància, sinó també en la manera d'entendre i articular els drets educatius i la cura dels menors. De la mateixa manera –afirma el síndic de Greuges–, hi ha països generosos en la creació de serveis i ajudes directes per a la cura de la infància, i països que es decanten més per les desgravacions o les prestacions econòmiques perquè les famílies decideixin el tipus d'atenció o de serveis que prefereixin. En funció de com es configuren els drets, l'educació i la cura de la primera infància recauran més en el sector públic o en el privat. Alhora, també cal tenir present les diferències entre països en el context polític, cultural, educatiu i social; hi ha diferències quant a les tradicions culturals de cura als infants, als sistemes educatius i a l'organització de l'educació escolar, als models de l'estat del benestar o a la seva percepció sobre la responsabilitat pública o privada de l'atenció a la primera infància.

L'informe del síndic de Greuges posa de manifest algunes iniciatives portades a terme per algunes comunitats autònomes de l'Estat espanyol posant en marxa polítiques d'ajuts econòmics –Castella i Lleó, Navarra i el País Basc–, davant les carències del sistema de llicències parentals per part de l'Estat:

A Castella i Lleó, les famílies poden sol·licitar un ajut per excedència laboral equivalent al 100% del salari mínim interprofessional (SMI) anual i al 125% del SMI en cas d'unitats familiars monoparentals. El període d'ús de la llicència és d'un any i gaudir-la està condicionat al fet d'estar per sota d'uns llindars de renda familiar que s'estableixen anualment.

La comunitat Foral de Navarra ha regulat un ajut amb caràcter universal a partir del segon fill. En aquest cas, el pare o la mare que s'acull a l'excedència percep una quantitat fixa de 330,56 euros mensual fins que el fill compleix l'any o fins que compleix tres anys si es tracta del tercer fill o successius.

Al País Basc, les famílies reben un ajut fins que l'infant compleix tres anys amb una quantitat fixa amb caràcter universal que ascendeix a 200 euros mensual en cas que la mare sigui la titular de l'excedència i 250 euros si el titular és el pare. Aquest és un altre exemple de discriminació positiva per promoure la implicació dels pares en la cura infantil.

A més, Navarra, País Basc i Catalunya han creat incentius econòmics per a la reducció de la jornada laboral per motius de cura infantil. En el cas català, aquests ajuts són només aplicables al personal funcionari de la Generalitat de Catalunya. (Síndic de Greuges de Catalunya, 2005, p. 21).

Com hem comprovat, durant els darrers anys, s'ha fet necessari conciliar les vides laboral i familiar: per tant, ha calgut endegar polítiques familiars en aquest sentit. Flaquer (2003) anomena polítiques familiars totes les mesures públiques de suport i atenció a les famílies com a unitats reproductives, és a dir, les llars on viuen famílies amb fills menors a càrrec. Queden excloses del camp de les polítiques familiars les polítiques socials amb diferents finalitats, encara que s'adreça a persones que viuen en famílies amb fills menors a càrrec o sense .

Pel que fa a les mesures de conciliació entre la vida familiar i la laboral, Flaquer (2003: 53–61) proposa:

–El treball a temps parcial i la flexibilització de la jornada laboral, sent les dones que treballen a temps parcial les que constitueixen la gran majoria de treballadores com passa a tots els països europeus. Però és imperatiu que

l'expansió del treball a temps parcial vagi precedida per una millora dels contractes si es vol que contribueixi a la conciliació entre la vida professional i la familiar.

–Els permisos de maternitat i les excedències parentals. La llei espanyola sobre conciliació de 1999 preveu que els pares puguin agafar fins a deu setmanes de les setze de què gaudeixen les mares quan estan de baixa per maternitat, però molt pocs ho fan.

–L'oferta de serveis d'escoles bressol.

–La gestió del temps. En aquest cas es procura, a través de mesures públiques, incrementar la disponibilitat de temps de les famílies i optimitzar-ne l'ús. Una de les modalitats és una millor coordinació dels horaris de treball amb els de les dependències de les administracions, els dels centres escolars i els dels establiments comercials i bancaris, sense oblidar els dels transports públics.

Per la seva banda, Brullet (2002: 277) aposta per les cinc dimensions principals de les polítiques per a la conciliació que s'estan aplicant a Europa:

–Mesures en relació amb el temps de treball assalariat.

–Permisos i excedències laborals per maternitat, paternitat i parentalitat.

–Creació de serveis d'atenció a la primera infància en modalitats diverses.

–Creació de serveis d'atenció a persones disminuïdes i ancians dependents.

–Mesures per a reorganitzar els temps de la ciutat, especialment en relació amb els horaris dels serveis públics, comercials, escolars i de transports.

–Mesures per a promoure un increment dels temps dels homes en el treball domèstic i familiar.

En l'escolarització per a menors de tres anys, Catalunya ha estat pionera dins l'Estat espanyol, com afirma Flaquer (2009). Ara bé, comparant la situació d'Europa amb la d'Espanya, a la mitjana europea hi ha més nens que no estan atesos en una escola bressol, perquè molts d'aquests nens són a casa seva cuidats pel pare o la mare, que tenen una llicència parental retribuïda per la Seguretat Social, i això ho tenen gairebé tots els països. Segons l'autor caldria obrir aquest debat, en relació amb la Seguretat Social perquè és on hi ha diners i és la institució que hauria de fer-se'n càrrec. La llicència es proposaria de forma neutral en termes de gènere, oberta als pares que la volguessin agafar i dissenyada com un dret individual no transferible, tal com ho fan els països europeus més avançats. L'autor fa referència al fet que els lactants haurien de romandre a casa seva, com ho fan en altres països.

En conseqüència, actualment l'alternativa dels pares i les mares un cop se'ls ha acabat el permís de maternitat és l'ús de serveis com escoles bressol o altres espais informals, ja que actualment la proporció de pares que gaudeixen de llicències parentals no remunerades és gairebé testimonial al conjunt de l'Estat espanyol: per tant, l'opció de l'externalització mitjançant serveis o cuidadors seria la més plausible tret d'altres decisions com ara la retirada de la mare del mercat laboral pels elevats costos o l'oferta limitada de serveis (González, 2009). En aquest sentit, es constata, segons l'afirmació de Flaquer (2009) que hi ha un percentatge alt a Catalunya d'infants escolaritzats entre 0 a 3 anys escolaritzats en centres. Ara bé, segons les dades del cens de 2001, existeix un biaix clar de classe social en l'accés als centres escolars (González, 2009). Els infants provinents de grups socials amb més capital econòmic (empresari, directius i tècnics qualificats) i cultural (famílies amb estudis universitaris) sembla que tenen una

presència major a les llars d'infants, fet que s'explicaria pels costos elevats del sector privat i els gran dèficits de l'oferta pública.

En aquest sentit, hi ha sectors que opinen que els infants que són atesos a la llar, habitualment per la mare, sota el model tradicional, estaran més atesos i amb major qualitat, i que els pares treballadors no passen suficientment temps amb els seus fills. Segons les afirmacions de González (2009), els països dels quals es disposa de llargues sèries temporals sobre la cura parental mostren que, contràriament al que s'esperava, els canvis en els patrons de formació familiar i ocupació no han fet disminuir enormement el temps de dedicació dels pares a la primera infància; és més, el temps de cura parental intensiu ha augmentat en els darrers anys, concretament entre els anys seixanta i els noranta. És curiós que aquest augment s'hagi produït durant els seixanta, en què encara prevalia el model de família tradicional. Però això es va esdevenir precisament, per la reducció del temps dedicat a les tasques rutinàries de cura i a l'augment de les activitats relacionades amb el desenvolupament cognitiu dels infants. A partir d'aquests resultats esmentats per l'autora, podem deduir que seria molt beneficiós comptar amb serveis alternatius a l'escola bressol on els infants, juntament amb els pares i les mares, puguin desenvolupar aspectes motrius, afectius i, per tant, cognitius.

D'altra banda, aquests resultats obtinguts, com bé argumenta l'autora, qüestionen el fet que el model tradicional de la família sigui necessàriament el millor entorn per a l'infant en els seus primers anys de vida. Els resultats dels estudis esmentats mostren com la inversió del temps de cura parental depèn enormement de les característiques dels pares com ara el sexe, el nivell educatiu i ocupacional, l'edat del fill, els ingressos o el tipus de família. Penso que adoptant aquesta perspectiva moltes famílies, especialment les mares, se sentiran alleujades, perquè precisament aquesta perspectiva permet desprendre la càrrega culpabilitzadora –quant la seva projecció professional i laboral i el potencial “abandonament” de l'infant en institucions en edat primerenca– que hi ha hagut i encara hi ha en alguns contextos.

En aquest sentit, els centres i els serveis d'atenció a la primera infància han de seguir les **normatives legislatives establertes** per oferir uns mínims de qualitat. Ara bé, aquesta etapa ha estat tradicionalment no considerada com educativa ni emmarcada dins les lleis estatals. Ha estat una etapa ressentida que ha patit constantment canvis legislatius, entrant i sortint del marc legal, la qual cosa no ha ajudat a establir unes normatives clares i transparents. Fa pocs anys, i amb l'aprovació de la LOCE (Llei orgànica 10/2002, de qualitat de l'ensenyament, BOE 307 de 24.12.2002), el govern del Partit Popular va decidir que el tram d'edat 0–3 anys es desintegrava de l'etapa 3–6, quan amb la LOGSE (Llei Orgànica General del Sistema Educatiu de 1990) l'educació infantil en el nostre país era entesa com una única etapa global que integrava dels 0 als 6 anys. Però amb la LOQE ens trobàvem que l'etapa 0–3 es convertia en una etapa purament assistencial, i la percepció social es va convertir novament en considerar aquesta etapa com de caràcter subsidiari.

Aquest marc legal comportava alhora la creació de centres i serveis adreçats a les famílies amb uns requisits mínims, que actuaven com a llocs on deixar per una estona les criatures sense oferir uns mínims de condicions psicoeducatives ni sanitàries que incloguessin aquesta etapa cabdal per a la formació psicosocioeducativa de l'infant, com va passar amb algunes ludoteques. Esperem que amb l'actual llei, LOE (Llei orgànica d'educació, 2006) a Espanya i la **LEC (Llei d'educació de Catalunya)** a Catalunya –

que considera l'educació infantil com a etapa única de 0–6 anys i que està organitzada en dos cicles, de 0–3 i de 3–6— ens ajudi a donar una major i millor resposta psicoeducativa a les necessitats d'aquestes etapes, etapes importantíssimes que afecten el futur de la nostra societat.

A partir de les darreres iniciatives legislatives preses, sembla que els governs s'han sensibilitzat de la importància d'aquesta etapa. Tot seguit comentaré les lleis i decrets rellevants actuals per a l'etapa educativa de 0–3 anys.

A Catalunya es va desplegar el Mapa de llars d'infants, aprovat pel Parlament de Catalunya a partir de la **Llei 5/2004, de 9 de juliol, de creació de llars d'infants de qualitat**, amb el consegüent desplegament del Pla de creació de 30.000 places públiques, a partir de convenis establerts amb els ajuntaments del territori. Segons apunta González (2009: 250–251):

Amb prou feines aconseguirà absorbir la demanda creixent de places que es genera per la repuntada recent de la natalitat, l'augment sostingut de la participació de la dona al mercat de treball o l'afèbliment de la solidaritat intergeneracional (el tradicional recurs als avis i àvies). En aquest context de dèficit generalitzat de places escolars, especialment greu en determinades comarques catalanes, s'obren les portes a solucions de cura informals i l'agregament de l'esclatxa social segons l'origen socioeconòmic de les famílies: les famílies més benestants a escoles de qualitat, i moltes altres escoles senzillament accessibles per motius econòmics o a mans de xarxes informals de coneguts o familiars. Les alternatives informals probablement no siguin tan determinants per al futur benestar de l'infant durant el primer any de vida, però sí que comencen a ser determinants a partir d l'any [...] especialment si l'infant no compta amb una bona cura parental que compensi la manca d'estimulació cognitiva de les escoles. (González, 2009, pp. 250-251).

Per altra banda, tal com afirma el síndic de Greuges de Catalunya (2007), el grau d'assoliment de les comarques ha estat divers; hi ha comarques amb taxes d'escolarització baixes que mostren graus d'assoliment inferiors al 70 %, mentre que hi ha comarques amb taxes d'escolarització alta que presenten graus d'assoliment superiors al 120 %. Aquesta realitat contribueix a accentuar en alguns casos les desigualtats territorials.

Per la seva banda, la **Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació**, reforça el caràcter educatiu de l'etapa 0–3 anys, i la seva incorporació al sistema educatiu, com he comentat anteriorment.

En conseqüència, el Decret 282/2006, de 4 de juliol, a partir del qual es regula el primer cicle d'educació infantil, respecte de les condicions i els requeriments de qualitat exigits, a nivell d'espais, professionals, etc. Segons afirma el síndic de Greuges de Catalunya (2007), aquest decret no ha aportat solucions quant a la regulació dels serveis, ja que per exemple no obliga els serveis que ofereixen una atenció educativa regular a ser autoritzats pel Departament d'Educació. A més, aquesta llei tampoc no incorpora canvis estructurals respecte de l'etapa 0–3, ja que en molts aspectes el marc normatiu actual no difereix gaire de la situació de les dècades dels vuitanta i els noranta. El síndic afirma que un dels problemes del Decret 282/2006, que deroga el Decret 65/1982, és la manca de regulació dels serveis adreçats a la primera infància que no funcionen com a escoles bressol autoritzades. Tampoc no aporta cap nova incorporació, ja que la LOGSE (1/1990) ja incorporava aquesta etapa dins el sistema educatiu al principi dels anys noranta. Un altre aspecte que ressalta el síndic és quan el Decret parla

del nombre màxim d'infants per grup, estableix que “al primer cicle de l'educació infantil pot haver-hi simultàniament, com a màxim, el següent nombre d'infants per grup: [...]”, i alhora, quan parla dels requisits d'espais i instal·lacions, estableix que hi ha d'haver “un mínim de tres sales, una per cada tram d'edat d'aquesta etapa” (amb un mínim de 2m² per infant), però no estableix clarament una aula per grup. Conscients d'aquestes limitacions, molts ajuntaments han optat per establir ràtios més grans, però caldria reduir les ràtios per grup requerides per llei, segons recomana el síndic de Greuges. Pel que fa a la provisió i la qualificació dels professionals, el Decret també ho recull, a partir d'augmentar el nombre de professionals, assegurant un referent per grup i un auxiliar. Però en la realitat, molts cops els professionals estan desenvolupant tasques de referent amb una categoria inferior. En alguns ajuntaments –per exemple Castelldefels– han reaccionat i han equipat els sous al mateix nivell.

D'altra banda, el **Decret 75/2007, de 27 de març**, d'admissió de l'alumnat als centres d'ensenyament sufragats amb fons públics (Síndic de Greuges, 2007: 89), “estableix els criteris generals de prioritat en l'admissió de l'alumnat per cursar ensenyaments sufragats amb fons públics. Tot i així, el mateix decret permet als ajuntaments que hagin assumit la competència en matèria d'admissió d'alumnat del primer cicle d'educació infantil establir els seus propis criteris i elaborar el seu propi barem, i de vegades la incorporació de criteris que no afavoreixen la reducció de les desigualtats socials d'accés [...] cal establir criteris i procediments transparents i equitatius en el procés d'admissió d'alumnat, un cop s'acaba el procés ordinari de preinscripció i matrícula.

El Departament d'Educació va impulsar l'ordre **EDU/223/2007, de 27 de juny**, en la qual s'aproven les bases reguladores per a l'atorgament d'ajuts als ajuntaments titulars de llars d'infants, per a l'escolarització d'infants de 0 a 3 anys que es trobin en situació socioeconòmica desfavorida.

A partir de l'informe sobre l'escolarització de 0 a 3 anys del síndic de Greuges (2005), s'extreuen algunes conclusions que a continuació enumero:

1. Bona posició comparada de Catalunya amb relació als nivells de cobertura dels serveis adreçats a la primera infància.
2. Baixa escolarització pública dels infants de 0 a 2 anys.
3. Desigualtats territorials significatives en l'escolarització dels infants de 0 a 2 anys.
4. Baixa diversificació de les polítiques de cura a la primera infància.
5. Dèficits de regulació del serveis adreçats a la primera infància.
6. Estancament i altres limitacions del marc normatiu que regula l'etapa de 0 a 3 anys.
7. Dèficits relacionats amb les condicions de qualitat d'atenció.
8. Dèficits de qualitat educativa relacionats amb la supervisió i el suport a l'escolarització de la primera infància.
9. Manca de reconeixement educatiu de l'educació infantil de primer cicle.
10. Desigualtats socials i dèficits relacionats amb l'accessibilitat a l'oferta educativa.

En conseqüència, **el síndic de Greuges de Catalunya proposa vuit recomanacions orientades a l'acció política**, recomanacions encaminades a millorar la prestació dels serveis d'atenció a la primera infància a Catalunya a partir dels tres principis orientadors –equitat social i territorial, qualitat i reconeixement educatiu i corresponsabilitat de les

administracions educativa i locals– fonamentals per a la definició de polítiques públiques adreçades a la primera infància:

1. Polítiques de promoció de l'oferta escolar.
  - 1.1. Continuitat del Pla de creació d'oferta escolar pública.
  - 1.2. Fixació de taxes d'escolarització pública mínimes obligatòries.
  - 1.3. Reconeixement de la demanda no satisfeta.
  - 1.4. Planificació mixta de l'oferta de places entre el Departament d'Educació i els ens locals.
2. Millora de l'accessibilitat i reducció de les desigualtats socials.
  - 2.1. Incorporació de nous criteris d'accés i rebaremació.
  - 2.2. Unificació dels criteris de prioritat d'accés.
  - 2.3. Polítiques d'accessibilitat quant als costos.
  - 2.4. Polítiques de subjectivitat quant a la valoració de l'escolarització de 0 a 2 anys per part de les famílies.
3. Increment sobre els requeriments de qualitat de l'oferta.
  - 3.1. Reducció de les ràtios d'infants requerides.
  - 3.2. Restricció normativa de pràctiques que perjudiquen la qualitat de l'acció educativa.
  - 3.3. Requeriments de qualitat educativa de l'oferta en els convenis de concessió dels ajuntaments.
  - 3.4. Millora d'aspectes relacionats amb els requeriments de provisió de professionals.
4. Millora del control sobre la qualitat educativa de l'oferta.
  - 4.1. Supervisió d'escoles bressol autoritzades per part de la Inspecció d'Educació.
  - 4.2. Inspecció de centres no autoritzats que actuen com a escoles bressol (Departament d'Educació).
  - 4.3. Control sobre els processos d'externalització.
5. Accés als serveis de suport de l'escolarització.
6. Millora de les condicions de treball dels professionals.
  - 6.1. Revisió i definició precisa de les categories professionals.
  - 6.2. Diàleg social per a l'homologació de les condicions salarials i horàries del sector.
  - 6.3. Formació permanent.
  - 6.4. Temps per a la planificació i la coordinació de l'acció docent.
7. Regulació dels serveis d'educació i cura adreçats a la primera infància.
  - 7.1. Regularització dels serveis que actuen de forma equivalent a les escoles bressol sense autorització del Departament d'Educació.
  - 7.2. Regulació dels serveis educatius i lúdics d'atenció no regular.
  - 7.3. Regulació explícita de l'escolarització primerenca a la Llei d'educació de Catalunya.
8. Diversificació de les polítiques d'educació i cura adreçades a la primera infància.
  - 8.1. Diversitat de les polítiques de cura a la infància.
  - 8.2. Supervisió dels serveis lúdics i educatius infantils d'atenció no regular.

Per acabar aquest capítol, citaré la reflexió que realitzen Esping–Andersen, G. i Palier, B. (2010: 25,47):

La necesidad de repensar la política familiar se hace sentir claramente. Si no somos capaces de «desfamiliarizar» las funciones de protección y especialmente de cuidado de los niños, no lograremos jamás conciliar maternidad y empleo. Una fecundidad baja no quiere decir que los ciudadanos no quieran tener hijos, sino más bien que las presiones sobre ellos aumentan. Pese a todo, la familia sigue siendo una institución clave de la sociedad, y el desafío consiste en poner en funcionamiento políticas que la apoyen. Bajo formas cada vez más variadas, la familia sigue siendo un elemento clave del bienestar de los niños. Por consiguiente, es indispensable una política que proteja a los niños de todo estado de privación económica. [...] Necesitamos concebir un reparto equitativo de los costes y beneficios que los niños representan. [...] Debemos reducir al mínimo la dimensión de penalización de la maternidad, cosa que implica una conciliación entre maternidad y carrera profesional. [...] En el núcleo de la nueva política familiar encontramos esta aparente paradoja: el bienestar de la familia en las sociedades contemporáneas supone una «desfamiliarización» de ciertas tareas. Esto no implica evidentemente una intrusión coercitiva en la vida familiar. Se trata esencialmente de ofrecerle opciones realistas. Si la ausencia de soluciones de cuidado de los niños abordables constituye un obstáculo importante para la fertilidad, un servicio público para la primera infancia debería permitir a los ciudadanos fundar una familia que se correspondiera realmente con sus deseos. Según una creencia muy extendida, la externalización de las responsabilidades familiares viene a comprometer la calidad de la familia y erosiona sus solidaridades. Todo demuestra exactamente lo contrario. [...] Los lazos entre las distintas generaciones de una familia parecen más fuertes y más frecuentes cuando la obligación potencial de ocuparse de los padres está razonablemente limitada; lo mismo sucede en el caso del grado en que los padres se ocupan de sus hijos. (Esping–Andersen, G. i Palier, B., 2010, pp. 25, 47).

1.4. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol I

En aquest capítol ens hem aproximat al concepte de primera infància i hem fet alguns apunts sobre les necessitats evolutives i psicoeducatives de l'infant en aquesta etapa, tenint en compte el procés del part i del naixement, partint d'una concepció d'infant que es basa en el respecte als drets dels infants.

En segon lloc hem analitzat els diversos contextos que influeixen en el desenvolupament i l'educació en l'etapa primerenca de qualsevol persona, i ens hem fixat especialment en el context familiar i institucional. Hem establert alguns canvis que s'han produït en l'estructura familiar tradicional, que donen lloc a nous tipus en l'àmbit familiar.

En darrer lloc hem avançat cap a la configuració de les noves polítiques per a la primera infància, i familiars, que s'esdevenen arrel dels canvis produïts a la nostra societat industrialitzada, i les noves necessitats subjacents que calen a la població actual.

L'objectiu d'aquest capítol ha estat construir els eixos que ens porten a parlar de la cultura d'infància vigent, actualment a la nostra societat. Una cultura d'infància que es manifesta segons la forma com una localitat, un municipi, una comarca, o un país, té cura dels seus infants. Quan parlem de cura cap als infants ens referim, entre altres aspectes, als comportaments, als pensaments, a les actuacions, al llenguatge utilitzat..., a les estratègies que s'empren per donar resposta a l'infant i a les seves famílies, a la manera de veure l'infant per part de l'adult, a l'accés als serveis per part de l'adult, al marc legal de referència i a les polítiques educatives i familiars estatals i locals que s'endeguen per adequar-les a les necessitats emergents a la societat, i a la nostra realitat cultural concreta i situada, ja que no existeix una única cultura d'infant a tot el món, sinó que variarà segons les pràctiques socioculturals subjacents en cada comunitat.

Tenorio (1999), a partir d'un estudi de les pautes i les pràctiques de criança de tres comunitats afrocolombianes, demostra que si no hi ha les condicions materials i de mentalitat perquè el model modern pugui implementar-se veritablement, l'abandonament del model tradicional pot ser més perjudicial que beneficiós. Afirmar que hi ha la idea que la criança moderna és millor en tots els sentits, atès que implica una concepció de la família i de l'infant més ajustada al desenvolupament personal de totes les potencialitats i a la meta de les satisfaccions individuals; ara bé, l'èmfasi en el que és individual ens ha portat a oblidar un pol fonamental de la vida humana: l'equilibri social, el control de l'agressivitat, la convivència sana. Aquest tipus de reflexions haurien de donar lloc a un canvi en la perspectiva dels programes, no es tractaria d'instruir a qui no sap o no és competent, sinó de tractar d'entendre des de quina posició i per què les mares i els pares fan el que fan, en quines creences i concepció d'infant o de desenvolupament es basen les seves pràctiques, en quins valors i per a quin tipus de món els preparen, i amb quins recursos compten com a comunitat per posar en pràctica les noves idees i pràctiques. Per acabar aquest capítol m'agradaria transmetre algunes de les idees que l'autora exposa arran de la seva investigació:

–Diverses disciplines, com la psicologia, i altres socials i de salut, que s'ocupen de la infància, han centrat el seu interès a canviar les pautes i les pràctiques de criança tradicionals reemplaçant-les per les modernes, sostenint que la criança tradicional no respecta els drets de l'infant, no reconeix les seves necessitats,

sinó que supedita el nen o la nena a les exigències de l'adult, i als mètodes educatius fonamentats en creences errònies.

–Tenim una seguretat tal en l'avenç de la civilització, en el progrés de la humanitat, que les pràctiques que contradiuen la nostra pràctica moderna d'infant ens produeix rebuig considerant endarrerides les pràctiques de criança que no reconeixen els nostres valors occidentals moderns.

–El que no es pensa és que el model de criança modernista implica una concepció individualista de la vida, que exigeix seguir un model basat en l'èxit personal, en la persecució del benefici propi per damunt del benefici comunitari, imposa una concepció de si mateix centrada en el jo, per oposició al sí mateix compartit, que es pensa en relació amb els altres i actua en funció i en benefici d'ells.

–El bon funcionament d'aquest model exigeix que la família estigui inscrita en un sistema social amb un bon grau de desenvolupament industrial i tecnològic, amb un excedent de producció que permeti que només calgui el treball dels adults, una societat amb un sistema social de salut i educació que permeti a qualsevol infant a tenir educació i salut gratuïtes, de fàcil accés i a tots els nivells.

–Les societats amb desenvolupament precari supleixen amb la cooperació i col·laboració comunitàries la inexistència de serveis estatals. L'èmfasi en organització comunitària compleix dues funcions de criança per a aquest tipus de societats: tothom contribueix a l'educació i formació dels infants i dels joves, els quals en una edat jove, aprenen al costat del pare les habilitats i sabers que els calen per a la seva subsistència econòmica i les exerciten treballant al costat seu; la socialització es fonamenta en els deures vers els pares i la comunitat, no en els drets. Per això, als infants, de ben petits, se'ls inculca quines són les seves responsabilitats i com s'han de comportar, i la comunitat exerceix el rol social per garantir que a mesura que els infants creixin, acceptin les exigències socials i s'insereixin en l'ordre social.

–Les recomanacions que fan el BIP, la UNICEF, l'OMS, comporten una visió moderna del nen, que s'oposa a la concepció tradicional. Però també impliquen una concepció de família moderna: molts pocs fills, estimats de manera narcisista pels seus pares, els quals aprendran a través de l'escolarització i no de la realització d'oficis.

–A les comunitats tradicionals hi havia una concordança entre el que es volia i el que es podia aconseguir, d'acord amb les condicions de vida de la comunitat i les formes autoritzades per aconseguir-lo: als infants se'ls criava amb anhels limitats per les condicions reals i quan eren adults acceptaven inserir-se en el món que havien crescut. En les comunitats contemporànies existeix un desfasament i un abisme entre el que el menor anhela i el que pot obtenir, entre allò per al qual la societat major li exigeix preparar-se i el que li ofereix. Es generen així sentiments de frustració i desesperança, rebuig de la comunitat d'origen i recerca de models que permetin aconseguir la satisfacció personal, ja no l'equilibri personal ni el de la comunitat. Per això cal preguntar-se: com repercutirà aquesta situació sobre la salut mental de les generacions futures?, en qui es convertiran els qui han estat criats enmig d'aquest conflicte de models?

Capítol II. ELS SERVEIS D'ATENCIÓ A LA PRIMERA INFÀNCIA. LES XARXES D'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA

2.1. Els serveis adreçats a la primera infància i a les seves famílies

2.2. Les xarxes d'atenció a la infància. Algunes referències pràctiques de models de treball en xarxa a barcelona i àrea metropolitana

2.3. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol II

Com hem vist en el capítol anterior, l'atenció a la infància ha patit alguns canvis en els darrers anys. Per promocionar la nova cultura d'infància i millorar l'atenció a l'infant i a les seves famílies s'han d'endegar polítiques i estratègies legislatives coherents amb els canvis actuals. Cal anar incorporant el nou concepte integral de l'infant i els seus drets reconeguts legalment dins dels centres i els serveis que atenen els infants i també dins la cultura familiar i, en definitiva, en la població en el seu conjunt.

La nostra societat està caracteritzada per unes dinàmiques de canvi social i cultural constants. Els models de família s'han anat diversificant en diverses tipologies, la qual cosa significa que els nostres infants avui en dia s'eduquen en contextos molt diferents.

L'àmbit educatiu també sofreix diversos canvis provocats per canvis subjacents a les societats. Ferrer (2001: 21–22), proposa cinc trets que es donen a la societat i que tenen relació directa amb els canvis educatius del moment:

- Una societat interdependent respecte d'altres societats i països, que té diverses característiques: és creixent, multidisciplinària (econòmica, cultural i política) i transfronterera, és a dir, que traspasa barreres territorials amb els països amb què compartim fronteres, la qual cosa provoca fenòmens diversos, com la pèrdua de control polític i econòmic dels estats. Provoca, alhora, moviments migratoris que suposen un creixement significatiu del component multicultural de les nostres societats.
- Una societat envellida. D'una banda hi ha una reducció del grup de joves, la qual cosa provoca un descens de la proporció de la població activa respecte del conjunt de la població, i, de l'altra, s'incrementa el pes específic del sector de la tercera edat. Cal tenir en compte, doncs, les conseqüències econòmiques, sanitàries o laborals.
- Una societat sobreinformada, arrel dels avenços tecnològics i del concepte de xarxa com a mitjà de difusió de la informació i construcció del coneixement. Però això implica una possible nova divisió social estructurada d'acord a l'accés i les capacitats de domini d'aquesta informació.
- Una societat de l'oci, on el temps de treball es redueix degut als canvis tecnològics.
- Una societat domèstica, on es produeixen dos fenòmens que semblen antagònics: d'una banda, hi ha una tornada a la llar com a espai de treball, d'oci, de formació i fins i tot de socialització, però d'altra banda s'està produint un canvi profund (crisi?) en la institució que tradicionalment ocupava i organitzava la llar: la família.
- Una societat urbana. Segons l'ONU, més de dues tercers parts de la població mundial serà urbana, però el que canvia és el concepte de ciutat: es preveuen grans ciutats, disperses, suportades més per l'entorn virtual que pel físic.

Les ofertes del mercat laboral, les noves tecnologies, la nova legislació, tots els canvis que durant els darrers anys s'han anat produint, requereixen respostes adaptades a les noves necessitats socioculturals de l'entorn. Cal oferir noves estratègies a les famílies amb infants petits adaptades a les necessitats canviants de la societat. Ha calgut diversificar la resposta educativa i la tipologia de centres educatius del context. Per tant, cal oferir polítiques educatives familiars que tinguin en consideració aquests canvis. Alhora, cada ciutadà, cada família, disposa de diversos equipaments que ofereixen el seu suport dins la comunitat, que treballen amb el fi comú de treballar conjuntament per

donar suport a la població. En aquest sentit, cal crear una cultura de treball en xarxa, que s'ha anat construint sota diversos models en cada localitat, municipi o comarca.

En primer lloc, cal endegar noves propostes per anar implementant estratègicament un treball en xarxa, que en definitiva estalvia duplicitats d'atenció als equipaments i que construeix lligams i llaços profunds de connexió i complementarietat entre els diversos professionals dels diferents centres i serveis de la comunitat. Per això cal partir d'uns principis i eixos generals per facilitar l'assessorament i a implementació dels models de xarxa. Per procurar aquesta nova cultura de treball en xarxa caldrà, doncs, proposar una actuació intersectorial i comunitària per oferir aquest suport a les famílies i els seus infants, el més àmpliament possible i amb una qualitat i continuïtat a llarg termini. Caldrà impulsar els ens polític dels municipis i dels organismes estatals.

Aquest capítol recull diversos models de xarxes locals d'infància, i també com es configurarà la prexarxa d'Espais Familiars de la Petita Infància, creada per l'Àrea de Benestar social de la Diputació de Barcelona, i la xarxa europea d'atenció a la petita infància. Faré una aproximació a diferents paradigmes de models teòrics sobre els quals s'assenten les xarxes, fins a arribar a construir tant la definició com el model de xarxa (entesa com a metodologia de treball) en el context de la petita infància des d'una perspectiva comunitària.

2.1. Els serveis adreçats a la primera infància i a les seves famílies

Canvis socioculturals que afecten la primera infància i que requereixen respostes polítiques.

Des del reconeixement dels drets a la infància l'any 1989 a partir de la Convenció de Ginebra, i a partir del canvi de perspectiva en què es considera que la infància és part integrant de la societat fins al moment actual, s'han produït diversos canvis que alhora han comportat un seguit de necessitats emergents per atendre molts cops les necessitats específiques d'alguns infants i famílies exclosos de la societat, en risc de patir marginació. Com afirmen Lalueza i Crespo (1996: 8):

Cuando el marco social es homogéneo, la relación entre habilidades desarrolladas, valores culturales y necesidades de adaptación es armónica. Pero cuando el soporte ecológico en el que encaja una cultura se deteriora, cuando las estructuras sociales tradicionales se desintegran, o cuando en una misma sociedad conviven diversas culturas con muy distintos niveles de poder, aquella relación se hace compleja y, en ocasiones, son necesarios cambios profundos para conseguir nuevas formas de equilibrio que, muchas veces, distan mucho de alcanzarse. Es lo que ocurre cuando estudiamos una minoría que debe vivir de acuerdo a las reglas del juego de una cultura mayoritaria y diferente. (Lalueza, J.L. i Crespo, I., 1996, p.8).

Evidentment durant els darrers anys s'han anat produint canvis de tot tipus que afecten la societat i la cultura del nostre país. Canvis demogràfics, econòmics, culturals, familiars, que afecten l'entorn i les necessitats actuals, que han de ser considerats i enfrontats per les polítiques educatives, i que han donat pas a la creació de nous recursos. Canvis en el nostre context que es poden concretar en els apartats que explicito a continuació:

Canvis demogràfics: l'Estat espanyol ha passat de ser un país amb una forta emigració a ser un país que rep cada cop més immigrants, de legals i d'il·legals. Igualment com ha passat anteriorment en altres països europeus, ha calgut replantejar-se noves polítiques per poder atendre la diversitat cultural, plantejant noves estratègies als centres educatius, sanitaris, i de serveis socials. Per tant, en parlar de canvis demogràfics fem referència a l'increment de la població immigrada estrangera; als elevats percentatges de població infantil estrangera, molt per sobre de la població estrangera total; a l'elevada mobilitat interna i desplaçament de la població entre diferents zones de Catalunya, molt especialment per l'àrea metropolitana de Barcelona; d'altra banda, l'esperança de vida ha augmentat d'una manera substancial en els darrers anys. El fet d'haver augmentat la població envellida porta a la societat i als governs a la necessitat de plantejar nous recursos i serveis d'atenció a la tercera edat, com un tema prioritari en els programes socials. Calen centres de dia, residències, casals, serveis d'oci, educació, sanitat, lleure, etc., per a aquest col·lectiu de ciutadans que en alguns casos està actiu i amb interessos diversos, però que en d'altres casos estan en una situació de precarietat important. A més, les noves polítiques actuals, i la situació de crisi del nostre entorn, apunta a anar rebaixant recursos per aquestes generacions, la qual cosa no afavoreix la possibilitat d'accedir a molts espais, la qual cosa ha creat situacions de desavantatge social. Amb la llei de la dependència¹⁴ s'han intentat establir mecanismes per afrontar

¹⁴ La llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones que es troben en situació de dependència, fixa les bases i els recursos per a atendre a les persones a tot el territori espanyol. Aquesta

les mancances i necessitats del col·lectiu de persones dependents, que inclou la tercera edat, i les persones amb discapacitat intel·lectual, mental o física, i s'han promogut alhora estratègies per avaluar la qualitat dels recursos¹⁵. Tanmateix, a causa de la crisi econòmicosocial que està patint el món actualment, aquests recursos han quedat congelats.

Canvis en les estructures, en les condicions de vida, i en les relacions familiars a partir d'un increment de la diversitat familiar. S'esdevenen molts casos de problemes d'habitatge i força precarietat laboral, amb un increment de la pobresa i creixement de les desigualtats; increment en la conflictivitat dins la llar i problemes relacionats amb la salut mental dels progenitors en totes les classes socials –no únicament en les més desfavorides–. D'altra banda, han augmentant els divorcis i les separacions, les famílies monoparentals i les famílies reconstituïdes.

Canvis en els estils de vida i la identitat dels infants i adolescents: canvis en les formes de relació amb les institucions, crisi del model clàssic d'autoritat, emergència de nous valors i agents socialitzadors –com les conductes relacionades amb el risc social–, el consum i el consumisme i el mercat com a elements de valors d'identitat, increment de les problemàtiques relacionades amb la salut mental, increment de les noves tecnologies com a espai de comunicació i relació i molt cops d'aïllament, baixa i limitada participació en la societat dels joves, crisi en el model de lleure tradicional, increment de les idees racistes i discriminadores basades en tòpics i estereotips per part de joves amb situació social acomodada, poques competències parentals en algunes parelles, etc.

Canvis econòmics: la incorporació de la dona al món laboral, l'atur creixent a escala mundial, l'endarreriment dels joves en l'accés a la vida laboral i la seva permanència a la llar familiar, el perllongament dels cicles vitals sobretot de l'adolescència, la inestabilitat laboral, els temps més llargs per abordar per part de les parelles la possibilitat de tenir fills (fet que comporta molts embarassos de primers fills a partir dels 35–40 anys) i l'avançament en les jubilacions a través de la fórmula de les jubilacions anticipades segons les necessitats de les empreses, els impostos cada cop més elevats sobretot a Catalunya, etc., són alguns exemples de canvis econòmics en el nostre entorn.

A Espanya cada cop són més els avis els qui dediquen el seu temps de lleure a cuidar nets, sense rebre cap tipus de retribució; d'altra banda, amb l'increment del nombre de divorcis, molts fills retornen a la llar familiar, la qual cosa comporta una càrrega econòmica superior als pares, molts dels quals estan jubilats; altres parelles joves, a causa del creixent atur, han hagut de recórrer als serveis socials per demanar ajuts, però també molts han hagut de retornar a les llars familiars, i han passat a viure de la pensió dels pares, les quals acostumen a ser habitualment minses.

Els estats haurien d'haver promogut ja fa uns quants anys estratègies per impedir aquestes situacions, ja que *l'estat del benestar* no s'ho pot permetre, especialment quan cada cop hi ha menys joves, més aturats i més vells. Com afirmen Esping–Andersen i Palier (2010), ens trobem davant d'una crisi de l'estat del benestar, provocada

---

lleï determina tres graus de dependència (gran dependència, dependència severa i dependència moderada) tenint en compte l'autonomia de les persones i la intensitat de cures que precisa.

¹⁵ Que exposaré extensament en els capítols següents.

actualment per canvis demogràfics. A més, són molts els que temen que l'envelliment provoqui un conflicte generacional insoluble. Els autors opinen que una pensió mínima garantida per a tots i finançada pels impostos tindria a més l'avantatge de diversificar la base financera de les despeses en pensions. El finançament a través de les cotitzacions socials reposa sobre una base fiscal relativament estreta i sobre un sistema de repartiment de riscos igual de limitat. A més, tenint en compte que les necessitats de despesa estan destinades a augmentar molt en el transcurs de les properes dècades, passarà el mateix amb les cotitzacions i els costos fixos del treball. És sabut que un sistema que depengués excessivament de les cotitzacions socials tindria efectes secundaris indesitjables sobre el repartiment, l'equitat i la feina. Si l'augment de l'esperança de vida, apunten els autors, només beneficia els privilegiats, sembla més legítim que mai introduir més progressió en el finançament de les prestacions. Del que es tracta és de principis generals sobre els mitjans per arribar a un repartiment equitatiu i viable de les càrregues que pesen sobre les nostres societats, cada com més envellides. Però no hem d'oblidar mai que el benestar de les persones grans és i serà sempre el resultat de la nostra trajectòria vital, encara que les trajectòries vitals de les persones han sofert molts canvis i són més heterogènies que abans. Les exigències que defineixen una vida professional d'èxit augmenten en termes de qualificació, de competències i de capacitats, i en la mesura en que les darreres siguin insuflades als nens molt prematurament, es pot afirmar que una bona política de pensions comença pels nadons.

Canvis culturals: és cert que el nivell d'instrucció de la població ha augmentat, mentre ha anat desapareixent el nombre d'analfabetisme, i també s'ha incrementat el nivell d'estudis a les poblacions. Però encara queda un llarg camí a fer.

Segons els resultats i els rendiments de 2005 a Catalunya s'observa un descens progressiu de la taxa d'escolarització a partir dels 17 anys, amb un abandonament dels estudis secundaris més alt que a molts països europeus, com es pot observar a les següents taules:

Taxa de graduació en els ensenyaments obligatoris per comunitats autònomes (curs 2003-2004)			
Comunitats autònomes	Taxa graduació ESO	Taxa graduació ESO (públic)	Taxa graduació ESO (privat)
Espanya	75,3	70,5	83,7
Andalusia	74,4	72,6	78,8
Aragó	79,6	74,3	86,8
Astúries	79,6	74,2	89,4
Balears	73,9	68,6	80,7
Canàries	67,4	63,0	81,6
Cantàbria	76,3	74,2	79,8
Castella i Lleó	79,3	74,6	87,6
Cast-La Manxa	75,8	73,3	84,7
Catalunya	69,6	61,1	81,8
C. Valenciana	76,9	73,6	83,1
Extremadura	73,8	70,9	83,1
Galícia	79,1	76,2	85,7
Madrid	76,7	68,4	86,2
Múrcia	75,5	71,4	85,8
Navarra	84,4	82,2	87,2
País Basc	84,4	78,5	88,5
La Rioja	78,6	74,3	85,1

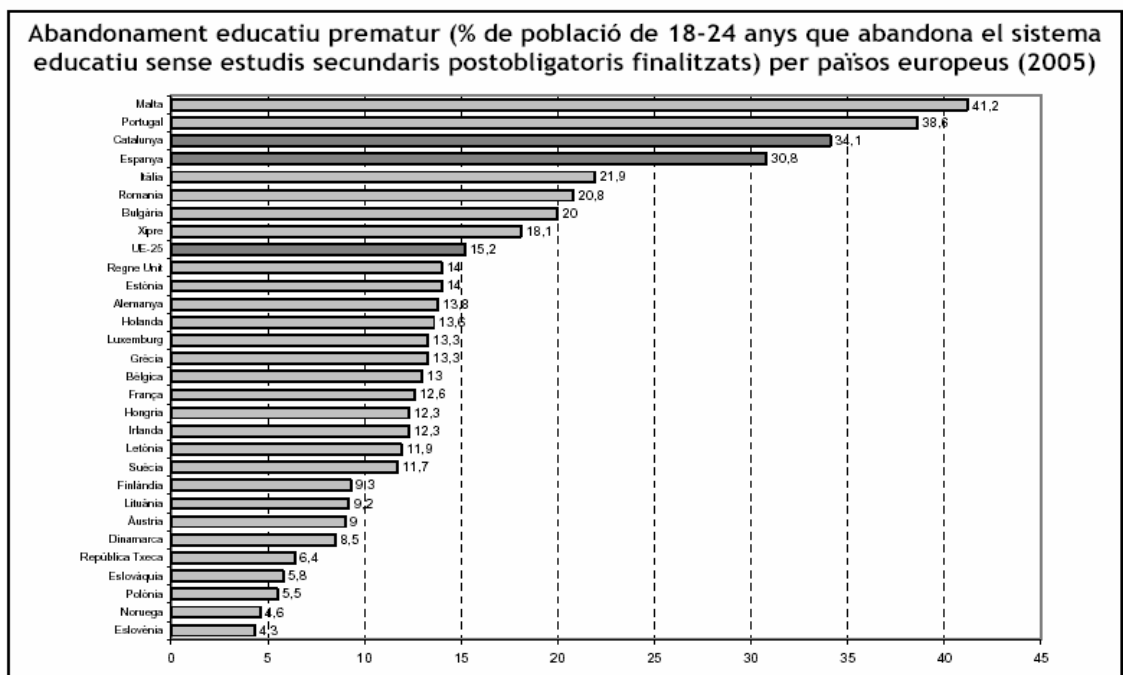
Taula 1. Taxa de graduació en els ensenyament obligatoris per comunitats autònomes (curs 2003-2004). Font: elaboració pròpia a partir de les dades del ministeri d'educació (2006).

Evolució de l'abandonament educatiu prematur (% de població 18-24 anys que abandona el sistema educatiu sense estudis secundaris postobligatoris finalitzats) per comunitats autònomes (1995-2005)

Comunitats autònomes	1995	2000	2005
Espanya	34,5	28,9	30,8
Andalusia	41,6	35	37,1
Aragó	24,0	22,8	24,1
Astúries	24,9	22,2	18,3
Balears	40,7	45,7	40,0
Canàries	41,9	33,1	32,2
Cantàbria	26,3	22,6	21,8
Castella i Lleó	27,4	20,7	25,1
Castella-La Manxa	46,9	35,6	35,0
Catalunya	33,3	29,7	34,1
Comunitat Valenciana	41,7	31,5	32,4
Extremadura	49,5	41,5	36,4
Galícia	32,5	29,2	23,6
Madrid	24,7	19,4	26,2
Múrcia	45,9	38,7	38,1
Navarra	21,0	17,6	17,2
País Basc	19,9	14,3	13,9
Rioja (La)	26,1	27,2	29,3

Taula 2. Evolució de l'abandonament educatiu prematur per comunitats autònomes (1995-2005)
Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Ministerio de Educación i l' Instituto nacional de estadística.

A les anteriors taules observem que a Catalunya, respecte les altres comunitats autònomes de l'Estat espanyol, se situa molt per sota de la mitjana, i que durant l'any 2005 l'augment ha estat progressivament superior.

Taula 3. abandonament educatiu prematur per països europeus (2005)
Font:elaboració pròpia a partir de les dades d'Eurostat (2005)

D'altra banda, observem a les taules que la despesa pública a Catalunya és molt inferior que la d'altres comunitats autònomes i també en relació amb altres països europeus:

Despesa pública en educació (no universitària) sobre el PIB a la UE i altres països (2004)

Àmbit territorial	Despesa pública en educació (no univ.) / PIB	Àmbit territorial	Despesa pública en educació (no univ.) / PIB
Alemanya	3,44	Itàlia	3,81
Austria	4,03	Japó	3,00
Bèlgica	4,70	Letònia	4,40
Bulgària	3,76	Lituània	4,14
Catalunya	2,14	Luxemburg	:
Croàcia	3,68	Macedònia	2,88
Dinamarca	5,94	Malta	4,44
Eslovàquia	3,22	Noruega	5,15
Eslovènia	4,61	Polònia	4,26
Espanya	3,28	Portugal	4,47
Estats Units	3,80	Regne Unit	4,27
Estònia	4,21	República Txeca	3,47
Finlàndia	4,36	Rumania	2,59
França	4,60	Suècia	5,26
Grècia	2,76	Suïssa	4,30
Holanda	3,83	Turquia	2,53
Hongria	4,41	UE-25	3,98
Irlanda	3,64	Xipre	5,23
Islàndia	6,18		

Taula 4. Despesa pública en educació sobre el PIB a la UE i altres països (2004)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri d'Educació, l'Institut nacional de estadística i l' Eurostat.

Indicadors de finançament de l'educació per comunitats autònomes (2005)

Comunitats autònomes	Despesa pública en educació (no univ.) / PIB	Despesa pública en educació (no univ.) / estudiant	Despesa pública en educació (no univ.) / per estudiant en relació al PIB / càpita
Andalusia	3,48	3088,3	19,07
Aragó	2,43	3689,5	16,56
Astúries	2,80	4282,1	23,26
Balears	2,52	3843,9	16,50
Canàries	3,31	3679,4	19,42
Cantàbria	2,85	4188,9	20,46
Castella i Lleó	2,99	4133,4	20,95
Castella-La Manxa	4,08	3951,5	24,17
Catalunya	2,22	3543,9	14,30
Com. Valenciana	2,87	3555,6	18,55
Extremadura	4,50	3610,8	25,60
Galícia	3,34	4026,1	23,72
Madrid	1,78	3052,0	11,17
Múrcia	3,27	3107,6	17,82
Navarra	2,75	4694,0	17,83
País Basc	3,00	5381,6	20,39
La Rioja	2,50	3910,4	17,52
ESPANYA	3,01	3946,8	18,92

Taula 5. indicadors de finançament de l'educació per comunitats autònomes (2005)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Ministerio de Educación i l' Institut nacional de estadística.

El reconeixement dels drets de la infància per part de la Convenció de les Nacions Unides (1989) va ser un avenç important en el reconeixement dels infants com a

subjectes i ciutadans de ple dret. Va permetre adquirir major consciència sobre la infància i sobre els seus drets a la qualitat de vida.

Un altre canvi cultural és el reconeixement del paper de la comunitat en l'educació, i es considera que hi ha diversos contextos de desenvolupament que incideixen en l'educació i maduració de l'infant.

Les noves tecnologies també han empès a promoure canvis socials, ampliant les possibilitats de coneixement en l'espai i el temps. Però per al seu ús responsable ens cal adequar la formació, sense oblidar les edats primerenques.

Canvis psicosocioeducatius. Tots aquests canvis afecten la vida dels infants i de les seves famílies. Els infants més petits necessiten de serveis que els atenguin, molts d'ells encara en fase d'implementació a molts països europeus.

Tots aquests canvis han implicat donar resposta i fixar la mirada cap als recursos del nostre entorn i la seva qualitat, trobant-nos en molts contextos amb:

Manca de recursos i/o reorganització dels recursos existents per afrontar les noves necessitats emergents en relació amb la franja 0–3 anys, oferint diversos models i diversitat de serveis, com també al col·lectiu de la tercera edat. Segons Moss (1995), citat per Angel (1998), els serveis d'atenció a la infància en els diversos països europeus haurien de tendir a ser serveis diversos, multifuncionals i integrats, que ofereixin atenció, educació, oci, i suport als infants i als seus pares, i que permetin a aquests comptar amb una diversitat real d'elecció.

Importants dèficits en els mecanismes de coordinació, ja que encara no hi ha un abordatge integral de la infància i de les polítiques d'infància que es van dissenyant, deficiències que es donen entre les administracions, entre els departament d'una mateixa administració, entre els departaments d'un mateix equipament i entre les diferents entitats que ofereixen atenció als infants (serveis socials, educatius, de salut, de seguretat ciutadana).

Per aquests motius, les polítiques han de ser globals, flexibles, integrals i amb una acurada planificació social. En el nostre context, hi ha molts projectes educatius, hi ha moltes iniciatives, però cal el més important, que és aquesta planificació global, amb una visió integral de la infància, i que no es fixi només en alguns sectors específics i en la dualitat, sinó en el conjunt global de la població. Calen doncs plans globals i flexibles, comunitaris, locals o comarcals que permetin una planificació conjunta, definint estratègies comunes i consensuant intervencions.

Experiències als països europeus i dins el nostre context

Aquest canvis que s'han explicat a l'apartat anterior, tenen una trajectòria similar en altres països, en els quals s'han hagut de resoldre abans. Aquestes necessitats s'han incorporat a la dinàmica contextual i ens serveixen per apropar-nos a les seves experiències:

Les llars d'infants, tal com les anomenem avui, en els seus inicis s'anomenaven asils, i cobrien les necessitats de salvaguardar els infants durant tot el dia i la nit mentre les mares treballaven.

Existeix a França un precedent alternatiu a les guarderies i parvularis que va obrir les seves portes a París el gener de 1979, La Casa Verda, creada per Françoise Dolto (Dolto, 1996: 34), la qual va descriure de la manera següent:

Lugar de encuentro y recreación para los pequeñuelos y sus padres. Por una vida social desde el nacimiento, para los Padres a veces muy aislados ante las dificultades cotidianas que plantean sus Niños. Ni guardería ni apeadero infantil, ni centro de asistancia, sino casa donde Madres y Padres, Abuelos, Nodrizas, Acompañantes son acogidos... y donde sus pequeños encuentran amigos. Las mujeres encintas y sus compañeros también son bienvenidos a ella. (Dolto, F., 1996, p. 34).

La Casa Verda es va anar instaurant posteriorment en altres localitats europees (Anton, 2003: 45–46), i es van crear serveis com el “Pen Green a Nothampton; “Il Tempo per la Famiglie” de Milà; La “Casa degli Orsi” i “l’Àrea Incontri”, tots dos a Pistoia, i pot considerar-se, juntament amb les experiències dels espais familiar als països anglosaxons, com el model original i precursor dels “espais familiars”.

Des d'Itàlia hi ha hagut projectes com **Reggio Emilia**, nascuda el 1970 i considerada com a punt de recerca envers la seva innovadora idea pedagògica. Més tard, també a Itàlia, la proposta de Tonucci (1997) sobre la ciutat dels infants, amb la intenció de considerar els infants com a ciutadans participants de ple dret en la seva comunitat, ha estat l'antecedent vers la creació de serveis similars a Itàlia, i també a la ciutat de Sant Feliu de Llobregat.

Per la seva banda, Moss, P., com a president de la **Xarxa Europea** d'Atenció a la Infància (i president actualment del Thomas Coram Recherche Unit al Regne Unit), ha fet una tasca importantíssima gràcies a la qual s'han endegat investigacions i informes que han ressaltat la necessitat d'oferir serveis amb garanties de qualitat. A l'informe de 1988 es revisen les condicions necessàries dels serveis que ofereixen atenció als infants petits i a les seves famílies dels països de la Unió Europea, i la qualitat que cal oferir en aquests serveis.

Si ens situem als **països anglosaxons**, i també especialment a **Dinamarca i als països nòrdics** en el seu conjunt, veiem que ofereixen una gran quantitat de serveis quant a l'atenció a la primera infància i el suport a les famílies. Aquests països van ser els iniciadors dels espais familiars –dels que més endavant parlaré–, que més tard s'implementaren en el nostre país –fa ara més de vint anys–, i que representen el referent per a la creació de serveis socioeducatius. Com afirma Blanch (2010: 31–32) «des de final dels anys 70 països com el Regne Unit, Noruega, Bèlgica, Itàlia o Dinamarca creaven i oferien diversos models no escolars d'atenció a la petita infància i a les seves famílies. [...] la literatura al voltant d'aquests serveis a Europa és escassa i a vegades confusa». També aquests països van ser els precursors de l'atenció a grups reduïts a famílies per part d'una cuidadora formada. Al nostre país ens trobem amb propostes similars, com és el cas de Moxaina i altres centres i projectes educatius que es configuren en una xarxa de recursos similars anomenada Xell¹⁶, la qual és fora de la

---

¹⁶ Xarxa i Associació d'educació lliure que ofereix als socis serveis d'assessorament i participació per ajudar-los a tirar endavant projectes d'educació lliure. L'educació lliure en el nostre país no està legalitzada, la qual cosa no passa en d'altres països europeus.

institucionalització acadèmica, i en la qual una o dues educadores escollides per un grup de famílies s'ocupen dels seus infants durant el dia, formulant propostes alternatives i utilitzant els recursos de la comunitat. Aquesta oferta està adreçada a infants entre 0 i 6 anys. Aquest model s'inicià als països anglosaxons en èpoques de davallada econòmica, i es tracta d'un recurs més econòmic sorgit en èpoques de crisi. D'altra banda i donat que un dels problemes ha estat habitualment la provisió de serveis per infants més petits de 3 anys en la majoria de països, mentre que per la població de 3–6 anys és força més equilibrada i per a la qual, a més, existeix una gran diferència entre països en quant la prestació pública que ofereixen les administracions, cal fixar-se que al llarg dels anys, com afirma Àngel (1998: 221), en països com Dinamarca i en general els Països Nòrdics atenen a 45–50 % de la població d'infants menors de tres anys. A Bèlgica, el 30 %; a França, el 23 %; a Portugal el 12 %, i a Itàlia i a Espanya el 5–8 %, i Gran Bretanya només cobreix el 2%. En conseqüència en el primer grup de països no hi ha pràcticament llista d'espera, mentre que en els països amb una oferta baixa es creen greus problemes en els centres ja que poden atendre només a poblacions d'alt risc social.

Si tenim en compte les necessitats socials i culturals que impliquen la creació de serveis que donin resposta a les necessitats dels infants i de les seves famílies, cal considerar la necessitat de l'existència d'una intervenció psicopedagògica que optimitzi els recursos educatius i socials de què disposa la comunitat: per tant, podem prendre com a punt de partida la perspectiva comunitària, a partir de la qual, segons apunta Vila (2000: 11–12), es desenvolupen intervencions dirigides a modificar o a optimitzar les xarxes socials existents en una comunitat determinada. Una de les estratègies que ha adoptat la intervenció comunitària per possibilitar el desenvolupament de la comunitat ha estat la intervenció de les famílies a partir de l'interès que aquestes demostren per l'educació dels seus fills. De fet, són estratègies, en forma de serveis i programes, que tenen diversos objectius: possibilitar el desenvolupament infantil com un tot global; millorar les pràctiques educatives familiars per optimitzar el desenvolupament infantil; augmentar l'autoestima i la confiança de les persones de la comunitat en els seus propis recursos com a font de progrés per als seus fills. Aquests programes d'intervenció persegueixen introduir canvis socials en l'àmbit de la comunitat que redundin positivament en el conjunt dels seus membres i compleixin, d'aquesta manera, a més, una funció preventiva.

A **Portugal** s'han endegat projectes, creats els anys 1991 i 1992, amb una visió comunitària. Concretament, el programa d'intervenció preescolar ubicat en diversos contextos rurals de l'Algarve, gràcies al finançament de la fundació Van Leer¹⁷, la qual va subvencionar els primers espais familiars. A l'estudi que presenta Cruz (1995) es confirma l'eficàcia d'aquest programa, que dona resposta a les necessitats que sorgeixen en aquest context.

Centrant-me a Espanya, hi ha una experiència a Galícia, precursora de la iniciativa de d'experiència de l'Algarve, dins el programa “**Pre-escolar Na Casa**”, nascut cap als anys 60 i adreçat a infants entre 0 i 6 anys i a les seves famílies, d'entorns rurals i que no accedeixen a escoles infantils. Està format per mestres itinerants que van a casa dels

---

¹⁷ LA fundació Bernard Van Leer és una institució privada que té la seva seu a Holanda i es va crear el 1949 amb el propòsit de portar a terme activitats humanitàries, i acostuma a centrar els seus recursos en el desenvolupament de la primera infància. Per més informació es pot consultar la plana web: www.bernardvanleer.org

infants un cop per setmana i desenvolupen l'acció educativa de forma triangular: educador–infant–pares. L'equip preescolar NaCasa (1994: 31) defineix aquest projecte com una acció educativa realitzada per a la família i a la família amb nens de 0 a 6 anys del món rural gallec, amb una intervenció sistemàtica i programada, que respon a les característiques infantils i a les pautes de desenvolupament de capacitats, aprofitant la vida quotidiana de manera conscient i reflexiva.

En aquesta línia, altres recursos socioeducatius per a la petita infància que s'ofereixen en el territori espanyol –no a Catalunya– són els **Centres i els Punts d'Atenció a la Infància** (CAI i PAI). Aquests són centres que s'han anat implementant durant els darrers anys, i que es posen al servei dels ciutadans amb infants entre tres mesos i tres anys, per atendre les necessitats dels nens i les nenes del primer cicle d'educació infantil. Són serveis municipals, encara que en algunes comunitats també compten amb centres de caràcter privat. Aquests serveis habitualment s'endeguen des dels Serveis Socials de les localitats, i estan adreçats o bé per cobrir les necessitats de la petita infància on no hi ha llars d'infants, en sectors rurals, o bé s'adrecen a persones més desfavorides. Habitualment estan ubicats a centres que pertanyen a edificis municipals, amb un reglament intern, i molts cops conjuntament amb el centre de la dona, des de la Conselleria de Política Social, Dona i Immigració. Un dels objectius d'aquest servei és la conciliació de les vides laboral i familiar. S'ofereixen horaris flexibles i la permanència dels infants és per unes quantes hores, no cal avisar prèviament, assisteixen quan ho necessiten, a diferència de les llars d'infants.

A Galícia, i promogut per la Xunta, en alguns *concellos* que no tenen guarderies públiques ofereixen als seus habitants aquest servei d'atenció diària als infants petits com a alternativa, on els infants són atesos diverses hores durant el dia, per exemple els de Sierra de Outes o Pedrouzo a A Corunya, o els de A Pastoriza, Meira, Guitiriz o Barreiros a Lugo.

Un altre projecte comunitari el situem a Granada: **Capitulacions'92**, gràcies al suport de l'Ajuntament de Santa Fe; han creat centres d'atenció a la petita infància i a les seves famílies, i a les persones adultes de tota la comunitat, amb la intenció d'atendre i de formar els membres d'aquesta comunitat.

Igualment mereix atenció el programa rural de la Comunitat de Madrid, anomenat **la Casa de los Niños**, adreçat a infants entre 0 i 6 anys i on s'organitzen activitats per a tota la comunitat, i s'impliquen els serveis educatius, sanitaris i socials de la zona. En la mateixa línia, la proposta del govern basc amb les *ikastolas* i el programa que té endegat en quant a l'atenció als infants de 0 a 6 anys, i que parteix dels interessos dels infants, és una proposta comunitària que va iniciar-se com a conseqüència de l'augment de la població infantil que aquest territori va tenir durant els anys vuitanta i noranta.

En el nostre entorn han sorgit iniciatives en diversos municipis, com els programes destinats a la formació de pares, d'ajuts a la criança, com "Ja tenim un fill" a la ciutat de Barcelona, o "Benvingut nadó" a Sant Feliu de Llobregat.

D'altra banda, ofereixen igual atenció les experiències de la casa de naixements Migjorn, i els *espais familiars* que a continuació caracteritzo:

La casa de naixements Migjorn va iniciar la seva activitat pel gener de 2001 amb l'objectiu d'acompanyar les dones i les seves parelles en tots els aspectes que giren al voltant del procés de l'embaràs, el part i el naixement dels seus fills, respectant el seu protagonisme i evitant tota interferència que no sigui necessària, com la inducció al part o l'acceleració del treball del part, potenciant una actitud positiva i responsable dels futurs pares i mares. Es tracta d'una tasca (Català, 2003) de promoció de la salut avalada per estudis de l'OMS ¹⁸ que evidencien la seguretat dels parts atesos per les llevadores, a la pròpia llar o a la casa de naixements, i que assenyalen com un avantatge d'aquesta pràctica una important reducció dels costos econòmics de la salut pública, a causa de la reducció del nombre d'intervencions, a vegades innecessàries. Van néixer amb la vocació d'assistència pública, esperant que el sistema nacional de salut prestés aquest servei.

S'ofereixen els serveis següents:

- Seguiment de l'embaràs. A partir d'una primera consulta, en què s'aborden les motivacions de les parelles per acollir aquest servei, s'informa sobre els aspectes essencials del seu estat de salut, antecedents familiars i personals, etc.; és a dir, es configura l'anamnesi. S'aborden alhora les pors, les reticències, les complicacions que poden sorgir, detectant les possibles dificultats emocionals que puguin incidir en el procés. Posteriorment, es fa el seguiment de l'embaràs a través d'anàlitzes, ecografies, en el sistema de salut institucional que els correspon.
- Acompanyament i assistència al part i al naixement, respectant la intimitat de les parelles, la fisiologia i el ritme de cada dona, i vigilat el desenvolupament del procés. En cas de risc, s'acorda el trasllat a l'hospital, però continuant acompanyant la parella.
- Acollida i atenció del nadó acabat de néixer durant la primera setmana de vida i el creixement i seguiment posterior, afavorint l'establiment precoç del vincle mare/pare/nadó i la lactància materna.
- Activitats grupals per a les dones i les seves parelles, relacionades amb la preparació a la maternitat, el postpart i la criança.
- Seguiment del postpart per la mare i el nadó així com grups de trobada en que els nous pares i les noves mares poden compartir les seves vivències. En aquests grups participen professionals de diversos àmbits –medicina, psicologia, fisioteràpia–, que són convidats per l'equip de Migjorn.

Migjorn compta amb un equip de professionals compost per quatre llevadores, una doula ¹⁹ i una ginecòloga, a més de dues persones per al treball administratiu. En altres països europeus hi ha experiències precursors en aquest sentit, però a l'Estat espanyol encara queda un llarg camí per fer. També la figura de la doula està instaurada, com a suport estatal postpart, a països com França. En el nostre país, aquest recurs ha de ser finançat per les mateixes famílies; per tant, incideix d'una manera directa en les desigualtats socials.

---

¹⁸ Organització mundial de la salut.

¹⁹ Professionals que acompanyen la mare i la família en els processos que conformen la maternitat des que la dona està embarassada i després del part, realitzant tasques de recolzament, sense la intenció de substituir a cap professional.

Quant **els espais familiars per a la primera infància** van sorgir arran de les necessitats d'oferir a les famílies fórmules alternatives a les escoles bressol. Aquests espais intenten donar aquesta visió global i pretenen ser un instrument de coordinació. Aquests espais es van iniciar per primer cop dins l'estat espanyol a Barcelona, gràcies al suport de la fundació Bernard Van Leer i de l'Institut Municipal d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona al 1995 en el marc del projecte Context-Infància, juntament amb un altre projecte: Ja tenim un fill (Bassedas, Jubete, Majem, 2005). Segons es fonamenta al document marc de la Prexarxa d'Espais Familiars de Petita Infància (2006: 3):

Els espais d'atenció i ajuda a la petita infància i les seves famílies varen iniciar-se a Catalunya ara fa quasi disset anys. Arribaven a les nostres latituds des de França i també des dels països nòrdics unes propostes innovadores d'atenció a la infància i la família en un moment en què a casa nostra no se'n valorava la necessitat ni l'oportunitat social i política, encara que alguns centres de planificació familiar i centres d'higiene mental iniciaven treballs al voltant de les necessitats de les famílies i sobre les relacions mare-fill o filla com un indicador de salut física i mental.

I és així com, primer des del Centre de Planificació Familiar de Canyelles, i quasi al mateix temps que des de la Zona Franca de l'Ajuntament de Barcelona, s'iniciava l'experiència d'uns espais familiars que tindrien diferents noms, però que mantindrien un mateixos objectius. A poc a poc, aquestes experiències s'anirien estenent cap a altres municipis. (Prexarxa d'Espais Familiars de Petita Infància, 2006, p. 3).

Els espais familiars per a la primera infància han anat augmentant en els darrers anys com a servei complementari a l'educació d'un fill o filla, i ja avui en dia són la majoria els municipis que implementen aquests espais en la seva oferta educativa, a partir de les escoles bressol municipals o bé a partir de les xarxes internes d'atenció a la infància, com especificaré a l'apartat següent. Es considera que els espais familiars, segons el document marc de la prexarxa d'espais familiars (2006), que es recolza en la teoria del vincle –vincular més als adults de referència i a l'infant per a que després es permeti més sanament la separació, l'allunyament, l'autonomia–, incideixen en la qualitat de vida dels infants perquè els permet tenir capacitat de contenció, donar models i posar límits. Ara bé, els espais familiars no són grups terapèutics. Les característiques d'aquests serveis pretenen diversificar l'oferta que hi ha. Parteixen de les competències familiars, enteses com a capacitat de tenir cura de l'infant. Respecten la diversitat, altres formes de fer i de ser. Es creu en la capacitat motivadora i potencial que té el grup. Si es vol aconseguir un servei de qualitat, però, i que busqui l'excel·lència, cal ser restrictiu amb el nombre de grups i el nombre de coordinadors, si es que es vol aconseguir els objectius. Quant a la funció dels professionals –basada en la teoria de Vigotski–, hi ha dos aspectes fonamentals: mantenir una distància òptima sense involucrar-se però generant certa dosi d'empatia, de proximitat, de caliu; tenir tècniques i utilitzar estratègies que permetin cohesionar el grup, que els participants sentin que pertanyen al grup. Quan el grup està més cohesionat, hi ha més possibilitat de canvi, i més modificacions es fan (de funcions, de rols, etc.).

En conseqüència, cal anar implementant serveis psicosocioeducatius de qualitat que atenguin les etapes primerenques. Com exposa Blanch (2010: 35), «hi ha serveis en l'àmbit europeu que es treballen de manera grupal amb pares i fills uns objectius similars als dels espais familiars a Catalunya». Aquests programes i alternatives afavoreixen la interacció entre les famílies i els infants, els assessoren, els acompanyen, afavoreixen els vincles que s'estableixen entre els infants i els adults, i reforcen estils educatius positius, afavorint d'aquesta forma el món afectiu i psicològic de l'infant.

Promoure relacions socials d'aquests tipus, creant xarxes de relacions enriquidores afavorirà la consecució d'una educació inclusiva, de qualitat i equitativa, termes pels

quals advoquen en els seus estudis Tharp et al. (2002: 76). Però per aconseguir això cal oferir a l'infant oportunitats realment enriquidores en espais adequats que ho permetin, en la línia del que apunten els autors:

Las interacciones sociales de la primera infancia se transforman en la mente del niño. Las interacciones entre el niño y sus padres se convierten en la manera de pensar del niño en desarrollo, al igual que las interacciones con los hermanos, los enseñantes y los amigos. Los elogios y las condenas de la comunidad se convierten en el sistema de valores del niño. [...] si la enseñanza y el aprendizaje dependen tanto de las actividades en las que enseñantes y estudiantes participan conjuntamente, entonces no hay tarea más importante que organizar estas actividades para alcanzar nuestros objetivos educativos. (Tharp et al., 2002, p.76).

D'altra banda, també cal tenir en compte l'atenció que s'ofereix als infants amb risc social. Segons Vila (2000: 29) hi ha programes que tenen una funció preventiva i que busquen la desaparició de determinades conductes en el context familiar que es consideren nocives per al desenvolupament dels nens i les nenes. Desgraciadament, al nostre país, a diferència d'altres països, aquesta mena de programes tenen molt poca presència i només existeixen experiències puntuals que, tanmateix han obtingut resultats molt positius. Un exemple d'aquestes iniciatives és el programa dirigit a evitar els maltractaments a la infància, desenvolupat per la Comunitat Autònoma de Múrcia. Un altre projecte comunitari adreçat a infants menors de 6 anys i a les seves famílies amb un objectiu clarament preventiu en les situacions de risc, és el "Proyecto Avanzada del Ayuntamiento de Fuenlabrada", projecte coordinat pels serveis sanitaris, socials i educatius de la població (Vila, 1998).

Altres projectes i programes endegats, són les aules hospitalàries inserides en alguns hospitals de Barcelona i l'àrea metropolitana, com l'Hospital Sant Joan de Deu, l'Hospital Taulí de Sabadell, l'Hospital Clínic, així com els programes d'atenció a les mares adolescents i els seus nadons.

Ara bé, és cert que actualment hi ha projectes, programes, i moltes iniciatives endegades que van encaminades a millorar l'atenció de l'infant i de les seves famílies, però el que realment es necessita perquè aquests serveis i projectes siguin efectius, i, és un treball conjunt entre aquests, és una mirada global i comuna, compartint experiències, optimitzant esforços, i oferint un servei de qualitat conjunt a la totalitat de la població. A l'apartat següent reprendrem aquesta necessitat i proposaré un model de treball en xarxa que parteix d'aquesta mirada global.

Tipologia de serveis d'atenció a la petita infància

Ha quedada palesa la necessitat de propulsar polítiques que desenvolupin serveis d'atenció per a la primera infància. González (2003) apunta un seguit de **propostes per promoure aquests serveis**:

- Desenvolupar un mapa escolar de l'oferta de places d'educació infantil en centres públics i privats en el grup d'edat de 0 a 3 anys, desglossada per edats individuals i per municipis. El mapa municipal s'hauria de fer públic per a la comunitat d'educadors, planificadors de l'àmbit polític i estudiosos. Actualment és difícil accedir a dades amb aquest nivell de desagregació. Aquesta tasca la podria assumir el Ministeri d'Educació i Ciència, que actualment s'encarrega –a nivell estatal– de centralitzar les estadístiques sobre educació.

- Desenvolupar un mapa escolar de la demanda real i latent de serveis per la primera infància. Una manera d'obtenir aquesta informació seria publicar obligatòriament les llistes d'espera (preinscripcions no satisfetes) als centres de titularitat pública. Països com Dinamarca, Holanda o Suècia publiquen regularment estudis sobre les llistes d'espera en els centres públics.
- S'hauria de millorar la transparència en la gestió pública dels serveis, de manera que els ciutadans puguin conèixer el compromís adquirit per les diferents administracions, les atribucions que es poden esperar de cada una d'elles, i les contribucions reals que s'estan fent. Aquesta transparència milloraria si s'establissin compromisos concrets respecte de les inversions mínimes que haurien d'assumir els governs locals o autonòmics en funció del nombre d'habitants.
- L'existència de la gran pluralitat de polítiques i nivells de cobertura existents en l'àmbit provincial i autonòmic. Malgrat que és un aspecte positiu, hi ha desequilibris territorials en la provisió dels serveis. Una forma de resoldre-ho seria atorgar als governs locals major marge d'acció per respondre a la demanda de serveis mitjançant la captació o gestió de pressupostos especials.
- Els criteris d'accés als centres públics s'hauria d'adaptar a la realitat social augmentant el límit de renda familiar per afavorir l'accés a les mares amb treballs remunerats. L'ampliació dels criteris d'accés tindria com a conseqüència una major demanda i seria necessari assumir un compromís real de creixement de la oferta. Els centres públics en els quals s'imparteix el primer cicle d'educació infantil solen aplicar criteris d'accés basat en la renda familiar, molt discutible, que discrimina les famílies de dobles ingressos, desincentiva l'ocupació femenina, pot afavorir la concentració de col·lectius d'ingressos baixos i no aconsegueix promoure la conciliació laboral i familiar.
- Hi ha una figura que existeix en altres països europeus que podria implementar-se a l'Estat espanyol: la mainadera a domicili. En molts països europeus aquestes treballadores estan oficialment enregistrades, compten amb una formació reconeguda i el servei està subvencionat. Aquest tipus de servei té una gran flexibilitat i garantia i suposaria un gran suport a les famílies per cobrir urgències com malalties del menor o períodes específics en els quals calen ajuts en horaris extraescolars. Aquesta figura permetria d'una banda, la professionalització del treball de cura, i de l'altra, oferir unes garanties mínimes de qualitat per a les famílies, encara que aquesta figura va néixer en unes circumstàncies concretes i resulta la solució econòmica si no hi ha una formació i una garantia de qualitat en la seva posada en marxa.
- Els beneficis de l'escolarització a una edat primerenca és beneficiosa per al desenvolupament socioemocional i cognitiu en la primera infància, però aquests beneficis són dubtosos entre els infants que no arriben a un any de vida. Per aquest motiu, seria positiu que el pare o la mare poguessin acollir-se a una baixa paterna remunerada més enllà de les 16 setmanes que actualment corresponen a la mare. En d'altres països europeus, per exemple als nòrdics, aquesta fórmula funciona d'una manera molt efectiva.

A continuació presento una **tipologia d'alguns serveis educatius escolars i complementaris actuals** que han sorgit per atendre la petita infància i les seves famílies, a partir de la proposta que fa Àngel (1998, 2004), que inicialment s'oferien majoritàriament en els països europeus, i que progressivament s'han anat incorporant alguns d'ells a l'Estat espanyol i a Catalunya:

- Serveis escolars: al nostre país, segons la legislació vigent, es considera l'educació infantil com una etapa única, global i no obligatòria, organitzada en dos cicles: 0–3 anys i 3–6 anys. Com hem vist en el primer capítol, la legislació inclou la creació de noves places públiques per a aquesta franja d'edat, impulsant mesures i estratègies per implementar-les en les diverses localitats
- Serveis complementaris:

Serveis matern–infantils: són serveis socioeducatius que van adreçats, alhora, a infants i famílies i que intenten donar suport a la criança i l'educació dels fills, a més de promoure la socialització dels infants i de les famílies i potenciar l'intercanvi d'experiències. Inicialment es van configurar com a espais adreçats a àrees de risc social d'exclusió, però actualment s'ofereixen en molts entorns a partir de les escoles bressol, i estan adreçats al conjunt de la població. Acostumen a assistir famílies sense cap tipus de necessitats social desfavorida. A Catalunya es caracteritzen com espais familiars –explicats en l'apartat anterior– i es concreten en els espais nadó, familiar o de joc, depenent de cada localitat o centre. Als capítols posteriors els caracteritzaré. Algunes experiències d'aquests tipus al Regne Unit són: “Family-centre” i “Group Mother–Toodlers”; a Itàlia, “Servizio Integrato”; a Portugal, “Creche Familiar”.

Serveis de l'entorn rural: són serveis educatius que s'implanten en zones rurals en les quals els habitants viuen aïllats del poble. Per als infants és difícil assistir a l'escola i són els professionals de l'educació els qui es desplacen a les llars dels nens i les nenes. Aquests assisteixen a la llar i treballen amb la família i amb el nen o la nena, però són especialment els pares qui actuen amb els nens durant la setmana. Periòdicament el mestre es reuneix amb els nens de diverses famílies en un poble, amb la finalitat d'afavorir els vincles socials entre iguals. A Galícia, també es fan aquestes trobades als Punts d'atenció a la infància. A l'Estat espanyol trobem el “Pre-escolar Na Casa”, a Galícia; el “Preescolar itinerant”, a Astúries i a les Illes Balears; i el Projecte “Zona Rural”, a Menorca. A la Comunitat de Madrid, el 1986 es va iniciar el programa “La Casa de los Niños”, programa infantil que s'ofereix en els entorns rurals, i té com un dels eixos vertebradors la idea de compartir conjuntament amb les famílies l'educació de la infància (Vila, 1998). A Portugal també hi ha moltes experiències riques de “Educação de infancia itinerante”, a les regions de l'Algarve i a l'Alentejo. Al Regne Unit, a Escòcia, també hi ha una experiència semblant.

Serveis d'oci i lleure: s'hi inclouen les activitats i serveis oferts per grups d'oci i per associacions de voluntariat. Hi ha ludoteques, “Play-groups”, tallers de temps lliure, espais d'aventura, i només alguns d'aquests recursos s'ofereixen a infants menors de tres anys. Atenen els infants i les famílies i també les sol·licituds de grups escolars. Hi ha servei de préstec de joguines, “toy-library”, o ludoteques ambulants en zones rurals.

Serveis de cultura: hi ha biblioteques per a infants de 0–6 anys o sales dedicades a la petita infància en biblioteques per a joves. L'objectiu és despertar l'interès lector del nen, a través de la imatge dibuixada i del text escrit als contes i les històries. Per exemple, la biblioteca de Parets del Vallès o la de Santa Creu, a Barcelona, fan un treball extraordinari amb els infants, d'uns quants mesos a sis anys. A Parets s'ofereixen diversos serveis com la taula camilla, bebeteca, espais, l'hora del conte²⁰, i es concep la biblioteca, a més de la funció conservadora, la informativa i la social, com un espai educatiu (Escardó, 2002), amb una funció educativa que no ha de ser imposada, ni tan sols aplicada tècnicament, sinó que s'ha de fer des de dins, des de l'ànima.

Així, alguns museus d'art ofereixen serveis i activitats especialitzades adreçades a infants de fins a sis anys. Treballen amb els nens acompanyats d'educadors o de famílies, als propis museus, teatres i espais de concerts, i preparen activitats conjuntes amb els centres docents. A Barcelona, la Fundació Miró i el Museu Picasso, o l'Auditori treballen en aquesta línia. També ho fan museus de la resta de l'Estat espanyol, com El Prado, a Madrid. A Londres treballa en aquesta línia el Tate Museum. D'altra banda, també s'ofereixen biblioteques ambulants en zones de platges com la de la Mar Bella, o la Barceloneta, a Barcelona.

Serveis de ciència i tecnologia, amb la finalitat de despertar l'interès científic de l'infant, i afavoreix el desenvolupament cognitiu del coneixement científic des de ben petit. Alguns centres de ciència i tecnologia disposen de sales específiques per treballar amb infants petits. Per exemple, a la sala "El Click dels Nens" al Museu de la Ciència de Barcelona, o la Villette a París, o el Centre de Ciència i Tecnologia de València. A Ginebra, el Museu de Tecnologia també ofereix aquest espai. A Barcelona una experiència és l'Aquàrium, que pretén entretenir, informar i educar l'infant respectant l'entorn natural. Altres experiències són el Parc Zoològic, i el Museu Tècnic de Terrassa.

Serveis als hospitals, mitjançant les aules hospitalàries i ludoteques en alguns hospitals. En aquests espais també actuen musicoterapeutes, o algunes ONG per oferir recursos d'oci als infants hospitalitzats, amb un servei psicològic per a les famílies i els infants.

"Childminders" o mainaderes. Aquest tipus de serveis mai no ha existit a l'Estat espanyol fins fa ben poc. En canvi, està molt estès en altres països europeus. Es basa en el fet que una mainadera acull en el seu propi domicili a 4–5 infants petits (de 0–3 anys), incloent-hi el propi fill/a en molts casos, i amb ells fa activitats diverses de tipus familiar i educatives: els fa el menjar, juguen, passegen, etc. Es tracta d'un servei privat, però la seva eficàcia i qualitat estan controlades: les mainaderes s'han d'haver enregistrat, han de fer un curs de formació que els dona una preparació mínima pedagògica, alimentària, sanitària, higiènica, i reben una inspecció per controlar les condicions materials i higièniques de la seva llar. Els infants reben una atenció més individualitzada que en d'altres tipus de serveis i sens dubte el cost econòmic és baix, per la qual cosa molts cops és una alternativa als serveis escolars. A Sant Feliu de Guíxols s'ha implementat aquest servei des de la xarxa d'infància.

---

²⁰ Per a més informació consultar la plana web de la biblioteca: <http://bibut.parets.org>

Altres serveis amb una atenció específica: unitats de mares i infants petits a les presons; centres per a infants en risc social: centres d'acollida i residencials; CDIAP²¹, Centres de Desenvolupament Infantil i atenció precoç; centres oberts, per a infants amb problemes de comportament, a Londres; etc.

D'altra banda, en els darrers anys, a Catalunya s'han endegat projectes per treballar de forma conjunta a les poblacions, sota una concepció de ciutat educadora, concretant-se en els PEC ²². Un dels seus objectius és potenciar la cultura de treball en xarxa, compartint projectes i recursos entre l'àmbit escolar i l'entorn, per impulsar la relació dels centres escolars amb l'entorn. Els PEC són projectes estratègics (Vila, 2009: 144–145) que es conformen com projectes col·lectius, participatius, que preveuen ajuntar els diversos agents educatius d'un territori amb l'objectiu de corresponsabilitzar-se, cadascú en els seves funcions, en la consecució d'uns objectius comuns, que es van modificant en funció de les necessitats educatives del conjunt de la població. En essència, un projecte educatiu de ciutat és un projecte compartit des de la participació ciutadana: per això tots els documents base de les quasi 100 ciutats que han elaborat un projecte educatiu afirmen que «és un projecte col·lectiu ciutadà que exigeix la participació de totes les persones».

Segons afirma Forner (2001), un pla integral d'atenció a la infància i a la família passa per una bona coordinació entre els serveis d'un municipi i per una bona difusió de la informació disponible –a l'apartat següent proposaré el treball en xarxa com a estratègia–.

A continuació proposo diversos tipus de serveis que es podrien preveure, a partir de la proposta que fa Forner (2001). Pensem que aquesta oferta hauria d'anar en la línia de proposar aquests serveis de forma pública:

- Educació maternal. Preparació al naixement durant el darrer trimestre de l'embaràs, amb la participació de llevadores, doules, pediatres i psicòlegs.
- Cursos d'orientació i acompanyament postpart, amb la participació de professionals de diversos àmbits.
- Escola bressol.
- Espais nadó, familiars i de joc.
- Espais de reflexió i de participació per a pares i mares; xerrades, tallers, documentació, centre de recursos.
- Espais de reflexió i de participació per avis i àvies, amb la finalitat de proporcionar suport i ajut als néts i nétes.
- Punt de trobada i de formació de professionals que treballen amb infants de 0 a 3 anys.
- Activitats socioeducatives per a infants, i per a famílies.
- Centre de referència per a l'adopció i l'acolliment d'infants. Centre d'acollida per a mares i infants en situació de risc.

---

²¹ L'atenció precoç a infants amb risc o amb una discapacitat manifesta i a les seves famílies, com afirma Giné (2003: 14), té una creixent però curta tradició al nostre país. El seu origen es situa en la dècada dels anys 60 en un context d'una creixent sensibilitat de les societats davant les necessitats dels infants amb problemes de desenvolupament i les de les seves famílies, així com d'una major confiança dels professionals en les possibilitats d'oferir- lis una resposta satisfactòria a partir dels avenços en el coneixement i en l'experiència en el camp de la medicina, la psicologia i la rehabilitació.

²² Projecte educatiu de ciutat.

- Àrea d'exposició permanent de materials elaborats pels infants, pares i/o professionals.
- Centre de recerca i elaboració de materials.
- Espai de formació i de presentació de documentació i materials al servei de la infància i de la família.
- Serveis matern-infantils.
- Serveis de l'entorn rural.
- Serveis d'oci i de lleure.
- Serveis de cultura.
- Serveis de ciència i de tecnologia.
- Serveis als hospitals.
- Childminders o mainaderes.
- Altres serveis amb atenció específica.

2.2. Les xarxes d'atenció a la infància. Algunes referències pràctiques de models de treball en xarxa a Barcelona i àrea metropolitana

Les xarxes i el treball de model en xarxa darrerament s'han anat configurant com un metodologia de treball força adient per oferir una major qualitat als ciutadans d'una localitat, municipi o comarca. El treball en xarxa, a més de permetre espais de convivència, de coordinació entre diferents professionals de diversos equipaments, de reflexió i d'intercanvi, permet optimitzar els propis equipaments i els recursos que ofereixen i beneficiar el treball dels professionals, per millorar l'atenció amb els infants i joves de les poblacions i alhora l'atenció a les famílies.

Habitualment ens trobem que el treball en xarxa i les seves diferents configuracions en models específics, s'endega des de l'àmbit de Serveis Socials –als apartats següents especificaré algunes experiències de treball en xarxa des d'aquest àmbit–.

Però en algunes experiències d'algunes poblacions s'ha vinculat el model de treball en xarxa des de l'àmbit de l'educació i la psicopedagogia, i aquest és el model que es vol abordar en la proposta de línies estratègiques per endegar un treball en xarxa en qualsevol població, des d'aquest estudi. Aquesta és l'especificitat de la xarxa objecte d'anàlisi en aquesta recerca, la Xarxa Municipal d'Atenció a la Infància de la població de Sant Feliu de Llobregat.

En aquest apartat del segon capítol pretenc mostrar algunes línies estratègiques per a organitzar un treball en xarxa, el seu assessorament, acompanyament, impuls i suport, i a continuació analitzaré alguns models de treball en xarxa al nostre país.

Definició de Xarxa. Possibles línies estratègiques per crear una Xarxa d'atenció a la infància

Avui en dia quan parlem de “xarxes” directament les associem a una gran xarxa virtual; parlar de treball en xarxa ens remet a la tecnologia i a Internet, a les conegudes TIC²³, que han derivat darrerament en els EVE-A²⁴, els quals s'han configurat com a model que compta amb suport web i amb una tecnologia de xarxa, i que possibiliten la formació dels estudiants a distància: facilitant alhora la interrelació entre els agents d'una comunitat educativa, i convertint-se aquestes tecnologies de la informació i el coneixement en una eina –tecnològica– per al procés d'aprenentatge i coneixement. Això fa que es parli de TAC²⁵. Recentment, el conseller d'Educació Ernest Maragall proposava com a estratègia educativa el fet que el Batxillerat passés a “estudiar-se” a través d'aquesta xarxa tecnològica, on la presencialitat i el contacte humà –tant necessari en aquesta etapa educativa–, passava a un segon pla. Sortosament, un encertat conseller va aconsellar-li desestimar aquesta iniciativa, que posava en un primer pla la tecnologia, davant la importància de la relació social entre el jovent, etapa tan mancada avui en dia de xarxes humanes presencials –no virtuals– de relació.

²³ Tecnologies de la informació i el coneixement.

²⁴ Entorns virtuals d'ensenyament- aprenentatge.

²⁵ Tecnologies per a l'aprenentatge i el coneixement.

Tal i com assenyalen Pifarré, Sanuy, Vendrell i Gòdia (2008: 51,55), Internet és una eina amb unes potencialitats excepcionals, tant que alguns autors com Castells (1997) parlen de la societat xarxa. Però aquesta eina també comporta riscos, com la gran quantitat i diversitat d'informació que pot provocar una sobreinformació, i la falta de rigor de la informació. Els autors defineixen Internet com:

“Una red de redes de ordenadores, una vía de comunicación y fuente de recursos de información, compartida a escala mundial que permite establecer la cooperación y la colaboración entre gran número de comunidades y grupos de interés”. A partir de esta definición, podemos afirmar que se trata de un tipo de tecnología de la información y comunicación que reúne las condiciones propias de una tecnología de la información como son los ordenadores, y las condiciones propias de una tecnología de la comunicación como habían sido desde el momento de su aparición, la radio, la televisión, los teléfonos y ahora Internet. Así pues, se trata de un conjunto de redes interconectadas entre ellas que actúan como una gran base de datos y como fuente documental, constituyéndose como una verdadera TIC, tal y como sucedió con el uso del ordenador y como en años anteriores había ocurrido con la televisión. (Pifarré, M., Sanuy, J., Vendrell, C., Gòdia, S., 2008, p. 51).

Ara bé, en aquest estudi es pren la idea de xarxa des d'una altra perspectiva, però que en realitat té en compte la concepció de xarxa com a quelcom comú per a les xarxes que es creen, majoritàriament de forma informal, en el nostre entorn. Em refereixo a aquesta mena d'organització que comenta Castells, M. (1997), quan parla de xarxa – tecnològica, però–, com la forma d'organització més habitual de l'activitat humana a petita escala, afirmant que tots formem part d'alguna petita xarxa; el nostre treball, la família, els grups d'amics, etc., són en realitat les nostres millors xarxes de suport.

Merelo (2005: 1) expressa la concepció de xarxa de la manera següent:

Las redes no son sólo eso que se echa al mar para coger acedias, ni siquiera eso que se usa para chatear con los coleguis. Una red es una forma abstracta de visualizar una serie de sistemas, y en general, casi todos los sistemas complejos. La redes, al fin y al cabo, están compuestas por *nodos*, que se llaman habitualmente *nodos*, y de enlaces entre ellos; que se llaman *aristas*, si es que son flechas que van de un nodo al otro, con un sentido definido, o bien arcos, si es que la relación es recíproca, o por decirlo de otro modo, las flechas tienen puntas en los extremos.

Efectivamente, Internet es una red. Simplificando un poco, los arcos son los diferentes medios que sirven para enlazar dos ordenadores conectados a la red (inalámbricos o alámbricos), mientras que los nodos son, efectivamente, los diferentes chismes computacionales conectados a la red. Pero también es una red un grupo de páginas web, que usen hiperenlaces para referirse unas a otras. En general, en este caso se tratará de aristas, porque los hiperenlaces tienen una dirección definida (de la página que enlaza a la enlazada).

Si esas páginas web están escritas por una sola persona, o son directamente páginas web personales, los enlaces pueden reflejar una relación social entre los creadores de la web, que se podría expresar vagamente como *conoce-al* autor de esa segunda web. Las redes sociales son también redes complejas, aunque usan una terminología diferente: los nodos son *agentes*, porque hacen algo, mientras que las aristas o arcos expresan, habitualmente, una relación social tal como *conoce-a*, *es-amigo-de*, o *han-comido-spaghetis-juntos*. (Merelo, J.J., 2005, p.1).

En conseqüència, entenem una xarxa com un entramat social complex, en què els components es relacionen entre sí, creant una connexió personal.

La Gran Enciclopèdia Catalana (1980: 359) defineix *xarxa* com un conjunt de coses o persones lligades entre elles. Des d'aquesta vessat reprendré l'estudi, tenint en compte els lligams actius que s'estableixen entre els agents que formen part i configuren una xarxa.

En aquest sentit, es concep una xarxa com quelcom dinàmic, en què es dona un continu moviment intraxarxa però també alhora les xarxes es mouen, canvien, es modifiquen en haver-hi un moviment intern dels participants. La configuració d'una xarxa, per tant, és dinàmica, flexible però alhora li cal una planificació i uns nivells de construcció, que més endavant assenyalaré.

De fet cal planificar qualsevol projecte, acció, i també la construcció d'una xarxa: es tracta d'ordenar-ne la construcció aquesta i les seves accions, per no caure en reaccions inesperades, improvisació i paràlisi que pot generar la manca de planificació. Rovere (1993: 6) considera la planificació com un procés de reflexió orientat i adreçat a l'acció, com una eina de llibertat, és a dir, com un recurs que tendeix a guanyar graus de llibertat per un actor.

Aquesta necessitat d'organitzar i planificar la construcció i les accions d'una xarxa, concebent aquesta com un procés dinàmic en constant moviment, és a dir com un sistema ple d'interaccions entre actors o agents que cal organitzar, ens remet a la teoria de sistemes. Traveset (2007: 18-19), argumentant la perspectiva sistèmica, fa referència als inicis de la teoria de sistemes de la manera següent:

La teoría de sistemas nació de la mano de la biología (Bertalanffy, 1986). Un sistema se define como el conjunto de elementos en interacción entre ellos y de forma conjunta en el entorno. Cada elemento se puede estudiar de manera aislada, pero sólo adquiere significado en la medida que es considerado parte integrante de un todo; por tanto cualquier estudio de un elemento aislado es parcial, y cualquier elemento puede verse como un sistema que, al mismo tiempo, forma parte de otro sistema mayor. Eso implica configurar el universo como una arquitectura de sistemas en interacción y con unos órdenes jerárquicos.

En los sistemas, orden y desorden son elementos complementarios. El orden que manifiesta un sistema es el resultado de las relaciones orden/desorden/organización que se están produciendo de forma continuada en su seno. Ello permite un flujo continuo de energía en el propio sistema y la emergencia de algo nuevo y creativo. Los conceptos de retroalimentación y autoorganización permiten entender el momento presente en cada sistema como el resultado de una dinámica de cambio evolutivo. El concepto de autoorganización integra a su vez el azar y la necesidad, que hacen posible que surjan nuevas producciones y fuerzan al sistema a conciliar el orden con el desorden. El azar de ser fruto de la ignorancia del hombre para ser algo intrínseco de la naturaleza humana. [...]

El estudio de un ecosistema se puede abordar como una unidad, pero al mismo tiempo cada uno de sus elementos posee unas características específicas que reflejan su interrelación con el resto. Se pone de manifiesto la importancia de no perder la conexión entre los niveles de micro, meso y macro en el estudio de los fenómenos, donde cada nivel refleja la complejidad de los otros niveles. Las relaciones entre esos niveles son bidireccionales. Nos hallamos ante un modelo fractal en el que se establecen multitud de relaciones que evidencian un componente de incertidumbre, dada la imposibilidad de controlar todos los elementos en juego. (Traveset, M., 2007, pp.18-19).

Des d'aquesta perspectiva sistèmica, els elements i les persones que configuren una xarxa podrien veure's com a antagònics. Així, cada professional prové de diferents àmbits i aporta diferents perspectives i coneixements, i segurament diferents línies d'actuació, però conflueixen en un espai comú compost per actors que són antagònics. Ara bé, comprendre que dos elements antagònics poden esdevenir complementaris i indissociables implica adoptar una **visió interdisciplinària** en qualsevol àmbit i estratègia entomada des de la configuració, l'organització i la planificació d'una xarxa.

El científic xilè Humberto Maturana va parlar de sistemes com una unitat complexa que està composta per dos ingredients fonamentals: una organització i una estructura, i sosté que els sistemes humans són autopoietics i autoregeneradors. Maturana (1995: 206) defineix un sistema autopoietic, com un sistema constituït com una unitat, com una xarxa de producció de components que en les seves interaccions generen la mateixa xarxa que els produeix, i constitueixen els seus límits com a part del sistema en el seu espai d'existència. Aquest autor afirma que en principi poden haver-hi sistemes autopoietics en qualsevol espai en què es pugui fer una organització autopoietica, ja que un sistema conserva la seva identitat mentre conservi la seva organització.

En conseqüència, relacionant el concepte de sistema autopoietic amb una xarxa d'atenció a la infància, podríem entendre la construcció d'una xarxa com un sistema autopoietic, és a dir, un sistema constituït com una unitat, com una xarxa de producció de components que en les seves relacions generen la mateixa xarxa que els produeix a través de les interaccions establertes entre els seus components –organització–, i constitueixen els límits com a part del sistema en el seu espai d'existència –estructura, que de fet és la conformació espacial d'aquestes unitats d'acció conjunta–, en tant que com a sistema conserva la seva identitat mentre conservi la seva organització, i la dels seus components.

Si prenem com a base l'enfocament sistèmic, la nostra mirada va més enllà, pren en consideració l'entorn i els diversos contextos d'interrelació, i deixa de preocupar-se només per la pròpia professió, pel propi servei, pel propi equipament, i mira cap a una acció conjunta, cap a una connexió interrelacional.

Però una xarxa està formada per persones diverses, heterogènies que configuren un sistema. Persones que es vinculen entre sí, de forma transversal, que formen part d'un macrosistema. És interessant prestar atenció a les relacions que es creen entre els agents que configuren una xarxa com a sistema organitzat. En aquest sentit, Börzel (1997), considera que el concepte de xarxa està envoltat per una confusa varietat i vaguetat d'aspectes que intenten aclarir el seu concepte. Aquest autor defineix una Xarxa –referint-se al concepte en anglès *policy network*– com un conjunt de relacions relativament estables, de naturalesa no jeràrquica i independent, que vinculen una gran varietat d'actors que comparteixen interessos comuns en referència a una política, i que intercanvien recursos per perseguir aquests interessos compartits, admetent que la cooperació estable és la millor manera d'arribar a les fites comunes.

La configuració d'una xarxa va més enllà de la participació d'un conjunt d'actors i prou, perquè aquests únicament reuneixen, aglutinen, els components. Una xarxa implica que els seus actors es relacionin, creïn vincles, espais de comunicació, cooperació i proximitat. Una xarxa, si la concebem dinàmica, implica el sorgiment de relacions vives i pròximes. Alhora, els agents que configuren una xarxa i les relacions interpersonals que es creen entre elles, creen dinàmiques concretes, flexibles i canviants, que alhora modifiquen la xarxa com a sistema. Gairín (2003: 13–14) exposa la gran influència social que tenen les relacions interpersonals que es creen a les institucions:

Les institucions queden conformades per persones; les persones s'interrelacionen i configuren el sistema relacional com un component bàsic de les organitzacions; les formes de relació inclouen processos de participació, comunicació i presa de decisions; generen, per altra banda, compromisos respecte als plantejaments institucionals; adequen les seves inquietuds individuals i col·lectives a les estructures existents, i configuren o reforcen un clima i una cultura determinats. (Gairín, et al., 2003, pp. 13-14).

Prenent en consideració aquestes idees, Gay (2005), concreta alguns **principis bàsics per construir una xarxa local d'infància**, paràmetres que van convertir-se en conceptes clau significatius per crear la Xarxa d'atenció a la infància de la població de Sant Feliu de Llobregat:

- Diversitat d'agents**: en qualsevol xarxa podem identificar una gran diversitat d'agents que poden presentar atributs ben diferents: mares, pares, representats de famílies, líders de grups d'ajuda mútua, tècnics operatius d'equipaments dels diferents sectors, gestors, representats d'organitzacions, polítics, etc.
- Interessos comuns**: és condició *sine qua non* per a la formació de xarxes, és la raó de ser de la xarxa, la missió del projecte compartit.
- Intercanvi de recursos**: el contacte directe i la proximitat entre agents faciliten l'establiment de relacions de confiança, sobre les quals es construeixen estratègies de cooperació i s'afavoreix l'intercanvi de recursos.
- Cooperació continuada**: les relacions de confiança emergeixen amb més facilitat de cooperacions continuades entre agents i no simplement de cooperacions puntuals per aconseguir una fita concreta.
- Compromís**: el compromís per part dels agents garanteix la consecució dels objectius proposats. Quan la xarxa està conformada per agents de diferents institucions, calen acords interinstitucionals per facilitar la participació dels agents.
- Relacions relativament estables**: si partim d'un concepte dinàmic de les xarxes, aquestes sorgeixen, s'enforteixen, canvien, s'afebleixen, es trenquen, es reconstitueixen, etc. Cada decisió condiciona l'estructura i les relacions de la xarxa i aquestes, a la vegada, condicionen noves decisions. Des d'aquesta perspectiva, la xarxa és dinàmica en un plànol estable.
- Articulació comunitària**: les xarxes configuren noves articulacions comunitàries d'acció.
- Horitzontalitat i transversalitat**: el plànol horitzontal en el qual es desenvolupa el treball en xarxa contrasta amb els models tradicionals en els quals la verticalitat i la jerarquia condicionen tant el procés com els resultats; des d'una perspectiva d'horitzontalitat, la flexibilitat i l'agilitat en tots els processos comporta millors resultats minimitzant costos i temps. Quan la xarxa implica diferents departaments d'una mateixa organització es facilita el treball en xarxa si l'organització està dotada d'una gestió transversal, que va més enllà de la coordinació horitzontal.
- El treball de xarxa és un treball sistemàtic de cooperació entre els seus components i la complementació entre els recursos d'un àmbit territorial**: és més que la coordinació o col·laboració puntual, és una articulació intersectorial i comunitària horitzontal. Es tracta de cooperar de forma estable i sistemàtica, potenciant el treball conjunt i evitant duplicitats, competència entre recursos i descoordinacions. Això implica un gran canvi quant a la cultura d'intervenció social dels diferents implicats, fins i tot podem parlar d'una **cultura d'intervenció** que afecta de forma global tots els processos del treball en xarxa.

Però per a què aquests principis arribin a bon port, cal incloure un seguit de compromisos amb unes **regles de treball** per dur-los a terme, com són el fet d'impulsar, coordinar i liderar el projecte; programar reunions sistemàticament amb ordres del dia clares i realistes, recollint a les actes de reunió els acords presos, amb una actitud de

respecte i d'escolta cap a la resta de participants; prendre acords sobre els objectius a treballar, a partir del coneixement de cada participant, de la seva motivació, de les eines utilitzades, consensuant constantment el procés en la presa de decisions; aprendre de les aportacions dels altres participants, compartint coneixements i avaluant les decisions preses; acordar una metodologia de treball comuna respectant la diversitat de punts de vista i d'experiències que aporta cada participant; avaluar constantment el procés que es va seguint de forma interna i externa.

En la construcció de xarxes, les persones, els participants que les conformen –i els compromisos que es prenen, a partir d'unes línies de treball–, són els eixos principals de l'entramat. Rovere (1999) afirma que per construir xarxes, cal que els participants sentin que hi pertanyen, sentin que és un compromís el procés del qual permet decidir a si mateix que pertanyo a quelcom més global, que no és el meu únic treball a un servei o centre concret, sinó que és la xarxa qui resol solidàriament problemes. I si s'actua sota aquesta premissa, l'usuari pot arribar a sentir que entri en el servei que entri, sentirà, intuirà que realment es tracta d'un entramat global, sentirà el comportament solidari de les persones que configuren tota aquesta xarxa. En aquest sentit, l'autor proposa cinc **nivells en el procés de construcció de qualsevol xarxa** creada per persones, per agents preocupats per una determinada cultura d'intervenció. El coneixement d'aquests nivells ens serveix per organitzar-nos i per conèixer els graus de profunditat d'una xarxa. Cada un d'aquests nivells serveix de suport per al següent: per tant, es refereixen a nivells de maduració que es poden arribar a esdevenir en la creació d'una xarxa:

–**El primer nivell és el reconeixement**, que expressa l'acceptació de l'altre. En casos extrems, la dificultat d'interactuar consisteix en el fet que no es reconeix que l'altre existeix. La responsabilitat i la missió de cada agent participant a la xarxa és necessària, útil i respectable. En una xarxa d'atenció a la infància, si no es reconeix el rol important dels altres –professionals i/o famílies– per a la criança i l'educació de les criatures, es fa complicat treballar de forma realment interdisciplinària, és a dir, compartint, consensuant, etc., i no convertint-se en un treball individualista i multidisciplinari, en què cada participant dona la seva versió i prou, sense cap tipus d'interacció. Com afirmen Casals, De Vicente, Garriga i Tabueña (2005: 71), **el treball interdisciplinari** és un sistema amb identitat pròpia, és més que la suma dels diferents components que el configuren. Les autores defineixen el treball interdisciplinari com un conjunt de professionals diferenciats, enfrontats a un objecte comú, igualats en el moment d'efectuar les seves aportacions, però diferenciats en el tipus d'informació que aporten i en el tipus d'intervencions que poden fer. La coordinació de l'equip es realitza mitjançant reunions interdisciplinàries que serveixen també per al treball de casos, del qual sorgeix un pla d'acció consensuat per tots els membres que configuren l'equip. El treball en equip fa referència no tan sols a les reunions interdisciplinàries que es realitzen, sinó que també a la tasca col·lectiva que ha d'existir en tots els processos que es duguin a terme en el treball en si. Els ingredients necessaris que proposen les autores perquè funcioni correctament el treball en equip interdisciplinari són:

- Utilitzar un llenguatge comú.
- Proposar-se objectius realistes i clars.
- Consensuar les decisions preses.
- Tenir un nivell de discussió adequat.
- Partir d'una comunicació fluida i efectiva.

- Acceptar les crítiques constructives.
- Donar-se suport entre els diferents membres.
- Reconèixer les millores, tant de manera individual com d'equip.
- Flexibilitzar-se en els procediments.
- Tenir un compromís de grup i un sentiment de pertinença.
- Assumir un lideratge compartit.
- Procurar oferir un ambient de cooperació i de participació.

–**El segon nivell és el coneixement**, ja que un cop conegut l'altre com a igual, com a company, com a interlocutor vàlid, comença a ser inclòs en la meua paraula, en la meua mirada, com a agent vàlid, començo a necessitar del seu coneixement, la qual cosa expressa interès, i vull veure quina és la seva mirada des del seu coneixement, des de la seva disciplina, des del seu servei, vers els menors i les famílies.

–**El tercer nivell és el de col·laboració**, en el sentit de treballar amb l'altre. Es dona a partir de l'interès i del coneixement. Es tracta d'un ajut espontani, que progressivament començarà a estructurar una sèrie de vincles de reciprocitat, és la sensació que començo a col·laborar però alhora també espero que col·laborin amb mi.

–**En el quart nivell, ja existeixen algunes formes progressives de cooperació**, és a dir, d'operació conjunta. Suposa un procés més complex perquè se suposa que hi ha un problema, un afer, comú, i hi ha una forma més sistemàtica i estable d'operació conjunta, és a dir, que existeix un compartir sistemàtic d'estratègies, d'activitats, compartint pros i contres del treball en xarxa que comporten una actuació conjunta.

–**En el cinquè nivell es dona associació**, on l'activitat conjunta aprofundeix acords que signifiquen compartir recursos, comprometre's, en definitiva, començar a compartir un veritable treball en xarxa, a partir de les fórmules que s'acordin.

A continuació explico aquests nivells en una taula, on es reflecteixen les accions, els valors, les actuacions i les regles de treball entre els actors implicats. Els nivells es col·loquen de baix cap a dalt per assenyalar que cada un d'aquests cal sostenir-los, perquè, com afirma l'autor, si un no els sosté, cauen:

NIVELL	ACCIONS	VALORS	ACTUACIONS	REGLES DE TREBALL
5. ASSOCIAR-SE	Compartir objectius i projectes	Confiança	Planificació participativa de la xarxa: missió, anàlisi estratègica, línies estratègiques, pla de treball temporal i avaluació	Compromís
4. COOPERAR	Compartir activitats i recursos	Solidaritat	Realitzar projectes puntuals intersectorials i comunitaris	Compartir
3. COL·LABORAR	Prestar ajuda esporàdica	Reciprocitat	Establir circuits i criteris de derivació de casos	Consensuar
2. CONÈIXER	Coneixement del que és o fa l'altre	Interès	Elaborar i compartir un catàleg de serveis d'atenció a la infància	Comunicar Pactar
1. RECONÈIXER	Destinades a reconèixer que l'altre existeix	Acceptació	Identificar equipaments i entitats relacionades amb l'atenció a la infància	Interdisciplinarietat

Taula 6. Nivells de maduració en el procés de construcció d'una xarxa.

Font: elaboració pròpia a partir de les taules que proposen Rovere (1999) i Gay (2005).

Fins ara he abordat la definició de xarxa, els principis necessaris per construir un model de xarxa, els compromisos i les regles de treball que comporta i els nivells de treball i maduració en la creació d'un model de xarxa. Però de models en poden haver de molts tipus. En aquest estudi, model fa referència al que Ubieto (2007) apunta: model és entès com la construcció d'un treball col·lectiu, que implica uns requisits epistèmics, metodològics i ètics ineludibles que no sempre resulten fàcils. Aquesta és una aposta que permet una continuïtat de l'atenció i un aprenentatge mutu entre els professionals i els serveis que intervenen. Passem, doncs, a l'acció.

Els **requisits necessaris** als quals es refereix Ubieto (2007) per què el model de treball en xarxa sigui sostenible són els que segueixen:

–Ha d'haver-hi un **pacte previ entre els actors implicats** sobre la necessitat d'escollir aquest model. Implica un temps preliminar per fer convergir les expectatives i els interessos del grup inicial que dinamitzi i asseguri la posada en marxa del projecte. Es podria tractar dels quatre primers nivells dels quals parla Rovere.

–Cal un **compromís dels actors implicats** en el projecte, la qual cosa suposa una posició ètica davant les dificultats, que opta per abordar-les en lloc de negar-les o obviar-les. Aquest compromís al qual es refereix l'autor podria ser el cinquè nivell expressat a la taula anterior.

–Cal **disposar d'un pla** –modificable quan calgui–, que serà la garantia en l'aplicació del model, ja que proporciona referències compartides i funciona com un element de regulació i mediació entre els serveis. Aquest pla es fonamenta en uns principis per orientar el treball en xarxa, d'un mètode i d'un suport institucional.

En aquest sentit, Abril i Ubieto (2008) assenyalen com a principis que orienten el treball en xarxa, la possibilitat de partir d'un model comunitari, en què es recull la producció de sabers que es creen en el treball en xarxa com una elaboració col·lectiva, articulant els sabers de les diferents disciplines (social, educativa, clínica, jurídica) que intervenen com a requisit bàsic per tal d'abordar les problemàtiques que sorgeixen, sota una orientació ètica, fent de la participació dels subjectes un principi axiomàtic. Pel que fa al mètode de treball, els autors insisteixen en la necessitat d'optimitzar els recursos existents entre l'aprofitament dels espais i temps i els lligams ja existents entre serveis i professionals.

Per tant, les xarxes es poden arribar a construir quan hi ha un grup impulsor en un determinat territori que creu veritablement en els beneficis del model de treball en xarxa en un territori, i que està motivat per compartir el treball, els sabers, el ser, l'experiència, i que és capaç de flexibilitzar-se en una dinàmica de treball comunitari cooperatiu amb altres agents per crear un pla de treball compartit. Però a més cal comptar amb un impuls de l'Administració, amb un finançament a llarg termini. També cal planificar i definir el projecte i els seus objectius, la seva metodologia, la seva avaluació. La gestió en aquest model és clau, i cal dissenyar estratègies perquè el compromís en la gestió del projecte esdevingui permanent al llarg del temps.

Però cada realitat, les necessitats i les dinàmiques territorials on es vol implementar i/o optimitzar una xarxa d'atenció a la infància és diferent i, per tant, cal dissenyar una estratègia determinada adaptada a la complexitat del context. Però dependrà també, de la voluntat política perquè els municipis puguin liderar el desenvolupament d'una xarxa. A continuació presento les **fases generals de creació d'una xarxa local d'infància**, comunes a qualsevol municipi que han tingut experiència en un model de treball en xarxa que parteixi dels aspectes que s'han exposat i que a continuació exemplificaré. Les fases que a continuació exposo són les que proposa Gay (2005):

- a) **Fase de compromís polític i institucional:** establiment del lideratge. Cal un lideratge polític que aporti els recursos necessaris per portar endavant un treball d'aquesta envergadura, però també cal la implicació de les entitats que participen a la xarxa. Aquesta proposta pot ser viscuda per alguns professionals com una càrrega més de treball o un increment d'hores. Aquest fet requereix optimitzar els recursos existents, el temps, els materials, etc., i sobretot estratègies polítiques que ajudin a fer compartir i implicar d'aquest model als professionals dels equipaments.
- b) **Fase de sensibilització:** compartir beneficis de treball en xarxa entre els agents. Treball grupal entre els agents implicats, per reflexionar sobre els possibles beneficis que comporta un treball en xarxa, beneficis per als mateixos professionals, per als equipaments, i per a la població. Compartir i aprofundir aquests elements pot ajudar a crear vincles estables entre els diferents actors que vulguin iniciar aquest projecte cooperatiu. Al capítol final recolliré alguns d'aquests beneficis.
- c) **Fase de coneixement:** catàleg de serveis d'infància. Es parteix de les reunions periòdiques per explicar quin servei es dispensa en cada equipament, les seves necessitats, la població a qui s'adreça, elaborant actes de treball i comptant amb un suport logístic, intercanviant el treball en jornades de treball específiques.
- d) **Fase de consolidació:** planificació participativa i acord institucional. A partir dels apartats anteriors, es pot presentar formalment la xarxa –a partir de la creació del d'un document de constitució que pot contenir: la història del procés, la missió de la xarxa, les línies estratègiques, l'estructura organitzativa– a les institucions més rellevants d'atenció a la infància i als polítics.

Per implementar un treball en xarxa en un territori, cal dibuixar un **model d'assessorament** per optimitzar els seus recursos, i les estratègies a emprar. Però per proposar un assessorament d'aquestes característiques, abans caldria tenir present que cada localitat, municipi o comarca té una història, una realitat pròpia, unes necessitats determinades, i uns serveis, equipaments i centres amb un conjunt de professionals concrets. Per tant, abans d'emprendre un possible assessorament per implementar una xarxa local o comarcal, la nostra mirada haurà de centrar-se tant en el **context**, en la comunitat, com en les **vincles que hi ha establerts entre els professionals**, de forma intrínseca –en el mateix servei– i extrínseca –entre els diferents equipaments–, i des de quin punt es troben.

Traveset (2007: 93) assegura que ens construïm en funció de com establim els vincles, assegurant-nos la pertinença i un llaç segur amb els altres, influint en la nostra forma de romandre en el món, donant sentit a la nostra existència. En una xarxa caldrà observar com es van configurant els vincles, i com van madurant per donar sentit a la formació de la xarxa. L'autora afirma que els vincles són el teixit que uneix els membres d'un

sistema humà i que la matèria primera dels vincles és l'amor. L'amor que neix del vincle és una força profunda que actua inconscientment i que uneix totes les persones que formen part d'un sistema relacional, ve a ser com l'incombustible, l'energia fonamental que reuneix i ordena allò que tendeix a dispersar-se en la individuació. Haurem, doncs, de fixar-nos en com caminen per aquests fils de seda que trenen una xarxa els diferents professionals, i des del lloc des del qual es relacionen.

Apostem, doncs, per un enfocament sistèmic, més que per un enfocament lineal, basat en el dualisme i en les relacions de causa–efecte i que es limita a veure el problema centralitzat en una persona o grup de persones –o centre o equipament concret–, més que no pas a veure el conjunt, la globalitat, i a intervenir tenint en compte les interaccions amb el context.

Assessorar per a la creació d'una xarxa d'infància implica adoptar un model d'intervenció i assessorament, des d'una perspectiva que tingui en compte l'enriquiment i la millora de l'entorn social de les persones més que no pas a modificar els “problemes” intrínsecs de les persones, els centres o els serveis. En aquest sentit, apostem per un model des d'una perspectiva comunitària.

Dins la intervenció i l'assessorament psicopedagògic, hi ha diversos models. Però si ens fixem en una perspectiva que sigui capaç de copsar la seva mirada en les interaccions i els tipus de relacions que s'estableixen i es van construint entre els participants, ens trobem en tres línies en la forma de desenvolupar la intervenció i assessorament psicopedagògic que Carretero (2004) configura en les tres línies següents:

- **Assessorament psicopedagògic dirigit:** intervencions que majoritàriament planifiquen i duen a terme els professionals de la psicopedagogia. Se centren en el psicopedagog o la psicopedagoga, que és qui diagnostica i aplica solucions als problemes, perquè altres els apliquin. L'objecte de la intervenció són subjectes amb algun tipus de problemàtica o mancança.
- **Assessorament psicopedagògic facilitador:** se centra en el punt de vista de la part assessorada; el sentit de les decisions i de les accions de canvi provenen de la iniciativa de l'assessorat. L'assessor intenta ajudar l'assessorat a partir d'estratègies no directives perquè sigui ell mateix qui diagnostiqui el problema i trobi solucions adequades.
- **Assessorament psicopedagògic participatiu:** es considera que les persones que estan afectades per algun problema –o interès comú–, han de ser part de la solució. S'estableix una interacció d'interdependència entre la part assessora i la part assessorada. La presa de decisions és consensuada i la solució als problemes o iniciatives és compartida i exercida per l'assessor i l'assessorat en condicions de responsabilitat compartida. En aquesta línia d'intervenció, el diàleg, la corresponsabilitat, la flexibilitat i la reflexió són aspectes necessaris.

En aquest estudi, i per donar resposta al que podria esdevenir una intervenció i un assessorament en la creació de xarxes d'atenció a la infància, seria adient basar-nos en un model d'assessorament psicopedagògic participatiu, però amb una **perspectiva comunitària de la intervenció i l'assessorament participatiu basada en la col·laboració**.

La perspectiva comunitària té una base psicosocial. Carretero (2004) argumenta que aquest concepte es refereix a les interaccions i relacions socials que ofereixen a les persones un sentiment de connexió. A través del suport social, les persones intercanvien recursos i s'ajuden les unes a les altres, la qual cosa té efectes importants en termes d'identitat. Els aspectes estructurals, funcionals i contextuals que caracteritzen el suport social conformen la xarxa social. El concepte de xarxa social permet pensar en les institucions i els equipaments en termes de xarxes, és a dir, en uns termes que destaquen les relacions entre les persones per sobre d'altres aspectes. L'autora proposa que la intervenció i l'assessorament comunitaris pretén potenciar els suports i les xarxes socials segons els aspectes següents:

- Buscar la participació de les persones i els col·lectius afectats en la discussió i la cerca de solucions. A través de la participació s'enforteix el sentiment de vinculació, de pertinença i d'apropiació i de responsabilitat. Per a la consecució d'una xarxa cal procurar la implicació de les persones que la configuren.
- Potenciar la creació de canals d'intercanvi, participació i col·laboració entre totes les persones –professionals i famílies– i optar per un model de gestió descentralitzat que permeti la implicació de tots.
- Prioritzar un enfocament globalitzador i interdisciplinari per prendre decisions compartides tenint en compte les aportacions de tots els implicats.

Apostar per la perspectiva comunitària com a marc d'acció teòric i pràctic comporta canvis importants en l'assessorament psicopedagògic, i implica alhora passar dels models d'intervenció tradicionals basats en una perspectiva individualista, centrada en el problema, a adoptar una mirada més àmplia i global i a una intervenció psicoeducativa que es fixa, té en compte i participa en la comunitat.

Però l'assessorament psicopedagògic des d'una perspectiva comunitària té un seguit d'implicacions que Carretero, Pujolàs i Serra (2002: 94–95) resumeixen:

Entenem l'assessorament psicopedagògic com un procés complex, dinàmic i no lineal, tant l'assessor com els assessorats i els mateixos grups socials a què pertanyen, són considerats com a subjectes actius i participatius en cadascun dels moments d'aquest procés.

En aquest procés, el rol de l'assessor es configura com el d'un "conceptualitzador extern" que, partint d'una relació de simetria amb els altres agents implicats, ajuda a la reflexió i a l'anàlisi de la pràctica, amb l'objectiu d'elaborar propostes de millora i canvi en els contextos (escolars, familiars, comunitaris, ...) i, més concretament, en les pràctiques educatives que es generen en aquests contextos.

L'enfocament comunitari de la intervenció psicopedagògica comporta l'assumpció d'estratègies col·laboratives en un procés de resolució conjunta de problemes específics vinculats als continguts que són propis de la pràctica professional i personal des assessorats, i posa èmfasi en l'exercici de la responsabilitat de les persones i els grups socials implicats.

És un procés altament participatiu i vinculant, en el qual es privilegien els procediments, les tècniques i els instruments que afavoreixen l'increment de la capacitat i el poder dels subjectes en la presa de decisions autònoma i responsable i en la solució dels problemes.

Es tracta, per tant, d'una perspectiva de la intervenció psicopedagògica que amplia i complementa els models d'assessorament clínic i educatiu, i que, basant-se en estratègies col·laboratives de treball conjunt i compartit, es planteja el desenvolupament personal i comunitari per a la resolució de problemes i el desenvolupament d'estratègies per a la participació comunitària. (Carretero, M.R.; Pujolàs, P.; Serra, J., 2002, pp. 94-95).

En aquest sentit, apostem per una perspectiva comunitària, perquè té present el context i els fets socials, perquè pretén canviar allò que sigui necessari i optimitzar els recursos, estratègies, maneres de fer de cada participant, i sobretot pretén implicar els actors en un treball interdisciplinari de les persones que formen part d'aquest entramat social que és una xarxa d'atenció a la infància, en pro d'afavorir les polítiques psicosocioeducatives

de l'entorn, incloent-hi els participants principals que són els professionals dels diversos àmbits d'actuació en la comunitat.

En conseqüència, les tècniques emprades en una intervenció comunitària han d'anar dirigides segons Sánchez–Candamio i Carretero (1999), citats per Carretero (2004), a procurar:

- 1- Desenvolupar els recursos humans per a la resolució de problemes
  - Assessorament als professionals de diversos àmbits (educadors, treballadors socials, metges, mestres, infermers, etc.) per a l'ampliació de rol, buscant la implicació de tots en un projecte comunitari.
  - Treball amb mediadors comunitaris.
  - Formació i col·laboració amb associacions comunitàries (de veïns, de pares, etc.).
  - Col·laboració en la creació i l'organització de xarxes de suport.
  - Prestació de suport a les diferents formes d'organització de la comunitat.
- 2- Desenvolupar estratègies per a la participació comunitària
  - Ajuda a la definició de necessitats i fites comunes.
  - Potenciació de la capacitat de confrontar perspectives respecte dels problemes comuns i a la recerca de solucions.
  - Dinamització dels recursos propis de la comunitat, per solucionar els seus problemes.

Però per dur a terme un assessorament a nivell de xarxa interdisciplinària, no s'ha d'oblidar que cada centre o servei té una realitat i una estructura interna i els professionals que hi participen estan immersos en aquest sistema intern i obert –encara que avui dia encara hi ha molts serveis que romanen tancats a l'exterior, a la comunitat, encara que arquitectònicament es considerin entitats obertes– però que, alhora, aquests equipaments formaran part d'una xarxa externa més àmplia. Per tant, caldrà tenir presents uns criteris d'anàlisi si volem fer un assessorament, tant per implementar una xarxa interna com una xarxa externa:

Xarxa interna	<p>Les activitats d'assessorament:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Han de partir de la voluntat dels participants i afavorir la motivació intrínseca. - Han d'afavorir la reflexió a partir de la interacció dels participants amb la seva realitat professional. - Han de permetre als actors revisar les seves pràctiques, els seus instruments, les seves idees, les seves actuacions, ... les seves autoreflexions. - Han de possibilitar als participants reconèixer i identificar els propis interessos i les necessitats personals i col·lectives. - Han d'intentar extreure les angoixes i pors dels professionals. - Han de ser rellevants per als propòsits i interessos explícits dels participants, procurant al màxim la seva implicació. - Han de permetre reconèixer les idees personals subjacents en l'activitat professional personal, la seva explicitació i l'intercanvi intel·lectual dels participants. - Han de ser planificades conjuntament i han d'afavorir la comunicació, la participació, l'intercanvi intel·lectual i l'avaluació dels processos d'aprenentatge compartit a partir de l'avaluació conjunta dels resultats obtinguts. - Han de possibilitar la presa de decisions raonables dels qui hi participen respecte a com desenvolupar-les i veure les conseqüències de les seves eleccions. - Han d'atribuir als participants un paper actiu en la seva realització. - Han de permetre als actors reflexionar conjuntament en un context nou.
----------------------	---

Xarxa externa	<ul style="list-style-type: none"> - Han d'afavorir la implicació dels agents socials de la comunitat (serveis socials, sanitaris, educatius, etc.). - Han de permetre avançar cap a una reconceptualització de la pròpia activitat assessora i educativa per tal d'afavorir el desenvolupament dels recursos personals i comunitaris i la cohesió social.
----------------------	--

Taula 7. Criteris d'anàlisi de les activitats d'assessorament.

Font: adaptació pròpia a partir de la taula de Carretero, Pujolàs, Serra (2002).

Finalment, considero rellevant ressaltar la necessitat de partir d'un conjunt de criteris d'actuació ètics i estètics per a realitzar qualsevol intervenció i assessorament psicopedagògic en la possible creació de xarxes d'infància. A continuació proposo alguns criteris, partint dels citats per Bonals i De Diego (2001: 514–515):

- Buscar la claredat en les relacions d'assessorament, cal establir contractes entre assessors i assessorats.
- Mantenir l'honestedat professional i la sinceritat. Exposar clarament els límits de la intervenció, les opinions i els sentiments respecte de la tasca.
- Evitar generar expectatives que sobrepassin les possibilitats tècniques i de formació de l'assessor. No acceptar demandes per les quals no s'està suficientment preparat.
- Evitar actuacions que puguin danyar la imatge professional del col·lectiu d'assessors.
- Procurar el benefici del client. Aquesta ha de ser la intenció de l'assessor. Cal aclarir qui són els clients en cada situació i diferenciar les relacions entre professionals de les que tinguin lloc entre professionals i usuaris.
- Recordar que les demandes d'assessorament parteixen de la voluntat dels assessorats: cal tenir una actitud d'escolta.
- Tenir en compte els possibles efectes secundaris de les intervencions. Necessitat d'una actitud de prudència professional.
- Respectar les diferents formes d'intervenir dels professionals dels diversos equipaments, sempre que siguin conformes a l'ètica professional.
- Ser prudents a l'hora d'obtenir, usar i guardar informacions referides a famílies, infants, professionals o grups. Necessitat de confidencialitat i privacitat en la relació.
- Respectar la complementarietat dels coneixements específics de professionals i assessors. Necessitat de relacions de col·laboració, no jeràrquiques.
- No perllongar les situacions de dependència dels assessorats respecte dels coneixements de l'assessor. Treballar per l'autonomia dels altres professionals.
- Procurar millorar les capacitats dels assessorats per resoldre els seus problemes.
- Respectar el poder de decisió dels professionals sobre el desenvolupament dels processos d'assessorament. Necessitat d'actitud de negociació continuada.
- Mantenir una actitud d'autoreflexió, d'autocrítica i de formació permanent.

Algunes referències pràctiques de models de treball en xarxa a la província de Barcelona i de l'àrea metropolitana

Estudiar un model de xarxa ens permet explicar-nos i entendre el seu origen, les seves necessitats, el seu comportament. Analitzar la posició de cada eix i de cada component que la configura ens pot ajudar a entendre la dinàmica d'un grup.

A continuació exposaré diversos models de treball en xarxa que s'han anat configurant en el nostre entorn. Desglossarem els models de treball en xarxa de la manera següent: en primer lloc esmentaré les fonts d'inspiració del treball en xarxa dut a terme a la població objecte d'aquesta recerca, Sant Feliu de Llobregat. A continuació caracteritzaré el model de xarxa interna endegat per la Diputació de Barcelona. Seguidament faré referència a algunes xarxes que s'han dut a terme en l'àmbit local. Després descriuré models de treball en xarxa que s'han impulsat des de serveis socials. En darrer lloc citaré algunes experiències en les quals he participat com a tècnica de l'EAIA, a escala comarcal.

Fonts d'inspiració per al desenvolupament de la Xarxa Local d'Atenció a la Infància a la població de Sant Feliu de Llobregat

El model de xarxa de la població de Sant Feliu de Llobregat, base d'estudi d'aquesta recerca, i que explicitaré als capítols següents, va ser un programa intersectorial i comunitari que va inspirar-se en els documents²⁶ següents :

–Els **principis de promoció de la salut** definits per l'OMS a la Conferència Internacional d'Otawa (1986), adaptats a la infància, que són: desenvolupar polítiques d'infància locals que afavoreixin la unitat d'acció; crear ambients favorables per al creixement de l'infant; desenvolupar habilitats de criança i de formació de les famílies per millorar l'atenció a l'infant; reforçar la xarxa social de la infància; millorar la qualitat dels serveis d'atenció a la infància.

–Els dos projectes de la **Xarxa d'Atenció a la Infància de la Comissió Europea**: *Els homes i l'atenció dels infants* (1993) i *Objectius de qualitat en els serveis infantils* (1996). D'aquest darrer projecte es destaquen les bases per a la definició d'un sistema de serveis de qualitat que siguin assumibles, garantir l'accessibilitat per a tothom, oferta adequada a infants amb necessitats especials, atenció sana i segura combinada amb un plantejament pedagògic, relació estreta i sensible amb els pares i les entitats locals, diversitat i flexibilitat de serveis, increment de les possibilitats d'escollir dels pares, coherència entre serveis.

–Materials de treball de les **Jornades de la Xarxa d'Iniciatives d'Atenció a la Infància, d'àmbit estatal i català** (Madrid 1995 i Barcelona 1996). Els objectius que es van definir a les primeres jornades estatals són: posar en contacte els responsables i professionals dels serveis per conèixer-se, intercanviar informació i recursos de forma continuada; sensibilitzar les institucions i l'opinió pública perquè siguin reconeguts els drets dels infants; contribuir a millorar la qualitat dels serveis existents mitjançant la formació i la reflexió conjuntes; trobar nous sistemes de comunicació entre les administracions i les ONG; aprofundir en el concepte de modalitats no convencional d'atenció a la infància, elaborar criteris d'intervenció i plantejaments innovadors que sustentin aquesta modalitat; conèixer altres experiències d'atenció a la infància d'àmbit estatal i internacional; impulsar l'elaboració d'estudis i publicacions en àrees d'intervenció definides i constituir un registre i una base de dades d'experiències i recerques; defensar l'activitat que duen a terme les entitats integrants i la xarxa com a tal; assessorar entitats

---

²⁶ Informació extreta del projecte inicial de la xarxa d'atenció a la infància de 0-3 anys, juliol de 1997.

públiques i privades que desitgin posar en marxa projectes similars a les entitats que formen la xarxa.

–**Principals línies d'actuació de la política social europea** recollides al *Llibre Blanc*. Destaquen el punt núm. 1.1. de l'apartat B, “Conciliar la vida laboral i familiar”, del capítol V Igualtat d'oportunitats entre dones i homes, on diu: “*El progreso hacia otros modos de percibir las responsabilidades familiares puede ir lentamente aliviando la carga que tradicionalmente ha recaído en las mujeres, e ir permitiendo a los hombres desempeñar un papel más enriquecedor en la sociedad. Sin embargo se precisa mayor solidaridad entre hombre y mujer para que los hombres asuman más responsabilidades en el cometido asistencial y para que la flexibilidad del empleo no lleve a nuevas presiones sobre la mujer...Esta solidaridad será apoyada mediante la aplicación de las disposiciones de la recomendación del Consejo de 1992 sobre el cuidado de los niños (92/241/CEE, DO L 123 de 8.5.1992)*”

–**Llei d'atenció i protecció dels infants i els adolescents**: Llei 8/1995 aprovada al Parlament de Catalunya el 27 de juliol.

–Acord dels partits polítics amb representació al Parlament de Catalunya (signat el 3-7-1997) i recollit al document INFANTS-CONSENS. Recull 19 acords agrupats en tres apartats: comunicació infants-adults; drets, responsabilitats i participació; mitjans de comunicació, cultures infantils i ús del temps.

Els factors que van motivar el desenvolupament d'aquest projecte intersectorial i comunitari van ser l'existència de grans desigualtats en l'atenció familiar de l'infant, que tenien lloc a causa de diferents motius, com ara la manca d'informació dels serveis que hi havia disponibles en els diferents equipaments professionals de la ciutat; la mediatització de la puericultura familiar, atesa la saturació dels serveis pediàtrics en el període de la immigració massiva de les dècades de 1960 i 1970; el predomini d'una cultura arcaica respecte a què és un infant i com se l'ha d'atendre; la manca de suport intrafamiliar pel trencament del model de la família extensa tradicional; els ritmes de vida acceleradament canviants de l'entorn familiar; la nova immigració extracomunitària, etc. i, també, la descoordinació dels equipaments professionals en la intervenció familiar tant en l'àmbit assistencial com comunitari (Prats, Reina, Gay, 2004).

La missió de la Xarxa va ser des d'un inici afavorir i millorar la tasca familiar de criança i formació a l'infant, per la qual cosa es va establir que l'estratègia fos la d'augmentar la quantitat i la qualitat dels serveis de suport a les famílies, des dels diferents equipaments professionals i entitats ciutadanes del municipi. Per orientar la missió calia construir un model de xarxa capaç de permetre un treball d'aquesta envergadura, definint dos objectius clau: un per afavorir sinèrgies i circuits de col·laboració i derivació entre els esmentats equipaments i entitats; en segon lloc, per sensibilitzar i fer evolucionar la manera com les famílies crien i formen l'infant segons les innovacions actuals dels diferents sectors implicats (educació, salut, cultura, serveis socials, lleure, esports, etc.).

La Xarxa d'atenció a la Infància estava composta per persones amb professionals integrats en equipaments o que realitzessin exercici lliure de la professió en relació amb la infància 0–3²⁷, o ciutadans i ciutadanes de la població. L'adhesió a la Xarxa era

---

²⁷ Posteriorment la xarxa es va ampliar a 3-12 anys.

voluntària. Anualment s'organitzaven unes jornades de treball dirigides a tots els membres de la Xarxa, que tenia la funció de coordinació, formació conjunta, estimular la innovació de la prestació de serveis, avaluació de les actuacions endegades i definició de noves actuacions. Es creaven grups de treball (inicialment dos, però en ampliar la xarxa van ser tres grups de treball), configurats per persones de diversos equipaments professionals i entitats ciutadanes. Calia implicar les àrees municipals d'educació, de serveis socials i de salut per garantir una visió intersectorial. Es va crear un Secretariat Tècnic de la Xarxa, que inicialment va ser format per la cap del Programa municipal d'infància, qui actuava de coordinadora general de la xarxa, una tècnica d'infància i amb el suport de l'assessor sanitari de les escoles bressol municipals. Per tant, l'estructura organitzativa va ser la que segueix (Gay, 2005):

–A la **reunió plenària de la xarxa** hi havia convidades totes les persones vinculades a la xarxa procedents dels equipaments professionals o les entitats ciutadanes. La seva finalitat era aprovar el pla de treball i la memòria anual. Es podia reunir amb una periodicitat semestral o anual. També es podrien proposar formats diferents de fer la reunió plenària, tipus d'assemblea, jornada de treball, taula rodona, etc.

–La **secretaria tècnica** havia de garantir la coordinació de tots els orgues de la xarxa, havia de convocar i fer les actes de les reunions de treball. La seva composició professional dependria de la dimensió de la xarxa, podria estar formada per un o més professionals, d'un o diversos sectors.

–La **responsabilitat política** estava formada pel lideratge polític de la xarxa, podia ser d'un o diversos sectors, podia dependre de la procedència dels recursos del grup impulsor.

–El **grup o grups de treball** era l'orgue elaborador dels continguts que s'acordessin a les reunions de grup. Podia haver-n'hi un o diversos, segons els projectes establerts.

Un cop consolidada l'estructura de base, calia anar treballant per incorporar altres sectors i altres institucions o centres d'agregació del municipi relacionats amb la infància i la família. Tot dependria del municipi on s'endegués la xarxa, de la seva realitat i de les seves necessitats.

D'altra banda, en aquesta recerca s'ha fet un primer diagnòstic sobre les xarxes municipals de les poblacions de Castelldefels, Terrassa, i algun apunt superficial a Cerdanyola, models de xarxa que descriuré extensament al capítol quart.

La Xarxa Interna d'Espais Familiars de Petita Infància endegada per la Diputació de Barcelona

Per la seva banda, i com a model de Xarxa adreçat a millorar la qualitat en l'atenció de la primera infància, l'Àrea de Benestar Social, cap a l'any 2004, va començar a dissenyar la creació de la Prexarxa Interna d'Espais Familiars de Petita Infància, presentant-se oficialment el 2005, iniciant-se un procés de participació i implicació de professionals i equipaments que atenen i coordinen els espais familiars de petita infància. L'objectiu en la creació de la Prexarxa era impulsar polítiques educatives de suport a les famílies, centrades en la petita infància, de 0–3 anys. També es proposava que des de aquesta administració supramunicipal es concretessin els objectius, la definició d'aquest servei i la metodologia de treball comú que calia seguir, però tenint

present les característiques pròpies i les necessitats de cada municipi. En aquell moment la xarxa pública municipal estava en procés de construcció, es pretenia donar coherència i qualitat, i es va crear la prexarxa per unir tots els serveis de la Diputació. Des de la prexarxa es va anar fent un treball en xarxa amb els ajuntaments i amb els experts, impulsat des de la Diputació, administració poc visible però que va deixant petjada en els municipis. Es considera imprescindible aquest treball en xarxa fent alhora una reflexió de les polítiques adreçades a la petita infància i a les seves famílies i analitzar quins aspectes cal anar modificant, ampliant o millorant. Es va crear un document marc com a model de referència tècnica en aquests Espais.

En conseqüència, segons el document marc de la Prexarxa d'Espais Familiar de Petita Infància (Diputació de Barcelona, 2006: 7), es plantegen els aspectes següents:

- La finalitat de la Prexarxa era oferir un model de treball de referència territorial als equipaments on es desenvolupen els espais familiars, partint d'unes línies polítiques, a partir d'una tasca tècnica i amb el consens dels participants.
- La metodologia utilitzada a la Prexarxa es va decidir a partir de reunions de diàleg i debat grupal, dinamitzades per una professional experta de primera infància, en les quals van participar representants de cinquanta-un espais familiars de petita infància, entitats de l'àmbit i professionals de la Diputació.
- Els objectius de les sessions de treball van ser consensuar els cinc aspectes clau: obrir un espai de reflexió, arribar a una definició dels serveis, formular uns objectius clars dels serveis, determinar el perfil professional i el perfil professional, elaborar el document marc.
- L'avaluació dels serveis va ser un aspecte per debatre, atesa la complexitat del servei, i es va optar per uns paràmetres més quantitius que no pas qualitius. Es van consensuar alguns indicadors de qualitat:
  - Grau de satisfacció dels usuaris.
  - Fidelitat en l'assistència.
  - Valoració de la demanda creixent del servei, valoració de la difusió del servei entre la població.
  - Coordinació amb la xarxa de serveis comunitaris de la localitat.
  - Canvis observats en la relació vincular mare/pare/fill/filla.

Es va crear una secretaria tècnica per coordinar les accions. Aquest element es considerava necessari perquè funcionés la prexarxa. Es va passar una enquesta als participants per saber quines són les seves necessitats. Les propostes de suport més reiterades pels assistents a les reunions grupals van ser:

- Formació continuada i específica, assessorament i supervisió per els professionals dels espais familiars de petita infància.
- Donar continuïtat al treball inicial amb la prexarxa en forma de trobades periòdiques de reflexió i debat centrades en temes d'interès per al col·lectiu.
- Suport econòmic per a aquests serveis.

Quant els espais familiars, la prexarxa pensava que calia donar-hi cos, certa identitat i buscar una definició que els identifiqués; elements que es van anar construint al document marc.

Durant l'any 2006, la Diputació de Barcelona va organitzar unes jornades sobre els espais familiar de petita infància en què va presentar el naixement de la Prexarxa per part d'alguns components del Grup de Treball de la Prexarxa d'Espais Familiars de

Petita Infància, i on es pretenia debatre més àmpliament les necessitats de suport i atenció que tenen les famílies, com poder garantir el desenvolupament integral dels infants i quins són els suports que des de l'àmbit locals se'ls pot oferir. Es va crear una maleta pedagògica que va ser presentada a les jornades.

Es tractava d'una maleta amb recursos educatius per a la primera infància i la família. Pel que fa als educadors, pretenia oferir una eina de suport i informació, aportar recursos, proporcionar materials, essent un instrument que pretén aportar reflexió i un treball col·laboratiu amb altres equipaments. Quant a les famílies, la maleta pretenia fer-los participants de les dinàmiques i les activitats dels serveis, dotar-los de recursos i tècniques per millorar l'atenció als seus propis infants en el nucli familiar, potenciar la vivència del centre com a punt d'orientació i suport envers les administracions, aportar una eina que dinamitzi la comunicació amb les famílies d'infants menors de tres anys, i facilitar elements que vinculin els infants amb el seu municipi. Els continguts de la maleta estaven compostos per un dossier de recursos educatius divulgatiu i amb informació escrita, per a la primera infància i la família (bàsicament amb material sobre el desenvolupament de l'infant i tècniques i recursos –jocs, motricitat, música, contes–); un CD amb recursos: el material del dossier en forma digital; un bagul de recursos, amb una selecció de materials que complementaven les propostes anteriors, amb dos tipus de material: seleccionats del mercat, i altres d'especialment dissenyats de forma senzilla i autònoma. A aquesta maleta es podia accedir –només els professionals per treballar en els espais familiars– a través del servei de préstec –podia estar durant cinc setmanes en cada equipament, la maleta la portaven dues persones que explicaven als professionals com fer-la servir– de l'equipament on s'ofereix el servei d'espais familiars, i a partir del material elaborat es tractava d'anar afegint recursos que havien anat sorgint al mateix espai.

Models de xarxa a nivell local

En aquestes jornades²⁸ es van presentar diverses experiències d'alguns ajuntaments en relació amb les xarxes d'atenció a la infància i a les famílies –inspirades en la xarxa d'atenció a la infància de Sant Feliu de Llobregat–, concretament de tres municipis –l'Hospitalet de Llobregat, Vilanova i la Geltrú i Mollet del Vallès– que a continuació caracteritzaré:

La casa dels arbres a l'Hospitalet de Llobregat: L'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat va crear el Centre Municipal d'Atenció a les Famílies, equipament referent en el territori que articula diverses activitats i serveis de suport a les persones depenent (infants, persones discapacitades i gent gran), des del qual es potencia el treball a tota la xarxa. L'any 1994 va néixer la Casa dels Arbres, centre d'atenció a la família i a la petita infància, constituint el 2001 l'eix central del Negociat d'Atenció a les Famílies. Els serveis de suport a la petita infància donen resposta a les diferents necessitats que presenten les famílies que tenen al seu càrrec un infant petit. Presten atenció, assessorament i suport a les famílies i grups d'adults responsables de la cura dels menors així com al mateix infant, i són un recurs preventiu per a la xarxa social, educativa i de salut de la ciutat. S'articulen a partir de les modalitats següents: atenció a l'entorn del naixement, mitjançant els programes Benvingut Nadó i Ja tenim un Fill; serveis per a l'atenció i la cura dels infants, mitjançant l'espai Respir; serveis

---

²⁸ Informació a partir de l'assistència a les jornades sobre espais familiars en data 12 de maig de 2006, Barcelona, Hotel Alimara.

d'orientació a les famílies, mitjançant els espais familiars; i altres serveis de suport, com l'espai obert de joc i les xerrades formatives per als pares. Els objectius generals del conjunt dels serveis de suport són: consolidar els serveis coneguts i reconeguts per les famílies, tot i adaptant-les permanentment a les necessitats socials; encetar línies d'actuació que donin resposta a les noves necessitats detectades; augmentar l'oferta, tant en nombre de famílies ateses com en la diversificació a diferents punts de la ciutat. Aquests són serveis universals, dirigits a tot tipus de famílies, encara que es prioritzen i mai no queden desatesos els casos derivats pels Serveis Socials, Pediatria, Atenció Precoç, Salut Mental, etc. La ciutat disposa de diversos espais:

- Espai familiar Casa dels Arbres.
- Espai familiar Gornal.
- Espai familiar Zona Nord.
- Ja tenim un Fill Santa Eulàlia.
- Ja tenim un Fill Collblanc.
- Ja tenim un Fill La Torrassa.
- Espai Respir Casa dels Arbres.
- Espai Respir Can Serra.

Per a aquest municipi, des dels inicis tant de la Casa dels Arbres com del Negociat d'Atenció a les Famílies, el treball en xarxa ha tingut una importància transversal; són serveis coneguts i reconeguts per la població i per les entitats i serveis de la ciutat. Es fa un treball en xarxa amb els centres municipals de Serveis Socials, els equips de Pediatria de les àrees bàsiques de salut, el Servei d'Atenció Precoç Baula, Salut Mental, altres àrees o serveis municipals, Educació, Cultura, Promoció Econòmica, etc.

La Baldufa, a Vilanova i la Geltrú. El programa municipal 0-3 dut a terme a Vilanova i la Geltrú es concreta en l'equipament municipal per a la infància La Baldufa, realitzant una intervenció comunitària a infants de 0–3 anys i a les seves famílies. En aquesta localitat es va trobar que els professionals i equipaments feien moltes coses, però estaven dispersos, hi havia una necessitat de vincular els espais, per poder parlar de polítiques. Quant al treball en xarxa, es va crear una comissió 0–3 formada per tècnics implicats en els diferents serveis, i que està recolzada per: la Regidoria d'Afers Socials, Salut i Sanitat; la Regidoria d'Educació; i per l'empresa concessionària dels serveis.

Els diversos serveis que s'ofereixen a la Baldufa es concreten en els següents:

- Hola Nadó. Quan neix un infant a la població, els pares i el nadó reben una visita al domicili d'una professional que li ofereix un obsequi i una guia de recursos de petita infància de la ciutat, i se'ls fan orientacions sobre les possibilitats dels serveis de la ciutat (orientació psicològica, recursos sanitaris, servei Nadó, etc.). Aquesta persona –si és autoritzada– fa un reforç de l'orientació en successives visites, i la incorporació al servei Nadó. Finalment es realitza una enquesta sobre el servei.
- Espai Nadó, adreçat a mares i pares i els seus fills de 0–1 any. S'ofereixen els serveis següents: sessions de treball en grup dirigides per professionals (pediatres, psicòlegs, metges, treballadors socials, etc.) on es discuteixen temes relacionats amb la salut, la higiene, l'alimentació, els accidents domèstics, les vacunes, les capacitats perceptives i motriu dels infants, l'educació dels fills –els límits, les enrabiades, les pors, etc.–, els mètodes anticonceptius, la prevenció de malalties de transmissió sexual, etc.; l'organització i l'administració de la llar;

el suport a l'alimentació a través d'ajuts consistents en llet artificial maternitzada.

– Racó dels Menuts, on es realitzen: activitats adreçades a infants de 9 mesos a 3 anys i les seves famílies. És un servei que s'ofereix en tres sectors de la ciutat – un a La Baldufa i dos a les ludoteques municipals, i funciona un cop a la setmana a cada un dels sectors, amb grups estables. Es tracta d'un espai de relació, seguretat, trobada, joc, orientació i propostes d'activitats. Està dirigit per dos professionals.

– Cau dels Petits, és una activitat adreçada a infants de 0–3 anys i les seves famílies que funciona totes les tardes, amb la supervisió de dues professionals. L'entrada és lliure, sens inscripcions, es tracta d'un espai autorregulat pels mateixos assistents quant al nombre d'usuaris. Es pretén que sigui un lloc de trobada, de joc, de relació i orientació, però de forma informal.

– Escola de pares i mares, “racó de les tertúlies”. Es tracta d'una activitat adreçada a tota la població, que té una periodicitat quinzenal, amb una entrada lliure i amb un servei de guarda d'infants. S'hi fan xerrades, tallers sobre temes d'interès per a famílies amb infants de 0–3 anys.

– Llar d'infants, que esdevé un lloc conegut per l'infant perquè durant els anteriors tres anys ha estat beneficiant-se i gaudint dels espais anteriors, ubicats a la llar d'infants.

La Casa dels Petits, a Mollet del Vallès, va ser creada l'any 2000, a partir d'aquí es va fer una crida a tots els professionals dels diferents àmbits –serveis de salut, socials i d'educació de la ciutat– tot presentant el projecte de la creació d'una xarxa i demanant la seva col·laboració; va ser la primera pedra per inicial la Xarxa Local d'Infància i Adolescència de l'Ajuntament de Mollet del Vallès. A la Casa dels Petits es porta a terme el Projecte Nadó, programa de detecció d'infància en situació de risc, adreçat directament a la noia que es queda embarassada. També des de la xarxa es concreten els diversos grups de treball. De les sessions per presentar el treball en xarxa, va sorgir la necessitat de donar continuïtat a aquest treball, concretant-lo en les Jornades “Un Nen, Una Nena i molts Serveis”, celebrada l'any 2001, en què es va lliurar un dossier amb els serveis de la població. Es van crear grups de treball, que el 2002 es convertirien en comissions de treball.

En aquesta localitat, el treball en xarxa esdevé una metodologia, una forma de treballar que permet sumar recursos i esforços per aconseguir objectius comuns i on es pot trobar un marc adequat de debat i d'intercanvi d'experiències. La seva missió és augmentar la qualitat de vida i el benestar de l'infant. L'impuls de treball en xarxa a Mollet del Vallès esdevé un sistema de gestió i organització formal pera diferents membres distribuïts pel territori, que treballen de forma coordinada i que comparteixen objectius. Les premisses definitòries dels sistemes de treball en xarxa es basen en els aspectes següents: està formada per membres interdependents, que es necessiten els uns als altres per assolir els seus objectius; ofereix una continuïtat en el temps, generant models de relació; és dinàmica i flexible, perquè es va definint progressivament mitjançant l'intercanvi d'aportacions dels seus membres; té un funcionament basat en la negociació i la concertació. Per l'Ajuntament de Mollet, l'actuació en xarxa permet sumar esforços, rendibilitzar recursos i optimitzar resultats. El treball en xarxa permet poder formar part d'un sistema de relacions on els participants poden compartir informació, experiències i recursos. Pretén millorar la qualitat dels serveis i per tant millorar l'estat del benestar de la infància i l'adolescència.

A la Xarxa de Mollet del Vallès es reuneixen periòdicament representants dels diferents serveis que conformen el nucli de la xarxa d'infància i adolescència. També es van constituir grups de treball que es reuneixen periòdicament i on participen diferents professionals dels equipaments que treballen al territori. La impulsora, coordinadora i dinamitzadora de la xarxa és l'Àrea de Serveis Personals i Polítiques d'Igualtat. La seva estructura organitzativa és la que segueix:

- Consell General de la Xarxa Local de la Infància i Adolescència. És l'òrgan principal de decisió, i hi són representats tots els ens i les institucions públiques i privades que treballen per a la infància i l'adolescència a la ciutat. En formen part la presidència, els responsables dels serveis o les institucions i un tècnic responsable del Consell de Coordinació Tècnica de la Xarxa. Les funcions del Consell són: aprovar la programació d'actuació, establir del pla de comunicació i aprovar la incorporació de nous serveis.
- Consell de Coordinació Tècnica. Està representat pels representats tècnics de les institucions i ens que formen part de la Xarxa Local. Les funcions són: proposar la programació anual, coordinar les actuacions de les comissions de treball de la xarxa, avaluar el funcionament anual, representar la Xarxa davant altres organismes i interlocutors, proposar la incorporació de nous serveis que s'hi vulguin adherir.
- Comissions de treball. Són espais d'elaboració de propostes tècniques organitzades en funció de temes d'interès. A partir de 2002 es van constituir tres comissions de treball integrades per diferents professionals dels diversos serveis: Comissió de Procediments (el grup que treballava els protocols de derivació), Comissió Adolescents (grup d'infància i adolescència en risc), Comissió Petita Infància (grup de nadons).

La creació de la xarxa d'aquesta població està inserida en l'àmbit de serveis socials, que més endavant analitzaré.

El Centre 0–3 anys, a Sant Feliu de Guíxols. Una altra xarxa d'atenció a la infància ha estat la creada a Sant Feliu de Guíxols, l'anomenat Centre 0-3 anys, promogut en l'àmbit municipal i adreçat a l'educació infantil 0–3 anys i al suport a la infància. L'ajuntament de la localitat posa a disposició dels seus habitants diversos recursos i modalitats educatives per atendre infants i famílies en aquestes edats, oferint informació, orientació, assessorament i suport en la tasca educativa i de cura dels fills i filles, des d'abans del naixement fins als tres anys, concretat en els recursos següents:

- Informació i orientació per a pares i mares, que es compon dels serveis següents:
  - Educació per al Naixement: es tracta d'un espai formatiu per preparar l'arribada del nadó, i està adreçat a parelles, durant l'embaràs i després del part.
  - PAPI (Punt d'Atenció a la Petita Infància): ofereix informació, orientació, assessorament i suport durant els primers mesos de vida del nadó.
  - Escola de Pares i Mares: és una oferta formativa per ajudar les parelles en la criança i educació dels fills i filles mitjançant conferències mensuals i/o cursos trimestrals.
- Espais de trobada i relació per a famílies, concretat en:

- Espai Nadó: adreçat a pares, mares i nadons durant el primer any de vida, creant espais que afavoreixen la relació i el fet de compartir les vivències i les emocions que comporta tenir un nadó.
- Espai Familiar: adreçat a infants d'1 a 3 anys i als seus pares i mares, per compartir experiències i fer relacions d'amistat amb altres parelles mentre els fills juguen en un entorn segur i acollidor.
- Espai de Joc: lloc per jugar amb les fills i per relacionar-se amb altres famílies.
  - Serveis educatius per a infants:
- Mainaderes professionals: es tracta de professionals de l'educació que tenen cura de quatre infants –preferiblement menors de 16 mesos– al domicili de la mateixa mainadera. S'ofereix el servei en horaris flexibles i adaptables a les necessitats de cada família.
- Escola bressol: espai amb un ambient acollidor i estimulants adreçat a nens entre 1 i 3 anys.
- Casal d'estiu, durant els mesos de juliol, agost i setembre.

A més, els primers i els tercers divendres de cada mes, es reuneixen les anomenades Mames Braves. Són un grup de mares que han alletat o alleten els seus fills i que ofereixen un servei complementari al dels metges i personal sanitari basat en la seva experiència personal com a mares, de forma voluntària i sense ànim de lucre, i que assessoren sobre l'alletament matern.

Model de treball en xarxa que es realitza en l'àmbit dels Serveis Socials.

En l'àmbit dels serveis socials, es proposa l'experiència de treball en xarxa com a futur de la intervenció, pensant que aquest model ofereix molts avantatges i que ha de ser un referent important per seguir universalitzant els serveis socials assegurant la màxima qualitat en l'atenció a les persones.

L'Associació per a la Infància Maltractada (ACIM) coordina els serveis i les accions que desenvolupen els professionals i els equips que treballen als municipis amb infants amb risc social, a partir del seu **programa Fem Xarxa**, impulsat des de l'any 1998, i que es va iniciar amb la denominació de Programa Ep! No Badis a dos municipis de les comarques de Barcelona (Vic i Cerdanyola del Vallès)²⁹. Aquest programa pretén que els mateixos professionals i els equips existents als municipis avancin en una proposta de millora de les seves realitats respectives i en la transformació de les seves intervencions multidisciplinàries cap a intervencions més interdisciplinàries, basades en el consens i en una definició comuna, respecte a la conceptualització dels maltractaments infantils, així com respecte a la seva responsabilitat sobre aquest tema. Des de que el programa Fem Xarxa es va posar en funcionament l'any 1998 hi han participat els ajuntaments d'Argentona, Cerdanyola del Vallès, Cervelló, Dosrius, Esplugues de Llobregat, la Torre de Claramunt, Masquefa, Premià de Mar, Rubí, Sant Boi de Llobregat, Sant Cugat del Vallès, Sant Feliu de Llobregat, Tordera, Torrelles de Foix, Vacarisses, Vallirana, Vic, Vilafranca del Penedès i Vilanova del Camí. També hi participaren inicialment el Consell Comarcal de l'Anoia i el Consell Comarcal del Penedès³⁰.

²⁹ Article publicat en el monogràfic Serveis en xarxa, de la revista Protagonistes, núm.37, desembre 2006-gener 2007, amb text d' ACIM, Associació per la Infància Maltractada., pp. 29-30.

³⁰ Per a més informació sobre el programa Fem Xarxa, es pot consultar: www.acim.es

Des de l'Àrea de Serveis Socials de la Diputació de Barcelona, que té com un dels seus objectius específics el desenvolupament de projectes de suport als ajuntaments de l'àrea de Barcelona, du a terme accions concretes per a la prevenció dels maltractaments infantils i per a l'optimització en la intervenció dels diferents agents que intervenen amb els infants³¹. El programa Fem Xarxa va néixer l'any 1998 fruit de l'acord amb l'Associació Catalana per la Infància Maltractada (ACIM), i des d'aquell moment s'ha anat treballant amb 21 ajuntaments i dos consells comarcals. La Diputació de Barcelona considera que perquè els programes de prevenció i intervenció adreçats als menors siguin veritablement eficaços, potenciant la capacitat de tots els professionals i optimitzant la intervenció dels diversos serveis, cal fer un treball interdisciplinari en xarxa, potenciat i liderat pels responsables polítics. És així com les xarxes interinstitucionals es poden crear i mantenir al llarg del temps. Com a Diputació, i amb el suport de l'ACIM, s'ofereix el suport i l'assessorament als Serveis Socials dels ajuntaments perquè puguin impulsar la creació de les xarxes d'Infància i facilitar que els mateixos professionals i els equipaments locals avancin en una proposta de millora de la seva realitat actual, que permeti la transformació de les intervencions multidisciplinàries a intervencions més interdisciplinàries.

Queda palesa la necessitat de poder posar en marxa una xarxa d'infància, amb la col·laboració de tots: dels polítics, dels responsables de les administracions, dels tècnics i dels professionals que intervenen amb les criatures, per millorar el benestar dels infants i de les seves famílies.

Algunes experiències en xarxes d'infància i adolescència sota aquest model de Serveis Socials, són les dels municipis de Mollet del Vallès –que ja he descrit anteriorment–, el Prat de Llobregat i el districte barceloní d' Horta–Guinardó, el qual adopta el projecte Interxarxes. També en tenen els consells comarcals que explicaré a continuació. Aquest model de treball en xarxa a Serveis Socials adopta poques variacions en cada municipi, però sempre tenint present la realitat socioeducativa a cada localitat.

El treball en xarxa al Prat de Llobregat³² pretén afavorir tots els tècnics i professionals vinculats a diferents àmbits de la intervenció i vetllar per la correcta actuació envers el menor afectat, creant un circuit per unificar objectius de treball, realitzar una acció comuna per a la intervenció conjunta, evitar la intervenció precipitada, en permetre la reflexió, millorar la fluïdesa en la comunicació entre els professionals permetent el diàleg permanent, aprofitar els recursos més adients, augmentar la protecció de l'infant i de l'adolescent en possible situació de risc, i abordar les intervencions des de la globalitat. Es prioritza la tasca preventiva, potenciant l'elaboració de programes de sensibilització i divulgació de les bones pràctiques vers la infantesa. A més, intenta dissenyar una guia bàsica que materialitzi el consens dels serveis respecte a l'atenció a les famílies i infants amb dificultat social, per millorar alhora la capacitat de detecció dels maltractaments infantils en general.

El cas específic del **districte d'Horta–Guinardó** es concreta en el **projecte Interxarxes**, i consisteix en l'establiment d'una xarxa de coordinació, regular i estable,

³¹ Article publicat en el monogràfic Serveis en xarxa, de la revista Protagonistes, núm.37, desembre 2006–gener 2007, amb text de la Diputació de Barcelona, Àrea de Benestar Social, Oficina Tècnica de Planificació, pp. 21–23.

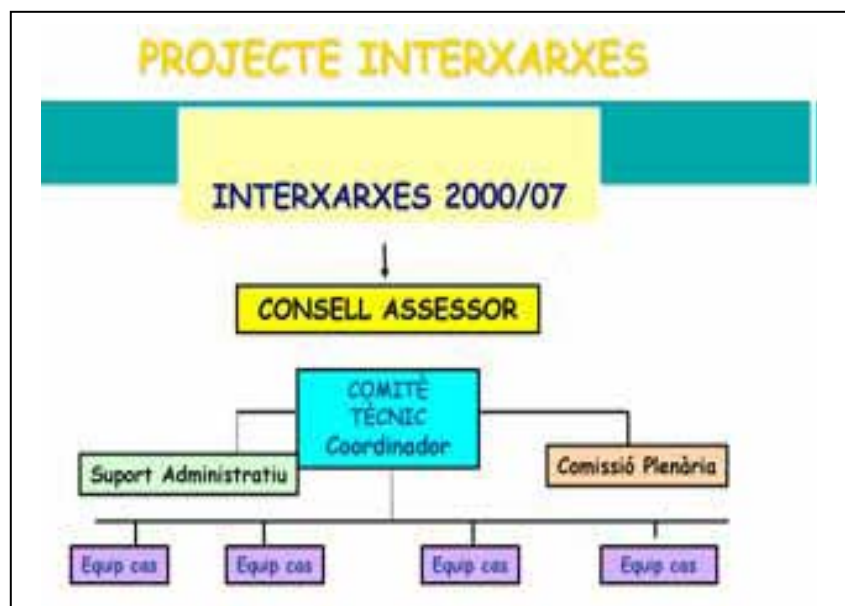
³² Article publicat en el monogràfic Serveis en xarxa, de la revista Protagonistes, núm.37, desembre 2006–gener 2007, amb text d'Ana Isabel Fernández, Regidora de Serveis Socials del Prat de Llobregat, p. 28.

entre els diferents serveis de salut, educació i atenció social adreçats als menors de la població i a les seves famílies, que es va iniciar l'any 2000. Aquesta xarxa revisa periòdicament la qualitat assistencial i de serveis, i el programa d'activitats, i afavoreix l'intercanvi de coneixements. Aquest projecte d'intervenció en xarxa va néixer arran de la preocupació d'alguns professionals d'alguns serveis –EAP, CSMIJ, Serveis Socials, EAIA– perquè sentien la necessitat d'ajustar criteris entre els serveis, i volien buscar una metodologia que donés respostes coherents a les necessitats subjacents en l'entorn, cercant una major satisfacció més gran entre els professionals per tal de millorar l'atenció als menors i a les seves famílies. Van contrastar altres experiències a altres localitats i van endegar el projecte Interxarxes.

Aquest projecte s'estructura seguint quatre eixos vertebradors, segons expliquen Abril i Ubieto (2008):

- Millorar la qualitat assistencial, l'objectiu principal és millorar l'atenció a l'infant i a les seves famílies amb què els equipaments treballen.
- Augmentar el coneixement de la realitat de la infància i les famílies del territori. Es va crear un seminari d'actualització de serveis per incrementar el coneixement mutu, augmentar la cooperació i ajustar les expectatives de cadascun, realitzant la presentació dels serveis públics i privats que participen en el projecte a la comunitat. També es van fer dues investigacions aplicades, sobre “infància i família al districte d'Horta–Guinardó”, i “dificultats de vinculació entre els adolescents i els professionals dels equipaments”, que han permès obtenir majors coneixements sobre la realitat de la població al districte.
- Augmentar l'aprenentatge dels professionals sobre el treball en xarxa. Es va crear el seminari d'anàlisi i discussió de casos, amb la participació d'un professional extern, amb una periodicitat trimestral i obert als professionals i equipaments del districte interessats a aprofundir en la metodologia d'intervenció, amb centralitat en el cas.
- Formular propostes relatives a la creació i/o millora dels recursos existents, a partir de la reflexió constant. S'han iniciat experiències interserveis amb la realització de diferents *tallers de pares*: un preventiu adreçat a famílies de primera infància i un altre dirigit a famílies amb fills adolescents. S'han revisat els circuits de coordinació interserveis. S'ha realitzat un Seminari de Tècniques Grupals dirigit a professionals. També s'ha fet difusió creant la pàgina web www.interxarxes.com i la creació del butlletí digital Infox@xarxes. També es participa en fòrums científics i institucionals que es fan entorn al treball en xarxa.

L'estructura organitzativa es concreta en el quadre següent. Com s'observa, consta de tres àmbits o nivells d'intervenció: institucional, tècnic i administratiu:

Quadre 1. Estructura organitzativa del projecte interxarxes del districte Horta– Guinardó.

Per la seva banda, **el Raval**, a partir de l'estudi diagnòstic: infància, adolescència i famílies, impulsat per les entitats que formen part de la **Fundació Tot Raval**³³, va detectar la necessitat d'impulsar el treball en xarxa. El Raval és un dels barris de Barcelona amb més densitat de població d'Europa; la majoria són pakistanesos, seguits de filipins i marroquins. La coordinació i el treball en xarxa es consideren elements imprescindibles per part de tots els agents socials que treballen al barri. Se'n destaca la seva importància per garantir la qualitat del treball des d'una perspectiva integral i cohesionada, que ajudi a optimitzar el gran nombre de recursos que hi ha en aquest barri de Barcelona.

La fundació Tot Raval³⁴ es va crear el març de 2002 com una plataforma d'entitats, institucions, empreses i persones per al desenvolupament del Raval, mitjançant el treball en xarxa i la participació de les organitzacions del barri. Actualment, l'entitat aplega 54 membres amb la voluntat de sumar esforços per optimitzar les nombroses accions que es desenvolupen en al territori i generar iniciatives que ajudin a millorar el barri. La fundació funciona gràcies a unes comissions i uns grups de treball en què participen els membres de Tot Raval i altres entitats i institucions del barri. Bona part de la feina que du a terme l'equip tècnic es tradueix en una intervenció amb altres professionals o representants de les organitzacions, els serveis i les administracions, així com els veïns. Els projectes i les accions de Tot Raval es divideixen en tres àrees: la social, l'econòmica i la comercial, i la cultural. Tot i així, totes tenen un caràcter social. Tant com es pugui, i amb l'objectiu de ser transversals, s'intenten implicar entitats de diferents àmbits en un mateix projecte. També es fomenta una visió global de les necessitats i interessos del barri, fet que permet donar-hi un enfocament integral.

³³ En premsa, el Periòdic, 7 de novembre de 2007.

³⁴ Per més informació consultar la plana web www.totraval.org

Al maig de 2006 la fundació Tot Raval va organitzar les jornades de participació sobre la Infància, l'Adolescència i les Famílies del Raval, en què a prop de 60 persones, entre joves, pares i representants de les administracions, les associacions i els centres educatius, es van reunir per debatre i fer propostes sobre la millora de la situació d'aquest col·lectiu. A les jornades es van presentar els resultats de l'estudi elaborat per la fundació. A partir d'aquestes dades, i de les pròpies visions dels participants, es van elaborar diverses propostes que s'estructuren en cinc eixos temàtics: les famílies, la salut, l'educació formal i la cultura, i els esports i el temps lliure. Pel que fa a la conciliació laboral i familiar, els participants a les jornades van destacar la necessitat d'ampliar els recursos d'atenció en la franja de 0-3 anys mitjançant guarderies, suport a xarxes de criança compartida i l'ampliació de recursos d'oci durant el curs, i també es va palesar que iniciatives com aquesta i una ampliació i flexibilització dels horaris d'atenció dels recursos en general, facilitarien la conciliació de les vides familiar i laboral. Quant al pla d'infància, el resultat de l'estudi i de les jornades s'ha recollit al llibre de diagnòstic que es pot consultar a la plana web. A partir de les conclusions que el grup d'educació i comunitat de la fundació Tot Raval, format per més de 20 entitats del barri, va acordar presentar un conjunt de propostes amb l'objectiu d'elaborar un pla d'infància que s'inclourà en el pla d'actuació del districte de Ciutat Vella. Tant l'Ajuntament de Barcelona com les altres administracions tenen un paper clau a l'hora de possibilitar els recursos necessaris, a fi de donar resposta educativa i social integral, partint de la corresponsabilitat i la coordinació.

Al Raval s'han impulsat actuacions de tipus comunitari en diferents àmbits com l'educació, la cultura, l'espai públic i les noves tecnologies. Per treballar directament en l'àmbit de la infància i l'adolescència, el barri disposa d'una dotzena d'espais de coordinació, que faciliten l'intercanvi de coneixements i competències entre tots els agents involucrats en els projectes comunitaris, i així s'aconsegueix més complementarietat. Aquesta metodologia de treball en xarxa busca més detecció, prevenció i intervenció en les famílies i els joves. Una experiència per fomentar el treball en xarxa és el pla educatiu d'entorn, que compta amb la col·laboració de la Conselleria d'Educació, l'Ajuntament de Barcelona i altres agents, com els centres educatius del barri. Es tracta d'un programa d'accions adreçat a alumnes, famílies i escoles, amb l'objectiu de donar una resposta integrada i comunitària a les seves necessitats educatives: aprenentatge del català, convivència a través de l'esport i de la música, lectura, estudi assistit i iniciatives de dinamització de la participació de les famílies, a través d'òrgans com els consells escolars o les associacions de mares i pares d'alumnes.

També hi ha un projecte socioeducatiu: Barri Educador, pensat per promoure la participació i la convivència dels veïns mitjançant la mediació comunitària. Altres exemples de treball en xarxa són **la Xarxa d'Infància en Risc del Raval**, un òrgan de coordinació que concreta un pla d'acció amb algunes famílies, i amb serveis socials; o la coordinadora d'entitats privades d'infància i adolescència del Raval, en funcionament des de fa 15 anys, que desenvolupa accions per optimitzar els recursos existents al barri.

Segons aquest model de xarxa de serveis Socials, a diferència dels altres exposats, la seva intervenció parteix de l'atenció a la infància en risc o en possible risc social, centrant-se en casos concrets, encara que també es preocupa per la prevenció.

Algunes experiències de models de xarxa d'atenció a la infància en l'àmbit comarcal

Pel que fa a les comarques catalanes, hi ha dues experiències de treball en Xarxa en les quals he participat com a component de l'equip tècnic de l'EAIÀ que adopten un model de treball en xarxa que s'endega des de l'equipament de Serveis fins a la persona, amb la finalitat d'oferir atenció interdisciplinària a tots els menors i a les seves famílies de la comarca. A continuació dibuixaré breument les línies d'actuació de la **XIAF (Xarxa d'Infància, Adolescència i Família) endegada pel Consell Comarcal del Maresme** durant l'any 2007.

La XIAF va néixer per donar resposta a la necessitat de coordinació entre els serveis i per millorar la qualitat del treball i dels resultats³⁵, amb les línies de treball següents: crear espais per facilitar intercanvis de comunicació, superar la sectorialització de les institucions en termes d'infància, adolescència i famílies, tenir una voluntat decidida per establir una metodologia de treball en xarxa, potenciar la xarxa de treball ja existent, i omplir el buit sobre els protocols en l'àmbit local per a casos d'infància en risc.

Es va designar un grup de treball impulsor, un grup estratègic per donar suport a la xarxa, a partir del secretariat tècnic, per analitzar els diversos tipus de xarxa existents i configurar el model de xarxa del Maresme, el qual va crear una trobada interinstitucional el 2008 per aconseguir la implicació dels representants polítics de diverses entitats.

La XIAF està estructurada en diversos nivells de coordinació, i s'articula mitjançant comissions de treball que comprenen un nivell polític i directiu, tècnic comarcal i tècnic municipal, i altres de transversals que coordinen els tècnics amb competències comarcals i municipals i que es van creant segon les necessitats de cada projecte d'intervenció. La Xarxa té una estructura flexible que es concreta en projectes (com la comissió social d'infància i la comissió d'atenció a les famílies). La seva estructura queda configurada en tres nivells:

- Consell General de la Xarxa (CGX), 1r nivell. Està compost per responsables polítics i directius de les institucions públiques.
- Plataforma Comarcal (PC), 2n nivell. Està constituïda pels referents tècnics dels diversos àmbits d'atenció al menor i a les famílies (educació, serveis socials, salut, justícia, seguretat). La seva formació ha de ser impulsada pels caps de les institucions implicades.
- Plataforma Municipal (PM), 3r nivell. Constituïda a cada municipi per tècnics de serveis socials bàsics, policia, ambulatori, cap, i tots els serveis que atenguin la població. Ha de ser impulsada pels responsables polítics municipals.

Experiències de treball en xarxa precursora a l'esmentada va ser la **del Consell Comarcal del Vallès Occidental**, que durant un temps es va aturar però que darrerament s'ha tornat a impulsar. Després d'endegar la xarxa comarcal del Consell Comarcal del Maresme, es va anar implementant la del Consell Comarcal del Vallès Oriental, prenent com a base de treball algunes estratègies del Maresme.

---

³⁵ Informació extreta del projecte XIAF, del Consell Comarcal del Maresme.

La Xarxa que va posar en marxa el Consell Comarcal del Vallès Occidental va crear un protocol comarcal per a la intervenció en xarxa en situacions de risc i/o maltractament a la infància i l'adolescència l'any 2007, amb la finalitat de ser un document de treball per a les taules locals i sectorials d'infància i adolescència de la comarca del Vallès Occidental. Es tracta d'un instrument que vol facilitar als professionals de cada municipi eines per implementar i articular el protocol tenint en compte la realitat i l'especificitat del municipi. En aquesta guia es descriuen les actuacions que cal fer per a detectar les situacions de risc i/o maltractament infantil i els circuits que s'han de seguir. Aquest va ser el primer pas, i es va oferir el document de treball als professionals del territori per treballar-lo de forma local. El Consell Comarcal del Vallès Occidental és un municipi és un àmbit complex, ja que està format per vint-i-tres municipis amb una població molt extensa, per la qual cosa cal establir un assessorament i un impuls prou organitzats.

Actualment la xarxa és assessorada per un gabinet extern, el tècnic del qual ha proposat un pla de treball concret. En aquest moment³⁶ s'estan creant les reunions locals d'infància a cada municipi³⁷ per implementar el protocol comarcal per a la intervenció en xarxa a cada territori, partint del que ja hi ha a cada localitat i impulsant millores, amb la finalitat de facilitar el treball interdisciplinari dels professionals dels diversos àmbits que intervenen a les poblacions. Es tracta de diverses reunions que es van realitzant cada dos mesos aproximadament i que es concreten en **comissions locals d'infància** en els quals es facilita la participació dels diversos membres, es concreta la feina operativa que cal dur a terme, es valora la implementació de les estratègies endegades, i s'avalua el que cal millorar. Hi participen professionals de diversos serveis de la població, amb el tècnic assessor, i membres de l'EAIA, que són els tècnics referents de les poblacions.

En aquest model de xarxa, l'EAIA és l'impulsor, i s'impliquen directament els professionals –dels diversos equipaments– dins del seu temps dedicat a “treball comunitari”. Hi ha molta feina a fer, però en impulsar protagonistes als tècnics, aquests s'impliquen malgrat la feina a que es preveu fer, ja que a llarg termini pot esdevenir una tasca molt més àgil si realment s'arriba a aconseguir una cultura de treball en xarxa. El que cal és procurar que els professionals es comprometin des de la implicació i no des de l'obligació.

En l'àmbit europeu, la Xarxa Europea d'Atenció a la Infància suggereix un seguit de recomanacions per millorar tant la quantitat com la qualitat dels serveis que atenen infants de 0 a 3 anys i les seves famílies, que explicitaré més endavant.

---

³⁶ Durant el curs 2008–2009.

³⁷ D'acord amb la política social recomanada per la Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència del Departament d'Acció Social i Ciutadania.

2.3. Síntesi dels aspectes rellevants dels capítol II

Els nous models de famílies i la diversitat en l'estructura familiar que hi ha avui dia a la nostra societat té a veure amb la manera d'organitzar la família i els models que la sostenen, la qual cosa crea una nova visió i dilemes de política social. Aquesta diversitat quant a l'estructuració familiar implica nous models de família (parelles de fet, monoparentals, immigrants, formades per persones del mateix sexe, etc.), que fa que creïn noves condicions que ens fan reflexionar sobre com encarar les polítiques socials.

Ha calgut oferir serveis i recursos adequats i de qualitat per als infants petits i les seves famílies, i de diversificar els recursos a partir d'altres de ja existents. A partir d'aquesta idea van néixer en el nostre entorn diversos sistemes integrats d'atenció a la petita infància, per arribar a cobrir i donar resposta a la major part de la població infantil de 0–3 anys.

En el capítol s'han ressaltat alguns d'aquests serveis, els quals pretenen oferir una opcionalitat i flexibilitat àmplies per donar resposta apropiada a la diversitat familiar existent, ja que amb el sistema de llars familiars no n'hi ha prou, i calien instruments que anessin combinats amb les llars infantils, combinant estratègies privades i públiques.

En l'àmbit públic, les polítiques han fet un esforç oferint permisos de maternitat i paternitat i diversificant els recursos. En el marc europeu, però, s'ofereixen llicències parentals; en canvi, en el nostre país, malgrat oferir aquestes llicències, s'ofereixen per un temps més limitat que en d'altres països.

Tanmateix, encara calen noves ofertes públiques per a infants de 0–3 anys que permetin la conciliació entre la vida laboral i la familiar ja que són un instrument potent per tal de pal·liar les desigualtats provocades per l'origen social i familiar. Alhora, els infants que durant els primers anys de vida han assistit a recursos de qualitat sembla ser obtenen un rendiment escolar millor per haver treballat la part cognitiva i, per tant, és una estratègia efectiva per reduir el fracàs escolar. Com afirmen Esping–Andersen i Palier (2010: 84–85):

Los datos PISA proporcionan información suplementaria que permiten saber si el hecho de que los niños más pequeños vayan a la guardería tiene algún tipo de efecto sobre los resultados obtenidos en un test cognitivo hecho a la edad de 15 años. En la mayoría de los países, haber ido a la guardería desde bien pequeño se asocia con una mejora importante de las notas obtenidas. Así, en Dinamarca esto supone un aumento de las notas de 40 puntos (es decir, el 10%). Además, la asistencia al centro preescolar disminuye la influencia de los orígenes socioeconómicos, el “capital cultural” de los padres, el origen inmigrante o el bajo nivel de la calificación de la madre. [...] El acceso de los niños a las guarderías y a centros preescolares de gran calidad podría, pues, formar parte de una política verdaderamente eficaz a favor de la igualdad de oportunidades. En la medida en que el acceso al cuidado de los niños condiciona también el trabajo de las madres –que a su vez es portador de efectos de ingresos positivos–, unas medidas que favoreciesen el cuidado de los niños serían un perfecto ejemplo de política doblemente ganadora. (Esping–Andersen, G. i Palier, B., 2010, pp. 84-85)

A més, sembla que actualment hi ha una preocupació i un consens per endegar iniciatives de treball de forma comunitària i cooperativa. S'ha insistit i justificat al llarg del capítol en la necessitat de treballar de forma consensuada i col·laboradora entre tots els diversos agents que treballen per a la infància a cada localitat i municipi en diversos

equipaments de diferents serveis: salut, educació, serveis socials, terapèutics, de seguretat, etc., i s'ha proposat el model de treball en xarxa com a eix vertebrador per a donar resposta a les necessitats subjacents actualment a partir d'un treball interdisciplinari, que ajudi a configurar i enriquir els recursos adreçats als infants i a les seves famílies per oferir la màxima qualitat i operativitat possibles per a la població. Encara queda, però, un llarg camí per recórrer.

Del que es tracta, allò realment important, com afirma Giné (1997: 8), és «adonar-se que la col·laboració només pot tenir conseqüències favorables».

En aquest capítol he abordat els aspectes següents:

- Analitzar les implicacions dels canvis socials pel que fa als recursos per a la petita infància.
- Concretar la tipologia de serveis adreçats a la primera infància, i oferir un ventall ampli de recursos adreçats a la població.
- Analitzar el concepte de xarxa i els models de treball en xarxa.
- Aportar diverses experiències de tipologia de xarxes.
- Aproximar-me a un model teòric de referència per parlar de Xarxa, així com els eixos vertebradors necessaris perquè aquesta es configuri, sota un model d'assessorament comunitari basat en la participació.

Capítol III. ELS INDICADORS DE QUALITAT

3.1. Apunts previs

3.2. Importància de la qualitat de vida. Aproximació al concepte de qualitat en la primera infància

3.3. Els indicadors de qualitat: definició. L'elaboració d'un sistema d'indicadors. Tipologia d'indicadors

3.4. Els serveis d'atenció a la infància i els indicadors de qualitat

3.5. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol III

En aquest capítol farem una passejada per aspectes que considerem rellevants, com la qualitat de vida de les persones, assenyalarem algunes recerques sobre la temàtica, i ens capbussarem en la concepció, l'ús i la tipologia d'indicadors, segons els experts en la temàtica, que són professionals que deriven del camp social especialment.

També aprofundirem en les línies actuals relatives a la qualitat en els centres d'atenció a la infància, reflexionant sobre indicadors i qualitat dels serveis que atenen la petita infància.

Aquest capítol ens ajuda a emmarcar els plantejaments i les bases teòriques per proposar un sistema d'indicadors –que presentem al capítol cinc–, des d'una perspectiva psicopedagògica, i adreçat a centres, serveis o programes que atenen la primera infància de 0 a 3 anys i les seves famílies, sota un model de treball en xarxa, per tant sense perdre de vista la inclusió en el context i els vincles que s'estableixen amb l'entorn i els agents que hi participen.

Per a la creació d'aquest sistema d'indicadors hem realitzat una exhaustiva revisió de tipologies d'indicadors que es concreta en aquest tercer capítol, fins a arribar a dissenyar els que proposem; n'expliquem la configuració i el model marc del qual s'ha partit.

Hem cregut convenient també realitzar una anàlisi del que representa avui dia parlar de qualitat en centres i serveis que atenen la primera infància, revisant diversos treballs d'autors rellevants en aquest àmbit, i tenint en compte les recomanacions que a en l'àmbit internacional realitza la Xarxa Europea d'Atenció a la Infància.

3.1. Apunts previs

En l'actualitat tothom parla de qualitat i en qualsevol àmbit. Qualitat de servei, de gestió, etc. Però sobretot és en l'àmbit de l'ensenyament en que se'n parla molt, especialment després del conegut informe PISA,³⁸ en qual els mitjans de comunicació, espantats pels mals resultats aconseguits pels estudiants de l'ESO³⁹ del nostre país en comparació dels estudiants del mateix nivell acadèmic d'altres països europeus, es van fer ressò de la importància d'aconseguir una millor qualitat d'ensenyament. Aquest fet va generar nombrosos estudis relacionats amb la qualitat, sobretot de l'ensenyament, per suplir la «vergonya» social que produïa a la població del país davant d'altres països de la UE.⁴⁰

Ara bé, fa molt de temps que hi ha interès per la qualitat, des del camp de la psicologia, de la sanitat i de l'educació. Actualment trobem molta informació que parla de qualitat i de tipologies d'indicadors de qualitat, sobretot des de l'àmbit de les ciències socials. Casas (1989) presenta diferents autors que van iniciar el que es va anomenar «naixement i moviment dels indicadors socials», repassa les aportacions de cadascun d'aquests autors i en destaca Bauer (1966), Carley (1981), Land (1971), González Rodríguez (1986), Blanco i Chacon (1985), Carmona (1977), Andrews (1981), entre d'altres.

Sobre la creació d'indicadors, en les darreres dècades ha augmentat el nombre d'autors que intenten aproximar-se a aquest concepte i per aquest motiu han proliferat els documents sobre el tema. Aquest interès prové de la necessitat mundial creixent d'avaluar els sistemes socials d'atenció als usuaris, en l'àmbit de la sanitat, l'educació, la justícia, etc. Aquestes avaluacions volen comparar resultats entre diversos països o territoris per valorar l'èxit o el fracàs de les diverses mesures i intervencions polítiques. En el nostre context, com comentàvem anteriorment, els resultats de la darrera avaluació PISA de l'OCDE van servir a l'anterior govern espanyol per justificar la necessitat de modificar la llei d'educació actual, motiu pel qual es va passar de la LOGSE⁴¹ a la LOCE⁴².

En aquesta investigació, i després de realitzar una recerca en diversos àmbits d'actuació, ens vam adonar que des de la perspectiva psicoeducativa adreçada a la petita infància no hi havia una escala exhaustiva que comptés amb la globalitat d'àmbits en què es relacionen l'infant i la seva família. Habitualment s'han elaborat molts instruments i

---

³⁸ Programa internacional per a l'avaluació d'estudiants, que té per finalitat la valoració internacional dels estudiants, i que és endegat per l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE), l'objectiu del qual és revisar coneixements, aptituds i competències rellevants per al benestar personal, social i econòmic.

³⁹ Educació Secundària Obligatòria.

⁴⁰ Unió Europea.

⁴¹ Llei orgànica general del sistema educatiu, instaurada el 1990.

⁴² Lei orgànica de calidad en educación, que va estar vigent sortosament només de 2003 a 2005, fins que el govern socialista va guanyar les eleccions. Aquesta Llei proposava considerar de nou l'educació de la etapa 0-3 amb caràcter purament assistencial. En l'etapa d'educació secundària obligatòria es proposaven itineraris formatius, cosa que impulsava la segregació.

escales adreçats a estudiar aspectes concrets de la infància: valoració de l'ambient, dels espais, dels resultats acadèmics, dels continguts, etc.

Alguns d'aquests instruments destacables són els següents:

- Escala d'avaluació de l'entorn de la primera infància: Escala ECERS: Early Childhood Environment Rating Scale, elaborada el 1980 per Thelma Harms (directora del programa de desenvolupament curricular per l'educació en la primera infància) i Richard M. Clifford (director del sistema d'entrenament i assessoria tècnica a llars d'infants), del Centre de Desenvolupament de l'infant Frank Porter Graham, de la Universitat de North Carolina a Chapel Hill.

Aquesta escala permet obtenir dades dels centres per a infants de 2 a 5 anys sobre aspectes de la metodologia del centre, l'organització, les instal·lacions, els recursos materials, les activitats, etc. L'escala (Harms i Clifford, 1980: 7), es presenta com:

La escala de valoración del ambiente en la infancia temprana da una visión general sobre los diversos lugares y ambientes que existen en los centros para la infancia temprana, donde conviven a diario tanto niño como adulto. El ambiente, tal y como se define en esta escala, incluye: uso del espacio, materiales y experiencias que fomentan el desarrollo del niño, horario diario y supervisión. Esta definición de la palabra «ambiente» es, por lo tanto, mucho más amplia que lo usual. (Harms & Clifford, 1980, p. 7).

Aquesta escala inclou set dimensions o àrees dividides en diverses categories separades o subescales: rutines de la cura personal dels infants (amb les categories: salutació i acomiadament, menjars i berenars, migdiada i descans, canvi de bolquers i evacuació al wàter, higiene i cura personal); mobiliari per als infants i materials disponibles (per tenir cura de la rutina, per dur a terme activitats d'aprenentatge, per relaxar-se i estar còmodes, així com la distribució de la sala i els materials disponibles); experiències de llenguatge i raonament (comprensió del llenguatge, ús del llenguatge, ús dels conceptes d'aprenentatge, ús informal del llenguatge); activitats de motricitat fina i gruixuda (visiomotores fines, supervisió, espai per la motricitat gruixuda, equipament per a la motricitat gruixuda, temps programat, supervisió); activitats creatives (art, música, blocs, sorra i aigua, joc dramàtic, horari, supervisió); desenvolupament social (espai per estar sols, joc lliure, temps grupal, consciència cultural, to, instal·lacions per a infants discapacitats); i necessitats dels adults (àrea personal de l'adult, oportunitats per al desenvolupament professional, àrea de reunió adulta, instal·lacions per a les famílies). Cadascun d'aquests 37 ítems és avaluat amb una puntuació de l' 1 («inadequat») al 7 («excel·lent») per cada un d'ells.

- Una altra escala que avalua l'entorn de la primera infància és l'escala ITERS: Infants-Toddler Environment Rating Scale, elaborada el 1990 per Thelma Harms, Debby Cryer i Richard M. Clifford, del Centre de Desenvolupament d'Infants Frank Porter, de la Universitat de North Carolina a Chapel Hill.

Aquesta escala és similar en format a l'anterior, però com afirmen els autors, Harms, Cryer i Clifford (1990), aquest nou contingut va ser desenvolupat especialment per al grup d'atenció d'infants més petits –toddler–, de 0 a 2 anys. Consisteix en 35 ítems que es valoren de l'1 al 7 com a l'escala ECERS, que pretén valorar la qualitat del centre de formació de cura infantil per a nens petits. Els 35 ítems estan organitzats en set rutines: mobiliari, rutines de cura personal, escoltar i parlar, activitats d'aprenentatge, interaccions, estructures del programa, necessitats dels adults.

- ACEI, avaluació de Centres d'Educació Infantil, elaborada el 1994 per Pere Darder i Joan Mestres.

Aquest document consta de tres instruments específics (Darder i Mestres, 1994): dos qüestionaris que recullen la valoració de l'equip docent i un qüestionari per a l'avaluació del centre per part de les famílies. Els dos qüestionaris amb la valoració de l'equip docent tenen dues parts diferenciades: en una es recollirà la informació quantitativa (6 matris que pretenen analitzar la titularitat i les característiques físiques de l'edifici, l'equipament, el material, els alumnes, el personal i l'horari, el calendari i els serveis) i en l'altra la qualitativa (23 indicadors que s'agrupen en dos gran blocs: 12 indicadors per al projecte educatiu i 11 indicadors per a l'organització i la gestió de l'escola). Aquesta escala proposa valorar centres formals d'educació infantil i no es té en compte que l'educació pot estar inserida en altres tipologies de centres adreçats als infants petits, com espais familiars, espais de nadons, etc.

- L'OCDE (1998)⁴³ va fer públics els criteris per avaluar la qualitat dels serveis educatius a partir dels següents indicadors:
  - a) Indicadors generals per a tots els centres educatius:
    - Ràtio d'infants per mestre.
    - Ràtio d'infants per grup.
    - Anys d'escolarització.
    - Percentatge d'infants a educació infantil.
    - Percentatge de nens a educació infantil.
    - Percentatge de nenes a educació infantil.
    - Percentatge de centres públics.
    - Percentatge de centres privats.
    - Pressupost invertit en educació infantil. Despesa PNB
    - Despeses en ensenyament.
    - Horari escolar. Calendari.
    - Hores dedicades a les diferents activitats escolars
    - Nombre d'estudiants per ordinador a l'escola.
    - Titulacions professionals.
    - Participació dels professionals en formació permanent.
    - Tipus de decisions que es prenen en els àmbits de l'Administració i les escoles.
  - b) Indicadors específics per identificar les categories de necessitats educatives especials:
    - Percentatge d'infants a escoles especials.
    - Retard mental.
    - Sordesa.
    - Ceguesa.
    - Problemes motors.
    - Problemes emocionals.
    - Dificultats d'aprenentatge.
- El Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya (2004) va fer públic l'informe sobre el sistema d'indicadors d'ensenyament de Catalunya. El Consell Superior elabora informes des de 1995 que comparen el grau d'eficàcia i eficiència del sistema educatiu català, confrontant indicadors publicats per l'OCDE amb les dades corresponents a Catalunya. Aquests indicadors «són instruments útils per

---

⁴³ OECD. Education Indicators (1998).

obtenir informació i poden ajudar els responsables polítics i els professionals de l'educació a avaluar la situació i els resultats dels seus sistemes educatius i a conèixer la preparació que té l'alumnat amb vista als reptes actuals i de futur», segons Serramona (2004), el president del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu.

El sistema d'indicadors del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya s'estructura a partir de quatre blocs d'indicadors, amb diverses categories:

- Indicadors de context
  - nivell general de formació
  - nivell de formació per sexes
  - percentatge de la població menor de 29 anys que hi ha al conjunt de la població
  - PIB per habitant
- Indicadors de recursos
  - evolució de les despeses d'educació en relació amb el PIB a Catalunya
  - participació de l'educació en la despesa pública de Catalunya
  - despeses d'educació per nivell de govern
  - despeses de funcionament i despeses de capital
  - despeses per alumne i curs escolar per nivell d'ensenyament
  - evolució de la despesa educativa total a Catalunya
  - retribucions del professorat
  - ràtio alumnes/professor, per nivell d'ensenyament
  - equipament TIC (tecnologies de la informació i la comunicació) als centres docents d'educació primària i secundària a Catalunya
- Indicadors d'escolarització i processos
  - escolarització a l'ensenyament reglat
  - taxa neta d'escolarització a l'educació infantil en escoles públiques i privades
  - escolarització a l'ensenyament secundari
  - percentatge d'escolarització de l'alumnat de l'ensenyament secundari (ESO i Batxillerat) i professional, en escoles públiques i privades
  - Clima escolar a l'àrea d'anglès en els centres de primària de Catalunya
  - Clima escolar a l'àrea d'anglès en els centres de secundària
  - La utilització de les TIC en les pràctiques docents a l'ESO
  - Participació de les famílies
- Indicadors de resultats
  - resultats obtinguts per l'alumnat de la mostra de Catalunya que va participar a les proves de competències bàsiques d'ensenyament secundari obligatori
  - avaluació del progrés i la promoció de l'alumnat de l'educació primària a Catalunya
  - avaluació del progrés i promoció de l'alumnat d'educació secundària obligatòria a Catalunya
  - resultats acadèmics de l'alumnat de batxillerat a Catalunya
  - resultats acadèmics de l'alumnat de cicles formatius de formació professional específica a Catalunya
  - taxa d'activitat de la població amb edats compreses entre 25 i 64 anys segons el seu nivell d'estudis.

Aquesta escala d'indicadors que proposa el Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya fa referència bàsicament als nivells d'ensenyament i aprenentatge de l'alumnat i al context, però es fa difícil d'aplicar a la petita infància.

Així doncs, aquestes escales esmentades no estan pensades per abordar globalment tot aquest conjunt d'agents que influeixen en la criatura petita: professionals, organització interna i externa dels espais d'acollida a l'infant i a les seves famílies, context, treball interdisciplinari, comunitat i procés educatiu alhora. Per això, vam decidir intentar trobar la connexió entre tots aquests agents, fins a aproximar-nos a crear un sistema d'indicadors global específic per a la petita infància i que alhora fos fàcil d'aplicar.

Aquest estudi pren com a referència la recerca anterior presentada pel Grup de Recerca Interdisciplinari i Interdepartamental en Educació Infantil de la Universitat Autònoma de Barcelona (GREI), la qual tenia com a objectiu l'estudi dels serveis d'atenció a la petita infància, i l'elaboració d'una proposta d'indicadors de qualitat per a aquests serveis i d'algunes orientacions i propostes d'actuació. La mostra es va realitzar a diversos districtes de Barcelona: Horta-Guinardó, Ciutat Vella, i Nou Barris, i a poblacions de l'àrea metropolitana: Sant Feliu de Llobregat i Hospitalet de Llobregat –als barris de Sant Josep, Collblanc i El Gornal–.

3.2. Importància de la qualitat de vida. Aproximació al concepte de qualitat en la primera infància

Al llarg de les darreres dècades, la qualitat de vida s'ha convertit en una àrea d'especial interès per a la investigació i sobretot per la seva aplicació als diversos àmbits, serveis i agents que atenen a les persones en general, però en especial a les persones que per les seves especificitats es consideren més vulnerables, com la gent gran, les persones amb algun tipus de discapacitat o trastorn del desenvolupament, els infants petits i les seves famílies.

Com afirma Giné (2004: 60), definir la qualitat de vida no és fàcil, es tracta d'un «procés complex que presenta dificultats tant d'ordre filosòfic com tècniques. Definir el que cadascú de nosaltres entén per qualitat de vida ens enfronta a la nostra pròpia visió del món, del sentit de la vida, del nostre projecte personal, dels nostres valors; per tant, resulta evident que depenent del posicionament de cadascú sortirien definicions ben diferents encara que amb alguns punts comuns».

Giné (2004) proposa tres aspectes que cal tenir presents per precisar què s'entén per qualitat de vida:

- La gran variabilitat individual entre les persones d'un mateix grup i entre els grups respecte de les sensibilitats davant de la qualitat de vida.
- La necessitat de tenir en compte els contextos de vida que són importants per a les persones.
- La diferència en formular les necessitat en funció del moment del cicle vital, no sent el mateix les necessitats d'un infant petit que d'un adolescent que d'un adult que viu en una residència.

Parlar de qualitat de vida en el món actual és com parlar d'un repte que cal aconseguir per respondre a l'intent de dissenyar projectes i programes de suport a les persones i als grups, fent referència a l'avaluació de programes i individus, sobretot quan ens referim a investigacions l'objectiu de les quals és sensibilitzar les polítiques socials i que responen a una millora de les pràctiques. Schalock, Brown, Brown, Cummins, Felce, Matikka, Keith i Parmenter (2002: 5) ho reflecteixen de la següent manera:

Un reflejo de esta visión más amplia es el extenso y significativo trabajo realizado en la última década por el Grupo de Organización Mundial de la Salud (WHOQOL) sobre el concepto de calidad de vida y su medida (The WHOQOL Group, 1995; Organización Mundial de la Salud, 1997; Skevington, Bradshaw & Saxena, 1999). El trabajo que se resume en el presente artículo es paralelo y muy consistente con el trabajo del Grupo WHOQOL, especialmente en lo referido a la identificación de los principales dominios de calidad de vida (físico, psicológico, nivel de dependencia, relaciones sociales, ambientes, y espiritualidad/creencias personales) y a la necesidad de incorporar tanto mediciones subjetivas como objetivas (The WHOQOL Group, 1998). (Schalok et al., 2002, p. 5).

En aquest sentit, els investigadors han intentat donar una resposta al problema de la definició i la manera de mesurar el concepte de qualitat de vida. En l'actualitat hi ha infinitat de definicions i d'instruments individuals de mesura de diversos aspectes de la qualitat de vida. De totes formes, es constata l'existència d'un ampli consens quan intentem definir la qualitat de vida, i es fa considerant aquest constructe com un concepte subjectiu sobre el grau de satisfacció que la persona experimenta en relació amb el nivell de cobertura de les seves necessitats envers els diversos contextos que l'envolten: la família, el centre educatiu, el centre de treball, en definitiva, el context on es produeixen les interaccions amb d'altres persones. Ara bé, encara que es consideri

que la qualitat de vida és un concepte subjectiu, està directament influït per condicions objectives de vida, que no han de ser diferents en persones grans, discapacitades o infants petits.

D'acord amb el que proposa Hatton (1998), aquest consens podria resumir-se en les següents característiques:

- El concepte de qualitat de vida és multidimensional i està influenciat per factors personals i ambientals.
- La qualitat de vida inclou necessàriament indicadors subjectius i indicadors objectius, és a dir, aquest concepte es refereix tant a l'experiència subjectiva de les persones (indicadors psicològics) com a les condicions objectives de vida (indicadors socials i ecològics).
- La qualitat de vida ha de ser considerada com un referent bàsic de qualsevol centre o servei de qualitat.

Respecte a la consideració del concepte de qualitat de vida multidimensional, Shalock i Verdugo (2003) assenyalen vuit dimensions bàsiques de qualitat de vida, adoptant un **model ecològic**: benestar emocional, relacions interpersonals, benestar material, desenvolupament personal, benestar físic, autodeterminació, inclusió social i drets. En aquest sentit, Giné (2004: 63) afirma que «el model de Bronfenbrenner (1987) els ofereix el marc idoni per desenvolupar la seva proposta [...]. El model entén el desenvolupament com el fruit del conjunt d'interaccions de l'individu amb els adults i companys dins de quatre nivells o contextos diferents: microsistema, mesosistema, exosistema i macrosistema. El model assumeix el supòsit que les persones viuen en sistemes diversos que influeixen el seu desenvolupament pel que fa als coneixements, actituds, valors i creences».

A partir d'aquest model, actualment, l'ICASS⁴⁴ i l'organització de l'Administració pública de la Generalitat de Catalunya, en el seu objectiu de la millora de la qualitat dels serveis socials, i amb la col·laboració de l'INICO⁴⁵ han treballat per al desenvolupament de l'escala de valoració de la qualitat de vida GENCAT (2008), emmarcada dintre del Pla de millora de la qualitat de l'ICASS, que és innovador per al desenvolupament i l'avaluació dels serveis socials en un context internacional. Aquest pla de millora, a més d'incorporar el model de Shalock i Verdugo, té com a objectiu assegurar la millora contínua dels serveis que s'ofereixen a la població. Aquesta escala proposa un model d'avaluació objectiva, ha estat construïda combinant metodologies qualitatives i quantitatives i ha servit de model per altres països per a la construcció d'escals de qualitat de vida multidimensionals centrades en el context.

En aquest sentit, el model d'avaluació de l'ICASS va desenvolupar-se a rel del procediment de treball que professionals de centres i serveis havien adquirit, basant-se en un model de Planificació Centrada en la Persona (PCP), el qual es fixa en els suports que requereix la persona, comptant amb la participació activa de la persona avaluada. Ruiz (2008: 147–148), seguint els aspectes descrits Swartz, Jacobson i Holburn (2002), cita les característiques del procés de PCP:

- Les activitats, els serveis i els suports que es proporcionen a la persona es basen en les seves il·lusions, interessos, preferències, punts forts i capacitats.

---

⁴⁴ Institut català d'assistència i serveis socials.

⁴⁵ Instituto de integración de la comunidad de la Universidad de Salamanca.

- La persona i les persones importants per a ella s'inclouen en la planificació del seu estil de vida i tenen l'oportunitat d'exercir control i prendre decisions disposant de la suficient informació.
- La persona fa les tries més significatives i importants a través de decisions fonamentades en la pròpia experiència.
- La persona utilitza, tant com és possible, suports naturals (companys, etc.) i de la comunitat.
- Les activitats, els suports i els serveis es dirigeixen a facilitar relacions personals, la inclusió en la comunitat, la dignitat i el respecte.
- S'afavoreixen al màxim les oportunitats i les experiències de les persones i es plantegen amb la major flexibilitat possible tenint en compte les limitacions establertes en les regulacions normatives i les limitacions de les possibilitats reals de finançament.
- La planificació es fa en col·laboració i implica iniciatives de la mateixa persona.
- La persona se sent satisfeta de les seves relacions personals, en la seva llar i en les activitats diàries.

L'escala GENCAT està pensada per ser aplicada a adults a partir dels 18 anys, en poblacions amb persones amb discapacitats intel·lectuals, persones amb discapacitats físiques, gent gran, persones amb problemes de salut mental i persones amb drogodependències VIH/Sida, i la seva finalitat és identificar el perfil de qualitat de vida de les persones per a realitzar plans individualitzats de suport. L'escala es va posar en marxa a Catalunya a partir de 2009 i consta d'un manual explicatiu d'aplicació i d'un quadern d'anotacions. La qualitat de vida és avaluada a partir de 69 ítems o indicadors subjectius i objectius –indicadors són les «percepcions, conductes específiques de les dimensions de qualitat de vida que reflecteixen el benestar de la persona», segons Shalock i Verdugo (2003)–, distribuïts en les vuit subescales que es corresponen amb les vuit dimensions especificades –per dimensions Shalock i Verdugo (2003) consideren els «factors que componen el benestar personal»–, i es responen fent servir una escala de freqüència similar a una escala de Likert de quatre opcions («mai o gairebé mai», «algunes vegades», «freqüentment» i «sempre o gairebé sempre»). Per tant **s'utilitzen instruments qualitius i quantitius**. A continuació presento una taula amb les vuit dimensions, la descripció de cadascuna d'elles i els indicadors seleccionats per fer operatives les dimensions:

DIMENSIONS	DEFINICIÓ	INDICADORS
Benestar emocional	Sentir-se tranquil, segur, sense angoixes ni neguits.	Satisfacció, autoconcepte, absència d'estress i sentiments negatius.
Relacions interpersonals	Relacionar-se amb persones diferents, tenir amistats i bones relacions amb la gent.	Relacions socials, amistats clarament identificades, relacions familiars, contactes socials positius i gratificants, relacions de parella, sexualitat
Benestar material	Disposar de prou diners per comprar allò que es necessita i es desitja, tenir un habitatge i un lloc de treball adequats.	Habitatge, lloc de treball, salari, possessions, estalvis.
Desenvolupament personal	Poder aprendre coses diferents, tenir coneixements i realitzar-se personalment.	Limitacions capacitats, accés a les noves tecnologies, oportunitat d'aprenentatge, habilitats relacionades amb el treball, habilitats funcionals.
Benestar físic	Tenir bona salut, sentir-se en bona forma física, tenir hàbits d'alimentació saludables.	Atenció sanitària, son, salut i les seves alteracions, activitats de la vida diària, accés a ajudes tècniques, alimentació

Autodeterminació	Decidir per un mateix i tenir l'oportunitat d'escollir les coses que es volen, com es vol que sigui la vida, el seu treball, el temps lliure, el lloc on es viu, les persones amb les quals s'està.	Metes i preferències personals, decisions, autonomia, eleccions.
Inclusió social	Anar a llocs de la ciutat o del barri on van altres persones i participar en les seves activitats com una persona més. Sentir-se membre de la societat, sentir-se integrat, comptar amb el suport d'altres persones.	Integració, participació, accessibilitat, suports.
Drets	Ser considerat i tractat igual que la resta de la gent i que es respecti la manera de ser, les opinions, els desitjos, les intimitat i els drets d'un mateix.	Intimitat, respecte, coneixement, exercici dels drets.

Taula 8. Dimensions, definició i indicadors de l'escala GENCAT.

Font: Adaptació pròpia a partir de l'escala GENCAT, Verdugo, Arias, Gómez i Shalock (2008).

A partir d'aquest model adoptat per Shalock i Verdugo (2003) per mesurar la qualitat de vida, Giné (2004) proposa una taula on recull aquests indicadors de qualitat de vida, amb les seves dimensions, però partint de la perspectiva ecològica, la qual, segons afirma Giné (2004: 63) «permet expressar, donar sentit i concretar de forma gràfica les dimensions i indicadors en la mesura que permet definir-los en relació a cada nivell del sistema», encara que s'obvia l'exosistema. A continuació presento la taula on consten les vuit dimensions de qualitat de vida i els tres sistemes segons la teoria ecològica, explicada al capítol primer (microsistema, mesosistema i macrosistema), amb els indicadors més significatius que concreten cada dimensió:

Nivell d'anàlisi	Benestar emocional	Relacions interpersonals	Benestar material	Desenvolupament personal	Benestar físic	Autodeterminació	Inclusió social	Drets
Macrosistema (indicadors socials)	Llibertat religiosa Vida familiar Legislació	Seguretat pública	Ajuda econòmica (Seguretat Social) Legislació sobre rehabilitació professional Nivell socioeconòmic	Legislació sobre igualtat d'oportunitats Legislació sobre rehabilitació educativa Estadístiques educatives	Estadística sobre vivenda Assegurança de salut	Lleis sobre tutors legals Capacitació del consumidor	Lleis sobre espais reservats per a persones amb minusvalidesa (alternatives)	Lleis públiques (per exemple: Llei sobre educació de persones amb discapacitat -IDEA-, Llei sobre americans amb discapacitat -ADA-, Llei sobre drets civils, Legislació sobre drets humans
Mesosistema (avaluació funcional)	Seguretat Absència d'estrès Llibertat de culte Suports	Interaccions Vida familiar Afectes Pertinença a un grup Suports socials Estat civil	Propietats Oportunitats de feina Feina amb suport protegit	Planificació centrada en la persona Oportunitat de millora Oportunitats de desenvolupament Programas educatius i rehabilitadors Tecnologia augmentativa	Atenció sanitària Rehabilitació física Alimentació i nutrició Oci i temps lliure	Oportunitats per a la tria/pre-sa de decisions Possibilitat de triar/control personal Planificació centrada en la persona	Accés a la comunitat Entorns lliures de barreres Entorns normalitzats i integrats Oportunitats per a la participació en la comunitat Acceptació social Transport Rols Suports en la comunitat	Autocontrol i responsabilitat Polítiques de protecció i defensa Processos legals Accés Defensa Entrenament i desenvolupament de l'auto-defensa
Microsistema (valoració personal)	Autoconcepte Felicitat Espiritualitat Alegria Satisfacció Sentiment de benestar Estat de salut mental	Amistat Intimitat	Pertinenes Ingressos/salari Estalvis Inversions Nivell de vida	Nivell educatiu Habilitats conductuals adaptatives Habilitats en activitats de la vida diària Activitats instrumentals de vida diària Competència personal	Estat de salut Estat nutricional Mobilitat	Autonomia Autodirecció Control personal Preferències Tries	Participació en activitats en la comunitat Cercle d'amics Oportunitats d'accés/participació Suports naturals Rols socials acceptats	Vot Privacitat Autodeterminació Propietats Valors personals Sentit de la dignitat Llibertat personal

Figura 1. Enfocament ecològic: indicadors prototípics de qualitat de vida. Font: Giné (2004)

D'altra banda, i adreçat a persones amb discapacitat intel·lectual, fa poc que s'ha traduït al nostre idioma l' Escala d' Intensitat de Suports (EIS), instrument rigorós, conceptualment ben fonamentat i estadísticament ben construït i validat (Giné et al., 2006: 66) que té per finalitat avaluar les necessitats de suport, determinant-ne la intensitat, supervisar-ne el progrés i avaluar els resultats de les persones amb discapacitat intel·lectual, per tant amb aquesta escala d'avaluació els professionals que

treballen en equipaments on assisteixen o hi viuen persones amb discapacitat intel·lectual poden obtenir informació vàlida i de qualitat sobre les necessitats de les persones, sobre els suports que requereixen i per tant permet caminar cap a un sistema de PCP (planificació centrada en la persona).

La qualitat de vida és molt important per a la població en general, pren una gran rellevància en l'educació, els serveis socials, la salut i l'atenció a les famílies i influeix en el concepte de qualitat. No obstant això, la importància de la qualitat de vida és que ofereix una estructura centrada en la persona amb uns principis que milloren el benestar subjectiu i psicològic de la persona. En aquest sentit, Shalock i Verdugo (2003: 41) proposen cinc principis per a l'aplicació de la qualitat de vida, basats en el treball realitzat amb el grup de consens internacional:

La calidad de vida debe:

- Aumentar el bienestar personal
- Aplicarse a la luz de la herencia cultural y étnica del individuo
- Colaborar para promover un cambio a nivel de la persona, el programa, la comunidad y a nivel nacional
- Aumentar el grado de control personal y de oportunidades individuales ejercido por el individuo en relación con sus actividades, intervenciones y contextos.
- Ocupar un papel prominente en la recogida de evidencias, especialmente para identificar predictores significativos de una vida de calidad, y para valorar el grado en que los recursos seleccionados mejoran los efectos positivos. (Shalock i Verdugo, 2003, p. 41).

Seguint amb la tercera característica que proposa Hatton (1998), considerant que **la qualitat de vida ha de ser un referent bàsic de qualsevol centre o servei que atengui persones**, pensem que és imprescindible que en l'elaboració de qualsevol indicador que vulgui avaluar un fet concret referit a persones, es pensi en la millora de la qualitat de vida de la persona estudiada, dels espais on es desenvolupa i dels agents que l'envolten.

Així doncs, la qualitat de vida està directament lligada a la qualitat de les pràctiques que s'ofereixen en els centres i els serveis que atenen persones. En aquest sentit Shalock i Verdugo (2003), i Verdugo, Arias, Gómez i Shalock (2008) recullen els motius pels quals resulta crucial entendre i aplicar el concepte de qualitat de vida en les centres i els serveis, que afecta investigadors, professionals, polítics i usuaris. Aquests motius els podem resumir en tres:

- El concepte de qualitat de vida té un impacte directe en el desenvolupament de programes i en la prestació de serveis.
- El concepte de qualitat de vida s'utilitza com un criteri per avaluar l'eficàcia dels centres i els serveis.
- En l'actualitat, la investigació de la qualitat dels centres, els serveis i els programes educatius es fa evident en tres àmbits:
  - Els usuaris que procuren gaudir d'una màxima qualitat de vida;
  - Els centres, els serveis i els programes, que desitgen oferir un producte de qualitat;
  - Els avaluadors (promotors, polítics, entitats que financen programes i productes), que pretenen obtenir els màxims resultats de qualitat.

Com hem vist fins ara, la qualitat dels serveis i els centres s'avalua de forma tant objectiva com subjectiva relacionant-se amb la satisfacció dels usuaris o bé amb la predicció dels professionals. En aquest estudi que presentem, s'avalua, al mateix nivell que en aquests programes i propostes d'avaluació, la satisfacció dels professionals que treballen en els serveis i els centres, partint de la idea que l'objectiu prioritari és millorar la qualitat de vida de l'infant petit en el centre, el servei o el programa al qual assisteixi.

La qualitat en la petita infància

L'infant petit té necessitats que afecten la seva qualitat de vida. Els drets de l'infant fan també referència a aquesta necessitat de qualitat de vida. El nen i la nena han de tenir una identitat preservada, un entorn familiar sa amb el qual conviu i interactua, una llar amb les condicions d'espai, materials i higièniques adients i unes condicions adequades d'alimentació i d'higiene i salut. A més, tenen dret a l'educació, a la cultura, i a l'oci. Aquests aspectes condicionen directament i indirecta la seva forma de viure, el seu desenvolupament i el seu aprenentatge. Per aquest motiu, cal garantir espais de qualitat.

De qualitat en educació infantil, se n'ha parlat molt en la majoria de països, però malgrat això encara en l'actualitat no s'ha aconseguit una oferta suficient de centres i serveis de qualitat, necessària sobretot per als infants de 0 a 3 anys en el nostre context. Calen iniciatives i polítiques públiques mundials per fer front a les necessitats d'aquesta franja d'edat més sensible, que és la que ha estat menys contemplada al llarg de la història.

En l'informe de seguiment de L'EPT⁴⁶ en el món (2009) publicat per la UNESCO⁴⁷ (2008: 4), el primer dels sis objectius que es proposen com assolits és precisament la protecció i l'educació de la primera infància en el món i es fa referència a quatre aspectes:

“Objectiu 1. Protecció i educació de la primera infància:

- La malnutrició infantil és una epidèmia mundial que afecta un de cada tres infants de menys de cinc anys i que compromet la seva capacitat d'aprenentatge. La lentitud dels progressos en la lluita contra la malnutrició i la mala salut dels infants, especialment a l'Àfrica subsahariana i a l'Àsia meridional, posen en perill els progressos encaminats a l'ensenyament primari universal [EPU].
- Els indicadors de progrés relatius al benestar dels infants abans de la seva incorporació a l'escola són un motiu de preocupació. Les fites de desenvolupament recollides en els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni quant a mortalitat i nutrició infantil quedaran molt lluny si es manté la tendència actual.
- Persisteixen importants disparitats mundials entre els infants més rics del món i els més pobres. El 2006, la mitjana de les taxes brutes d'escolarització [TBE] en l'ensenyament preescolar se situava al voltant del 79% en els països desenvolupats i del 36% en els països en desenvolupament, baixava fins al 14% a l'Àfrica subsahariana.
- A aquestes desigualtats mundials s'hi corresponen diferències notables dins dels països, sobretot entre els infants més rics i els més pobres. En alguns països, els infants del 20% de les famílies més riques tenen cinc vegades més oportunitats de seguir programes preescolars que els infants del 20% de les famílies més pobres.” (Informe de seguiment de l'EPT en el món, 2008, p.4)

Amb aquestes dades assolides, es proposen algunes recomanacions per a l'acció:

---

⁴⁶ Educació per a Tots.

⁴⁷ Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura.

- **Reforçar els vincles** entre la planificació de l'educació i el proveïment de serveis de salut infantil, mitjançant programes de pagaments en efectiu, intervencions sanitàries específiques i despeses públiques més equitatives en el sector sanitari.
- **Prioritzar l'educació i la protecció de la primera infància** en la planificació per a tots els infants, preveient incentius per incloure els infants vulnerables i marginats.
- **Reforçar els compromisos generals de lluita contra la pobresa** combatent la malnutrició dels infants i millorant el sistema de salut pública mitjançant programes innovadors de protecció social orientats a les famílies més pobres i ajudes en efectiu per a aquestes famílies, de manera que puguin progressar més ràpidament cap a la realització de l'ensenyament universal. (op. cit.: p. 7).

Observem la preocupació mundial per aconseguir una atenció a l'infant adequada. Per aconseguir-ho estan implicats els centres i serveis que els atenen i la qualitat d'aquests.

Àngel (2004: 19) comenta, fent referència a la qualitat dels centres i els serveis que atenen la petita infància:

El problema és que *el terme "qualitat" en educació infantil, és un concepte relatiu, dinàmic, no objectiu, que reflexa valors, creences, necessitats, etc., de diferents grups de persones implicades* com són els infants, els pares, els treballadors, els tècnics, els empresaris, els ciutadans en general. Moss (1999) assenyala *dos significats de la paraula "qualitat", un, analític i descriptiu, i un altre, avaluatiu*. El primer significat s'utilitza per conèixer la naturalesa d'alguna cosa; en el cas dels serveis d'atenció a la infància, és la dinàmica del servei, el que succeeix quotidianament. El segon significat, avaluatiu, s'utilitza per tractar d'avaluar el servei, o els seus objectius. Els dos significats es complementen. (Àngel, C., 2004, p. 16).

Però en intentar plantejar una definició concreta sobre la qualitat en la primera infància, ens enfrontem amb el problema de definir qualitat, més que en considerar-la com un repte. Moss (1999: 11–12) ens n'ofereix una aproximació:

Qualitat és un concepte que insisteix en uns models universals i objectius amb els quals es pot avaluar el treball pedagògic (o qualsevol altra activitat). Això no obstant, hi ha altres formes d'avaluació, entre elles el concepte de <construcció de significat> que treballa per mitjà de la documentació pedagògica. [...] tots nosaltres ens trobem davant d'unes opcions sobre com nosaltres donem sentit al treball pedagògic o com l'avaluem, i aquestes opcions tenen unes dimensions ètiques i polítiques, i la menys important no es perquè <produeixin> uns programes i una pràctica. Anar més enllà del <problema de la qualitat no vol dir repensar el concepte de qualitat, sinó més aviat girar-se a pensar que tenim una elecció a fer entre si treballem amb aquest concepte concret o no. [...] Les qüestions interessants sobre la <qualitat> no són solament de què tracta el concepte, quins valors i quins pressupòsits encarna, sinó *per què* es converteix en una part tant important del vocabulari de la primera infància en aquesta època tan concreta de la història i per què es tracta d'una manera tan poc crítica com un concepte. [...] El que esperem és un ús més conscient d'aquesta paraula originat gràcies al reconeixement que no diuen la veritat sobre la primera infància sinó que ofereixen simplement una de les moltes perspectives i possibilitats. (Moss, P., 1999, pp. 11-12)

Àngel (2004: 17–18) cita les aportacions de Pence i Moss (1999), de treballar en tres àmbits complementaris per arribar a desenvolupar el concepte de qualitat:

- **Cultura:** Es precisa d'una cultura democràtica, amb tradició de debats i negociacions, per acceptar el model proposat de qualitat, que és un model inclusiu; d'una cultura en que l'infant és reconegut com a ciutadà amb dret a educació, a participació, i a ser escoltat; d'una cultura que reconeix la diversitat i respecta els diferents valors i creences.
- **Pràctica:** Per posar en pràctica els debats sobre qualitat, es precisa d'una capacitat de diàleg i reflexió, d'una acceptació i valoració de les opinions dels altres participants, d'una actitud d'acceptació de que els pares coparticipin en el procés de discussió, etc.

- Avaluació i investigació: Ambdues són imprescindibles en un model inclusiu de definició de qualitat. Es requereixen nous rols a la investigació i a l'avaluació, i cal investigar també les perspectives dels pares, en la seva diversitat cultural, social, ètnica, etc. Es precisen mesures d'avaluació adaptades als serveis per a infants menors de tres anys, tenint en compte que l'avaluació no pot separar-se de la definició de qualitat. (Àngel, C., 2004, pp. 17-18).

Ara bé, hi ha diversos elements que prenen rellevància en parlar d'atenció a la primera infància i que s'hauran de contemplar en intentar definir la qualitat. Quan ens referim al benestar infantil, no ens hauríem d'oblidar que en la cura, atenció i educació dels infants, és molt important parlar d'interaccions, tant entre companys dels espais i els contextos educatius en què participa com amb els adults que en tenen cura.

Tampoc no podem oblidar la política d'infància i els espais educatius on l'atenció de qualitat estigui garantida, com ens recorda Àngel (2004: 18):

A la definició de qualitat no podem oblidar la *política d'infància i el context organitzatiu*. Elfer and Wedge (1996, 57) assenyalen que "qualsevol intent d'avaluar la qualitat ha de centrar-se en els objectius generals i específics, i en les condicions en que es troba un determinat servei, encara l'avaluació es realitza en el context de la política general, per exemple de l'autoritat local".

El fet és que tal com assenyala Selleck i Griffin (1996), *els infants han de poder disposar de centres d'atenció i educació infantil, que siguin de qualitat, sigui quin sigui el tipus de servei que els pares triïn*. Tant si assisteixen a centres educatius, o a espais familiars, o a centres d'oci o cultura, o són criats a casa o estan amb mainaderes, tenen dret a viure en el seu entorn experiències riques i estimulants que potencien el seu desenvolupament i aprenentatge. (Àngel, C., 2004, p. 18).

Com hem exposat, adoptar una definició única de «qualitat en la petita infància» resulta extremadament complex, inclús quant a les recerques en l'àmbit de la petita infància. «Qualitat» és un terme canviant que dependrà molt dels valors i de les creences culturals. En aquesta recerca s'entenen «qualitat en l'àmbit de l'educació infantil» i «qualitat de la petita infància» com a conceptes dinàmics, flexibles i canviant, com a processos plens de significat i responsabilitat que es van modificant a mesura que sorgeixen noves necessitats i expectatives, però que es nodreixen d'uns valors innegociables que s'han de defensar a favor de l'infant. A més, en la qualitat estan implicats els diversos contextos de desenvolupament, els diversos agents que atenen i a les criatures i les eduquen i els processos polítics de discussió, negociació i legislació de les normes i les mesures que cal adoptar en els centres, els serveis i els programes que atenen a les persones petites de la societat, com a ciutadans de ple dret, siguin o no centres o serveis formals, amb l'objectiu de procurar el benestar personal dels usuaris. I hi estem tots implicats, perquè tots nosaltres ens situem en una posició o una altra que determina la manera en la qual oferim la qualitat, donant sentit al treball psicopedagògic que realitzem i segons la manera en què anem construint aquest treball i l'avaluació que en fem; la posició en què ens situem tindrà a veure amb aspectes ètics i polítics.

3.3. Els indicadors de qualitat: definició. L'elaboració d'un sistema d'indicadors. Tipologia d'indicadors

Hi ha una gran diversitat d'estudis que parlen sobre indicadors i les seves tipologies, però sobretot les recerques han estat més extenses en l'àmbit de les ciències socials. Aquest àmbit es conforma com la base per a recerques posteriors, que han d'estudiar les formes de vida de les poblacions, com a punt de partida per entendre la persona des dels diversos àmbits d'actuació que configuren la seva vida.

En aquest sentit, s'han proposat diverses definicions del constructe «indicador». A continuació en revisarem alguna.

Forner i Latorre (1996: 83–84) expressen la seva definició d'indicador de la següent manera:

Indicador: descriptor específico para medir un fenómeno social. Información observable y concreta que proporciona medida y datos acerca de procesos inobservables, definibles a un nivel de mayor abstracción.. (Forner, A., Latorre, A., 1996, pp. 83–84).

Per Casas (1991: 69) quan parla del constructe «indicador» es refereix a un mot relacionat amb el coneixement d'algunes coses, d'una manera no directa:

Certament, un indicador [...] es pretén utilitzar com a un mitjà per a l'aprehensió de coneixement sobre aspectes de la realitat no directament perceptibles o mesurables. [...] No es tracta de mesurar la realitat perquè sí, sinó per obtenir-ne informacions útils, que ajudin a representar l'estat i la dinàmica d'una societat determinada o d'un fenomen social determinat". (Casas, F., 1991, p. 69).

I més endavant, en un altre escrit, Casas (1996: 145–146) afegirà:

La mente conceptualiza, hipotetiza sobre el funcionamiento de aquella realidad, y los datos son mediadores para confirmar y refutar las hipótesis y para comunicarse en relación a dicha realidad (base de colaboración de conocimientos compartido). [...] Un solo indicador de una realidad compleja no indica nada, no es buen indicador, porque actúa solo en forma de (supuesto) símbolo. [...] Es un artilugio epistémico, es decir una forma de conocer, de aprehender la realidad. (Casas, F., 1996, pp. 145-146).

Amb aquestes definicions, hem considerat també la proposta que fa Kozulin (2000) al referir-se als instrument psicològics aplicats a l'educació, a partir de la teoria de l'activitat mediada de Vigotsky, que considera el mediador com portador de signes, símbols i significats. Aquesta consideració d'aportar informació a determinats esdeveniments observables i mesurar-los és el que hem vist que es defineix com a indicador:

Tanto las ciencias como las humanidades tienen sus propios sistemas de instrumentos simbólicos de orden superior, características de unas áreas específicas de conocimiento. Por lo tanto, podemos hablar de distintos lenguajes disciplinarios en un sentido más formal que metafórico. La matemática, la física, la filosofía, la crítica literaria y otros campos tienen sus propios lenguajes, es decir, sus propios sistemas para representar, organizar y operar con recursos simbólicos. Estos recursos no son arbitrarios sino que reflejan unas prácticas socioculturales objetivas que conducen a la formación de un campo de conocimiento dado. (Kozulin, A., 2000, p. 186).

En aquests sentit, es considera la relació que s'estableix entre el món observable i els constructes mentals, segons afirma Casas (1991: 75, 80-81):

Al procés sistemàtic d'assignar valors als casos individuals referits pel concepte se l'anomena operacionalització del concepte. Per operacionalitzar un concepte cal especificar una *variable observable* que el reflecteixi. A aquesta variable se

L'anomena INDICADOR. Els indicadors proporcionen el pont entre els constructes mentals i el món extern.[...] Segons Grawitz, un indicador és una variable observable, però evita la noció de variable: un indicador és una dada observable que permet aprehendre les dimensions, la presència o absència d'un atribut donat en la realitat estudiada. [...] Els indicadors existeixen abans d'operacionalitzar un concepte, perquè formen part de l'operacionalització [...] sempre operacionalitzem a través d'indicadors.(Casas, F., 1991, pp. 75, 80-81).

En aquest estudi s'entén «indicador» com a Instrument psicològic que ens permet copsar el coneixement de la realitat de certs esdeveniments situats en un context sociocultural determinat. De fet, entendre la realitat és un dels objectius d'aquesta recerca, per avaluar, intervenir i millorar la qualitat de vida dels diversos agents actius del centre, el servei o el programa (infants, professionals, famílies i comunitat). Partim de la idea que un indicador intenta copsar una realitat a partir de l'establiment de relacions amb una realitat psicosocioeducativa concreta. El constructe «indicador», doncs, és entès com un instrument psicològic que ens permet conèixer un fragment determinat de la realitat. L'indicador actua de mirall de la realitat, i per tant, llegirem el que ens diu la realitat en funció de la nostra mirada (ment).

El procés d'elaboració d'un sistema d'indicadors implica una mirada determinada. Com afirma Guibourg (2006: 54):

El proceso de elaboración de indicadores entraña un juicio sobre los servicios estudiados: sus componentes, procesos, resultados, infraestructura material... Los indicadores han de decir algo sobre la calidad del servicio, lo que supone una valoración de las características que aportan a la calidad de la atención a la infancia y a su familia. En última instancia, el conjunto de los indicadores, debe reflejar un ideal de servicio. Es el análisis de los resultados obtenidos, el que ha de mostrar la realidad del servicio u permitir orientar las propuestas de mejora, encaminadas a aproximarse al ideal expresado a través de los indicadores. (Guibourg, I., 2006, p. 54).

Quant a la utilitat dels indicadors, Casas (1991: 163) afirma:

Els indicadors no han aparegut per ser alternativa de cap procediment científic existent. Els indicadors són un artilugi epistèmic, un instrument que ens ajuda a construir el coneixement, i que poden ser utilitzats de moltes maneres diferents. Una d'elles consisteix en ser auxiliars d'un procés de mesurament científic, d'aproximació a diferents realitats.

Per tant, la utilitat i pertinença dels indicadors en un àmbit determinat de recerca, sigui bàsica o aplicada, o en una fase determinada d'estudi d'un fenomen, no depèn en absolut dels indicadors per se, sinó del fet de disposar de teories científicament sòlides i adequades a l'estudi del fenomen en qüestió. (Casas, F., 1991, p. 163).

En aquest sentit, es corrobora que el procés d'elaboració d'un sistema d'indicadors ha de basar-se en una perspectiva teòrica i pràctica sòlida. Les investigacions entorn de la petita infància, amb un enfocament contextualitzat i interaccionista del procés de desenvolupament i aprenentatge de l'infant, ens aporten una visió de la criatura com un subjecte actiu i un protagonista de ple dret en el seu procés de socialització que, en interacció amb d'altres, aporta la construcció de l'activitat conjunta. Prendre aquesta perspectiva implica considerar el subjecte com a ciutadà únic i irrepetible, però també com a subjecte que pertany a un grup social determinat ubicat en un context determinat, que comparteix uns drets, uns deures i unes oportunitats comuns.

Situar la petita infància com una categoria social, amb una forma de relacionar-se amb les altres categories socials, amb drets i obligacions, com a agent actiu i participatiu, que aporta quelcom a la construcció conjunta de les activitats socials, amb veu pròpia,

suposaria la possibilitat d'elaborar un sistema d'indicadors, a partir d'una selecció de les necessitats bàsiques la satisfacció de les quals hauria d'estar organitzada en funció d'un estàndard de qualitat de vida (Guibourg, 2006: 57-58):

Gómez Granell (2001), directora de l'Institut Infància i món Urbà de Barcelona, planteja que un sistema d'indicadors per a la infància urbana que serveixi per avaluar i detectar les seves necessitats, ha de garantir:

- l'avaluació de la situació de la infància entre 0 a 18 anys, amb la incorporació d'elements de comparació temporal i territorial (sobretot en comparació amb Europa), sempre que les dades existents ho permetin
- la centralitat del concepte de qualitat de vida dels infants i la descripció de la situació de la infància en tota la seva complexitat i amplitud, des de una perspectiva integral, no fragmentada i inspirada en la seva representació com a categoria social, amb els seus drets específics de ciutadania
- l'anàlisi continuat de les necessitats del col·lectiu objecte d'estudi i l'adequació de les polítiques i dels recursos existents. La detecció de necessitats constitueix una qüestió complexa que implica tenir en compte aspectes teòrics, metodològics, institucionals, sociològics i polítics en continua transformació. Només la continuïtat pot garantir un mètode d'anàlisi de les necessitats susceptible d'orientar les solucions apropiades
- un plantejament transversal que superi la sectorialització informativa i la necessitat de que el sistema d'informació sigui capaç de conèixer i relacionar dades procedents de diferents àmbits d'actuació institucional (estiguin directa o indirectament relacionats amb la infància)
- la integració d'informacions quantitatives i qualitatives tant aquelles que puguin proporcionar base empírica com aquelles que incorporin elements de reflexió i prospectives
- la capacitat de descriure tendències i escenaris de futur amb la finalitat de poder orientar als que prenen les decisions en relació amb les polítiques i serveis que han de ser creats i reestructurats
- la flexibilitat per adaptar-se als canvis de les problemàtiques i les situacions, oferint solucions obertes, revisant, si convé, els propis instruments metodològics
- la definició dels àmbits de contingut sobre els que tractarà la informació
- la promoció d'instàncies de participació de les entitats ciutadanes i professionals que treballen en el camp de la infància i la família. (Guibourg, 2006, pp. 57-58)

Però com assenyala Guibourg (2006), una altra dificultat amb la qual ens trobem en parlar de sistemes d'indicadors per a la infància és amb la «invisibilitat estadística» de la infància. Aquest problema s'agreuja amb la petita infància, ja que hi ha moltes dades estadístiques del context que no consten als anuaris estadístics ni tan sols als ajuntaments, atès que es tracta d'una franja d'edat en què l'ensenyament no és obligatori i que existeix un buit legal quant a les condicions que han de complir els espais i els centres de 0 a 3 anys; com que la majoria són serveis privats, no es poden avaluar, ja que manquen aquestes dades estadístiques. A més, hi ha informacions en les quals consta la presència dels infants però no com a unitat d'observació diferenciada. Sí hi ha molta informació dels adults (família o professionals) que estan en relació amb els infants però no hi ha una informació directa dels infants. Els menors estan representats per categories adultes, inclosos com una part indistinta de la unitat de referència més àmplia, com són centres o escoles i famílies. Aquesta imatge que ens ofereixen les estadístiques de les poblacions implica considerar l'infant com un subjecte passiu i dependent i, per tant, aquesta impedeix la visualització de la infància com un grup social.

Com diu Casas (1996:152):

Trabajar con indicadores de forma rigurosa es un proceso arduo. Mejorar un sistema de indicadores conlleva un trabajo constante de análisis y aprendizaje a partir de los errores y lagunas que el sistema va mostrando. No olvidemos, sin embargo, que profundizar paso a paso en la explicación y comprensión de fenómenos sociales y psicosociales complejos puede resultar también apasionante. Si lo hacemos con espíritu positivo, el aprendizaje logrado nos permitirá cada vez evaluar e intervenir mejor, y ello, sin duda, además de comportar satisfacción profesional, será la mejor contribución a la mejora de la calidad de vida de otros ciudadanos. (Casas, F., 1996, p. 152).

Proposar un sistema d'indicadors ha comportat tradicionalment fer una divisió entre «indicador quantitatiu» i «indicador qualitatiu». El primer fa referència a dades concretes i quantitativament demostrables. El segon va molt més enllà i intenta mostrar una situació concreta o abstracta, però a causa de la concepció tradicional, s'ha titllat de «subjectiu», i de «poc científic».

Casas (2010: 25) ens proposa la seva visió sobre aquest debat:

En los años sesenta del siglo pasado, el denominado «movimiento de los indicadores sociales» (Casas, 1996) tuvo un gran impacto en las políticas públicas, incluso a nivel internacional, conllevando nuevas iniciativas para la recopilación sistemática de datos que pudieran configurar los denominados «indicadores subjetivos»: Datos sobre la satisfacción de la población (adulto, claro) de un territorio acerca de distintos aspectos y ámbitos de sus vidas.

La noción de «calidad de vida» aglutinó la idea de que para evaluar si las cosas van «a mejor» socialmente es necesario disponer no solo de datos de las condiciones materiales observables «objetivas» de vida, sino también de las percepciones, evaluaciones y aspiraciones de los ciudadanos que viven en tales condiciones. En otras palabras, no es suficiente que un producto «tenga» calidad, sino que también el usuario debe «percibir que la tiene». Esta reflexión asumida en el mundo del comercio pasó a ser tenida en cuenta en el mundo de los servicios públicos y de las actuaciones políticas en general. De ahí la proliferación «índices» de progreso, de bienestar, de felicidad, o de calidad de vida que pretenden “medir” el estado de las naciones, publicando rankings que despiertan recelos de todo tipo.

Sin embargo, a lo largo de estas cuatro décadas de debates en torno a los indicadores subjetivos, que conlleva la elaboración de complejos sistemas de indicadores por parte de múltiples organismos internacionales, sólo han aparecido recientemente tímidos intentos de proponer indicadores que evalúen el bienestar de la población infantil, con un ínfimo número de propuestas que incorporen indicadores subjetivos, es decir, datos obtenidos preguntando directamente a niños, niñas o adolescentes sobre sus opiniones, puntos de vista, evaluaciones o aspiraciones de forma sistemática. (Casas, F., 2010, p. 25).

En aquest sentit, un sistema d'indicadors és un seguit de dades estadístiques, recollides en diferents moments i que faciliten les comparacions entre diversos contextos, territoris, poblacions, tipologies de serveis, alhora que aporten informacions rellevants i útils per a la millora del territori o el servei sobre aspectes que cal modificar o implementar. Quan es fan comparacions, s'acostuma a utilitzar els indicadors de forma numèrica, categoritzats per àmbits, encara que cada cop més es van utilitzant les comparacions més qualitatives i interpretatives de forma global. Com exposa Sarramona (2003: 164-165):

L'avaluació dels sistemes educatius ha superat clarament l'etapa dels simples resultats escolars per endinsar-se en moltes altres dimensions de l'educació: el currículum, els programes educatius, el professorat, els diversos serveis del sistema, la inspecció, la pròpia administració educativa..., és a dir, el sistema en el seu conjunt (Tiana, 1998, p. 27). Una altra qüestió són les tècniques utilitzades i la forma de presentar els resultats. Sobre això es podria argumentar, amb raó, que els resultats dels estudis d'avaluació de caràcter general resulten merament indicatius; que tals resultats, expressats en forma de puntuacions d'una escala o mitjançant percentatges d'encerts als ítems de les proves, no reflecteixen la complexitat que suposa l'educació. Però admetent aquesta realitat, segueix sent vàlida la necessitat de comptar amb informació general del sistema de caràcter quantitatiu en diverses dimensions (indicadors), que no és excloent d'informacions més precises que s'aconsegueixen mitjançant l'avaluació interna i externa dels centres, a més de l'avaluació del professorat, sempre de caràcter més qualitatiu. I aquesta informació del sistema també avança en la utilització de mesures més qualitatives i en l'avaluació de dimensions que es vinculen més a les actituds, per exemple, sense oblidar la referència feta a les relacions entre variables contextuais i de procés. [...] L'avaluació presenta la doble dimensió de tècnica i d'ètica (Chavarría i Borrell, 2002). La primera exigeix dissenys precisos i rigorosos, que donin validesa als resultats obtinguts i confiança pel que fa a la metodologia utilitzada. En aquest mateix apartat entraria la garantia que la informació

proporcionada resulti rellevant. L'avaluació ha de ser també ètica, entenent com a tal que tant el procés com els resultats no partiran de propòsits preconcebuts ni buscaran la legitimitat d'ideologies o programes, sinó que l'avaluació tindrà com a meta el benefici dels subjectes destinataris; és a dir, la recerca de les mesures més adients per al seu desenvolupament i millora. Aquestes dimensions resulten a vegades difícils de separar, però totes dues han de ser-hi presents. Una manera de legitimar l'avaluació del sistema, com la d'altres nivells, és realitzar-la de manera que els implicats puguin participar. (Sarramona, J., 2003, p. 164-165).

Les aportacions d'aquest autor són de gran valor també per a la nostra recerca en diversos sentits. En primer lloc, expressa clarament la necessitat d'utilitzar un sistema d'indicadors tant quantitius com qualitius, i crear-lo sota aquesta base. En segon lloc, ens aporta una aproximació sobre la tipologia d'indicadors, que tot seguit abordarem. En tercer lloc, resalta la importància de la dimensió ètica, tants cops poc contemplada en qualsevol investigació.

Quant a la tipologia d'indicadors, Casas (1991: 83), fa una distinció entre el que considera «indicador empíric» i «indicador conceptual»:

Critto distingeix entre indicadors empírics i indicadors conceptuals: “un indicador conceptual és una observació interpretada”[...] “quan una sensació, o una dada, és interpretada en funció d'una dimensió donada, passa a ser indicador”. Mentre que es parla d'indicador conceptual per referir-se a determinada dimensió de la qual s'inferix la conducta d'una altra dimensió d'especial interès per l'investigador. L'indicador conceptual, en comptes de vincular una dimensió amb una observació, vincula entre si dues o més dimensions”... “El conjunt de les relacions entre dimensions definides pels indicadors conceptuals, sistemàticament integrades, s'expressa en els models teòrics més amplis i profunds que van explicant, en nivells concèntrics i successius de generalitat, la multiplicitat d'allò observable.”(Casas, F., 1991, p. 83).

A partir d'aquestes consideracions, en aquest estudi hem adoptat tres tipologies d'indicadors, que fan referència al context, al procés i al resultat.

Quant als **indicadors de context**, utilitzar indicadors per avaluar el context ens serveix per comprendre molts aspectes que poden condicionar la intervenció. En la primera dimensió del sistema d'indicadors que proposarem en el capítol cinquè, els indicadors escollits són de context. Considerem necessaris aquests indicadors per saber la situació en la qual es troba l'avaluació, precisament per contextualitzar les intervencions.

Els **indicadors de procés** són els que s'executen per assolir uns resultats. En el procés compta tenir bons recursos o no tenir-ne. La major part d'indicadors que es proposaran en el sistema d'indicadors són de recursos (materials i humans).

Els **indicadors de resultat** estan condicionats pel procés i en el procés compta tenir bons recursos o no tenir-ne.

La proposta del sistema d'indicadors –que presentem al capítol sisè–, té a veure amb indicadors de context, de procés i de resultat que poden servir per estudiar la qualitat. S'avalua la qualitat tenint en compte aspectes com els que s'enumeren a continuació:

- Accés als serveis.
- Oferta generalitzada dels serveis.
- Recursos organitzatius.
- Recursos econòmics.
- Recursos materials i personals dels serveis.

- Treball en xarxa interdisciplinari.
- Coordinació.
- Participació i implicació dels agents.
- Acompliment dels objectius dels serveis.
- Formació continuada.
- Acció preventiva.
- Comunicació fluida.
- Avaluació de les actuacions i comunicació dels resultats.
- Qualificació dels professionals.

3.4. Els serveis d'atenció a la infància i els indicadors de qualitat

Àngel (2004: 5) insisteix en la necessitat de poder disposar de serveis de qualitat per a la petita infància:

L'atenció i l'educació dels infants durant la primera infància tenen una extraordinària importància. Els infants, els pares i la comunitat en general han de poder disposar de serveis d'atenció a la infància que siguin de qualitat i que al mateix temps guardin, i atenguin, i també eduquin els infants i donin suport als pares per poder exercir dignament la seva funció d'educadors. Això afavorirà sens dubte les condicions d'igualtat d'home i dona en el treball i en la cura dels fills, i permetrà equilibrar les responsabilitats familiars i laborals de tots dos. (Àngel, C., 2004, p.5).

A partir de la creació de diferents centres per a la petita infància al llarg dels darrers anys, es va començar a parlar de «qualitat». Dahlberg, Moss i Pence (1999: 17) fan referència al terme «qualitat» en aquest sentit:

Per a la majoria de la gent, la qualitat comporta un repte, una cosa a atènyer, més que un problema, una cosa que s'ha de qüestionar. A mesura que han augmentat els recursos en les institucions en la primera infància, també ho ha fet l'atenció que es posava en el tema de la qualitat. (Dahlberg, Moss i Pence, 1999, p. 17).

Així doncs, el debat se centra en què és el que representa la qualitat en els centres i els serveis de la primera infància.

Àngel (1998: 241) considera que hi ha un consens sobre uns supòsits bàsics, que poden ser indicadors de la qualitat d'un centre o servei:

- Projecte educatiu facilitador del desenvolupament i l'aprenentatge dels nens en un context educatiu adequat, amb participació de pares i mestres i amb especial referència als aspectes d'interacció i diversitat.
- Acció de treball en equip en tot el procés educatiu.
- Objectius educatius que responguin a les necessitats dels nens, dels pares i de la comunitat.
- Planificació i desenvolupament d'un currículum que sigui polivalent i continu i que relacioni el centre amb les experiències de l'entorn.
- Atenció a la diversitat cultural, ètnica, religiosa i individual.
- Condicions d'espai, materials, higièniques i d'organització, adequades al desenvolupament i l'aprenentatge.
- Formació inicial universitària i formació permanent dels educadors.
- Participació dels pares i de la comunitat en el procés educatiu.
- Col·laboració amb altres professionals i tècnics d'altres serveis.

La qualitat en els centres implica igualtat; tots els infants han de tenir igualtat d'oportunitats en l'educació i en la cultura. Actualment es parla d'altres conceptes relacionats amb la igualtat d'oportunitats, com són «excel·lència», «equitat», «inclusió» i «harmonia», com exposen Tharp, Estrada, Stoll i Yamauchi (2002: 26):

Se puede obtener un aumento señalado en la excelencia, la equidad, la inclusión y la armonía mediante una mejor comprensión de la actuación de la sociedad humana en las relaciones sociales, la enseñanza y el aprendizaje, y el diseño de actividades para la clase. (Tharp, Estrada, Stoll, Yamauchi, 2002, p. 26).

En relació amb aquests aspectes, darrerament s'ha elaborat, després de diversos treballs anteriors a Austràlia i a Nordamèrica, un material d'avaluació per als centres educatius, l'Índex for Inclusion (Booth i Aisncow, 2002). Darrerament s'estava adequant una nova versió per avaluar centres d'educació infantil i primària, ja que la darrera versió està pensada específicament per proposar la metodologia d'avaluació en centres d'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat. Segons Miquel (2009: 140), durant el curs 2007-08 es van afegir al projecte de la implementació de l'Índex a Catalunya una escola pública d'educació infantil i primària, dos centres concertats amb totes les etapes d'educació obligatòria i un centre públic de secundària. La participació dels centres es basa en el seu interès per aquest material i per la disponibilitat de participar en el projecte. També, el Departament d'Educació s'ha compromès en el repartiment del material recollit en un disquet als EAP⁴⁸ i als Centres de Recursos pedagògics i als assessors LIC⁴⁹.

L'objectiu de l'índex és ajudar les escoles a identificar en quin punt es troben respecte del grau d'inclusió o exclusió de les seves pràctiques amb la finalitat de promoure canvi i progrés en el pensament i en les pràctiques. L'índex es proposa fomentar la participació de l'alumnat i de la comunitat escolar, centrant-se en els processos de desenvolupament del centre com a institució i del professorat, i està dirigit a prendre decisions dins del centre. En el procés d'avaluació es distingeixen diverses fases:

- 1a) negociació: consisteix a informar la comunitat escolar per facilitar-ne l'adhesió.
- 2a) coordinació: es constitueix un grup coordinador –representatiu dels diversos estaments del centre– que liderarà el procés.
- 3a) auditoria inicial: realitzada a partir d'enquestes adreçades als diversos membres de la comunitat escolar (alumnat, professorat i famílies), a partir de les quals es recullen proves del que es vol mesurar, i el grup coordinador valora les respostes.
- 4a) millora: el grup coordinador fa recomanacions sobre els objectius de millora.
- 5a) segona auditoria, que es realitza al cap d'un temps –que prèviament ha estat consensuat– per avaluar si s'ha seguit o no el procés. Es tornen a recollir proves per establir comparacions amb la tercera fase.
- 6a) plans de futur: es proposen accions per dur a terme i que implicaran millorar la pràctica.

L'índex consta de tres dimensions que inclouen diverses categories i subcategories amb 43 indicadors en total. La primera fa referència a la creació de cultures inclusives i les categories són: construir comunitat i establir valors favorables a la inclusió; la segona dimensió fa referència a generar pràctiques inclusives i inclou les categories: desenvolupar una escola per a tots i organitzar suports per a la diversitat; i la tercera dimensió fa referència a desenvolupar pràctiques inclusives i les dimensions són: orquestrar l'aprenentatge i mobilitzar recursos.

Aquesta eina de treball es proposa caminar cap a una escola per a tots i totes, cap a una educació inclusiva. En aquest sentit, Giné (2009: 24) exposa cinc grups de factors que són efectius per una educació inclusiva:

1. La col·laboració entre el professorat

---

⁴⁸ Equips d'assessorament psicopedagògic.

⁴⁹ Professionals de recolzament en llengua i cohesió social.

2. La cooperació entre els estudiants en l'aprenentatge
3. Resolució compartida de problemes, sobretot en relació amb els trastorns de conducta
4. Agrupaments heterogenis al costat d'un plantejament flexible de la instrucció que contempli rutes d'aprenentatge diferents
5. Metodologies efectives d'ensenyament basades en la valoració psicopedagògica, expectatives altes, seguiment personal, i avaluació

Zabalza (1996) planteja un seguit de requisits que s'han de donar en els centres que atenen la primera infància:

- qualitat vinculada als valors i les creences, amb equilibri entre els aspectes de cura i els d'educació;
- qualitat del disseny, en els aspectes de disseny del servei, planificació d'experiències i de recursos personals i materials;
- qualitat dels processos, en els aspectes de model educatiu, relació, diversitat d'experiències, continguts curriculars, avaluació, participació dels pares i de la comunitat;
- qualitat dels resultats, amb especial atenció a la diversitat i als nens amb necessitats educatives especials; plantejament de mètodes qualitius i quantitius, dels nens i dels pares en relació amb els resultats i als processos.

Tots aquests aspectes que assenyala Zabalza són importants, però especialment en els centres d'atenció a la primera infància el que resulta crucial per definir qualitat són les relacions que s'estableixen amb els infants, entre els infants i entre els infants i els adults, i com aquestes relacions estan a la base de la cura, de l'atenció i de l'educació de l'infant petit. És molt important que els infants mantinguin vincles afectius sòlids i forts amb els seus educadors del servei o el centre. També resulten importants aspectes vinculats als recursos dels serveis i la satisfacció dels usuaris.

En aquest sentit, les recerques realitzades pels investigadors, les línies de bones pràctiques que cal seguir i els models utilitzats han portat a aplicar criteris per poder avaluar els resultats en els centres i els serveis de la petita infància. Com assenyalen Dahlberg, Moss i Pence (1999: 182-183), aquests criteris s'inclouen principalment en tres grups, que es refereixen a l'estructura, el procés i el resultat:

Els criteris relacionats amb l'*estructura* (que sovint es coneixen com a criteris de l'«input») es refereixen als recursos i a les dimensions organitzatives de les institucions, com la grandària del grup, els nivells de formació del personal, les ràtios infants/adults i la presència i contingut del currículum. Els criteris relacionats amb el *procés* es refereixen a allò que passa a la institució, en particular les activitats dels infants, el comportament del personal i les interaccions entre infants i adults. Aquesta categoria es pot estendre a les relacions entre la institució i els pares. Els criteris referents al *resultat* tenen a veure amb certs aspectes de l'infant, com el desenvolupament que es creu que és el desitjat, però també amb la posterior escolarització dels infants petits, i el rendiment social i econòmic que algunes vegades s'estén fins a l'edat adulta. Un altre resultat és també rebre algun tipus d'atenció (tot i que menys que en molts altres camps): la satisfacció dels clients quan es tracta de pares que són els suposats usuaris dels serveis de la primera infància. Aquest emergent èmfasi en la satisfacció dels pares, com s'ha dit, reflecteix «una concepció generalitzada de la qualitat de l'atenció a la infància que té en compte l'interès i les inquietuds dels pares». (Dahlberg, Moss i Pence, 1999, pp. 182-183).

A partir d'aquesta fonamentació, en aquest estudi s'ha elaborat la tipologia dels indicadors.

De totes formes, es constata la necessitat de proposar objectius concrets sobre la manera de millorar la qualitat en els centres i els serveis d'atenció a la infància. En aquest sentit, el Tercer Programa d'Igualtat d'Oportunitats de la Comunitat, va encarregar a la Xarxa Europea d'Atenció a la Infància⁵⁰, presidida pel professor Peter Moss, de la Universitat de Londres, que establís criteris per poder definir la qualitat dels serveis que atenen la primera infància, i unes condicions sense les quals es faria difícil aconseguir aquests objectius. Previ a aquests criteris consensuats, es va portar a terme un Seminari Europeu a Barcelona sobre la qualitat en els centres d'atenció a la infància, finançat per la Comissió Europea i organitzat per la Xarxa d'Atenció a la Infància, en el marc del Segon Programa per la Igualtat d'Oportunitats de la Comissió (1990).

A continuació presentarem una anàlisi dels dos documents de debat aportats a partir del seminari, un sobre la definició de la qualitat en els serveis i un altre sobre la garantia de qualitat i el seu control. Aquests documents van ser elaborats per Balaguer i Mestres, de Barcelona, i Penn, de la Regió de Strathclyde d'Escòcia, Regne Unit (1990). Es va arribar a un consens comú quant a la qualitat i a la garantia de la qualitat, la qual cosa va constituir un bon exemple de la col·laboració europea. Aquest consens comú va implicar prendre una perspectiva general quant a la necessitat de garantir la qualitat dels serveis i l'accés igualitari de tots els infants als centres i els serveis de la comunitat. Es va acordar també que els serveis infantils eren una qüestió pública en què les autoritats públiques haurien de tenir un paper imprescindible, així com en la provisió directa dels serveis i en la garantia dels recursos adequats i altres condicions necessàries per assegurar un accés igualitari als serveis de qualitat.

A- Quant a la definició de la qualitat dels serveis

Es proposen tres perspectives diferents a partir de les quals es pot examinar la qualitat:

- La perspectiva dels infants: en el cas d'infants petits, ha de ser deduïda pels adults.
- La perspectiva dels professionals: encara que acostuma a haver-hi coherència entre el grup de professionals, també hi ha divergències, segons basin la seva pràctica en un enfocament educatiu o sanitari, o segons siguin investigadors o treballadors dels serveis. La manca de coherència en els serveis queda reflectida en les diverses percepcions dels diferents grups de professionals.
- La perspectiva dels pares: constitueixen un grup homogeni, tenen interessos comuns però són tan particulars com els seus propis fills.

Qualsevol definició de «qualitat» és transitòria; per això, arribar a proposar uns indicadors de qualitat constitueix un procés dinàmic i continu de reconciliació de les prioritats de diferents grups i interessos, canviant al llarg del temps. Ara bé, hi ha un seguit de garanties que ha de proporcionar qualsevol centre o servei que atén a la primera infància, perquè els infants puguin tenir l'oportunitat d'experimentar:

- una vida sana,
- expressió espontània,
- estimació com a individus,
- dignitat i autonomia,
- confiança en ells mateixos i entusiasme per aprendre,
- un entorn estable d'aprenentatge i atenció,

---

⁵⁰ La xarxa és una comissió creada pel Parlament Europeu dins del marc del Segon Programa d'Igualtat d'oportunitats per a Home i Dona

- sociabilitat, amistat i cooperació amb els altres,
- igualtat d'oportunitats sense tenir en compte el sexe, la raça i la discapacitat,
- varietat cultural,
- suport com a membres d'una família i d'una comunitat i
- felicitat.

A partir d'aquestes consideracions, i determinant unes normes mínimes, basades en uns valors necessaris que han de tenir els serveis i els centres d'atenció a la petita infància, s'organitzen uns indicadors de qualitat en 10 àrees o blocs amb uns indicadors elaborats en forma de pregunta per cada dimensió, i que són:

Àrees relatives als criteris de qualitat	Descripció de l'àrea	Indicadors de qualitat expressats en forma de pregunta
Accés i utilització	Examina el procés per accedir als serveis i l'adaptació i flexibilitat del servei a les necessitats individuals de les famílies.	<p>És fàcil per a un infant accedir a un determinat servei?</p> <p>Quin tipus de requisits d'admissió existeixen?</p> <p>Quines prioritats s'imposen?</p> <p>Qui controla les administracions?</p> <p>Són possibles les apel·lacions contra decisions d'admissió?</p> <p>Poden els pares afrontar els costos del servei?</p> <p>És fàcil desplaçar-se des de casa fins al servei?</p> <p>Existeix la possibilitat de negociar les hores o els dies d'assistència?</p> <p>Les rutines de l'escola infantil o el centre són flexibles o rígides?</p>
Entorn	Examina diferents aspectes de l'entorn físic dels serveis i cobreix un extens nombre de factors.	<p>Són segurs els entorns interiors i exteriors del servei?</p> <p>Inspiren sanitat?</p> <p>Estan protegits contra riscos i perills evidents?</p> <p>Es facilita l'accés d'infants o adults discapacitats?</p> <p>Són atractius els entorns? Estan ben dissenyats?</p> <p>Són estèticament agradables?</p> <p>Estan ben ventilades les sales? Són càlides?</p> <p>Ofereix el centre diverses possibilitats per a jocs tant d'interior com d'exterior?</p> <p>Existeix espai suficient per al joc i el descans?</p> <p>Són les sales suficientment espaioses per permetre el lliure moviment, a la vegada que suficientment confortables per a l'exercici d'activitats tranquil·les i de relaxació?</p> <p>Són correctes les instal·lacions de la cuina?</p> <p>És nutritiu el menjar?</p> <p>Es presenta de forma atractiva el menjar?</p> <p>Constitueix el temps de menjar un plaer o un esforç?</p> <p>Estan ben equipats les sales de canvi i els lavabos?</p> <p>Existeix un espai adequat per a magatzematge?</p> <p>Existeix un espai adequat per al personal?</p> <p>Existeix un espai adequat per als pares?</p> <p>Existeix un espai per rebre visites i proporcionar informació?</p>

Capítol III. Els indicadors de qualitat

<p>Activitats d'aprenentatge</p>	<p>Es refereix a les activitats que faciliten i incrementen el desenvolupament cognitiu i social dels infants.</p>	<p>Existeix un camp comprensiu d'activitats per a la infància? Hi ha oportunitats de desenvolupar les tècniques lingüístiques orals i escrites? Existeix la possibilitat de desenvolupar programes bilingües? Hi ha oportunitats de desenvolupar els conceptes bàsics matemàtics? Es promou l'expressió musical i les tècniques musicals? Es promouen les tècniques artístiques i l'apreciació estètica? Tenen els infants l'oportunitat d'expressar-se a través de la interpretació dramàtica, els titelles i la mimica? Es promou l'interès pels conceptes biològics i científics? Existeix l'oportunitat de desenvolupar la coordinació motriu i el control corporal? Comprenen els infants els conceptes bàsics de sanitat i higiene? Tenen els infants coneixement de la comunitat local i de les activitats que s'hi porten a terme? Està ben equipat el centre o l'escola infantil amb una varietat de mobiliari i activitats que promouen l'aprenentatge? Poden els infants exercir un cert control sobre l'estructura i el ritme de les activitats?</p>
----------------------------------	--	--

<p>Relacions</p>	<p>N'existeixen en diferents nivells i en moltes direccions: entre l'adult i l'infant, entre infants i entre adults.</p>	<p>Té el personal coneixement, comprensió i experiència sobre el desenvolupament infantil? Hi interaccionen els infants de forma càlida? Existeix continuïtat entre personal i infants? Són estables les relacions? El personal coneix i entén les històries personals dels infants? Com tracta el personal els infants que es comporten de forma irritable o que es mantenen al marge? Respon el personal ràpidament i amb respecte a les demandes dels infants? Sap reaccionar el personal en cas d'emergències o d'esdeveniments especials? El personal promou activament l'aprenentatge? Hi ha tant homes com dones com a models de treball? El personal desenvolupa la cooperació en el joc i dóna suport a les relacions entre els infants? Hi ha activitats iniciades pels mateixos infants? S'ofereixen oportunitats adequades als jocs entre els nens sense interrupció per part de l'adult? Existeixen espais de joc que no estiguin controlats pels adults? Poden escollir els infants amb qui jugar? Existeixen grups de nens coetanis o són grups de nens d'edats diverses? Es permet als germans ser companys de joc? Són estables les relacions entre infants? Es dóna suport a les amistats? Hi ha bones relacions entre els adults? Existeix una relació jeràrquica entre els adults? Existeixen amistats entre els adults? Els professionals gaudeixen del seu treball i se senten segurs i complaguts? Segueix el personal les instruccions del centre sense comprendre-les o discutir-les?</p>
<p>Opinions del pares</p>	<p>Investiga la natura de l'associació entre pares i totes les persones dedicades a la cura dels seus fills.</p>	<p>Es constaten les opinions de les famílies quant a les instal·lacions infantils? Se senten ben acollits els pares? Disposen de temps per deixar els fills i recollir-los? Consideren que reben prou informació sobre el progrés dels seus fills? Poden donar informacions sobre el procés dels seus fills? Estan informats els pares de les activitats i les rutines i de les raons per les quals es realitzen? Poden fer comentaris i aportar suggeriments sobre les activitats i les rutines? Poden participar als menjars o a altres activitats del centre i ser-hi presents? Participen a la discussió i la preparació del programa d'activitats del centre? Poden participar a la direcció de l'escola infantil, a la selecció del personal o al control financer dels recursos?</p>
<p>La comunitat</p>	<p>La comunitat és un concepte que va més enllà del veïnatge immediat i implica interessos superposats i agrupacions de gent i llocs dels quals l'infant forma part. Descobrir fins a quin punt el centre o el servei és sensible a aquestes influències externes constitueix un criteri de qualitat molt útil</p>	<p>Forma part de la comunitat local el centre o el servei? Viuen a la localitat els membres del personal? Es veuen reflectits en les activitats diàries els interessos i prioritats de l'entorn local? Visiten els infants les instal·lacions locals? Les persones de la comunitat que no són pares ni membres del personal tenen l'oportunitat de visitar el centre? Existeixen altres activitats que es desenvolupen en el centre on els infants reben atenció i són educats? Poden participar els infants en esdeveniments de la</p>

		comunitat?
Valoració de la diversitat	Es refereix a la mesura en la qual s'amplia el concepte de normalitat i al punt en el qual s'accepta l'heterogeneïtat.	Com es resolen els problemes de diferència de sexe? Com es comporten els infants enfront del racisme, encara que no hi hagi infants o educadors de color? Com es tracta la discapacitat en nens, personal o pares? En quina mesura és sensible i tolerant el personal i els infants enfront de les diferències individuals? S'intenta realment comprendre i valorar els estereotips i permetre la diversitat cultural? Existeixen recursos i suport complementari en cas que se'n necessiti?
Avaluació dels infants	Es refereix a criteris sobre l'avaluació dels progressos dels infants i a la valoració del punt fins el qual es reconeixen i es tracten els problemes o les aptituds específics.	Els infants són controlats regularment? Es controla el desenvolupament i progrés de cada infant, s'enregistra i es discuteix? Es respecten l'autonomia i la intimitat de cada infant? Es respecta la confidencialitat? Estan a disposició de les famílies els informes? En l'avaluació, es tenen en compte les observacions i els comentaris dels pares? Es disposa de l'ajut d'un especialista, si és necessari, tant per a problemes mèdics com psicològics específics per permetre el desenvolupament d'activitats concretes com la música, l'art o la natació?
Distribució dels costos	Valoració econòmica i financera.	Com es calculen els costos del centre? Com s'avaluen els beneficis a favor de les famílies? Com es calculen els salaris del personal? S'inclouen en els costos els recursos adequats i els recanvis de materials consumits? Hi ha un pressupost destinat a cobrir la baixa per malaltia del personal? S'hi inclou la contractació de personal? El pressupost destinat a l'alimentació és suficient per oferir una dieta equilibrada, variada i atractiva? S'inclouen en els costos les despeses derivades de les visites i les excursions dels infants i del personal? Qui cobreix els costos? Hi contribueixen els pares? S'analitzen aquests costos en relació amb l'índex de satisfacció dels usuaris? I dels resultats obtinguts pels infants? I en relació amb la rotació dels infants? I en relació amb l'índex de rotació del personal?
Ethos	El caràcter del centre és el resultat de l'equilibri entre aquests indicadors de qualitat, el seu grau d'integració i la utilització coherent. Com més positius i coherents siguin el programa i l'organització, com més s'apropin als valors de base, més fàcil serà arribar a aconseguir un servei de qualitat.	Promou el centre la sanitat? Estimula l'espontaneïtat i la lliure expressió dels infants? Assegura que els infants siguin respectats com a individus? Reconeix la dignitat i l'autonomia dels infants? Promou l'autoconfiança i l'entusiasme per l'aprenentatge? Ofereix un entorn estable d'aprenentatge i atenció? Estimula la sociabilitat, l'amistat i la cooperació amb els altres? Reconeix la igualtat d'oportunitats? Es troba representada la diversitat? Són feliços els infants? Té el centre establerts uns objectius que donin suport a aquests valors? Està tot el personal d'acord amb els principis del centre?

Taula 9. Adaptació dels criteris de qualitat segons Balaguer, Mestres i Penn, H.(1990).

Observem que aquests indicadors plantejats en forma de pregunta, si més no, ens poden ajudar a crear centres i serveis adreçats a la petita infància i a reflexionar sobre la qualitat d'aspectes pràctics en qualsevol centre o servei que atén a la primera infància. Així va ser en el nostre cas, en què la reflexió d'aquestes qüestions ens va permetre anar elaborant alguns indicadors del sistema que exposarem en l'apartat següent.

B- Sobre la garantia de qualitat i el seu control

En aquest segon document es proposen les accions que cal desenvolupar per garantir la qualitat i assegurar l'accés igualitari per a tots els infants. S'identifiquen un seguit d'àrees relatives a la garantia de qualitat i se suggereixen algunes preguntes clau que es poden plantejar. Se segueix la mateixa metodologia que en el primer document. Les àrees relatives a la garantia de qualitat que es proposen són:

- Política
- Legislació i normativa
- Finançament i recursos
- Planificació i control
- Assessorament i suport
- Contractació de personal
- Formació
- Recursos físics
- Investigació i desenvolupament
- Integració i coordinació dels serveis

Com observem, en aquest document de treball es tenen en compte la qualitat de vida dels infants, la qualitat dels serveis i les opinions dels professionals.

A continuació exposarem una breu presentació dels objectius generals de l'informe de la Xarxa Europea, publicat el 1996, i amb l'acord intern de la Unió Europea per aconseguir aquests objectius com a màxim el 2006. És important tenir presents aquests objectius perquè són el resultat d'un acord entre un seguit de països en relació amb uns principis que es consideren bàsics per als serveis i els centres d'atenció a la primera infància.

Els objectius generals en relació amb els serveis i els centres de la petita infància són:

- Que siguin accessibles per tots;
- Que hi hagi una oferta adequada de serveis, tant en zones urbanes com rurals;
- Que hi hagi una oferta adequada de serveis per a infants amb necessitats especials;
- Que hi hagi una atenció sana i segura, amb un enfocament pedagògic;
- Que hi hagi una relació estreta amb les famílies i les comunitats locals;
- Que s'atengui la diversitat i es flexibilitzin els serveis;
- Que hi hagi un increment de la possibilitat d'elecció per part dels pares;
- Que hi ha una coherència entre els serveis.

Pel que fa a les condicions necessàries perquè es compleixin aquests objectius:

- Cal un marc polític per a la provisió de serveis;
- Cal una coordinació de competències i d'àmbits;

- Cal un marc curricular;
- Cal una bona formació del personal i unes condicions laborals adequades;
- Cal una infraestructura adequada per a la planificació, el control, el suport, la formació, la recerca i el desenvolupament dels serveis;
- Cal un finançament adequat.

Els objectius específics proposats per la Xarxa Europea són:

- Cal un marc polític nacional per disposar de serveis de qualitat per a tots els infants;
- Els governs han de definir un programa que indiqui objectius, estratègies i recursos;
- La despesa pública en serveis infantils no pot ser inferior al 1 % del PIB;
- Els serveis finançats amb fons públics han d'oferir places per a almenys el 20 % dels infants menors de 3 anys;
- Han d'existir diferents modalitats de serveis i aquests han de ser flexibles quant als horaris;
- Els serveis han de donar suport a la diversitat ètnica, cultural i religiosa, han d'acollir els infants discapacitats i han de disposar de personal preparat específicament;
- La filosofia educativa de cada centre ha de ser elaborada per pares, personal del centre i grups interessats;
- Cal que hi hagi uns objectius educatius que potenciïn el desenvolupament i l'aprenentatge de l'infant i un programa organitzatiu definit;
- La ràtio de personal ha de tenir en compte el nombre d'infants i les edats. No serà inferior a:
  - 1 adult per cada 4 infants menors d'1 any
  - 1 adult per cada 6 infants d'1 a 2 anys
  - 1 adult per cada 8 infants de 2 a 3 anys
- Almenys una dècima part de l'horari laboral dels educadors serà per a preparació i formació;
- Un mínim d'un 60% del personal d'un servei haurà de tenir titulació superior. Tots han de tenir accés a la formació continuada;
- Un 20% dels treballadors de centres infantils han de ser homes;
- Tots els serveis han de complir les normes de sanitat i seguretat nacionals i locals;
- Cal tenir cura de l'espai interior i exterior i de l'equipament i el material, que ha d'anar d'acord amb els objectius i els criteris metodològics del centre;
- Els pares han de ser informats i han de poder participar a la vida del centre;
- Els serveis han d'establir vincles amb la comunitat;
- Els serveis han d'explicar, mitjançant informes, l'acompliment dels seus objectius;
- Cal anar avaluant regularment el progrés dels infants;
- Les opinions dels mestres, dels pares i de la comunitat han de formar part de l'avaluació.

Com observem, en les recomanacions de la Xarxa s'emfasitza també la formació del professional de l'educació, els seus requisits, la seva formació continuada i a les seves condicions laborals. En aquest sentit, es constata de nou tenir cura de la figura del professional. Maroy (2005) exposa algunes característiques del que suposa el treball del professional de l'educació:

- Un treball cel·lular amb d'altres professionals;
- Un treball més autònom a l'aula, també executor de normes superiors i amb controls externs;
- Un treball relacional i humà, es tracta de treballar per als alumnes i amb ells;
- Un treball amb activitats centrades en els infants, dins i fora de l'aula;
- Un treball amb més identitat professional que organitzacional;
- Un treball més pedagògic que de magister, més centrat en el procés d'aprenentatge que en el procés de transmissió de continguts.

En aquest sentit, Lang (1996) i Paquay (1994) ofereixen dues visions diferents però complementàries de les dimensions que han de formar part del professional de l'educació, dividides en sis pols o facetes:

- Pol acadèmic/faceta de mestre instruït;
- Pol artesà/faceta de practicant artesà;
- Pol de les ciències aplicades/faceta tècnica;
- Pol personalitzat/faceta personal;
- Pol d'actor social crític/faceta d'actor social;
- Pol professional/faceta de practicant reflexiu.

Aquests autors consideren que el professional ha d'aportar aquest conjunt global de característiques per desenvolupar la seva professió amb una certa qualitat.

A continuació, considerem interessant exposar alguns suggeriments que el Grup de Recerca en Educació Infantil (GREI) de la Universitat Autònoma de Barcelona, va plantejar a partir de les seves recerques sobre la qualitat dels serveis d'atenció a la infància a l'àrea metropolitana de Barcelona. Aquestes propostes són contextualitzades en el nostre entorn més proper:

- a) Impuls de polítiques integrals per a la infància
  - Elaboració de plans integrals d'atenció a la infància, aplicats a cada territori.
  - Impuls de xarxes intersectorials centrades en el territori.
  - Impuls i avaluació de programes comunitaris.
- b) Augment de l'oferta de serveis
  - Augment del nombre de places educatives per als infants menors de tres anys.
  - Augment de l'oferta de serveis complementaris a l'escola bressol, com espais familiars per als infants del primer any de vida i per als infants d'un a tres anys.
  - Oferta d'espais lúdics i de cultura per a infants menors de cinc anys.
- c) Millora de la detecció, el diagnòstic i el tractament dels infants amb problemes físics, psíquics i mentals
  - Generalització de l'atenció primerenca a tots els infants fins als sis anys.
  - Millora dels serveis per al tractament de la salut mental dels infants i les famílies.
  - Clarificació dels circuits que han de seguir els infants amb problemes.
- d) Millora de l'atenció als infants en risc d'exclusió social
  - Reflexió sobre la tasca d'atenció als infants en risc per part dels equips EAIA.

- Oferta d'espais familiars per a famílies i infants en risc d'exclusió social.
- Oferta d'espais educatius i de lleure per als infants en risc d'exclusió social.
- e) Millora de la formació i les condicions de treball dels professionals
  - Oferta d'espais de formació per als professionals que treballen amb la infància.
  - Necessitat de supervisió i avaluació.
  - Millora de les condicions de treball dels professionals.
- f) Millora de la formació, l'assessorament i el suport a les famílies
  - Impuls de programes per a formació de les famílies.
  - Diversificació dels espais oferts per a formació i suport a les famílies.
  - Tractament de les famílies amb dificultats.
- g) Potenciació de la participació de professionals, famílies i infants als serveis
  - Recerca de noves fórmules per a la participació de les famílies.
  - Treball dels drets dels infants.
  - Generalització de l'etapa d'educació infantil, d'estratègies de participació dels infants similars a les que es fan a Primària.
- h) Millora dels recursos humans i materials
  - Potenciació de la diversitat de serveis.
  - Millora de la flexibilitat de serveis i adaptació a noves necessitats.
  - Augment de recursos materials i humans.

3.5. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol III

En aquest capítol hem volgut reflexionar sobre el concepte actual de «qualitat» i les diverses concepcions que es tenen sobre aquest terme. També ens hem aproximat i analitzat algunes escales dissenyades per avaluar la primera infància, així com diferents sistemes d'indicadors en el nostre context i en l'àmbit internacional:

- Escala ECERS, escala d'avaluació de l'entorn de la primera infància, Early Childhood Rating Scale.
- Escala ITERS, escala que avalua també l'entorn de la primera infància, Infants–Toddler Environment Tating Scale.
- Escala ACEI, avaluació de centres d'Educació Infantil.
- Criteris per avaluar la qualitat dels serveis, segons l'OCDE.
- Sistema d'indicadors del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Hem fet referència a la importància de la qualitat de vida, aportant diverses definicions entorn del concepte de qualitat de vida i diverses línies d'investigacions sobre la qualitat de vida en diversos àmbits.

Ens hem aproximat al concepte de «qualitat de vida en la petita infància», aportant les recomanacions de diversos autors rellevants en aquest àmbit. Finalment hem proposat una definició de «qualitat en l'àmbit de l'educació infantil» i «en la primera infància», segons les entenem en aquesta investigació.

S'ha exposat el recull que hem realitzat de diverses tipologies d'indicadors de qualitat. Hem intentat recollir, analitzar i comprendre el treball d'alguns autors que es consideren rellevants en aquest camp, sobretot de la psicologia social, que és on hi ha hagut més recerca d'aquesta temàtica.

Hem intentat aproximar-nos a una definició d'«indicador» i hem realitzat una passejada per revisar les aportacions de diversos autors sobre la realització d'escales i sistemes d'indicadors. La finalitat d'aquesta revisió és proposar un sistema d'indicadors des de la perspectiva i la fonamentació psicopedagògica i l'aplicabilitat en diversos contextos d'actuació, amb una finalitat de prevenció i reflexió sobre la pràctica educativa i, en definitiva, amb la idea de procurar la qualitat de vida tant de l'usuari com del treballador del centre, el servei o el programa adreçat a la infància de zero a tres anys i a les seves famílies. El disseny d'aquest sistema d'indicadors per a la petita infància s'exposarà en el capítol 5 d'aquesta investigació.

I hem definit les tres tipologies d'indicadors:

1. indicadors de context,
2. indicadors de procés, i
3. indicadors de resultat.

En el darrer apartat d'aquest capítol hem analitzat les recomanacions dels experts quant als serveis d'atenció a la primera infància i la qualitat en aquests serveis, partint dels objectius de qualitat especificats per la Xarxa Europea d'Atenció a la Infància. Hem

aportat visions de diversos especialistes en aquest àmbit i hem exposat diverses estratègies que cal tenir en compte.

Per acabar el capítol, vull ressaltar un dels aspectes que més m'ha preocupat: ha estat la definició dels indicadors que es plantegen en el sistema d'indicadors proposat i que es definiran en el capítol cinquè. M'he plantejat la necessitat d'arribar a definir amb el màxim rigor possible uns indicadors en qualsevol investigació perquè, tal i com afirma Casas (1989: 195), «els indicadors són un instrument epistèmic que pot ser utilitzat en diferents procediments metodològics, entre els quals alguns poden aspirar a aconseguir el rigor científic».

Tal i com afirma Bunge (1975: 66), citat per Casas (1989):

“Un indicador es un signo o síntoma de alguna condición”

BLOC II

Capítol IV. EL CONTEXT DE LA INVESTIGACIÓ

- 4.1. Dades escolars globals de la població de 0–3 anys als municipis estudiats
- 4.2. La ciutat de sant Feliu de Llobretat
- 4.3. La ciutat de Castelldefels
- 4.4. La ciutat de Terrassa
- 4.5. La ciutat de Cerdanyola del Vallès
- 4.6. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol IV

La recerca que es presentarà en els següents capítols s'ha portat a terme en alguns centres de diverses poblacions de l'àrea metropolitana de Barcelona.

Situar els centres i serveis que han participat en la mostra i ubicar-los en el seu context, és la finalitat que persegueixo en aquest capítol. Diversos autors insisteixen en la necessitat de contextualitzar socialment els serveis en què s'intervé per comprendre les seves necessitats, les seves pràctiques, i les seves polítiques. Així, Bronfenbrenner (1987: 45), assenyala:

El macrosistema se refiere a las correspondencias, en forma y contenido, de los sistemas de menor orden (micro-, meso-, y exo-) que existen o podrían existir, al nivel de la subcultura o de la cultura en su totalidad, junto con cualquier sistema de creencias o ideología que sustente estas correspondencias. [...] Los esquemas de los sistemas varían para los distintos grupos socio-económicos, étnicos, religiosos y de otras subculturas, reflejando sistemas de creencias y estilos de vida contrastantes, que, a su vez, ayudan a perpetuar los ambientes ecológicos específicos de cada grupo. En la definición de macrosistema, menciono deliberadamente a los patrones que «podrían existir», a fin de emplear el concepto de macrosistema más allá de la limitación al statu quo, para incluir los posibles esquemas para el futuro que se reflejan en la visión que tienen de una sociedad sus líderes políticos, sus planificadores sociales, sus filósofos y los estudiosos de las ciencias sociales, que se dedican al análisis crítico y a la modificación experimental de los sistemas sociales vigentes. (Bronfenbrenner, U (1987, p. 45).

Els objectius que persegueixo en presentar aquest capítol són els que segueixen:

- Analitzar algunes de les dades escolars globals de les poblacions estudiades.
- Presentar diverses poblacions en les quals realitzem la investigació, a partir d'una breu aproximació a l'evolució històrica de cada una de les poblacions, els canvis a nivell demogràfic produïts al llarg del temps fins a l'actualitat, i les conseqüències més destacades i alhora rellevants per al nostre estudi, que versaran sobre la primera infància. Ens proposem aproximar-nos a la tipologia de serveis que hi ha en cada població, adreçats a la primera infància, i volem saber quines són les polítiques i estratègies endegades. També volem estudiar les necessitats que han anat sorgint en cada població al llarg de les darreres dècades i quines respostes s'han rebut de l'Administració.
- Presentar els contextos dels centres analitzats, ubicats en una població concreta, amb unes característiques i especificitats concretes. Volem destacar les característiques i la tipologia dels centres estudiats, i situar-los en el context més macro de la població. En aquest apartat especificaré el model de treball en xarxa de la població de Sant Feliu de Llobregat, presentat al capítol 2.

No pretenem fer un estudi exhaustiu demogràfic i sociològic, sinó una mera aproximació a la qüestió, ja que la nostra recerca està ubicada en un marc psicosocioeducatiu, i aquestes aportacions correspondrien a un altre tipus d'investigació. Malgrat això, sí que considerem imprescindible poder contextualitzar tant les poblacions estudiades com els centres i serveis analitzats, ja que ens resulta necessari emmarcar i destacar el context.

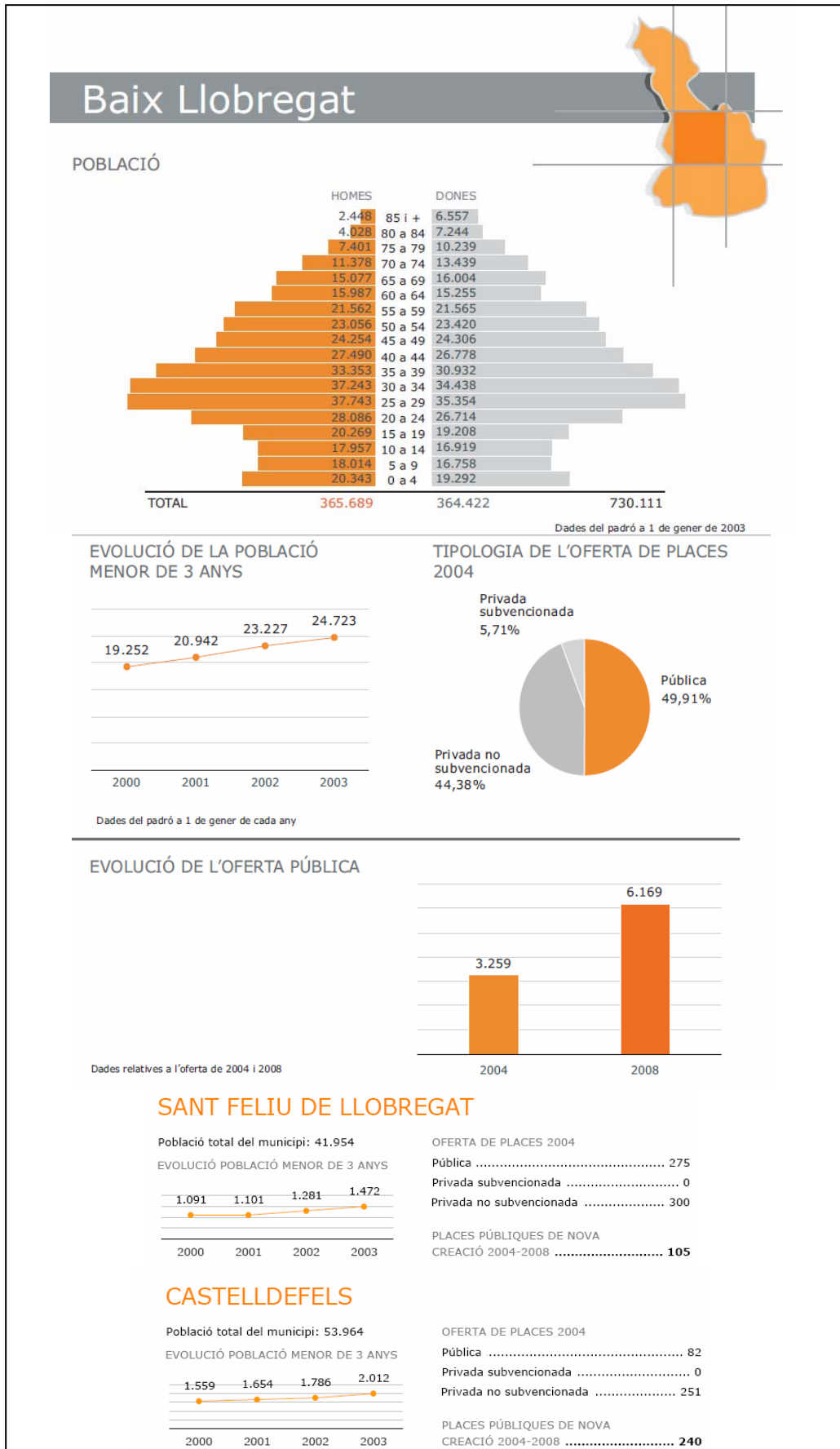
4.1. Dades escolars globals de la població de 0–3 anys als municipis estudiats

A partir de la Llei 5/2004 de 9 de juliol, de creació de llars d'infants de qualitat, en què es va establir la creació de 30.000 places de titularitat pública durant el període 2004–2008, la Generalitat de Catalunya, en consens amb els Ajuntaments de Catalunya, i dotant-los d'una subvenció, es va proposar crear places públiques entre el 2004 i el 2008. Les escoles bressol municipals, com a part dels ajuntaments, tenen competències delegades, com per exemple les matriculacions, els criteris de selecció dels professionals, etc. A partir de la llei esmentada, va sorgir el Consell de Participació⁵¹, però a la pràctica, com que es tracta d'escoles bressol en què el període d'estada dels infants és més curt -màxim 3 anys-, es converteix en un procés complicat quant a la permanència i consolidació dels representants del Consell.

A continuació presentem les dades dels municipis estudiats a partir de l'informe elaborat pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, sobre la creació de places públiques.

---

⁵¹ El Consell de participació és l'òrgan de participació de la comunitat educativa dels centres públics d'educació infantil de primer cicle, escoles bressol municipals, en el govern del centre. Està format pel director/a del Centre, un/a representant de l'Ajuntament on està ubicat el centre educatiu, un/a representant professional educador elegit pels membres de l'equip del Centre, un/a representant de les famílies escollit/da per elles, un/a representant del personal d'administració i serveis. La Normativa que recolza el Consell de participació de les llars d'infants és: Resolució EDU/2953/2008, Llei Orgànica 2/2006 d'educació de 3 de maig, Decret 282/2006 de 4 de juliol, i Decret 317/2004 de 22 de juny.

SANT FELIU DE LLOBREGAT

Població total del municipi: 41.954

EVOLUCIÓ POBLACIÓ MENOR DE 3 ANYS

Anys	Populació
2000	1.091
2001	1.101
2002	1.281
2003	1.472

OFERTA DE PLACES 2004

Pública	275
Privada subvencionada	0
Privada no subvencionada	300

PLACES PÚBLIQUES DE NOVA CREACIÓ 2004-2008

105

CASTELLDEFELS

Població total del municipi: 53.964

EVOLUCIÓ POBLACIÓ MENOR DE 3 ANYS

Anys	Populació
2000	1.559
2001	1.654
2002	1.786
2003	2.012

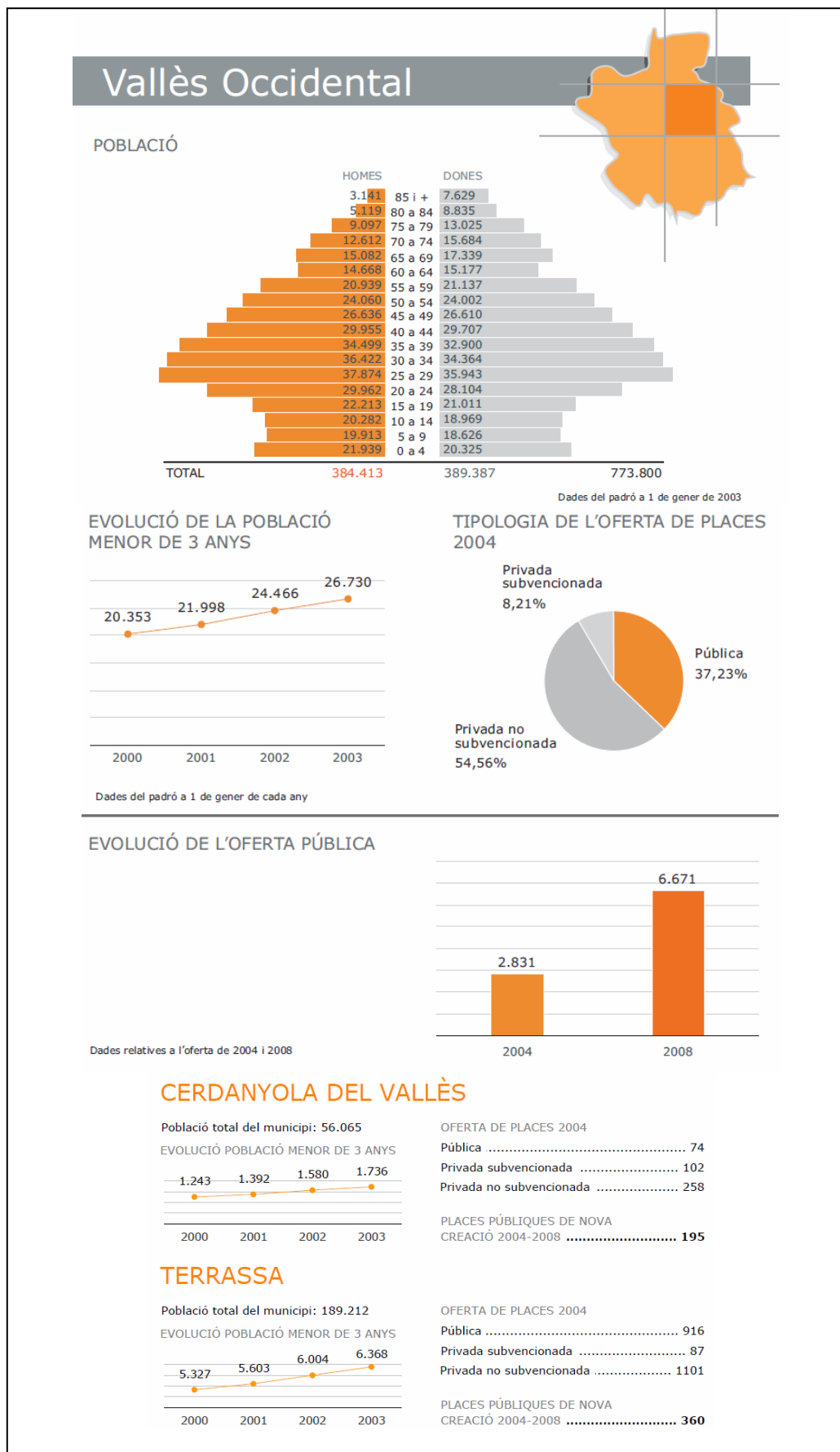
OFERTA DE PLACES 2004

Pública	82
Privada subvencionada	0
Privada no subvencionada	251

PLACES PÚBLIQUES DE NOVA CREACIÓ 2004-2008

240

Quadre 2. Informe del procés de creació de places públiques a la comarca del Baix Llobregat, i als municipis de Sant Feliu de Llobregat i a Castelldefels (2004-2008). Font: Departament d'educació de la Generalitat de Catalunya.

Quadre 3. Informe del procés de creació de places públiques a la comarca del Vallès Occidental, i als municipis de Cerdanyola del Vallès i de Terrassa (2004-2008). Font: Departament d'educació de la Generalitat de Catalunya.

Observem en les dades anteriors que en cada municipi hi ha hagut un important creixement de la població de 0–3 anys. De fet, a les poblacions estudiades, durant aquest període de temps, s’ha anat augmentant l’oferta de places públiques –prenent com a marc el desplegament de la Llei 5/2004, de 9 de juliol, de creació de llars d’infants de qualitat, per la qual cosa els ajuntaments han fet un gran esforç- tant pel que fa a la quantitat de centres de nova creació com pel que fa a l’ampliació interna dels centres mitjançant l’augment d’unitats –aules–, l’ampliació d’espais i, per tant, el nombre d’infants atesos.

A continuació presentem les estadístiques de les poblacions respecte de la totalitat de centres i unitats –grups–classe– per educació infantil de primer cicle –infants de 0 a 3 anys– i la quantitat d’infants d’aquesta edat escolaritzats, segons les dades del Departament d’Educació de la Generalitat de Catalunya:

Població	Sector	Centres d’educació infantil i primària	Centres exclusius d’educació infantil primer i segon cicle (0-6 anys)	% de centres d’educació infantil respecte els centres d’educació infantil i primària	Grups- classe d’educació infantil 1 er cicle (0-3 anys)
Catalunya	Públic	2.346	672	29%	2.990
	Privat	1.172	573	49%	2.861
	Total	3.518	1.245	35%	5.851
Sant Feliu de Llobregat	Públic	11	4	36%	25
	Privat	8	4	50%	21
	Total	19	8	42%	46
Castelldefels	Públic	11	1	9%	6
	Privat	8	4	50%	26
	Total	19	5	26%	32
Terrassa	Públic	41	10	24%	57
	Privat	40	17	43%	97
	Total	81	27	33%	154
Cerdanyola del Vallès	Públic	11	1	9%	5
	Privat	12	8	67%	42
	Total	23	9	39%	47

Taula 10. Educació infantil: centres, unitats i alumnes escolaritzats el curs 2007-2008.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d’Educació. Servei d’Indicadors i Estadística. Estadística d’Educació.

Segons s’observa a la taula, els centres exclusius d’educació infantil engloben la totalitat d’infants de primer i segon cicle escolaritzats, és a dir de 0 a 6 anys, i no especifiquen el nombre d’infants per cicles, per la qual cosa no ens és possible calcular la quantitat de centres que hi ha per al primer cicle de cada població. En canvi, sí que es divideixen per cicles les unitats d’educació infantil.

Observem que, malgrat que Sant Feliu i Castelldefels disposen del mateix nombre de centres, Sant Feliu compta amb un nombre molt més alt (8) de centres exclusius d’educació infantil que Castelldefels (5), tot i que Castelldefels té molta més població. A més, Sant Feliu, durant el curs escolar 2007–2008, tenia el mateix nombre de centres públics que privats, en canvi, a Castelldefels només hi havia un centre públic i quatre privats.

Cerdanyola, amb una població més reduïda que Castelldefels, compta amb nou centres, dels quals només 1 és de titularitat pública, com passa a Castelldefels.

Prenent com a referència Catalunya, que té un 35 % de centres d'educació infantil, tant Sant Feliu com Cerdanyola estan per sobre de la mitjana catalana. En canvi, Castelldefels (26 %) se situa per sota, així com Terrassa (33 %).

Veiem que a Catalunya, el nombre de centres només d'educació infantil té més pes en el sector privat que en el públic (un 49 % enfront del 29 %). Per poblacions passa el mateix, i observem que el sector privat, quant al nombre de centres només d'educació infantil destaca a Cerdanyola i Castelldefels, on és força més alt que el de la mitjana catalana.

En la taula següent es presenten els infants per edats, els escolaritzats per sector públic, sector privat, i en la seva totalitat, per poblacions:

Capítol IV. El context de la investigació

Població	Cens total a la població ⁵²	Total infants de 0-3 anys a la població ⁵³	Sector	Total infants escolaritzats d'educació infantil (0-6 anys)	%	Total d'infants escolaritzats de 0-3 anys	%	% infants escolaritzats 0-3 respecte els de 0-6	Infants escolaritzats de 0-1 anys	Infants escolaritzats d' 1-2 anys	Infants escolaritzats de 2-3 anys
Catalunya	7.475.420	241.285	Públic	189.374	62%	40.516	51%	21%	3.554	14.639	22.323
			Privat	115.435	38%	39.516	49%	34%	3.483	13.875	22.158
			Total	304.809	100%	80.032	100%	26%	7.037	28.514	44.481
Sant Feliu de Llobregat	42.919	1.613	Públic	1.233	57%	332	51%	27%	31	87	214
			Privat	915	43%	315	49%	34%	34	105	176
			Total	2.148	100%	647	100%	30%	65	192	390
Castelldefels	62.080	3.116	Públic	1.509	68%	97	23%	6%	-	39	58
			Privat	714	32%	322	77%	45%	42	116	164
			Total	2.223	100%	419	100%	19%	42	155	222
Terrassa	210.941	8.328	Públic	4.608	52%	761	37%	17%	40	222	499
			Privat	4.276	48%	1.282	63%	30%	92	492	698
			Total	8.884	100%	2.043	100%	23%	132	714	1.197
Cerdanyola del Vallès	58.747	1.877	Públic	1.454	56%	51	8%	4%	8	13	30
			Privat	1.127	44%	568	92%	50%	62	206	300
			Total	2.581	100%	619	100%	24%	70	219	330

Taula 11. Educació infantil. Alumnes per edats durant el curs 2007-2008.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d' Educació. Servei d' Indicadors i Estadística. Estadística d' Educació (per les estadístiques sobre l'escolarització), de l' INE (per la totalitat del cens a Catalunya),; de l' IDESCAT i dels ajuntaments dels municipis estudiats (per les dades del padró a cada municipi).

⁵² Les dades del cens són a data 1 de gener de 2008.

⁵³ Les dades del cens són a data 1 de gener de 2008.

El nombre d'habitants censats segons l'INE (Institut Nacional d'Estadística), per poblacions, a Sant Feliu de Llobregat és de 42.919, a Castelldefels de 62.080, a Terrassa de 210.941 i a Cerdanyola del Vallès de 58.747.

De la totalitat dels infants de 0 a 6 escolaritzats a Catalunya, el 26 % tenen de 0 a 3 anys; pel que fa al sector públic, el 21 % dels infants de 0 a 6 anys escolaritzats a Catalunya tenen de 0 a 3 anys; en el cas del privat, aquesta proporció és del 34 %. Observem que la majoria d'infants de 0-6 anys, el 62 %, escolaritzats a Catalunya ho estan en el sector públic, i el 38 % al privat. Observem que fins els 3 anys no hi ha gaires diferències entre la tendència dels pares a escolaritzar en el sector públic o privat (51 % enfront 49 %), però, en canvi, a partir de P-3 les majoria de les famílies accedeixen a escolaritzar als infants al sector públic.

A Sant Feliu, de nombre d'infants escolaritzats de 0-3 anys, respecte de Catalunya, se situa en la mitjana. El nombre d'infants de 0-6 escolaritzats en el sector públic se situa per sota del de Catalunya, mentre que ha augmentat la proporció de nens de 0-6 escolaritzats en el sector privat, tot i que segueix sent més gran la proporció de nens escolaritzats en el sector públic.

El 19 % dels infants de 0-6 anys escolaritzats a Castelldefels tenen de 0-3 anys. En aquesta població la majoria de famílies amb infants de 0-2 anys assisteixen al servei privat. En canvi, a partir de P-3, la majoria de les famílies (per sobre de la mitjana catalana) van al sector públic. Podria ser que hi hagués poca oferta pública en l'etapa escolar de 0-3 anys.

Veiem que a Terrassa, la majoria de famílies d'infants de 0-3 anys van a serveis privats, però a partir de P-3 queda equilibrat, i una lleugera majoria de famílies opten pel sector públic. Respecte de Catalunya, l'escolarització d'infants de 0-3 anys en el sector privat està molt per sobre de la proporció mitjana catalana, i la de 0-6 anys manté una diferència més reduïda però també està per sobre.

El 24 % dels infants de 0-6 anys escolaritzats a Cerdanyola, tenien de 0-3 anys, durant el curs 2007-2008. A Cerdanyola, l'escolarització d'infants de 0-2 anys en el sector privat està molt per sobre de la mitjana catalana, i la proporció d'infants de 0-6 anys d'escolaritzats en el sector privat és lleugerament més alta que a Catalunya. Les famílies tendeixen a portar els infants de 0-3 al sector privat en un 92 % dels casos, en canvi, opten més pel sector públic en el cas dels infants de 0-6 anys, encara que la diferència no és gaire gran respecte del sector privat.

Entre poblacions observem que a Castelldefels, hi ha menys nens i nenes de 0 a 3 anys (419) que a Sant Feliu (647), malgrat que Castelldefels té un cens de població de (62.080) molt més alt que Sant Feliu de Llobregat (42.919).

Veiem que la proporció de nens de 0-3 anys respecte de la de nens de 0-6 anys és molt similar a Cerdanyola i Terrassa.

Observem, en general, que per els nens de 0-3 anys, la majoria de famílies accedeixen majoritàriament als centres privats a les poblacions estudiades, excepte a Sant Feliu, que hi ha una lleugera tendència pel públic, com passa a la valoració global de Catalunya. En canvi, a partir dels 3 anys, la majoria de famílies poden accedir al servei

públic. Aquesta no és una opció que prenen les famílies davant les dues vies, privada i pública, sinó que en realitat el que hi ha és una manca d'oferta pública.

A continuació presento el padró total de les poblacions i el cens total d'infants de 0-3 anys respecte els que estan escolaritzats:

Població	Cens total a la població	Total infant de 0-3 anys a la població	Total infants d'educació infantil (0-3 anys) escolaritzats	% d'infants de 0-3 anys escolaritzats
Catalunya	7.475.420	241.285	80.032	33%
Sant Feliu de Llobregat	42.919	1.613	647	40%
Castelldefels	62.080	3.116	419	13%
Terrassa	210.941	8.328	2.043	25%
Cerdanyola del Vallès	58.747	1.877	619	33%

Taula 12. Percentatge d'infants 0-3 anys escolaritzats. Curs 2007-08.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d' Educació. Servei d' Indicadors i Estadística. Estadística d' Educació i de l'IDESCAT.

Destaca el percentatge baix de nens i nenes de 0 a 3 anys escolaritzats a Castelldefels, que està molt per sota de la mitjana catalana, tenint en compte el total d'infants que hi ha a la població.

En canvi, a Sant Feliu de Llobregat, observem que la proporció de la població de 0 a 3 anys escolaritzada és bastant més alta que la mitjana catalana.

Terrassa se situa per sota però sense arribar als extrems de Castelldefels.

Cerdanyola està en la mitjana de Catalunya.

Tot seguit, es mostren els alumnes amb necessitats educatives específiques, per comarca, en la seva totalitat i escolaritzats en el sector públic i en el privat. Ni al Departament d'Educació de la Generalitat ni a l'Idescat (Institut d'Estadística de Catalunya), ni als ajuntaments s'han trobat les dades desglossades per poblacions i, a més, cal dir que s'engloben en una mateixa xifra tots els infants d'edats compreses entre els 0 i 6 anys:

Població	Sector	Deficiències psíquiques	Deficiències visuals	Deficiències auditives	Deficiències motrius	Síndrome de Down	Psicòtics i autistes	Trastorns greus de la personalitat	Situació Social desafavorida	Incorporació tardana	Sobredotació Intel·lectual	Total	%
Catalunya	Públic	392	60	139	251	95	46	151	4.275	1.393	9	6.811	76%
	Privat	149	23	20	79	29	27	24	1.729	108	3	2.191	24%
	Total	541	83	159	330	124	73	175	6.004	1501	12	9.002	100%
Baix Llobregat	Públic	61	9	9	32	11	8	22	299	46	6	503	87%
	Privat	17	2	1	10	-	1	3	42	2	-	78	13%
	Total	78	11	10	42	11	9	25	341	48	6	581	6%
Vallès Occidental	Públic	51	7	29	34	8	18	19	179	27	1	373	71%
	Privat	24	3	2	13	6	3	4	90	5	-	150	29%
	Total	75	10	31	47	14	21	23	269	32	1	523	6%

Taula 13. Alumnes amb necessitats educatives específiques d'educació infantil escolaritzats durant el curs 2007-2008, per comarca.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Educació. Servei d'Indicadors i Estadística. Estadística de l'Educació.

El nombre total d'infants amb necessitats educatives específiques és similar a les dues comarques, al Baix Llobregat i al Vallès Occidental, i representa un 6 % respecte de Catalunya. Quant a l'escolarització, s'observa que en les dues comarques la majoria està escolaritzada al sector públic, especialment en el cas del Baix Llobregat, de la mateixa manera que passa a la totalitat de Catalunya.

L'INE no presenta les dades del cens per comarca, sí que, en canvi, ho fa l'IDESCAT. El Baix Llobregat té un cens de població de 793.655 habitants i el Vallès de 878.893 habitants. Malgrat que al Vallès Occidental hi ha un nombre més alt d'habitants, hi ha un nombre més baix d'infants amb necessitats educatives específiques.

Observem que hi ha un gran nombre d'alumnat considerat en situació social desafavorida en ambdues comarques, enfront de les altres tipologies de necessitats específiques. A partir d'aquestes dades entenem la preocupació per part dels municipis de crear estratègies per fer front a les necessitats que emergeixen en l'atenció a infants susceptibles de patir situacions de risc, i per això des dels consells comarcals d'ambdues poblacions es van començar a endegar mecanismes per abordar aquestes qüestions de forma conjunta, interdisciplinària, en xarxa. Al segon capítol hem explicat detalladament els models de treball en xarxa del Vallès Occidental i també a la població de sant Feliu de Llobregat per atendre aquestes necessitats emergents en les poblacions.

A la globalitat de Catalunya, observem que segueix en quantitat el nombre d'infants considerats d'incorporació tardana després de l'alumnat considerat en situació social desafavorida. En canvi, tant en la comarca del Baix Llobregat com en la del Vallès Occidental, el nombre d'infants d'incorporació tardana és més baix respecte de la mitjana de Catalunya –al Vallès Occidental n'hi ha 32, enfront dels 48 del Baix Llobregat, tot i que és una població amb un nombre més alt d'habitants censats- i, en canvi, pel que fa al nombre, els infants amb deficiències psíquiques ocupen el segon lloc. Una dada que sorprèn és el nombre d'alumnes diagnosticats com a psicòtics i autistes, que al Vallès Occidental (21) dobla el del Baix Llobregat (9).

Tot seguit, presento una taula en què es recull la totalitat d'infants estrangers escolaritzats, els infants estrangers escolaritzats en el sector públic i en el sector privat. Com en la taula anterior, les dades es recullen per comarca, no per població, ni per centre.

Observem en la taula 5 que, a Catalunya, el 9% d'infants de 0-6 anys són estrangers, i la majoria són d'origen magribí. A l'escola pública de Catalunya, els infants estrangers representen un 12 % dels infants escolaritzats, mentre que a l'escola privada només un 3%.

Al Baix Llobregat i al Vallès Occidental, el 6% dels infants de 0-6 anys escolaritzats són estrangers. En les dues comarques, la majoria està escolaritzada a la pública. També en ambdues comarques la majoria d'infants estrangers són d'origen hispanoamericà i els alumnes estrangers menys nombrosos són els d'origen nord-americà.

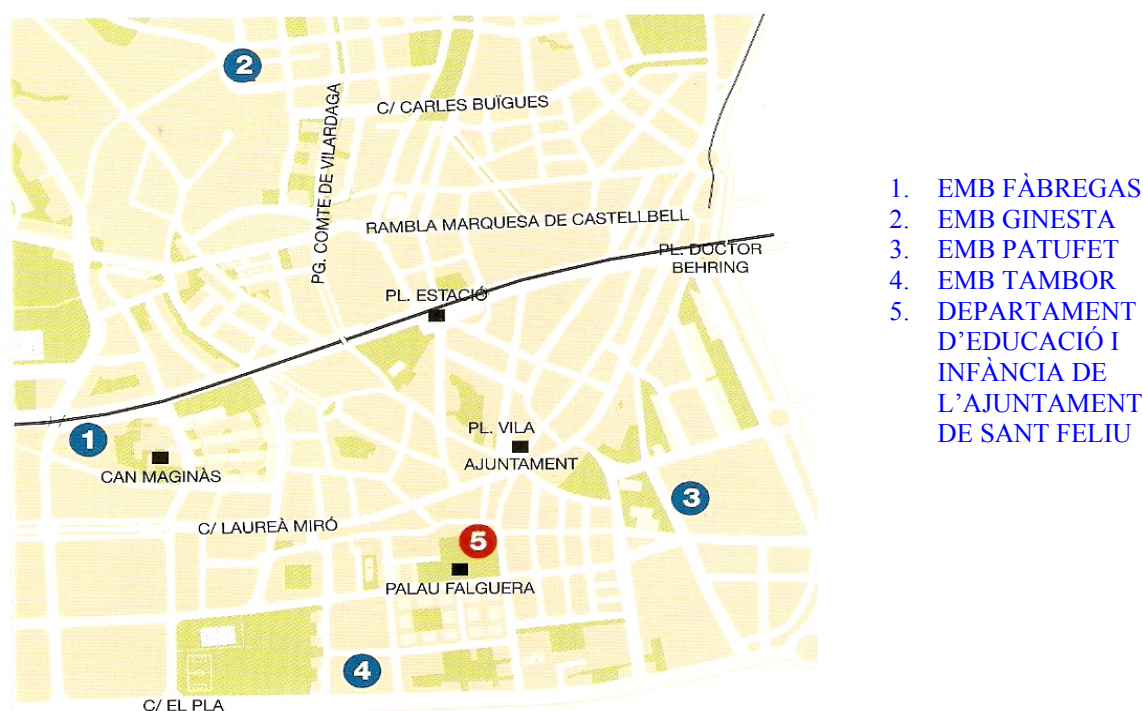
En la taula 5 queda palès que és l'escola pública la que està suportant el pes de l'immigració. L'esforç del procés d'integració i d'inclusió d'aquest alumnat és de l'escola pública i no pas de l'escola privada.

Població	Sector	Unió Europea	Resta d'Europa	Magrib	Resta d'Àfrica	Amèrica Del Nord	Amèrica Central i del Sud	Àsia i Oceania	Total Estrangers	Total alumnes d'educació Infantil	% estrangers respecte alumnes d'educació infantil
Catalunya	Públic	3.623	826	8.004	1.973	84	6.536	1.491	22.537	189.374	12%
	Privat	732	255	866	251	37	1.261	566	3.968	115.435	3%
	Total	4.355	1.081	8.870	2.224	121	7.797	2.057	26.505	304.809	9%
Baix Llobregat	Públic	224	64	656	45	9	680	96	1.774	23.560	8%
	Privat	46	9	29	5	2	37	6	134	10.627	1%
	Total	270	73	685	50	11	717	102	1.908	34.187	6%
Vallès Occidental	Públic	248	70	742	173	10	768	101	2.112	23.826	9%
	Privat	37	22	50	7	3	85	25	229	15.958	1%
	Total	285	92	792	180	13	853	126	2.341	39.784	6%

Taula 14. Alumnes estrangers d'educació infantil escolaritzats durant el curs 2007-2008, per comarca.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Educació. Servei d'Indicadors i Estadística. Estadística de l'Educació.

4.2. La ciutat de Sant Feliu de Llobretat

Il·lustració 1. Serveis municipals educatius de Sant Feliu de Llobretat, per barris.

La població de Sant Feliu de Llobretat és la capital de la comarca del Baix Llobregat des de 1936, amb motiu de la primera divisió territorial de Catalunya. L'extensió del municipi és de 11,79 km², té un clima mediterrani i la seva altitud és de 34,1 m.

A partir del segle XVI es crea la vila de Sant Feliu. Durant el segle XIX es constata un gran augment demogràfic en la indústria i en la producció agrària. La creació del partit judicial el 1834 amb la capital a Sant Feliu dotarà progressivament la vida d'un seguit de serveis administratius com els jutjats. Cap a finals de segle es porten a terme iniciatives en la vida associativa, i es funden entitats com el Casino o l'Ateneu. Va ser durant el segle XX que es van portar a terme grans transformacions demogràfiques. Les grans migracions van provocar un gran creixement durant el primer període de segle, en què la població es va doblar entre els anys 1900 i 1940, és a dir, va passar d'uns 3.300 habitants a quasi 7.000. L'increment es concentra entre les dècades dels cinquanta i dels setanta, en què es passa a uns 38.000 habitants a la dècada dels vuitanta, moment en el qual la població s'estabilitza. Pel que fa a la mobilitat, la majoria de santfeliuencs d'edats superiors a 45 anys ha nascut fora de Catalunya, la qual cosa és el reflex de la migració de població espanyola a Catalunya entre els anys seixanta i setanta.

Quant al desenvolupament de la ciutat, és al segle passat quan es creen els barris de Can Nadal (durant la primera dècada), Roses-Castellbell, la Salut, Can Calders, a partir de la construcció de cases al camí ral, actualment anomenat carrer Falguera, al barri de Can Falguera. Aquests darrers barris se situen per sobre la via del ferrocarril, traçat molt transitat que comunicava Barcelona amb l'interior de Catalunya a causa de l'expansió urbana arran de la construcció de la carretera. Cap al final del segle, s'eixampla la ciutat que dona lloc al barri de Can Llobera i al començament del barri de Mas Lluhí. Durant aquest segle XXI, Mas Lluhí ha anat creixent cap a la muntanya, on encara actualment

s'han edificat molts habitatges ocupats principalment per parelles joves amb criatures petites. Per aquest motiu, s'han anat creant molts espais educatius en aquest barri. Actualment, la ciutat de Sant Feliu de Llobregat està formada per deu barris: Can Calders, Can Llobera, Can Maginàs, Centre (Can Nadal), Can Falguera, la Salut, les Grases, Mas Lluhí, Roses-Castellbell i Armenteres i afores.

Els centres estudiats, van ser les tres escoles municipals bressol següents: EMB Fàbregas, EMB Tambor, EMB Patufet, que estan ubicats respectivament als barris de Can Maginàs, Palau Falguera i Mas Lluí. Es van escollir aquests centres a causa de les seves especificitats quant a la seva experiència com a components del treball en xarxa al municipi, i a causa de la seva tradició i experiència en espais familiars.

EDAT	Homes	Dones	Total general
0-4	16	18	34
5-9	18	25	43
10-14	16	14	30
15-19	20	25	45
20-24	35	40	75
25-29	43	36	79
30-34	37	23	60
35-39	26	34	60
40-44	24	18	42
45-49	19	32	51
50-54	45	54	99
55-59	38	35	73
60-64	15	11	26
65-69	13	8	21
70-74	6	10	16
75-79	7	10	17
80-84	2	2	4
85-89	2	1	3
90-94	0	4	4
95-99	0	0	0
100 i més	0	1	1
Total general	382	401	783

Font: Padró continu (dades a 1 de gener)

Quadre 4. Estructura de la població del barri Can Maginàs de Sant Feliu de Llobregat (2006).
Font: departament d'estadística de l'ajuntament de Sant Feliu de Llobregat.

Al barri de Can Maginàs, on s'ubica l'**Escola Bressol Municipal Fàbregas**, la majoria de la població té una edat compresa entre 50-54 anys –99 dels 783 habitants totals de la població l'any 2006⁵⁴-. Per tant, la necessitat de places d'escoles bressol en aquest centre no és tan prioritària com passa en altres barris, com a Mas Lluí. El centre ofereix 71 places per a infants de 0 a 3 anys. Darrerament en aquest centre va haver-hi una important renovació de personal. Observarem en els resultats de la recerca que mostrem en els següents capítols els indicadors que cal tenir en compte després d'haver analitzat les opinions d'alguns professionals del centre en què s'observarà una tendència a l'esgotament i a la sensació d'estar cremats.

⁵⁴ Segons les dades facilitades pel departament d'estadística de l'ajuntament de Sant Feliu

EDAT	Homes	Dones	Total general
0-4	256	261	517
5-9	187	208	395
10-14	152	175	327
15-19	208	147	355
20-24	234	240	474
25-29	403	431	834
30-34	470	457	927
35-39	387	344	731
40-44	303	306	609
45-49	241	256	497
50-54	227	222	449
55-59	204	224	428
60-64	226	230	456
65-69	161	162	323
70-74	94	117	211
75-79	66	92	158
80-84	28	85	113
85-89	14	47	61
90-94	7	32	39
95-99	0	9	9
100 i més	0	0	0
Total general	3.868	4.045	7.913

Font: Padró continu (dades a 1 de gener)

Quadre 5. Estructura de la població del barri Palau Falguera de Sant Feliu de Llobregat (2006).
Font: departament d'estadística de l'ajuntament de Sant Feliu de Llobregat.

l'Escola Bressol Municipal Tambor, està situada al barri Palau Falguera, on se situen les dependències de l'Ajuntament de la població. S'hi concentra una majoria de nois i noies joves, d'entre 25 i 34 anys -1.761 respecte del total de la població al barri que consta de 7.913 habitants-. El centre ofereix 81 places per a infants de 0 a 3 anys.

EDAT	Homes	Dones	Total general
0-4	329	352	681
5-9	221	207	428
10-14	176	137	313
15-19	113	125	238
20-24	115	119	234
25-29	139	125	264
30-34	323	401	724
35-39	404	412	816
40-44	313	303	616
45-49	208	162	370
50-54	126	114	240
55-59	94	99	193
60-64	63	60	123
65-69	27	34	61
70-74	24	18	42
75-79	10	16	26
80-84	6	2	8
85-89	2	5	7
90-94	0	5	5
95-99	2	1	3
100 i més	0	0	0
Total general	2.695	2.697	5.392

Font: Padró continu (dades a 1 de gener)

Quadre 6. Estructura de la població del barri Mas Lluí de Sant Feliu de Llobregat (2006).
Font: departament d'estadística de l'ajuntament de Sant Feliu de Llobregat.

l'Escola Bressol Municipal Patufet està ubicada al barri de Mas Lluí, on els darrers anys han anat arribant parelles joves amb criatures petites. Segons el padró continu a la població i a partir de l'estudi estadístic dut a terme durant l'any 2006⁵⁵, s'observa que la majoria d'habitants -1.540 de la totalitat de 5.392- en aquest barri tenen entre 30 i 39 anys. Es pot concloure, doncs, que el fet que al barri augmentin tant els habitatges com les places d'escola bressol farà que una bona part de les criatures d'entre 0 i 3 anys població es concentri en aquest barri. El centre ofereix 81 places per infants de 0 a 3 anys.

Al curs 2008-2009 es construeix un nou equipament per a l'Escola Bressol Patufet, un espai més ampli que assumeix les places que ofereix el centre Patufet. Aquest centre ofereix més capacitat i el trasllat del Patufet a aquesta escola permet oferir 40 places més en aquest barri de Sant Feliu. Aquest desplegament de places en escoles bressols va sorgir en el moment de publicar la Llei 5/2004, de 9 de juliol, de creació de llars d'infants de qualitat, a partir dels acords entre Generalitat i els ajuntaments.

A Sant Feliu de Llobregat, arran del desplegament de la Llei 5/2004 de 9 de juliol, va entrar en funcionament durant el curs 2005-2006 una altra escola bressol municipal, La Ginesta, ubicada al barri de Mas Lluí, que inicialment oferia 81 places per a infants de 0 a 3 anys.

Altres serveis per a la petita infància de la població són les escoles bressol privades: Snoopy, Giravolt, l'Avet, i Peücs.

A la població de Sant Feliu, el Departament d'Educació i Infància de l'Ajuntament, ofereix una oferta de serveis per a la petita infància i les famílies alternatius a l'escola bressol, de suport a les famílies, concretats en l'Espai Nadó, l'Espai Familiar i l'Espai Obert, que ja fa més de 10 anys que funcionen.

Els serveis de suport a la família tenen com a objectiu oferir espais de joc i relació a diferents llocs de la ciutat, en què els infants poden jugar i relacionar-se amb altres infants i adults i les seves famílies poden compartir experiències i/o opinions sobre la criança. En el moment de la recerca estaven consolidats l'Espai Nadó, l'Espai Familiar, l'Espai Familiar Musical i l'Espai Obert. El Palau Falguera es va convertir en un referent de l'oferta d'atenció als infants i les seves famílies i va ser on inicialment es trobaven aquests espais, així com en les escoles bressol municipals Fàbregas i Tambor. A continuació caracteritzo els serveis oferts per l'Ajuntament de Sant Feliu:

Les escoles bressol municipals són centres educatius de primer cicle d'educació infantil que acullen infants de 0 a 3 anys i les seves famílies, autoritzats pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, sostinguts amb aportació municipal, de les famílies i de la Generalitat. Els infants troben dins l'escola bressol un espai on poden créixer i desenvolupar les seves capacitats juntament amb altres infants de la mateixa edat. En el projecte educatiu dels serveis per a la petita infància i famílies editat per l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat⁵⁶ es recullen els eixos bàsics en

---

⁵⁵ Consultar l'enllaç si es desitja més informació: <http://www.santfeliu.cat/documents/aa9437fe-46a6-406f-9030-e500bbcc8c22/03>

⁵⁶ Per més informació consultar la pàgina web de l'ajuntament: <http://www.santfeliu.cat/common/doc/document.faces?xmid=12347>

relació als infants i les seves famílies: esdevé una escola activa que fomenta la descoberta del món per mitjà del joc i l'experimentació amb diversos materials i elements de la vida quotidiana; s'hi atén cada infant i a la seva família des de les seves necessitats i amb les seves diferències; es potencia un espai socialitzador que permet que es produeixin les relacions entre infants i famílies; es dona suport a les famílies i es comparteix amb elles el procés educatiu i de criança dels seus fills i filles; és una escola integradora de la diversitat cultural que alhora afavoreix el català com a llengua de comunicació entre els membres de tota la comunitat educativa.

L'Espai Nadó està adreçat a famílies amb nadons durant el primer any de vida de l'infant, i ofereix un espai adaptat al nadó i la possibilitat de compartir experiències entre pares i mares. El naixement d'un fill o filla és un esdeveniment molt important per a qualsevol família, l'experiència està plena d'inquietuds, neguits i dubtes, i l'objectiu d'aquest espai és compartir aquestes experiències amb altres famílies per tal de comprendre millor el nadó.

L'Espai Familiar té el mateix objectiu que l'espai nadó, però en aquest cas està adreçat a infants d'1 a 3 anys i a les seves famílies. És un espai on les famílies poden reflexionar i compartir diferents experiències i opinions sobre la criança dels infants, mentre ells juguen, tot compartint el seu desenvolupament i progressos amb altres famílies en la mateixa situació.

L'Espai Obert està adreçat a infants de 0 a 6 anys i a les seves famílies. Es tracta d'un espai de joc preparat perquè els infants puguin gaudir, imaginar, i explorar les seves capacitats en relació amb altres infants de la seva mateixa edat. Per a les famílies suposa un espai on poden compartir experiències i tenen l'oportunitat de conèixer altres famílies, fer noves amistats i ampliar la seva xarxa social.

L'Espai Familiar Musical permet aprofundir la relació de les famílies amb els seus fills d'entre 15 mesos i 3 anys a través d'un vehicle de comunicació com és la música.

Per a aquesta recerca, també s'ha comptat amb la col·laboració del Departament de Cultura, a través de la biblioteca del municipi, **Biblioteca Montserrat Roig**, com a objecte d'estudi, degut a la seva participació i implicació en la Xarxa d'Atenció a la Infància del municipi per part de la Direcció de la Biblioteca. Aquesta biblioteca municipal està situada al barri de Roses-Castellbell. Ofereix diverses activitats adreçades als ciutadans del municipi, entre les quals destaquen el club de lectura, lectures en veu alta, tertúlies d'art, i el taller d'escriptura en català. Per als infants, les activitats que s'ofereixen són:

- L'hora del conte, adreçada a infants de fins a 8 anys que consisteix en una sessió setmanal durant tot el curs escolar en la què s'expliquen contes.
- Les visites escolars, que són una activitat que ofereix la biblioteca als centres escolars del municipi, és a dir, escoles bressol, ensenyament primari i secundari. Els objectius de les visites són donar a conèixer als infants el funcionament de la Biblioteca i familiaritzar-los amb la lectura⁵⁷.

---

⁵⁷ Per a més informació, consultar plana web: <http://bibliotecasantfeliu.blogspot.com/>

La Biblioteca disposa d'un espai infantil –sala infantil-, en què s'ofereixen els següents serveis:

- Servei de Préstec a Infants, des de nadons, i assessorament sobre els materials més adequats a cada etapa evolutiva, i sobre les normes d'ús del servei.
- Internet Infantil, en què s'ofereixen pàgines web i jocs adequats als infants. En aquest espai, es troba la Biblioteca Virtual Chilies, espai virtual creat per la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona, on hi ha jocs i es recomanen llibres de lectura adreçats a infants i famílies.
- Racó de Mares i Pares, on hi ha materials –llibres, DVD, registres- que parlen sobre la cura, l'atenció i l'educació dels infants. El fons d'aquest material rebia l'assessorament de la Xarxa d'Atenció a la Infància de 0-3 anys de Sant Feliu de Llobregat, i del grup de treball Educar de 4-12 anys.
- Espai del Conte.

Per fer l'anàlisi de la població dels anys 2004-2008, època en què es porta a terme el treball de camp de la investigació, hem pres com a base de la informació les dades que ofereix l'Ajuntament de la població a partir de l'estudi demogràfic publicat, així com les dades que ofereix l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT). A partir d'aquestes fonts de dades elaborem l'anàlisi sociodemogràfic i de les dades escolars de la població.

Com ja s'ha explicat, la població de Sant Feliu de Llobregat va créixer perquè es va donar un important nombre de naixements al començament de la dècada dels anys setanta, i a causa de l'arribada d'un gran nombre d'immigrants a aquest municipi, per la qual cosa va sorgir la necessitat d'incrementar les places als centres educatius.

A continuació presento les dades d'escolarització facilitades pel Departament d'Educació de l'Ajuntament de la població, en iniciar la recerca, dades de setembre de 2004:

Tipologia d'escolarització	Any de naixement	Cens Sant Feliu	Infants Escolaritzats	Cens immigrants	Infants immigrants escolaritzats
Educació Infantil ⁵⁸	2004	384	52	29	4
	2003	553	224	28	7
	2002	566	359	42	15
		1503	635	99	26
			42,24%	6,58%	4,09%
Educació Obligatoria ⁵⁹	2001	512	451	43	30
	2000	440	435	31	25
	1999	403	394	31	27
	1998	381	381	27	25
	1997	399	389	37	27
	1996	385	396	36	32
	1995	400	391	38	28
	1994	349	359	32	24
	1993	362	377	33	27
	1992	333	444	18	19
	1991	373	411	32	15
	1990	358	413	26	20
	1989	375	390	34	26
		5070	5231	418	325
		(*)	8,24%	6,21%	
Educació Postobligatòria ⁶⁰	1988	376	352	26	8
	1987	372	367	22	4
		748	719	48	12
				6,41%	1,99%

(*) El fet que aquest any els alumnes de secundària amb més de dos assignatures suspeses hagin de repetir el curs – segons la normativa vigent en aquest període –, fa que les dades d'escolarització de secundària siguin superiors als naixements.

Taula 15. Cens de la població escolaritzada a Sant Feliu de Llobregat, curs escolar 2004-05.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'ajuntament de Sant Feliu de Llobregat.

A la taula 6 observem que hi havia un major nombre d'infants de primària i secundària, és a dir, d'estudis obligatoris, però observem que no tots els immigrants estaven

⁵⁸ Educació infantil es considera no obligatòria, i engloba infants de 0 a 6 anys, per tant engloba tant el primer cicle d'educació infantil (0-3 anys) com el segon.

⁵⁹ Educació obligatòria fa referència a l'escolarització dels infants de primària i secundària, que engloba dels 6 als 16 anys.

⁶⁰ Educació postobligatòria es considera tota aquella formació posterior a la obligatòria, en aquesta taula fa referència als cicles superiors i batxillerats.

escolaritzats en aquesta etapa obligatòria. Dels infants immigrants, només un 1,99 % estaven escolaritzats en els estudis d'educació postobligatòria.

Dels infants d'educació infantil –0 a 6 anys–, menys de la meitat es trobaven escolaritzats.

Tot seguit es presenten les dades escolars de l'alumnat en general i dels infants amb necessitats educatives especials escolaritzats als centres de la població durant el curs escolar 2004-2005:

Centres educatius	Total infants escolaritzats	Nombre d'infants amb Necessitats Educatives Especials escolaritzats
<u>Educació infantil 1 er cicle</u>		
Escola bressol Patufet*	81	4
Escola bressol Fàbregas*	71	5
Escola bressol Tambor*	81	3
Escola bressol L'avet	94	0
Escola bressol Giravolt	154	0
Escola bressol Snoopy	55	0
Escola bressol Flapy	32	0
Escola bressol Peucs	51	0
(*Centres estudiats)	619	12
<u>Escolarització obligatòria</u>		
CEIP Falguera	200	10
CEIP Salvador Espriu	430	12
CEIP A. Gaudi	213	6
CEIP Nadal	405	12
CEIP Pau Vila	260	8
CEIP M. Martí Pol	28	0
CEIP J. Monmany	219	8
Virgen de la Salut	776	9
Mare de Deu de la Mercè	644	6
Bon Salvador	1.006	6
Escola Mestral	349	3
Escola Tramuntana	48	48
IES Olorda	252	1
IES Martí Dot	402	14
	5.232	143

Taula 16. Cens d'infants escolaritzats amb necessitats educatives especials, curs 2004-05.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'ajuntament de Sant Feliu de Llobregat.

A la taula anterior observem que, pel que fa a l'escolarització de l'etapa d'educació infantil de primer cicle –0 a 3 anys–, tots els infants amb necessitats educatives especials escolaritzats ho estan en escoles bressol municipals. Intuïm que potser per recursos, materials i personals, dinàmiques de treball, indicacions d'altres serveis, s'opta per l'escolarització en aquests centres, la qual cosa fa pensar que tenen una alta qualitat pedagògica. Destaca l'Escola Bressol Fàbregas, que tot i que ofereix menys places (71), cinc estan assignades a infants amb alguna discapacitat. En l'etapa

obligatòria es fa un repartiment més equilibrat entre escoles públiques i concertades o privades.

A continuació presento les dades d'immigració escolaritzada per centres educatius, durant el curs escolar 2004-2005:

	Total Infants escolaritzats	Nombre d'infants immigrants	%	Infants hispà-parlants	altres
Educació infantil 1 er cicle					
Escola bressol Patufet	81	0			
Escola bressol Fàbregas	71	14	19,70	11	3
Escola bressol Tambor	81	7	8,64	5	2
Escola bressol L'avet	94	0			
Escola bressol Giravolt	154	1	0,64	1	
Escola bressol Snoopy	55	0			
Escola bressol Flapy	32	0			
Escola bressol Peücs	51	1	1,96		1
Espai infantil Palau Falguera	16	3	18,75		3
	635	26	4,09	19	7
Escolarització obligatòria					
CEIP Falguera	200	13	6,50	10	3
CEIP Salvador Espriu	430	32	7,44	21	11
CEIP A. Gaudí	213	25	11,73	20	5
CEIP Nadal	404	94	23,26	67	27
CEIP Pau Vila	260	17	6,53	6	11
CEIP M. Martí Pol	28	0			
CEIP J. Monmany	219	53	24,20	17	36
Virgen de la Salud	776	2	0,25	2	
Mare de Déu de la Mercè	644	11	1,70	11	
Bon Salvador	1.006	2	0,19	2	
Escola Mestral	349	0	0,00		
Escola Tramuntana	48	3	6,25	1	2
IES Olorda	252	47	18,65	23	24
IES Martí Dot	402	26	6,46	19	7
	5231	325	6,21	199	126
Educació postobligatòria (més de 16 anys)					
IES Olorda	202	9	4,45	7	2
IES Martí Dot	191	3	1,57	2	1
Bon Salvador	101	0			
Escola Mestral	63	0			
Virgen de la Salud	162	0			
	719	12	1,71	9	3
CFPA ⁶¹ Mestre Esteve	440	80	18,18		
Escola Municipal de Música	221	0			

Taula 17. Cens d'infants immigrants escolaritzats, curs 2004-05.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'ajuntament de S. Feliu de Llobregat.

⁶¹ Centre de Formació professional per adults.

Observem que tant a l'Escola Bressol Fàbregas com a l'Escola Bressol Tambor hi ha un alt percentatge d'infants immigrants respecte de les altres escoles bressol, que representen 14 places de les 71 oferides a l'Escola Bressol Fàbregas.

En l'Espai Infantil de l'Espai Falguera, també un servei municipal impulsat des de l'Ajuntament de Sant Feliu, el nombre d'infants immigrants és elevat en relació amb les places oferides.

En l'escolarització obligatòria segueix havent-hi més places per a infants immigrants en els centres públics, i es concentra sobretot en alguns d'ells l'oferta educativa, com és el cas del CEIP Monmany i de l'IES Olorda. En l'escolarització postobligatòria tan sols acullen infants immigrants els dos centres públics.

Tot seguit presento l'evolució a la població de les diverses nacionalitats de menors de 0 a 18 anys censats a la població de Sant Feliu, en què s'observa l'augment progressiu des de l'any 1986 fins al 2004.

Observarem que durant el 1989 hi ha una entrada important en la població d'infants procedents del Marroc. Entre els anys 1995 i 1997 la majoria d'infants immigrants són els procedents de l'Equador. Durant el 2001 i 2002 torna a haver-hi força escolarització d'infants procedents del Marroc i de l'Equador, possiblement els fills de les famílies instal·lades a la població en els anys precedents.

He escollit les nacionalitats tenint com a referència els paràmetres d'aquest estudi, és a dir, els infants considerats immigrants són tots aquells de fora de la Comunitat Europea.

Capítol IV. El context de la investigació

Evolució per anys	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994	1993	1992	1991	1990	1989	1988	1987	1986	Totals
Edat infants	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
Argentina	4			4	2	2		2	2	4	1	3	1		1	1	2	1		30
Armènia																		1		1
Belorússia				1					1											2
Bolívia	1		1		1		1		1											5
Bòsnia				1	1															2
Brasil	1	1				1	1	2	1											7
Cabo Verde										1						2				3
Chile					1						1						1			3
Xina	1		1		1	1			1	2	1			1		4				13
Colòmbia		4	4	1	5	2	3	4	2	3	6	7	1	1	2	1	1	2		49
Cuba															1					1
Ecuador	9	7	16	12	13	12	6	13	17	13	11	6	8	14	10	9	6	7		189
Estados Unidos			1					1												2
Gàmbia			1	1																2
Índia										1										1
Marruecos	9	7	9	12	3	11	9	8	5	8	5	8	3	11	6	12	8	7		141
Mèxic			1	1							1									3
Moldàvia									1											1
Nigèria					1															1
Pakistan	1		1																	2
Peru		2		1	1		3		2	1	1		1	1	2	2	3			20
Rep. Dominicana.										2	1			1		1		1		6
Rússia		1																		1
Síria		1		1																2
Suïça												1								1
Tunès		1																		1
Ucraïna							1													1
Uruguai		1		1	1				1			2	1	1			1	1		10
Veneçuela				1				1								1	1			4
Totals	26	25	35	37	30	29	24	31	34	35	28	27	15	30	22	33	23	20	0	504

Taula 18. Evolució de les nacionalitats a la població: menors de 0 a 18 anys censats a Sant Feliu de Llobregat (1986-2004).

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'ajuntament de Sant Feliu de Llobregat.

Les xifres sobre els alumnes escolaritzats als centres durant el curs 2004-2005 són les següents:

Nombre d'infants atesos a les escoles bressol municipals:							
2002	133						
2003	77						
2004	23						
Nombre d'infants atesos a les escoles bressol privades:							
2002	220						
2003	137						
2004	29						
Nombre d'infants en llista d'espera per no tenir plaça assignada a les escoles bressol públiques:							
2002	56						
2003	90						
2004	31						
Percentatge d'infants atesos:							
Any naixement:	Cens actual:	Infants escolaritzats en escoles públiques:		Infants escolaritzats en escoles privades:		Total:	
			%		%		%
2002	589	133	22,58	220	37,35	353	59,93
2003	550	77	14,00	137	24,90	214	38,90
2004	522	23	4,40	31	5,93	54	10,34
	1661	233	14,02	388	23,35	621	37,38

Taula 19. Percentatges d'atenció educativa a l'etapa infantil 0-3 anys a Sant Feliu de Llobregat durant els anys 2002 a 2004.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'ajuntament de Sant Feliu de Llobregat

Observem en la taula anterior que durant els anys 2002, 2003 i 2004, va haver-hi més infants escolaritzats en escoles bressol privades que a les públiques, potser perquè a la població no hi havia una oferta pública que abastés les necessitats creixents del municipi. Observem que durant el 2003 va créixer el nombre d'infants en llista d'espera perquè no tenien la plaça assignada a les escoles bressol municipals.

Aquestes dades permeten tenir una referència de les necessitats dels serveis de la població, si també es té en compte que actualment l'índex de població analfabeta o sense estudis és mol reduït. No obstant això, cal adoptar mesures quant a les noves necessitats subjacents en la població: més immigració, més necessitats de reestructuració familiar, més necessitat de temps d'estada en espais comuns familiars a causa de la manca d'habilitats (en alguns col·lectius), etc.

A causa del creixement de la població, es va començar a plantejar un model de treball en xarxa en què es compartís el viatge interessant que és educar els infants de la població i oferir recursos i suport a les seves famílies.

La Xarxa d'Atenció a la Infància de Sant Feliu De Llobregat⁶², creada com a suport tècnic i social a la tasca familiar d'educació i criança, té els seus inicis l'any 1997. **Es fonamentava** en la coordinació entre equipaments professionals (públics i privats de diferents sectors com l'educatiu, la sanitat, els serveis socials, el lleure, la policia local,

⁶² Informació facilitada per l'equip tècnic de la xarxa municipal d'atenció a la infància, 2005.

la biblioteca, etc.), associacions de pares i mares d'alumnes (d'escoles bressol i centres d'educació infantil i primària) i ciutadania de forma individual (pares o mares). La seva missió era millorar i fer disminuir les desigualtats en l'atenció de l'infant del municipi, mitjançant l'increment de la quantitat i la qualitat del suport a les famílies en la seva tasca de criança i educació dels fills i filles de zero a dotze anys, amb l'ajut dels esmentats equipaments i entitats que formaven la Xarxa.

Els elements que van motivar l'inici d'aquest projecte intersectorial i comunitari i van ser la identificació d'una sèrie de resultats que es preveia que els diferents equipaments podrien obtenir del treball cooperatiu i que era impossible que obtinguessin separatament:

- Conèixer manera més profunda les característiques específiques de les persones a qui s'adreça el servei, a través de la possibilitat d'intercanviar i complementar elements observats des de la visió especialitzada o experimentada de cada equipament o entitat que participa en la xarxa, tant de la ciutadania com de l'entorn del municipi.
- Fer augmentar l'equitat de la qualitat en l'atenció a tots els infants del municipi: facilitar la igualtat d'oportunitats de l'accés a determinats serveis per raons de situació geogràfica, dificultat econòmica o per falta d'informació. En existir coordinació entre serveis gairebé tothom té contacte amb almenys un servei; qui està en contacte amb una persona que tingui una necessitat descoberta pot saber on derivar-la o avisar el servei perquè ofereixi a la persona necessitada el seu ajut. Això permet reduir l'efecte Mateu, és a dir, no dispensar només el servei a qui més el demani, i no deixar de prestar-lo a qui el necessita extremadament. S'emmarca dins de les accions positives per prevenir o tractar situacions d'exclusió social. Les entitats ciutadanes o professionals que treballen a domicili o de manera comunitària són les que detecten i orienten les persones molt necessitades que no accedeixen a cap servei, que conformen bosses de necessitats silencioses que cal ajudar, protegir o controlar per prevenir situacions límit. D'aquesta manera, es pot augmentar la cobertura poblacional i millorar l'efectivitat o la qualitat d'algun servei.
- Aprofitar els recursos de la comunitat (externs a cada equipament): el grau actual de desenvolupament de gairebé tots els serveis fa que per augmentar la seva capacitat o potència s'hagin de buscar recursos externs, com ara altres equipaments professionals, entitats ciutadanes, grups de suport social o d'autoajuda.
- Poder incidir eficaçment sobre les oportunitats o amenaces de l'entorn requereix incidir sobre molts elements de l'entorn, des de diferents situacions i durant molt temps, per la qual cosa cal intervenir-hi des de diferents equipaments i amb una acurada coordinació dels continguts i dels llocs per on s'ha de treballar en la comunitat. Per tant, cal cercar l'efecte sinèrgic si es vol aspirar a tenir èxit.

El procés de gestació de la xarxa va ser el que segueix:

A partir dels anys 70 va crear-se el moviment de guarderies infantils per donar resposta a les necessitats d'atenció a l'infant en horari laboral dels pares; els professionals i progenitors d'aquests serveis van anar configurant un servei de qualitat de tipus educatiu emmarcat dins del moviment d'ensenyament públic. L'Ajuntament va municipalitzar les escoles bressol cooperatives l'any 1992, les quals van passar a dependre del seu Departament d'Ensenyament.

A Sant Feliu hi ha una llarga tradició de moviment associatiu i de col·laboració entre els professionals dels diferents equipaments. A l'inici del funcionament de les escoles bressol cooperatives, Serveis Socials era qui connectava l'oferta d'aquest servei amb les necessitats d'atenció infantil de famílies en risc d'exclusió; posteriorment, es van organitzar conjuntament activitats de suport i formació a famílies sobre la relació amb els seus infants amb la col·laboració de la Diputació de Barcelona (projecte Picarol). Més tard es va planificar un projecte que consistí en donar suport a les famílies per millorar la qualitat de relació entre els progenitors i els infants dins del primer any de vida. Des de l'any 1987, les escoles bressol han treballat conjuntament amb l'Equip d'Atenció Precoç en la detecció i orientació d'infants en situacions de risc relacionats amb el desenvolupament integral de l'infant menor de quatre anys; posteriorment es va iniciar la col·laboració amb el Servei de Puericultura de Centre d'Atenció Primària de Salut. Aquest servei també hi participava en temes relacionats amb la prevenció i l'educació per a la salut, organitzant xerrades- col·loquis amb famílies d'escoles bressol municipals.

Es van organitzar altres actuacions conjuntes entre les escoles bressol municipals i altres equipaments, com les sessions setmanals de gimnàstica en un espai cedit pel Palau Municipal d'Esports, sessions setmanals d'explicació de contes a la Biblioteca Municipal Montserrat Roig, xerrades-col·loqui per orientar progenitors sobre com explicar contes als seus infants, activitats de formació permanent per a les educadores organitzades pel Centre de Recursos Pedagògics del Departament d'Ensenyament de la Generalitat, i finançades per l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona.

Al començament de l'any 1997, el Departament d'Ensenyament de l'Ajuntament va aprovar el projecte que portava el nom de la seva finalitat: Promoció de la salut a les escoles bressol municipals. D'aquesta manera es va iniciar un suport sanitari lligant alhora l'actuació a un pla de formació permanent sobre aquesta temàtica. A partir d'aquesta intervenció es va considerar la possibilitat de proposar un treball conjunt amb altres equipaments que incideixen sobre el mateix grup de població, com ara els pediatres de la ciutat, Atenció Precoç, el Departament Municipal de Salut, Serveis Socials Municipals, Grups d'Ajuda Mútua relacionats amb la salut d'aquesta edat, entitats professionals, iniciativa privada, etc. Amb la constitució del programa municipal d'infància va anar madurant la idea inicial fins a definir la proposta d'estructurar una **xarxa integrada d'atenció a la infància de zero a tres anys al municipi**.

Al novembre de l'any 2000 es va proposar l'ampliació de la Xarxa per abastar la població de 0 a 12 anys, amb els següents plantejaments:

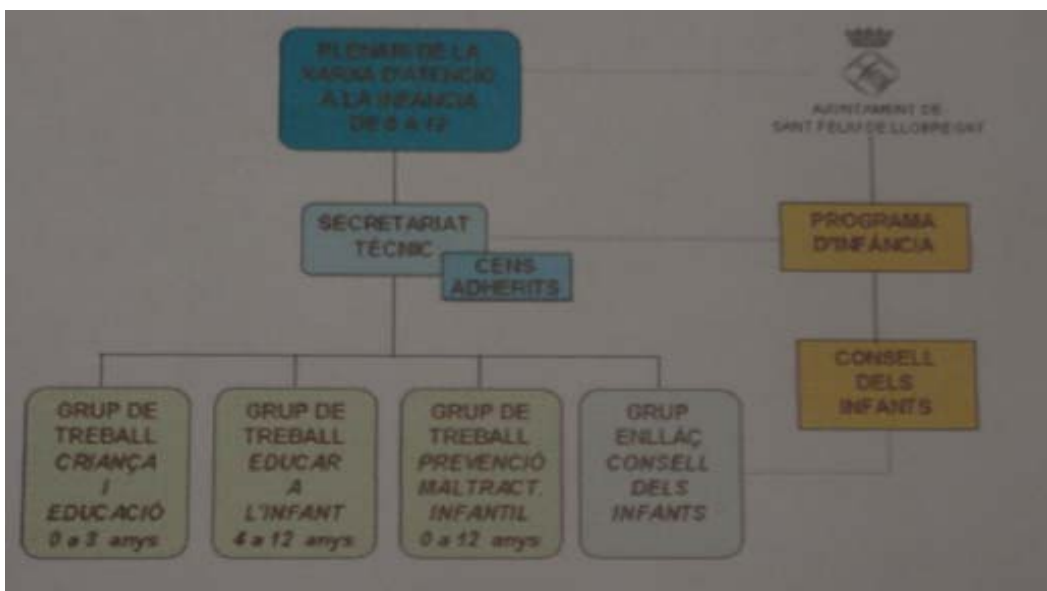
- En treballar amb una visió d'infància de 0 a 12 anys, s'aprofita l'oportunitat de desenvolupar unes actuacions més globals, més àmplies i, per tant, hi ha més possibilitats de fer-ho amb transversalitat.
- Poder disposar d'una població infantil amb major capacitat d'apropiació de les seves vivències i alhora amb una major capacitat de comunicació de les pròpies necessitats i, així, de negociació per trobar altres propostes de millora de la situació actual, que difícilment poden ser creades en processos de discussió en què no participin els nens i nenes.
- L'ampliació de la Xarxa fins als 12 anys permet disposar d'un Consell Consultiu, com a òrgan de participació ciutadana, tant de professionals com de la ciutadania en general, útil per al desplegament del Programa Municipal d'Infància i coherent amb l'estratègia de **la ciutat dels infants** que es propiciava en aquella etapa des dels ajuntaments.

Els actors principals implicats en la Xarxa van ser les educadores d'escoles bressol i de centres d'educació infantil i primària, pediatres i infermeres dels Centres d'Atenció Primària de Salut, treballadors socials i educadors socials dels Centres de Serveis Socials, professionals del Centre de Recursos Pedagògics, de l'Equip Psicopedagògic, de l'Equip d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, de l'Equip d'Atenció Precoç, monitors de centres d'esplais, tècnics de diferents departaments municipals (Educació, Joventut, Infància, Esports, Dona, Participació Ciutadana, Policia Local, Mobilitat, Urbanisme). Entre els professionals es feien treballs de recerca conjunta, l'elaboració de documentació de suport per a les famílies, xerrades-col·loqui a la ciutadania, derivació de casos, assessorament.

El funcionament de la Xarxa era el següent: els membres de la Xarxa es reunien en una sessió plenària anual en què s'aprojava la memòria d'avaluació del cicle anterior i la planificació d'activitats del posterior. Durant tot el cicle (de setembre a juliol) els professionals es reunien mensualment en tres grups de treball. Anualment, es feia una jornada de treball interna d'un matí, mitjançant l'exposició d'un expert, la discussió de grup i debat i els acords en ple; per acabar, es presentaven les conclusions a les autoritats per rebre el suport institucional.

El Programa municipal d'infància, promotor de la Xarxa, amb el suport de l'autoritat política de l'Àrea de Serveis Personals de l'Ajuntament, va recolzar la formació del **Secretariat Tècnic de la Xarxa**, conformat per tres professionals que coordinaven alhora cadascú dels tres grups de treball, mantenien una reunió mensual per a la coordinació de la Xarxa amb l'entorn i organitzaven una reunió plenària i la jornada de treball anual.

Amb el funcionament es va anar configurant un organigrama amb tres nivells de participació: decisor i social, de coordinació executiva i d'elaboració:

Il·lustració 2. Organigrama de la Xarxa municipal d'infància de Sant Feliu de Llobregat.

En cada cicle s'elaborava el **pla de treball del curs**, en què s'inclouien les línies d'actuació, els objectius operatius, l'òrgan de la Xarxa que el portaria a terme i el termini d'acompliment.

Es va crear una pàgina web: www.santfeliu.org/xarxa, per oferir a la ciutadania informació sobre les reunions portades a terme –a través de la publicació de les actes de reunió dels grups de treball-; es va portar a terme la publicació en format digital dels

llibrets que s'anaven publicant, la informació sobre les jornades de treball, els plenaris, i les avaluacions sobre les publicacions i sobre els pressupostos de la xarxa. Tota la informació s'oferia de manera pública, oberta, transparent i a l'abast de tota la població. Va ser un element clau per a la comunicació entre els components de la Xarxa, la ciutadania que volia rebre informació sobre la criança i l'educació dels seus fills i filles i també per donar a conèixer la seva experiència a professionals d'altres municipis. La pàgina web s'organitzava de la manera següent:

- Conèixer la Xarxa: s'especificava quina era **la seva missió** –afavorir i millorar la tasca familiar de criança i educació de l'infant i fer disminuir les desigualtats d'atenció a l'infant-; s'especificava **la seva línia estratègica** –augmentar la quantitat i qualitat dels serveis de suport a les famílies, des dels diferents equipaments professionals i entitats ciutadanes del municipi-; s'hi apuntaven **els objectius generals** –afavorir la unitat d'acció entre els equipaments professionals i les entitats ciutadanes; millorar les habilitats de criança i educació dels genitors- i la seva **estructura organitzativa**, els equipaments participants.
- Agenda: s'anaven recordant les trobades dels grups de treball, els plenaris o les jornades.
- Plenari: s'especificaven les **funcions** de la Xarxa –aprovar el pla de treball del cicle, aprovar memòria del cicle, espai d'intercanvi d'experiències-, **la seva composició** –membres d'entitats ciutadanes relacionats amb la infància, membres d'equipament professionals, professionals d'exercici privat, ciutadania a nivell individual-, **la periodicitat de les reunions**, i s'hi penjaven les **actes de reunió** –bimensuals- del plenari.
- Secretariat: s'hi especificaven **les seves funcions** –coordinació general, seguiment dels projectes, preparació de les convocatòries, elaboració de les actes, manteniment del cens de persones adherides a la Xarxa, suport tècnic, suport administratiu-, **la seva composició** –responsable del Programa municipal d'infància, responsable tècnic dels serveis complementaris i assessor tècnic de la Xarxa-, **la periodicitat, el lloc i les dates de reunió** –mensuals-, i les **actes** de la reunió.
- Actuacions dutes a terme, jornades de treball, premis, conferències, seminaris, memòries d'activitats, celebracions, etc.
- Components de la Xarxa, per equipaments.
- Grups de treball: amb l'enllaç a cada un dels tres grups de treball, s'explicaven els objectius de cada un, la composició del grup, la periodicitat i el lloc de reunió, i la publicació de les actes de treball.
- Fòrum professional: per dinamitzar la relació entre els diversos professionals que formaven la Xarxa.
- Espai de participació, per als ciutadans.
- Enllaços interessant a pàgines web o documentacions.

La Xarxa va rebre el premi Catalunya d'Educació de l'any 2002, atorgat pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, i la menció honorífica del premi Ciutat Amiga dels Infants l'any 2003, atorgat per la UNICEF i la FEMP (Federació Espanyola de Municipis i Províncies).

Des de la Xarxa d'atenció a la infància, i a partir del treball realitzat en els grups de treball, es van impulsar materials escrits en forma de llibrets i fullets, com els que segueixen:

- *Quadern de suport a la criança i educació per a famílies amb infants de zero a tres anys*: llibret elaborat pel grup de treball criança i educació 0-3 anys de la Xarxa d'Atenció a la Infància, amb l'objectiu d'ajudar les famílies en la criança dels seus fills a través d'informació per actuar en determinades situacions i d'una guia amb una relació d'entitats i serveis adreçats a la infància.
- *Educar en família nens i nenes de 3 a 12 anys*: llibret elaborat pel grup Educar de 3 a 12 Anys de la Xarxa d'Atenció a la Infància, l'objectiu del qual és ajudar les famílies a reflexionar sobre aquesta etapa educativa, en què es parla sobre els drets als infants i s'ofereix un seguit de recursos i serveis.
- *Prevenió dels maltractaments*: llibret elaborat pel Grup de Prevenió i Orientació del Maltractament Infantil, per abordar la prevenició dels casos de maltractament.
- *Què podem fer quan no vol menjar?*: fullet que ofereix consells sobre el que cal i no cal fer davant un infant petit quan no vol menjar.
- *III jornades dels infants i les seves famílies*: programa d'activitats de les jornades de tardor dels infants i les seves famílies.

4.3. La ciutat de Castelldefels

Castelldefels és un municipi de la comarca del Baix Llobregat, la seva població el 2008 era de 60.572 habitants. El nom actual de la població prové de la forma romanitzada, Castello de Feels (Castelló de Fidels). Durant la darrera dècada del segle XIX, Castelldefels tenia uns 300 habitants. La ciutat estava formada per masies disperses al llarg del territori, i només una petita part de la població es concentrava en el lloc que encara avui en dia s'anomena el *Poble Vell*. Durant el segle XX es va convertir en un lloc d'estiueig de molts habitants de Barcelona, per això s'hi van construir un gran nombre d'urbanitzacions (unes 40 cap als anys seixanta). Aleshores, la ciutat va anar creixent i el nombre d'habitants va augmentar. En el segle XIX, però, la ciutat va patir una crisi demogràfica, que va fer que la seva població descendís primer i després que s'estanqués en el darrer terç del segle, a diferència del que va passar en altres viles dels voltants. Els motius podrien haver estat l'existència de terres pobres que comportà una baixa productivitat, el clima i les malalties, l'allunyament de Barcelona i les deficientes vies de comunicació –ja que el ferrocarril no hi va arribar fins el 1880-, i l'emigració de població jove en edat de tenir fills. Cap a mitjan segle XX i al final, la població augmenta gràcies a l'arribada a la població de parelles joves. Creixen els barris de la platja. I amb l'arribada de persones immigrants, creixent els barris de Vista Alegre i Castillo.⁶³

Actualment, els barris que hi ha a la població són: Baixador, Bellamar, Botigues, Can Bou, Can Roca, Can Vinader, Canyars, Castell, Centre, Gran Via Mar, Lluminetes, Marisol, Montemar, Muntanyeta, Pineda, Poal, i Vista Alegre.

En aquest estudi, hem fet el treball de camp en un dels serveis socioeducatius que ofereix l'Ajuntament de Castelldefels, **La Casa dels Infants, Can Vinader**, situat al barri de Vista Alegre, ubicat en aquest Poble Vell. Es va escollir aquest servei a causa de la seva especificitat en la configuració de la xarxa interna dels centres municipals per a la primera infància, i per l'experiència en treball en espais familiars. En el moment de la investigació, aquest recurs estava dividit en dos centres que treballaven de forma conjunta, sota la denominació de Xarxa de Centres Educatius Municipals per a Infants i Famílies: Can Vinader, que obrí les seves portes el 2001, i La Muntanyeta, que obrí les seves portes el 2007. Per aquest motiu, hem recollit els qüestionaris de forma global i els donarem un tractament conjunt en el seu estudi.

La Casa dels Infants, que es va denominar Can Vinader des del curs 2007-2008, va obrir les seves portes al setembre de 2001 pels infants i les famílies del municipi. L'Ajuntament, inicialment, va optar per oferir places per a infants de 1 a 3 anys, a causa de la demanda que hi havia a la ciutat. Per a les famílies amb nadons i les famílies amb infants que cercaven un context educatiu no-escolar es van dissenyar i posar en marxa el mateix any els serveis educatius per infants i famílies Espai Nadó i Espai familiar. Aquesta oferta variada va permetre que les famílies triessin en funció de les seves

---

⁶³ Per més informació, consultar la pàgina web de l'Ajuntament de Castelldefels: http://www.castelldefels.org/ca/doc_generica.asp?dogid=1507

necessitats, i donava resposta a la demanda de forma diversificada i no únicament per mitjà de l'escola bressol. L'oferta dels serveis educatius es va anar diversificant i es va oferir per primer cop, durant el curs 2004-2005, l'Espai de Joc”.

La Casa dels Infants Can Vinader està ubicada al límit del barri de Can Vinader amb el barri de Vista Alegre. Aquest barri va ser constituït com a tal com a entitat pròpia al final de 2009. Segons que consta en el Projecte Educatiu de Centre⁶⁴, el barri està format per una majoria d'habitatges de construcció de la dècada dels noranta, la majoria de compra, habitatges per famílies joves amb fills. Té diversos serveis, com el mercat, el Centre Cívic Frederic Mompou, amb entitats i equipaments -com el Casal de joves Al Kasal, l'Espai d'Informació a la Diversitat Sexual, Gent Gran de Castelldefels, el Servei d'Informació i Assessorament sobre drogues-, l'ABS El Castell amb els serveis socials integrats, diverses pistes poliesportives, el cementiri municipal, l'Església Evangèlica de Castelldefels, i el Bosc de Can Vinader.

Hi ha dues escoles bressol privades, el Niu dels Somnis i Pessigolles; dues escoles públiques, l'Escola Margalló i l'Escola Jacint Verdaguer; el centre públic de secundària IES Mediterrània; i una ludoteca, la Campaneta.

El barri compta amb una associació de veïns pròpia i diverses entitats com el Grup de Dones, l'agrupació La Petanca, l'església Nostra Senyora de Montserrat, i el servei de Càritas.

El centre està al llindar del barri de Vista Alegre, el qual té habitatges més antics, formats per edificis de poca altura, alguns dels quals són d'autoconstrucció. Com a barri, està format per una població més envellida i recentment també per famílies de nova incorporació, algunes joves i d'altres procedents de països extracomunitaris. Vista Alegre té més entitat com a barri, i està marcat per una Associació de Veïns molt veterana, que anys enrere va ser molt lluitadora. Té equipaments i entitats públiques: el Centre Municipal Vista Alegre, amb equipaments com el Servei Local de Garantia Social, el CDIAP-Delta -Centre de Diagnòstic i Atenció Precoç-, el Cibercast -Centre de Mediació i Convivència Ciutadana-. També estan ubicades al barri l'Associació Cultural Islàmica de Castelldefels, l'Associació de Rumans i Rumanes de Catalunya, l'Espai Municipal Rafael Casanovas i Comas, i una farmàcia. També hi ha els Serveis Educatius Integrals, - formats pel CRP⁶⁵, l'ELIC⁶⁶ i l'EAP⁶⁷-, i el CREDA⁶⁸.

Can Vinader està molt comunicat amb el poble. Les famílies que porten els seus fills a l'Escola Bressol de la Casa dels Infants són majoritàriament famílies autòctones; les famílies estrangeres són de països llatinoamericans, del Magrib i de la UE. Procedeixen de diferents barris de la ciutat, ja que l'oferta de places del centre és global a tot el municipi, encara que hi predominen les famílies que viuen als barris més propers. S'escau que la majoria de les famílies que participen amb els seus fills en els serveis educatius (Espai Nadó, Espai Familiar, Espai de Joc...) són autòctones, encara que aquests serveis també són demanats per famílies que procedeixen de la UE i de països

---

⁶⁴ Informació facilitada per la tècnica de l'ajuntament.

⁶⁵ Centre de recursos pedagògics

⁶⁶ Equip d'assessorament i suport en llengua, interculturalitat i cohesió social

⁶⁷ Equip d'assessorament psicopedagògic

⁶⁸ Centre de recursos educatius per a deficients auditius.

llatinoamericans. Ambdós progenitors de la majoria de les famílies treballen. Hi ha famílies que compten amb els avis com a suport en la criança dels fills.

La Casa dels Infants la Muntanyeta va obrir les seves portes el curs 2007-2008, és el segon centre educatiu 0-3 de la Xarxa de Centres Municipals de Castelldefels, i la novetat en crear-se va ser que ofereix places d'escola bressol per a infants des dels quatre mesos fins a l'any –estança nadons-. S'hi ofereix el servei d'Escola Bressol, Espai Nadó, Espai Familiar, i Espai Familiar l'Escoleta. Aquesta oferta variada permet que les famílies triïn en funció de les seves necessitats, per la qual cosa es dona resposta a la demanda de forma diversificada i no únicament oferint l'escola bressol.

Està ubicada al barri la Muntanyeta. El centre educatiu llinda amb els barris de Can Roca, Montemar, Centre i Castell-Poble Vell. Compta amb diversos serveis, com el parc de la Muntanyeta, el passatge Mercè Rodoreda –parc infantil–, i el parc de la Granota. Aquest barri no té associació de veïns pròpia, i està format per una majoria d'habitatges de construcció recent (a la dècada dels noranta i la primera dècada del 2000), la majoria de compra, habitats majoritàriament per famílies joves –d'entre 35 i 44 anys– amb fills. És un barri on molts dels seus habitants viuen, però no hi treballen; és un barri dormitori. La nacionalitat i procedència de la població d'aquest barri és majoritàriament nacional (el 88,6%), però també hi ha un nombre d'habitants (menys del 2% de la població) de procedència de països europeus com Itàlia, Alemanya, França i el Regne Unit, i alguns països sud-americans com l'Argentina i Colòmbia. La població del barri per edats és de 290 infants de 0 a 4 anys.

Actualment la Casa dels Infants compta amb un nou espai, Gran Via Mar, que obre les portes el 2009, i un altre espai nou a Can Vinader, que obrirà les seves portes el 2011. Els quatre centres treballaran sota la denominació de Xarxa Interna, i estan concebuts com a xarxa de centres (Casa dels Infants) i no com un centre concret. El PEC (Projecte educatiu de centre) i el PCC (Projecte curricular de centre) s'elaboren de forma conjunta als tres centres (a partir del 2011, als quatre centres), sota una dinàmica interna que pretén fer interactuar els tres centres.

La Casa dels Infants es defineix –segons l'ideari del centre⁶⁹– de la manera següent:

La Casa dels Infants és la denominació dels centres educatius municipals per a la petita infància i les famílies, que respon a un model de centre integral de qualitat.

La Casa dels Infants disposa d'espais acollidors i ofereix activitats educatives a través de les quals els nens i les nenes creixen, aprenen i es diverteixen. Les famílies s'hi troben, acompanyades de professionals, per parlar de la criança i l'educació dels fills.

La Casa dels Infants se centra en la diversitat de necessitats dels infants petits i de les seves famílies; per això ofereix un ventall de serveis i d'horaris, que es poden triar en funció dels interessos i les necessitats de cadascú.

Com hem dit, la Casa dels Infants ofereix diversos serveis que a continuació especificuem:

Escola Bressol: centre educatiu que acull infants de 0 a 3 anys, on poden romandre en horaris de mitja jornada o en horaris de jornada completa.

Espai Familiar: servei educatiu adreçat a infants de 0 a 3 anys, acompanyats de la família (pare, mare, avi...) que té per objectiu que els infants es diverteixin i aprenguin a

---

⁶⁹ Per a més informació veure la plana web <http://www.castelldefels.org/casainfants>

relacionar-se, i que les seves famílies tinguin l'oportunitat de compartir l'experiència d'educar els seus infants acompanyats de professionals especialitzats.

Espai Familiar l'Escoleta: servei educatiu adreçat a infants de 2 anys, que aniran l'any següent al parvulari. Van acompanyats de la família, ja que es distribueix el temps en dues fases: una de temps compartit amb les famílies i l'altra en què els infants estan sols i es relacionen entre ells acompanyats per les educadores, i així tenen l'oportunitat d'aprendre i gaudir de diverses activitats.

Espai Nadó: servei adreçat a pares i a mares amb nadons de 0 a 6 mesos amb l'objectiu que comparteixin experiències sobre la criança i l'educació dels infants acompanyats de professionals.

Espai de Joc: servei educatiu que ofereix un espai de joc per a infants de 0 a 3 anys i que està preparat perquè puguin gaudir, imaginar, explorar les seves capacitats acompanyats d'un referent adult. Hi poden assistir també germans de fins a 6 anys.

La Casa dels Infants està dividida en estances –no classes–, segons la idea de casa, i els espais es distribueixen per edats de 0-1 anys, 1-2 anys i 2-3 anys. La distribució dels infants és homogènia, per edats, encara que en el funcionament intern es barregen infants de diferents edats per dur a terme algunes activitats. També als patis i als espais dels passadissos, on s'ubiquen racons de joc i treball i on coincideixen els infants de diverses edats es fan activitats específiques. Abans d'iniciar les obres dels espais, es van decidir edificar espais més amplis dels que marca la normativa -1 m² per infant, tant als espais interns com als externs. La mitjana és de 60 m² per estança.

La normativa estableix que a les aules de 0-1 anys el nombre màxim de nens és de 8; a les d'1-2 anys, 13; i a les de 2-3 anys, 20.

Actualment a Can Vinader hi ha 99 infants matriculats, i tres estances per a nens d'1-2 anys i tres estances per a nens de 2-3 anys. A la Muntanyeta, hi ha 74 infants, i el centre compta amb una estança per a infants de 0-1 anys, dues per a nens i nenes d'1-2 anys i dues per a nens i nenes de 2-3 anys. A la Gran Via Mar, hi ha 74 infants, i la distribució és com la de la Muntanyeta. En la nova escola, està previst oferir 99 places.

Hi ha personal referent per a cada grup de nens, a més d'un educador de suport als matins. A les tardes, acostuma a disminuir el nombre d'infants.

Els professionals, que depenen de l'Ajuntament, s'escullen a partir de concursos públics i estan classificats com a categoria A2. Estan molt valorats, i tenen unes condicions de treball molt adequades. La seva titulació és de mestres de Magisteri, però amb la darrera normativa van acceptar tècnics en Educació Infantil, provinents dels cicles formatius de grau superior. Els educadors de la Casa dels Infants, fossin del centre que fossin, es van dividir quan es va crear el segon centre, la Muntanyeta, i inicialment va sorgir certa reticència a moure's del lloc de treball, però després es va agrair aquesta barreja de professionals, i es va prendre consciència que no treballen en un centre concret, sinó en una xarxa de centres educatius, que en aquest moment està configurada per tres centres.

Diversos professionals de diversos àmbits de treball (salut, educació, serveis socials) de la població, sensibilitzats per la primera infància i en un treball interdisciplinari, van crear a l'inici del funcionament de la Casa dels Infants, l'any 2004, el llibret *Compartir l'experiència d'educar amb famílies i amb infants de 0-3 anys* on assenyalaven:

Aquest quadern l'ha impulsat la Regidoria d'Educació de l'Ajuntament de Castelldefels, per contribuir al diàleg entre els diferents agents educatius, des de *La Casa dels Infants*, centre educatiu municipal per

a infants i famílies. El projecte educatiu del centre considera les famílies com a primeres educadores dels seus fills i filles; però els infants, a més de la seva família (pare, mare, germans, avis), també necessiten altres espais educatius, l'escola i la seva comunitat. Des d'aquesta perspectiva s'ha elaborat aquesta petita publicació.

En la selecció dels continguts hi han participat professionals de diversos àmbits (la salut, els serveis socials, l'educació, el lleure i els mitjans de comunicació) i tres grups de mares i pares dels *espais familiars de La Casa dels Infants*. Considerem molt valuoses les seves aportacions pel seu coneixement de la realitat, totes elles són persones que treballen o bé es relacionen amb infants i amb famílies. Educar és una tasca per ser compartida. Per aquesta raó, en aquest quadern es plantegen algunes qüestions que volen afavorir el diàleg dins de la família entre els adults i amb els infants; també per oferir suport i promoure l'intercanvi d'experiències entre famílies i amb professionals, sobre la criança i l'educació dels nens i nenes més petits.

La ciutat de Castelldefels ha iniciat un camí sense retorn a favor de la cultura de la petita infància, perquè considera els infants com a persones amb drets i deures, i pren el compromís de fer-los participar i d'escoltar la seva veu, fent que des de ben aviat, amb el suport dels seus pares i educadors esdevinguin, encara que petits, ciutadans i ciutadanes de ple dret.

Aquest llibret de criança va ser publicat de manera puntual, perquè encara no estan creats els grups de treball, ni hi ha un seguiment i una coordinació sota un marc tècnic consolidat.

La Xarxa, a Castelldefels, s'ha creat recentment. El nucli, com a l'inici de la Xarxa de Sant Feliu, és l'escola bressol i els espais familiars. S'estableixen coordinacions amb professionals d'altres àmbits, i es treballa molt la integració dels centres al barri on estan ubicats, amb la finalitat que es converteixi en un espai obert al barri. No obstant això, a Castelldefels primerament es pretén consolidar la xarxa interna amb els quatre centres que configuren la Casa dels Infants, i més endavant anar creant la xarxa externa.

D'altra banda, al municipi s'ha endegat darrerament el PEE (Pla Educatiu d'Entorn), a través d'unes jornades de treball en què han participat diversos professionals de l'àmbit educatiu de la ciutat. Aquestes jornades estan concebudes com a jornades de formació, i representants de la Casa dels Infants hi han participat.

En aquest municipi també hem comptat amb la col·laboració de la **Biblioteca Municipal Ramon Fernández Jurado**, que pertany a la Xarxa de Biblioteques de la Diputació de Barcelona. Aquesta biblioteca s'ampliarà aviat i es construirà sobre el Castell de Castelldefels⁷⁰. La biblioteca compta amb un àrea infantil, distribuïda en dos espais:

- Zona Infantil: organitzada per edats i on es troben materials diversos com contes, enciclopèdies, música, i pel·lícules. També disposa de l'espai d'informàtica on hi ha connexió directa amb la Biblioteca Virtual Chilias.
- Zona del Racó dels Pares: on es poden trobar documents ordenats per temàtiques diverses: embaràs, educació, creixement, jocs i contes, adolescència.

---

⁷⁰ Pàgina web: http://www.castelldefels.org/ca/doc_generica.asp?dogid=246

Actualment, Castelldefels és una ciutat amb una població molt diversa; hi ha aproximadament unes 70 nacionalitats. Cap al 2010, a Castelldefels, hi ha hagut una frenada important quant al nombre de naixements a la ciutat. A continuació mostrem un comparatiu de la població estrangera de 0-3 anys respecte de la totalitat de la població:

	Població estrangera 0-3	Població total 0-3
Edat	Total	Total
0	134	761
1	138	788
2	116	779
3	149	788
Total 0-3	537	3116

Taula 20. Comparatiu de població estrangera 0-3 (2008) respecte la totalitat de la població a Castelldefels.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'ajuntament de Castelldefels.

4.4. La ciutat de Terrassa

A la ciutat de Terrassa, els centres i serveis per a la infància estan gestionats directament pel PAME (Patronat Municipal d'Educació), que és l'organisme autònom de l'Ajuntament constituït per gestionar les competències municipals en matèria d'ensenyament i educació al municipi. El finançament dels serveis educatius es rep mitjançant el PAME.

A la ciutat de Terrassa hi ha actualment les següents escoles bressol municipals: EBM Coloraines, EBM Espígol, EBM Ginesta, EBM Giravolt, EBM Moisès, EBM la Casona, EBM l'Esquix, EBM Somriures, EBM Soleia, EBM Tabalet, EBM Vallparadís. Totes les escoles bressol de la població, parteixen d'un projecte educatiu comú, per tant les directrius que explicitarem fent referència a l'escola bressol Coloraines –centre que es va escollir per realitzar el treball de camp–, són similars al conjunt de centres de la ciutat, encara que amb les seves especificitats.

L'escola bressol on hem realitzat la recerca és l' **EMB Coloraines**, ubicada al districte 5, al barri del Poble Nou–Zona Esportiva, barri de nova construcció, amb molta població jove amb fills petits. Les famílies són treballadores, d'un nivell sociocultural i econòmic mitjà i un estatus poc elevat, però en què treballen ambdós membres de la parella.

Segons la piràmide d'edats d'aquest barri que es mostra a continuació a la taula i al gràfic, s'observa que l'edat majoritària de la població, durant l'any 2008, és d'entre 30 i 39 anys:

Piràmide d'edats

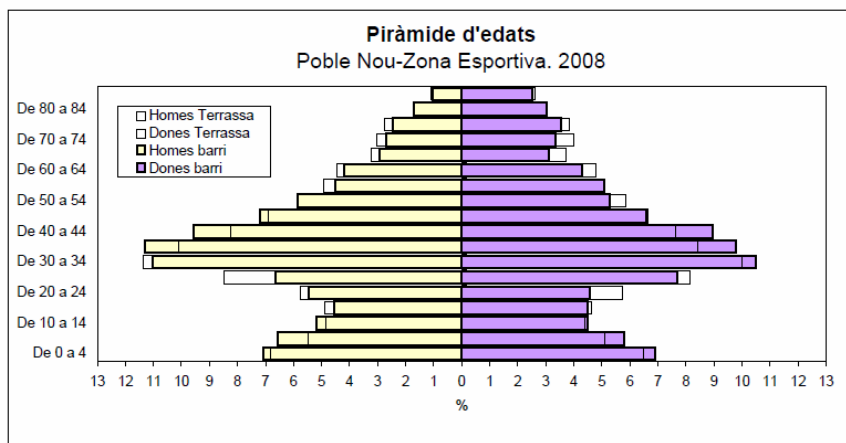
Districte 5. Barri Poble Nou-Zona Esportiva. Grups quinquennals. 2008

	Homes		Dones		Total	
	Habitants	%	Habitants	%	Habitants	%
De 0 a 4	412	7,08	407	6,91	819	6,99
De 5 a 9	383	6,58	341	5,79	724	6,18
De 10 a 14	302	5,19	265	4,50	567	4,84
De 15 a 19	266	4,57	264	4,48	530	4,52
De 20 a 24	317	5,44	268	4,55	585	4,99
De 25 a 29	386	6,63	452	7,67	838	7,15
De 30 a 34	643	11,04	618	10,49	1.261	10,77
De 35 a 39	658	11,30	576	9,78	1.234	10,54
De 40 a 44	556	9,55	527	8,95	1.083	9,25
De 45 a 49	420	7,21	389	6,60	809	6,91
De 50 a 54	342	5,87	312	5,30	654	5,58
De 55 a 59	262	4,50	300	5,09	562	4,80
De 60 a 64	244	4,19	253	4,30	497	4,24
De 65 a 69	170	2,92	183	3,11	353	3,01
De 70 a 74	158	2,71	198	3,36	356	3,04
De 75 a 79	144	2,47	209	3,55	353	3,01
De 80 a 84	99	1,70	179	3,04	278	2,37
85 i més	61	1,05	149	2,53	210	1,79
Total	5.823	100,00	5.890	100,00	11.713	100,00

Font: Ajuntament de Terrassa. Servei de Sistemes d'Informació.

Quadre 7. Piràmide d'edat. Barri Poble Nou-Zona Esportiva. Terrassa, any 2008.

Font: Ajuntament de Terrassa. Servei de Sistemes d'informació.

Gràfic 1. Piràmide d'edat. Barri Poble Nou-Zona Esportiva. Terrassa, any 2008.
Font: Ajuntament de Terrassa. Servei de Sistemes d'informació.

Per barris, observem a la taula següent que al barri on se situa l'escola bressol objecte de l'estudi- districte 5-, és un dels barris on van néixer més infants:

Moviment natural. Naixements per districte, barri i sexe. 2008

	Dones	Homes	Total
Districte 1	218	204	422
Pl. Catalunya- Escola Industrial	27	24	51
Cementiri Vell	54	32	86
Centre	116	124	240
Valparadis	16	23	39
Antic Poble de Sant Pere	5	1	6
Districte 2	209	209	418
Montserrat	31	40	71
Vilardell	11	10	21
Torre-Gana	54	39	93
Ca n'Anglada	113	119	232
Disseminats	0	1	1
Districte 3	220	278	498
Can Panellada	37	43	80
Les Fonts	16	23	39
Can Jofresa	8	13	21
Guadalhorce	6	14	20
Can Palet II	18	15	33
Xúquer	9	15	24
Segle XX	54	63	117
Can Palet	72	93	165
Districte 4	247	301	548
Ca n'Aurell	112	106	218
La Maurina	45	83	128
La Cogullada	42	43	85
Roc Blanc	35	49	84
Can Palet de Vista Alegre	10	15	25
Les Martines	2	3	5
Disseminats	1	2	3
Districte 5	288	314	600
Sant Pere	59	66	125
Pla del Bon Aire	12	8	20
Can Roca	35	23	58
Poble Nou - Zona Esportiva	76	102	178
Torrent d'en Pere Pares	35	40	75
Can Boada (Casc Antic)	59	60	119
Can Boada del Pi	4	8	12
Can Gonteres	2	1	3
Pla del Bon Aire-el Garrot	2	0	2
Disseminats	2	6	8
Districte 8	324	276	600
Les Arenes- La Gripla - Can Montllor	130	106	236
Sant Llorenç	42	24	66
Sant Pere Nord	109	88	197
Ègara	31	40	71
Can Tusell	12	17	29
Total	1.604	1.682	3.086

Font: Ajuntament de Terrassa. Servei de Sistemes d'informació.

Districte 5	286	314	600
Sant Pere	59	66	125
Pla del Bon Aire	12	8	20
Can Roca	35	23	58
Poble Nou - Zona Esportiva	76	102	178
Torrent d'en Pere Parres	35	40	75
Can Boada (Casc Antic)	59	60	119
Can Boada del Pi	4	8	12
Can Gonteres	2	1	3
Pla del Bon Aire-el Garrot	2	0	2
Disseminats	2	6	8

Quadre 8. Naixements per districte i barri a Terrassa, any 2008.

Font: Ajuntament de Terrassa. Servei de Sistemes d'informació.

Part del creixement de la ciutat de Terrassa durant els darrers anys està protagonitzat per la població estrangera de la ciutat, de la qual destaca la marroquina, senegalesa, romanesa, paraguaiana, peruana i boliviana. A Terrassa, hi conviuen unes 120 nacionalitats diferents. A continuació mostro el saldo migratori (diferència entre les persones que arriben i les que marxen de la ciutat) per nacionalitats, entre el 2002 i el 2008⁷¹:

Saldo migratori per nacionalitats

Terrassa. 2001-2008

Nacionalitat	Saldo 2001	Saldo 2002	Saldo 2003	Saldo 2004	Saldo 2005	Saldo 2006	Saldo 2007	Saldo 2008
Espanya	708	322	730	951	713	-349	-591	471
Marroc, El	1.352	1.434	1.375	1.287	1.328	1.173	1.403	1569
Equador, L'	598	888	784	289	278	290	242	348
Senegal, El	89	160	125	170	242	206	327	284
Romania	29	73	66	127	162	200	347	188
Colòmbia	279	218	150	172	158	229	173	225
Rep. Dominicana	71	78	86	78	146	70	122	174
Bolívia	13	30	60	146	143	261	196	91
Xina	25	104	91	105	137	88	102	53
Argentina, L'	156	318	151	162	113	134	125	68
Xile	48	47	70	81	107	96	126	53
Perú, El	34	54	74	97	95	87	145	184
Paraguai, El	2	5	28	78	89	204	238	261
Polònia	2	24	26	68	84	258	41	54
L'Uruguai	21	38	76	79	70	23	50	20
Veneçuela	24	24	58	70	56	56	82	63
Resta nac.	449	573	912	522	644	663	774	773
Total	3.756	4.164	4.862	4.482	4.565	3.689	3.902	4.879

Font: Ajuntament de Terrassa. Servei de Sistemes d'Informació.

Quadre 9. Saldo migratori per nacionalitats del 2001 al 2008 a Terrassa.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'ajuntament de Terrassa.

⁷¹ Per a més informació consultar la web: <https://www2.terrassa.cat/la-ciutat/xifres>

A la població de Terrassa, la majoria d'escoles bressol estan ubicades a l'extraradi. Les escoles bressol del municipi amb un major nombre d'infants estrangers matriculats són: el Giravolt (barri de la Maurina), Soleia (barri de Can Anglada), i la Ginesta (barri de Can Jofresa); en canvi, les escoles bressol amb poc índex d'immigració són Coloraines, (al Roc Blanc), i Vallparadís (al centre).

El motiu d'escollir aquest centre per al nostre estudi ha estat l'especificitat dels seus recursos i ubicació, i també la incipient posada en marxa de la xarxa interdisciplinària d'atenció a la infància des de l'escola. Ara bé, com he comentat anteriorment, el Projecte d'escola bressol està dins el projecte que s'ofereix al conjunt de la població.

L'escola bressol municipal Coloraines es va inaugurar el curs 2006. Abans de construir l'edifici, es van dissenyar els espais, i es va donar més amplitud que l'establerta en la normativa tant als espais interiors com als exteriors. El centre està envoltat de llum natural i d'espais oberts als patis, el solar té 3.401 m², 771 m² dels quals estan ocupats per l'escola, 1.630 m² pel pati i 1.000 m² per un solar on està ubicat l'hort. Al costat de l'escola se situa el CEIP Enxaneta, i enfront d'ambdós estan situats els Serveis Educatius de la Generalitat, formats per l'EAP (Equips d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica), el CDIAP Magroc (Centre de Diagnòstic i Atenció Primerenca), i el CRP (Centre de Recursos Pedagògics). L'escola Coloraines atén infants d'1 a 3 anys. No hi ha lactants de 0-1 any. Disposa de sis aules, un menjador on comparteixen el dinar nens i educadores, un dormitori, cuina pròpia, pati exterior, sala polivalent i passadissos amb racons.

Aquestes sis aules es distribueixen de la manera següent:

- 1 grup heterogeni:
  - 1 aula de 1 a 3 anys = 15 infants
- 5 grups homogenis:
  - 2 aules d'1-2 anys = 10 infants
  - 3 aules de 2-3 anys = 18 infants

Per a aquest centre és molt important, per una banda, la relació amb les famílies i, per l'altra, la relació amb el barri

Quant a la seva primera qüestió, les famílies, incloent-hi els avis, participen i entren a les aules, s'impliquen, es relacionen, fan tallers amb les mestres i amb els infants. Un dia a la setmana les famílies entren a l'escola i es preparen racons de joc conjunts. Quan els infants entren per primer cop al centre, el primer dia s'hi queda algun membre de la família i dina amb la criatura, després es fa l'adaptació de forma progressiva, depenent de les necessitats de cada infant. També es fan tallers de participació amb les famílies, tutoritzacions individuals, a més dels informes, l'atenció setmanal per qui ho desitgi a la sala de professors, sessions i xerrades formals i informals, sortides amb les famílies, per exemple, una va ser al Liceu, festes i la seva programació.

L'escola Coloraines es considera un espai obert a l'entorn, que organitza activitats amb altres centres i aprofita espais de l'Escola Infantil i Primària Enxaneta, on seguiran l'escolarització els infants de l'escola bressol i que comparteix projectes amb diverses entitats: amb FUPAR (centre de disminuïts que monitoritza l'activitat de l'hort), amb la biblioteca, amb el casal d'avis, amb les piscines municipals, etc.

La metodologia del centre s'organitza per projectes. La distribució dels infants es fa per edat heterogènia i la distribució de les aules per espais temàtics. A més l'escola disposa

d'espais alternatius a les aules que permeten el treball en petits grups. Per això cal que l'equip de professionals es coordini constantment. S'organitzen els espais de manera que els infants, que són considerats agents del seu propi aprenentatge, hi trobin tots els elements necessaris per aprendre. Els espais són: observació, manipulació i experimentació; música, llenguatge verbal, joc simbòlic i psicomotricitat.

Els professionals es distribueixen de manera que a cada aula hi ha una educadora responsable d'aula i una educadora de reforç cada tres aules; cada infant té la seva aula de referència i és on va a l'hora d'entrar i sortir de l'escola. En començar les activitats, es reuneix tota la comunitat educativa en el Racó del Bon Dia, i es distribueixen les responsabilitats.

La Xarxa que s'ha endegat en aquest centre és incipient; en el moment de la recerca feia un any que s'havia començat a treballar de manera interdisciplinària a través de reunions mensuals que tenen lloc a l'Escola Bressol Municipal Coloraines, i a les quals hi assisteix la direcció del centre, una assessora externa de la Universitat Autònoma de Barcelona que coordina les reunions, la cap de les escoles bressol municipals, un representant del Departament de Salut (DUI⁷²) del CAP⁷³ de la Ramba, l'EAP⁷⁴ que pertany al Departament d'Educació, un TS⁷⁵ dels SSAP⁷⁶, un terapeuta del CDIAP⁷⁷ Magroc, un professional de l'Escola d'Educació Primària Enxaneta i un de Coloraines.

Des de l'Ajuntament de Terrassa s'impulsen altres serveis educatius per a la població de 0-3 anys i les seves famílies:

- Escola de Pares i Mares: servei educatiu adreçat a pares i mares dels infants escolaritzats en les escoles bressol del municipi. S'organitza a través de xerrades dinamitzades per professionals d'altres serveis municipals, en horaris de tarda, que versen sobre què vol dir fer de pares i mares.
- Espai Nadó: espai de trobada per a pares i mares i infants durant el primer any de vida, on es comparteixen experiències amb altres famílies, i que constitueix espai de joc entre nadons. Les trobades s'organitzen dos cops per setmana.
- Espai Familiar: adreçat a infants d'entre 1 i 3 anys que no assisteixen a l'escola bressol, i a les seves famílies. Aquest espai permet als infants compartir materials, jocs i espais amb altres infants, i a les seves famílies compartir angoixes, dubtes, estratègies relacionats amb l'experiència d'educar un fill.
- Esplai al Juliol: lloc de joc adreçat als infants que han estat escolaritzats a les escoles bressol municipals durant el curs escolar. Les activitats que s'organitzen estan gestionades pel mateix centre, pel Patronat Municipal d'Educació i per les associacions de mares i pares. El personal està format per monitors titulats contractats per l'AMPA mitjançant una entitat externa.

---

⁷² Diplomant universitari en infermeria.

⁷³ Centre d'atenció primària o àrea bàsica de salut- ABS-.

⁷⁴ Equip d'atenció i assessorament psicopedagògic.

⁷⁵ Treballador social.

⁷⁶ Serveis Socials d'atenció primària.

⁷⁷ Centre de desenvolupament infantil i atenció primerenca.

- Terrassa Ciutat Educadora: la ciutat forma part de l'Associació Internacional de Ciutats Educadores. Les escoles bressol participen en les trobades que la Xarxa de Ciutats Educadores organitza. Es concreta a través del TPEC, Terrassa projecte educatiu de ciutat.
- Pla educatiu d'entorn (PEE): és un projecte educatiu comunitari que té per objectiu millorar la relació i la implicació de les escoles en l'entorn i alhora la implicació dels barris en l'educació dels infants i joves. Les seves actuacions es coordinen amb els plans de barris i amb els plans de desenvolupament comunitari. A Terrassa, el PEE va iniciar-se el 2004 a partir de projectes ja existents, com ara la Comunitat d'Aprenentatge i el Pla estratègic. Durant el curs 2005-06 va funcionar a ple rendiment, i durant els dos cursos escolars següents va començar a créixer a partir de la implicació d'altres districtes de la ciutat. Durant el curs escolar 2008-2009 va començar a incorporar-s'hi les escoles bressol i les llars d'infants públiques. Els participants d'aquest projecte –Pla educatiu d'entorn- són el Departament d'Educació (Serveis Educatius, Inspecció, Direcció de Zona Educativa), l'Ajuntament de Terrassa (PAME, Serveis Socials, Joventut i Lleure Infantil, Participació Ciutadana, Foment), els centres educatius, els centres d'atenció primària, les entitats de lleure educatiu, les AMPA i altres entitats.⁷⁸ Els Plans educatius d'entorn a la ciutat de Terrassa es concreten per districtes, i en l'actualitat estan vigents els projectes dels districtes 6 –Pla educatiu d'entorn Nord-, 2 –Pla educatiu d'entorn Est, i 3 –Pla educatiu d'entorn Sud-. Alguns d'aquests barris tenen força immigració. L'Escola Bressol Coloraines –situada al districte 5, al barri Poble Nou-Jocs Olímpics-, en el moment de la recerca, no participava en aquest projecte que és el Pla educatiu d'entorn.

---

⁷⁸ Informació facilitada per l'Ajuntament de Terrassa

4.5. La ciutat de Cerdanyola del Vallès

Cerdanyola és un municipi del Vallès Occidental, del qual també forma part la població de Bellaterra –concebuda inicialment com a urbanització de Cerdanyola-. El nucli urbà de Cerdanyola es crea a partir de l'any 1828. Durant el segle XIX, amb l'arribada del ferrocarril es van crear dos barris, el de Dalt –al llarg del camí de Sant Cugat, on es construeixen les primeres cases- i el de Baix –al llarg de l'antic camí de Barcelona a Terrassa, on van començar a arribar els primers estiuejants burgesos, i també s'hi van instal·lar les primeres indústries i els primers immigrants d'arreu d'Espanya-. Durant el segle XX s'uneixen els dos barris, el de Dalt i el de Baix, a partir de la construcció de l'església de Sant Martí. La ciutat va passar de tenir 1.000 habitants durant el segle XIX a tenir-ne 3.000 a la dècada de 1930, moment en el qual comença a augmentar el nombre d'immigrants degut a la necessitat de mà d'obra i al creixement caòtic de la ciutat, que va arribar a 50.000 habitats. Durant els darrers anys de la dictadura –cap al 1972- es construeix la Universitat Autònoma de Barcelona.

La Universitat Autònoma de Barcelona, l'any 1974, va crear l'**escola bressol Gespa**, amb la finalitat d'oferir un servei de qualitat d'atenció als infants de 0 a 6 anys, fills dels membres de la comunitat, tant professors, com personal no docent i estudiants. Per a aquest estudi es va optar escollir aquest centre com a objecte de la investigació atès que que ja anteriorment s'hi havia portat a terme alguna recerca prèvia. A més, perquè és un centre que està habituat a col·laborar en recerques per a la Facultat de Ciències de l'Educació, per la qual treballa, i per la facultat de psicologia.

L'escola bressol té unes especificitats concretes a causa de la seva ubicació. La titularitat és de la Fundació Privada Gespa, que pertany a la UAB, i actualment acull infants de 4 mesos a 3 anys d'edat i ofereix 76 places. Els preus són públics per a les famílies vinculades a la UAB, i les places estan adreçades prioritàriament als fills dels membres de la Universitat i, en cas que hi hagi places vacants, aquestes s'ofereixen a l'exterior. El centre col·labora habitualment amb la Facultat de Ciències de l'Educació de la UAB –està adscrit com a centre experimental i de pràctiques-, i amb altres facultats, tant en tasques de formació de futurs mestres com en tasques de recerca.

El centre forma part del Programa d'escoles verdes des del curs 2003-2004, impulsat pel Departament d'Educació i de Medi Ambient de la Generalitat, està sensibilitzat en la relació de la comunitat amb l'entorn, i porta a terme activitats de reciclatge de deixalles, cura del bosc, de l'hort de l'escola i de la bassa. L'escola Gespa planteja el seu treball pedagògic a partir de la construcció de la personalitat de l'infant i el coneixement del seu entorn a través de l'experimentació i manipulació de diversos materials, així com la interrelació que estableix amb el seu grup d'iguals i amb els adults de referència que en tenen cura.

Des del curs 2005-2006, el centre ofereix dos espais per a les famílies i els seus infants:

- L'Espai Nadó: adreçat a famílies amb infants de 0-1 any.
- L'Espai Familiar: adreçat a famílies amb infants de 1-3 anys.

Es consideren espais d'interacció entre les famílies i els infants, estan dinamitzats per un professional de l'educació i reben el suport de professionals relacionats amb l'àmbit infantil. Aquest servei s'organitza de manera setmanal i s'hi ofereixen dues sessions de dues hores cada una, en horari de matí o de tarda.

A l'Escola Bressol Gespa s'ofereixen 76 places; els infants s'agrupen per grups d'edats homogènies, i cada grup té el seu propi espai i una educadora responsable. Els grups estan distribuïts de la manera següent:

- 1 aula amb 6 infants de 4 a 12 mesos.
- 1 aula amb 7 infants de 4 a 12 mesos.
- 3 aules amb 9 infants cada una de 12 a 24 mesos.
- 2 aules amb 18 infants cada una de 2 a 3 anys.

Els trets d'identitat que defineixen el centre són⁷⁹ :

- Des del punt de vista social i cultural, l'escola es considera una escola catalana, laica, democràtica i oberta al campus de la UAB i a la població de Cerdanyola.
- Des del punt de vista pedagògic, el centre es defineix com una escola integradora que entén la diferència com un fet positiu, coeducadora, integral, personalitzada, renovada, inclusiva i integrada en l'entorn.
- Entre els seus valors, destaquen la tolerància, la convivència, la solidaritat, el respecte i l'estima a la natura, el respecte i la protecció de la cultura, l'autonomia, l'autoestima, la cooperació i la capacitat d'escoltar.

El Servei Municipal d'Educació de Cerdanyola del Vallès gestiona els centres i serveis del municipi, i s'adequa a les necessitats de la població. Els centres per a la petita infància que actualment podem trobar al municipi són l'Escola Municipal la Sínia –per a infants de segon cicle d'educació infantil i primària, l'Escola Bressol Municipal Montflorit, i l'Escola Bressol Municipal Cordelles.

El servei d'educació de l'Ajuntament de la ciutat ha endegat recentment, durant el curs escolar 2004-2005, el Pla educatiu d'entorn (PEE), com a resposta social i educativa amb l'objectiu d'afavorir l'equitat educativa, impulsar l'ús de la llengua catalana i l'educació cultural com a elements afavoridors de la cohesió social. Pretén educar la ciutadania i afavorir el desenvolupament de tot l'alumnat, partint de l'educació intercultural. Els plans educatius d'entorn van adreçats a tota la població infantil, però majoritàriament a infants més vulnerables socialment.

---

⁷⁹ Per més informació consultar plana web: <http://dewey.uab.es/ ebressol>

4.6. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol IV

En aquest capítol hem contextualitzat les poblacions i els centres que configuren el treball de camp de la recerca.

S'ha prestat especial atenció a les dades escolars, per aquest motiu hem volgut presentar dades rellevants d'àmbit escolar recollides en la població de 0 a 3 anys, en què ha quedat palesa l'evolució de les poblacions en aquestes edats i, per tant, la necessitat de creació de noves places en centres educatius adreçats a la primera infància.

A continuació hem caracteritzat els centres estudiats i els serveis que ofereixen cada una de les poblacions, i els hem situat en el seu entorn.

De la població de **Sant Feliu de Llobregat**, s'han presentat les tres escoles bressol i s'han ubicat als seus barris, així com la biblioteca municipal de la població. S'han analitzat els serveis educatius que s'hi ofereixen. A l'inici de l'estudi també s'han destacat algunes dades censals de la població. Finalment, s'han analitzat les característiques més rellevants de la Xarxa Municipal d'Atenció a la Infància de la població.

De Castelldefels, s'ha analitzat **La Casa dels Infants** com a xarxa interna del Departament d'Educació de l'Ajuntament, així com el projecte educatiu del centre. S'han presentat els centres de nova creació i s'han ubicat en cada barri. S'ha presentat la **Biblioteca municipal** de la població, la qual també ha participat en la recerca.

De Terrassa, s'han analitzat les característiques del cens del barri del districte on s'ubica el centre estudiat, **EB Coloraines**, i s'han presentat les característiques de l'escola bressol analitzada.

De Cerdanyola, s'ha exposat la concreció de serveis que s'ofereixen en l'àmbit municipal i s'ha analitzat l'especificitat del centre estudiat, **EBM Gespa**.

En els capítols següents concretem el marc teòric i pràctic de la recerca.

Capítol V. DISSENY DE LA RECERCA

5.1. Objectius

5.1.1. Objectiu general

5.1.2. Objectius específics

5.1.3. Qüestions que cal plantejar en relació amb cada objectiu

5.2. Metodologia d'investigació. Justificació de la metodologia emprada en aquest estudi

5.3. Disseny de la metodologia emprada en aquesta investigació

5.3.1. La mostra escollida

5.3.2. Recopilació de les dades ja existents sobre les poblacions i sobre el treball en Xarxa de Sant Feliu de Llobregat

5.3.3. Fases en el disseny dels indicadors

5.4. Procediment per a la recollida de les dades

5.4.1. Les enquestes semi-estructurades prèvies a l'entrevista, combinades amb entrevistes obertes no estructurades, amb els tècnics de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat

5.4.2. Els indicadors

5.4.3. Els Qüestionaris als Serveis

5.5. Procediment per l'anàlisi de les dades obtingudes

5.5.1. Anàlisi de les enquestes i de les entrevistes

5.5.2. Anàlisi de les fases de creació dels indicadors i disseny del sistema d'indicadors

5.5.3. Perspectiva teòric pràctica del disseny del sistema d'indicadors de qualitat adreçats a la petita infància 0-3 anys en aquesta investigació

5.5.4. Anàlisi de les dades recollides

5.6. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol V

El disseny metodològic de la recerca que es presenta a continuació, parteix del treball inicial realitzat pel Grup d'Investigació en Educació Infantil (GREI), del Departament de Psicologia de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona, que ha estat dirigit per la Dra. Carme Àngel, amb el títol: «L'atenció a la petita infància: estudi de necessitats i recursos existents. Indicadors de qualitat».

A partir d'aquest estudi, es va presentar dins del programa DIPE (Doctorado interuniversitario en Psicología de la Educación) un estudi que seguia la metodologia proposada en el treball inicial realitzat pel GREI, en el qual es va provar un seguit d'eines metodològiques en diversos centres i serveis d'atenció a la infància de la població de Sant Feliu de Llobregat.

Posteriorment a aquest treball es presentà un altre estudi el febrer de 2006 que també amplia les eines metodològiques per fer-les servir en la mateixa població i portava a terme una prova pilot a la ciutat de Cerdanyola del Vallès.

El treball que es presenta en aquest capítol amplia els anteriors treballs, seguint la mateixa línia investigadora però aprofundint en el material metodològic, amb la finalitat de crear uns indicadors de qualitat aplicables a serveis i espais d'infància, i que contemplin els aspectes rellevants dels serveis. La preocupació inicial era també elaborar un nombre suficient d'indicadors que arribessin a esdevenir fàcils d'utilitzar.

Ahora s'han creat uns qüestionaris per recollir les dades que oferiran respostes que ens aproximaran a valorar la qualitat del centre, el servei o el programa d'infància.

Les finalitats d'aquest capítol són presentar els objectius de la recerca, la metodologia emprada –justificant les decisions preses–, les fases de l'estudi –es presenten els objectius inicials en la recerca i l'evolució en el procés–, i els procediments per a la recopilació de dades, la selecció de la mostra per poblacions, i el processament de les dades.

5.1. Objectius

5.1.1. Objectiu general

L'objectiu principal de l'estudi és:

- Estudiar i analitzar la qualitat psicosocioeducativa de les polítiques d'infància concretes en l'oferta de xarxes i serveis de la primera infància d'algunes poblacions de l'àrea metropolitana de Barcelona.

Per a aquest objectiu principal s'ha creat un sistema d'indicadors que contemplin els aspectes més rellevants i que ajudin a avaluar la qualitat psicosocioeducativa d'alguns serveis d'infància de les poblacions escollides, i també a analitzar les diverses tipologies de xarxes de forma fàcil d'aplicar.

El sistema d'indicadors proposat, però, és flexible i modificable segons les necessitats, les realitats i els canvis (funcionals, organitzatius i polítics) que es produeixen en el context. El sistema d'indicadors pretén estudiar el context i entendre'l, per proposar canvis i per oferir eines que ens ajudin a prendre decisions en benefici de la població.

Precisament l'interès per la primera infància i la decisió d'escollir la mostra entre aquesta franja d'edat vénen donats pel fet que, malgrat els darreres canvis legislatius, la franja de zero a tres anys és la gran oblidada i en canvi és el període de la vida d'una persona en el qual les relacions que estableixi amb els altres (referents, iguals i entorn) influenciaran més en el desenvolupament i l'aprenentatge posterior, com s'ha mostrat en el capítol 1. A més, partim de la idea que més qualitat dels serveis, els centres i els programes que atenen la primera infància afavorirà una millora de la qualitat de vida dels infants i les seves famílies.

5.1.2. Objectius específics

Per donar resposta a l'objectiu general de la tesi, es van decidir uns objectius referencials, concrets, que ajudessin a valorar i avaluar l'estudi:

- 1- Dissenyar un sistema d'indicadors per avaluar l'atenció psicosocioeducativa dels centres, els serveis i els programes adreçats a la primera infància.
- 2- Analitzar els punts forts i els punts febles que ofereix la Xarxa Municipal d'Atenció a la Infància de la població de Sant Feliu de Llobregat com a servei.
- 3- Estudiar alguns serveis que atenen la petita infància, aprofundint en l'atenció psicosocioeducativa que ofereixen.
- 4- Proposar estratègies d'actuació, per optimitzar el funcionament dels serveis, els centres i els programes de la població i així augmentar la qualitat en l'atenció a la infància, i conscienciar els polítics de la necessitat de promocionar polítiques que contemplin la franja 0-3, per oferir resposta psicosocioeducativa de qualitat a les necessitats que esdevenen en el nostre entorn.

Els infants i les famílies del nostre context necessiten que es reflecteixin els seus drets d'una forma pràctica i tangible en el territori on viuen. L'entorn els ha d'oferir serveis

psicoeducatius que respectin les seves necessitats i el seu desenvolupament integral, i que els hi aportin un alt grau de qualitat. No obstant això, cal la implicació de tothom i la creació de polítiques que afavoreixin i legislin la qualitat dels serveis, els centres i els programes adreçats a la primera infància.

5.1.3. Qüestions que cal plantejar en relació amb cada objectiu

Per respondre als objectius referencials, es va proposar un seguit de qüestions que va ajudar a reflexionar i a concretar les respostes als objectius proposats:

Objectiu 1:

Dissenyar un sistema d'indicadors per avaluar l'atenció psicosocioeducativa dels centres, els serveis i els programes adreçats a la primera infància

- 1.1. Com establir un sistema d'indicadors flexibles que siguin fàcilment manejables i que puguin ser aplicables en diverses poblacions
- 1.2. Com proposar un instrument vàlid i fiable

Objectiu 2:

Anàlitzar els punts forts i els punts febles que ofereix la Xarxa Municipal d'Atenció a la Infància de la població de Sant Feliu de Llobregat com a servei

Amb aquest objectiu en primer lloc es pretén partir de l'experiència de treball en xarxa d'aquesta població, per poder comprendre les necessitats de les altres poblacions de la mostra. A partir d'aquesta primera anàlisi a la població de Sant Feliu de Llobregat, podem estudiar la situació actual del treball en xarxa de les altres poblacions, la qual cosa ens donarà eines per proposar estratègies d'implementació. Aquest objectiu també ens ajudarà a valorar l'estat actual de la Xarxa d'aquesta població i a proposar línies de millora.

2.1. Anàlisi dels objectius i característiques de la Xarxa:

- Quins serveis hi ha implicats a la Xarxa. Característiques i objectius des de la Xarxa
- Com hi participen i s'hi impliquen els professionals dels serveis de la població
- Com hi participen i s'hi impliquen les famílies
- Quines expectatives i motivacions tenen els professionals i les famílies cap a la xarxa
- Quin treball de formació adreçat als professionals i a les famílies realitza la Xarxa
- Quin tipus de treball de prevenció, detecció, planificació, intervenció i avaluació realitza la Xarxa

2.2. Anàlisi dels aspectes organitzatius de la Xarxa:

- Quina implicació existeix per part de l'Administració
- De quins recursos materials i professionals disposa la Xarxa
- Quina organització interna se segueix per mantenir un treball de coordinació col·laboratiu interxarxa
- Quines trobades internes es proposen dins la Xarxa

- Quins són els grups de treball que funcionen. Com s'organitzen. Com es coordinen
- Com es transmet la informació que ofereix el treball interdisciplinari de la Xarxa
- Quins circuits es posen en marxa per fer arribar les informacions que transmet la Xarxa als serveis i a les famílies. Com accedeixen les famílies a aquestes informacions
- Què aporten els serveis a la Xarxa
- Què aporta la Xarxa als diferents serveis
- Que aporten les famílies a la Xarxa
- Que aporta la Xarxa a les famílies
- Com utilitzen els professionals dels serveis les informacions rebudes des de la Xarxa
- Quins materials de treball es fan servir en les comissions de treball
- Com s'avalua la tasca del servei i de la Xarxa
- Quina incidència tenen aquestes informacions i aquests materials en la qualitat de vida dels infants de la població

Objectiu 3:

Estudiar alguns serveis que atenen la petita infància, aprofundint en l'atenció psicosocioeducativa que ofereixen

3.1. Anàlisi del centre, el servei o el programa

- Preocupació per l'atenció emocional dels professionals
- Valoració laboral psicopedagògica dels professionals
- Organització dels recursos humans del centre
- Promoció del treball interdisciplinari
- Acompliment dels objectius que el centre es proposa
- Organització i avaluació del centre, el servei o el programa
- Utilització del finançament del centre, el servei o el programa
- Participació del centre en la comunitat
- Satisfacció del centre, el servei o el programa
- Reflexió sobre la millora per part del centre, el servei o el programa

3.2. Anàlisi de les tipologies de xarxes de la població

- Informacions que es recullen sobre les diferents xarxes implementades a cada població i la fase en què es troben
- Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa
- Organització de la xarxa
- Avaluació del marc d'acció de la xarxa
- Utilització del finançament que la xarxa rep
- Valoració del procés i de l'impacte de la xarxa
- Satisfacció respecte de la xarxa
- Accions de millora que s'endeguen des de la xarxa

3.3. Anàlisi de les pràctiques psicoeducatives en els centres, els serveis i els programes

- Preocupació pel desenvolupament, l'aprenentatge i la socialització dels infants
- Adequació dels espais i els materials del centre, el servei o el programa
- Preocupació per facilitar el vincle amb les famílies
- Ofertament de suport educatiu al sistema familiar en tasques de criança

- Valoració que es fa de la tasca psicosocioeducativa per part dels professionals, de les famílies i de la comunitat
- Accions de millora que es proposa el centre, el servei o el programa

Objectiu 4:

Proposar estratègies d'actuació, per optimitzar el funcionament dels serveis, els centres i els programes de la població i així augmentar la qualitat en l'atenció a la infància, i conscienciar els polítics de la necessitat de promocionar polítiques que contemplin la franja 0-3, per oferir resposta psicosocioeducativa de qualitat a les necessitats que esdevenen en el nostre entorn

- 4.1. Quines propostes es poden realitzar per ajudar a millorar la coordinació entre els professionals de diversos centres, serveis o programes d'un territori i, per tant, millorar la qualitat dels centres
- 4.2. Quins avantatges pot proporcionar un model de treball en xarxa en un municipi
- 4.3. Quins suports necessita un model de treball en xarxa perquè sigui efectiu i es pugui implementar en un territori
- 4.4. Com es podria avaluar aquest model de treball en xarxa en un territori
- 4.5. Quins principis ens poden ajudar a afavorir els eixos per potenciar un treball en xarxa d'atenció a la infància i quines estratègies es poden establir per iniciar un pla d'assessorament tècnic sobre la creació, el funcionament i el seguiment d'un treball en xarxa d'atenció a la infància.

5.2. Metodologia d'investigació. Justificació de la metodologia emprada en aquest estudi

Intentar valorar la qualitat en serveis, centres i programes adreçats a la primera infància és una tasca difícil, a causa de la complexitat de la tipologia de serveis en contextos formals i no formals, gestionats alguns per l'Administració i d'altres per ens privats, com s'ha especificat en capítols precedents. Aproximar-se metodològicament utilitzant enfocament quantitativus o qualitativus resulta veritablement poc operatiu, ateses la infraestructura humana i material i la manca de finançament.

En paraules de Riba (2007: 62):

La metodologia qualitativa i quantitativa són compatibles en general, i fins i tot, sovint complementàries. Tanmateix, quan reclamem la conveniència de combinar mètodes qualitativus i quantitativus no ens referim a la seva articulació seqüenciada. [...] Tampoc no ens referim a que, en alguns casos, cada un d'aquests mètodes s'adeqüi millor a certs termes d'estudi. [...] sí que ens referim a la *integració d'ambdós mètodes en termes d'igualtat*, aplicats -quan això és possible- al mateix objecte d'estudi: cada aplicació d'un mètode qualitatiu o d'un de quantitativus suposa de d'aquest punt de vista una investigació en si mateixa, autosuficient, tot i que la combinació d'ambdues enriqueix el corpus de dades i la interpretació. (Riba, 2007, p. 62)

La investigació en l'àmbit educatiu, però, no és una disciplina amb una llarga tradició històrica; els seus orígens els podem situar pràcticament a final del segle XIX, quan les ciències de l'educació comencen a interessar-se per una metodologia científica. Buyse (1949), citat per Latorre, Del Rincon i Arnal (1996: 25), ressaltava tres influències en la pedagogia experimental: el pensament filosòfic del segle XIX (com el positivisme, el pragmatisme o el sociologisme); el naixement de la pedagogia científica basada en l'experimentació, influenciada pel darwinisme i el racionalisme, així com les filosofies pedagògiques de Rousseau, Froebel o Pestalozzi; i el desenvolupament de la metodologia experimental. Serà durant el segle XX quan els mètodes qualitativus es reafirmaran en les disciplines de la història, la sociologia, la lingüística i la psicologia.

Aquesta investigació que presentem aborda qüestions referides a l'àmbit educatiu. Quan es vol investigar en aquest àmbit cal tractar les dades de forma flexible, ja que estem davant situacions i realitats canviants, modificables al llarg del temps. Per això, hem de contemplar els factors i les situacions que influeixen en la investigació amb una mirada oberta, focalitzant en l'anàlisi de les situacions i en la proposta de canvi. Latorre, Del Rincón i Arnal (1996: 37-39) expliquen algunes característiques intrínseques en la investigació educativa enfront d'altres investigacions ⁸⁰:

1. Els fenòmens educatius són més complexos: [...] Aspectes importants de la realitat educativa com les creences, valors o significats no són directament observables ni susceptibles d'experimentació sense que per això s'hagi de renunciar al seu estudi, com postulen els defensors del positivisme. La realitat educativa, a més de complexa, dinàmica i interactiva, està dimensionada per aspectes morals, ètics, i polítics que es presten més al seu estudi des de plantejaments humanístics- interpretatius. [...].
2. Els fenòmens educatius plantegen major dificultat epistemològica: [...] donat que en els fenòmens educatius interactuen multiplicitat de variables, el seu control resulta difícil. En l'àmbit educatiu la conducta s'ha de contextualitzar (Guba, 1982), la qual cosa dificulta la seva generalització, ja que aquesta ha d'estar desvinculada del context (Zumwalt, 1982).

---

⁸⁰ La traducció del castellà al català ha estat realitzada per l'autora.

3. El seu caràcter pluriparadigmàtic: [...] Disposa de major nombre de perspectives i mètodes difícils de conciliar [...]
4. El seu caràcter multidisciplinari: a la vegada els fenòmens educatius poden contemplar-se des de diverses disciplines com processaments psicològics, sociològics o pedagògics [...]
5. La relació peculiar entre investigador i objecte investigat.
6. És més difícil aconseguir els objectius de la ciència: la variabilitat dels fenòmens educatius en el temps i l'espai dificulta l'establiment de regularitats i generalitzacions, que és una de les funcions [...]
7. La seva delimitació:[...] Les propostes d'innovació de mètodes, models didàctics, pautes d'interacció a l'aula, etc., no són per sí mateixes investigacions educatives si no van acompanyades de procediments que permetin avaluar objectivament els resultats de les innovacions i controlar els seus efectes. [...] (Latorre, Del Rincón i Arnal, 1996, pp. 37-39)

Decidir en una recerca de psicologia de l'educació quin mètode d'investigació escollir ens porta a analitzar les freqüents discussions que encara en l'actualitat es donen entre investigació quantitativa i investigació qualitativa. Tradicionalment s'ha donat més valor a la utilització d'una metodologia quantitativa, en gran mesura influenciada pel positivisme, una metodologia experimental, amb la qual cosa s'ha tendit molts cops a simplificar enormement realitats psicosocials complexes. Però darrerament hi ha hagut un gran impuls per ressaltar la metodologia qualitativa, un mètode interpretatiu, per les possibilitats metodològiques, pràctiques, contextualitzades i epistemològiques que ofereix.

Ara bé, no hi ha cap mètode que sigui ni millor ni pitjor, com afirmen Cook i Reichardt (1986: 13). Cap mètode té la patent d'exclusivitat de fer investigació científica o de fer ciència; hi ha diferents formes de fer ciència que porten a l'explicació comprensiva i a la comprensió explicativa dels fenòmens que són objecte d'estudi..

Per plantejar la investigació que presentem, es fa necessari aproximar-nos als diversos paradigmes en la investigació educativa:

- La perspectiva positivista, també denominada «racionalista» o «empírica analítica», que neix a partir del positivisme i de l'empirisme, i utilitza una metodologia quantitativa, també denominada «empírica analítica». Sota aquesta perspectiva, la investigació educativa és entesa com investigació científica aplicada a l'educació. Es tracta de l'aplicació del mètode científic a l'estudi dels problemes educatius (Ary et al., 1987: 20). Els objectius d'aquesta perspectiva són predir i verificar teories, controlar i explicar.
- La perspectiva interpretativa, també denominada «naturalista», «humanista», i «qualitativa», que neix a partir de la concepció de l'educació com una realitat social i cultural, de la fenomenologia, i com a alternativa al paradigma positivista, l'objectiu de la qual és contextualitzar, comprendre, descriure, percebre i interpretar els fenòmens educatius, utilitzant una metodologia qualitativa, inductiva i descriptiva.
- La perspectiva crítica o també anomenada «sociocrítica», la qual es basa en una metodologia interpretativa, orientada a la presa de decisions, o anomenada també investigació «avaluativa». Pretén analitzar la realitat i transformar-la. Les investigacions que prenen aquesta perspectiva pretenen desvetllar creences, valors i actituds que estan inserits en les pràctiques psicoeducatives. Per això, cal establir una relació de diàleg, constructiva, entre teoria i pràctica i a l'inversa, per aquest motiu el coneixement es produeix en la praxi i des de la pràctica. La investigació educativa que adopta aquesta perspectiva pretén

generar coneixement per modificar programes i per aconseguir canvis de metodologies educatives o accions polítiques.

Actualment s'accepta la diversitat epistemològica i de paradigmes i la pluralitat metodològica, ja que es considera que les diferents perspectives poden ser necessàries i poden funcionar de manera conjunta i complementària.

El plantejament de la metodologia emprada en aquest estudi ha estat bàsicament qualitatiu, la qual cosa ens ha ofert les bases psicopedagògiques per entendre els significats de les relacions estadístiques. A més, s'ha dut a terme una recollida de dades objectiva i alhora ecològica i etnogràfica, s'han buidat els resultats estadístics, i s'han analitzat qualitativament com si es tractés d'un contínuum, per donar respostes als objectius que ens vam proposar. Com deixa palès Vallès (1999: 77), no hi ha un pol quantitatiu enfrontat a un altre de qualitatiu, sinó que es tracta més aviat d'un contínuum entre ambdós. Aquesta relació de contínuum és la que es pretén mostrar en aquesta recerca.

Precisament en investigació qualitativa és aquesta forma d'analitzar els resultats quantitatius però partint d'un posicionament amb una actitud qualitativa en l'anàlisi del contingut el que reforça una manera de fer i d'actuar, que genera alhora no només uns resultats de les dades sinó també la producció de coneixements, com afirma Tesh (1990), citada per Tójar (2006): «la investigació qualitativa és un enfocament de producció de coneixements, no només es refereix a les dades; la investigació qualitativa conforma una perspectiva pròpia a l'hora de produir coneixements».

Entenent la investigació qualitativa com un enfocament de producció de coneixement, cal precisar com entenem el coneixement des de l'enfocament qualitatiu, i per realitzar aquesta anàlisi presentem a continuació una taula adaptada segons les dimensions que proposa Tójar (2006: 148-150):

Dimensions del coneixement	Característiques
Incloent	La metodologia qualitativa valora també el coneixement a partir del sentit comú, de la intuïció, del dit «coneixement vulgar» que altres postures científiques menyspreen.
Construït	El coneixement no està, es va construint com a procés continu a partir de les persones, contemplant la seva pròpia vida, les seves característiques, les seves rutines, la seva vida quotidiana, les seves experiències internes i externes, individuals i socials i les seves vivències ⁸¹ .
Històric	Es té en compte la dimensió històrica, però no l'amplia, la multiplica ni l'agrega, simplement es construeix i reconstrueix, es formula i reformula, per adaptar-se millor als esdeveniments contextuals i socials de certes realitats socials.
Provisional	El coneixement és flexible, va canviant, es transforma, i se substitueix, perquè se situa en les realitats socials i aquestes són canviant, flexibles, transformables.
Contextual	El coneixement es construeix a partir d'una determinada realitat històrica i social, i es determinen diversos factors que li donen un sentit únic; per tant, el que serveix per a un moment determinat pot no ser vàlid en un altre context (social, cultural, històric, polític).
Racional	El coneixement es va construint progressivament a partir de la reflexió constant i de la raó constructiva, partint de les dades que l'investigador es va trobant en el procés i que formen part no del l'investigador mateix sinó dels membre de la comunitat que s'està estudiant.

⁸¹ Com comenta Tójar (2006), el terme vivència fou una aportació d' Ortega i Gasset per referir-se a la experiència immediata de la vida, a partir de la traducció del terme Erlebnis –experiència segons la traducció d'aquest terme alemany- utilitzat per Dilthey –filòsof, historiador, psicòleg i sociòleg que va basar la seva filosofia en l'hermenèutica, és a dir, el coneixement i l'art d'interpretar el que signifiquen les paraules dels pensaments en els textos- .

Reflexiu	El coneixement es construeix a partir d'una reflexió conjunta entre els implicats en una investigació, a partir d'una constant comunicació entre els uns i els altres.
Implícit	La tasca de l'investigador és aconseguir que el coneixement implícit (inconscient, encobert i irreflexiu) es faci explícit.
Irracional	La raó no sempre val, les persones es comporten de vegades contra el que és previsible, pot ser que totes les expectatives posades en el coneixement es tornin irracionals i no es compleixin i l'investigador ha de comptar amb aquesta possibilitat.
Multimetòdic	El coneixement és construït a partir de una gran diversitat de procediments.
Sistemàtic	El coneixement ha de ser coherent, i els mètodes i els procediments han d'oferir aquesta coherència a partir de la seva consecució i organització sistemàtica.
Subjectiu i intersubjectiu	El coneixement propi dels individus, el que pensen i intueixen de si mateixos individualment i de forma grupal, té un major valor comprensiu del com ho veu o ho pensa algú extern, objectiu.
Holístic	Fa referència a la globalitat del coneixement. La finalitat de categoritzar en l'anàlisi de les dades en una investigació és comprendre en la globalitat, no fragmentar els fenòmens observats ni analitzar per parts i prou.
Fàctic	El coneixement es basa en els fets de la realitat (o realitats) socials. El terme «fets» engloba els fenòmens externs i observables, però també les intencions, opinions subjectives, pensaments, intuïcions, diversos llenguatges –el que es diu i no es diu–.

Taula 21. Investigació qualitativa com un enfocament de producció de coneixements. Què vol dir coneixement en la investigació qualitativa.

Font: elaboració pròpia adaptada de Tójar (2006).

El marc metodològic emprat parteix del paradigma sociocrític, el qual es basa en una metodologia interpretativa i alhora avaluativa, orientada a la presa de decisions, proposant estratègies de millora i implementació d'un model de xarxa. En aquest estudi s'opta per un abordatge quantitatiu i qualitatiu quant als instruments utilitzats i s'empra un enfocament mixt, entre quantitatiu i qualitatiu en la recollida d'informació i en el buidatge i anàlisi de les dades.

Com afirmen Cook i Reichardt (1986: 41):

Sembla que no existeix cap raó per escollir entre mètodes qualitatius i quantitatius. Els avaluadors obraran sàviament si fan servir qualsevol mètode que resulti més adequat a les necessitats de la seva investigació, sense atendre a les afiliacions tradicionals dels mètodes. En el cas que allò exigeixi una combinació de mètodes qualitatius i quantitatius, cal fer-ho així. (Cook, TD.i Reichardt, CH.S. 1986, p. 41).

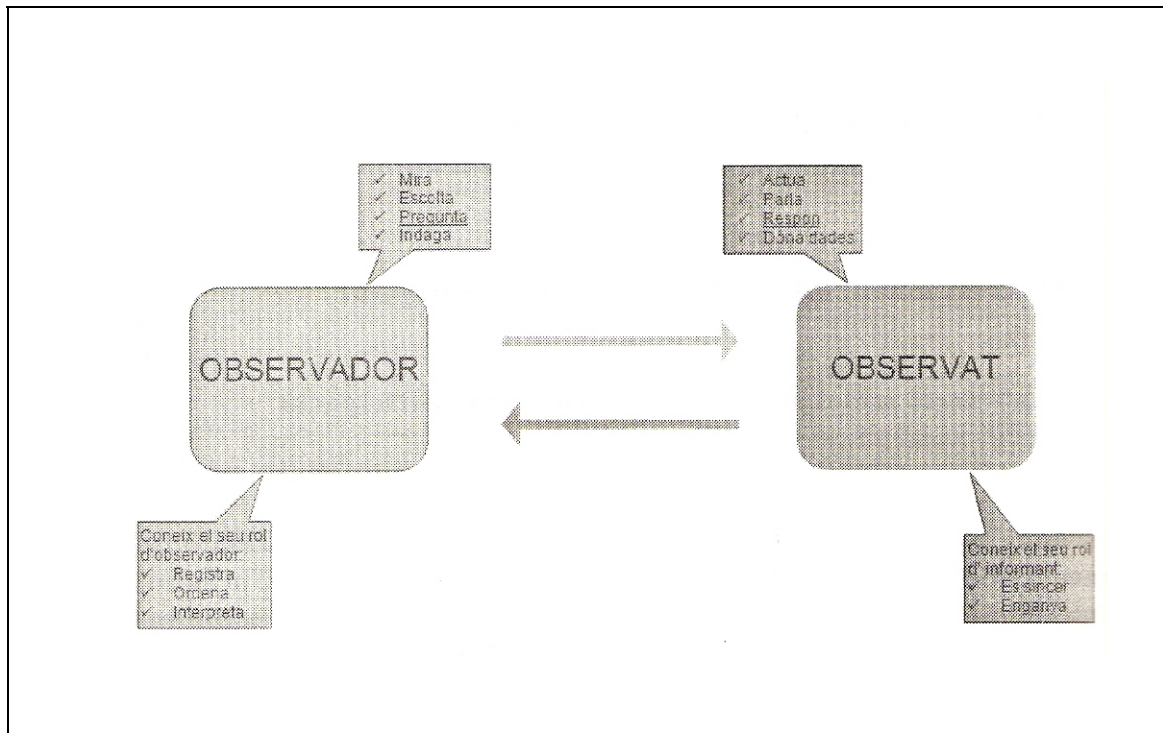
Com a resultat de la investigació avaluativa es pretén posar en marxa canvis. Per a Alvira (1985: 129), la investigació avaluativa és l'acumulació d'informació sobre una intervenció o programa, sobre el seu funcionament i sobre els seus efectes i les seves conseqüències.

Com a tècniques de la investigació qualitativa, en aquest estudi partirem també de la metodologia de l'observació participant i de l'entrevista en profunditat com a instrument, sobretot pel que fa a una primera part de la recollida de dades. Utilitzar tècniques participants i participatives en una investigació qualitativa té com a finalitat promoure accions i canvis de les persones i societats a les quals actua. L'objectiu de l'observació participant és comprendre la realitat sobre la qual l'investigador vol investigar, a partir de la interrelació que manté amb les persones que intervenen en la investigació. Com afirma Riba (2007: 48):

L'observació participant és la pròpia de les ciències socials, aquella que indaga en la subjectivitat de les persones estudiades a través de les preguntes i el diàleg. Si l'observador ha de preguntar o –almenys– ha d'estar en situació de poder preguntar i d'accedir a la privacitat del subjecte, és ineludible que estableixi una relació amb aquest mateix subjecte, relació que pot ser més formal o informal, més superficial o més profunda, tal com passa en les entrevistes. (Riba, 2007, p.4 8).

L'investigador observador en l'observació participant ha de tenir les competències necessàries per establir un lligam amb les persones observades i per interactuar-hi. Riba (2006) parla d'un flux comunicatiu en ambdues direccions: entre l'observador i l'observat i viceversa. A continuació es presenta una figura que ho representa:

Figura 2. El bucle comunicatiu, segons Riba (2006)
Font: Riba (2006: 66)

L'Observació participant és diferent de qualsevol altre tipus d'observació que s'utilitzi en investigació. A continuació es presenta un esquema en què s'inclouen algunes d'aquestes característiques, adaptat de Tójar (2006: 243-244):

Característiques	Definició
Comprendre	La finalitat de l'observació participant és comprendre la situació analitzada, posant en marxa tots els sentits: escoltar, intuir, veure, sentir, olorar, tastar, patir, gaudir.
És formativa	L'investigador aprèn durant tot el procés.
És heurística	L'investigador utilitza la introspecció, no pretén buscar cap solució ni verificar hipòtesis formals i predissenyades.
És oberta	Els participants i els observats disposen de la informació essencial de la investigació, es fa de forma oberta, sense encobrir-se.
És narrativa	L'observació participant descriu i comprèn l'objecte d'estudi realitzant una narració.
Pot ser alospectiva o introspectiva (autospectiva)	És alospectiva quan l'observació de la persona o les persones o de la situació és portada a terme per l'investigador. És introspectiva quan l'observació del subjecte (o de la situació en la qual està implicat) és realitzada per mateixa la persona observada.
És interpretativa i holística	Es preocupa pels fets i pel que representen però en el mateix context, de forma àmplia i global.
És directa	Es fa en viu i de forma immediata s'anota el que s'observa o a partir d'anotacions diferides en un breu període de temps per no perdre informacions rellevants, habitualment en el diari de camp de l'observador.
És persistent	Calen diverses sessions per recopilar les informacions necessàries.
És natural	Habitualment es dona en contextos naturals, no manipulats prèviament.
És molar	El tractament de les dades es realitza de forma qualitativa, global, interpretativa, incloent-hi diversos aspectes.

Taula 22. Característiques de l'Observació Participant i la seva definició (Tójar, 2006). Font: Tójar (2006: 243-244).

L'entrevista és un instrument, una forma i una tècnica d'Observació Participant, que ha estat utilitzada en aquest estudi per obtenir informacions rellevants per a la investigació. Metodològicament, en aquesta recerca, l'entrevista en profunditat entesa com a tècnica d'observació participant, es realitza amb una perspectiva totalment qualitativa; aquesta és flexible, oberta i dinàmica, a diferència de les entrevistes superficials. Les diferències entre l'entrevista en profunditat i la superficial ens les explica Riba (2007: 92) en el següent quadre:

Superficials	En profunditat
No cal una relació ben assentada entre entrevistador i entrevistat; basta el contracte comunicatiu inicial.	Progressen sobre un vincle previ, consolidat, entre entrevistador i entrevistat, el qual sorgeix a l'inici de l'entrevista, inici que, per això, és lent.
Segueixen el model impersonal o, com a màxim, de diàleg.	De partida segueixen el model de diàleg, trobada o conversa.
Segueixen el model asimètric o, en tot cas, no tenen perquè seguir el simètric.	Segueixen el model simètric o recíproc, en una interacció cara a cara.
Busquen valors objectius, ètics, profitosos des del punt de vista de l'investigador, que exigeix informació en clau realista.	Busquen valors subjectius, ètics, significatius per a l'entrevistat. A l'entrevistador no l'interessen les "veritats" sinó la comprensió del que diu el subjecte intentant veure el món des del seu lloc.
Poden tenir una extensió variable.	Són entrevistes, en general, llargues.
Són típics del treball sociològic, dels estudis de màrqueting, demogràfics, etc.	Són típiques de la clínica, tant en el seu vessant diagnòstic com en el terapèutic. També es poden trobar en el treball etnogràfic, en la psicologia fenomenològica, en l'etnometodologia.

Taula 23. Diferències entre entrevista superficial i en profunditat. Font: Riba (2007).

Aquest estudi està concebut com un conjunt de processos per obtenir i analitzar informacions significatives que ens ajudaren a obtenir judicis de valor per prendre les

mesures més adequades. Aquestes serien algunes característiques de qualsevol avaluació; la investigació avaluativa valora una situació (o diverses) –en el nostre estudi centres, serveis i programes–, i proposa decisions alternatives.

En investigació educativa, la investigació sembla ser simultàniament avaluació, i com a objectiu hauria d'incidir en la pràctica, en les propostes pràctiques de la realitat investigada i en les propostes d'acció, i no només quedar-se en un nivell paradigmàtic, teòric, especulatiu, discursiu, però per això és necessari regir-se per la dimensió moral, normativa i ètica.

Volem remarcar la responsabilitat de l'investigador en qualsevol estudi i la necessitat de posar atenció en la integritat professional, evitant manipular les informacions, essent fidel a les interpretacions de la recerca, mantenint la privacitat dels implicats i dels participants.

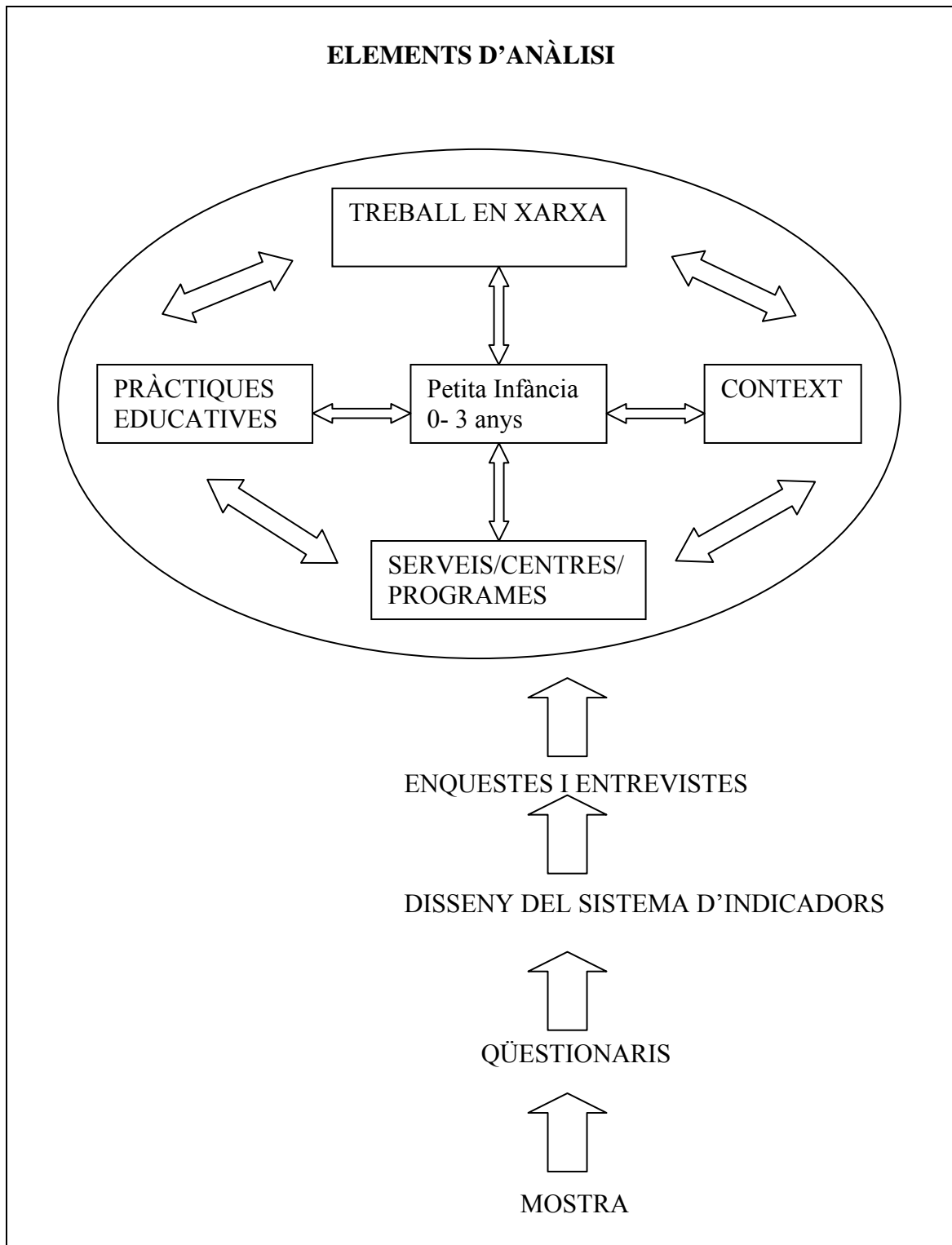
Fox (1981: 436-441) expressa sis condicions que hauria de tenir en compte l'investigador:

1. Cal informar el subjecte de la finalitat de la investigació i de l'ús que es farà de les dades que se sol·liciten [...]
2. Els subjectes han de conèixer la naturalesa dels instruments i les condicions de la investigació, abans de la recollida de les dades. [...] No hi ha res que justifiqui la mentida. [...]
3. El fet de participar en un projecte d'investigació no ha de tenir cap efecte greu sobre els subjectes o sobre el seu ambient. Cal protegir els participants d'incomoditats, amenaces i riscos físics i mentals.
4. Els subjectes consultats tenen dret que la seva informació sigui confidencial. L'investigador ha d'informar els participants. Haurà de complir rigorosament les condicions i els acords negociats amb els subjectes i les promeses que se'ls faci.
5. L'investigador ha d'actuar amb unes normes ètiques professionals.
6. La via de comunicació entre investigador i subjectes investigats ha de ser bidireccional [...]. (Fox, D., 1981, pp. 436-441).

En el disseny de la investigació que s'explica en el següent apartat, ens hem plantejat diverses fases:

- Recollida d'informació sobre els diversos serveis en la població de Sant Feliu de Llobregat.
- Elaboració d'unes enquestes adreçades a tècnics del programa d'infància de l'Ajuntament.
- Elaboració d'uns indicadors inicials, i demanda de valoració i validació a jutges experts externs.
- Procés del disseny dels indicadors tenint en compte les valoracions dels jutges, amb la seva justificació teòrica.
- Elaboració de qüestionaris per a tècnics, professionals i famílies.
- Mostra per provar els materials.
- Anàlisi quantitativa i qualitativa dels resultats obtinguts tant a les preguntes obertes com a les tancades.
- Reelaboració del sistema d'indicadors i propostes estratègiques.

5.3. Disseny de la metodologia emprada en aquesta investigació

Figura 3. Elements d'anàlisi en aquesta investigació.

En aquesta figura es mostren les quatre dimensions d'estudi implicades en la investigació: treball en xarxa, serveis, centres i programes, context i pràctiques educatives, i la seva influència en l'infant petit. Aquestes dimensions d'estudi

s'analitzaran a través d'entrevistes i enquestes que ens van ajudar a determinar un sistema d'indicadors adreçats a la petita infància, a partir dels qual vam elaborar uns qüestionaris i els vam provar en una mostra de quatre poblacions que a continuació explicitem.

5.3.1. La mostra escollida

Per a la distribució de qüestionaris es va decidir provar el sistema d'indicadors en alguns centres de quatre poblacions: Sant Feliu de Llobregat, Castelldefels, Terrassa i Cerdanyola del Vallès, amb les corresponents peculiaritats de cada població, tal i com s'ha especificat al capítol quatre.

A Sant Feliu de Llobregat es va passar el qüestionari a tres escoles bressol públiques i a la biblioteca del municipi. Sant Feliu de Llobregat havia estat la població pionera en treball en xarxa. No obstant això, des de 2008, any en què les polítiques d'infància no van assumir aquest repte, el treball en xarxa ha anat desapareixent i la implicació d'alguns professionals s'ha reconvertit en la dedicació a altres projectes de l'entorn.

A Castelldefels es van distribuir els qüestionaris a la casa dels infants, que és el nucli dels espais, considerat com un recurs de la població, finançat per l'Ajuntament de la població. Des d'aquest recurs s'ha creat recentment la xarxa interna de treball. El moment del treball en xarxa d'aquesta població és incipient. A Castelldefels també es va consultar a la biblioteca, a la directora i a una tècnica.

A la població de Terrassa es van distribuir els qüestionaris a una escola bressol pública. És una població que recentment també ha començat a implementar el treball en xarxa des d'aquest servei, amb el suport de professionals tècnics de la universitat, implicats amb els grup de recerca GREI de la Universitat Autònoma de Barcelona.

A la població de Cerdanyola del Vallès s'ha distribuït el qüestionari a una escola bressol, que en diverses ocasions ha col·laborat en treballs de recerca de la Universitat. L'experiència de treball en xarxa en aquesta població és poc coneguda pel servei i no hi ha professionals implicats.

La decisió de distribuir els materials a diverses poblacions i únicament a alguns serveis adreçats a la petita infància va prendre's amb la finalitat només de provar el sistema d'indicadors i recollir les aportacions dels tècnics i els professionals amb l'objectiu de millorar-la i reelaborar-la. Queda oberta, doncs, una línia d'investigació, per seguir provant aquest sistema d'indicadors modificat a partir dels resultats de la mostra.

A continuació es presenta una taula amb les poblacions i els serveis estudiats:

Població	Serveis estudiats	Professionals
Sant Feliu de Llobregat	- Escola Bressol Tambor - Escola Bressol Patufet - Escola Bressol Fàbregues - Biblioteca	1 directora + 2 educadores 1 directora + 6 educadores 1 directora + 7 educadores 1 directora
Castelldefels	- La casa dels infants - Biblioteca	2 directores + 17 educadores 1 directora + 1 tècnica
Terrassa	- Escola Bressol Coloraines	1 directora + 8 educadores
Cerdanyola	- Escola Bressol Gespa	1 director + 3 educadores

Taula 24. Mostra en aquesta investigació.

5.3.2. Recopilació de les dades ja existents sobre les poblacions i sobre el treball en Xarxa de Sant Feliu de Llobregat

Les dades de l'escolarització dels infants i dels tipus de serveis oferts a la petita infància i a les seves famílies, així com tot el que fa referència al context de les poblacions, es van recopilar gràcies a la col·laboració dels professionals tècnics d'infància dels ajuntaments de Sant Feliu de Llobregat i de Castelldefels. De les altres dues poblacions es van extreure les dades de les pàgines web dels corresponents ajuntaments. Aquestes dades fan referència a la primera àrea rellevant dels sistema d'indicadors proposat.

Les dades que ofereix l'Indecat (Institut d'Estadística de Catalunya) mitjançant la pàgina web, i els anuaris estadístics de les quatre poblacions també ens van ajudar en l'aproximació als quatre territoris estudiats.

D'altra banda, es van realitzar entrevistes a tècnics i es va dissenyar un model d'enquesta per extreure les dades relatives a la tipologia de xarxa existent a la població de Sant Feliu de Llobregat, i gràcies a la col·laboració dels tècnics del Programa d'infància de l'Ajuntament, va ser possible analitzar-ne tant aspectes organitzatius com aspectes metodològics de la implementació i el seguiment.

Altres fonts que ens van oferir dades per al coneixement del funcionament i l'organització de la Xarxa de Sant Feliu de Llobregat van ser les publicacions que s'anaven elaborant durant el procés de les comissions dels diversos grups de treball, així com les publicacions realitzades en diverses revistes psicopedagògiques de la societat educativa.

5.3.3. Fases en el disseny dels indicadors

A continuació es mostra una taula on es resumeix el procés d'elaboració per fases dels indicadors de qualitat:

Fases d'elaboració del sistema d' indicadors:	Objectius:	Accions:	Període:
Fase 1. Antecedents. Exploració de la situació.	Contextualitzar. Reflexionar sobre les informacions recollides. Reflexionar sobre les eines metodològiques a emprar. Explorar les polítiques que donen suport a la creació d'una xarxa municipal.	Recollida d'informacions rellevants per a l'estudi. Elaboració d'enquestes i entrevistes per extreure elements que ajudin a crear els indicadors.	2005- Febrer de 2006
Fase 2. Reflexió, avaluació de la situació	Reflexionar. Plantejar els eixos de la investigació. Definir els objectius de la recerca.	Valoració de les propostes del tribunal. Plantejament del objectius inicials i de les accions que cal desenvolupar. Consulta bibliogràfica.	Febrer de 2006- Juny de 2007
Fase 3. Consulta als experts	Decidir els experts que s'han de consultar. Reflexionar sobre les aportacions dels jutges experts.	Entrega del material elaborat als jutges experts. Validació. Buidatge i valoració de les indicacions dels jutges. Consulta bibliogràfica.	Juliol- Desembre de 2007
Fase 4. Avaluació i presa de decisions	Elaborar el marc teòric del sistema d'indicadors proposat. Elaborar el sistema d'indicadors. Elaborar els qüestionaris per passar a la mostra. Demanar una segona opinió als experts. Modificar el material.	Presca de decisions. Creació del sistema d'indicadors. Elaboració dels qüestionaris. Demanda d'una segona opinió als experts. Reflexió i presa de decisions.	Gener- Abril de 2008
Fase 5. Implementació. Mostra	Provar el sistema d'indicadors. Buidatge dels resultats. Anàlisi dels resultat obtinguts. Propostes.	Distribució en quatre poblacions diverses, amb més i menys experiència del treball en xarxa.	Primavera de 2008- Estiu de 2009

Taula 25. Fases en l'elaboració del sistema d' indicadors.

En l'elaboració dels indicadors de qualitat, es va partir de la informació prèvia explicada a l'anterior apartat. Vam elaborar un qüestionari inicial i el vam presentar a 13 jutges experts externs que ens van ajudar a valorar aspectes rellevants tant en la configuració de l'enunciat de les proposicions com en aspectes de contingut.

Les fases que van guiar l'elaboració dels indicadors de qualitat són les que s'exposen a continuació:

Fase 1. Antecedents. 2005- febrer de 2006

Aquesta primera fase va ser una primera aproximació a la població de Sant Feliu de Llobregat i va formar part del material de la presentació per al DEA el febrer de 2006. Es va realitzar una recollida d'informació de la població relativa a:

- tipologia de serveis, centres i programes que atenen la primera infància a la població,
- interrelació dels serveis,
- implicació dels professionals i les famílies en els serveis,
- la seva experiència en el treball en xarxa intersectorial de la població,
- l'impuls per part de l'Administració.

L'objectiu d'aquesta primera aproximació va ser intentar detectar i diagnosticar els punts forts i els punts febles dels recursos existents dels serveis de la Xarxa Municipal d'Atenció a la Infància de la població de Sant Feliu de Llobregat, per poder avaluar diferents possibilitats per millorar els problemes detectats.

Es van elaborar uns qüestionaris inicials per a professionals i famílies i unes enquestes amb un guió d'entrevista per a l'equip tècnic de la Xarxa d'Atenció a la Infància del l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat.

A partir de les informacions recollides, es van extreure els elements coincidents i considerats rellevants (segons l'objectiu definit) en el buidatge de les respostes dels qüestionaris elaborats per a professionals i aquelles informacions relatives als elements que l'equip tècnic insistia a ressaltar.

Fase 2. Reflexió i nous replantejaments. Avaluació de la línia que cal seguir. Febrer de 2006- juny de 2007

Es valoren les aportacions del tribunal de la tesina el febrer de 2006 i es reflexiona sobre la manera d'encaminar la continuació de la recerca. Les aportacions fonamentals van ser:

- Necessitat d'acotar la mostra (en un inici estava previst abordar diversos serveis de diversos àmbits de la població, és a dir, serveis socials, escoles d'educació especial, centres de lleure, centres d'acollida i residencials, centres sanitaris i de justícia, seguretat ciutadana), atès que aquesta recerca no està emmarcada en un grup de recerca ni en un projecte marc i, per tant, es realitza amb menys recursos personals. Es va decidir, doncs, abordar centres educatius d'educació formal⁸², és a dir, escoles bressol, i algun centre d'educació no formal⁸³, que encara no es va definir.

---

⁸² Centres d'educació formal són tots aquells que estan regulats pel sistema educatiu vigent en un context determinat.

⁸³ Centres d'educació no formal són els que s'engloben dins d'àmbits d'educació no escolars, són considerats com espais en que hi ha una veritable activitat educativa, organitzada, sistemàtica, però que estan fora del marc de l'àmbit oficial. En els seus orígens, l'educació no formal va estar relacionada bàsicament a l'educació de persones adultes. Els centres d'educació no formal contempnen l'educació permanent (adreçades a persones adultes), la organització d'activitats infantils i juvenils complementàries de l'escola –com per exemple biblioteques i ludoteques-, els centres de considerats de lleure – com per exemple centres oberts-, centres relacionats amb la formació professional de joves, centre que imparteixen formació sanitària, ambiental, etc.

- Delimitar la franja d'edat. En un inici la recerca es proposava abordar la franja de 0-12 anys, motiu pel qual es requeria observar i avaluar altres centres que acollissin infants d'aquestes edats, amb necessitats psicossocioeducatives, de desenvolupament i aprenentatge, diferents a les de la franja 0-6 anys i, per tant, caldria elaborar un estudi molt més extens. A partir d'aquest plantejament, vam considerar la possibilitat d'acotar encara més la mostra i ubicar-la en la franja de la primera infància –de 0 a 3 anys–, però vam decidir repensar-ho més endavant.
- Valorar la possibilitat de concretar uns indicadors que ajudessin a avaluar centres, serveis i aquest incipient treball en xarxa que s'estava proposant en algunes poblacions del nostre entorn. El treball en xarxa era, doncs, la premissa de la qual havia de partir la nostra recerca.

Es decideixen els objectius d'aquesta investigació, que s'han especificat en l'apartat 5.1. d'aquest capítol.

Ens plantegem adreçar la nostra mirada també a altres poblacions i estudiar en quins moments es troba –si és que n'hi ha– el treball en xarxa en el seu entorn.

Es consulta la bibliografia corresponent que fa referència als indicadors de qualitat i es prenen decisions quant a les definicions i les condicions bàsiques que han de contenir.⁸⁴

Amb totes les aportacions recollides, vam valorar la necessitat de partir dels següents apartats per elaborar el sistema d'indicadors que ens proposàvem crear per recollir les valoracions dels professionals dels Centres/Serveis/Programes:

- Característiques de la població i dels Centres/Serveis/Programes
- Els professionals del Centre/Servei/Programa
- El treball en xarxa
- L' infant com a usuari del Centre/Servei/Programa (nivell de qualitat del centre en relació a l'atenció psicoeducativa de l' infant)
- Les famílies (nivell de qualitat del Centre/Servei/Programa en relació a les famílies)
- Comunitat: valoració, implicació, interrelació.
- Grau de satisfacció dels Centres/Serveis/Programes

Després de valorar diverses propostes d'indicadors, vam estructurar el que seria una primera aproximació a un sistema d'indicadors decidint uns blocs rellevants dividits en categories i subcategories:

- Es decideixen quatre blocs rellevants:
  - Bloc 1: Característiques de la població i dels serveis
  - Bloc 2: El treball en xarxa
  - Bloc 3: Nivell de qualitat dels centres i serveis que conformen la xarxa
  - Bloc 4: Grau de satisfacció

---

⁸⁴ I que s'ha exposat al capítol 3.

- Cada bloc contenia diverses categories i subcategories amb els corresponents indicadors:
  - Bloc 1, característiques de la població i dels serveis -els indicadors que proposarem van ser una adaptació a partir dels contemplats per l'OCDE⁸⁵-. Els indicadors proposats considerarem que es podien obtenir a partir de dades estadístiques de cada població a l' Anuari Estadístic de Catalunya⁸⁶.
    - Indicators d'accés a l'educació i atenció a la infància i a les famílies.
    - Indicators de recursos econòmics i organitzatius dels Centres/Serveis/Programes.
    - Indicators d'organització dels Centres/Serveis/Programes.
  - Bloc 2, el treball en Xarxa⁸⁷ -els indicadors proposats van extreure's a partir dels buidatges de les entrevistes a tècnics -.
    - Indicators del nivell de qualitat de la Xarxa. I les tres subcategories:
      - respecte els objectius que es proposa la Xarxa.
      - respecte els aspectes organitzatius del servei.
      - respecte els aspectes financers.
    - Indicators del nivell de qualitat dels grups de treball⁸⁸ de la Xarxa.
    - Indicators del nivell de qualitat del funcionament en el Plenari⁸⁹.
    - Indicators del nivell de qualitat del Secretariat Tècnic⁹⁰.
    - Indicators del nivell de qualitat del Consell d' Infants⁹¹.
  - Bloc 3, nivell de qualitat dels Centres/Serveis/Programes que conformen la Xarxa - els indicadors proposats van extreure's a partir dels buidatges de les entrevistes a tècnics que s'ha especificat en la fase primera i dels qüestionaris inicials distribuïts a professionals i famílies-.
    - Indicators del nivell de qualitat dels professionals del Centre/Servei/Programa. D'aquesta categoria van decidir-se tres subcategories:
      - Nivell de qualitat emocional dels professionals del centre
      - Nivell de qualitat laboral dels professionals del centre
      - Nivell de qualitat de recursos humans
    - Indicators del nivell de qualitat dels servei en relació als objectius, funcionament i activitats dels Centres/Serveis/Programes.
    - Indicators del nivell de qualitat de la Xarxa en relació al treball interdisciplinari entre els professionals.

---

⁸⁵ Organització per a la Cooperació i Desenvolupament Econòmic.

⁸⁶ Actualment a Indecat, Institut d' Estadística de Catalunya.

⁸⁷ En aquesta recerca s'entén Xarxa com a Servei.

⁸⁸ Vegeu-ne la definició al capítol quatre i sis.

⁸⁹ Vegeu-ne la definició al capítol quatre i sis.

⁹⁰ Vegeu-ne la definició al capítol quatre i sis.

⁹¹ Vegeu-ne la definició al capítol quatre i sis.

- Indicadors del nivell de qualitat dels Centres/Serveis/Programes en relació a la comunitat.
- Indicadors del nivell de qualitat dels Centres/Serveis/Programes en relació al finançament.
- Bloc 4, grau de satisfacció –els indicadors proposats es van considerar necessaris a partir de les aportacions realitzades pels tècnics de l’Ajuntament-.
- Indicadors en relació al nivell de qualitat de la xarxa. A partir d’aquesta categoria d’indicadors es va proposar les tres subcategories:
  - Expectatives per part dels responsables i els professionals de la Xarxa
  - Expectatives per part de les famílies en relació a la Xarxa
  - Expectatives per part de la comunitat en relació a la Xarxa
- Indicadors en relació al nivell de qualitat dels Centres/Serveis/Programes

La següent fase calia dedicar-la a recollir opinions de diversos professionals, per tant:

- Es va estructurar en un únic document la proposta d’indicadors de qualitat distribuïts en quatre blocs.
- Es van decidir uns criteris de validació, segons:
  - la **importància** de l’estudi,
En aquest criteri es van definir quatre opcions de resposta, segons el format de resposta tipus escala likert⁹², constant de quatre graus: molt, bastant, poc i gens. Likert va proposar un mètode en què el focus d’atenció fossin els subjectes i no els objectes com proposà Thurstone. (ARCE, 1994, p.31)
  - la **univocitat**, és a dir, si l’ indicador tenia una formulació entenedora. En aquest criteri, es va donar la opció de respondre de forma dicotòmica si/no.
  - i la **pertinença**, és a dir, la idoneïtat, l’adequació a l’estudi de cada indicador que es proposava. En aquest criteri es va donar la opció de resposta dicotòmica si/no.
- Es va redactar una carta de presentació del treball elaborat amb una breu descripció del projecte per recollir les aportacions de jutges validadors⁹³, formats per experts, per teòrics de diverses universitats, per tècnics de l’Ajuntament, directius i professionals tècnics.

Fase 3. Consulta als experts, validació i buidatge. Juliol - desembre 2007

- Es van decidir el nombre i el grup de jutges experts que calia consultar, entre els quals hi havia professionals de rellevància en el món universitari i professional, que desenvolupaven la seva tasca en branques de la pedagogia, la psicologia l’educació, la medicina preventiva, el treball social i la direcció d’empreses educatives, una experta en biblioteconomia i documentació, un expert en espais

---

⁹² Utilitzant l’ Escala Likert les persones responen assenyalant el grau de satisfacció o insatisfacció, el grau d’acord o de desacord.

⁹³ També coneguda com la «tècnica de jutges» perquè es refereix a l’anàlisi que realitza un grup de professionals experts en la matèria, i que amb les seves aportacions subjectives permet determinar la validesa del contingut.

familiars i tècnics d'infància de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat (en total 12 professionals experts consultats).

- Es va entregar –en alguns casos personalment i en d'altres per correu electrònic– als jutges escollits un plec amb els següents documents:
  - la carta, amb l'explicació,
  - el sistema d'indicadors de qualitat dels serveis d'atenció psicosocioeducativa a la petita infància amb els tres ítems per respondre segons importància, univocitat i pertinença,
  - full de dades personals
  - full de comentaris
- Es va realitzar un buidatge amb les aportacions dels jutges, que va permetre definir amb més precisió les dimensions i els indicadors de cada una d'elles, en la següent fase.

Algunes de les aportacions rellevants dels experts van ser les que segueixen:

- En el buidatge un 75% s'adequava al criteri d'importància, segons les respostes dels experts, un 58,7% al criteri d'univocitat i un 78% al criteri de pertinença.
- Alguns professionals, els que no tenien cap vincle amb un model de treball en xarxa, no van acabar d'entendre què és el que s'entenia com a «xarxa». Vam considerar que, a més de definir els blocs, les categories i les subcategories dels indicadors, calia aportar als tècnics un material més elaborat, amb una explicació teòrica i concreció de cada un dels indicadors.
- Altres professionals van considerar que el bloc 2 tenia un model de treball concret, el model de la Xarxa de Sant Feliu de Llobregat. En el material entregat, s'havien desglossat les subcategories tenint en compte l'especificitat d'aquest model de xarxa, però d'aquesta manera es feia difícil englobar altres models de treball en xarxa adoptats per altres poblacions. A més, el fet que un servei s'organitzi amb les subcategories en el material no era indicador que aquell model de xarxa tingués més o menys qualitat, simplement responia a una forma de fer, a una manera específica de treballar; era difícil veure la seva inclusió general. Vam decidir reduir substancialment aquest bloc, amb la finalitat que el sistema d'indicadors es pogués fer extensible a altres poblacions amb altres models de xarxa implementats o en procés d'implementació.
- La majoria de tècnics va considerar que els continguts del quart bloc podrien incloure's com a ítems, però inserits en els altres tres blocs. Resultava difícil centrar-se en la satisfacció de la xarxa i del centre al final de la lectura dels altres blocs i seria més àgil incloure els indicadors més rellevants al final dels blocs corresponents, perquè si no es perdia el fil en la lectura.
- Del primer bloc hi havia moltes dades que es demanaven, difícils d'aconseguir perquè no sempre es registraven en els centres, per exemple les que feien referència a l'educació no formal, ja que al no ser una educació regularitzada és difícil portar un registre exhaustiu i fiable.
- Del tercer bloc, i fent referència a la qualitat emocional, alguns tècnics van expressar sorpresos que cal tenir present aquests aspectes i van coincidir en la necessitat d'implantar estratègies per tenir cura d'aquest àmbit que forma part de qualsevol professional que es dedica a l'atenció a persones, però alhora els jutges feien referència al fet que les polítiques actuals no presten l'atenció suficient a aquestes accions.

- Alguns professionals proposaven considerar la franja d'edat 0-6 de forma conjunta i indissociable, però aquest abordament conjunt és impossible, a causa de les polítiques d'infància que es contemplan en el nostre context.
- Alguns experts assenyalaven la necessitat de definir alguns conceptes que no queden prou clars, per exemple «espais familiars» o «educació no formal».
- Un nombre d'experts prou elevat considerava que els indicadors plantejats per a aquest estudi eren força adequats i ressaltava la proposta pertinent amb els aspectes de qualitat que volíem estudiar (treball en xarxa interdisciplinari, coordinació, implicació dels agents, formació continuada, acció preventiva en la petita infància, recursos materials i personals, finançament, accés als serveis, qualificació dels professionals, avaluació dels resultats).
- Experts en l'àmbit de la creació i seguiment del treball en xarxa van ressaltar que és necessari prestar atenció a la importància que té un model de xarxa en qualsevol població i van animar a seguir proposant tècniques per implementar aquest model en altres poblacions i materials que puguin ser útils per avaluar les accions que es van endegant, perquè aquests intents responen a un objectiu comú, que és la reflexió conjunta de les accions que es realitzen. Aquests professionals insisteixen en la necessitat de no duplicar els esforços dels professionals que s'impliquen en altres projectes de l'entorn i que també integren les xarxes.
- Calia precisar i definir els indicadors abans d'oferir la llista, inclús per tornar a validar i per decidir els qüestionaris que s'havien de distribuir.
- Faltava la definició dels indicadors, però també els tipus d'indicadors.
- Calia definir com mesurar aquest sistema, si no els indicadors no tenien sentit.
- La majoria d'experts va opinar que el qüestionari amb els indicadors era massa exhaustiu, llarg i difícil de manejar, motiu pel qual calia reduir considerablement les preguntes, definir més els indicadors i reformular-los.

Fase 4. Avaluació, presa de decisions. Creació escala d'indicadors. Gener – abril de 2008

Tenint en compte els suggeriments dels experts, es va prendre un seguit de decisions amb l'objectiu de definir el sistema d'indicadors:

- Es va canviar l'ordre dels blocs: el primer bloc és la contextualització de la població; el segon bloc fa referència al centre, el servei o el programa estudiat, ja que es considerava que els professionals en primer lloc treballaven a un servei concret i a més participaven o no de la xarxa de la població; el tercer bloc va referir-se a la xarxa i el quart bloc era exclusiu de les pràctiques psicoeducatives del centre, el servei o el programa.
- Respecte del primer bloc proposat inicialment –característiques de la població i dels serveis–, se suprimiren moltes idees i dades que no estaven formulades en forma d'indicador; altres idees es van formular en forma d'indicador.
- Respecte del segon bloc proposat inicialment –el treball en xarxa–, es van eliminar alguns indicadors i se'n van afegir d'altres segons els suggeriments expressats pels jutges. El canvi més significatiu va ser la nomenclatura de la segona dimensió, amb l'objectiu d'adreçar-nos als serveis, els centres i els programes de forma generalitzada, tant si tenien relació amb la xarxa com si no en tenien. En el sistema d'indicadors inicial es va voler abordar els centres, els serveis i els programes que conformaven la xarxa i no la resta.
- Respecte del tercer bloc proposat inicialment –nivell de qualitat dels centres i els serveis que conformen la xarxa–, es va decidir proposar indicadors més generals

i no tan específics de la Xarxa de Sant Feliu de Llobregat, sobretot quant a la seva organització. Es van incloure alguns aspectes relatius a la valoració del procés i de l'impacte de la Xarxa de la població, segons les indicacions d'experts amb experiència en la implementació de xarxes locals a altres poblacions.

- Quant al quart bloc –bloc de satisfacció–, vam considerar necessari incloure aquests aspectes però no com a bloc independent, sinó de forma intrínseca respecte a cada una de les categories que fan referència: la xarxa (alguns dels indicadors van passar al tercer bloc) i els centres (alguns indicadors van passar a formar part del segon bloc).
- Calia especificar la tipologia dels indicadors. Vam decidir categoritzar-los en tres tipologies: indicadors de context, indicadors de procés i indicadors de resultats, segons la contextualització especificada en el capítol tercer.
- Calia especificar com es mesuraven els indicadors i les categories.

La línia que vam seguir va dibuixar-se finalment en quatre dimensions, partint del plantejament que s'ha especificat en el tercer capítol, on ha quedat palès la fase teòrica en la creació de les dimensions i en la concreció i l'especificació dels indicadors suggerits.

Adoptant especificacions concretes rellevants en el nostre àmbit psicosocioeducatiu, vam adaptat el nostre model al que es fa servir en algunes investigacions en els serveis socials, partint d'un seguit d'aspectes específics com són:

- **Dimensió de qualitat:** els aspectes genèrics que es valoren; en aquesta recerca corresponen a les quatre dimensions de qualitat: característiques de la població i dels centres, els serveis o els programes; indicadors de qualitat dels centres, els serveis o els programes; el treball en xarxa a la població avaluada; les pràctiques psicosocioeducatives de zero a tres anys, dimensions de qualitat que especificarem tot seguit.
- **Àrees rellevants**, aspecte específic que es valora, categories incloses dins de cada boc o dimensió de qualitat. Per exemple, en la dimensió primera, que fa referència a les característiques de la població, vam considerar imprescindible com a àrea rellevant l'accés a l'educació. Un altre exemple de la segona dimensió, que fa referència als indicadors de qualitat dels centres, els serveis i els programes, és que vam remarcar com a àrea rellevant indicadors que fessin referència als professionals del centre.
- **Nom de l'indicador**, fa referència a cada indicador especificat. Seguint amb l'exemple anterior, vam considerar rellevant incloure l'indicador que ens aportés informació sobre la taxa d'escolarització dels infants de la població. Quant al segon exemple esmentat en l'àrea rellevant, un indicador que fa referència als professionals és l'atenció emocional que reben.
- **Justificació**, utilitat de l'indicador, consideracions rellevants respecte de la seva importància. Es relaciona amb la seva validesa, amb el fet que el que volem mesurar tingui sentit o no. Vam justificar-ho per a cada indicador escollit, com queda palès al capítol tercer. Seguint amb el segon exemple de l'apartat anterior en relació amb l'atenció emocional que reben els professionals, la justificació va ser la següent: «els treballadors del centre, el servei o el programa han de tenir condicions de treball que facin possible la qualitat laboral, però sense oblidar l'atenció psicoemocional que es mereix qualsevol professional, i més els que treballen directament amb persones. La preocupació pel seu propi equilibri (salut psíquica i física, baix nivell d'estrès i una bona gestió de l'estrès com a

prevenció) permet al professional estar més fàcilment a l'escolta de les necessitats de l'infant i de les seves famílies. Cal posar al seu abast professionals que atenguin les seves emocions i assessorin en la seva evolució personal, alhora que s'ha de procurar preparar condicions òptimes a l'entorn que permetin un treball prou gratificant i eficaç, ja que la qualitat de vida dels professionals repercuteix sobre la dels infants». La justificació que vam realitzar, per exemple, si ens fixem en l'indicador de la dimensió 2 (nivell de qualitat del centre, el servei o el programa) «Participació del centre, el servei o el programa en la comunitat» de l'àrea rellevant «Participació del centre, el servei o el programa en relació amb la comunitat», va ser la que segueix: «és necessari que el centre, el servei o el programa participi en accions comunitàries, mitjançant intercanvis i trobades que afavoreixen la integració del servei en la comunitat, així com la integració dels actors que en formen part establint vincles reals comunitaris».

- **Criteris específics**, són els judicis de bona pràctica que configuren cada indicador. Seguint amb el primer exemple de l'apartat justificació, els dos criteris específics que vam escollir van ser: «S'ofereixen als treballadors activitats de suport i assessoria, que ajuden a cuidar la seva qualitat emocional. L'entorn del centre, el servei o el programa ajuda a cuidar la qualitat emocional dels professionals».
- **Especificació de termes**, fa referència a la definició de l'indicador i dels criteris de l'indicador, que poden ser ambigus i, doncs, donar lloc a confusions. Seguint amb l'exemple anterior, l'especificació va ser la que segueix: «“Activitats de suport i assessoria” abasten totes aquelles iniciatives que des del centre, el servei o el programa es realitzen per cuidar i contenir la qualitat emocional dels treballadors, com poden ser l'atenció de professionals especialitzats (psicòlegs, psicopedagogs, terapeutes, etc.), els espais adreçats a compartir exigències derivades de l'ofici de la professió, formació continuada psicològica (sessions grupals terapèutiques), etc. Alhora, cal que la direcció del centre, el servei o el programa posi en marxa estratègies per assegurar la supervisió del personal i, especialment, després d'esdeveniments particulars (conflictes, defunció d'un infant, etc.); aquestes intervencions han d'ajudar cada professional a prendre consciència de les seves representacions i de l'impacte que hi causen. L'entorn ha d'afavorir el benestar del professional i el centre, el servei o el programa ha de procurar oferir espais verds (de descans), accessibles, etc. El centre, el servei o el programa ha de vetllar pels factors ambientals i per la seguretat de l'ocupació, així com pel respecte cap als principis d'ergonomia en l'elecció del mobiliari i en la pràctica».
- **Font de les dades**, d'on es pot extreure la informació. En la recerca que es presenta hem extret la informació a partir dels qüestionaris elaborats i en alguns casos a partir d'entrevistes a professionals, però hi altres fonts de dades de les quals vam considerar que es podien extreure les informacions, com els projectes, les memòries o els plans anuals dels centres, dels serveis o dels programes, els anuaris estadístics de les poblacions, les actes de reunions, els registres de les activitats del centre, del servei o del programa, entrevistes als professionals, etc. En cada indicador seleccionat es van especificar diverses fonts de dades per extreure les informacions, com s'ha especificat en el tercer capítol.
- **Estàndard orientatiu**, és el nivell de qualitat desitjable i de compliment del conjunt de criteris que formen part de cada indicador. De cada indicador vam especificar aquell estàndard mínim orientatiu que consideràvem desitjable per a l'acompliment dels criteris especificats i amb una freqüència de gairebé sempre

o freqüentment. Vam especificar un estàndard del 35% en la majoria dels criteris establerts, exceptuant alguns que consideràvem cabdals d'acompliment i que fan referència a la quarta dimensió, les pràctiques psicosocioeducatives en els centres, els serveis i els programes, amb uns estàndards mínims d'un 80%, en què els criteris es compleixen gairebé sempre o freqüentment.

- **Comentaris**, especificacions concretes per aclarir conceptes dels criteris de cada indicador o reflexions realitzades sobre la validesa de l'indicador. Continuant amb l'exemple dels apartats anteriors, els comentaris que vam realitzar van ser: «Les accions esmentades són algunes que poden ajudar a millorar la qualitat emocional dels treballadors, però pot haver-n'hi d'altres que també hi ajudin. Es tracta que en el pla de centre es contemplin aquestes accions o altres, encaminades a vetllar per la qualitat emocional dels professionals que hi treballen».
- **Tipus d'indicador**, seguint les concrecions realitzades en el capítol tres, en aquest estudi vam optar per tres tipologies d'indicador: indicador de context, indicador de procés i indicador de resultat. Per a cada indicador vam situar la seva tipologia segons els tres criteris indicats. Com s'ha exposat en el tercer capítol, hi ha alguns indicadors que adopten més d'una tipologia: poden ser de context i de procés, o de procés i de resultat, o de context i de resultat. Per exemple de la dimensió quatre, l'indicador «El centre, el servei o el programa facilita suport a les famílies en tasques de criança i educació de l'infant» adopta la tipologia d'indicador de procés perquè comporta una sèrie d'accions per part dels professionals del centre a llarg termini i també adopta la tipologia d'indicador de resultat perquè comporta millorar diversos aspectes: la qualitat de vida de la criatura, el vincle entre família i professionals del centre i la implicació familiar en el centre.

Les modificacions acordades van ser bàsicament:

- Vam incloure un quart bloc que feia especial menció a la dimensió psicoeducativa i de l'aprenentatge de forma independent, per la qual cosa es va detallar el posicionament psicopedagògic per a aquesta etapa, i que ha estat explicitat en el tercer capítol. A partir d'aquest plantejament, es van decidir els indicadors que tenien importància en aquesta etapa psicoeducativa.

- Vam voler crear un sistema d'indicadors aplicable a qualsevol població i que fos una eina per recollir les dades de la recerca en les poblacions que es volien estudiar. Es va acordar prèviament cadascun dels indicadors escollits.

- Segons els paradigmes especificats en el capítol 3, vam definir quatre dimensions, i dins de cada dimensió es van incloure diverses categories d'àrees rellevants, el nom de cada indicador i els criteris específics que definien cada un dels indicadors escollits, especificant els tipus d'indicador a què es referia. Amb això, es va configurar una graella que contenia un seguit d'indicadors de qualitat per a la petita infància de la següent manera:

- **Les quatre dimensions van definir-se en:**
  - Dimensió 1: característiques de la població i dels centres, els serveis o els programes.
  - Dimensió 2: indicadors de qualitat dels centres, els serveis o els programes.

procés i de l'impacte de la xarxa (indicador de procés i de resultat); satisfacció respecte de la xarxa; millora per part de la xarxa (indicadors de resultat)

- En la quarta dimensió:

- El nivell de qualitat de les pràctiques educatives: el centre, el servei o el programa facilita el desenvolupament, l'aprenentatge i la socialització de l'infant; el centre, el servei o el programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament de l'infant; el centre, el servei o el programa facilita el vincle amb les famílies; el centre, el servei o el programa facilita suport a les famílies en tasques de criança i educació de l'infant (indicadors de procés i de resultat); els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat; el centre, el servei o el programa es proposa estratègies de millora (indicadors de resultat).

- **I cada indicador contenia un seguit de criteris específics, definidors de la qualitat de cada indicador, amb uns valors estàndards** globals del 35%, excepte en alguns indicadors de la quarta dimensió, que contenen un valor d'un 80% (indicadors 24, 26 i 28) i altres d'un 60 % (indicadors 25, 27 i 29).

A continuació es presenta una taula que presenta esquemàticament les diferències entre les dimensions en la tercera i quarta fase d'elaboració del sistema d'indicadors:

Procés	BLOCS I CATEGORIES DE LA FASE 3	DIMENSIONS I CATEGORIES DE LA FASE 4
Primer bloc	Característiques de la població i els Serveis: <ul style="list-style-type: none"> - Indicadors d'accés a l'educació i atenció a la infància i a les famílies - Indicadors de recursos econòmics i organitzatius dels centres i els serveis - Indicadors d'organització dels centres 	Característiques de la població i dels centres, els serveis i els programes: <ul style="list-style-type: none"> - Accés a l'educació i atenció a la infància - Recursos econòmics i organitzatius - Organització dels centres, els serveis i els programes
Segon bloc	El treball en xarxa: <ul style="list-style-type: none"> - Indicadors del nivell de qualitat de la xarxa: respecte dels seus objectius, respecte dels aspectes organitzatius, respecte dels aspectes financers - Indicadors del nivell de qualitat dels grups de treball de la xarxa - Indicadors del nivell de qualitat del funcionament en el plenari - Indicadors del nivell de qualitat del secretariat tècnic - Indicadors del nivell de qualitat del consell d'infants 	Indicadors de qualitat dels centres, els serveis i els programes: <ul style="list-style-type: none"> - En relació amb els professionals - En relació amb el treball interdisciplinari dels professionals - En relació amb objectius, organització i finançament - En relació amb la comunitat - En relació amb la satisfacció dels usuaris - En relació amb la seva millora

<p>Tercer bloc</p>	<p>Nivell de qualitat dels centres, els serveis i els programes que conformen la xarxa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Indicadors del nivell de qualitat dels professionals del centre o el servei: qualitat emocional, laboral i de recursos humans - Indicadors del nivell de qualitat dels serveis en relació amb els objectius, el funcionament i les activitats dels centres i els serveis - Indicadors del nivell de qualitat de la xarxa en relació amb el treball interdisciplinari entre els professionals - Indicadors del nivell de qualitat dels centres i els serveis en relació amb la comunitat - Indicadors del nivell de qualitat dels centres i els serveis en relació amb el finançament 	<p>El treball en xarxa a la població:</p> <ul style="list-style-type: none"> - El nivell de qualitat de la xarxa
<p>Quart bloc</p>	<p>Grau de satisfacció:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Indicadors en relació amb el nivell de qualitat de la xarxa - Indicadors en relació amb el nivell de qualitat dels centres i els serveis 	<p>El nivell de qualitat de les pràctiques educatives de zero a sis anys en els centres, els serveis i els programes de la població:</p> <ul style="list-style-type: none"> - El nivell de qualitat de les pràctiques educatives

Taula 26. Comparatiu de les dimensions de qualitat en les fases 3 i 4.

Un cop concretats, definits i argumentats els indicadors i les dimensions, vam elaborar els qüestionaris preparats per distribuir a una mostra reduïda de centres adreçats a la petita infància i vam tornar a demanar les opinions a alguns dels jutges que havien participat en la primera validació; aquest cop hi van participar set dels experts consultats, que van aportar suggeriments concrets.

Els vam oferir el material elaborat: una carta de presentació i explicació del projecte, el marc teòric (amb les quatre dimensions de qualitat), els qüestionaris que vam elaborar a partir dels indicadors escollits i una graella dels indicadors escollits que sintetitzava la informació.

En retornar la segona distribució a alguns dels experts professionals i tècnics que havien aportat les seves indicacions en una primera mirada, vam realitzar les modificacions que vam considerar pertinents i ens vam plantejar els següents aspectes:

- Pel que fa a la formulació dels indicadors i de les preguntes del qüestionari: cal o no contemplar alguns ítems? Com podem expressar el que volem dir?
- Pel que fa al contingut de la formulació dels indicadors i de les preguntes del qüestionari: és pertinent la qüestió? Cal expressar millor la pregunta? És necessària?
- Pel que fa a la contextualització dels indicadors i les preguntes del qüestionari: potser cal eliminar algun ítem, afegir-ne algun altre o modificar-ne la ubicació en els blocs?
- Pel que fa a la distribució del sistema d'indicadors: potser calia limitar aquest material —que inicialment volíem distribuir a experts, professionals i famílies— únicament a experts i professionals? En alguns contextos, entendrien les famílies alguns indicadors?

Els experts van oferir molts elements de reflexió que ens ajudaren a elaborar unes eines més precises.

Les decisions preses més rellevants van ser:

- Es va decidir focalitzar la nostra mirada en la població de 0 a 3 anys.
- No distribuiríem els qüestionaris a les famílies, però sí ho fariem als tècnics i als professionals dels centres, els serveis i els programes.
- Es van modificar alguns indicadors quant a contingut.
- Es va decidir que el primer bloc caldria ser respost per l'investigador.

Fase 5. Decisions quant a la mostra. Primavera de 2008- estiu de 2009

En aquesta fase, l'objectiu principal va ser provar el sistema d'indicadors elaborat. En un principi ens vam plantejar distribuir els qüestionaris només a la població de Sant Feliu de Llobregat, però a causa dels darrers canvis en la gestió i el finançament de l'Ajuntament d'aquesta població, vam proposar-nos provar el material a altres poblacions: volíem estudiar tant poblacions que coneguessin el treball en xarxa com a experiència de treball com també altres poblacions en què el model de treball en xarxa fos incipient.

En una primera proposta, també volíem abordar diverses tipologies de serveis adreçats a la primera infància (serveis socials, serveis de lleure i cultura, serveis de salut) però finalment vam haver d'acotar la mostra a causa de la impossibilitat de recollir les dades qualitatives de diversos àmbits i de diverses poblacions. A més, com s'ha comentat a l'inici, l'objectiu de la recerca era provar el material després de la seva elaboració en les diverses fases especificades.

A partir d'aquesta fase seguirem buidant els resultats i analitzant-los per proposar estratègies de millora.

5.4. Procediment per a la recollida de les dades

5.4.1. Les enquestes semi- estructurades prèvies a l'entrevista, combinades amb entrevistes obertes no estructurades, amb els tècnics de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat

RESPECTE DE LES ENQUESTES

La decisió de realitzar enquestes es va prendre amb l'objectiu d'estudiar la creació de la Xarxa d'Atenció a la Infància creada a la població de Sant Feliu de Llobregat. Es va distribuir una enquesta a cada un dels tres components de l'equip tècnic de la població, per després realitzar una entrevista personal amb cadascun d'ells i valorar els aspectes continguts en l'enquesta. El guió que vam seguir per elaborar les enquestes constava de dos grans apartats, bàsicament referits al treball en xarxa de la població.

La primera dimensió es referia a l'anàlisi dels objectius i les característiques de la xarxa, i hi quedaven implícits aspectes relatius a la tipologia de xarxa de la població, als objectius que es proposava i a les seves estratègies de funcionament i d'implicació dels usuaris. Hi havia també un apartat que es referia als beneficis que els professionals consideraven que una xarxa d'aquestes característiques els podia oferir.

La segona dimensió feia referència als aspectes organitzatius de la xarxa, tant en l'àmbit general com específic dels grups de treball. En aquesta segona subcategoria de la segona dimensió es demanava l'autoavaluació dels tècnics respecte de la seva pròpia tasca.

A continuació mostrem una taula amb les dimensions de l'enquesta i les categories i les subcategories escollides:

DIMENSIONS	CATEGORIES	SUBCATEGORIES
1. OBJECTIUS I CARACTERÍSTIQUES DE LA XARXA	1.1. Objectius de la xarxa	-objectius prioritaris -altres objectius
	1.2. Característiques de la xarxa	-funcionament -implicació dels professionals i de les famílies -beneficis de la xarxa per als professionals i les famílies
2. ASPECTES ORGANIZATIUS DE LA XARXA	2.1. Organització general de la xarxa	-organigrama de la xarxa -recursos humans i materials -circuitos establerts per transmetre les informacions -informacions interxarxa -informacions als centres i als serveis -informacions a les famílies -coordinació
	2.2. Organització dels grups de treball	-objectius dels grups de treball -àrees de treball dels professionals que participen en els grups de treball -freqüència de les reunions de cada grup de treball -organització interna dels grups de treball -coordinació entre els grups de treball i transmissió de les informacions -participació de les famílies i els infants -material de treball -avaluació del treball realitzat -publicació de les avaluacions -valoració dels tècnics coordinadors de la tasca en el grup de treball

Taula 27. Estructura de les enquestes.

Prèviament s'havia acordat amb les tècnics l'estructura de les enquestes, el temps de dedicació i la data per a realitzar l'entrevista. Els tècnics van valorar positivament el fet d'haver pogut reflexionar sobre els aspectes demanats en l'enquesta, abans de portar a terme les entrevistes.

RESPECTE DE LES ENTREVISTES

En l'entrevista, segons especifiquen Taylor i Bogdan (1987: 120): «l'investigador intenta construir una situació que sigui similar a aquella en la qual les persones parlen de manera natural entre si sobre coses importants. L'entrevista és relaxada i el seu to és el d'una conversa, ja que així és com les persones interactuen normalment. [...] les entrevistes en profunditat requereixen capacitats per relacionar-se amb altres en els seus propis termes». Ens plantejaven d'aquesta manera les entrevistes per obtenir les informacions rellevants i analitzar les idees polítiques d'aquell moment respecte de l'atenció a la petita infància en la població i les percepcions del tècnics entrevistats en relació amb les dites idees polítiques.

Les entrevistes van ser en profunditat, es van realitzar de forma individual i es van plantejar de forma no estructurada i oberta, de manera que anàvem anotant en un diari de camp les aportacions significatives de l'equip tècnic, així com l'anàlisi posterior a partir dels seus suggeriments.

Vam decidir que l'entrevista fos oberta, ja que partíem d'una enquesta semi-estructurada, no estructurada, perquè prèviament els tècnics havien de respondre a una enquesta semi-estructurada, en que es combinaren respostes tancades amb d'altres obertes.

El plantejament de les preguntes tenia a veure amb aquells aspectes que prèviament els tècnics van haver de respondre en l'enquesta que es va distribuir prèviament. Vam considerar necessària aquesta manera d'actuar perquè pensàvem que s'havia de reflexionar sobre les preguntes realitzades a les enquestes per després poder aprofundir en l'entrevista personal amb cadascú dels components.

Com resumeix Riba (2007: 102), «els mètodes qualitius tendiran a preferir les entrevistes més simètriques, recíproques, amb aparença de diàleg o conversa, aquelles que deixen espai per a la lliure expressió dels subjectes, dels seus punts de vista i dels seus valors. En poques paraules, el perfil de preferències dels mètodes qualitius serà el de les entrevistes en profunditat, no estructurades, no directives, de resposta oberta, amb preguntes habitualment directes».

Les entrevistes es van pactar prèviament amb els informants, la qual cosa va afavorir que els tres aportessin material il·lustratiu de la seva tasca i documents que van ajudar a la comprensió del context d'estudi.

5.4.2. Els indicadors

Com s'ha explicat en l'apartat anterior, a partir de les aportacions dels experts, es va acordar elaborar un sistema dividit en quatre dimensions, tal com explicarem en l'exposició teoricopràctica del sistema d'indicadors de l'apartat següent (6.5.3.), així com uns qüestionaris que recollien els criteris de cada indicador. Es va tornar a consultar als jutges experts, i es van realitzar les modificacions oportunes, abans de passar els qüestionaris als serveis escollits.

Per dur a terme aquest procediment ens vam servir d'algunes de les característiques de la tècnica Delphi, que, com exposa Tójar (2006: 271):

Se pide a los expertos (panel a distancia) que se pronuncien sobre el desarrollo futuro de un fenómeno. Se busca un pronóstico, una estimación sobre el desarrollo o la tendencia futura en una situación compleja. [...] se suele intentar que todas las opiniones sean tomadas en consideración en el resultado final del proceso. Mucchielli (1996) presenta un procedimiento para el desarrollo de esta técnica en tres fases:

- 1-Cuestionario. Se envía un cuestionario a los expertos que conforman el panel a distancia.
- 2-Síntesis. Con las respuestas de los expertos se realiza una síntesis. [...]
- 3-Nuevo cuestionario. Se establece un nuevo cuestionario que se dirige a los expertos.(Tójar, 2006, p.271).

5.4.3. Els Qüestionaris als Serveis

A partir dels elements d'anàlisi que ens van proporcionar els experts consultats, es va elaborar el sistema d'indicadors i es van crear uns qüestionaris, en els quals ens vam basar per recollir informacions en les diverses poblacions escollides.

L'elaboració dels qüestionaris partia del sistema d'indicadors seleccionat, i vam emprar els criteris específics dels indicadors per formular les preguntes que havien de respondre els responsables i els professionals dels serveis.

La formulació de les preguntes va ser una tasca molt elaborada, perquè volíem aconseguir extreure el màxim d'informació possible, donar resposta als objectius proposats inicialment i alhora provar la utilitat dels indicadors seleccionats.

Entre les preocupacions que ens van sorgir en elaborar els qüestionaris hi havia la necessitat de formular les preguntes de forma clara, senzilla i entenedora. A més, les respostes havien de ser fàcils, per això vam optar per una escala de Likert, i les preguntes no podien contenir més d'una idea principal. També era important la distribució atractiva en l'espai, per fer atractiu el contingut. A més, calia informar prèviament dels objectius del qüestionari als professionals que col·laboraven amb les seves aportacions. Per això va fer-se necessari entregar les qüestionaris als experts, juntament amb la resta de material, com consta en l'apartat anterior.

Els qüestionari elaborats abordaven les quatre dimensions segons el sistema d'indicadors explicat, un material extens que, d'altra banda, abordava un conjunt de situacions properes als professionals.

El tipus de pregunta era tancada, amb una escala de Likert amb graduació descendent, que anava de més a menys: molt o gairebé sempre, freqüentment, poc o algunes vegades, gens o gairebé mai. Al final de cada grup de criteris –que corresponien a cadascú dels indicadors–, hi havia un espai per respondre amb les opinions dels professionals.

Amb aquesta eina preteníem que els professionals i els responsables dels serveis que responien les preguntes poguessin tenir la possibilitat de dedicar una estona del seu temps a reflexionar sobre la pràctica i les percepcions relatives al seu centre de treball. És una eina que alhora facilitava la confidencialitat, així les persones que responien ho podien fer amb total confiança i sinceritat, ja que el qüestionari contribuïa a assegurar l'anonimat.

Es van distribuir els qüestionaris a la mostra escollida, personalment i en alguns casos per correu electrònic. Anaven acompanyats d'una carta de presentació on s'explicaven breument els motius de l'estudi i els objectius.

La recollida de les dades es va dur a terme administrant personalment els qüestionaris en els diversos centres escollits. Per això, en alguns centres es va fer una visita amb entrevistes als directors, a partir de les quals es comentaven les respostes. Aquest procediment es va poder realitzar a les poblacions de Terrassa i a Castelldefels i en aquesta darrera l'entrevista es va realitzar a la tècnica de l'ajuntament.

A continuació es mostren els qüestionaris elaborats:

DIMENSIÓ 1: (Questionari a respondre per l'investigador)

CARACTERÍSTIQUES DE LA POBLACIÓ I DELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES

Àrea rellevant: Accés a l'educació i atenció a la infància

Indicador 1: Distribució de la població d'edat compresa entre 0-3 anys.

1.1.1.	Nombre d' infants a la població
1.1.2.	Nombre d' infants amb discapacitat
1.1.3.	Nombre d' infants immigrants.
1.1.4.	Nombre d' infants maltractats.

Comentaris que vulgueu afegir:

Àrea rellevant: Accés a l'educació i atenció a la infància

Indicador 2: Taxa d'escolarització i atenció d' infants de 0-3 anys de la població.

		Infants de 0-3 anys atesos a escoles o a d'altres serveis		
		Escola pública	Escola privada	Altres serveis
1.2.1.	Nombre total d'infants.			
1.2.2.	Nombre d'infants amb discapacitat.			
1.2.3.	Nombre d'infants immigrants.			
1.2.4.	Nombre d'infants maltractats.			

Comentaris que vulgueu afegir:

Àrea rellevant: Recursos econòmics i organitzatius dels Centres/Serveis/Programes de la població

Indicador 3: Despeses en atenció educativa a la població per cycle educatiu.

	De 0-3 anys
1.3.1. Despesa en atenció educativa per cada infant.	
1.3.2. Despesa per cada infant i curs escolar.	
1.3.3. Tipus d'ajudes públiques per infant.	
1.3.4. Despesa per infant per accedir a les Noves Tecnologies.	
1.3.5. Equipament TIC per infant.	

Comentaris que vulgueu afegir:

Àrea rellevant: Organització dels Centres/Serveis/Programes de la població

Indicador 4: Ràtio i distribució de l'espai per cycle educatiu.

	Centres públics	Centres concertats	Centres privats
1.4.1. Distribució de l'espai intern/extern en m ² pels infants de 0-3 anys			
1.4.2. Distribució de la ràtio infant/adult pels infants de 0-3 anys			
Comentaris que vulgueu afegir:			

Àrea rellevant: Organització dels Centres/Serveis/Programes de la població

<u>Indicador 5: Criteri de distribució dels infants..</u>	
	De 0-3 anys
1.5.1. Distribució dels infants per edat homogènia.	
1.5.2. Distribució dels infants per edat heterogènia	
1.5.3. Distribució dels infants per competències.	
1.5.4. Distribució dels infants amb altres criteris (especificar)	
Comentaris que vulgueu afegir:	

Àrea rellevant: Organització dels Centres/Serveis/Programes de la població

<u>Indicador 6: Accés i hores de treball dels professionals del Centre/Servei/Programa.</u>	
	De 0-3 anys
1.6.1. Selecció dels professionals (especificar)	
1.6.2. Hores/setmana dels professionals (especificar)	
Comentaris que vulgueu afegir:	

DIMENSIÓ 2: (Qüestionari a respondre pels professionals i responsables)

EL NIVELL DE QUALITAT DELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES DE LA POBLACIÓ

Àrea rellevant: en relació als professionals

Indicador 1: Atenció emocional dels professionals del Centre/Servei/Programa.

	Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
2.1.1. Us ofereixen en el centre activitats de suport que ajuden a cuidar la vostra qualitat emocional	☐	☐	☐	☐
2.1.2. L'entorn del centre ajuda a cuidar la vostra qualitat emocional	☐	☐	☐	☐

Comentaris que vulgueu afegir:

Àrea rellevant: en relació als professionals

Indicador 2: Valoració laboral psicopedagògica dels professionals del Centre/Servei/Programa.

	Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
2.2.1. Us sentiu incentivats en la vostra tasca professional	☐	☐	☐	☐
2.2.2. Es valora la formació contínua que realitzeu.	☐	☐	☐	☐
2.2.3. Es realitza una avaluació continuada i el seguiment de la vostra tasca.	☐	☐	☐	☐
2.2.4. Us comuniquen els resultats de l'avaluació continuada.	☐	☐	☐	☐
2.2.5. Els directius valoren la vostra qualitat personal.	☐	☐	☐	☐
2.2.6. Es contempla una dedicació equilibrada.	☐	☐	☐	☐
2.2.7. Es realitza una ajustada promoció professional.	☐	☐	☐	☐
2.2.8. Es valora la vostra experiència professional i es realitza un adequat aprofitament d'aquesta	☐	☐	☐	☐

Comentaris que vulgueu afegir:

Àrea rellevant: en relació als professionals

Indicador 3: Organització dels recursos humans del Centre/Servei/Programa.

		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
2.3.1.	El centre compta amb un nombre adequat de professionals en relació al nombre d'infants.	☐	☐	☐	☐
2.3.2.	El centre disposa de professionals amb una titulació adequada per treballar amb infants.	☐	☐	☐	☐
2.3.3.	En el centre hi ha establert dels professionals i dels responsables.	☐	☐	☐	☐
2.3.4.	El centre compta amb la figura d'un/a coordinador/a amb tasques de supervisió.	☐	☐	☐	☐
2.3.5.	Hi ha personal de pràctiques o voluntari.	☐	☐	☐	☐

Comentaris que vulgueu afegir:

Àrea rellevant: en relació al treball interdisciplinari dels professionals

Indicador 4: Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del Centre/Servei/Programa.

		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
2.4.1.	Des del centre s'endeguen iniciatives que afavoreixen el treball interdisciplinari.	☐	☐	☐	☐
2.4.2.	S'avalua interna i externament el treball interdisciplinari.	☐	☐	☐	☐
2.4.3.	Es fan públiques les avaluacions que s'han realitzat.	☐	☐	☐	☐

Comentaris que vulgueu afegir:

Àrea rellevant: en relació a objectius, organització i finançament

Indicador 5: Acompliment dels objectius que el Centre/Servei/Programa es proposa.

		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
2.5.1.	Segons la missió, es promou la prevenció/detecció/planificació/intervenció/avaluació...	☐	☐	☐	☐
2.5.2.	S'afavoreix la implicació dels professionals que hi treballen.	☐	☐	☐	☐
2.5.3.	Es promouen accions que afavoreixen la participació i implicació de les famílies.	☐	☐	☐	☐
2.5.4.	S'ofereix formació continuada als professionals.	☐	☐	☐	☐
2.5.5.	S'ofereix formació continuada a les famílies.	☐	☐	☐	☐
Comentaris que vulgueu afegir:					

Àrea rellevant: en relació a objectius, organització i finançament

Indicador 6: Organització i avaluació del Centre/Servei/Programa.

		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
2.6.1.	Es compta des del centre amb una infraestructura que afavoreix la planificació interna.	☐	☐	☐	☐
2.6.2.	Es compta amb recursos personals suficients.	☐	☐	☐	☐
2.6.3.	Es compta amb recursos materials suficients.	☐	☐	☐	☐
2.6.4.	S'avaluen les accions del Centre/Servei/Programa de forma interna i externa.	☐	☐	☐	☐
2.6.5.	Es publiquen les avaluacions realitzades.	☐	☐	☐	☐
Comentaris que vulgueu afegir:					

Àrea rellevant: en relació a objectius, organització i finançament

Indicador 7: Utilització del finançament del Centre/Servei/Programa.

		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc o algunes vegades	Gens o gairebé mai
2.7.1.	S'utilitza el finançament de forma equitativa, harmònica, en pro l'inclusivitat i l'excel·lència	☐	☐	☐	☐
2.7.2.	Es realitza una avaluació interna i externa de l'ús que es fa del finançament públic.	☐	☐	☐	☐
2.7.3.	Es publica l'avaluació interna i externa.	☐	☐	☐	☐
Comentaris que vulgueu afegir:					

Àrea rellevant: en relació a la comunitat

Indicador 8: Participació del Centre/Servei/Programa en la comunitat.

		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc o algunes vegades	Gens o gairebé mai
2.8.1.	Hi ha una veritable implicació en projectes comunitaris de l'entorn des del centre.	☐	☐	☐	☐
2.8.2.	Es publiquen les accions comunitàries endegades.	☐	☐	☐	☐
2.8.3.	El centre és reconegut en la seva tasca per part de la comunitat.	☐	☐	☐	☐
2.8.4.	Es rep finançament públic per posar en marxa les accions comunitàries.	☐	☐	☐	☐
2.8.5.	S'avalua i es fan públiques les accions comunitàries, de forma interna i externa.	☐	☐	☐	☐
Comentaris que vulgueu afegir:					

Àrea rellevant: en relació a la satisfacció dels usuaris

Indicador 9: Satisfacció respecte el Centre/Servei/Programa.

		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
2.9.1.	La valoració dels responsables i dels professionals és positiva.	☐	☐	☐	☐
2.9.2.	La valoració de les famílies és positiva	☐	☐	☐	☐
2.9.3.	La valoració de la comunitat és positiva.	☐	☐	☐	☐
Comentaris que vulgueu afegir:					

Àrea rellevant: en relació a la seva millora

Indicador 10: Millora per part del Centre/Servei/Programa.

		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
2.10.1.	S'endeguen accions des del centre encaminades al coneixement de les seves tasques.	☐	☐	☐	☐
2.10.2.	Es reflexiona conjuntament sobre les possibilitats de millora.	☐	☐	☐	☐
2.10.3.	S'implementen estratègies de millora en el centre.	☐	☐	☐	☐
2.10.4.	Es porta a terme una avaluació de la implementació d'estratègies de millora, interna i externa.	☐	☐	☐	☐
2.10.5.	Es publiquen les mesures endegades.	☐	☐	☐	☐
Comentaris que vulgueu afegir:					

DIMENSIÓ 3: (Qüestionari a respondre per tècnics, professionals i responsables)

EL NIVELL DE QUALITAT DEL TREBALL DE LA XARXA A LA POBLACIÓ

Àrea rellevant: nivell de qualitat de la Xarxa

Indicador 1: Acompliment dels objectius que la Xarxa es proposa.

		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
3.1.1.	Existeix una veritable coordinació dels diferents serveis d'atenció i educació a la infància.	☐	☐	☐	☐
3.1.2.	S'ofereix suport des de la xarxa als diversos serveis (mitjançant jornades, material, formació...)	☐	☐	☐	☐
3.1.3.	S'afavoreix el treball interdisciplinari entre professionals dels diversos àmbits.	☐	☐	☐	☐
3.1.4.	S'afavoreix la implicació dels professionals dels serveis de 0-3 anys.	☐	☐	☐	☐
3.1.5.	Es promouen accions que afavoreixen la participació i implicació de les famílies.	☐	☐	☐	☐
3.1.6.	S'ofereix formació continuada als profesionas dels serveis implicats en la xarxa.	☐	☐	☐	☐
3.1.7.	S'ofereix formació continuada a les famílies.	☐	☐	☐	☐
3.1.8.	Es promou el treball de prevenció/detecció/planificació/intervenció i avaluació.	☐	☐	☐	☐
Comentaris que vulgueu afegir:					

Àrea rellevant: nivell de qualitat de la Xarxa

Indicador 2: Organització de la Xarxa..

		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
3.2.1.	En la Xarxa s'inclouen professionals de diversos àmbits de la població.	☐	☐	☐	☐
3.2.2.	S'inclou la participació de les famílies.	☐	☐	☐	☐
3.2.3.	Es té en compte una infraestructura que afavoreix la planificació, control i suport dels Serveis.	☐	☐	☐	☐
Comentaris que vulgueu afegir:					

Àrea rellevant: nivell de qualitat de la Xarxa

Indicador 3: Avaluació del marc d'acció de la Xarxa.

		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
3.3.1.	Hi ha una reflexió conjunta sobre els punts forts i febles de la Xarxa.	☐	☐	☐	☐
3.3.2.	S'avaluen les accions de la Xarxa de forma interna i externa.	☐	☐	☐	☐
3.3.3.	Es publica l'avaluació interna i externa.	☐	☐	☐	☐
Comentaris que vulgueu afegir:					

Àrea rellevant: nivell de qualitat de la Xarxa

Indicador 4: Utilització del finançament de la Xarxa.

		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
3.4.1.	S'utilitza el finançament de forma equitativa, harmònica, en pro l'inclusivitat i l'excel·lència	☐	☐	☐	☐
3.4.2.	Es realitza una avaluació interna i externa de l'ús que es fa del finançament públic.	☐	☐	☐	☐
3.4.3.	Es publica l'avaluació interna i externa.	☐	☐	☐	☐
Comentaris que vulgueu afegir:					

Àrea rellevant: nivell de qualitat de la Xarxa

Indicador 5: Valoració del procés i de l'impacte de la Xarxa.

		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
3.5.1.	Es valora la gestió en el procés d'implementació de la xarxa en la població.	☐	☐	☐	☐
3.5.2.	Es valora la posada en marxa en la implementació de la xarxa en la població.	☐	☐	☐	☐
3.5.3.	Es detecta i analitza els elements problemàtics de la posada en marxa i els resultats obtinguts.	☐	☐	☐	☐
3.5.4.	Es valora l'impacte que s'ha aconseguit en la població.	☐	☐	☐	☐
3.5.5.	Es valora l'impacte que s'ha aconseguit fora de la població	☐	☐	☐	☐

Comentaris que vulgueu afegir:

Àrea rellevant: nivell de qualitat de la Xarxa

Indicador 6: Satisfacció respecte la Xarxa.

		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
3.6.1.	La valoració de les accions de la Xarxa per part dels professionals és positiva.	☐	☐	☐	☐
3.6.2.	La valoració de les accions de la Xarxa per part de les famílies és positiva.	☐	☐	☐	☐
3.6.3.	La valoració de les accions de la Xarxa per part de la comunitat és positiva.	☐	☐	☐	☐

Comentaris que vulgueu afegir:

Àrea rellevant: nivell de qualitat de la Xarxa

Indicador 7: Millora per part de la Xarxa.

		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc o algunes vegades	Gens o gairebé mai
3.7.1.	S'endeguen accions des de la Xarxa encaminades al coneixement de les seves tasques.	☐	☐	☐	☐
3.7.2.	Es reflexiona conjuntament sobre les possibilitats de millora.	☐	☐	☐	☐
3.7.3.	S'implementen estratègies de millora en la Xarxa.	☐	☐	☐	☐
3.7.4.	Es porta a terme una avaluació de la implementació d'estratègies de millora, interna i externa.	☐	☐	☐	☐
3.7.5.	Es publiquen les mesures endegades.	☐	☐	☐	☐

Comentaris que vulgueu afegir:

DIMENSIÓ 4: (Qüestionari a respondre per tècnics, professionals i responsables)

EL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DE 0-3 ANYS EN ELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES DE LA POBLACIÓ

<i>Indicador 1: El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l' infant.</i>					
		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
4.1.1.	S'utilitzen rutines quotidianes respectant les necessitats i el ritme de cada infant.	☐	☐	☐	☐
4.1.2.	Es porten a la pràctica jocs simbòlics, motors i ús de regles.	☐	☐	☐	☐
4.1.3.	Es practica la motricitat fina i grossa.	☐	☐	☐	☐
4.1.4.	Es fa ús de diversos llenguatges (verbal, corporal, plàstic, musical, matemàtic).	☐	☐	☐	☐
4.1.5.	Es té cura en els moments d'arribada i de sortida de l' infant.	☐	☐	☐	☐
4.1.6.	Es realitza l'acompanyament de les vivències de la separació.	☐	☐	☐	☐
4.1.7.	Es porta a terme l'acompanyament per la pròpia autonomia de l' infant.	☐	☐	☐	☐
4.1.8.	S'ofereix a l'infant un lloc actiu.	☐	☐	☐	☐
4.1.9.	Es té cura de l'autoestima de l' infant i de la pròpia gestió d'emocions.	☐	☐	☐	☐
4.1.10.	S'estableixen interaccions positives amb altres infants.	☐	☐	☐	☐
4.1.11.	S'estableixen interaccions positives amb adults.	☐	☐	☐	☐
4.1.12.	Es realitza un sosteniment adequat de les interaccions establertes.	☐	☐	☐	☐
4.1.13.	S'acompanya en la continuïtat de l' infant en el Centre/Servei/Programa.	☐	☐	☐	☐
Comentaris que vulgueu afegir:					

<i>Indicador 2: El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l' infant..</i>					
		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
4.2.1	S'estructura l'ambient material tenint en compte la llibertat i la seguretat de l' infant.	☐	☐	☐	☐
4.2.2	S'estructuren i preparen els espais interns i externs del Centre/Servei/Programa.	☐	☐	☐	☐
4.2.3	S'utilitza el mobiliari adequat a les necessitats de l' infant i de l'adult (professionals i famílies).	☐	☐	☐	☐
4.2.4	Es selecciona, s'organitza, es disposa i es té cura del material i dels objectes presents al Centre.	☐	☐	☐	☐
4.2.5	S'aprofiten els recursos locals i materials de la comunitat en benefici de l' infant.	☐	☐	☐	☐
Comentaris que vulgueu afegir:					
<i>Indicador 3: El Centre/Servei/Programa facilita el vincle amb les famílies.</i>					
		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
4.3.1	Es prepara el pla d'acollida de l' infant i de la seva família.	☐	☐	☐	☐
4.3.2	Es gestionen les transicions diàries entre la família i l' infant.	☐	☐	☐	☐
4.3.3	S'acompanyen les vivències de la separació de la família i de l' infant.	☐	☐	☐	☐
4.3.4	Es prioritza el secret professional.	☐	☐	☐	☐
4.3.5	S'estableixen estratègies que faciliten una adequada relació amb el sistema familiar.	☐	☐	☐	☐
4.3.6	Es prepara i acompanya la família i l' infant per a la fi de l'estada al Centre/Servei/Programa.	☐	☐	☐	☐
Comentaris que vulgueu afegir:					

Indicador 4: El Centre/Servei/Programa facilita suport a les famílies en tasques de criaça i educació de l' infant.					
		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
4.4.1	Es preveuen espais i temps per compartir amb les famílies.	☐	☐	☐	☐
4.4.2	Es dinamitzen trobades amb les famílies dins del Centre/Servei/Programa.	☐	☐	☐	☐
4.4.3	Es publiquen llibrets, documents, articles sobre temes d'interès per les famílies.	☐	☐	☐	☐
4.4.4	Es preveuen entrevistes i tutoritzacions sistemàtiques amb les famílies.	☐	☐	☐	☐
4.4.5	S'elaboren informes de seguiment de l' infant i es comenten amb les famílies.	☐	☐	☐	☐
4.4.6	Es faciliten els contactes amb especialistes d'altres àmbits.	☐	☐	☐	☐
4.4.7	S'integren a les famílies en la Comunitat des del Centre/Servei/Programa.	☐	☐	☐	☐
Comentaris que vulgueu afegir:					

<i>Indicador 5: Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat.</i>		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
4.5.1	Els professionals avaluen positivament l'evolució de l'infant en el Centre/Servei/Programa.	☐	☐	☐	☐
4.5.2.	Les famílies avaluen positivament la tasca realitzada per afavorir l'educació de l'infant.	☐	☐	☐	☐
4.5.3.	La comunitat avalua positivament les accions del Centre per promoure l'educació de l'infant.	☐	☐	☐	☐
Comentaris que vulgueu afegir:					

<i>Indicador 6: El Centre/Servei/Programa es proposa estratègies de millora.</i>		Molt o gairebé sempre	Freqüentment	Poc ó algunes vegades	Gens o gairebé mai
4.6.1	El Centre reflexiona sobre els elements problemàtics que s'ha trobat en l'educació de l'infant.	☐	☐	☐	☐
4.6.2.	S'endeguen i implementen estratègies de millora des del Centre/Servei/Programa.	☐	☐	☐	☐
4.6.3.	S'avaluen les accions implementades des del Centre/Servei/Programa.	☐	☐	☐	☐
4.6.4.	Es publiquen les mesures que s'endeguen.	☐	☐	☐	☐
Comentaris que vulgueu afegir:					

Taula 28. Qüestionaris dissenyats.

5.5. Procediment per l'anàlisi de les dades obtingudes

El tractament i l'anàlisi de les dades és la fase que precedeix a l'elaboració de les conclusions i a la proposta d'estratègies, i que detallarem en els capítols següents. Aquesta anàlisi holística, es va anar realitzant al llarg de tota la investigació, no de forma independent i no només al final en obtenir les dades, de forma diferenciada en el procés de la investigació, sinó que, tal com suggereixen els enfocaments qualitius, l'anàlisi de les dades se situa en total interacció i complementació amb altres fases de la investigació, com per exemple en els diversos moments dedicats a la reflexió o també en els moments en què es van obtenir les diverses informacions i que es van anar **analitzant i interpretant** de forma interrelacionada.

Com afirma Tójar (2006: 284-285):

De manera general y resumida, se puede decir que el análisis cualitativo de datos se guía inicialmente, en las primeras fases de la investigación, por las cuestiones y preguntas de partida (cuando se trabaja en el plano conceptual, cuando se planifica o prepara lo que va a ser la investigación), pero a continuación, durante la investigación, se va desarrollando en contacto permanente con las intuiciones y reflexiones que se van considerando, y se fortalece con las interpretaciones que se realizan de los diferentes tipos de datos. (Tójar, 2006, pp. 284-285).

5.5.1. Anàlisi de les enquestes i de les entrevistes

Inicialment, es van analitzar les enquestes i les entrevistes realitzades als tècnics de l'ajuntament, valorant els suggeriments realitzats, interpretant les seves aportacions i extraient les dades necessàries per elaborar el sistema d'indicadors. Prèviament, ens havíem documentat amb la informació dels anuaris estadístics de les poblacions i dels escrits referents a cada un dels serveis analitzats, revisant-les a mesura que anava progressant el treball de camp. Les entrevistes inicialment es van transcriure en el diari de camp de forma descriptiva i oberta, seleccionant els aspectes més importants per a la investigació, afegint-hi percepcions observades durant les entrevistes per part dels entrevistats i els valors que donaven a certes actituds i comportaments. Posteriorment es van analitzar a partir de la transcripció de les entrevistes i a partir de les enquestes que els tècnics havien respost prèviament, amb la finalitat de comprendre els comentaris, els suggeriments i les aportacions dels tècnics amb la intenció de donar resposta als objectius proposats, és a dir, extreure la informació necessària per conèixer la tipologia de treball en xarxa de la població i el model de xarxa emprat, analitzant punts fort i punts febles respecte de la seva configuració.

5.5.2. Anàlisi de les fases de creació dels indicadors i disseny del sistema d'indicadors

A continuació, tal com s'ha especificat en les fases de la creació del sistema d'indicadors, es van definir els indicadors, per àrees rellevants i tenint en compte un seguit de criteris i la tipologia d'aquests indicadors, distribuïts en quatre àrees rellevants, fragmentant unitats d'anàlisi amb la finalitat de comprendre en la seva globalitat les parts fragmentades, utilitzant categories molars,⁹⁴ interpretatives, que inclouen una diversitat d'aspectes rellevants, com s'esquematitza en la següent taula:

---

⁹⁴ Les categories molars són globals, interpretatives i corresponen a intencions. Inclouen infinitat d'aspectes, en contraposició de les categories moleculars, les quals no poden ser descompostes en d'altres més petites.

GRAELLA D'INDICADORS DE QUALITAT DE LA PETITA INFÀNCIA.

<i>DIMENSÍO 1 : CARACTERÍSTIQUES DE LA POBLACIÓ I DELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES</i>				
<i>ÀREA RELLEVANT</i>	<i>NÚM</i>	<i>NOM DE L' INDICADOR</i>	<i>CRITERIS ESPECÍFICS</i>	<i>TIPUS D'INDICADOR</i>
<i>ACCÉS A L'EDUCACIÓ I ATENCIÓ A LA INFÀNCIA</i>	<i>1</i>	<i>Distribució de la població d'edat compresa entre 0-36 mesos.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Nombre total d'infants a la població - Nombre d'infants amb discapacitat - Nombre d'infants immigrants - Nombre d'infants maltractats 	<i>De context</i>
	<i>2</i>	<i>Taxa d'escolarització i atenció d' infants de 0-36 mesos.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Nombre d'infants atesos als Centres/Serveis/Programes - Nombre d'infants amb discapacitats atesos a centres educatius o a d'altres serveis - Nombre d'infants immigrants atesos a centres educatius o a altres serveis - Nombre d'infants maltractats atesos a centres educatius o a d'altres serveis 	<i>De context</i>
<i>RECURSOS ECONÒMICS I ORGANITZATIUS</i>	<i>3</i>	<i>Despeses en atenció educativa a la població per cycle educatiu</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Despeses en atenció educativa pública per la població de 0-36 mesos en % sobre el PIB. - Despesa per infant i curs escolar a la població. - Tipus d'ajudes públiques destinades a infants de la població de 0-36 mesos. - Despeses i equipaments per garantir l'accés a les TIC en els Centres/Serveis/Programes de la població. 	<i>De context</i>
<i>ORGANITZACIÓ DELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES</i>	<i>4</i>	<i>Ràtio i distribució de l'espai per cycle educatiu</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Nombre en m² de les aules i dels patis que atenen als infants a la població de 0-36 mesos. - Distribució de la ràtio infant/adult per cycle educatiu. 	<i>De procés</i>
	<i>5</i>	<i>Criteri de distribució dels infants.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Distribució dels infants per edats homogènies. - Distribució dels infants per edats heterogènies. - Distribució dels infants per competències. - Distribució dels infants amb altres criteris. 	<i>De procés</i>
	<i>6</i>	<i>Accés i hores de treball dels professionals del Centre/Serveri/Programa</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Tipus de selecció dels professionals dels Centres/Serveis/Programes que atenen infants de 0-36 mesos i famílies a la població. - Nombre en hores de treball dels professionals dels Centres/Serveis/Programes que atenen infants de 0-36 mesos i famílies de la població. 	<i>De procés</i>

<i>DIMENSIÓ 2 : INDICADORS DE QUALITAT DELS CENTRE/SERVEIS/PROGRAMES</i>				
<i>ÀREA RELLEVANT</i>	<i>NÚM. IND</i>	<i>NOM DE L' INDICADOR</i>	<i>CRITERIS ESPECÍFICS</i>	<i>TIPUS D'INDICADOR</i>
<i>EN RELACIÓ ALS PROFESSIONALS</i>	7	<i>Atenció emocional en relació als professionals del Centre/Servei/Programa.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - S'ofereixen als treballadors activitats de suport i assessoria, que ajuden a cuidar la seva qualitat emocional. - L'entorn del Centre/Servei/Programa ajuda a cuidar la qualitat emocional dels professionals. 	<i>De procés</i>
	8	<i>Valoració laboral psicopedagògica dels professionals del Centre/Servei/Programa.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - S'incentiva la tasca dels professionals. - Es valora una adequada formació contínua dels professionals. - Es realitza una avaluació continuada i el seguiment de la tasca dels professionals. - Es comuniquen els resultats de l'avaluació continuada als professionals. - Els directius valoren la qualitat personal dels professionals. - Es contempla una dedicació equilibrada dels professionals. - Es realitza una ajustada promoció professional. - Es valora l'experiència professional i es realitza un adequat aprofitament d'aquesta. 	<i>De procés</i>
	9	<i>Organització del Recursos Humans del Centre/Servei/Programa.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Presència d'un nombre de professionals del Centre/Servei/Programa adequat al nombre d' Infants i Famílies. - Existència de professionals amb una titulació adequada per treballar amb els Infants i les seves Famílies. - Estabilitat dels responsables i professionals en un mateix Centre/Servei/Programa. - Existència de supervisor/assessor en el Centre/Servei/Programa. - Existència de personal voluntari en el Centre/Servei/Programa. 	<i>De procés</i>
<i>EN RELACIÓ AL TREBALL INTERDISCIPLINAR DELS PROFESSIONALS</i>	10	<i>Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del Centre/Servei/Programa.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - S'endeguen iniciatives que afavoreixen el treball interdisciplinari entre els professionals del Centre/Servei/Programa. - S'avalua interna i externament el treball interdisciplinari. - Es fan públiques les avaluacions realitzades, internes i externes. 	<i>De procés i de resultat</i>

EN RELACIÓ A OBJECTIUS, ORGANITZACIÓ I FINANÇAMENT	11	<i>Acompliment dels objectius que el Centre/Servei/Programa es proposa.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - El Centre/Servei/Programa promou el treball de prevenció, detecció, planificació, intervenció o avaluació, segons la seva missió. - El Centre/Servei/Programa afavoreix la implicació dels professionals que hi treballen. - El Centre/Servei/Programa promou accions que afavoreixen la participació i implicació de les Famílies. - El Centre/Servei/Programa ofereix formació continuada als professionals que hi treballen. - El Centre/Servei/Programa ofereix formació continuada adreçada a les Famílies. 	<i>De procés</i>
	12	<i>Organització i avaluació del Centre/Servei/Programa</i>	<ul style="list-style-type: none"> - El Centre/Servei/Programa compta amb una infraestructura que afavoreix la planificació interna, control i suport. - El Centre/Servei/Programa compta amb recursos personals suficients de qualitat. - El Centre/Servei/Programa compta amb recursos materials suficients de qualitat. - El Centre/Servei/Programa avalua les seves accions de forma interna i externa, i les fa públiques. 	<i>De procés i de resultat</i>
	13	<i>Utilització del finançament del Centre/Servei/Programa</i>	<ul style="list-style-type: none"> - El Centre/Servei/Programa utilitza el finançament públic de forma equitativa, harmònica, en pro de la inclusivitat i l'excel·lència. - El Centre/Servei/Programa realitza una avaluació interna i externa de l'ús que es fa del finançament públic. - El Centre/Servei/Programa fa pública l'avaluació interna i externa. 	<i>De procés</i>
EN RELACIÓ A LA COMUNITAT	14	<i>Participació del Centre/Servei/Programa en la Comunitat.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - El Centre/Servei/Programa s'implica en projectes comunitaris del seu entorn. - El Centre/Servei/Programa publica les accions comunitàries endegades. - El Centre/Servei/Programa és reconegut en la seva tasca per part de la comunitat. - El Centre/Servei/Programa rep finançament públic per endegar les seves accions comunitàries. - El Centre/Servei/Programa avalua i publica les accions comunitàries interna i externament. 	<i>De procés</i>
EN RELACIÓ A LA SATISFACCIÓ DELS USUARIS	15	<i>Satisfacció respecte el Centre/Servei/Programa</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Els responsables i professionals del Centre/Servei/Programa avaluen positivament les accions que s'endeguen. - Les famílies avaluen positivament les accions del Centre/Servei/Programa. - La Comunitat avalua positivament les accions del Centre/Servei/Programa. 	<i>De resultat</i>

<i>EN RELACIÓ A LA SEVA MILLORA</i>	16	<i>Millora per part del Centre/Serveri/Programa</i>	<ul style="list-style-type: none"> - El Centre/Servei/Programa promou accions encaminades al coneixement de les seves tasques per part dels usuaris de la població. - El Centre/Servei/Programa reflexiona sobre diverses possibilitats de millora. - El Centre/Servei/Programa endega i implementa estratègies de millora. - El Centre/Servei/Programa avalua la seva implementació, de forma interna i externa. - El Centre/Servei/Programa fa públiques les mesures que endega. 	<i>De resultat</i>
-------------------------------------	----	---	---	--------------------

DIMENSIÓ 3 :EL TREBALL EN XARXA A LA POBLACIÓ

<u>ÀREA RELLEVANT</u>	<u>NÚM. IND</u>	<u>NOM DE L' INDICADOR</u>	<u>CRITERIS ESPECÍFICS</u>	<u>TIPUS D'INDICADOR</u>
EL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA	17	<i>Acompliment del objectius que la Xarxa es proposa.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - La Xarxa coordina els diferents Serveis d'atenció i educació a la Infància, a través de reunions, jornades, butlletins, grups de treball, etc. - La Xarxa ofereix suport als diversos Serveis mitjançant jornades, elaboració de materials de suport, publicacions, formació continuada, programes, etc. - La Xarxa afavoreix el treball interdisciplinari entre professionals dels àmbits de la Salut, de l' Educació, de Serveis Socials, d' Educació Especial, d' Oci i Cultura i altres que atenen als infants de 0 a 3 anys i a les seves famílies. - La Xarxa afavoreix la implicació dels professionals dels Serveis de 0 a 3 anys. - La Xarxa promou accions que afavoreixen la participació i implicació de les Famílies. - La Xarxa ofereix formació continuada als professionals dels Serveis implicats. - La Xarxa ofereix formació continuada adreçada a les Famílies. - La Xarxa promou el treball de prevenció, detecció, planificació, intervenció i avaluació. 	<i>De procés</i>
	18	<i>Organització de la Xarxa.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - La Xarxa inclou professionals de diversos àmbits: educació, salut, serveis socials, justícia, oci i cultura. - La Xarxa inclou la participació de les famílies. - La Xarxa contempla una infraestructura que afavoreix la planificació, control, i suport dels Serveis/Centres que hi participen. 	<i>De procés</i>
	19	<i>Avaluació del marc d'acció de la Xarxa.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - La Xarxa reflexiona en relació els seus punts forts i febles. - La Xarxa avalua periòdicament les seves accions de forma interna i externa. - La Xarxa fa públiques les avaluacions internes i externes realitzades. 	<i>De procés</i>
	20	<i>Utilització del finançament de la Xarxa.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - La Xarxa utilitza el finançament públic de forma equitativa. harmònica, en pro de la inclusivitat i l'excel·lència envers la provisió dels diferents serveis i la comunitat. - La Xarxa realitza una avaluació interna i externa de l'ús que es fa del finançament públic. - La Xarxa fa pública l'avaluació interna i externa. 	<i>De procés</i>

Capítol V. Disseny de la recerca

	21	<i>Valoració del procés i de l'impacte de la Xarxa.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - La Xarxa valora el procés de la gestió de la seva implementació. - La Xarxa valora el procés de la posada en marxa de la seva implementació. - La Xarxa detecta i analitza els elements problemàtics de la seva posada en marxa i els resultats obtinguts. - La Xarxa valora l' impacte que s'ha aconseguit en la població. - La Xarxa valora l' impacte aconseguit fora de la població. 	<i>De procés i de resultat</i>
	22	<i>Satisfacció respecte la Xarxa.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Els professionals dels Centres/Serveis/Programes avaluen positivament les accions de la Xarxa. - Les famílies avaluen positivament les accions de la Xarxa. - La Comunitat avalua positivament les accions de la Xarxa. 	<i>De resultat</i>
	23	<i>Millora per part de la Xarxa.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - La Xarxa promou accions encaminades al coneixement de les seves tasques per part dels usuaris de la població. - La Xarxa reflexiona sobre diverses possibilitats de millora. - La Xarxa endega i implementa estratègies de millora. - La Xarxa avalua la seva implementació, de forma interna i externa. - La Xarxa fa públiques les mesures que endega. 	<i>De resultat</i>

DIMENSIÓ 4 : EL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DE 0-3 ANYS EN ELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES DE LA POBLACIÓ

<u>ÀREA RELLEVANT</u>	<u>NÚM. IND</u>	<u>NOM DE L'INDICADOR</u>	<u>CRITERIS ESPECÍFICS</u>	<u>TIPUS D'INDICADOR</u>
EL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES	24	<i>El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'infant.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Utilització de rutines quotidianes, respectant les necessitats i el ritme de cada infant. - Pràctica en jocs simbòlics, motors, i ús de regles. - Pràctica de la motricitat fina i grossa. - Us de diversos llenguatges (verbal, corporal, plàstic, musical, matemàtic). - Cura en els moments d'arribada i sortida de l'infant. - Acompanyament de les vivències de la separació. - Acompanyament i cura per la pròpia autonomia de l'infant. - Oferiment a l'infant d'un lloc actiu. - Cura de l'autoestima de l'infant i de la pròpia gestió d'emocions. - Establiment d'interaccions positives amb altres infants. - Establiment d'interaccions positives amb adults. - Sosteniment adequat de les interaccions establertes. - Preocupació per la continuïtat de l'infant en el Centre/Servei/Programa. 	<i>De procés i de resultat</i>
	25	<i>El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais (interns i externs) adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'infant..</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Estructuració de l'ambient material tenint en compte la llibertat i la seguretat de l'infant. - Estructuració i preparació dels espais interns i externs. - Utilització de mobiliari adequat a les necessitats de l'infant i de l'adult (famílies i professionals). - Selecció, organització, disposició i cura del material i objectes presents al Centre/Servei/Programa. - Aprofitament dels recursos locals i materials de la comunitat en benefici de l'infant. 	<i>De procés i de resultat</i>
	26	<i>El Centre/Servei/Programa facilita el vincle amb les famílies.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Preparació del pre- ingrés de l'infant i de la seva família (pla d'acollida al Centre/Servei/Programa). - Gestió de les transicions diàries sistema familiar- infant. - Acompanyament de les vivències de la separació sistema familiar- infant. - Priorització del secret professional. - Establiment d'estratègies que facilitin una adequada relació de confiança amb el sistema familiar. - Preparació i acompanyament de la família i de l'infant per a la fi de l'estada al Centre/Servei/Programa. 	<i>De procés i de resultat</i>

27	<i>El Centre/Servei/Programa facilita suport a les famílies en tasques de criança i educació de l'infant.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Procuració d'espais i de temps compartits amb les famílies. - Dinamització de trobades amb les famílies dins del centre/servei/programa a partir de xerrades, conferències, etc. - Publicació de llibrets, documents, articles. - Previsió d'entrevistes i tutoritzacions sistemàtiques amb les famílies. - Elaboració d'informes de seguiment de l' infant, comentant-los amb les famílies. - Facilitació del contacte amb especialistes de diversos àmbits. - Integració de les famílies en la Comunitat des del Centre/Servei/Programa. 	<i>De procés i de resultat</i>
28	<i>Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Els professionals del Centre/Servei/Programa avaluen positivament l'evolució de l' infant. - Les famílies avaluen positivament la tasca que realitza el Centre/Servei/Programa per afavorir l'educació de l' infant. - La comunitat avalua positivament les accions del Centre/Servei/Programa per promoure l'educació de l' infant. 	<i>De resultat</i>
29	<i>El Centre/Servei/Programa es proposa estratègies de millora.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - El Centre/Servei/Programa reflexiona envers els elements problemàtics amb que s'ha trobat en l'educació de l' infant. - El Centre/Servei/Programa endega i implementa estratègies de millora. - El Centre/Servei/Programa avalua les accions implementades. - El Centre/Servei/Programa fa públiques les mesures que endega. 	<i>De resultat</i>

Taula 29. Graella amb els indicadors de qualitat per dimensions i segons les següents categories: àrea rellevant, número d'indicador, nom de l'indicador, criteris específics, tipus d'indicador.

5.5.3. Perspectiva teòric pràctica del disseny del sistema d'indicadors de qualitat adreçats a la petita infància 0-3 anys en aquesta investigació

Tot seguit, exposarem la perspectiva teòricopràctica en l'elaboració del sistema d'indicadors en aquesta recerca:

La fonamentació teòrica del sistema d'indicadors dissenyat en aquest estudi es basa en diverses aportacions:

1- En les aportacions recollides a partir del model de treball en Xarxa de la població de Sant Feliu de Llobregat i que s'explicita en els capítols 4 i 6.

2- En el treball inicial de la tesina presentada el febrer de 2007 i en les aportacions que es van realitzar per part del tribunal i en les aportacions dels experts consultats, i que s'ha especificat en un apartat anterior.

3- En la perspectiva teòrica del sistema d'indicadors que es treballa en alguns centres dels Serveis Socials de Catalunya, adaptat a les necessitats i especificitats d'aquest estudi:

El DASC ⁹⁵, en col·laboració amb diversos ens locals, proposa un sistema d'indicadors per avaluar les persones i als centres i serveis aquí a Catalunya en diversos àmbits de Serveis Socials, com per exemple els EAIA'S ⁹⁶ a través de la DGAIA ⁹⁷ o els centres de dia i els centres residencials (per a gent gran o per a persones discapacitades) a través de l' ICASS ⁹⁸.

El model utilitzat per a aquesta avaluació parteix d'uns eixos comuns, dels quals detallem els més rellevants:

- S'entén «qualitat» com l'instrument per mesurar aspectes concrets de la qualitat assistencial.
- Es construeixen els indicadors a partir de la identificació d'àrees clau de l'atenció (anomenades «dimensions»), i a partir d'aquestes àrees clau s'estableixen criteris de bones pràctiques desitjables i la manera d'avaluar-los.
- Els indicadors de qualitat són panells d'indicadors especialitzats dissenyats per les societats científiques que es desenvolupen per avaluar la qualitat.
- S'emmarquen en els programes externs de qualitat i el seu objectiu és promoure millores d'un determinat sector o equipament.
- Aquest model segueix les orientacions de la OCDE ⁹⁹ sobre el nou model de relació entre l'Administració, entitats proveïdores (o ens socials) i ciutadans.
- S'arriba a un consens per establir un estàndard.

---

⁹⁵ Departament d' Acció Social i Ciutadania, en l'àmbit de Catalunya.

⁹⁶ Equips tècnics d'atenció a la infància i l'adolescència en risc social.

⁹⁷ Direcció General d'atenció a la infància i l'adolescència.

⁹⁸ Institut Català d' Assistència i Serveis Socials.

⁹⁹ Organització per a la cooperació i el desenvolupament econòmic.

El model proposat està dissenyat per l'Institut Universitari Avedis Donabedian- UAB, amb l'objectiu de millorar la qualitat ¹⁰⁰.

Aquest model proposa que l'avaluació es basarà en la mesura dels indicadors escollits, tenint en compte la descripció dels aspectes necessaris per al seu desenvolupament, segons la següent taula:

FORMULACIÓN DEL INDICADOR	
Nombre del Indicador	
Justificació:	Unidad del indicador como medida de calidad. Se relaciona con la validez (lo que vamos a medir ¿tiene sentido?)
Dimensión:	Aspecto relevante de la asistencia que se valora.
Fórmula	Expresión matemática.
Explicación de términos	Definición de términos del indicador que puedan ser ambiguos.
Población	Descripción clara de la unidad de estudio.
Tipo	Estructura, proceso, resultado.
Fuente de datos	Ubicación de la información para cuantificar numerador y denominador
Estándar orientativo	Nivel deseable de cumplimiento del criterio.
Comentarios	Reflexión sobre la validez del indicador. Referencias bibliográficas

Taula 30. Formulació dels indicadors segons Avedis Donabedian.

A continuació s'exposen dos exemples de taules, en primer lloc una utilitzada per avaluar en els EAIA i l'altra per avaluar en centres de dia i residencials de gent gran. Veurem que hi ha algunes diferències quant les categories utilitzades i a la seva formulació, tenint en compte l'especificitat i les necessitats de cada un dels equipaments.

Indicador 6:

Nom de l'indicador:	Assessorament i prevenció
Justificació:	L' assessorament als SSB i el treball preventiu conjunt facilita incidir positivament sobre les famílies en possible risc de desemparament
Fórmula:	Nombre anual de reunions amb els equips dels Serveis Socials Bàsics/Nombre total d'equips dels Serveis Socials Bàsics
Explicació de termes:	SSB: Serveis Socials Bàsics
Població:	Famílies amb greu vulnerabilitat de tenir fills en risc de desemparament
Font de dades:	Resum de les reunions amb els acords presos, i número de casos abordats
Estàndard:	Mínim d'una reunió anual per cadascun dels SSB.
Comentaris:	Es poden valorar, afegint al numerador, altres opcions d'assessorament a altres equips de la xarxa.

Taula 31. Indicador utilitzat en l'avaluació d'un EAIA del Consell Comarcal del Baix Llobregat. Font: elaboració a partir de la documentació del centre i de l'experiència laboral de l'autora.

¹⁰⁰ Consulta realitzada el 2008 en la web: www.fadq.org

Indicador 6:

Dimensió:	Dimensió 1. Atenció a la persona
Nom de l' indicador:	Avaluació de les capacitats cognitives
Àrea rellevant:	Promoció de l'autonomia
Criteri:	Els clients han de tenir realitzada una avaluació semestral de la seva capacitat cognitiva
Justificació:	El seguiment dels clients necessita la valoració de les capacitats cognitives de forma periòdica i sistemàtica, per tal d'ajustar els objectius i les activitats del pla d'atenció. És necessari que aquesta valoració es realitzi amb un instrument validat
Fórmula:	Nombre de clients amb estada superior a 6 mesos amb constància al dossier documental d'atenció del client de l'avaluació semestral de les capacitats cognitives/Nombre total de clients ingressats en el centre amb estada superior a 6 mesos
Definició de termes:	Es valorarà la realització de les avaluacions sobre la base d'una de les següents escales: Mini Mental ó Test de Pheipher
Fonts de dades:	Dossier documental d'atenció al client. Registre de clients amb temps d'estada o data d'ingrés
Tipus:	Procés
Estàndard:	60%

Taula 32. Indicador utilitzat en l'avaluació d'un centre residencial de gent gran de Barcelona, al barri d' Horta.

Font: elaboració a partir de la documentació del centre i de experiència professional de l'autora.

4- En la reflexió relativa a l'experiència de treball sobre els indicadors de qualitat en el camp de la psicologia social, plasmada en el capítol tres d'aquesta recerca.

A partir d'aquestes aportacions, vam seleccionar un seguit **d'indicadors distribuïts per blocs o dimensions de qualitat**. Vam considerar rellevants per a aquest estudi 4 dimensions:

- A- Dimensió 1: característiques de la població i dels centres, els serveis i els programes
- B- Dimensió 2: el nivell de qualitat dels centres, els serveis i els programes de la població
- C- Dimensió 3: el treball en xarxa a la població
- D- Dimensió 4: el nivell de qualitat de les pràctiques educatives de 0-3 anys en els centres, els serveis i els programes de la població.

Seguint aquesta decisió vam **definir els objectius de qualitat de cada dimensió** i vam **descriure detalladament la justificació** de cada indicador de cada dimensió, especificant el tipus d'indicador, els criteris, les fórmules (en la primera dimensió), la definició de termes, les fonts de dades, l'estàndard i els comentaris pertinents, afegint-hi la definició de cadascú d'aquests aspectes tenint en compte el marc del nostre estudi. A continuació detallem la definició d'aquests **termes en la recerca**:

- **Dimensió de qualitat**, els aspectes genèrics que es valoren, en aquesta recerca correspon a les quatre dimensions de qualitat.
- **Àrees rellevants**, aspecte específic que es valora, categories incloses dins de cada boc o dimensió de qualitat.
- **Nom de l'indicador**, fa referència a cada indicador especificat.
- **Justificació**, utilitat de l'indicador, consideracions rellevants relatives a la seva importància, es relaciona amb la seva validesa, amb el fet que el que volem mesurar tingui sentit.
- **Criteris específics**, són els judicis de bona pràctica que configuren cada indicador.
- **Especificació de termes**, fa referència a la definició de l'indicador i dels criteris de l'indicador, que poden ser ambigus i, doncs, donar lloc a confusions.
- **Font de les dades**, d'on es pot extreure la informació.
- **Estàndard orientatiu**, és el nivell desitjable de compliment del conjunt de criteris que formen part de cada indicador.

- **Comentaris**, especificacions concretes per aclarir conceptes dels criteris de cada indicador o reflexions realitzades sobre la validesa de l'indicador.
- **Tipus d'indicador**, tres tipologies d'indicador: indicador de context, indicador de procés i indicador de resultat.

Com hem vist en aquest model de serveis socials, l'avaluació i els indicadors estan pensats per valorar els resultats d'una forma totalment quantitativa a partir d'unes fórmules matemàtiques amb resultats quantitatius. En aquesta recerca hem optat per realitzar l'avaluació amb indicadors que contenen aspectes més qualitius i, per tant, el buidatge dels resultats obtinguts en l'avaluació d'aquest sistema d'indicadors està pensat per ser realitzat de forma qualitativa, com s'especificarà en el capítol vuitè, excepte en els indicadors que corresponen a la primera dimensió, a causa de la tipologia contextual que requereix un mesurament quantitatiu.

A continuació es descriuen les quatre dimensions de la proposta d'indicadors de qualitat. En cada una de les quatre dimensions, **l'estructura de l'exposició es distribueix** de la següent manera:

- 1- Taula amb l'enunciat: de l'àrea rellevant, de l'indicador i dels criteris.
- 2- Definició dels objectius de qualitat de cada dimensió.
- 3- Descripció detallada de cada indicador, amb: la justificació, el tipus d'indicador, els criteris, la fórmula, la definició de termes, les fonts de dades, l'estàndard i els comentaris.

Dimensió 1: Característiques de la població i dels Centres/Serveis/Programes.

1.1. INDICADORS D'ACCÉS A L'EDUCACIÓ I ATENCIÓ A LA INFÀNCIA

Indicador 1 : Distribució de la població d'edat compresa entre 0-36 mesos

CRITERIS:	Nombre total d'infants a la població.
	Nombre d'infants amb discapacitat.
	Nombre d'infants immigrants.
	Nombre d'infants maltractats.

1.1. INDICADORS D'ACCÉS A L'EDUCACIÓ I ATENCIÓ A LA INFÀNCIA

Indicador 2 : Taxa d'escolarització i atenció a infants de 0-36 mesos de la població.

CRITERIS:	% d' Infants atesos als Centres/Serveis/Programes de la població.
	% d'infants amb discapacitat atesos a centres educatius o altres serveis.
	% d'infants immigrants atesos a centres educatius o altres serveis.
	% d'infants maltractats atesos a centres educatius o altres serveis.

1.2. INDICADORS DE RECURSOS ECONÒMICS I ORGANITZATIUS DELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES

Indicador 3 : Despeses en atenció educativa a la població per cycle educatiu

CRITERIS:	Despeses en atenció educativa pública per a la població de 0-36 mesos en % sobre el PIB.
	Despesa per infant i curs escolar a la població.
	Tipus d'ajudes públiques destinades a infants de la població de 0-36 mesos .
	Despeses i equipaments per garantir l'accés a les TIC en els Centres/Serveis/Programes de la població.

1.3. INDICADORS D'ORGANITZACIÓ DELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES

Indicador 4 : Ràtio i distribució de l'espai per cycle educatiu

CRITERIS:	Nombre en m ² de les aules i dels patis que atenen als infants a la població de 0-36 mesos.
	Distribució de la ràtio infant/adult per cycle educatiu.

<u>1.3. INDICADORS D'ORGANTIZACIÓ DELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES</u>	
<u>Indicador 5 : Criteri de distribució dels infants</u>	
CRITERIS:	Distribució dels infants per edats homogènies.
	Distribució dels infants per edats heterogènies.
	Distribució dels infants per competències.
	Distribució dels infants segons altres criteris.
<u>1.3. INDICADORS D'ORGANTIZACIÓ DELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES</u>	
<u>Indicador 6 : Accés i hores de treball dels professionals del Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	Tipus de selecció dels professionals dels Centres/Serveis/Programes que atenen infants de 0-36 mesos i famílies a la població.
	Nombre en hores de treball dels professionals dels Centres/Serveis/Programes que atenen infants de 0-36 mesos i famílies de la població.

Dimensió 1: CARACTERÍSTIQUES DE LA POBLACIÓ I DELS CENTRES /SERVEIS/PROGRAMES

Introducció i definició dels objectius de qualitat de la 1ª Dimensió:

Aquesta primera dimensió s'agrupa en tres apartats, que fan referència a les següents àrees rellevants:

- 1) Indicadors d'accés a l'educació i atenció a la infància i a les famílies
- 2) Indicadors de recursos econòmics i organitzatius dels Centres/Serveis/Programes
- 3) Indicadors d'organització dels Centres/Serveis/Programes

Caldria intentar aconseguir aquests indicadors de qualsevol població que estudiem.

Els primer apartat fa referència bàsicament a indicadors contextuais, és a dir, que ens ajuden a comprendre molts aspectes que poden condicionar la intervenció, encara que per se no serveixin per avaluar la qualitat del serveis. No obstant això, es considera oportú afegir-los precisament perquè ens ajudaran a ubicar i contextualitzar la intervenció a realitzar i no es poden deslligar d'aquesta realitat.

Quan observem i analitzem la distribució de la població en qualsevol entorn on ens ubiquem, aquestes dades quantitatives ens ajudaran a formar-nos una radiografia clara de la tipologia contextual amb què treballarem. És fonamental conèixer les dades de partida de la població perquè això ens ajuda en la comprensió de la realitat existent en aquell indret, i relacionar-les amb dades quantitatives respecte de la taxa de participació i atenció activa adreçada als integrants de la població, que en aquest estudi es refereix a la petita infància.

En el segon apartat es fa referència a indicadors de procés, és a dir, indicadors d'execució per assolir uns resultats, aspectes que ajudaran a aconseguir una determinada qualitat o almenys el que seria desitjable per apropar-se a aquesta buscada qualitat.

Si no coneixem els dispositius de partida d'una població quant a recursos (econòmics i organitzatius) per atendre les necessitats individuals i col·lectives, ens serà gairebé impossible mantenir una determinada qualitat en els centres, els serveis i els programes del context de treball. Alhora, els recursos econòmics que s'inverteixin en la població en matèria psicosocioeducativa permetran, o no, garantir aquesta qualitat que es vol aconseguir.

En el tercer apartat es fa referència a aspectes que ajudaran a caminar cap al procés de qualitat de l'entorn concret on s'analitzi.

Cal tenir present que la manera com s'organitzin els espais destinats a atendre la petita infància i les seves famílies i el tipus de dedicació dels professionals dels centres, els serveis i els programes són també factors d'influència implícita en la qualitat dels centres, els serveis i els programes, perquè ens determinen el tipus d'atenció que s'estableix per als usuaris.

En aquesta proposta d'indicadors de qualitat es vol donar rellevància a aquests aspectes contextuais i d'organització de qualsevol població, perquè s'està convençut que sense aquest dibuix preliminar de l'indret on ens ubiquem, no serà vàlid realitzar afirmacions que tinguin a veure amb processos de qualitat, ja que no hi hauria una veritable recollida de la realitat de l'entorn. La desconeixença i la desubicació sobre el que treballem –la descontextualització, en definitiva– són fets que ens desconnecten de la realitat; si partim de pressuposicions i de dades falses no podem arribar a establir connexions sinceres i autèntiques i, per aquest motiu, un estudi amb manca de dades reals no tindria cap validesa.

Dimensió 1: *CARACTERÍSTIQUES DE LA POBLACIÓ I DELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES*

Àrea rellevant 1: *Indicador 1 d'accés a l'educació i atenció a la infància.*

Nom de l' indicador:

Distribució de la població amb edat compresa entre 0-36 mesos.

Justificació: Es fa necessari recollir tot un seguit de dades en quant al nombre d'infants de la població i de la seva tipologia, que facilitaran la comprensió de la realitat de l'entorn.

Tipus: de context.

Criteris:

Criteris de Distribució:

INFANTS DE LA POBLACIÓ	0-36 MESOS
Nombre total d'infants a la població.	
Nombre d'infants amb discapacitat.	
Nombre d'infants immigrants.	
Nombre d'infants maltractats.	

Definició de termes:

Els criteris que s'apliquen són els següents:

- S'entén «infant amb discapacitat» aquell que té un informe de l'ICASS (Institut Català de Serveis Socials).
- Dins «infant immigrant» s'inclou tot aquell que ha nascut fora de la Unió Europea.
- S'entén per «infant maltractat i/o abusat» aquells casos que són detectats pels professionals de l'àmbit sanitari, social i/o educatiu.

Fonts de dades: anuaris de la població objecte d'avaluació.

Registre d'usuaris del centre, el servei o el programa.

Registres dels ajuntaments, dels serveis socials, dels centres de salut

Comentaris: dependrà el tipus d'estudi que es vulgui realitzar per considerar algunes de les dades del context com més o menys rellevants.

Àrea rellevant 1: Indicador 2 d'accés a l'educació i atenció a la infància.

Nom de l' indicador:

Taxa d'escolarització i atenció a infants de 0 a 36 mesos de la població.

Justificació: es fa necessari recollir tot un seguit de dades quant al nombre d'infants i famílies de la població que són atesos, la manera i el lloc, les quals facilitaran la comprensió de la realitat del centre, el servei o el programa.

Tipus: de context.

Críteris:

Infants atesos a escoles o a d'altres serveis	0- 36 mesos		
Infants atesos a:	Escola pública	Escola privada	Altres serveis
% total			
% d'infants amb discapacitat			
% d'infants immigrants			
% d'infants maltractats			

Definició de termes:

Els críteris que s'apliquen són els següents:

- En «altres serveis d'atenció a la infància» queden inclosos tots aquells serveis educatius que no siguin escoles bressol ni parvularis, com escoles de música, espais familiars, ludoteques, etc.
- Els espais familiars són els que atenen famílies i infants on es treballen de forma col·laborativa entre famílies i professionals totes aquelles fórmules de criança; són espais on s'ofereixen estratègies i assessorament sobre les inquietuds que les famílies expressen quant a la criança i el desenvolupament dels infants.
- S'entén «infant amb discapacitat» aquell que té un informe de l'ICASS
- Per «infant immigrant» s'entén tot aquell que ha nascut fora de la UE.
- S'entén per «infant maltractat i/o abusat» aquells casos que són detectats pels professionals de l'àmbit sanitari, educatiu i/o social.
- En altres serveis d'atenció a la infància queden inclosos tots aquells serveis educatius que no siguin escola bressol ni parvulari, com per exemple: escoles de música, espais familiars, ludoteques, etc.
- Els espais familiars són els que atenen famílies i infants

Fonts de dades:

Anuaris de la població objecte d'avaluació.

Registre d'usuaris del Centre/Servei/Programa.

Registre dels Ajuntaments, dels Serveis Socials, dels Centres de Salut, etc...

Estàndard: 35% (0-36 mesos)

Comentaris: dependrà el tipus d'estudi que es vulgui realitzar per a considerar algunes de les dades del context com més o menys rellevants, i per tant l'estàndard variarà.

Àrea rellevant 2: Indicador 3 de recursos econòmics i organitzatius dels Centres/Serveis/Programes.

Nom de l' indicador:

Despeses en atenció educativa a la població per cicle educatiu.

Justificació: Cal recollir tot un seguit de dades en quant a l'accés a l'educació fent referència als recursos i la organització dels Centres/serveis de la població.

Tipus: de context.

Criteris:

- Despeses en atenció educativa per la població d'infantil (de 0- 36) en % sobre el PIB.
- Despesa per infant i curs escolar a la població (de 0- 36 mesos).

Edat de l' infant:	Despesa:
De 0-36 mesos	

- Tipus d'ajudes públiques destinades a infants a la població (de 0- 36 mesos).

Edat de l' infant:	Tipus de'ajuda:
De 0-36 mesos	

- Despeses per garantir l'accés a les Noves Tecnologies en els Centres/Serveis/Programes.

Edat de l' infant:	Despesa:
De 0-36 mesos	

- Equipaments TIC que s'envia als Centres/Serveis/Programes.

Edat de l' infant:	Equipament:
De 0-36 mesos	

Definició de termes:

Els criteris que s'apliquen són:

- El PIB fa referència al producte interior brut destinat a cada habitant de la població.
- Les TIC es refereixen a l'accés a les noves tecnologies de la informació i comunicació.
- Els tipus d'ajuts públics inclouen totes aquelles mesures que posen les entitats públiques a l'abast dels habitants de la població, destinades a millorar la seva qualitat de vida.

Fonts de dades:

Anuaris públics que els ajuntaments atorguen als centres/serveis.

Registres de l' Ajuntament.

Estàndards: Es compleixen d'acord amb les normes de la Comunitat Autònoma.

Àrea rellevant 3: Indicador 4 d'organització dels Centres/Serveis/Programes.

Nom de l' indicador:

Ràtio i distribució de l'espai per cycle educatiu.

Justificació: Cal recollir tot un seguit de dades en quant a l'accés a l'educació fent referència als recursos i l'organització dels Centres/Serveis/Programes de la població.

Tipus: de procés.

Criteris:

- Nombre de m2 de les aules i dels patis que atenen infants a la població.

Distribució de l'espai	públiques	concertades	privades
Espai intern/extern de 0- 36 mesos			

- Distribució de la ràtio infant/adult per cycle educatiu.

Distribució de la ràtio	públiques	concertades	privades
De 0- 36 mesos			

Definició de termes:

Els criteris que s'apliquen són:

- Els m2 de les aules fan referència als espais utilitzables realment en els Centres/Serveis/Programes de la població.

Fonts de dades:

Ràtios que indica el decret d'ordenació.

Espais que indica el decret d'ordenació.

Memòria del Centre/Servei/Programa.

Bases de dades de l' Ajuntament i de la Comunitat Autònoma.

Estàndards: Es compleixen d'acord amb les normes de la Comunitat Autònoma.

Àrea rellevant 3: Indicador 5 d'organització dels Centres/Serveis/Programes.

Nom de l' indicador:

Criteri de distribució dels infants.

Justificació: Cal recollir tot un seguit de dades en quant a l'accés a l'educació fent referència a les estratègies de distribució dels infants en els Centres/serveis de la població.

Tipus: de procés.

Criteris:

- Distribució dels infants per edats homogènies.
- Distribució dels infants per edats heterogènies.
- Distribució dels infants per competències.
- Distribució dels infants amb altres criteris.

Definició de termes:

Els criteris que s'apliquen són

- Per «edats homogènies» s'entén la distribució dels clients en grups de les mateixes edats.
- Per «edats heterogènies» s'entén la distribució dels clients en grups d'edats diferents.
- Les competències fan referència a la distribució en grups tenint en compte els processos d'E-A integrats pels infants.
- «Distribució d'infants segons altres criteris» és la distribució dels infants en grups heterogenis tenint en compte altres aspectes, com grups cooperatius, de diferents edats i nivells acadèmics, intel·lectuals o emocionals.

Fonts de dades:

Dades de les memòries que es poden recollir en els Centres/Serveis/Programes..

Estàndards: Es compleixen d'acord amb les normes del Centre/Servei/Programa.

Àrea rellevant 3: Indicador 6 d'organització dels Centres/Serveis/Programes.

Nom de l' indicador:

Accés i hores de treball dels professionals del Centre/Servei/Programa.

Justificació: cal tenir cura de la qualitat dels professionals que ofereixen els seus serveis en els centres, els serveis i els programes que atenen infants i les seves famílies, quant a la selecció i la prestació de serveis oferts, per millorar la qualitat del servei, el centre o el programa de la població.

Tipus: de procés.

Criteris:

- Tipus de selecció dels professionals dels Centres/Serveis/Programes que atenen infants i famílies a la població.
- Nombre d'hores de treball dels professionals dels Centres/Serveis/Programes que atenen infants i famílies de la població.

Definició de termes:

Els criteris que s'apliquen són

- «Tipus de selecció» fa referència als processos que s'endeguen en cada centre, servei o programa per a la valoració del professional que s'escull.
- Les hores de treball dedicades per part del professional han de tenir en compte el tipus de perfil professional i el tipus de tasca que ha de realitzar.

Fonts de dades:

Dades de les memòries que es poden recollir en els Centres/Serveis/Programes..

Bases de dades de l' Ajuntament i de la Comunitat Autònoma.

Estàndards: Es compleixen d'acord amb les normes de la Comunitat Autònoma.

Dimensió 2: El nivell de qualitat dels Centres/Serveis/Programes de la població.

<u>2.1. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ ALS PROFESSIONALS</u>	
<u>Indicador 1 : Atenció emocional dels professionals del Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	S'ofereixen als treballadors activitats de suport i assessoria, que ajuden a cuidar la seva qualitat emocional.
	L'entorn del Centre/Servei/Programa ajuda a cuidar la qualitat emocional dels professionals.
<u>2.1. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ ALS PROFESSIONALS</u>	
<u>Indicador 2 : Valoració laboral psicopedagògica dels professionals del Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	S'incentiva la tasca dels professionals.
	Es valora una adequada formació contínua dels professionals.
	Es realitza una avaluació continuada i el seguiment de la tasca dels professionals.
	Es comuniquen els resultats de l'avaluació continuada als professionals.
	Els directius valoren la qualitat personal dels professionals.
	Es contempla una dedicació equilibrada dels professionals.
	Es realitza una ajustada promoció professional.
	Es valora l'experiència professional i es realitza un adequat aprofitament d'aquesta.
<u>2.1. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ ALS PROFESSIONALS</u>	
<u>Indicador 3 : Organització dels Recursos Humans del Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	Presència d'un nombre de professionals del Centre/Servei/Programa adequat al nombre d' Infants i Famílies.
	Existència de professionals amb una titulació adequada per treballar amb els Infants i les seves Famílies.
	Estabilitat dels responsables i professionals en un mateix Centre/Servei/Programa.
	Existència de supervisor/assessor en el Centre/Servei/Programa.
	Existència de personal voluntari en el Centre/Servei/Programa.
<u>2.2. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ AL TREBALL INTERDISCIPLINAR DELS PROFESSIONALS</u>	
<u>Indicador 4 : Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	S'endeguen iniciatives que afavoreixen el treball interdisciplinari entre els professionals del Centre/Servei/Programa.
	S'avalua interna i externament el treball interdisciplinari.
	Es fan públiques les avaluacions realitzades, internes i externes.

2.3. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ A OBJECTIUS, ORGANITZACIÓ I FINANÇAMENT

Indicador 5 : Acompliment dels objectius que el Centre/Servei/Programa es proposa

CRITERIS:	El Centre/Servei/Programa promou el treball de prevenció, detecció, planificació, intervenció o avaluació, segons la seva missió.
	El Centre/Servei/Programa afavoreix la implicació dels professionals que hi treballen.
	El Centre/Servei/Programa promou accions que afavoreixen la participació i implicació de les Famílies.
	El Centre/Servei/Programa ofereix formació continuada als professionals que hi treballen.
	El Centre/Servei/Programa ofereix formació continuada adreçada a les Famílies.

2.3. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ A OBJECTIUS, ORGANITZACIÓ I FINANÇAMENT

Indicador 6 : Organització i avaluació de l Centre/Servei/Programa

CRITERIS:	El Centre/Servei/Programa compta amb una infraestructura que afavoreix la planificació interna, control i suport.
	El Centre/Servei/Programa compta amb recursos personals suficients de qualitat.
	El Centre/Servei/Programa compta amb recursos materials suficients de qualitat.
	El Centre/Servei/Programa avalua les seves accions de forma interna i externa, i les fa públiques.

2.3. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ A OBJECTIUS, ORGANITZACIÓ I FINANÇAMENT

Indicador 7 : Utilització del Finançament de l Centre/Servei/Programa

CRITERIS:	El Centre/Servei/Programa utilitza el finançament públic de forma equitativa, harmònica, en pro de la inclusivitat i l'excel·lència.
	El Centre/Servei/Programa realitza una avaluació interna i externa de l'ús que es fa del finançament públic.
	El Centre/Servei/Programa fa pública l'avaluació interna i externa.

2.4. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ A LA COMUNITAT

Indicador 8 : Participació del Centre/Servei/Programa en la Comunitat

CRITERIS:	El Centre/Servei/Programa s'implica en projectes comunitaris del seu entorn.
	El Centre/Servei/Programa publica les accions comunitàries endegades.
	El Centre/Servei/Programa és reconegut en la seva tasca per part de la comunitat.
	El Centre/Servei/Programa rep finançament públic per endegar les seves accions comunitàries.
	El Centre/Servei/Programa avalua i publica les accions comunitàries interna i externament.

2.5. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ A LA SATISFACCIÓ DELS USUARIS

Indicador 9 : Satisfacció respecte el Centre/Servei/Programa

CRITERIS:	Els responsables i professionals del Centre/Servei/Programa avaluen positivament les accions que s'endeguen.
	Les famílies avaluen positivament les accions del Centre/Servei/Programa.
	La Comunitat avalua positivament les accions del Centre/Servei/Programa.

2.6. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ A LA SEVA MILLORA

Indicador 10 : Millora per part del Centre/Servei/Programa

CRITERIS:	El Centre/Servei/Programa promou accions encaminades al coneixement de les seves tasques per part dels usuaris de la població.
-----------	--

	El Centre/Servei/Programa reflexiona sobre diverses possibilitats de millora.
	El Centre/Servei/Programa endega i implementa estratègies de millora
	El Centre/Servei/Programa avalua la seva implementació, de forma interna i externa.
	El Centre/Servei/Programa fa públiques les mesures que endega.

Dimensió 2: EL NIVELL DE QUALITAT DELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES DE LA POBLACIÓ

Definició dels objectius de qualitat de la 2ª Dimensió:

Els indicadors d'aquest bloc es divideixen en sis àrees rellevants:

- 1) Indicadors del nivell de qualitat del centre, el servei o el programa en relació amb els professionals.
- 2) Indicadors del nivell de qualitat del centre, el servei o el programa en relació amb el treball interdisciplinari dels professionals.
- 3) Indicadors del nivell de qualitat del centre, el servei o el programa en relació amb els objectius, l'organització i el finançament.
- 4) Indicadors del nivell de qualitat el centre, el servei o el programa en relació amb la comunitat.
- 5) Indicadors del nivell de qualitat del centre, el servei o el programa en relació amb la satisfacció dels usuaris.
- 6) Indicadors del nivell de qualitat del centre, el servei o el programa en relació amb la seva millora.

La primera àrea rellevant inclou indicadors de procés referits a la qualitat emocional laboral i a l'organització dels recursos humans dels professionals que treballen en els centres, els serveis i els programes de la localitat. Cal tenir present que la qualitat de vida laboral ha de contemplar aspectes relacionats tant amb la qualitat emocional com amb la qualitat laboral dels professionals, així com amb l'organització dels recursos humans amb què es compta en un centre, un servei o un programa. Però la qualitat de vida professional requereix la posada en pràctica de formes organitzatives i de comunicació que siguin eficaces durant tot el procés, alhora que cal anar-les modificant i ajustant a mesura que es va evolucionant en el temps. Per això, cal partir de cada context, gestionant en cada moment les dificultats que vagin apareixent en el funcionament diari, flexibilitzant metodologies i mesures organitzatives, depenent dels canvis que es vagin produint, en el context, en els usuaris, i en el temps. Ara bé, no s'ha d'oblidar l'atenció que mereixen els professionals que dia a dia atenen usuaris i famílies, cuidant-ne el benestar emocional, amb estratègies i suports suficients, com a prevenció i per millorar la qualitat de treball laboral que enriqueix la persona i el conjunt d'actors implicats.

Alguns aspectes que es valoren en aquesta primera àrea, com a identificadors de bones pràctiques de qualitat, són: la formació que es requereix per afavorir un bon desenvolupament professional, la posada en marxa de condicions de treball adequades, la qualificació professional adequada per treballar amb infants i les seves famílies, la concreció dels rols exercits pels diversos professionals que treballen en un espai concret, les responsabilitats compartides en la tasca d'educar, la promoció professional i la diversitat de professionals que ofereix la seva experiència en un centre, un servei o un programa.

La segona àrea rellevant fa referència a la importància del treball interdisciplinari entre professionals tant d'un mateix centre, servei o programa com entre professionals dels diversos centres, serveis o programes de la població. Aquest teixit del qual es parla molt actualment, ve determinat per la mobilització de tots els protagonistes al voltant d'un projecte educatiu comú, cosa que incita des del centre, el servei o el programa al conjunt dels membres de l'equip a afavorir una comunicació eficaç partint d'un enteniment professional compartit, que pot derivar en desenvolupar col·laboracions funcionals amb altres institucions, la qual cosa s'inscriu en una dinàmica de xarxa local. Amb aquesta visió de centre obert es pot garantir una veritable voluntat per endegar el desenvolupament d'un treball interdisciplinari real, alimentat pels intercanvis entre els diversos professionals en l'exercici del seu ofici. Aquests intercanvis han de ser constructius, amb diversitat de maneres de fer, de pensaments, d'estratègies, que ajuden a cadascú a descentrar-se de si mateix i a considerar el treball des d'una altra perspectiva. Per ser capaços de fer això, els professionals estan disposats a envoltar-se d'interlocutors disposats a escoltar-se amb benevolència i amb competència en les dificultats professionals amb les quals es van trobant en l'exercici de la professió; poden expressar les emocions i les angoixes patides en situacions quotidianes, compartint experiències. Poden, per tant, superar millor algunes dificultats, comprendre millor allò que va passant i compartir altres maneres de fer de forma interactiva. Això és crear una veritable cultura de treball interdisciplinari, que pot derivar en una bona manera de crear cultura de xarxa local.

En la tercera àrea rellevant es proposen indicadors de procés i de resultat referits als objectius, a l'organització, a l'avaluació i al finançament del centre, el servei o el programa. Es fa necessari partir d'uns objectius comuns compartits i aconseguir-los com a compromís de qualitat des del centre. Cal disposar d'una bona infraestructura que afavoreixi l'organització, però per això cal saber-ne els resultats, avaluant internament i externa les mesures endegades. Aquest teixit ha d'estar envoltat per un finançament públic. Per tant, les polítiques locals han d'implicar-se d'una manera activa en aquesta missió, i el centre, el servei o el programa ha de comprometre's a avaluar i publicar l'ús que es fa d'aquest finançament; d'aquesta manera oferirà a la comunitat el màxim nivell de transparència.

La quarta àrea rellevant inclou indicadors de procés referits a les accions que des del centre, el servei o el programa s'endeguen cap a la comunitat. Aquestes accions passen per una sinèrgia amb els recursos locals, afavorint la seva inserció en polítiques coordinades en l'àmbit local. És sabut a més que qualsevol centre, servei o programa obté beneficis inserint el seu treball en una xarxa d'accions locals vers la infància, establint vincles funcionals amb altres estaments culturals, educatius, socials, sanitaris, del lleure, en l'àmbit municipal, la qual cosa afavoreix l'enriquiment mutu de cadascuna de les parts i una continuïtat en les pràctiques i posada en marxa d'un marc d'acció comú i coherent en resposta a la gran diversitat de serveis existents. Això millora la resposta educativa de l'infant i de la seva família, que són els agents protagonistes en la comunitat local. El fet de reforçar les col·laboracions entre el centre, el servei o el programa i altres institucions locals permet desenvolupar una política coordinada de la infància, que camina vers la millora de la qualitat cap a la infància de 0 a 6 anys.

La cinquena i la sisena àrees rellevants proposen indicadors de resultats i es refereixen a la satisfacció i les millores endegades des del centre, el servei o el programa; aquests indicadors són necessaris en una empresa d'aquestes característiques.

Àrea rellevant 1: Indicador 1 del nivell de qualitat del Centre/Servei/Programa en relació als professionals.

Nom de l' indicador:

Atenció emocional dels professionals del Centre/Servei/Programa.

Justificació: els treballadors del centre, el servei o el programa han de tenir unes condicions de treball que facin possible la qualitat laboral, però sense oblidar l'atenció psicoemocional que es mereix qualsevol professional, i més els que treballen directament amb persones. La preocupació pel seu propi equilibri (salut psíquica i física, baix nivell d'estrès i una bona gestió de l'estrès com a prevenció) permet al professional estar més fàcilment a l'escolta de les necessitats de l'infant i de les seves famílies. Cal posar al seu abast professionals que atenguin les seves emocions i assessorin en la seva evolució personal, alhora que s'ha de procurar preparar condicions òptimes en l'entorn que permetin un treball prou gratificant i eficaç, ja que la qualitat de vida dels professionals repercuteix sobre la dels infants.

Tipus: de procés.

Criteris:

- S'ofereixen als treballadors activitats de suport i assessoria, que ajuden a cuidar la seva qualitat emocional.
- L'entorn del Centre/Servei/Programa ajuda a cuidar la qualitat emocional dels professionals.

Definició de termes:

Els criteris que s'apliquen són els següents:

- Les activitats de suport i assessoria abasten totes aquelles iniciatives que des del centre, el servei o el programa es realitzen per cuidar i contenir la qualitat emocional dels treballadors, com poden ser l'atenció de professionals especialitzats (psicòlegs, psicopedagogs, terapeutes, etc.), els espais adreçats a compartir exigències derivades de l'ofici de la professió, formació continuada psicològica (sessions grupals terapèutiques), etc. Alhora, cal que la direcció del centre, el servei o el programa posi en marxa estratègies per assegurar la supervisió del personal i, especialment, després d'esdeveniments particulars (conflictes, defunció d'un infant, etc.); aquestes intervencions han d'ajudar a cada professional a prendre consciència de les seves representacions i de l'impacte hi que causen.
- L'entorn ha d'afavorir el benestar del professional, i s'ha de procurar des del centre, el servei o el programa oferir espais verds (de descans), accessos, etc. El centre, el servei o el programa ha de vetllar pels factors ambientals i per la seguretat de l'ocupació, alhora que per respectar els principis d'ergonomia, en l'elecció del mobiliari i en la pràctica.

Fonts de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a experts, professionals i famílies.

Pla de centre, projecte o pla anual del curs on s'inclouin aquests criteris.

Actes de les reunions del Centre/Servei/Programa.

Registre d'activitats del Centre/Servei/Programa.

Estàndard: 35% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: les accions esmentades poden ajudar a millorar la qualitat emocional dels treballadors, però poden haver-n'hi d'altres que també hi ajudin. Es tracta que en el pla de centre es contemplin aquestes o d'altres accions encaminades a vetllar per la qualitat emocional dels professionals que hi treballen.

Àrea rellevant 1: Indicador 2 del nivell de qualitat del Centre/Servei/Programa en relació als professionals.

Nom de l' indicador:

Valoració laboral psicopedagògica dels professionals del Centre/Servei/Programa.

Justificació: Cal que el Centre/Servei/Programa posi en acció una política de desenvolupament de competències professionals de tot el seu personal que contribueix a la millora de la qualitat del Centre/Servei/Programa.

Tipus: de procés.

Críteris:

- S'incentiva la tasca dels professionals.
- Es valora una adequada formació contínua dels professionals.
- Es realitza una avaluació continuada i el seguiment de la tasca dels professionals.
- Es comuniquen els resultats de l'avaluació continuada als professionals.
- Els directius valoren la qualitat personal dels professionals.
- Es contempla una dedicació equilibrada dels professionals.
- Es realitza una ajustada promoció professional.
- Es valora l'experiència professional s'aprofita adequadament.

Definició de termes:

- Incentivar la tasca professional equival a tenir presents totes aquelles necessitats que deriven de la posada en pràctica de l'ofici d'educar, i sostenir i acollir les actuacions del professional, valorant la seva tasca de forma directa mitjançant el reconeixement de la seva tasca, la incentivació econòmica, etc.
- La formació continuada dels professionals és un requisit necessari per actualitzar i complementar els coneixements que ja es tenen i aprofundir-hi; es tracta també de confrontar els coneixements amb les pràctiques posades en pràctica en el centre/servei/programa. Així contribueix al desenvolupament de competències professionals de tothom, afavorint a una millora de la qualitat. Comporta supervisions formatives i accions que la direcció ha d'anar construint.
- La direcció del centre s'ha de comprometre a avaluar i comunicar els resultats d'aquesta avaluació als seus treballadors. Cal que el centre, el servei o el programa assumeixi aquesta funció d'avaluació dels professionals, prenent les mesures necessàries i comunicant a la persona afectada (de forma gradual) quan sorgeix una situació de deficiència o de manca de professionalitat.
- La direcció és necessari que valori la qualitat personal del professional i que la comuniqui directament mitjançant intercanvis gratificants, demostrant qualitats d'escolta, animant i gestionant l'equip, implicant d'aquesta manera al conjunt dels actors de manera que se sentin valorats i acollits, com a part integrant d'un teixit que procura oferir el màxim de la seva qualitat professional, amb la qual cosa es veu afavorida la petita infància.
- Cal que la direcció del centre, el servei o el programa organitzi la tasca professional, tenint en compte una dedicació equilibrada dels treballadors i amb la prioritat d'atendre les necessitats dels infants i de les seves famílies. També cal preveure en el contracte de treball del personal les modalitats de dedicació al treball en equip i a la formació permanent.
- És necessari que la direcció proposi mesures de promoció professional dins l'equip, per incentivar el treballador i per motivar la idea de prospecció de la tasca professional.

- Cal ahora valorar l'experiència professional i la formació constant de l'equip, aprofitant les estratègies que s'aporten des de l'experiència i que poden ajudar als professionals més novells i als que estan en fase de pràctiques.

Fonts de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a experts, professionals i famílies

Projecte, pla de centre/servei/programa, o pla anual de curs on s'incloguin aquests criteris.

Actes de les reunions del Centre/Servei/Programa.

Registre d'activitats del Centre/Servei/Programa.

Estàndard: el 35% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: la valoració laboral dels actors que intervenen en un centre, un servei o un programa és fonamental per incentivar la seva tasca, per motivar les seves accions i per implicar-los en la vida del centre, fet que millora la qualitat professional i social del rol professional.

Àrea rellevant 1: Indicador 3 del nivell de qualitat del Centre/Servei/Programa en relació amb els professionals.

Nom de l'indicador:

Organització dels Recursos Humans del Centre/Servei/Programa.

Justificació: el centre, el servei o el programa ha de vetllar per preveure i portar a terme una estratègia de selecció de personal adequat, consistent i de qualitat que permeti dotar-se de les competències individuals i col·lectives que requereix la posada en marxa d'un projecte educatiu competent i adequat adreçat a les necessitats de la petita infància i a les seves famílies.

Tipus: de procés.

Criteris:

- Presència d'un nombre de professionals del centre, el servei o el programa adequat al nombre d'infants i famílies.
- Existència de professionals amb una titulació adequada per treballar amb els infants i les seves famílies.
- Estabilitat dels responsables i els professionals en un mateix centre, servei o programa.
- Existència de supervisor o assessor en el centre, el servei o el programa.
- Existència de personal voluntari en el centre, el servei o el programa.

Definició de termes:

- En l'atenció a la infància i a les seves famílies es fa necessari comptar amb professionals suficients que abastin les necessitats implícites en la seva tasca.
- Per acollir els infants petits i les seves famílies es necessiten competències específiques que passen per disposar d'una formació de base (segons el text de la llei) considerada com a punt de partida, sobre la qual cal sustentar posteriorment processos de formació permanent.
- L'estabilitat en la permanència tant dels professionals com dels responsables del centre, el servei o el programa garanteix un seguiment en l'elaboració d'un projecte comú de treball, la qual cosa pot garantir la consistència i el compromís per part dels actors.
- La presència de la figura del coordinador com a vincle entre la direcció i els professionals afavoreix la consecució dels objectius del centre, el servei o el programa i facilita l'intercanvi entre ambdues parts.

- El fet que el centre, el servei o el programa faciliti l'entrada al personal voluntari garanteix la integració dels recursos que ofereix la comunitat; ja és una pràctica de qualitat tenir en compte la figura del voluntariat.

Fonts de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a experts, professionals i famílies.

Projecte o pla de centre/servei/programa on s'incloguin aquests criteris.

Actes de les reunions del Centre/Servei/Programa.

Registre d'activitats del Centre/Servei/Programa.

Estàndard: el 35% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: el centre, el servei o el programa ha de vetllar per la provisió del personal adequat i de qualitat.

Àrea rellevant 2: Indicador 4 del nivell de qualitat del Centre/Servei/Programa en relació al treball interdisciplinari dels professionals.

Nom de l' indicador:

Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del Centre/Servei/Programa.

Justificació: tots els professionals haurien de poder intercanviar amb altres professionals informació i experiències sobre les pràctiques del dia a dia i sortir de l'aïllament que podria arribar a reforçar el caràcter rutinari del treball quotidià. La dinàmica de projecte de centre arriba a mobilitzar l'equip interdisciplinari, renovant estratègies i l'interès pel treball, i arriba a esdevenir font de plaer compartit entre els professionals de qualsevol centre, servei o programa.

Tipus: de procés i de resultat.

Criteris:

- S'endeguen iniciatives que afavoreixen el treball interdisciplinari entre els professionals del centre, el servei o el programa.
- S'avalua internament i externa el treball interdisciplinari.
- Es fan públiques les avaluacions realitzades, tant les internes com les externes.

Definició de termes:

- Cal que per afavorir la cultura de treball interdisciplinari el centre, el servei o el programa faciliti el temps de trobada entre els professionals, contemplat dins la jornada laboral, marcant uns temps i uns espais concrets amb aquesta finalitat. Cal també que el centre, el servei o el programa permeti la confrontació entre els punts de vista de cada professional, que es mantinguin els contactes amb els col·laboradors (metges, voluntariat, etc.) i que es compti amb l'ajut d'interlocutors professionals externs de forma puntual. Cal també proporcionar l'ordre del dia amb suficient temps i que les reunions es dinamitzin d'una manera creativa i profitosa.
- Cal també reflexionar sobre el procés que implica el treball interdisciplinari, i avaluar les decisions preses, els aspectes problemàtics trobats, i publicar-ho de forma transparent.

Fonts de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a experts, professionals i famílies.

Projecte o pla de centre/servei/programa on s'incloguin aquests criteris.

Actes de les reunions del Centre/Servei/Programa.

Registre d'activitats del Centre/Servei/Programa.

Estàndard: el 35% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: el centre, el servei o el programa cal que proporcioni l'hàbit de treball en equip interdisciplinari, valorant els punts forts que comporta aquesta dinàmica que ajuda a millorar la qualitat de la tasca professional i, en definitiva, la qualitat d'atenció a l'infant i a la seva família.

Àrea rellevant 3: Indicador 5 del nivell de qualitat del Centre/Servei/Programa en relació als objectius, l'organització i el finançament.

Nom de l'indicador:

Acompliment dels objectius que el Centre/Servei/Programa es proposa.

Justificació: cal assegurar-se que el centre, el servei o el programa porti a terme les accions planificades, a partir de la corroboració dels objectius que es proposa.

Tipus: de procés.

Criteris:

- El Centre/Servei/Programa promou el treball de prevenció, detecció, planificació, intervenció o avaluació, segons la seva missió.
- El Centre/Servei/Programa afavoreix la implicació dels professionals que hi treballen.
- El Centre/Servei/Programa promou accions que afavoreixen la participació i implicació de les famílies.
- El Centre/Servei/Programa ofereix formació continuada als professionals que hi treballen.
- El Centre/Servei/Programa ofereix formació adreçada a les famílies.

Definició de termes:

- Objectius fa referència a tots aquells propòsits reals que es planteja cada centre, servei o programa, i els passos que realitza per aconseguir-los.
- El pla d'actuació hauria de recollir el programa d'activitats i l'avaluació de les tasques que es proposa cada centre, servei o programa, en forma de protocols d'actuació, reflexió i avaluació.
- La participació i la implicació de professionals en un projecte comú de centre són fonamentals per aconseguir una qualitat professional i de centre, servei o programa. Alhora, cal propiciar la implicació activa i la participació de les famílies, amb la qual cosa es milloren les pràctiques educatives, així com la confiança envers els professionals.
- Per formació continuada dels professionals s'entenen totes aquelles accions encaminades a millorar la tasca professional i humana del personal.
- Per formació continuada de les famílies s'entenen totes aquelles accions encaminades a millorar els rols i responsabilitats propis de pares i mares.

Fonts de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a experts, professionals i famílies.

Projecte o pla de Centre/Servei/Programa on s'incloguin els objectius que es proposa.

Actes de les reunions del Centre/Servei/Programa.

Registre d'activitats del Centre/Servei/Programa.

Estàndard: 35% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: el centre, el servei o el programa cal que s'asseguri que es porten a terme les accions que es proposa.

Àrea rellevant 3: Indicador 6 del nivell de qualitat del Centre/Servei/Programa en relació als objectius, organització i finançament.

Nom de l' indicador:

Organització i avaluació del Centre/Servei/Programa es proposa.

Justificació: es fa necessari preveure criteris que afavoreixin l'adequat funcionament del centre, el servei o el programa, avaluar les accions i publicar-les.

Criteris:

- El centre, el servei o el programa compta amb una infraestructura que afavoreix la planificació interna, el control i el suport.
- El centre, el servei o el programa compta amb suficients recursos personals de qualitat.
- El centre, el servei o el programa compta amb suficients recursos materials de qualitat.
- El centre, el servei o el programa avalua les seves accions de forma interna i externa i les fa públiques.

Definició de termes:

- El centre, el servei o el programa ha de garantir els equipaments i la infraestructura i l'adequació dels espais tenint en compte el reglament de règim intern que consti en el pla o projecte de centre.
- Cal comptar amb suports personals (professionals suficients) i materials (espais, estris, etc.) i assegurar que els professionals i els usuaris en fan un ús adequat.
- Cal també comptar amb una pla de reflexió, d'avaluació i de publicitat que faciliti les accions d'avaluació.

Fonts de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a experts, professionals i famílies.

Memòria o pla de centre del centre, el servei o el programa que reculli el reglament de règim intern i un pla d'avaluació interna i externa

Actes de les reunions del centre, el servei o el programa.

Registre d'activitats del centre, el servei o el programa.

Estàndard: 35% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: Comptar amb un pla d'actuació i amb un pla d'avaluació facilita la tasca organitzativa del centre/servei/programa.

Àrea rellevant 3: Indicador 7 del nivell de qualitat del Centre/Servei/Programa en relació als objectius, l'organització i el finançament.

Nom de l' indicador:

Utilització del Finançament del Centre/Servei/Programa.

Justificació: Cal obtenir suport econòmic per part dels estaments públics que assegurin el bon funcionament del qualsevol Centre/Servei/Programa.

Tipus: de procés.

Criteris:

- El Centre/Servei/Programa utilitza el finançament públic de forma equitativa, harmònica, en pro de la inclusivitat i l'excel·lència.
- El Centre/Servei/Programa realitza una avaluació interna i externa d l'ús que es fa del finançament públic.
- El Centre/Servei/Programa fa pública l'avaluació interna i externa.

Definició de termes:

- Per utilitzar el finançament de forma equitativa, cal anar repartint de forma equilibrada el suport econòmic rebut, i de forma imparcial, de manera que es donin el canvis per a que tothom pugui utilitzar aquest finançament.
- També és necessari utilitzar el finançament de forma harmònica, és a dir, anar mantenint el suport econòmic d'una manera continuada i responsable durant tot el procés, compartint uns valors comuns prèviament acordats.
- Però a més cal anar comptant amb els fons públics de forma inclusiva, de forma que tots (tant qualsevol tipus de centre/servei/programa com professionals, famílies, organitzacions de la comunitat, etc.) siguin considerats com a part integrant amb ple dret per accedir a les oportunitats que ofereix el finançament públic,
- aconseguint l'excel·lència per mitjà d'un pla fiable, és a dir, amb objectius que siguin prou inclusius i amplis.
- Avaluació interna es refereix a la que es fa dins del Centre/Servei/ Programa.
- Avaluació externa és la que no es realitza des de dins del Centre/Servei/Programa.

Fonts de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a experts, professionals i famílies.

Memòria o pla de Centre/Servei/Programa que publiqui el finançament rebut i la seva utilització.

Anàlisi d'actes.

Anàlisi de pressupostos

Estàndard: 35% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: La importància d'aquest indicador dependrà de la manera com s'utilitzi el pressupost públic, i de si existeix o no aquest finançament.

Àrea rellevant 4: Indicador 8 del nivell de qualitat del Centre/Servei/Programa en relació amb la comunitat.

Nom de l' indicador:

Participació del Centre/Servei/Programa en la Comunitat.

Justificació: es fa necessari que el centre, el servei o el programa participi en accions comunitàries implicant-s'hi mitjançant intercanvis i trobades que afavoreixin la integració del servei en la comunitat, així com la integració dels actors que en formen part establint vincles reals comunitaris.

Tipus: de procés.

Criteris:

- El Centre/Servei/Programa s'implica en projectes comunitaris del seu entorn.
- El Centre/Servei/Programa publica les accions comunitàries endegades.
- El Centre/Servei/Programa és reconegut en la seva tasca per part de la comunitat.
- El Centre/Servei/Programa rep finançament públic per endegar les seves accions comunitàries.
- El Centre/Servei/Programa avalua i publica les accions comunitàries internament i externa.

Definició de termes:

- Implicar- se en projectes comunitaris s'ha de fer en funció d'uns objectius precisos i amb unes condicions òptimes que garanteixin la seguretat física i psíquica de l'infant. Cal que aquests projectes enriqueixin les pràctiques educatives, preservant la seva coherència i els camps específics de responsabilitats d'uns i altres.

- Les iniciatives preses pel Centre/Servei/Programa cal que es publiquin, informant prèviament a les famílies.
- Cal que el Centre/Servei/Programa participi en la vida social del barri i del municipi, implicant-s'hi amb els projectes posats en marxa per diferents actors de la petita infància (ludoteques, biblioteques, escoles, casals, escoles de música, etc).
- És important no oblidar-se d'avaluar les accions preses, els punts forts i febles aconseguits en el procés.

Fonts de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a experts, professionals i famílies.

Memòria, pla o projecte de Centre/Servei/Programa que reculli les accions de participació en la comunitat.

Anàlisi d'actes.

Anàlisi de pressupostos

Estàndard: 35% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: A més d'implicar-se amb projectes comunitaris, cal anar avaluant aquestes accions i publicant-les de forma transparent.

Àrea rellevant 5: Indicador 9 del nivell de qualitat del Centre/Servei/Programa en relació a la satisfacció dels usuaris.

Nom de l' indicador:

Satisfacció respecte el Centre/Servei/Programa.

Justificació: es fa necessari tenir en compte les diverses opinions dels usuaris del centre, el servei o el programa respecte del seu funcionament i la seva qualitat.

Criteris:

- Els responsables i els professionals del Centre/Servei/Programa avaluen positivament les accions que s'endeguen.
- Les famílies avaluen positivament les accions del Centre/Servei/Programa.
- La comunitat avalua positivament les accions del Centre/Servei/Programa.

Definició de termes:

- Quan es pensa que els responsables i els professionals d'un centre, un servei o un programa avaluen positivament les accions, s'ofereix una visió objectiva que comporta una reflexió prèvia de la seva pròpia pràctica professional.
- Que les famílies avaluin positivament les accions endegades de del centre, el servei o el programa implica una coneixença del funcionament intern i de les tasques que s'hi realitzen, la qual cosa comporta una certa proximitat i haver establert un vincle previ. Aquest aspecte ja és un símptoma de qualitat.
- Que la comunitat valori un centre, un servei o un programa implica alhora que coneix les seves accions i que d'alguna forma està al corrent de la seva tasca.

Fonts de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a experts, professionals i famílies.

Memòria o pla de Centre/Servei/Programa on es recullin enquestes de satisfacció dels professionals, les famílies i els tècnics.

Anàlisi d'actes.

Estàndard: 35% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: la importància d'aquest indicador està relacionat amb la valoració que se'n reculli per part del Centre/Servei/Programa i les propostes que s'endeguin a partir d'aquesta reflexió.

Àrea rellevant 6: Indicador 10 del nivell de qualitat del Centre/Servei/Programa en relació amb la seva millora.

Nom de l' indicador:

Millora per part del Centre/Servei/Programa.

Justificació: cal saber si el centre, el servei o el programa porta a terme mesures encaminades a millorar les seves accions, a partir de les valoracions obtingudes en la satisfacció dels professionals i els responsables, de les famílies i de la comunitat.

Tipus: de resultat.

Criteris:

- El Centre/Servei/Programa promou accions encaminades al coneixement de les seves tasques per part dels usuaris de la població.
- El Centre/Servei/Programa reflexiona sobre diverses possibilitats de millora.
- El Centre/Servei/Programa endega i implementa estratègies de millora.
- El Centre/Servei/Programa avalua la seva implementació, de forma interna i externa.
- El Centre/Servei/Programa fa públiques les mesures que endega.

Definició de termes:

- Es parteix del fet que si el centre, el servei o el programa promou accions (qüestionaris, enquestes, etc.) per procurar que la població conegui les iniciatives que realitza existeix un interès que porta al procés de reflexió envers les accions que s'endeguen.
- Si el centre, el servei o el programa reflexiona envers les tasques endegades, podrà arribar a pensar a modificar els punts febles que s'han valorat.
- Però a més cal implementar les estratègies que siguin necessàries per millorar els punts febles que s'han trobat i avaluar-les, així com publicar-ne els resultats.

Fonts de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a experts, professionals i famílies.

Memòria o pla de Centre/Servei/Programa que reculli les propostes de millora endegades i les mesures adoptades.

Anàlisi d'actes.

Estàndard: 35% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: la importància d'aquest indicador dependrà de la cultura sobre les necessitats de canvi sobre els quals es tinguin experiència, i la necessitat de reajustar iniciatives.

Dimensió 3: El treball en Xarxa a la població.

2.1. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA	
<i>Indicador 1 : Acompliment dels objectius que la Xarxa es proposa</i>	
CRITERIS:	La Xarxa coordina els diferents Serveis d'atenció i educació a la Infància, a través de reunions, jornades, butlletins, grups de treball, etc.
	La Xarxa ofereix suport als diversos Serveis mitjançant jornades, elaboració de materials de suport, publicacions, formació continuada, programes, etc.
	La Xarxa afavoreix el treball interdisciplinari entre professionals dels àmbits de la Salut, de l' Educació, de Serveis Socials, d' Educació Especial, d' Oci i Cultura i altres que atenen als infants de 0 a 6 anys i a les seves famílies.
	La Xarxa afavoreix la implicació dels professionals dels Serveis de 0 a 6 anys.
	La Xarxa promou accions que afavoreixen la participació i implicació de les Famílies.

	La Xarxa ofereix formació continuada als professionals dels Serveis implicats.
	La Xarxa ofereix formació continuada adreçada a les Famílies.
	La Xarxa promou el treball de prevenció, detecció, planificació, intervenció i avaluació.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA</u>	
<u>Indicador 2 : Organització de la Xarxa</u>	
CRITERIS:	La Xarxa inclou professionals de diversos àmbits: educació, salut, serveis socials, justícia, oci i cultura.
	La Xarxa inclou la participació de les famílies.
	La Xarxa contempla una infraestructura que afavoreix la planificació, control, i suport dels Serveis/Centres que hi participen.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA</u>	
<u>Indicador 3 : Avaluació del marc d' acció de la Xarxa</u>	
CRITERIS:	La Xarxa reflexiona en relació els seus punts forts i febles.
	La Xarxa avalua periòdicament les seves accions de forma interna i externa.
	La Xarxa fa públiques les avaluacions internes i externes realitzades.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA</u>	
<u>Indicador 4 : Utilització del Finançament de la Xarxa</u>	
CRITERIS:	La Xarxa utilitza el finançament públic de forma equitativa. harmònica, en pro de la inclusivitat i l'excel·lència envers la provisió dels diferents serveis i la comunitat.
	La Xarxa realitza una avaluació interna i externa de l'ús que es fa del finançament públic.
	La Xarxa fa pública l'avaluació interna i externa.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA</u>	
<u>Indicador 5 : Valoració del procés i de l' impacte de la Xarxa</u>	
CRITERIS:	La Xarxa valora el procés de la gestió de la seva implementació.
	La Xarxa valora el procés de la posada en marxa de la seva implementació.
	La Xarxa detecta i analitza els elements problemàtics de la seva posada en marxa i els resultats obtinguts.
	La Xarxa valora l' impacte que s'ha aconseguit en la població.
	La Xarxa valora l' impacte aconseguit fora de la població.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA</u>	
<u>Indicador 6 :Satisfacció respecte la Xarxa</u>	
CRITERIS:	Els professionals dels Centres/Serveis/Programes avaluen positivament les accions de la Xarxa.
	Les famílies avaluen positivament les accions de la Xarxa.
	La Comunitat avalua positivament les accions de la Xarxa.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA</u>	
<u>Indicador 7 :Millora per part de la Xarxa</u>	
CRITERIS:	La Xarxa promou accions encaminades al coneixement de les seves tasques per part dels usuaris de la població.
	La Xarxa reflexiona sobre diverses possibilitats de millora.
	LA Xarxa endega i implementa estratègies de millora
	LA Xarxa avalua la seva implementació, de forma interna i exgterna.
	La Xarxa fa públiques les mesures que endega.

Dimensió 3: EL TREBALL EN XARXA A LA POBLACIÓ.

Definició dels objectius de qualitat de la 3ª Dimensió:

El treball en xarxa és important per aconseguir una bona qualitat de funcionament dels centres, els serveis i els programes de l'entorn, el barri, la població o l'estat en què se centri l'estudi. Aquest model de treball en xarxa se centra en la participació interdisciplinària entre diversos professionals dels centres que componen la xarxa.

No a totes les poblacions existeix en l'actualitat una experiència de treball conjunt entre els diversos professionals de diferents centres, però aquest és un model que seria el desitjable per millorar la qualitat de serveis dels centres.

Perquè funcioni aquest treball en xarxa i es puguin aconseguir uns resultats de qualitat, és fonamental comptar amb la participació i la implicació dels membres de tots els àmbits dels serveis implicats en la dita xarxa.

Quan ens centrem en la petita infància, els objectius que hauria d'aconseguir el treball interdisciplinari dels professionals que componen la Xarxa haurien d'estar orientats a dos aspectes prioritaris:

- 1- Millorar les habilitats de criança, de formació i d'educació de les famílies dels infants de la població marc d'estudi.
- 2- Afavorir la unitat d'acció entre els diferents equipaments professionals de què disposa una població determinada, així com la implicació de les entitats de l'entorn.

Quan ens preocupa el treball de la petita infància i les seves famílies, per aconseguir aquests objectius prioritaris, cal no oblidar que qualsevol equip o xarxa hauria de comptar amb una estructura organitzada interna que procuri un adequat funcionament, així com un finançament públic suficient.

Quant a l'organització de la xarxa, hauria de satisfer qualsevol objectiu adreçat a aconseguir una adequada coordinació dels professionals que hi intervenen i una participació activa tant del personal dels serveis com de les famílies de la població. Ara bé, en cada població seran aplicables fórmules organitzatives diferenciades, tenint sempre present les necessitats i els recursos reals de cada indret, així com també la pràctica en aquest tipus de funcionament.

Entre les diferents formes d'organització hi ha: organitzar reunions plenàries de tots els membres que formen la xarxa; disposar d'un equip tècnic coordinador extern; proposar programes que permetin la participació directa dels infants (per exemple, consell dels infants); organitzar reunions sistemàtiques de tècnics i experts específics d'un sector de treball, per exemple a través de grups de treball (criança i educació, prevenció de maltractaments, educació dels infants de 3 a 12 anys, educació dels adolescents de 12 a 17 anys), etc. No obstant això, perquè les diverses formes d'organització funcionin, es requereix un seguit de condicions que si es donen afavoriran la qualitat de les tasques endegades per la xarxa, així com la consecució de resultats de qualitat. Alguns d'aquests condicionants són: tenir un seguit d'objectius comuns, comptar amb una coordinació de professionals real i amb la sensibilització dels professionals que ofereixen els seus serveis a la xarxa, oferir suport a aquests professionals, dur a terme una reflexió consensuada per part dels professionals, intercanviar informacions entre els diversos professionals dels diferents àmbits d'acció, anar elaborant produccions adreçades a les famílies de la població, compartir l'anàlisi estratègica de les possibles actuacions amb

les famílies en l'àmbit comunitari, establir acords envers els elements que ajuden a conceptualitzar l'infant i l'educació, dissenyar projectes d'intervenció comunitària a famílies de forma conjunta, elaborar documentació que ajudi l'entorn i les famílies a reflexionar sobre els conceptes d'«infància» i d'«educació», dissenyar programes que donin suport a situacions socials diverses que coexisteixen en la comunitat, etc.

Alhora, la creació local d'una xarxa d'aquesta envergadura tindrà unes repercussions tant en el procés de creació i desenvolupament, fins a la seva consolidació, com pel que fa a l'impacte en la mateixa població i a altres.

No s'ha d'oblidar, per tant, que perquè tots aquests condicionants es donin amb certa qualitat no podem negligir la reflexió conjunta ni l'avaluació de les accions preses a la xarxa, tant de l'àmbit intern com extern (per professionals externs).

Quant a la utilitat del finançament públic, tan important és tenir el suport econòmic, del qual s'han de fer càrrec els estaments polítics, com avaluar internament i externa l'ús que se'n fa.

Àrea rellevant: **Indicador 1 del nivell del qualitat de la Xarxa**

Nom de l'indicador:

Acompliment dels objectius que la Xarxa es proposa.

Justificació: Cal assegurar-se que la Xarxa porti a terme les accions que es proposa, a partir de la corroboració dels objectius que es planteja.

Tipus: de procés.

Criteris:

- La xarxa coordina els diferents serveis d'atenció i educació a la infància, a través de reunions, jornades, butlletins, etc.
- La xarxa ofereix suport als diversos serveis mitjançant jornades, elaboració de materials de suport, publicacions, formació continuada, programes, etc.
- La xarxa afavoreix el treball interdisciplinari entre professionals del camp de la salut, de l'educació, dels serveis socials, de l'educació especial, de l'oci i la cultura i altres que atenen la població de 0 a 3 anys.
- La xarxa afavoreix la implicació dels professionals dels serveis de 0 a 3 anys.
- La xarxa promou accions que afavoreixen la participació i la implicació de les famílies.
- La xarxa ofereix formació continuada als professionals dels serveis implicats.
- La xarxa ofereix formació continuada adreçada a les famílies que gaudeixen dels serveis implicats.
- La xarxa promou el treball de prevenció, detecció, planificació, intervenció i avaluació.

Definició de termes:

Els criteris que s'apliquen són els que segueixen:

- Quan es parla de coordinació de xarxa, s'entén que hi ha un seguit de professionals (compostos de diferents tipus de formats: equip tècnic, equip director, etc.) que s'encarreguen de dinamitzar les tasques que la xarxa es proposa.
- El treball interdisciplinari implica la involucració dels diversos professionals dels diversos àmbits d'actuació en el serveis, amb un tipus de treball conjunt de forma multidireccional i un tractament globalitzador dels usuaris del centre o el servei,

que és diferent del treball multidisciplinari, en què cada professional es limita a donar la seva versió dels fets de forma unilateral.

- La formació continuada dels professionals és el conjunt d'accions encaminades a millorar la tasca professional i humana del personal.
- La formació continuada de les famílies és el conjunt d'accions encaminades a millorar els rols i les responsabilitats propis dels pares respecte dels seus fills.
- El pla d'actuació hauria de recollir el programa d'activitats i l'avaluació de les tasques que es proposa la xarxa, en forma de protocols d'actuació, reflexió i avaluació.
- Els objectius són tots aquells propòsits reals que es planteja la xarxa, i els passos per aconseguir-los.

Font de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a experts, professionals i famílies.

Memòria, projecte o document on quedin reflectits els objectius i els criteris que es proposa la xarxa d'atenció a la infància de la població.

Actes de les reunions, jornades, o comissions que organitza la xarxa d'atenció a la infància de la població.

Bulletins que es distribueixen en els centres i els serveis de la població.

Recull (dossiers, materials de suport, publicacions, programes, etc.) elaborat pels professionals.

Estàndard: 35% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: cal tenir en compte que els professionals de la població que participen en les reunions de la xarxa ho fan de forma voluntària. Per tant, ja és molt l'interès que existeix i l'esforç que es realitza i s'ofereix implícitament una intenció de millorar la qualitat. Seria diferent que se sistematitzés el treball dels professionals en xarxa..

Àrea rellevant: **Indicador 2 del nivell del qualitat de la Xarxa**

Nom de l' indicador:

Organització de la Xarxa.

Justificació: es fa necessari preveure certs criteris que afavoriran l'adequat funcionament de la xarxa.

Tipus: De procés.

Criteris:

- La xarxa inclou professionals de diversos àmbits: educació, salut, serveis socials, justícia, oci i cultura.
- La xarxa inclou la participació de les famílies.
- La xarxa contempla una infraestructura que afavoreix la planificació, el control i el suport dels serveis i els centres que hi participen.

Definició de termes:

Els criteris que s'apliquen són els que segueixen:

- La participació de les famílies és el conjunt d'accions que duu a terme la xarxa per afavorir la participació de forma activa (implicant-se activament en les propostes i les decisions) de les famílies que empren els serveis de la població.
- La participació de professionals és el conjunt d'accions que endega la xarxa per afavorir la seva participació i implicació de forma activa.
- Hi ha diverses possibilitats d'estructura de funcionament, com: realització de reunions plenàries, existència d'un equip tècnic, jornades i trobades sistematitzades

per tractar diversos temes d'interès en una població, composició de grups de treball, etc.).

- «Infraestructura» fa referència a la forma d'organitzar-se amb els recursos dels quals es disposa perquè sigui eficaç.

Font de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a experts, professionals i famílies.

Memòria, projecte o document on es reflecteixin els aspectes organitzatius de la xarxa d'atenció a la infància de la població.

Documents, publicacions, pàgina web de la xarxa.

Estàndard: 35 % dels criteris es compleixen gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: les diverses fórmules organitzatives que es decideixen adoptar en cada context tindran a veure amb la quantitat d'experiència en aquest tipus de treball. Cal tenir en compte que els professionals de la població que participen en les reunions de la xarxa ho fan de forma voluntària; per tant, és ja molt l'interès que existeix i s'haurà de tenir en compte quant als possibles desviaments que es puguin donar en els resultats que s'obtinguin.

Àrea rellevant: **Indicador 3 del nivell del qualitat de la Xarxa**

Nom de l' indicador:

Avaluació del marc d'acció de la Xarxa.

Justificació: Cal avaluar les accions que la Xarxa endega per comprovar la utilitat de les seves accions.

Tipus: De procés.

Criteris:

- La xarxa reflexiona en relació amb els seus punts forts i febles.
- La xarxa avalua periòdicament les seves accions de forma interna i externa.
- La xarxa fa públiques les avaluacions internes i externes realitzades.

Definició de termes:

Els criteris que s'apliquen són els que segueixen:

- La reflexió és el conjunt d'accions, individuals o col·lectives, encaminades a plantejar-se l'actuació dels professionals que componen la «xarxa».
- En el pla d'avaluació s'inclouen tots els instruments i les mesures quantitatives i qualitatives que s'empren per afavorir la comprensió de qualsevol procés dinàmic que repercuteixen en un context, de forma sistematitzada i aplicable realment.
- La publicació de l'avaluació que es realitza pot fer-se de forma impresa o bé mitjançant la pàgina web de la xarxa.

Font de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a experts, professionals i famílies.

Memòria, projecte o document de la Xarxa d' Atenció a la Infància de la població on quedi reflectida la organització de comissions de treball amb l'objectiu de reflexionar, avaluar i la fórmula segons la qual s'ha fet pública aquesta reflexió i avaluació.

Actes de les reunions, jornades, etc.

Revisió de les publicacions que es realitzen.

Estàndard: 35% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: comptar amb un pla d'avaluació interna i externa afavoreix la comprensió dels factors que s'han de millorar per arribar al màxim nivell de qualitat, així com també facilita la realització de les tasques de cada programa, servei o professional.

Àrea rellevant: **Indicador 4 del nivell del qualitat de la Xarxa**

Nom de l' indicador:

Utilització del Finançament de la Xarxa.

Justificació: cal obtenir suport econòmic per part dels estaments públics que assegurí el bon funcionament de qualsevol centre, servei o programa que s'endegui.

Tipus: De procés.

Criteris:

- La xarxa utilitza el finançament públic de forma equitativa, harmònica i a favor de la inclusivitat i l'excel·lència envers la provisió dels diferents serveis i la comunitat.
- La xarxa realitza una avaluació interna i externa respecte de l'ús que es fa d'aquest finançament.
- La xarxa fa pública l'avaluació interna i externa.

Definició de termes:

Els criteris que s'apliquen són els que segueixen:

- Per utilitzar el finançament de equitativament, cal anar repartint de forma equilibrada i imparcial el suport econòmic rebut, de manera que es donin el canvis perquè tothom pugui utilitzar aquest finançament.
- També és necessari utilitzar el finançament de forma harmònica, és a dir, anar mantenint el suport econòmic d'una manera continuada i responsable durant tot el procés, compartint uns valors comuns prèviament acordats.
- Però a més cal anar comptant amb els fons públics de forma inclusiva, de manera que tots (tant qualsevol tipus de centre, servei o programa com els professionals, les famílies, les organitzacions de la comunitat, etc.) siguin considerats part integrant amb ple dret per accedir a les oportunitats que ofereix el finançament públic.
- Cal aconseguir l'excel·lència per mitjà d'un pla fiable, és a dir, amb objectius que siguin prou inclusius i amplis, portant a terme el ple potencial de cada part que integra la xarxa.
- L'avaluació interna és la que es fa dins del centre, el servei o el programa.
- L'avaluació externa és la que no es realitza des de dins del centre, el servei o el programa.

Font de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a experts, professionals i famílies.

Memòria, projecte o document de la Xarxa d' Atenció a la Infància de la població que reculli el finançament rebut i la seva utilització.

Anàlisi d'actes.

Anàlisi de pressupostos.

Estàndard: 35% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: La importància d'aquest indicador dependrà de la manera com s'empri el pressupost públic i de la quantitat de finançament que la Xarxa en rebí (o que no en rebí).

Àrea rellevant: **Indicador 5 del nivell del qualitat de la Xarxa**

Nom de l' indicador:

Valoració del procés i de l'impacte de la Xarxa.

Justificació: és important tenir en compte quin ha estat el procés en la gestió de la xarxa i en la seva posada en marxa i com valorar-ne alhora el resultat, és a dir l'impacte que

ha generat la seva creació i posada en marxa, tant en la mateixa població com la incidència a altres poblacions.

Tipus: De procés i de resultat.

Criteris:

- La xarxa valora el procés de la gestió de la seva implementació.
- La xarxa valora el procés de la seva posada en marxa.
- La xarxa detecta i analitza els elements problemàtics de la seva posada en marxa i els resultats obtinguts.
- La xarxa valora l'impacte que s'ha aconseguit en la població.
- La xarxa valora l'impacte aconseguit fora de la població.

Definició de termes:

Els criteris que s'apliquen són els que segueixen:

- Endegar i implementar una Xarxa comporta tenir en compte el procés seguit en la gestió d'aquesta (distribució de tasques, marcar objectius, organitzar personal, estructuració, etc.).
- Per posar en marxa una empresa com aquesta, cal valorar el procés que es va seguint al llarg del temps.
- Cal detectar un cop implementada, els elements problemàtics amb què s'han trobat, com per exemple el que s'esperaven aconseguir i el que s'han trobat en el procés, i els resultats obtinguts.
- Valorar l'impacte aconseguit en la població amb la creació de la xarxa implica avaluar quins aspectes positius s'han aconseguit, per exemple, el canvi de cultura d'infància per part de les famílies i dels professionals o la valoració de la coordinació dels professionals del mateix centre i amb professionals d'altres centres, etc.
- Cal també avaluar la incidència que té la xarxa fora de la població que s'estudia, en la creació d'altres xarxes que prenen el model i l'experiència de la ja creada.

Font de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a experts, professionals i famílies de la població.

Memòria, projecte o document de la Xarxa d'Atenció a la Infància de la població que reculli la valoració tècnica del procés i els resultats obtinguts.

Qüestionaris i/o entrevistes a experts, professionals i famílies d'altres poblacions on s'hagin creat Xarxes seguint el model de la de la població d'estudi.

Anàlisi d'actes.

Estàndard: 35% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: Valorar implica reflexionar envers el procés seguit i l'impacte aconseguit, la qual cosa ajuda a avaluar la qualitat del tipus de pràctica que s'ha dut a terme.

Àrea rellevant: **Indicador 6 del nivell del qualitat de la Xarxa**

Nom de l'indicador:

Satisfacció respecte la Xarxa.

Justificació: cal tenir molt en compte les opinions dels diversos clients i usuaris del context on s'ubiqui la xarxa respecte d'aquest Servei i la seva utilització.

Tipus: De resultats.

Criteris:

- Els professionals dels centres, els serveis i els programes avaluen positivament les accions de la xarxa.

- Les famílies avaluen positivament les accions de la xarxa.
- La comunitat avalua positivament les accions de la xarxa.

Definició de termes:

Els criteris que s'apliquen són els que segueixen:

- El fet de considerar que els professionals avaluen positivament les accions de les xarxes inclou diversos factors: el coneixement de l'existència de la xarxa, el coneixement per part dels professionals dels objectius de la xarxa, el coneixement de les tasques que es realitzen en el context mitjançant la xarxa, la implicació i la participació dels professionals en aquestes accions (publicacions, reunions, informacions, etc.) i la valoració positiva de la xarxa.
- Afirmar que les famílies avaluen positivament la xarxa té les següents implicacions: el coneixement de l'existència de la xarxa; el coneixement per part de les famílies dels objectius de la xarxa; el coneixement de les tasques que es realitzen en el context mitjançant la xarxa; la implicació i la participació dels professionals en aquestes accions (mitjançant publicacions, reunions, informacions, etc.) i la valoració positiva de la xarxa.
- El fet que la comunitat avalui positivament la xarxa porta implícit: el coneixement de l'existència de la xarxa, el coneixement dels objectius de la xarxa, el coneixement de les tasques que es realitzen en el context mitjançant la xarxa, la implicació i la participació de la comunitat en aquestes accions (publicacions, reunions, informacions, etc.) i la valoració positiva de la xarxa.

Font de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a experts, professionals i famílies.

Memòria, projecte o document de la Xarxa d' Atenció a la Infància de la població on es recullin enquestes de satisfacció dels professionals, famílies i tècnics.

Anàlisi d'actes.

Estàndard: 35 % dels criteris es compleixen gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: la importància d'aquest indicador està relacionada amb la valoració que la xarxa en faci.

Àrea rellevant: **Indicador 7 del nivell del qualitat de la Xarxa**

Nom de l' indicador:

Millora per part de la Xarxa.

Justificació: Caldria saber si la Xarxa porta a terme mesures encaminades a millorar les seves accions, a partir de les valoracions obtingudes.

Tipus: De resultat.

Criteris:

- La xarxa promou accions encaminades al coneixement de les seves tasques per part dels usuaris de la població.
- La xarxa reflexiona sobre diverses possibilitats de millora.
- La xarxa endega i implementa estratègies de millora.
- La xarxa avalua la seva implementació, de forma interna i externa.
- La xarxa fa públiques les mesures que endega.

Definició de termes:

Els criteris que s'apliquen són els que segueixen:

- S'entén que si la Xarxa promou certes accions (mitjançant qüestionaris, enquestes, programes als mitjans públics, etc.) per procurar que la població conegui les

iniciatives que aquest servei realitza ja existeix un interès que portarà al procés de reflexió envers les accions que es realitzen.

- Si la xarxa, un cop recull les opinions de la població, reflexiona, pensa, fa autocrítica, etc., al voltant de les tasques endegades, podrà arribar a pensar a modificar els punts febles de les propostes realitzades.
- Si, a més, la xarxa intenta millorar els punts febles aportant millores i implementant-les, existirà un interès a endegar noves mesures que milloraran les seves accions.
- I si, a més, ho comunica a la població fent públiques les accions i les mesures endegades, hi haurà una reciprocitat entre el servei i els usuaris, que alhora propiciarà la comunicació i la millora de la qualitat de participació.

Font de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a experts, professionals i famílies.

Memòria projecte o document de la Xarxa d' Atenció a la Infància de la població on es recullen enquestes de satisfacció dels professionals, famílies i tècnics.

Anàlisi d'actes.

Estàndard: 35 % dels criteris es compleixen gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: la importància d'aquest indicador dependrà de la cultura relativa a les necessitats de canvi sobre la qual es tingui experiència en el context.

Dimensió 4: El nivell de qualitat de les Pràctiques educatives de 0-3 anys en els Centres/Serveis/Programes de la població.

<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA</u>	
<u>Indicador 1 : El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l' infant</u>	
CRITERIS:	Utilització de rutines quotidianes, respectant les necessitats i el ritme de cada infant.
	Pràctica en jocs simbòlics, motors, i ús de regles.
	Pràctica de la motricitat fina i grossa.
	Us de diversos llenguatges (verbal, corporal, plàstic, musical, matemàtic)
	Cura en els moments d'arribada i sortida de l' infant.
	Acompanyament de les vivències de la separació.
	Acompanyament i cura per la pròpia autonomia de l' infant.
	Oferiment a l' infant d'un lloc actiu.
	Cura de l'autoestima de l' infant i de la pròpia gestió d'emocions.
	Establiment d'interaccions positives amb altres infants.
	Establiment d'interaccions positives amb adults.
	Sosteniment adequat de les interaccions establertes.
Preocupació per la continuïtat de l' infant en el Centre/Servei/Programa.	
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA</u>	
<u>Indicador 2 : El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais (interns i externs) adequats per garantir el desenvolupament òptim de l' infant</u>	
CRITERIS:	Estructuració de l'ambient material tenint en compte la llibertat i la seguretat de l' infant.
	Estructuració i preparació dels espais interns i externs.
	Utilització de mobiliari adequat a les necessitats de l' infant i de l'adult (famílies i professionals).
	Selecció, organització, disposició i cura del material i objectes presents al Centre/Servei/Programa.
	Aprofitament dels recursos locals i materials de la comunitat en benefici de l' infant.

<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA</u>	
<u>Indicador 3 : El Centre/Servei/Programa facilita el vincle amb les famílies</u>	
CRITERIS:	Preparació del pre- ingrés de l ' infant i de la seva família (pla d' acollida al Centre/Servei/Programa).
	Gestió de les transicions diàries sistema familiar- infant.
	Acompanyament de les vivències de la separació sistema familiar- infant.
	Priorització del secret professional.
	Establiment d'estratègies que facilitin una adequada relació de confiança amb el sistema familiar.
	Preparació i acompanyament de la família i de l' infant per a la fi de l'estada al Centre/Servei/Programa.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA</u>	
<u>Indicador 4 : El Centre/Servei/Programa facilita suport a les famílies en tasques de criaça i educació de l' infant</u>	
CRITERIS:	Procuració d'espais i de temps compartits amb les famílies.
	Dinamització de trobades amb les famílies dins del centre/servei/programa a partir de xerrades, conferències, etc.
	Publicació de llibrets, documents, articles.
	Previsió d'entrevistes i tutoritzacions sistemàtiques amb les famílies.
	Elaboració d'informes de seguiment de l' infant, comentant-los amb les famílies.
	Facilitació del contacte amb especialistes de diversos àmbits.
	Integració de les famílies en la Comunitat des del Centre/Servei/Programa.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA</u>	
<u>Indicador 5 : Els Professionals, les Famílies i la Comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat</u>	
CRITERIS:	Els professionals del Centre/Servei/Programa avaluen positivament l'evolució de l' infant.
	Les famílies avaluen positivament la tasca que realitza el Centre/Servei/Programa per afavorir l'educació de l' infant.
	La comunitat avalua positivament les accions del Centre/Servei/Programa per promoure l'educació de l' infant.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA</u>	
<u>Indicador 6 : El Centre/Servei/Programa es proposa estratègies de millora</u>	
CRITERIS:	El Centre/Servei/Programa reflexiona envers els elements problemàtics amb que s'ha trobat en l'educació de l' infant.
	El Centre/Servei/Programa endega i implementa estratègies de millora.
	El Centre/Servei/Programa avalua les accions implementades.
	El Centre/Servei/Programa fa públiques les mesures que endega.

Dimensió 4: LA QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES

Definició dels objectius de qualitat de la 4ª Dimensió:

L'infant de 0 a 3 anys és una persona que té capacitats extraordinàries, ja des del mateix moment de néixer. El nadó apareix com un ésser amb unes possibilitats potencials afectives, perceptives, sensorials, motores i socials. El bebè és capaç de mostrar facultat per aprendre i està predisposat a interactuar amb el seu entorn proper.

Actualment, l'infant està habituat a deixar la llar, el seu lloc segur, en moments en què encara és molt fràgil, integrant-se a un ritme veloç en diversos ambients, no coneguts

per a ell, que es fan estranys i susceptibles de perills diversos. També comença a una tendra edat a establir vincles de relacions que fins fa pocs anys eren impensables, interaccionant amb molts diversos objectes (materials o persones): altres adults, infants de diverses edats evolutives, etc., persones que tindran per a ell un sentit diferent, un sentit que s'hauria de pretendre que fos ric, segur i fiable.

El desenvolupament i l'aprenentatge dels infants és, per tant, inseparable del medi sociocultural en el qual viuen. Des que neixen, els infants van impregnant-se de les perspectives de les pràctiques socials amb l'ajut dels altres. Com afirma Rogoff (1993: 242, 244-245, 250-251):

El desarrollo cognitivo consiste en llegar a descubrir, entender y manejar problemas concretos, ampliando los instrumentos intelectuales heredados de las generaciones anteriores y los recursos sociales que proporcionan otras personas [...]. Más que considerar que el niño se desarrolla espontáneamente, yo he defendido que el desarrollo humano se canaliza a través de cursos específicos por medio de las actividades socioculturales de los individuos y sus compañeros sociales [...]. Utilizando las herramientas sociales para lograr determinadas metas y solucionar problemas culturalmente definidos, adaptan las tradiciones y acuerdos que constituyen las instituciones, normas y tecnologías de su comunidad [...]. Como participantes en la actividad sociocultural y como personas que usamos las definiciones sociales de las metas intelectuales y técnicas, las damos por sabidas, salvo que tengamos la oportunidad de observarlas desde un punto de vista que implica tomar una cierta distancia respecto de nuestra propia sociedad [...]. El propio deseo de los niños a participar en actividades en curso y de aumentar su comprensión es esencial para su aprendizaje en el contexto social. Los niños observan, participan e intervienen activamente en las actividades sociales, adquiriendo determinadas destrezas y progresando en su comprensión de las situaciones. Desde la más tierna infancia, los niños buscan y comparten el significado con sus cuidadores y otros compañeros [...]. Alrededor del mundo, la participación guiada caracteriza las formas en que la sociedad organiza la actividad del niño y los compromisos sociales, con diferencias importantes entre las lecciones que los niños han de aprender y la naturaleza específica de esas formas de organización y compromisos sociales [...]. La metáfora del "aprendiz" hace hincapié en el papel activo del niño cuando aprende las lecciones de su cultura a través de la participación guiada, con compañeros más hábiles [...]. La investigación que examina la relación entre la participación guiada adulto- niño y el desarrollo de los niños resalta la importancia de lograr un centro compartido de atención, teniendo en cuenta la participación de éstos y la guía social desde la que el niño amplía su perspectiva [...]. He intentado tratar este tema de la creatividad resaltando el papel activo de los niños y de sus compañeros sociales en la participación guiada, ya que éstos buscan información, manejan y utilizan la guía social y los acuerdos de la sociedad. Los niños contribuyen de una manera importante al despliegue de la interacción social; también, como clase, contribuyen a las prácticas sociales de la sociedad. Rogoff, B. (1993, pp. 242, 244, 245, 250,251).

Atès que l'infant va construir la seva personalitat en un procés dinàmic de relacions i interaccions, els diversos ambients o entorns de relació permetran anar confirmant aquest teixit social pel qual l'infant anirà creixent i construint- se. Aquests teixits seran possibles gràcies als vincles establerts amb els pares, els professionals i els iguals.

Ara bé, aquestes relacions impliquen que el professional tingui respecte cap a la família de l'infant, sabent quin és el seu rol. També implica que el centre, el servei o el programa on és confiat l'infant sigui prou honest amb els dispositius que posa en marxa per atendre tant l'infant com el sistema familiar que l'acompanya. Per «sistema familiar» s'entén el conjunt de persones que envolten l'infant: mare, pare, germans, avis, cangurs, etc., i que d'una manera directa n'influeixen en l'educació i l'evolució. La relació amb les famílies és bàsica atès que l'educació dels infants és precisament una competència que cal ser compartida pels pares i els professionals docents i d'altres àmbits que atenen la criatura. Els primers responsables de l'educació dels fills són els

pares; els centres, els serveis i els programes adreçats a l'infant i a les seves famílies fan de suport per vetllar, compartir i acompanyar l'infant i les famílies en aquest procés.

Cal, doncs, establir relacions i vincles estables i de qualitat entre un entorn, el familiar, i l'altre, el centre educatiu. Ambdós tenen un objectiu que els uneix i és el fet d'anar teixint de forma dinàmica i activa mesures adients que ajudin en la formació i l'evolució de la criatura. El fet d'adoptar criteris comuns és fonamental per aconseguir de forma coherent línies d'actuacions eficaces, obertes, diverses i reflexives que afavoreixin el creixement de l'infant, amb la qual cosa se li ofereix seguretat i estabilitat emocional i afectiva que ens ajuda a aconseguir el seu benestar i autonomia. Això dona lloc també a enriquir les relacions entre els dos contextos, el familiar i l'institucional i ofereix la possibilitat d'intercanviar maneres d'actuació, punts de vista, solucions diverses i debats temàtics d'interès per ambdós agents, el familiar i l'institucional.

Amb aquest caràcter obert, dinàmic i reflexiu es proposen aquests indicadors i criteris d'aplicació, una eina que pretén ajudar tant en l'avaluació interna com externa del centre, el servei o el programa, i que pot portar a replantejar-se vies de millora i a endegar línies d'actuació diverses.

Per assegurar un adequat funcionament en els ambients en els quals assisteix la criatura, es fa necessària una avaluació constant dels aspectes que influeixen en el desenvolupament i l'aprenentatge, i amb aquest objectiu s'han proposat aquests criteris d'avaluació, com a eina psicossocioeducativa per al conjunt de serveis, centres i programes que acullen infants de 0 a 3 anys i les seves famílies.

Segons el currículum d'Educació Infantil del nostre entorn, es concreta un seguit de capacitats –competències– que s'han d'assolir en finalitzar aquesta etapa de 0 a 6 anys en qualsevol centre educatiu:

- Progressar en el coneixement i el domini del seu cos i de les seves possibilitats adquirint hàbits bàsics de salut i benestar.
- Assolir el grau de seguretat afectiva i emocional que correspon al seu moment maduratiu i anar-se formant una imatge positiva d'ells mateixos i dels altres.
- Comportar-se d'acord amb uns hàbits i unes normes que els portin cap a una autonomia personal i cap a una col·laboració amb el grup social.
- Observar i explorar l'entorn immediat amb una actitud de curiositat i respecte, identificant característiques i propietats significatives dels elements que el conformen i apreciand-los positivament manifestacions artístiques i culturals adients amb la seva edat.
- Discriminar, relacionar i retenir dades sensorials.
- Establir relacions entre els objectes aplicant les estructures del pensament intuïtiu, elaborant una primera representació mental de l'espai i, a partir de les pròpies vivències, una representació mental del temps.
- Representar i evocar aspectes de la realitat viscuda, coneguda o imaginada i expressar-los mitjançant les possibilitats simbòliques que els ofereix el joc i altres formes de representació.
- Comunicar-se i expressar-se de forma ajustada als diferents contextos i situacions de comunicació habituals per mitjà dels diversos llenguatges: corporal, verbal, gràfic, plàstic, musical i matemàtic.
- Conèixer, mitjançant la participació en manifestacions culturals, tradicionals i folklòriques, signes d'identitat propis de Catalunya.

Aquestes competències que s'han d'assolir cal tenir-les en compte en les pràctiques educatives que es porten a terme en els centres, els serveis i els programes que s'adrecin a aquesta població i caldrà, per tant, avaluar de manera interna i externa la qualitat de les pràctiques educatives que s'assoleixen. Per tant, els indicadors que es proposen en aquesta dimensió volen donar resposta pràctica a aquestes mesures.

En aquesta quarta dimensió es distribueixen sis indicadors de qualitat, amb els seus sis criteris:

El primer i el segon indicadors fan referència a la manera com el centre, el servei o el programa facilita els mitjans (educatius, emocionals i materials) que ajuden al desenvolupament, l'aprenentatge i la socialització de l'infant.

El tercer i el quart indicadors tenen en compte la participació i l'assessorament de les famílies de l'infant, així com dels agents que influeixen a la criatura des del sistema familiar.

El cinquè i el sisè indicadors volen mesurar tant el nivell de satisfacció com les estratègies de millora que s'endeguen des del centre, el servei o el programa.

Àrea rellevant: [Indicador 1 del nivell del qualitat de les pràctiques educatives del centre/servei/programa.](#)

Nom de l' indicador:

El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i la socialització de l'infant.

Justificació: cal assegurar-se que l'infant adquireix els hàbits d'autonomia, el coneixement del seu propi cos i la noció d'identitat en aquesta etapa evolutiva, i tenir en compte que estableixi interaccions amb els seus iguals i amb adults.

Tipus: De procés i de resultat.

Criteris:

- Utilització del rutines quotidianes (cura d'un mateix, menjar, dormir, neteja, esfinters, relació amb d'altres iguals i amb adults), respectant les necessitats i el ritme de cada infant.
- Pràctica en jocs simbòlics, motors, i ús de regles.
- Pràctica de la motricitat fina i grossa.
- Us de diversos llenguatges (verbal, corporal, plàstic, musical, matemàtic).

- Cura en els moments d'arribada i sortida de l' infant.
- Acompanyament de les vivències de la separació.
- Acompanyament i cura per la pròpia autonomia de l' infant.
- Oferiment a l' infant d'un lloc actiu.
- Cura de l'autoestima de l' infant i de la pròpia gestió d'emocions.

- Establiment d'interaccions positives amb altres infants.
- Establiment d'interaccions positives amb adults.
- Sosteniment adequat de les interaccions establertes.

- Preocupació per la continuïtat de l' infant en el Centre/Servei/Programa.

Definició de termes:

Els criteris proposats es poden subdividir en quatre subapartats quedant vinculats d'ela següent manera:

- Acompanyament cognitiu i de la pròpia autonomia.

En aquest subgrup s'engloben els quatre primers criteris. Cal pensar que tota criatura necessita que s'adapti l'organització tant com sigui possible a les seves particularitats, els seus ritmes, els seus temps i les seves possibilitats. Cal, doncs, ajustar els ritmes diaris als ritmes psicològics propis de cada persona (menjar, dormir, control d'esfínters, moviment, etc.), és a dir, mirar per l'equitat i no voler tractar tots els infants de la mateixa manera. Partint de les necessitats i les preferències de cadascun, sense oblidar les maneres de fer familiars, es pot arribar a permetre interactuar a cadascú en el medi amb les persones, els objectes i els ambients proposats. Així es reforça la qualitat dels vincles que es van construint entre infant i adults. Es tracta de veure que tots som similars però alhora diferents. Els eixos que es consideren rellevants per aconseguir-ho fan referència, doncs, als quatre primers criteris.

- Acompanyament emocional.

Aquí agruparem els criteris 5, 6, 7, 8 i 9, tenint clar que el que es pretén és acompanyar l'infant durant la seva estada en el centre, valorant els criteris que s'estableixen com a prioritaris en aquesta etapa evolutiva, concretament:

- Els moments d'arribada i sortida de l'infant en el centre, el servei o el programa són moments molt delicats on caldrà estar atents a les reaccions i les situacions que es provoquin, per evitar moments angoixants innecessaris. Per això, serà fonamental l'escolta dels professionals, així com la sensibilitat que es mostri en percebre aquestes situacions i donar-hi solucions efectives.
- Acompanyament de les vivències de la separació creades en els moments d'arribada i durant l'estada en el centre, el servei o el programa, en què caldrà ajudar l'infant a viure positivament l'allunyament dels familiars durant la seva estada i a contenir les emocions que sorgeixin.
- Acompanyament i cura de l'autonomia de l'infant, des dels àmbits físic, cognitiu i emocional fins a procurar sostenir les emocions que esdevenen dels dits hàbits (per exemple, fins a aconseguir un correcte control dels esfínters sorgeixen un munt d'inseguretats, ansietats, pors, etc. als quals l'infant ha de fer front acompanyat d'un adult procurant descarregar emocions angoixants).
- Oferiment d'un lloc actiu a l'infant, que permeti a la criatura ser actor actiu en les situacions d'interacció amb l'adult, amb els altres infants i amb les activitats i el material de treball: oferint-li un lloc que li permeti la pròpia afirmació, sostenint la pròpia autonomia i encarant-lo amb els límits de la realitat i dels altres, cosa que contribueix a sostenir els processos d'individualització psíquica.
- Autoestima i gestió d'emocions, acompanyant el professional l'infant en els processos de les seves vivències emocionals, contenint-lo, donant-li seguretat i protecció, sostenint la presa de consciència d'ell mateix i dels seus límits, del seu cos, de les seves característiques, de les seves emocions, dels seus gustos, etc., amb respecte a si mateix i als altres.
- Acompanyament en l'establiment de vincles amb altres (tant iguals com adults) i sostenint adequadament les interaccions que es van establint progressivament, acollint les emocions de l'infant, de forma calmada, segura i previsible per part de l'adult.
- Acompanyament en el procés d'estada en el centre, el servei o el programa, oferint per part del centre certa estabilitat dels professionals de referència de la criatura (cal

tenir en compte que la seguretat psíquica dels vincles que es van establir entre infant i adult passa per un procés d'adaptació d'ambdues parts, que es pot aconseguir amb una continuïtat donant estabilitat a les emocions de l'infant), coherència en els pràctiques (que garanteixi una seguretat tant a l'infant com a la seva família) i continuïtat en les interaccions fruit d'una reflexió continuada i conjunta dels diversos entorns de desenvolupament de la criatura, la família i el centre.

Font de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a professionals i a famílies.

Projecte educatiu de Centre/Servei/Programa que reculli els aspectes psicoeducatius.

Pla d'acollida del Centre/Servei/Programa.

Observació de la pràctica educativa del Centre/Servei/Programa.

Estàndard: 80% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: Cal tenir en compte que hi ha moltes maneres de fer, però es tracta de buscar un equilibri entre la gran varietat de pràctiques educatives i les exigències que ens hem de proposar per oferir un adequat benestar i un correcte desenvolupament dels infants.

Àrea rellevant: **Indicador 2 del nivell del qualitat de les pràctiques educatives del centre/servei/programa.**

Nom de l'indicador:

El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais (interns i externs) adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'infant.

Justificació: cal tenir cura de l'ambient, els espais (interns i externs), el mobiliari i el material que estarà a l'abast de l'infant, de les famílies i dels professionals del centre, el servei o el programa, procurant que tingui la màxima qualitat possible.

Criteris:

- Estructuració de l'ambient material tenint en compte la llibertat i la seguretat de l'infant.
- Estructuració i preparació dels espais interns i externs.
- Utilització de mobiliari adequat a les necessitats de l'infant i de l'adult (famílies i professionals).
- Selecció, organització, disposició i cura del material i objectes presents al Centre/Servei/Programa.
- Aprofitament dels recursos locals i materials de la comunitat en benefici de l'infant.

Definició de termes:

- En l'estructuració de l'ambient material tenint en compte la llibertat i la seguretat de l'infant, cal:
  - Assegurar la llibertat de moviments i garantir un espai adequat en funció dels nivells de desenvolupament dels infants i de la seva activitat.
  - Seleccionar un material i uns espais de seguretat que permetin respectar les posicions motrius que l'infant domina sense restringir-ne els moviments, i crear límits de seguretat interns i externs.
  - Gestionar els factors ambientals (sonors, visuals, perceptius i tàctils) tenint en compte les activitats realitzades preservant el benestar de les criatures.
  - Preparar l'espai evitant el màxim de prohibicions.

- Tenir cura de l'estètica dels espais. Per a la decoració i les informacions, cal que el centre, el servei o el programa disposi de visualitzacions funcionals i accessibles a tothom, que atenguin la diversitat cultural i de valors.
- Estructuració i preparació dels espais interns i externs, englobant els següents aspectes:
  - Tenir cura de la neteja.
  - Garantir la presència de l'adult per assegurar la seguretat física i psíquica dels infants, amb una mirada respectuosa i gens invasiva.
  - Oferir espais de «refugi» als infants.
  - Respectar els diversos espais d'activitat dels infants.
  - Condicionar tant els espais interns com els externs amb seguretat.
- Utilització de mobiliari adequat a les necessitats de l'infant i dels adults (les famílies i els professionals), ajustat a les necessitats de moviment que l'edat requereix, oferint llocs de refugi als infants i llocs de trobada amb altres iguals i amb adults.
- Selecció, organització, disposició i cura del material i els objectes presents al centre, el servei o el programa, oferint:
  - Objectes en bon estat.
  - Material de diversa índole que faciliti el joc simbòlic (nines, famílies d'animals, disfresses, oficis, etc.).
  - Contes, jocs de construcció, etc., diversificats (colors, formes, mides, pesos, de diverses cultures, etc.).
  - Facilitar altres materials adients per atendre l'infant i les seves famílies.
  - Selecció dels objectes i el material per part dels professionals del centre, el servei o el programa: de forma accessible tenint en compte les capacitats motrius dels infants i atenent la diversitat; en nombre suficient per a tots, en funció dels interessos i els nivells de desenvolupament de les criatures; que facin possible desenvolupar diversos tipus d'activitat amb el mateix material.
  - Reajustament, per part del professional, del material durant l'activitat, en funció dels interessos i els projectes dels infants.
- Aprofitament dels recursos locals i materials de la comunitat en benefici de l'infant: biblioteques, ludoteques, parcs, zones de vianants, botigues, mercats, fires, casals d'avis, etc.

Font de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a professionals i a famílies.

Projecte educatiu de Centre/Servei/Programa que recull els aspectes d'organització espacial i material.

Observacions de les pràctiques educatives del Centre/Servei/Programa.

Estàndard: 60% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: cal tenir en compte que és bàsic intentar reunir el màxim de condicions del material, els espais i els ambients que afavoreixin les pràctiques educatives adreçades a l'infant per tal de potenciar-ne el desenvolupament.

Àrea rellevant: Indicador 3 del nivell del qualitat de les pràctiques educatives del centre/servei/programa.

Nom de l' indicador:

El Centre/Servei/Programa facilita el vincle amb les famílies.

Justificació: acollir un infant de 0 a 3 anys en un centre, un servei o un programa porta implícita l'acollida de la seva família. Per això, cal preveure una adequada organització que ajudi a gestionar els moments de les trobades entre les famílies i els professionals, i el procés d'adaptació d'ambdós, acompanyats amb la confiança, la comunicació i el respecte que comporta.

Tipus: De procés i de resultat.

Criteris:

- Preparació del preingrés de l'infant i de la seva família (pla d'acollida al centre, el servei o el programa).
- Gestió de les transicions diàries entre el sistema familiar i l'infant.
- Acompanyament de les vivències de la separació entre el sistema familiar i l'infant.
- Priorització del secret professional.
- Establiment d'estratègies que facilitin una adequada relació de confiança amb el sistema familiar.
- Preparació i acompanyament de la família i de l'infant per a la fi de l'estada al centre, el servei o el programa.

Definició de termes:

- Cal que el centre, el servei o el programa prevegi una estratègia per preparar l'acollida de l'infant i de la seva família, per procurar respondre adequadament a les necessitats de la criatura i a les de la seva família, reajustant els dispositius que s'endeguin des del centre, el servei o el programa a partir de l'avaluació de les necessitats d'uns i d'altres i d'una continuada reflexió.
- Les separacions diàries entre els pares i l'infant requereixen una estratègia reflexiva per part del centre, el servei o el programa que tingui en compte les separacions i els retrobaments entre l'infant i els professionals i els altres infants promovent intercanvis significatius entre tots els actors implicats, a fi d'acompanyar la transició d'un sistema (el familiar) a un altre (l'escolar o institucional). Aquest trànsit d'un sistema a un altre, d'unes persones a unes altres, ha de procurar la seguretat psicoafectiva de l'infant i de la seva família.
- A més de gestionar aquestes transicions, implica també acompanyar les vivències psíquiques de la separació de les famílies i de l'infant, tenint en compte les emocions que comporta, i que els professionals del centre, el servei o el programa han d'escoltar per teixir interaccions i vincles de qualitat.
- El secret professional implica prohibir divulgar i revelar informacions entre l'espai íntim i el públic en l'exercici de la professió, excepte en els casos en que sigui legalment obligatori, per salvaguardar la seguretat col·lectiva i el respecte. Per això, cal que el centre, el servei o el programa endegui estratègies que garanteixin el secret professional, a partir d'una reflexió conjunta entre els professionals i els organismes que hi estiguin implicats.
- Cal que el centre, el servei o el programa endegui estratègies per anar teixint i consolidant una relació de confiança amb les famílies, amb l'objectiu comú d'oferir amb qualitat el màxim benestar a l'infant de forma individualitzada en cada moment concret, partint de la responsabilitat d'ambdós sistemes, el familiar i l'institucional.

- Gestionar la transició a un altre centre implica acompanyar i sostenir l'infant i les famílies i contenir les emocions i angoixes –implícites en qualsevol transició–, de la forma més serena possible.

Font de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a professionals i a famílies.

Pla d'acollida del Centre/Servei/Programa.

Observacions directes en el Centre/Servei/Programa.

Estàndard: 80% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: cal tenir un objectiu comú entre professionals del centre, el servei o el programa i les famílies: la recerca del benestar de les criatures. Com més qualitat s'ofereixi en les relacions que ajuden a establir i mantenir el vincle entre professionals i famílies, més s'incidirà positivament en el benestar de l'infant.

Àrea rellevant: **Indicador 4 del nivell del qualitat de les pràctiques educatives del centre/servei/programa.**

Nom de l'indicador:

El Centre/Servei/Programa facilita suport a les famílies en tasques de criança i educació de l'infant.

Justificació: les famílies necessiten temps, espais i acompanyament en la tasca que comporta educar conjuntament un infant. Per això, el centre, el servei o el programa ha de preveure estratègies que ajudin a anar construint els vincles per facilitar la interacció entre els dos sistemes amb l'objectiu de procurar el benestar de les criatures.

Criteris:

- Procuració d'espais i de temps compartits amb les famílies.
- Dinamització de trobades amb les famílies dins el centre, el servei o el programa a partir de xerrades, conferències, etc.
- Publicació de llibrets, documents, articles, etc. per part del centre, el servei o el programa.
- Previsió d'entrevistes i tutoritzacions sistemàtiques amb les famílies.
- Elaboració d'informes de seguiment de l'infant, que es comenten amb les famílies.
- Facilitació del contacte amb especialistes de diversos àmbits.
- Integració de les famílies en la comunitat des del centre, el servei o el programa.

Definició de termes:

- Cal oferir a les famílies veritables espais d'interacció per compartir dubtes, angoixes, alegries, etc., en els quals se sentin veritablement acollides i cuidades; els professionals del centre, el servei o el programa han d'oferir els temps precisos en cada cas.
- Per anar construint relacions de confiança i vincles positius, cal donar espai a les necessitats de les famílies mitjançant trobades on interactuïn, intercanviant experiències, necessitats, propostes, elaborant conjuntament espais de relació que donaran vida a aquest nou sistema creat, unit per una causa comú: el benestar de l'infant. Per això, cal dinamitzar continuadament trobades on participin d'una manera activa, a partir de xerrades, conferències, seminaris, grups d'educació compartida, etc.
- Per donar sentit profund i consolidar les trobades i les participacions de les famílies, es proposa que el centre, el servei o el programa creï llibrets, documents, articles, etc. que recullin estratègies i suggeriments sobre els temes que preocupen i interessin les famílies. També es contempla la possibilitat de la participació activa

de les famílies en aquestes publicacions, a partir de vivències, experiències i preocupacions.

- Cal sistematitzar un seguit d'entrevistes individuals i grupals amb les famílies per comentar l'evolució del seu fill en el centre, el servei o el programa, així com tutoritzacions quan ho requereixin tant les famílies com els professionals.
- L'elaboració d'informes de seguiment és una eina necessària per avaluar el progrés de l'infant durant l'estada en el centre, el servei o el programa, però a més es fa necessari un intercanvi presencial per comentar-los directament amb les famílies, cosa que permet que puguin expressar els seus dubtes d'una manera directa als professionals.
- Cal acompanyar a les famílies del centre, el servei o el programa a contactar amb especialistes de diversos àmbits, gestionar-ne el suport directe en els casos que sigui necessari i derivant-les a altres especialistes quan calgui.
- Es preveu que el centre, el servei o el programa informi a les famílies dels esdeveniments locals culturals i socials, per integrar-les en les comunitat, així com que faciliti els intercanvis amb famílies d'altres centres, serveis o programes.

Font de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a professionals i a famílies.

Projecte de centre del Centre/Servei/Programa.

Observacions directes en el Centre/Servei/Programa.

Estàndard: 60% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: cal que el centre, el servei o el programa ofereixi espais, temps i elements que facilitin les trobades amb les famílies i entre les famílies del centre, integrant-les en la comunitat, per a l'establiment d'interaccions significatives entre les dites famílies i la comunitat, amb el compromís de crear una xarxa de relacions i vincles de qualitat, que beneficiaran el benestar de l'infant.

Àrea rellevant: **Indicador 5 del nivell del qualitat de les pràctiques educatives del centre/servei/programa.**

Nom de l' indicador:

Els Professionals, les Famílies i la Comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat.

Justificació: es fa necessari avaluar la qualitat de la satisfacció dels diversos actors dels sistemes que configuren el teixit que acompanya el procés educatiu de l'infant.

Tipus: De resultat.

Criteris:

- Els professionals del centre, el servei o el programa avaluen positivament l'evolució de l'infant.
- Les famílies avaluen positivament la tasca que realitza el centre, el servei o el programa per afavorir l'educació de l'infant.
- La comunitat avalua positivament les accions del centre, el servei o el programa per promoure l'educació de l'infant.

Definició de termes:

- La valoració que realitza el professional del centre, el servei o el programa és de gran fiabilitat i vàlidesa com a actor directament implicat en la tasca psicopedagògica adreçada a l'infant i a les seves famílies.

- La valoració que realitza la família està directament inserida en la veritable evolució del fill, i cal tenir molt en compte la seva avaluació respecte de l'acompanyament psicopedagògic que considera que reben.
- La comunitat avalua d'una manera objectiva les accions que considera de qualitat que s'endeguen des del centre, el servei o el programa.

Font de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a tècnics, professionals i a famílies.

Memòria o pla de Centre/Servei/Programa on es recullin enquestes de satisfacció dels professionals, famílies i tècnics.

Pla d'avaluació interna i externa del Centre/Servei/Programa.

Observacions directes en el Centre/Servei/Programa.

Estàndard: 80% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: cal que el centre, el servei o el programa ofereixi accions que ajudin a avaluar la seva actuació, per facilitar la reflexió i la proposta de millores d'actuació.

Àrea rellevant: **Indicador 6 del nivell del qualitat de les pràctiques educatives del centre/servei/programa.**

Nom de l' indicador:

El Centre/Servei/Programa es proposa estratègies de millora.

Justificació: un cop avaluada la satisfacció dels diversos actors dels sistemes que configuren el teixit que acompanya el procés educatiu de l'infant, cal reflexionar i implementar estratègies de millora del centre, el servei o el programa, avaluar-les i fer-les públiques.

Tipus: De resultat.

Criteris:

- El centre, el servei o el programa reflexiona envers els elements problemàtics amb què s'ha trobat en l'educació de l'infant.
- El centre, el servei o el programa endega i implementa estratègies de millora.
- El centre, el servei o el programa avalua les accions implementades.
- El centre, el servei o el programa fa públiques les mesures que endega.

Definició de termes:

- La reflexió és una mesura necessària per millorar la qualitat del centre, el servei o el programa, i prèvia per iniciar qualsevol estratègia de millora. La reflexió conjunta i compartida per la totalitat d'actors que configuren el sistema (professionals, famílies, experts i comunitat) es fa necessària per avançar cap a una veritable millora de la qualitat de la xarxa que es va teixint en qualsevol població.
- Cal anar més enllà i, a més de proposar noves estratègies que millorin les pràctiques psicopedagògiques, cal posar-les en pràctica, recollint l'experiència prèvia i avançant cap al futur, tenint en compte les repercussions i l'impacte que suposaran els canvis endegats.
- Per això, i tenint en compte aquest impacte, caldrà avaluar aquestes noves accions implementades, fent balanç dels punts forts i dels punts febles.
- Per comptar amb tots els actors que intervenen en aquesta missió i amb la resta de la població caldrà publicar les estratègies i les mesures implementades i els seus resultats.

Font de dades:

Qüestionaris i/o entrevistes a tècnics, professionals i a famílies

Memòria o pla de Centre/Servei/Programa que reculli les propostes de millora endegades i les mesures adoptades.

Observacions directes en el Centre/Servei/Programa.

Estàndard: 60% dels criteris es compleix gairebé sempre o freqüentment.

Comentaris: cal que el centre, el servei o el programa ofereixi un pla de millora que contempli l'avaluació continuada de les noves accions endegades, i que les publiqui.

5.5.4. Anàlisi de les dades recollides

Les dades es van recollir a través de qüestionaris dissenyats a partir del sistema d'indicadors. Ara bé, les dades també poden recollir-se a partir de l'anàlisi d'actes de treball, dels plans o de les memòries del centres i serveis i d'observacions, tal com hem anat especificant en cada indicador en l'apartat anterior.

En aquesta recerca, per afrontar l'anàlisi de les dades recollides de la mostra que va respondre els qüestionaris, vam fer servir l'assistència del paquet estadístic SPSS. Aquest programa informàtic ha estat utilitzat perquè és el que actualment aporta més resultats en mostres petites i és el més emprat en la investigació psicosocioeducativa.

A partir dels resultats obtinguts amb la mostra, es van categoritzar els criteris corresponents als indicadors de cada dimensió, i es va traspasar la informació recollida en la mostra, per poblacions i centres, i per cada un dels professionals que havien respost el qüestionari. Tenint en compte la resposta tancada amb escala de Likert als qüestionaris, es va donar un valor de 4 a 1, on 4 corresponia a «molt» o «gairebé sempre», 3 corresponia a «freqüentment», 2 corresponia a «poc» o «algunes vegades» i 1 a «gens» o «gairebé mai».

També es va realitzar un buidatge de les aportacions que la mostra assenyalava en els qüestionaris, a partir dels seus comentaris i de les entrevistes realitzades amb les directores dels centres (de Sant Feliu de Llobregat, de Castelldefels i de Terrassa), i de les visites als centres.

Es va realitzar una anàlisi doble, vam creuar les dades qualitatives i estadístiques, que es van analitzar conjuntament. L'anàlisi estadística conté totes les preguntes realitzades en els qüestionaris, i es van buidar en el programa a partir de les categories prèviament dissenyades, que tenien relació amb les pròpies preguntes efectuades. Després de bolcar les respostes en el programa estadístic, s'analitzen i s'interpreten individualment i s'estableixen relacions entre categories i entre dimensions, de forma qualitativa, així com tot el recull de suggeriments dels professionals en respondre als qüestionaris, del qual es fa una interpretació qualitativa. Per abordar aquesta anàlisi qualitativa cal partir de l'ordenació i de l'organització de la informació recollida i després, com s'ha especificat al llarg del capítol, porta implícita l'elaboració de dimensions, categories i unitats d'anàlisi, però també s'ha tingut en compte, al tractar-se d'una anàlisi qualitativa el fet d'interpretar continuament la informació que s'anava recollint, identificant les categories previstes segons la pertinença classificatòria dels indicadors, buscant-ne la validesa i les interrelacions i les connexions entre els resultats obtinguts i valorant-los de manera reflexiva, coherent i raonada, com es mostrarà en el següent capítol.

5.6. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol V

En aquest capítol, que versa sobre el disseny de la recerca, s'ha especificat l'objectiu general del qual partim, que és l'estudi i l'anàlisi de la qualitat psicosocioeducativa de les polítiques d'infància concretades en l'oferta de xarxes i serveis de la petita infància d'algunes poblacions de l'àrea metropolitana de Barcelona. A partir d'aquest objectiu general, i amb la finalitat de donar-hi resposta, s'han definit els objectius específics:

- 1- Dissenyar un sistema d'indicadors per avaluar l'atenció psicosocioeducativa dels centres, els serveis i els programes adreçats a la primera infància.
- 2- Analitzar els punts forts i els punts febles que ofereix la Xarxa Municipal d'atenció a la Infància de la població de Sant Feliu de Llobregat (i descriure altres xarxes de l'àrea metropolitana de Barcelona) com a servei.
- 3- Estudiar alguns serveis que atenen la petita infància, aprofundint en l'atenció psicosocioeducativa que ofereixen.
- 4- Proposar estratègies d'actuació, per millorar la fluïdesa de comunicació entre els serveis que intervenen en la xarxa, per optimitzar el funcionament dels serveis, els centres i els programes de la població i així augmentar la qualitat en l'atenció a la infància, i conscienciar els polítics de la necessitat de promocionar polítiques que contemplin la franja de 0 a 3 anys, per oferir resposta psicosocioeducativa a les necessitats que esdevenen en el nostre entorn.

Alhora s'han concretat un seguit de qüestions que ens plantegem en relació amb cadascun d'aquests quatre objectius específics, que ens serviran per, un cop analitzats els resultats, oferir resposta a l'objecte de la tesi.

En el decurs d'aquest capítol hem justificat la metodologia d'investigació que plantegem, realitzant una anàlisi dels diferents paradigmes en investigació educativa i posicionant-nos en la diversitat epistemològica i en la pluralitat metodològica, atès que les diferents perspectives poden ser complementàries.

Hem aprofundit en el disseny metodològic emprat en aquesta investigació, presentant els diversos períodes englobats en un marc metodològic amb un continuïum:

- 1- La mostra seleccionada i els motius que ho justifiquen.
- 2- La recopilació de les dades existents sobre les diverses poblacions analitzades: Sant Feliu de Llobregat, Castelldefels, Terrassa i Cerdanyola del Vallès, i l'especificació dels motius pels quals vam realitzar entrevistes i enquestes a la població de Sant Feliu de Llobregat.
- 3- La successió de fases en l'elaboració i el disseny dels indicadors de qualitat, el procés seguit, aportant quadres que resumeixen les diverses accions portades a terme.

Hem emfatitzat l'explicació d'aquest apartat ja que ha estat un procés metodològic molt laboriós que ha comportat una profunda reflexió i un gran nombre de modificacions i de replantejaments i una reelaboració continuada. De fet, un sistema d'indicadors, com hem pretès presentar, és un sistema flexible i canviant al llarg del temps, i el disseny d'aquest sistema precisament ha de permetre anar implementant aquestes modificacions i aquesta flexibilitat, atès que no podem caure en el parany de plantejar un sistema tancat que a llarg del temps quedarà obsolet perquè no s'adequarà als processos canvians de la societat i de les necessitats dels serveis.

Els instruments per a la recollida de les dades es van anar dissenyant de forma consecutiva a l'hora de presentar els plantejaments metodològics dels quals partírem, segons s'ha presentat en aquest capítol:

- 1- Disseny del sistema d'indicadors.
- 2- Disseny de les entrevistes i les enquestes realitzades als tècnics de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat.
- 3- Disseny dels qüestionaris per als serveis analitzats.

En darrer lloc s'ha presentat en aquest sisè capítol el procediment per a l'anàlisi de les dades, tenint en compte els quatre aspectes rellevants que segueixen un contínuum:

- 1- L'anàlisi les entrevistes i les enquestes realitzades als tècnics de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat.
- 2- L'anàlisi de les fases de creació del sistema d'indicadors i la proposta final del sistema d'indicadors a partir dels quals vam elaborar els qüestionaris per a la recollida de dades.
- 3- La perspectiva teoricopràctica per al disseny d'indicadors de qualitat dels centres, els serveis i els programes per a la primera infància en aquesta investigació. En aquest apartat hem parat atenció als següents aspectes:
  - S'ha especificat la fonamentació metodològica teòrica de la qual hem partit per a aquest disseny d'indicadors, exemplificant algunes propostes actuals utilitzades en diverses tipologies de serveis del nostre context.
  - També s'han fonamentat les quatre dimensions de qualitat que contenen el sistema d'indicadors.
  - S'ha fonamentat la definició dels objectius de qualitat de cada dimensió i la justificació teòrica i pràctica de cada indicador.
  - S'han definit els termes en la formulació de cada indicador.
  - S'ha exposat l'estructura del sistema d'indicadors que conté les quatre dimensions, i que constant d'una taula amb l'enunciat de cada dimensió, l'àrea rellevant, l'indicador i els criteris que el defineixen; la definició dels objectius de qualitat de cada dimensió; la descripció detallada amb la justificació, el tipus d'indicador, els criteris, la fórmula per analitzar els resultats obtinguts en la mostra, la definició de termes, les fonts de dades, l'estàndard i els comentaris oportuns.

- 4- El sistema de categorització i anàlisi de les respostes, i la justificació per emprar el programa informàtic del paquet estadístic SPSS.

Per acabar, m'agradaria assenyalar, a tall de reflexió i autoavaluació sobre el treball que es presenta, una consideració efectuada pel professor Giné (1999: 410):

Cuando se aborda la evaluación de un determinado proceso o producto es cuando más se percibe la necesidad de disponer de la mayor concreción posible respecto de la naturaleza de lo que se pretende evaluar. (Giné, C., 1999, p. 410).

Prenent com a base la consideració de l'autor, caminar cap a una proposta de procediments i d'instruments per l'avaluació de la qualitat d'un servei o de les pràctiques educatives o de les adaptacions curriculars, comporta i exigeix precisar els objectius de la qualitat d'un servei o de les pràctiques educatives o de les adaptacions curriculars, així com els seus components i procés d'elaboració. La qüestió que no deixo de plantejar-me és si el sistema d'indicadors proposat en tot cas pot arribar a esdevenir mínimament pràctic, útil i prou complert com per poder avaluar tot un conjunt de situacions com les que m'he plantejat? En els capítols que segueixen intentaré donar resposta a aquesta pregunta.

Capítol VI. Anàlisi de les enquestes i entrevistes

6.1. Anàlisi de les enquestes i les entrevistes

6.1.1. Objectius i característiques de la xarxa. Punts forts i punts febles. Reflexions

6.1.2. Aspectes organitzatius de la xarxa. Punts forts i punts febles. Reflexions

6.2. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol VI

En aquest capítol s'exposaran i es comentaran els resultats obtinguts a partir de la recollida de dades de la mostra, quant a les enquestes i les entrevistes realitzades a la població de Sant Feliu de Llobregat.

S'analitzen qualitativament les enquestes i les entrevistes realitzades als tres tècnics de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat. A partir d'això quedarà palesa la tipologia de model de treball en xarxa d'aquesta població durant més de deu anys, que és la referència per a la creació d'altres xarxes d'atenció a la infància a altres poblacions, com Martorell, Sabadell o Castelldefels.

Les informacions recollides a través de la realització de les enquestes i les entrevistes als tècnics de l'Ajuntament propulsors de la creació de la xarxa en la població han permès recollir les dades a partir de les quals es van anar creant els indicadors escollits en l'escala que s'ha presentat en el capítol sisè i que van ajudar a elaborar els qüestionaris distribuïts en alguns centres o serveis de les poblacions participants en la mostra.

En el capítol anterior, que tracta sobre el disseny de la investigació, s'exposen els motius i les decisions preses en relació amb les enquestes i les entrevistes realitzades. Inicialment es van distribuir als professionals les enquestes semiestructurades per tal que poguessin reflexionar sobre els aspectes demanats sense sentir-se influenciats per la presència dels altres professionals ni de la investigadora. Els aspectes preguntats es van dividir en dues gran dimensions, els objectius i característiques de la xarxa i els aspectes organitzatius de la xarxa. Dins d'aquestes dues gran dimensions, hi havia categories i subcategories de preguntes, com s'ha exposat al capítol sisè.

Posteriorment, les entrevistes es van fer obertes i en profunditat; es van realitzar de forma individual i prèviament es van pactar amb els informants. Els participants les van valorar molt positivament perquè abans havien tingut espai i temps per poder reflexionar sobre els aspectes preguntats, però també sobre aspectes que estaven directament implícits en la seva pròpia manera d'actuar i de pensar, cosa que va permetre el replantejament d'estratègies de millora i, en definitiva, l'autoavaluació del seu propi treball.

L'anàlisi es va realitzar enquesta per enquesta i entrevista per entrevista. La informació recollida en cada una d'elles es va organitzar prenent com a referència les dues grans dimensions proposades en les enquestes, i per categories i subcategories jerarquitzades, la qual cosa va permetre l'abordatge conjunt de les tres enquestes i les tres entrevistes, va facilitar-ne alhora la integració en l'anàlisi final i va arribar a determinar reflexivament els punts forts i febles de cada una de les dues dimensions en el seu conjunt, així com la síntesi global de les aportacions dels tècnics participants.

L'objectiu d'aquest capítol és presentar els resultats obtinguts categoritzats segons les premisses anteriors, així com reflexionar a partir de l'anàlisi realitzada dels resultats obtinguts de les enquestes i les entrevistes.

6.1. ANÀLISI DE LES ENQUESTES I LES ENTREVISTES

En aquest apartat s'exposaran les enquestes i les entrevistes efectuades a la cap de Servei del programa d'Infància i als dos tècnics del programa d'Infància de la població de Sant Feliu de Llobregat, que componen el secretariat tècnic de la xarxa.

Aquestes entrevistes i enquestes es van efectuar durant la primavera de 2004 i la tardor de 2005. Es va realitzar una primera trobada conjunta en la qual vam presentar el projecte de l'estudi, i en la qual els professionals van fer una primera aproximació al treball en xarxa de la població. A partir d'aquí vam acordar realitzar un model d'enquesta per distribuir als tres tècnics, acompanyada d'una entrevista posterior individual.

Durant aquest període, cap a la primavera i l'estiu de 2005, la cap del Servei es va jubilar i una de les tècniques va passar a ocupar el seu lloc. Però l'Ajuntament va decidir no incorporar cap altre professional a l'equip. Per tant, la responsabilitat del treball tècnic i la gestió van recaure en una mateixa persona. A partir d'aquest moment l'equip tècnic va estar format per dos professionals, mentre que fins aleshores la tasca havia estat duta a terme per tres persones. És un exemple que les polítiques educatives influeixen en el funcionament dels programes administratius impulsats, els quals haurien d'afavorir la petita infància. Políticament, depenent del partit polític que gestioni els governs i els ajuntaments, del finançament que decideixi emprar en aquests afers d'infància, i de la importància que vulgui atorgar a la petita infància, la gran oblidada també en l'àmbit legislatiu, hi haurà unes implicacions directes en la població, en la qualitat de centres, serveis i programes i, per tant, en la qualitat de vida dels nostres infants i de les seves famílies.

La realització de les enquestes i les entrevistes tenia com a objectiu:

- Analitzar informacions dels grups de treballs, els objectius i els aspectes organitzatius i els punts forts i els punts febles que oferia la Xarxa Municipal d'Atenció a la Infància de la població de Sant Feliu de Llobregat en el moment en què es van realitzar les enquestes.

Al mateix temps, els resultats de les enquestes i entrevistes ens van oferir elements per a la reflexió que ens van permetre acabar de definir el sistema d'indicadors proposat en el capítol anterior.

L'anàlisi dels resultats de les enquestes i les entrevistes efectuades es va fer seguint els següents apartats:

- Informacions recollides respecte dels objectius i de les característiques de la xarxa. Punts forts i punts febles.
- Informacions recollides respecte dels aspectes organitzatius de la xarxa. Punts forts i punts febles.

Aquests apartats són les dimensions que inicialment havíem previst en l'enquesta distribuïda als tècnics de l'Ajuntament, segons el disseny que s'exposa en el capítol anterior, conjuntament amb les aportacions de les entrevistes posteriors efectuades, que ens van oferir elements d'anàlisi sobre els punts forts i febles que descriurem.

A continuació detallarem les informacions extretes i les analitzarem seguint els punts anteriors.

6.1.1. Objectius i característiques de la xarxa. Punts forts i punts febles. Reflexions

En aquest apartat analitzarem els objectius i les característiques de la Xarxa d'Atenció a la Infància de la població de Sant Feliu de Llobregat.

Aquesta anàlisi s'organitza en dues categories:

- Objectius de la xarxa.
- Característiques de la xarxa.

Cada categoria està dividida en subcategories:

- Objectius de la Xarxa:
  - Objectius prioritaris: intervenció i coordinació.
  - Altres objectius: prevenció, detecció, planificació i avaluació.
- Característiques de la xarxa:
  - Funcionament.
  - Implicació de professionals.
  - Implicació de les famílies.
  - Alguns beneficis del treball en xarxa.

Finalment realitzarem una valoració de l'anàlisi ressaltant els punts forts i els punts febles dels aspectes estudiats.

Objectius de la Xarxa

Els objectius prioritaris de la xarxa amb els quals coincident els tres tècnics són:

- **Atendre l'infant i la seva família, oferint-li ajut en el procés de desenvolupament i aprenentatge dels fills. (Intervenció)**
- **Partir d'un veritable treball de coordinació entre diversos professionals de diversos àmbits, com a eix bàsic de treball. (Coordinació)**

A partir d'aquí, cadascun dels autors especifica més:

- Millorar l'atenció als infants dins les famílies i disminuir les desigualtats.
- Coordinar-nos els professionals i els serveis o els equipaments per tal d'ajudar les famílies en la cria dels seus fills menors de 12 anys.
- Oferir suport a les famílies a través dels diferents professionals.
- Crear una unitat d'acció entre els professionals dels diferents àmbits.
- Crear una cultura d'infància, tant en l'àmbit dels professionals com de les famílies.

La intervenció que la xarxa realitza esdevé una intervenció indirecta. Les especificacions se centren en cada grup de treball, a partir dels quals es decideix la manera d'abordar aquesta intervenció indirecta. Per exemple, des del grup de treball de maltractaments, durant el període 2002–2004 es va proposar l'objectiu de conscienciar les escoles i els ambulatoris; la intervenció es va dur a terme a partir de xerrades directament amb tots els equips directius i amb alguns mestres en concret, així com amb metges, infermers i llevadors. Per desplegar aquestes intervencions calen professionals veritablement implicats en la xarxa, perquè els esforços humans invertits són enormes.

Però la intervenció no només queda limitada a cada grup de treball, sinó que la xarxa es proposava potenciar els grups de treball intersectorial i l'àmbit social de la xarxa i millorar la coordinació entre els equipaments.

En quant **la coordinació**, és l'eix vertebrador del treball en xarxa, i una de les màximes preocupacions dels tècnics enquestats.

De l'anàlisi de totes aquestes especificitats podem extreure unes conclusions que venen emmarcades dins de la idea de qualitat de centres i serveis adreçats als infants i a les seves famílies, i l'objectiu final d'aquesta qualitat de centres i serveis és la qualitat de vida dels infants i de les seves famílies.

Altres objectius que es proposen des de la Xarxa són: **prevenir, detectar, planificar el treball, i avaluar**, i els tècnics coincideixen en remarcar la importància d'aquests aspectes.

La prevenció parteix de la base de la prevenció primària principalment, en relació amb la introducció de factors predisposats a comportaments de millora de l'atenció a l'infant dins la xarxa de comunicació interfamiliar i de suport professional. També s'intentava millorar la qualitat dels serveis, com a prevenció per a una òptima atenció. D'altra banda, des del grup de treball de maltractament infantil es potenciava el seguiment dels indicadors de risc per part de les escoles i els ambulatoris.¹⁰¹

El treball de **detecció** especialment implica aportar elements que ajudin a comprendre com es tracta l'infant. La detecció pot ser entesa de diverses maneres:

- La detecció de necessitats de les famílies, que es poden contrastar des dels diferents serveis. Gràcies al treball interdisciplinari, és més fàcil realitzar la detecció.
- La detecció precoç de diverses problemàtiques dels infants, que són usuaris de diferents serveis de la xarxa. Gràcies al treball en xarxa, els professionals implicats poden contrastar opinions i unificar el missatge que s'ha de donar a la família i els recursos disponibles a la població, de forma consensuada.
- La detecció de focus de maltractament infantil (se n'havien donat uns quants casos a la població). És una tasca molt complicada, però des del grup de treball es va intentar aportar un seguit d'indicadors de risc, que es van endegar amb bons resultats pràctics, a partir del diàleg establert pels diversos professionals de diferents àmbits que componen aquest grup de treball partint de casos concrets que preocupaven i dels quals es portava a terme un seguiment conjunt amb pautes d'actuació consensuades pel grup de treball.

És complicat detectar el maltractament. En aquesta població i a partir del treball de xarxa es va intentar afrontar aquestes situacions tan delicades i que molts cops no es volen atendre per por i per desconeixement del que cal fer, del que és responsabilitat per a qualsevol professional i del que com a professionals que treballem amb menors i famílies hem d'abordar, per molt complexa que sigui la situació. De tipus

---

¹⁰¹ Actualment existeix un protocol amb un clar circuit per a la detecció i l'actuació en casos de maltractaments infantils, elaborat pel Síndic de Greuges, però que malauradament no és gens conegut per alguns centres educatius. De la mateixa manera que en el grup de treball de la xarxa s'intentava prevenir aquests casos, caldria fer extensible aquests protocols als diversos centres de qualsevol població que atenen menors.

de maltractaments, n'hi ha molts, no només cal contemplar els maltractaments físics¹⁰² i sexuals.¹⁰³ Hi altres tipus de maltractament que no són tan coneguts però que existeixen, malauradament, en les poblacions. Parlem de negligència o abandonament,¹⁰⁴ del maltractament institucional,¹⁰⁵ del maltractament psicològic,¹⁰⁶ de maltractaments que fan referència a explotació laboral infantil,¹⁰⁷ explotació sexual,¹⁰⁸ maltractament prenatal,¹⁰⁹ submissió químicofarmacèutica¹¹⁰ (també coneguda com a «síndrome de Münchausen per poders», en què les persones que tenen cura del menor simulen malalties de la criatura, o se'l sotmet constantment a revisions o visites als hospitals, insistint que té símptomes ficticis o produïts de forma directa per l'adult). Com a professionals cal ser conscients de l'actuació que cal tenir i actuar en conseqüència, perquè és responsabilitat de tota la ciutadania afrontar aquests casos, de la mateixa manera que s'afronten problemàtiques relacionades amb trastorns de conducta o amb dificultats d'aprenentatge. El fet que el grup de treball de la xarxa abordés el maltractament infantil i intentés proposar mesures per prevenir-lo i detectar-lo és un element que indica preocupació pel benestar de l'infant i per la seva qualitat de vida, cosa que és alhora una aposta difícil de portar a terme, un gran repte. Actualment, com s'ha exposat al capítol quart, existeixen xarxes comarcals d'atenció a la infància amb risc, la preocupació de les quals és aportar estratègies, documents marc, informació per donar resposta a situacions de maltractament infantil i per prevenir i detectar casos que així ho requereixin. Per aquest motiu, és molt important el treball interdisciplinari, és a dir, les trobades de les xarxes entre professionals de diversos àmbits de treball.

La planificació del treball de la xarxa és per curs escolar. A partir del treball realitzat per cada grup es proposen objectius operatius que s'aproven en la reunió plenària que es realitza en el primer trimestre del curs.

---

¹⁰² «Maltractament físic» es refereix a qualsevol acció no accidental per part de les persones que estiguin al càrrec del menor i que provoqui danys físics o malalties.

¹⁰³ «Maltractament sexual» es refereix a situacions en què un menor és utilitzat per satisfer els desitjos sexuals d'un adult (incest, violació, tocaments, seducció verbal, masturbació en presència d'un menor, pornografia, etc.).

¹⁰⁴ «Negligència» o «abandonament» fa referència a les situacions en què les necessitats bàsiques del menor, de manera temporal o permanent, no es satisfan.

¹⁰⁵ «Maltractament institucional» es refereix a qualsevol actuació, legislació o omissió, procedent de les entitats públiques o de l'actuació individual, que generi situacions que no permetin el millor desenvolupament dels menors.

¹⁰⁶ «Maltractament psicològic» o «emocional» és la situació crònica en què els adults de referència del menor li provoquen sentiments negatius envers les seves pròpies capacitats i autoestima i li limiten les iniciatives a partir del menyspreu, l'insult, el refús, la intimidació, la discriminació o el rebuig.

¹⁰⁷ «Explotació laboral» és la utilització del menor en edat no laboral per a treballs amb els quals s'obtinguin guanys.

¹⁰⁸ «Explotació sexual» és el fet d'obligar el menor a prostituir-se.

¹⁰⁹ «Maltractament prenatal» és la situació en la qual una dona en procés de gestació no té cura de les atencions que demana el seu estat amb el consegüent risc pel fetus.

¹¹⁰ Submissió al menor a qualsevol tipus de drogues, sense necessitat mèdica, que l'incapacita en la seva pròpia autonomia o control.

Quant a l'**avaluació**, i per cycle escolar, es realitzava la planificació i l'avaluació de l'eficàcia de les activitat programades. Cada grup de treball –i també el secretariat–, avaluava els objectius que s'havia fixat a principi de curs i es traspassava al plenari. Igualment, i pel que fa a produccions realitzades¹¹¹ per la xarxa, es fa un seguiment posteriorment de l'impacte que han tingut, habitualment a partir d'una enquesta adreçada a famílies i a professionals.

Les avaluacions es publiquen a la pàgina web de la xarxa¹¹². A vegades durant la jornada anual de la xarxa, tots els membres avaluen com ha anat la trobada, perquè aquestes informacions serveixen per organitzar la propera jornada.

Característiques de la Xarxa

Quant al funcionament de la xarxa, els tècnics coincideixen en l'impuls del treball per petits grups, com a criteri bàsic de treball, en els quals participen tant professionals com famílies.

D'aquesta manera s'afavoreix la representació de professionals de diversos àmbits i també la inclusió de les famílies en els diversos grups de treball, la qual cosa crea una unitat d'acció entre professionals i famílies.

Quant a la implicació de professionals i de famílies i els beneficis del treball en xarxa, les informacions extretes es concreten a continuació:

Respecte dels professionals, la implicació dependrà de molts aspectes. A poc a poc, els tècnics han aconseguit convocar més professionals, els quals s'impliquen cada cop més ja que s'adonen que la xarxa els ajuda en el seu treball quotidià, i valoren els beneficis de conèixer-se quan alguns casos requereixen l'esforç conjunt i la coordinació de professionals de diversos àmbits. En aquest moment, la xarxa cada cop es dona més a conèixer entre els serveis del territori, i aquest fet en facilita la coordinació, encara que hi ha serveis que no acaben d'implicar-s'hi.

De fet, dependrà també de la implicació dels diferents col·lectius en la xarxa i en els seus grups de treball; els més sensibilitzats són els que més es coordinaran i alhora demanaran més coordinació als altres professionals dels altres serveis de la xarxa.

Com a **beneficis del treball en xarxa pels professionals** dels diversos serveis, els tècnics destaquen aspectes com:

- ajudar-se mútuament entre els diversos equipaments,
- donar-se suport entre professionals,
- tenir un espai de reflexió sobre la pràctica professional,
- formar-se conjuntament¹¹³,

---

¹¹¹ Llibrets de criança o documents elaborats pels grups de treball de la xarxa.

¹¹² Que actualment no existeix.

¹¹³ La formació, tan necessària i valorada pels professionals, es porta a terme des de la Xarxa partint de l'anàlisi estratègica de l'entorn des de diferents disciplines, oferint elements que ajudin a entendre els canvis que es van produint en la ciutadania respecte a l'atenció als infants. S'aprofiten les jornades de reflexió de la Xarxa i alguns espais de les reunions de treball per portar a terme aquesta formació, i a partir de xerrades d'experts o de seminaris de temes d'interès comú o que proposen els mateixos professionals de la Xarxa.

- tenir informació i coneixement dels serveis de 0 a 12 anys que hi ha a la població de Sant Feliu de Llobregat,
- entendre el procés d'atenció a la infància que es produeix en les famílies de la ciutat,
- poder intervenir en les variables de l'entorn que condicionen la criança i l'educació dels infants,
- observar la millora que progressivament va fent el centre o el servei a través de la incorporació progressiva de propostes endegades per la xarxa,
- ser necessari treballar amb qualitat.

En definitiva, aquestes són algunes de les motivacions que empenyen els professionals a engrescar-se cada cop més en el treball en xarxa en la població i en la implicació i el compromís que van adquirint amb la seva participació en una missió com aquesta.

Malgrat aquests beneficis que els professionals palpen en la seva tasca diària, recordem que aquesta participació en els grups de treball i en les jornades que s'organitzen és totalment voluntària, fora de la jornada laboral dels professionals. Aquest fet pot produir un desgast progressiu en els professionals, que amb el decurs del temps pot esdevenir un punt feble en la seva implicació, la seva coordinació i el seu seguiment del treball en xarxa. La manca de finançament públic i el fet de comptar únicament amb la voluntat del professional mateix són aspectes crucials per plantejar-se un model de xarxa de qualitat.

La implicació de les famílies és més complexa i alhora difícil en alguns casos. La xarxa ha realitzat trobades amb les AMPA¹¹⁴ i ha distribuït els documents de treball i d'orientació a les famílies i llibrets creats pels grups de treball, que ofereixen un eix de suport i reflexió per a l'entorn familiar en benefici de l'infant.

Ara bé, hi ha dos nivells d'implicació de les famílies:

- participar activament en els grups de treballs,
- assistir a les diferents activitats que s'organitzen.

El grau d'implicació és molt diferent. Si les famílies assisteixen i participen en els grups de treball, tenen veu, ofereixen les seves experiències, els seus punts de vista, els seus neguits i les seves estratègies i coparticipen amb els professionals; es tracta d'una participació interdisciplinària i activa, en què ofereixen el seu temps i la seva dedicació. En canvi, si les famílies reben el que la xarxa els ofereix, el seu grau d'implicació minva, ja no és tan actiu.

A més, les famílies reben a través dels seus fills les millores del centre o el servei que es van implementant a través de la xarxa, i això fa que els beneficis de la xarxa siguin perceptibles per l'entorn familiar, la qual cosa ja és indicador de qualitat. No oblidem que la xarxa forma part de l'estratègia d'intervenció en els equipaments que rep un servei concret al qual accedeix directament la família.

L'entorn familiar busca i necessita orientació, suport, respostes, reflexionar sobre temes que li interessin i preocupen i que estan vivint de molt a prop. Per això, moltes de les famílies que participen en els grups de treball manifesten una alta satisfacció envers el servei que ofereix la xarxa i en veuen necessària l'existència. Per exemple, valoren molt

---

¹¹⁴ Associació de mares i pares d'alumnes.

positivament les taules rodones que s'organitzen per a les famílies amb infants de 0 a 3 anys, ja que tenen espais per reflexionar i compartir experiències, i proposen sovint temes que els preocupen. La seva participació és activa i molt valorada. La possibilitat de compartir aquestes taules amb professionals facilita la comunicació directa i aporta diverses visions sobre la mateixa qüestió.

No obstant això, el servei de la xarxa no és prou conegut per la població, motiu pel qual caldria portar a terme una major difusió sobre els grups de treball, sobre el treball en xarxa del territori i sobre les seves accions.

Els tècnics valoren positivament la implicació dels professionals dels centres i dels serveis i de les famílies. De fet, els centres i els serveis són l'ingredient fonamental de la xarxa, ja que fan hi arribar les seves inquietuds, col·laboren a tirar endavant els grups de treball, aporten idees i reflexions per fer arribar a les famílies, intenten conèixer i treballar conjuntament amb altres serveis i coordinar-se. En definitiva, aporten la solidesa a la xarxa.

Quant a les famílies, són els usuaris finals de la xarxa, els que reben els beneficis principalment a través dels serveis que utilitzen i en els quals realitzen la seva tasca els professionals des dels seus equipaments de referència. Ells aporten les seves inquietuds, les seves opinions i els seus neguits, que són molt valorats. L'entorn familiar no es beneficia d'una formació directa adreçada a ell, però sí indirectament a través de les xerrades, els col·loquis i les taules rodones que es van organitzant, de materials escrits i de llibrets, que són la forma indirecta de realitzar una formació a les famílies, i que tenen la possibilitat d'arribar a un nombre més alt de famílies, amb l'objectiu d'ajudar-les a evolucionar la forma de veure i entendre l'infant i a enriquir la seva tasca de criança i educació.

Punt forts i punts febles. Reflexions

A partir de l'anàlisi d'aquest apartat, podem resumir les aportacions dels tècnics en els següents punts forts i punts febles de la xarxa quant als objectius i les característiques:

Punts forts:

- L'infant es beneficia en tant que es proposen accions per millorar la qualitat d'atenció dels professionals i de les famílies.
- Es constata un intercanvi entre professionals de diversos àmbits i entre professionals i famílies i una visió global (unitat d'acció en les activitats de suport).
- Aquest intercanvi comporta un enriquiment.
- Hi ha una motivació per part dels professionals al conèixer altres professionals i altres serveis i compartir reflexions i problemàtiques amb altres companys.
- Els centres i els serveis sumen esforços oferint la seva experiència i treball conjunt i, per tant, ofereixen més qualitat.
- La xarxa aporta als centres i als serveis millorar la coordinació entre els diferents serveis.
- La xarxa aporta als centres i als serveis la possibilitat de millorar el servei a través de la coordinació, la reflexió i la formació dels professionals.
- La xarxa aporta informació als professionals i a les famílies.

- Es fa palès un acompanyament a les famílies. Hi ha un major oferiment de recursos i material útil i de qualitat.
- Es creen espais de discussió i de reflexió.
- Es poden oferir a les famílies serveis amb ganes de millorar la qualitat i material útil per a la criança dels seus fills segons la missió dels diferents professionals implicats en cada servei o centre.
- Es fan necessàries les accions i l'existència del secretariat tècnic, cal tenir una secretaria tècnica que faci de motor a la xarxa.

Punts febles:

- El treball en xarxa està en perill d'extinció.
- Es necessita que el secretariat tècnic tingui un suport fort de treball, perquè si algun component desapareix per qualsevol motiu l'equip no se'n ressentí.
- El servei de la xarxa no és prou conegut per la població, pels professionals ni sobretot per les famílies. Cal fer-ne difusió, cosa que comportaria la seva coneixença. Per poder-ho fer cal finançament per part de l'Ajuntament.
- El treball de xarxa i les reunions dels grups de treball es realitzen fora de l'horari lectiu.
- Falta finançament.
- Manca temps per dedicar-s'hi.
- Hi ha dificultats per coordinar-se.
- Els espais per a les coordinacions entre serveis no són fixos i molts cops no són els més adequats.
- Cal trobar més solidesa i reflexionar més.

6.1.2. Aspectes organitzatius de la xarxa. Punts forts i punts febles. Reflexions

En aquest apartat es realitzarà una anàlisi sobre els aspectes destacats aportats pels professionals tècnics del secretariat de la xarxa, que s'han distribuït en dues grans categories:

- Organització general de la xarxa.
- Organització dels grups de treball de la xarxa.

Cada categoria està subdividida en diverses subcategories:

- Organització general de la xarxa:
  - Organigrama de la xarxa. La coordinació
  - Circuits establerts per transmetre les informacions
    - informacions interxarxa
    - informacions als centres i als serveis
    - informacions a les famílies
- Organització dels grups de treball de la xarxa (els grups de treball són tres: grup de treball sobre criança i educació, grup de treball sobre l'educació 3–12 anys i grup de treball sobre prevenció del maltractament infantil):
  - Objectius dels grups de treball
  - Àrees de treball dels professionals implicats en cada grup de treball

- Freqüència de les reunions
- Organització interna dels grups de treball
- Coordinació entre els grups de treball i transmissió de les informacions
- Participació de les famílies i dels infants
- Material de treball utilitzat en els grups de treball
- Avaluació
- Publicació de les avaluacions
- Avaluació de la tasca dels tècnics en els grups de treball

Finalment, descriurem els punts forts i febles que hem extret de l'anàlisi efectuada i realitzarem les reflexions a partir d'aquesta discussió.

Organització general

Per entendre l'organització de la xarxa, cal recórrer a l'**organigrama configurat**, a tres nivells de participació, tal com s'ha explicat en el capítol quatre:

- nivell de decisió i social,
- nivell de coordinació executiva,
- nivell d'elaboració.

En el nivell de decisió i social es troba el Plenari de la Xarxa d'Atenció a la Infància.

En el nivell de coordinació executiva es troba el Secretariat tècnic, format pels tres tècnics.

En el nivell d'elaboració es troben els tres grups de treball de la xarxa, dels quals més endavant explicarem i analitzarem les impressions dels tècnics de l'Ajuntament :

- el grup de treball de criança i educació de 0 a 3 anys,
- el grup de treball educar a l'infant de 4 a 12 anys,
- el grup de treball prevenció i orientació al maltractament infantil.

A l'inici de cada curs escolar, es realitzava una assemblea per decidir les línies d'actuació, durant el curs es portaven a terme les trobades dels diversos grups de treball i l'elaboració de material divers i a final de curs tots els professionals es reunien en la jornada de reflexió. Entremig hi havia la possibilitat que els professionals que ho desitjaven participessin en diversos monogràfics, en altres jornades de reflexió i d'assessorament.

Pel que fa als **recursos materials**, la xarxa de la població compta amb el paraigües de l'Ajuntament a tots els nivells, el qual aporta la infraestructura i el finançament per a aquest programa. Però si manca aquest suport el programa o el servei desapareix.

Pel que fa als **recursos professionals** amb els quals compta la Xarxa, cal ressaltar la implicació que hi ha hagut d'un gran nombre de professionals de diversos àmbits de la població, gràcies a l'impuls i la coordinació del secretariat tècnic. Cada grup de treball compta amb un nombre força estable de professionals que hi col·laboren (amb el secretariat tècnic com a base) i amb professionals externs que participen puntualment en jornades o assessoren els grups de treball, per exemple.

La coordinació de la xarxa, com s'ha dit abans, és impulsada pel secretariat tècnic. Cada un dels tres representants del secretariat és el coordinador de cada un dels tres grups de treballs. Tot el que es parla a cada grup de treball es comparteix en les reunions del secretariat tècnic i els professionals es posen d'acord en els aspectes que ho requereixen.

Una preocupació dels tècnics és transmetre les accions i les activitats realitzades per la xarxa. És important també remarcar aquest impuls per fer arribar les informacions a la població.

Les informacions *interxarxa* s'estableixen a través del plenari, dels grups de treball, dels serveis, del secretariat, de les persones que puntualment col·laboren amb la Xarxa, de la pàgina web de la xarxa i també a partir d'alguns mitjans de comunicació com la premsa local o la ràdio.

Les informacions es transmeten als centres i als serveis de la població a partir dels professionals directament implicats en els grups de treball i amb la xarxa en el seu conjunt als seus companys d'àmbit, així com a través dels díptics adreçats al col·lectiu de la població a partir de la pàgina web.

Les informacions es fan arribar a les famílies a través dels professionals directament implicats, a través de díptics i llibrets que es distribuïen en els serveis i centres, a través de xerrades i reunions amb les famílies i a través de la web de la xarxa.

A més de rebre les informacions i estar assabentats de les accions dutes a terme per la xarxa, els professionals obtenen el benefici de tenir l'oportunitat de reflexionar sobre la seva pràctica diària. Aquesta acció també afavoreix el fet de traspasar informacions als seus equips de treball, amb la qual cosa els serveis i els centres valoren la importància de coordinar-se en benefici dels infants, de les famílies i dels mateixos serveis, i fora dels horaris laborals, amb l'esforç que comporta.

Quant a les famílies, els tècnics opinen que possiblement no són del tot conscients que rebien les informacions i els guanys del treball en xarxa d'una forma més indirecta. No obstant això, en les trobades amb les famílies sempre han estat molt interessades i participatives, un fet que els professionals valoren molt positivament.

Organització dels grups de treball

Aprofundint en els grups de treball, els tècnics entrevistats han valorat l'organització de cada un dels grups dels quals són dinamitzadors, l'anàlisi dels quals realitzem tot seguit.

Cada tècnic coordina un dels tres grups de treball:

- Criança i Educació 0–3 anys,
- Educar 3–12 anys, i
- Prevenció del Maltractament Infantil.

Aquests grups van ser iniciats l'any 2000, als inicis de la xarxa, excepte el segon, que es va iniciar el 2001.

En el grup de Criança i Educació 0–3 anys hi ha implicats uns 13 professionals habitualment, el grup Educar 3–12 anys està format per uns 19 professionals i el grup de

Prevenió del Maltractament Infantil està format per un nombre variable de persones entre 12 i 15.

Els **objectius de cada grup de treball** són els que segueixen:

- Grup de treball Criança i Educació 0–3 anys:
  - Reflexionar i consensuar sobre diferents temes i aspectes de l'etapa 0–3 anys.
  - Intercanviar informacions entre els diferents professionals dels diversos àmbits, amb el conseqüent enriquiment mutu.
  - Elaborar produccions dirigides a les famílies.

Quant als objectius d'aquest grup de treball, es considera que un objectiu comú dels professionals és que s'hi impliquin. Per a aquest grup de treball també resulta prioritari tenir clar el concepte d'«infant» i el de «donar suport a les famílies». Aquests aspectes es ressalten com a especialment positius en el grup.

- Grup de treball Educar 3–12 anys:
  - Compartir l'anàlisi estratègica de les possibilitats d'actuar amb les famílies en l'àmbit comunitari.
  - Establir acords sobre els elements que ajuden a conceptualitzar l'infant i l'educació.
  - Elaborar documentació que ajudi les famílies a reflexionar sobre el concepte d'infant i educació.
  - Dissenyar i realitzar conjuntament projectes d'intervenció comunitària a famílies.

Aquest grup de treball ressalta com a positiu el fet de compartir l'anàlisi estratègica del marc de referència teòrica i de la realitat del territori, així com el compromís d'acció conjunta cap a les famílies. En aquest grup es ressalta la importància de proporcionar estratègies a les famílies per fer-les conscients del poder que tenen per fer feliços als seus fills.

- Grup de treball Prevenió del Maltractament Infantil:
  - Sensibilitzar els professionals dels diferents serveis implicats en la xarxa sobre la prevenció del maltractament infantil, coordinar-los i donar-los suport.
  - Sensibilitzar i intentar que es coordinin els equipaments de Sant Feliu de Llobregat que donen servei als infants, especialment els ambulatoris i les escoles.
  - Sensibilitzar les famílies sobre la prevenció del maltractament infantil.
  - Realitzar el seguiment dels indicadors de risc i els circuits de derivació.

En aquest grup de treball es valora positivament l'entusiasme dels professionals quant al compliment dels objectius, encara que cal anar-los refrescant.

Les àrees de treball habituals dels professionals que participen en cada grup de treball varien en cada un d'ells:

- En el grup de treball Criança i Educació 0–3 anys, hi ha implicats 4 professionals de salut, 3 d'educació i infància, 1 de serveis socials, 1 de CDIAP¹¹⁵ servei d'atenció precoç, 1 de la biblioteca, 1 de l'AMPA EB¹¹⁶ i 1 del secretariat tècnic de la xarxa.
- En el grup de treball Educar 3–12 anys, hi participen 2 professionals de l'àmbit de salut, 11 d'educació (escola, lleure, serveis educatius i ajuntament), 1 de SSAP,¹¹⁷ 2 d'esport, 1 de joventut, 1 mare i el coordinador tècnic de la xarxa.
- En el grup Prevenció del maltractament infantil, hi participen 2 professionals de l'àmbit de salut, 4 de l'àmbit d'educació, 2 de SSAP, 1 de justícia, 2 de la policia municipal, 2 de CSMIJ,¹¹⁸ 1 de l'EAIA,¹¹⁹ 1 del CDIAP, 1 del CAS¹²⁰ i 1 dinamitzador del secretariat de la xarxa.

La freqüència de les reunions de cada grup de treball és mensual (en el grup de prevenció del maltractament infantil es reuneixen cada mes i mig tots els components, i es divideixen per grups petits, els quals es reuneixen a més de forma mensual), i la durada aproximada és d'una hora i mitja (en el grup de prevenció de maltractament infantil la durada de les reunions és de dues hores cada mes i mig i la durada de les reunions de petits grups és d'una hora i mitja aproximadament). Els espais no sempre són els mateixos; cada grup de treball ha de reunir-se en espais diferents, depenent de les possibilitats d'espais en alguns centres o en estances de l'ajuntament.

Quant a l'**organització interna dels grups de treball**, cada grup té les seves especificitats:

- El grup de treball Criança i Educació 0–3 anys:
  - Pel que fa a la distribució del temps, la primera part de la reunió es dedica a comentar informacions diverses i a intercanvis entre professionals (aproximadament 30 minuts), en la segona part (1 hora o més) es reflexiona i debat el tema que estan tractant.
  - Pel que fa a la distribució de les tasques, és puntual, ja que la funció del membre del secretariat tècnic és fer-se càrrec del volum de feina que generi sobre el que s'estigui treballant.

---

¹¹⁵ Servei d'atenció precoç o també anomenat «Centre de Diagnosi i Atenció Precoç», on habitualment atenen infants de 0 a 4 anys i s'encarreguen del diagnosi, l'assessorament a les famílies i el seguiment de l'infant en les dificultats primerenques.

¹¹⁶ Associació de mares i pares d'alumnes d'escoles bressol.

¹¹⁷ Serveis Socials d'Atenció Primària.

¹¹⁸ Centre de salut mental per a infants i joves.

¹¹⁹ Equip d'atenció de la infància i l'adolescència en risc social.

¹²⁰ Centres ambulatoris municipals del tractament de les drogodependències.

Quant als beneficis de treballar amb aquesta metodologia organitzativa, el grup Criança i Educació 0-3 anys valora molt positivament el fet que dins del grup hi hagi una persona que coordini, lideri i porti a terme els productes elaborats pel grup.

- El grup de treball Educar 3–12 anys:
  - Quant a la distribució del temps, es dóna informació dels diferents equipaments, s'elabora el projecte i s'acorda la nova reunió.
  - Quant a la distribució de les tasques, els diferents participants informen i elaboren els continguts, el coordinador preparava l'acta de reunió i realitza els recordatoris de convocatòria.

Aquest grup de treball considera molt positiu el fet d'anar elaborant documentació en benefici de les famílies i els infants de la població, així com el fet de disposar de convocatòries i actes de cada reunió realitzada.

- El grup de treball Prevenció del Maltractament Infantil:
  - El temps es disposa en funció de les necessitats que es plantegen en el grup.
  - Les tasques es distribueixen de forma voluntària segons el tema en què cada professional se senti més involucrat o motivat. A cada sessió hi ha un espai de reflexió, però també se'n fa en moments concrets per temes que interessin.
  - Es canvia sovint l'organització de les sessions en funció de les necessitats del grup. Per exemple, es van elaborar uns indicadors de risc en què es van implicar tots els professionals del grup i es van organitzar per anar-los presentant a les escoles i als ambulatoris amb l'objectiu que servissin per ajudar a detectar possibles casos de maltractament; per ajudar-se a coordinar-se van elaborar uns circuits de derivació.

En aquests grup de treball es reflexiona constantment sobre l'organització més adient del grup, mitjançant la realització de diferents proves, fins a arribar a consensos sobre la distribució del temps i les tasques, encara que realitzar tants canvis és potser negatiu al ser tan exigents per arribar a una bona organització del grup.

La coordinació entre els diferents grups de treball, així com **la transmissió de les informacions i les reflexions**, es realitza a través del secretariat tècnic, en què cadascun dels components coordina un grup de treball, i s'aprofiten les reunions per comentar els aspectes que es proposen treballar en cada grup, la metodologia i les pràctiques dutes a terme. Alhora, per transmetre les informacions de cada grup de treball, cada tècnic coordinador porta al seu grup de treball les diverses informacions i reflexions recollides. Algun grup de treball destaca la necessitat de comptar amb més temps per compartir les informacions entre els professionals de cada grup de treball, per realitzar més trobades intergrup.

Pel que fa a **la participació de les famílies i els infants**, en cada grup de treball hi ha diferents fórmules:

- En el grup de treball Criança i Educació 0–3 anys, les famílies participen a través de les AMPA directament implicades, en aquest cas de les escoles

bressol. Els infants, a causa de la seva edat no participen directament en les trobades dels grups de treball però sí participen en la jornada de treball de la xarxa que es fa cada any en acabar el curs, donant la seva visió com a infants sobre el tema que es tracta, a partir del Consell d'Infants.¹²¹

- En el grup de treball Educar 3–12 anys participen famílies directament, que hi arriben també a partir de les AMPA dels centres docents d'infantil i de primària. Quant als infants, membres del Consell d'Infants participen a les jornades anuals que organitza la xarxa a final de cada curs escolar.
- Les famílies no participen en el grup de treball Prevenció del Maltractament Infantil, i es considera més ètic que sigui així i que només hi participen els professionals, atesos els continguts que es treballen en el grup. En la Jornada anual de reflexió sí que participen infants a través del Consell dels Infants.

El fet d'escoltar les opinions dels infants de la població és una aposta important per al seu reconeixement com a ciutadans de ple dret.

Cada grup de treball va impulsar un seguit de publicacions, algun dels grups de treball va veure la necessitat de sensibilitzar les famílies a partir de l'elaboració de fulletons i díptics adreçats a les famílies de la població. Alhora s'anaven realitzant algunes tertúlies, taules rodones i projectes conjunts comunitaris amb famílies.

Les famílies reben les informacions que els grups de treball realitzen en el seu grup i es beneficien del contacte directe habitual que cada professional manté des del seu equip. En cada centre o servei implicat en la xarxa hi ha tot un seguit d'informacions sobre la tasca que es porta a terme, així com les publicacions que s'han anat realitzant.

Alhora, també es publiquen a la pàgina web totes les informacions sobre la tasca realitzada en cada grup de treball i se'n penguen les actes i els materials elaborats.

El material de treball que es fa servir en cada grup de treball és el que segueix:

- En el grup de treball Criança i Educació 0–3 anys, s'utilitzen materials d'interès sobre la temàtica aportats per cada professional, en format d'articles, llibres, pàgines web, bibliografia, etc., que es van treballant en les trobades. Aquest material es distribueix entre els professionals en cada sessió de grup i se'n reflexiona sobre la utilitat, l'adequació, l'adaptació, etc.
- En el grup de treball Educar 3–12 anys, també s'utilitzen articles de revista, notícies de premsa actuals i textos d'elaboració pròpia, que es van distribuint entre els professionals en funció de les necessitats, s'analitzen i s'hi reflexiona.
- En el grup de treball Prevenció del Maltractament Infantil es treballa a partir d'articles, reglaments, normatives, decrets, bibliografia diversa que fa referència al maltractament, materials fotocopiats d'altres municipis en relació amb la temàtica central, díptics i tríptics d'altres poblacions, i de la reflexió i anàlisi dels drets dels infants, a més dels indicadors de risc que s'han elaborat en el grup i que es van endegar en la població. S'analitzen aquestes informacions i es debat a partir de casos concrets i amb temes d'interès general que preocupen. A

---

¹²¹ Tal com s'explica en el quart capítol, són nens i nenes de 5è i 6è de primària que participen donant les seves opinions i reflexionen sobre temes concrets.

cada reunió s'entrega una carpeta a cada professional amb el recull de documentació aportada en l'anterior i que pot esdevenir de gran utilitat per a tothom. Per això, els professionals d'aquests grup de treball en fan difusió en els equips on treballen.

L'elaboració de materials a partir d'aquests documents, com es comentava anteriorment, es valora molt positivament pels professionals i les famílies, i al llarg del temps de funcionament de la xarxa se n'observa l'impacte positiu produït en les famílies.

Quant a l'**avaluació** del treball realitzat, cada grup de treball compta amb les seves peculiaritats:

- El grup de treball Criança i Educació 0–3 anys porta a terme una avaluació en acabar el curs sobre la feina realitzada i elabora una memòria on es recull el nombre de reunions, l'assistència del grup de treball (a partir de les actes de reunió) i les produccions fetes. També, quan es porta a terme alguna xerrada dirigida a les famílies, els passen una enquesta, així com als professionals implicats, en fan el buidatge i incorporen posteriorment les millores i els suggeriments a la propera xerrada. Per últim, en acabar cada curs escolar, es reflexiona i valora en la jornada de fi de curs.
- El grup de treball Educar 3–12 anys utilitza les actes de reunió, les quals recullen el que es treballa i s'utilitza com a element de referència per preparar la memòria en què s'avalua el treball realitzat per tota la Xarxa.
- El grup de treball Prevenció del Maltractament Infantil realitza una avaluació continuada, una avaluació inicial a principi de curs i una en acabar el curs per valorar les accions portades a terme i els seus resultats i per reflexionar-hi, perquè serveixin de referència per al curs següent, i en recullen les impressions en la memòria.

Es percep en els entrevistes que, malgrat l'interès i la preocupació per l'avaluació, falta temps per a una reflexió més profunda i objectiva a causa de l'excés de feina.

La publicació de les avaluacions es realitza en sessió plenària, les quals es posen a l'abast dels implicats través de la pàgina web de la Xarxa, on tant els professionals com les famílies i la població en el seu conjunt poden accedir.

A cada un dels tres professionals se'ls va demanar que fessin una **valoració de la seva pròpia tasca en el grup de treball** a partir dels 10 indicadors que segueixen a continuació, responent amb una escala de Likert amb els següents estadis:

Estadis	Respostes
Molt bona	1
Bona	2
Regular	3
Dolenta	4
Molt dolenta	5

Taula 33. Valoració de la pròpia tasca professional

Els indicadors valorats són:

- Valoració quant als objectius que es proposaven en els grups de treball de la xarxa.
- Valoració dels aspectes organitzatius dels grups de treball de la xarxa.
- Valoració de la tasca que es realitza a la xarxa.
- Valoració dels resultats obtinguts de la tasca realitzada en els grups de treball de la xarxa.
- Valoració de la dinamització del grup de treball.
- Valoració de les seves expectatives envers els professionals que intervenen en els grups de treball de la xarxa.
- Valoració de les seves expectatives envers la continuïtat del grup de treball.
- Valoració de les seves expectatives envers el material utilitzat en els grups de treball de la xarxa.
- Valoració quant a l'atenció als infants a partir del treball realitzat en els grups de treball de la xarxa.
- Valoració quant a l'atenció a les famílies a partir del treball realitzat en els grups de treball de la xarxa.

A continuació es mostren les respostes dels professionals coordinadors i dinamitzadors de cada un dels grups de treball a partir d'una escala Likert amb els estadis següents: Molt bona: 1; Bona: 2; Regular: 3; Dolenta: 4; Molt dolenta: 5.

Indicadors de valoració	Respostes del coordinador del grup de treball Criança i Educació 0-3 anys	Respostes del coordinador del grup de treball Educar 3-12 anys	Respostes del coordinador del grup de treball Prevenció del Maltractament Infantil
Valoració dels objectius proposats en el grup de treball	2	1	1
Valoració dels aspectes organitzatius	2	2	2
Valoració de la tasca que es realitza a la xarxa	1	2	2
Valoració dels resultats obtinguts de la tasca realitzada	2	2	2
Valoració de la dinamització del grup de treball	2	1	3
Valoració envers els professionals que hi intervenen	2	2	2
Valoració envers la continuïtat del grup de treball	2	1	2
Valoració envers al material utilitzat	2	1	2
Valoració quant a l'atenció als infants	1	2	2
Valoració quant a l'atenció a les famílies	1	2	3

Taula 34. Indicadors per valorar la pròpia tasca professional.

De les respostes obtingudes, podem concloure que la valoració mitjana dels tres coordinadors que componen el secretariat tècnic és entre molt bona i bona; per tant, la seva satisfacció quant a la tasca realitzada és força positiva.

Hi ha ítems en els quals els tres professionals coincideixen: sobre els aspectes organitzatius, sobre els resultats obtinguts i en la valoració dels professionals que hi intervenen, en què els tres coordinadors opinen que la tasca ha estat bona.

Sobre les expectatives dels professionals que hi intervenen, es constata com a molt positiu el fet de poder compartir reflexions i accions amb professionals ben diversos amb els quals abans d'iniciar el treball en xarxa no es tenia cap relació, d'aprendre conjuntament i de poder aportar les diferents visions des de la prevenció i el treball. També es remarca la necessitat de trobar un equilibri entre el que cada professional aporta al grup i el que el grup aporta a cada professional. Per això, es fa imprescindible anar cuidant els professionals que cooperen en els grups de treball i anar millorant el treball cooperatiu i la unitat d'acció en benefici dels infants i les famílies. Cal acceptar també que les diverses accions es van fent a poc a poc però que es van aconseguint els objectius i que és cert que costa implicar alguns serveis i professionals. Per aquest motiu, cal anar-hi insistint d'una manera tenaç i constant, però sense oblidar la cura dels professionals implicats.

Pel que fa a l'ítem sobre la continuïtat del grup de treball, la valoració és bona i es detecta la necessitat d'anar realitzant intervencions comunitàries conjuntes per compartir i modificar accions en benefici dels infants i de les seves famílies. Treballar conjuntament fa que els diferents professionals s'esforcin per assistir a les reunions, per reflexionar i compartir, per aportar idees i mecanismes d'acció i extreure conclusions conjuntament, en benefici de la comunitat.

Quant als objectius que es proposen en els grups de treball de la xarxa, el professional del grup de treball Educar 3–12 anys considera que la seva tasca és molt bona i els altres dos professionals consideren que fan una tasca bona. Malgrat la petita diferència de valoració, el resultat obtingut constata la necessitat de reflexionar prèviament sobre els objectius que es volen aconseguir i marcar-los a l'inici del treball.

Respecte de la valoració de la tasca que es realitza en els grups de treball de la Xarxa, els resultats són positius: el grup de treball Criança i Educació 0–3 anys la valora com molt positiva, i valora especialment el fet de posar en comú diverses visions d'un mateix tema i contrastar-les, per reflexionar. El grup de treball Educar 3–12 anys ressalta la influència positiva que cada equip transmeti els treball realitzat des de la seva pròpia acció habitual. En el grup de treball Prevenció del Maltractament Infantil s'insisteix que entre tots es posen en marxa bones idees, tot i que molts cops es qüestionen el servei de treball, ja que no sempre es posa d'acord en alguns aspectes que cal millorar i molts cops es volen implementar canvis més ràpids en els diversos col·lectius –sobretot en els de salut i educació–, i això no sempre és tan fàcil com caldria.

Sobre els resultats obtinguts, els tres grups de treball valoren la tasca realitzada com a bona i consideren positiu el fet de publicar la documentació elaborada. Es van mesurar en alguns casos els resultats de la tasca realitzada a partir de qüestionaris de grau de satisfacció a professionals i famílies a partir de les diferents accions portades a terme pel grup, sobretot el grup de treball Criança i Educació 0–3 anys, i els resultats obtinguts van ser molt positius. El grup Prevenció del Maltractament Infantil es mostra molt satisfet amb els indicadors de risc i els circuits creats en el grup de treball, però considera que cal anar-los revisant, motiu pel qual ha estat necessari demanar assessorament a un jurista especialitzat i s'ha animat a realitzar un seminari de formació. Aquestes accions impliquen una reflexió constant en l'eix dels tres grups de treball.

En la valoració de la dinamització del grup de treball, cada tècnic ha valorat de manera diferent aquest ítem. En el grup de treball Criança i Educació 0–3 anys es valora amb la qualificació de «molt bona», en el grup de treball Educar 3–12 anys es considera bona i en el grup de treball Prevenció del Maltractament Infantil es valora com a regular. Aquesta diferència pot ser deguda a les especificitats de cada grup. Pel que fa al darrer grup de treball, recordem que els àmbits dels professionals implicats eren més diversos que en els altres dos grups de treball i, atès que hi estan implicats més tipologies de serveis, la coordinació pot resultar més difícil. D'altra banda, les característiques de les temàtiques d'aquest grup comporten discussions més tenses i temes abordats més delicats que les dels altres grups de treball, cosa que fa que la dinamització del grup pugui resultar més feixuga. No obstant això, la dinamització és realitzada d'una manera molt adient pels diferents tècnics i és necessari ressaltar el clima interpersonal que es va creant i el ritme de treball que s'aconsegueix, encara que en alguns moments es faci complexa ateses la quantitat i la diversitat de professionals.

Trobem la mateixa valoració que en l'ítem anterior en el que fa referència a l'atenció a les famílies. El grup Prevenció del Maltractament Infantil valora regular l'atenció perquè el treball directe amb les famílies era incipient en el moment de l'estudi i encara no s'havia pogut valorar la seva sensibilització sobre aquesta temàtica, però al cap d'uns anys aquest ítem amb l'experiència de treball es valorava de manera positiva. Alhora, pel que fa al treball realitzat quant a l'atenció als infants, que es valora com a bo o molt bo, els professionals comenten que l'atenció la reben indirectament com a beneficiosa a través del treball que es realitza en els grups de treball de la xarxa.

Punts forts. Reflexions

- Els professionals estan ben implicats en els grups de treball. Parteixen d'uns objectius comuns compartits pels seus components. Els professionals dels grups de treball es comprometen en aquesta acció conjunta i compartida.
- Es compta amb un suport material quant a infraestructura material i personal per part de l'entitat local, i la xarxa d'aquesta població té aquest suport.
- Es constata l'impuls d'una comissió (en el cas de Sant Feliu de Llobregat, del secretariat tècnic) que coordina i dinamitza els grups de treball i les trobades entre els diversos professionals. En el cas de la població estudiada, compta amb aquest impuls, que, de fet, és l'eix per establir una base de treball.
- Es compta amb el lideratge d'una persona en cada grup de treball.
- Es realitza una reflexió constant envers els objectius i les accions dutes a terme en cada grup de treball.
- Es constata que s'estableix un bon clima interpersonal en els grups de treball i un ritme de treball compartit i equilibrat entre els seus components.
- Es ressalta l'interès i esforç del secretariat tècnic per garantir que les informacions arribin a la població, als serveis i a les famílies.
- Es crea documentació i es publica.
- Es realitzen intervencions comunitàries conjuntes per compartir amb les famílies informacions, pautes de criança i d'educació, i per reflexionar sobre el concepte d'«infant».
- Es constata la implicació dels mateixos infants en les jornades de la xarxa a final de curs, com a ciutadans de ple dret.
- Existeix una reflexió constant, que és necessària per una tasca d'aquesta envergadura, i es constata aquesta acció dins dels grups de treball, a partir de l'anàlisi de la dinàmica de cada un d'ells.

- Es ressalta un esforç quant a la coordinació per part del secretariat tècnic, la qual cosa és cabdal i constitueix l'eix imprescindible, també per coordinar, transmetre informacions, reflexions i recollir les avaluacions de cada grup de treball.
- Es constata el fet de realitzar una avaluació continuada i una reflexió constant sobre les accions dutes a terme en cada grup de treball.
- Com a eina de treball per realitzar l'avaluació, hi ha la constància d'elaborar actes de reunió de qualitat on se'n reflecteixin els aspectes més importants.
- Es duen a terme avaluacions, que es publiquen. La xarxa té el seu espai específic a la pàgina web de l'Ajuntament, on es publiquen les avaluacions realitzades, així com altres informacions d'interès: actes de treball, materials elaborats, etc. Hi pot accedir tota la població.

Punts febles. Reflexions

- Si el suport per part de l'Ajuntament deixés d'existir, el treball i els esforços realitzats per part de la xarxa es perdrien. A més, si no hi hagués finançament per part de l'Ajuntament per subvencionar els professionals, el grup impulsor desapareixeria i, per tant, no hi hauria cap professional o equip de professionals que coordinessin les trobades i els projectes que cal realitzar.
- Es fa necessària la coordinació entre les diferents administracions. Cal conscienciar a les diferents administracions de la necessitat del treball en xarxa i dels beneficis que comporta, i de la necessitat que donin suport als professionals i centres que hi participen.
- Es constata la necessitat que els professionals que han estat implicats al llarg del curs en el treball amb la xarxa rebin un reconeixement del seu treball a diferents nivells, expedint un certificat que expressi la seva col·laboració al llarg del curs (cosa que curricularment els seria útil), fent constar els noms dels diferents professionals en les diverses produccions de la xarxa, o bé fent-los algun obsequi com a reconeixement per la seva tasca. Recordem que la seva feina ha estat voluntària i fora d'horaris laborals.
- S'insisteix en la necessitat que els professionals que hi participen no siguin voluntaris i es contempli com a feina de dedicació dins el seu horari laboral.
- Queda palesa la necessitat de tenir cura dels professionals que intervenen en els grups de treball i dels centres i els serveis dedicats a persones, un aspecte que no sempre es valora ni es té en compte.
- Es constata una certa manca de temps per transmetre amb la calma que ho requereixen algunes informacions entre els grups de treball, així com per recollir les diferents opinions de cada component dels grups de treball respecte de les accions que realitzen els altres grups de treball.
- Es constata també cert excés de feina en els professionals dels grups de treball, i aquesta situació comporta sovint realitzar una avaluació menys extensa i més superficial.
- Es fa necessari que els continguts i la forma de presentació dels materials de treball i de producció es vagin renovant periòdicament. Per això, cal posar voluntat no només per part dels professionals que intervenen en la xarxa sinó també a través de suport per part del finançament de l'administració.
- L'accés a alguns mitjans d'informació i de comunicació no és sempre possible per a un determinat nombre de la població, la qual cosa fa que no tots els ciutadans puguin accedir a la pàgina web de la xarxa per consultar les informacions que hi ha publicades. No obstant això, hi ha altres estratègies perquè la població en pugui gaudir.

6.2. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol VI

En aquest capítol s'han analitzat les enquestes i les entrevistes distribuïdes als tècnics de Sant Feliu de Llobregat, impulsors de la creació de la Xarxa Municipal d'Infància del municipi.

A partir de l'anàlisi de les respostes obtingudes, hem pogut reflexionar sobre els punts forts i febles de les dues dimensions que han categoritzat les preguntes de les enquestes.

En síntesi, podríem dir que:

- Cal que hi hagi un bon lideratge polític, un compromís real.
- Cal també un bon lideratge de les administracions implicades.
- Cal un compromís compartit de les diverses administracions.
- Cal que la tasca que els professionals realitzen en benefici de la xarxa estigui contemplada dins els seu horari laboral, no com a voluntariat.
- Caldria que els professionals d'un mateix equipament anessin rodant i no sempre fossin els mateixos els que s'impliquessin en la participació dels grups de treball.
- Cal oferir un reconeixement de la tasca realitzada als professionals que participin en el treball de la xarxa.
- Cal que els diversos serveis d'una comunitat s'involucrin en el treball en xarxa.
- Cal una estructura organitzativa, funcional i personal per poder portar a terme un treball en xarxa.
- Cal un treball a diferents nivells de desenvolupament comunitari: polítics, gestors, professionals, infants i famílies.

En definitiva, queda palesa la necessitat de treballar d'acord amb els responsables polítics i de gestió de les diferents institucions que tenen al seu càrrec diferents equipaments d'atenció a la infància i a les famílies perquè facilitin el treball que estan realitzant en xarxa.

Aquest exercici de reflexió realitzat al llarg d'aquest capítol és poc valorat en alguns contextos i en altres es deixa de fer amb el pretext de la falta de temps i espais, cosa que molts cops representa una excusa per no involucrar-se i implicar-se en la pròpia professió. La reflexió ha permès tant als participants com a mi mateixa autoavaluar-nos quant a maneres de fer, interessos, modificacions d'actituds, transformació pròpia i hàbits en els quals ens acomoden, en definitiva tot allò que comporta la nostra tasca psicopedagògica d'ensenyants, educadors, acompanyants, etc., que no només està inserida de sabers i de transmissions sense més, sinó de saber fer pedagògicament, i que està tota ella impregnada de les nostres experiències, les nostres vivències, els nostres valors i el tacte. Com assenyala Asensio (2010), en aquest preciós llibre que s'acaba d'editar, «pensem que determinats aspectes de la teoria que els educadors fan servir han de ser prèviament aplicats a la seva pròpia transformació, ja que els coneixements que justifiquen les seves accions només poden ser efectius si aquests es reflecteixen d'alguna manera en els seus comportaments. És necessari convertir activament aquell saber en formes estabilitzades d'actuació, i considerar com un compromís personal el

fet d'arribar a esdevenir allò que entenem com a necessari aconseguir des del punt de vista professional i humà».¹²²

No obstant això, la reflexió que hem realitzat a partir de les enquestes i les entrevistes té l'avantatge que s'efectua arran de l'experiència prèvia i present dels mateixos tècnics involucrats en la creació i el seguiment de la xarxa del municipi, és a dir, es tracta d'una reflexió immersa en l'acció, que implica, segons afirma Asensio (2010: 36), generar unes disposicions mentals prèvies que facilitin als professionals desprendre's dels seus prejudicis, les seves expectatives, els seus automatismes i les seves creences, perquè:

[...] ese reflexionar se pretende respecto a realidades vivas, a sujetos cambiantes, sensibles a quien se dirige a ellos pero también susceptibles de influir, tanto a nivel cognitivo como emocional, en las personas con las que interactúan. Las más de las veces, esta forma de reflexión valorativa difícilmente puede darse en las relaciones que involucran al tacto pedagógico. Porque éste siempre guarda relación con el tiempo «oportuno» para tomar una u otra iniciativa, no con intervenciones que el educador pueda manejar al margen de esa dimensión temporal o con una mente no consciente de sus propios condicionamientos. (Asensio, J.M., 2010, p. 36).

En darrer lloc, s'han apuntat, a partir de les aportacions dels tècnics, un seguit de reflexions globals que permetran reflexionar i discutir les possibles propostes pràctiques –sobre el treball en xarxa– que es realitzaran en el darrer capítol d'aquest treball.

En el següent capítol es realitza l'anàlisi dels qüestionaris distribuïts a alguns centres de les quatre poblacions escollides per participar en la mostra. A partir de l'anàlisi d'aquest capítol i del següent, valorarem i discutirem els resultats obtinguts i realitzarem algunes propostes pràctiques.

---

¹²² Traducció de l'autora.

Capítol VII. ANÀLISI DELS QÜESTIONARIS

7.1. Descripció de la mostra

7.2. Característiques de la població i dels Centres i Serveis: anàlisi de la primera dimensió del qüestionari

7.3. Estudi de la fiabilitat i validesa del qüestionari

7.4. Anàlisi dels estàndards establerts en el sistema d'indicadors. (Distribució de freqüències dels criteris de cada indicador i comprovació dels estàndards)

7.4.1. Anàlisi dels estàndards per la totalitat de la mostra (per cada criteri dels indicadors de les dimensions 2, 3 i 4), comparant educadors i directius

7.4.2. Anàlisi dels estàndards comparant les poblacions i en alguns casos els centres (per cada criteri dels indicadors de les dimensions 2, 3 i 4), segons les respostes dels educadors

7.5. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol VII

De les aportacions del buidatge de les entrevistes i enquestes realitzades a l'equip tècnic de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat, es van decidir un seguit d'indicadors a partir dels quals es van elaborar els qüestionaris –tal i com s'ha explicat en el capítol anterior-, que es van distribuir a alguns centres i serveis de les poblacions escollides.

El capítol queda distribuït de la següent manera:

- Descripció de la mostra escollida tenint en compte:
  - El nombre i tipologia de professionals que componen la mostra.
  - Les poblacions analitzades.
  - Els centres i serveis estudiats.
- Característiques de la població i dels centres i serveis, resultats de la dimensió 1.
- Anàlisi de l'estudi de la fiabilitat i validesa del qüestionari.
- Anàlisi dels estàndards dels criteris de cada indicador i comprovació per les dimensions 2, 3 i 4, i tenint en compte:
  - La totalitat de la mostra segons tipus de professionals (educadors/directius).
  - La mostra segons la població, i en alguns criteris rellevants segons el centre.
- Síntesi del capítol.

A continuació passem a analitzar els resultats obtinguts en el treball de camp segons les respostes de la mostra dels centres escollits en cada població.

7.1. Descripció de la mostra

S'ha passat el qüestionari a 53 professionals, entre els quals es trobaven una majoria d'educadors. La seva distribució es pot veure a la següent taula 1 i gràfic 1:

Professional	N	%
Director/a ¹²³	9	17,0
Educador/a ¹²⁴	33	62,3
Mestre d' Educació Infantil ¹²⁵	6	11,3
Mestre reforç ¹²⁶	2	3,8
Mestre suport ¹²⁷	1	1,9
Referent d' espais familiars ¹²⁸	1	1,9
Tècnic/a de biblioteca ¹²⁹	1	1,9
Total	53	100,0

Taula 35. Distribució de la mostra segons professió

¹²³ Els directors de la mostra són o bé professionals de l'educació que realitzen tasques de coordinació i gestió al centre educatiu, o bé tècnics de les biblioteques amb les funcions de direcció. En aquest estudi han participat 3 directores de centres educatius de Sant Feliu de Llobregat i 1 directora de la biblioteca; 2 directores de centres educatius de Castelldefels i 1 directora de la biblioteca; 1 directora de Terrassa; 1 director de Cerdanyola.

¹²⁴ Els educadors són professionals de l'educació que treballen en els centres educatius de les 4 poblacions de la mostra. Habitualment són professionals que tenen la titulació de CFGS (cicle formatiu de grau superior) en l'especialitat d' educació infantil o bé mestres d'educació infantil. Les seves funcions són de tutors del grup d'infants que atenen, i tenen cura de la seva estimulació, higiene i cura personals, i un vincle directa amb les famílies.

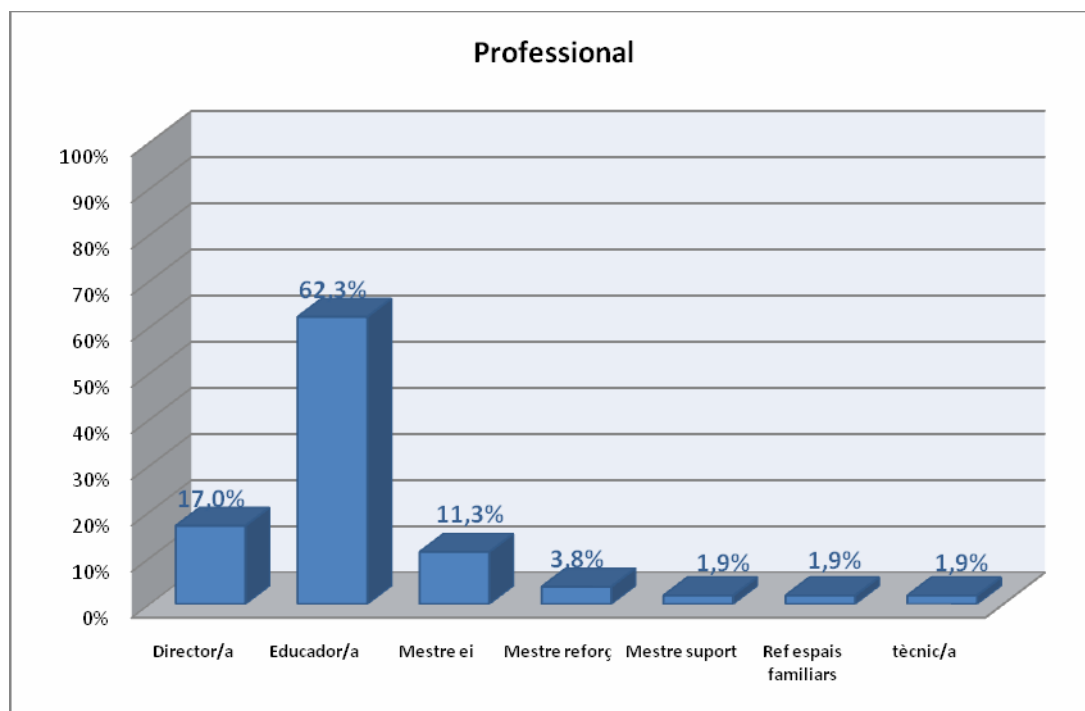
¹²⁵ Els mestres d'educació infantil obtenen la titulació universitària de diplomad –actualment és un grau universitari de 4 anys-. Les seves funcions en les EB (escoles bressols) són les mateixes que les dels educadors.

¹²⁶ Els mestres de reforç tenen la titulació o bé de mestre diplomad en educació infantil o bé de tècnic de CFGS superior en educació infantil. Les seves tasques en les EB són de suport als educadors i mestres d'educació infantil referents i tutors.

¹²⁷ Els mestres de suport intervenen en l'aula ordinària per oferir suport als mestres ó educadors perquè s'impliquin en el procés d'aprenentatge de tots els alumnes, també dels que tenen dificultats específiques, afavorint l'atenció a la diversitat, i alhora ofereix suport als infants.

¹²⁸ Els referents dels espais familiars desenvolupen, a més de les tasques dels educadors tutors, el seguiment dels espais familiars, mantenint els vincles entre infants i famílies, segons s'ha especificat al capítol 2 i 4. La seva formació és com la dels educadors o dels mestres d'educació infantil.

¹²⁹ La tècnica de biblioteca té una formació tècnica en biblioteconomia, i les seves funcions són les de mantenir, ordenar, garantir i facilitar el suport als usuaris i la gestió interna de les fonts documentals.

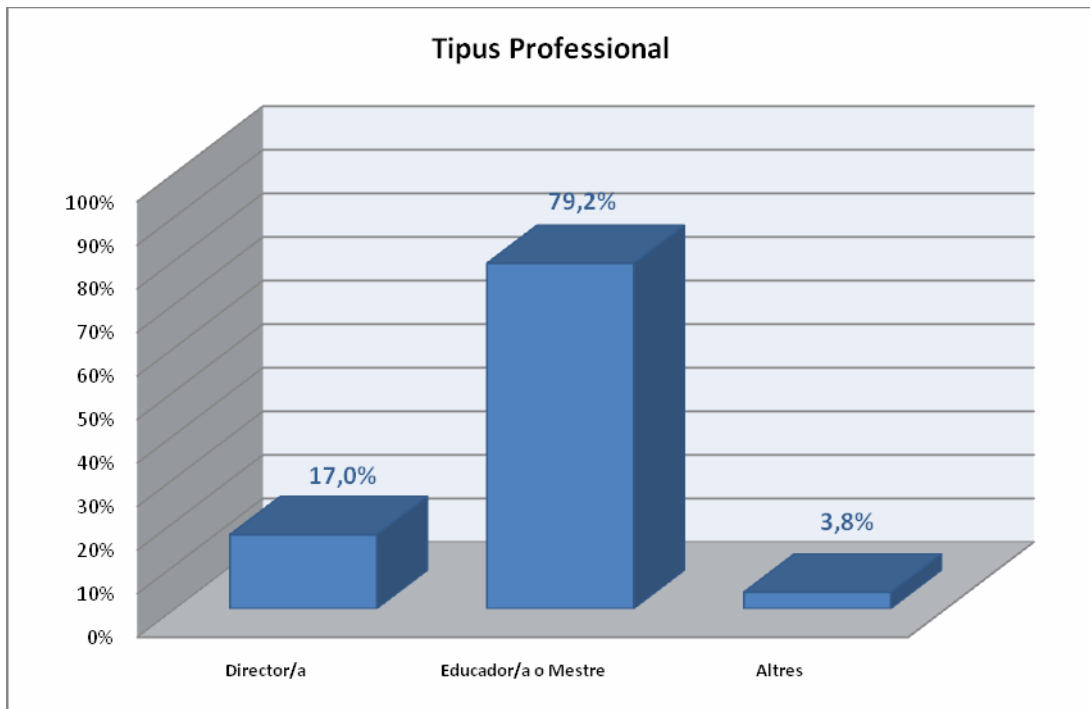

Gràfic 2. Descripció de la mostra segons professió

Si considerem els educadors, i Mestres siguin mestres d'educació infantil, mestres de reforç, mestres de suport i referents dels espais familiars com un mateix tipus de professional, i per altre banda els Directors, i la resta agrupats com a altres professions obtenim la següent distribució, tal i com es mostra en la taula 2 i en el gràfic 2:

Tipus Professional	N	%
Director/a	9	17,0
Educador/a	43	81,1
Altres	1	1,9
Total	53	100,0

Taula 36. Distribució de la mostra segons categories de professionals.

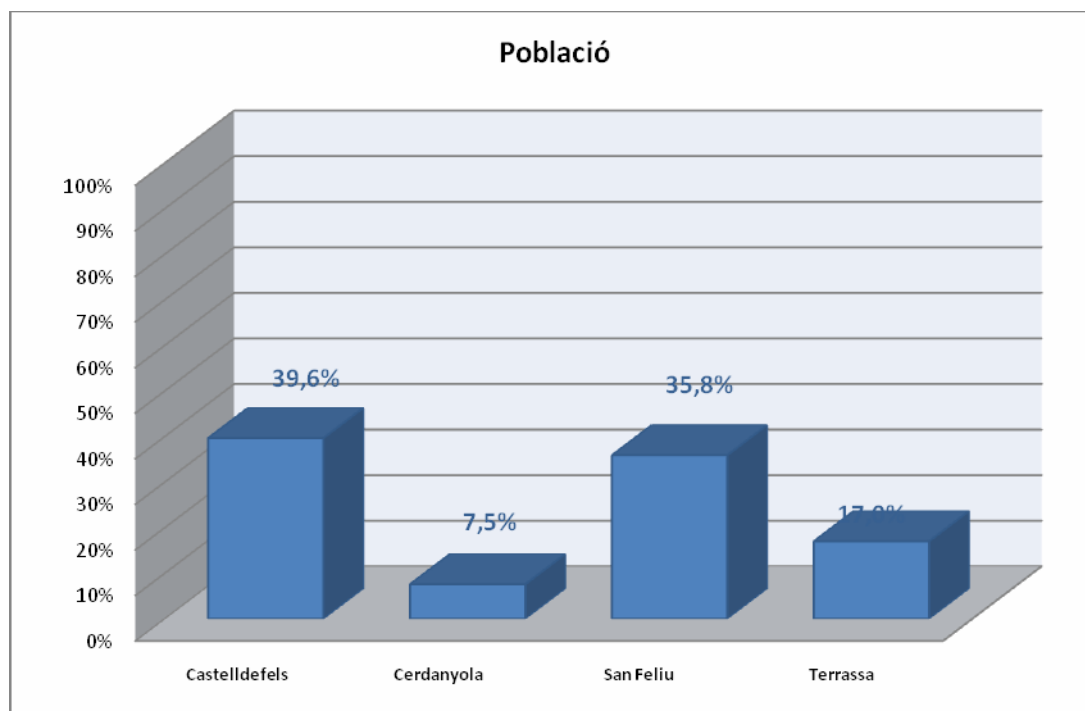

Gràfic 3. Distribució de la mostra segons categories de professionals.

Aquests professionals foren escollits de les poblacions de Castelldefels, Cerdanyola, Sant Feliu de Llobregat i Terrassa, seguint la distribució que es mostra a la taula 3 i al gràfic 3:

Població	N	%
Castelldefels	21	39,6
Cerdanyola	4	7,5
San Feliu	19	35,8
Terrassa	9	17,0
Total	53	100,0

Taula 37. Distribució de la mostra segons població.

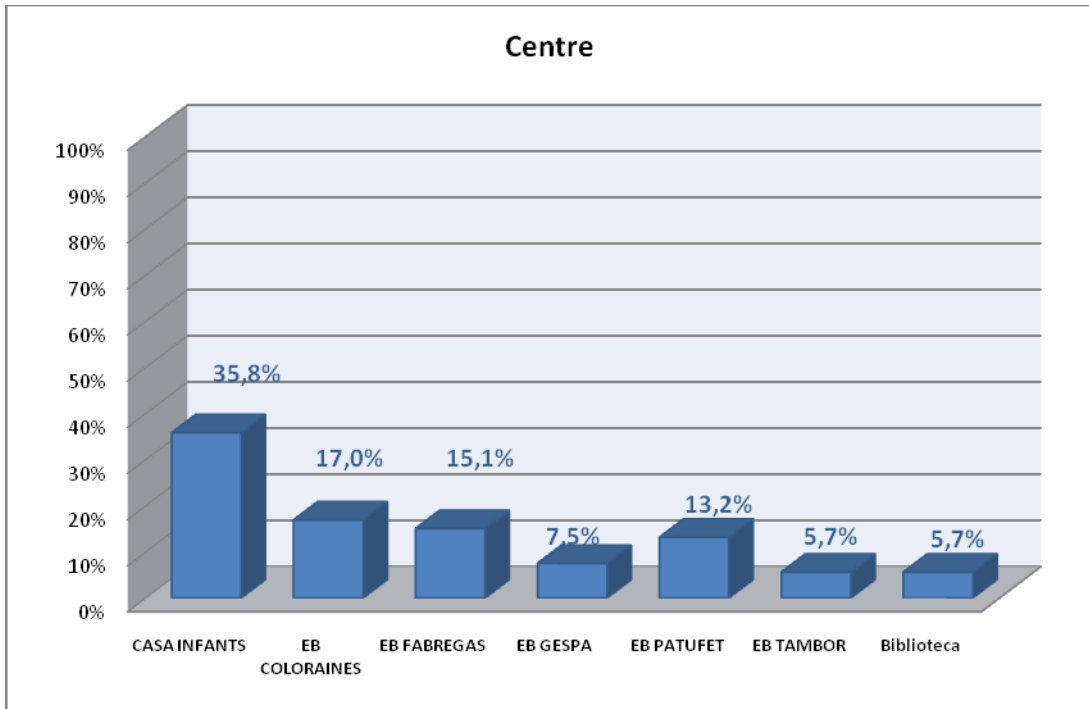

Gràfic 4. Distribució de la mostra segons població.

Per centres que participen en el treball de camp, la mostra es distribueix de la següent manera segons es mostra a la taula 4 i al gràfic 4:

Centre	Població	N	%
CASA INFANTS	Castelldefels	19	35,8
EB COLORAINES	Terrassa	9	17,0
EB FABREGAS	Sant Feliu de Llobregat	8	15,1
EB GESPA	Cerdanyola	4	7,5
EB PATUFET	Sant Feliu de Llobregat	7	13,2
EB TAMBOR	Sant Feliu de Llobregat	3	5,7
Biblioteca	Castelldefels (2) i Sant Feliu de Llobregat	3	5,7
Total	4 poblacions	53	100,0

Taula 38. Distribució de la mostra segons centre.

Gràfic 5. Distribució de la mostra segons centre.

Dels 53 professionals al que se'ls ha passat el qüestionari, les dimensions l'han completat uns 50 professionals (94,34%); de la dimensió 2, 47 professionals (88,68%); de la dimensió 3, 13 professionals (24,53%) ;i de la dimensió 4, 43 professionals (81,13%).

7.2. Característiques de la població i dels Centres i Serveis: anàlisi de la primera dimensió del qüestionari

A continuació s'analitza la primera dimensió del qüestionari, la contextualització de les poblacions de la mostra, que contenia els següents indicadors i criteris:

<u>1.1. INDICADORS D'ACCÉS A L'EDUCACIÓ I ATENCIÓ A LA INFÀNCIA</u> <u>Indicador 1 : Distribució de la població d'edat compresa entre 0-36 mesos</u>	
CRITERIS:	Nombre total d'infants a la població.
	Nombre d'infants amb discapacitat.
	Nombre d'infants immigrants.
	Nombre d'infants maltractats.
<u>1.1. INDICADORS D'ACCÉS A L'EDUCACIÓ I ATENCIÓ A LA INFÀNCIA</u> <u>Indicador 2 : Taxa d'escolarització i atenció a infants de 0-36 mesos de la població.</u>	
CRITERIS:	% d' Infants atesos als Centres/Serveis/Programes de la població.
	% d'infants amb discapacitat atesos a centres educatius o altres serveis.
	% d'infants immigrants atesos a centres educatius o altres serveis.
	% d'infants maltractats atesos a centres educatius o altres serveis.
<u>1.2. INDICADORS DE RECURSOS ECONÒMICS I ORGANITZATIUS DELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES</u> <u>Indicador 3 : Despeses en atenció educativa a la població per cycle educatiu</u>	
CRITERIS:	Despeses en atenció educativa pública per la població de 0-36 mesos en % sobre el PIB.
	Despesa per infant i curs escolar a la població.
	Tipus d'ajudes públiques destinades a infants de la població de 0-36 mesos .
	Despeses i equipaments per garantir l'accés a les TIC en els Centres/Serveis/Programes de la població.
<u>1.3. INDICADORS D'ORGANITZACIÓ DELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES</u> <u>Indicador 4 : Ràtio i distribució de l'espai per cycle educatiu</u>	
CRITERIS:	Nombre en m2 de les aules i dels patis que atenen als infants a la població de 0-36 mesos.
	Distribució de la ràtio infant/adult per cycle educatiu.
<u>1.3. INDICADORS D'ORGANITZACIÓ DELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES</u> <u>Indicador 5 : Criteri de distribució dels infants</u>	
CRITERIS:	Distribució dels infants per edats homogènies.
	Distribució dels infants per edats heterogènies.
	Distribució dels infants per competències.
	Distribució dels infants amb altres criteris.
<u>1.3. INDICADORS D'ORGANITZACIÓ DELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES</u> <u>Indicador 6 : Accés i hores de treball dels professionals del Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	Tipus de selecció dels professionals dels Centres/Serveis/Programes que atenen infants de 0-36 mesos i famílies a la població.
	Nombre en hores de treball dels professionals dels Centres/Serveis/Programes que atenen infants de 0-36 mesos i famílies de la població.

Per recollir les dades d'aquesta dimensió, ens va ser molt difícil perquè per part dels Ajuntaments de les poblacions hi ha moltes dades que no estaven recopilades sistemàticament.

Hi ha també dades que no varem poder recollir, per la qual cosa, en l'anàlisi no varem poder recollir més resultats dels que es presenten. Per altra banda, als centres els hi va representar un gran esforç el fet d'oferir-nos algunes d'aquestes dades, doncs no sempre les tenien al seu abast.

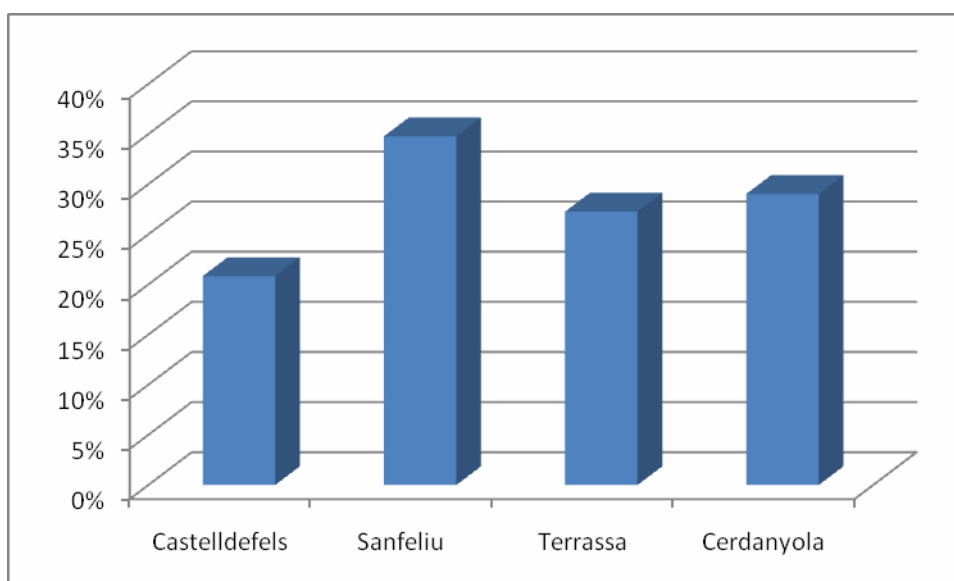
Dels resultats obtinguts en l'anàlisi dels qüestionaris de les 4 poblacions: Castelldefels, Terrassa, Sant Feliu de Llobregat i Cerdanyola, i dels 6 Centres educatius enquestats: Casa dels Infants, EB Coloraines, EB Fàbregas, EB Patufet, EB Tambor, EB Gespa, es desprenen les següents dades:

Distribució de la població d'edat compresa entre 0-3 anys
Taxa d'escolarització i atenció a infants de 0-3 anys de la població

Segons dades del Departament d'Estadística de la Generalitat de Catalunya, la distribució de centres d'educació exclusivament infantil segons siguin públics o privats és la que es mostra a les següent taula i gràfic:

		Total Centres	Exclusius Infantil
Castelldefels	Públic	14	1 (7,14%)
	Privat	10	4 (40,00%)
	Total	24	5 (20,83%)
Sant Feliu de Llobregat	Públic	13	4 (30,77%)
	Privat	10	4 (40,00%)
	Total	23	8 (34,78%)
Terrassa	Públic	52	10 (19,23%)
	Privat	47	17 (36,17%)
	Total	99	27 (27,27%)
Cerdanyola	Públic	18	1 (5,56%)
	Privat	13	8 (61,54%)
	Total	31	9 (29,03%)

Taula 39. Distribució de centres d'educació infantil segons siguin públics o privats (2008).

Gràfic 6. Distribució de centres d'educació infantil segons siguin públics o privats (2008).

Quant al nombre d'infants per població segons diferents característiques s'han recopilat per part de les institucions les dades que es mostren a la següent taula:

	Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Nombre d' infants 0-3 a la població	3116	1877	1613	8328
Nombre total d' infants 0-3 amb discapacitat	-	-	-	-
Nombre total d' infants 0-3 immigrants.	537	-	99	-
Nombre total d'infants 0-3 atesos a centres o serveis	419	619	635	2043
Nombre d'infants 0-3 amb discapacitat atesos a centres o serveis	-	-	12	-
Nombre d'infants immigrants atesos a centres o serveis	-	-	26	-

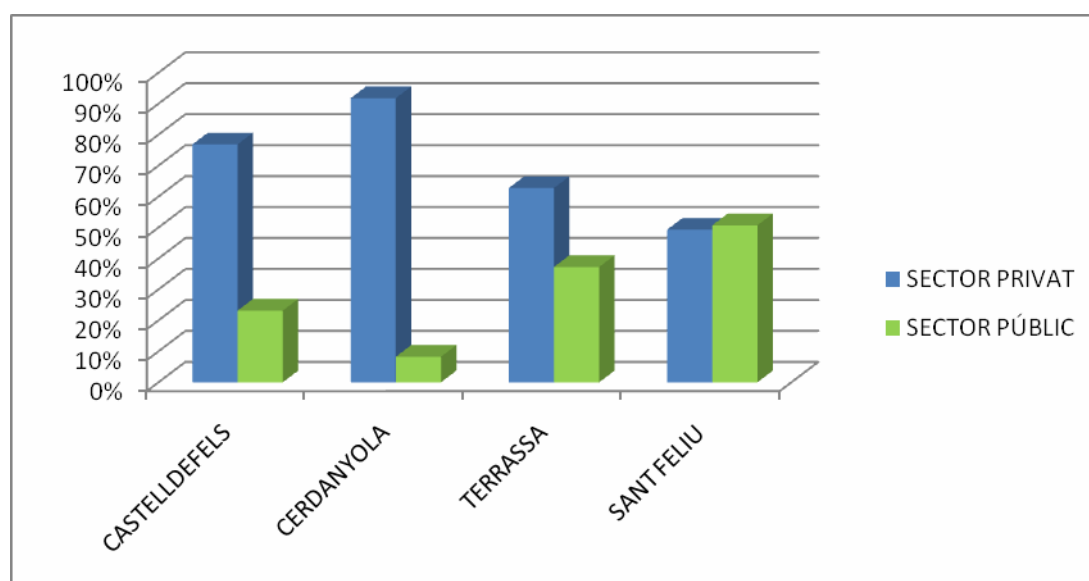
Taula 40. Nombre d'infants segons característiques (2008).

La distribució dels infants segons sector públic o privat en les 4 poblacions és la que es mostra en la següent taula i gràfic:

	SECTOR PRIVAT	SECTOR PÚBLIC	Total
CASTELLDEFELS	322 (76,85%)	97 (23,15%)	419
CERDANYOLA	568 (91,76%)	51 (8,24%)	619
TERRASSA	1282 (62,75%)	761 (37,25%)	2043
SANT FELIU	313 (49,29%)	322 (50,71%)	635

Taula 41. Distribució dels infants de 0-3 anys per sector públic o privat (2008).

Al gràfic 7 es pot observar que a Castelldefels, Cerdanyola i Terrassa la majoria és sector privat, destacant el cas de Cerdanyola que només un 8,24% és sector públic, per altre banda a Sant Feliu la repartició entre públic i privat és equitativa, però tendeix a haver-hi més infants escolaritzats en el sector públic.

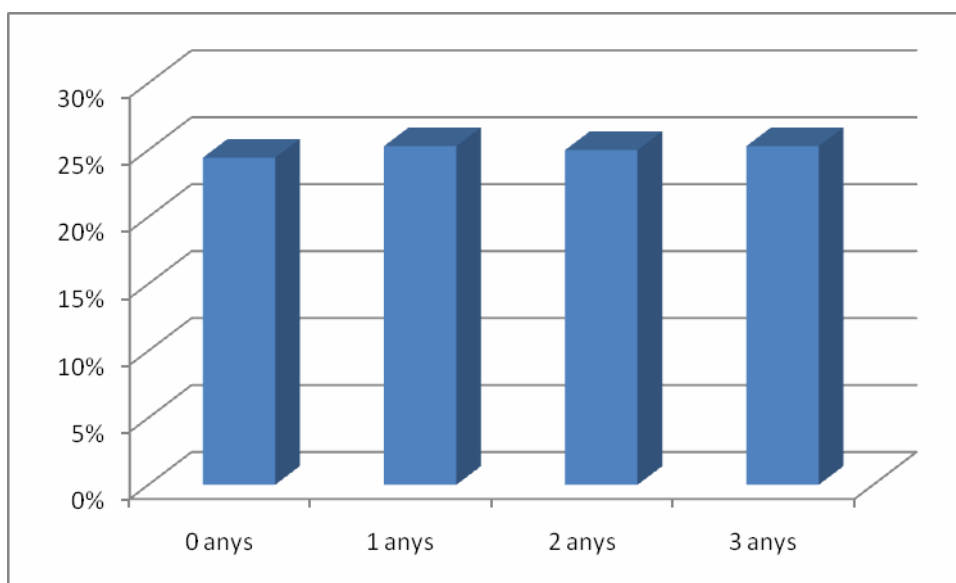

Gràfic 7. Distribució dels infants de 0-3 anys per sector públic o privat (2008).

A la població de Castelldefels, segon dades que constaven a 1 de gener del 2008, i essent les més actuals en el cens a 11 de maig del 2010, la distribució dels infants de 0 a 3 anys és la que es mostra en la següent taula i gràfic

Edat	Total	%
0 anys	761	24,42%
1 anys	788	25,29%
2 anys	779	25,00%
3 anys	788	25,29%
Total 0-3	3116	100,00%

Taula 42. Població de Castelldefels de 0-3 anys (2008).

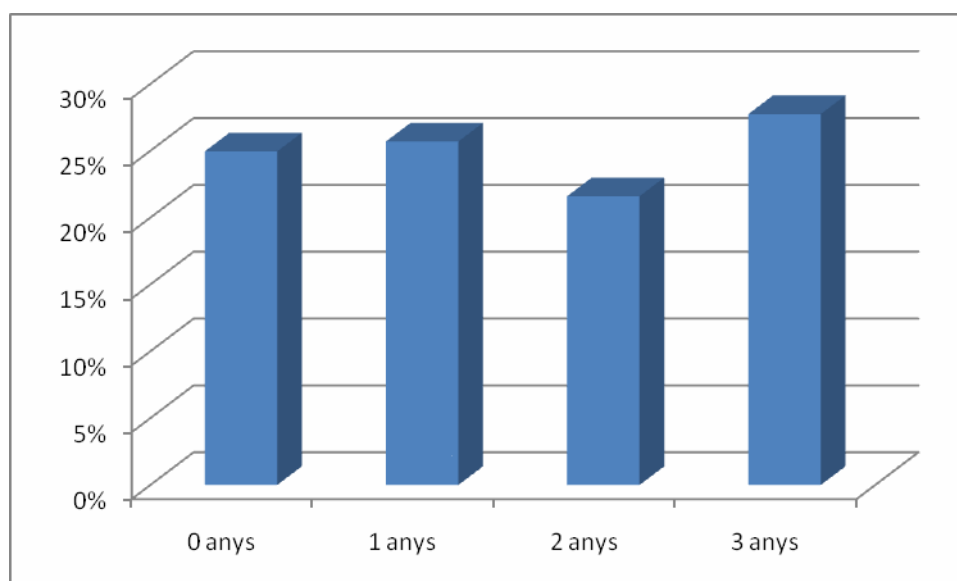

Gràfic 8. Població de Castelldefels de 0-3 anys (2008).

Pel que fa a la distribució de la població estrangera entre 0 i 3 anys a Castelldefels la distribució és la que es mostra en la taula i gràfic següents:

Edat	Total	%
0 anys	134	24,95%
1 anys	138	25,70%
2 anys	116	21,60%
3 anys	149	27,75%
Total 0-3	537	100,00%

Taula 43. Distribució a Castelldefels de la població estrangera 0-3 anys.

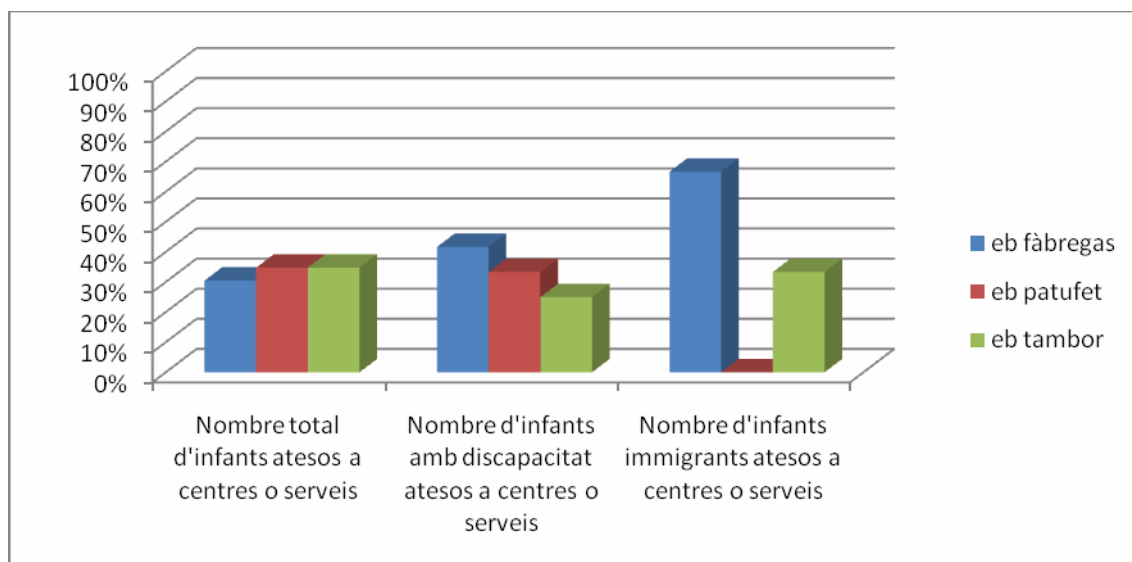
Gràfic 9. Distribució a Castelldefels de la població estrangera 0-3 anys.

A la població de Sant Feliu, entre els tres centres municipals els infants es distribueixen de la següent manera:

	EMB Fàbregas	EMB Patufet	EMB Tambor
Nombre total d'infants atesos a centres o serveis	71 (30,47%)	81(34,76%)	81(34,76%)
Nombre d'infants amb discapacitat atesos a centres o serveis	5(41,67%)	4(33,33%)	3(25,00%)
Nombre d'infants immigrants atesos a centres o serveis	14(66,67%)	0(0,00%)	7(33,33%)

Taula 44. Població escolaritzada de 0-3 anys a Sant Feliu de Llobregat per totalitat, discapacitat i immigració (2008).

Segons les dades facilitades per l' Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat, consta que al curs 2004-05, la totalitat d'infants amb discapacitats escolaritzats era de 12. Observem que, malgrat haver-hi en la població 8 centres bressol –tant públics com privats-, els infants amb discapacitat es distribueixen entre els tres centres estudiats: a Fàbregas hi ha 5 infants, a Patufet hi ha 4 infants, i a Tambor hi ha 3 infants.

Gràfic 10. Població escolaritzada de 0-3 anys a Sant Feliu de Llobregat, per totalitat, discapacitat i immigració (2004-2005).

De les altres poblacions que han participat a l'estudi, no en totes hem trobat aquestes dades referents als criteris dels indicadors 1 i 2.

Despesa en atenció educativa a la població per cycle educatiu

Ràtio i distribució de l'espai per cycle educatiu

Criteri de distribució dels infants

Accés i hores de treball dels professionals del centre, el servei o el programa

Quant a les dades facilitades pels centres, les obtingudes es resumeixen en la següent taula 11, on s'observa que en alguns criteris s'ha especificat "segons normativa".

Tot seguit especifico què és el que diu la normativa segons decret 2007, respecte als criteris indicats:

- Distribució de l'espai intern/extern: en quant l'espai intern, la superfície mínima ha de ser de 2 m² per infant amb un mínim de 30 m²; en quant l'espai extern, els patis han de comptar amb 2 m² per infant en utilització simultània, i amb un mínim de 75 m² pels patis exteriors.
- El nombre d'adults per infant: de 0-1 a = 8 infants, 1 mestre; de 1-2 a = 13 infants, 1 mestre; 2-3 a, 20 infants, 1 mestre. La qualificació dels professionals és de mestres d' Educació Infantil o tècnics de Cicle Formatiu de Grau Superior.
- Les hores per setmana dels professionals establert en el decret és de 35 hores.

Observem que en tots els centres, hi ha aspectes coincidents, i que es regeixen segons les normatives vigents en el context social, com per exemple la distribució dels espais interns/externs, la distribució de la ràtio infant/adult, la selecció dels professionals, i les hores setmanals dels professionals. D'aquí la importància de crear normatives i de vincular-les a les necessitats de la població objecte d'aplicació.

Capítol VII. Anàlisi des qüestionaris

Població	Castelldefels	Terrassa	Cerdanyola	San Feliu	San Feliu	San Feliu
Centre	CASA INFANTS	EB COLORAINES	EB GESPA	EB FABREGAS	EB PATUFET	EB TAMBOR
Despesa en atenció educativa per cada infant.	2.499,36 €	-	700€	-	-	-
Despesa per cada infant i curs escolar.	5.366€	-	7.700€	-	-	-
Tipus d'ajudes públiques per infant.	Subvenció Ajuntament	Subvenció PAME, Ajuntament	Subvenció Generalitat	Subvenció Ajuntament	Subvenció Ajuntament	Subvenció Ajuntament
Despesa per infant per accedir a les Noves Tecnologies.	-	-	0 €	-	-	-
Equipament TIC per infant.	-	-	0 €	-	-	-
Distribució de l'espai intern/extern en m² pels infants de 0-36 mesos	Segons normativa	Segons normativa	Segons normativa	Segons normativa	Segons normativa	Segons normativa
Distribució de la ràtio infant/adult pels infants de 0-36 mesos	normativa	normativa	normativa	normativa	normativa	normativa
Distribució dels infants per edat homogènia.	si	si	si	si	si	si
Distribució dels infants per edat heterogènia	si	si	no	no	no	no
Distribució dels infants per competències.	no	no	no	no	no	no
Distribució dels infants amb altres criteris	cap	cap	cap	cap	cap	cap
Selecció dels professionals	concurs	concurs	concurs	concurs	concurs	concurs
Hores/setmana dels professionals	35/setmana: normativa	35/setmana: normativa	35/setmana: normativa	35/setmana: normativa	35/setmana: normativa	35/setmana: normativa

Taula 45. Recursos econòmics i organitzatius dels serveis.

7.3. Estudi de la fiabilitat i validesa del qüestionari

A continuació es presenta el càlcul de fiabilitat i validesa del qüestionari proposat. Ens interessa comprovar si hi ha una coherència en aquest instrument, i per tant si el sistema d'indicadors d'aquest qüestionari funcionen consistentment de forma interna i poden ser aplicables a diverses poblacions.

S'ha aplicat la comprovació en les dimensions 2 “*El nivell de qualitat dels centres i serveis de la població*” i 4 “*El nivell de qualitat de les pràctiques educatives de 0-3 anys en els centres i serveis de la població*”, degut a que per la dimensió 3 “*El nivell de la qualitat del treball de la Xarxa a la població*” no ha respost prou mostra per fer la comprovació. Per això no es calcula el coeficient alpha de cronbach per veure la consistència interna de tot el qüestionari.

Aquesta comprovació s'ha realitzat per el conjunt de tota la mostra, i després només per el subgrup d' educadors, i no per el subgrup de directius i altres ni per poblacions ni per centres, ja que les respostes de la mostra són insuficients per a la tècnica estadística.

A continuació es mostren dues taules, la primera amb els resultats de la consistència interna per la dimensió 2 dels indicadors del qüestionari i la segona amb els resultats de la consistència interna per la dimensió 4 dels indicadors del qüestionari:

α- cronbach	Tots els enquestats	Només Educadors
INDICADOR 1	0.706	0.653
INDICADOR 2	0.841	0.828
INDICADOR 3	0.696	0.657
INDICADOR 4	0.838	0.803
INDICADOR 5	0.798	0.767
INDICADOR 6	0.843	0.843
INDICADOR 7	0.834	0.760
INDICADOR 8	0.880	0.867
INDICADOR 9	0.778	0.743
INDICADOR 10	0.772	0.609
DIMENSIÓ 2	0.964	0.953

Taula 46. Resultats de la consistència Interna per la dimensió 2

α- cronbach	Tots els enquestats	Només Educadors
INDICADOR 1	0.959	0.777
INDICADOR 2	0.763	0.777
INDICADOR 3	0.907	0.920
INDICADOR 4	0.939	0.937
INDICADOR 5	0.775	0.827
INDICADOR 6	0.509	0.269
DIMENSIÓ 4	0.949	0.840

Taula 47. Resultats de la consistència Interna per la dimensió 4

Per valorar el resultat de la consistència interna de cronbach està establert que a partir d'un 0,80, l' instrument és fiable. Hi ha també un acord entre diversos autors que consideren que de 0,70 a 0,80 hi ha una fiabilitat força alta, i de 0,90 ó més la fiabilitat és excel·lent.

Segons podem observar en la primera taula que correspon a la dimensió 2, veiem – excepte de l' indicador 3- que la consistència interna és excel·lentment fiable segons el conjunt de la mostra i també excel·lentment fiable segons les respostes dels educadors.

En la segona taula observem que la resposta del conjunt d' enquestats és igualment excel·lentment fiable –excepte de l' indicador 6-, mentre que hi ha una fiabilitat força alta en el grup d'educadors.

Per tant, podem afirmar que tant per la dimensió 2 com per la dimensió 4 existeix una fiabilitat i validesa interna consistent.

Ara bé, és força habitual que hi hagi més educadors en els centres i serveis que directius i per tant la mostra de directius es converteixi en més petita i no es pugui valorar la consistència interna en aquest subgrup.

Però ens sobta que la tercera dimensió –“*El nivell de la qualitat del treball de la Xarxa a la població*”–, no es pugui validar perquè la majoria de la mostra no ha respost.

Ens plantegem diversos motius pels quals no han respost. Una hipòtesi seria si potser se senten compromesos amb les respostes que decideixin aportar. Una altra hipòtesi seria si simplement la majoria de la mostra desconeix si existeix o no el treball de xarxa en la població i per aquest motiu no responen a les preguntes d'aquesta dimensió.

Efectivament, en els qüestionaris, hi ha un apartat en aquesta tercera dimensió en que es pregunta si tenen o han tingut algun vincle amb la xarxa d'infància de la població, i la majoria dels educadors respon que no, per tant, la majoria que no contesta a les preguntes d'aquesta dimensió, assenyala en el qüestionari que desconeix el funcionament en xarxa a la població.

Aquesta evidència ens fa reflexionar sobre si el treball en xarxa és prou conegut i té prou experiència de treball en la població, o bé si el treball en xarxa és incipient en la població estudiada. Ens sorprèn, però que en la població de Sant Feliu de Llobregat no s'hagi recollit més mostra perquè ha quedat palès en l'apartat anterior la implicació dels professionals de diversos serveis en el treball en xarxa i l'experiència de treball en xarxa en aquesta població.

D'altra banda, varem voler comprovar la fiabilitat en l'agrupació dels criteris dels indicadors per la dimensions 2 i 4. Per la dimensió 3 no va ser possible perquè no hi havia prou respostes dels participants en la mostra. Prèviament havíem dissenyat una organització interna dels criteris per cada indicador de les dimensions, pressuposant una organització determinada, però volíem comprovar si realment aquesta distribució corresponia –i per tant resultava fiable- amb les respostes que donaven els enquestats.

A partir dels resultats obtinguts, que s'ha recollit en l'annex 7.3., on s'ha realitzat l'anàlisi dels components principals de la segona i quarta dimensió, comprovem la interrelació que es va donar entre les respostes i el sistema d'indicadors prèviament dissenyat i la seva distribució, i per tant comprovem per les dimensions 2 i 4 la fiabilitat en l'agrupació.

7.4. Anàlisi dels estàndards establerts en el sistema d'indicadors. (Distribució de freqüències dels criteris de cada indicador i comprovació dels estàndards)

A partir dels estàndards orientatius que havíem proposat en el sistema d'indicadors ¹³⁰, és a dir, el nivell de qualitat desitjable del conjunt de criteris que configuren cada indicador, varem realitzar el buidatge dels qüestionaris respostos per la mostra escollida.

En la següent taula es presenta la distribució dels percentatges dels estàndards per cada indicador de les tres dimensions:

Dimensió	Indicadors	Percentatge dels estàndards
2: "El nivell de qualitat dels Centres/Serveis/Programes de la població"	1 al 10	35%
3: "El treball en Xarxa a la població"	1 al 7	35%
4: "El nivell de qualitat de les Pràctiques educatives de 0-3 anys en els Centres/Serveis/Programes de la població"	1	80%
	2	60%
	3	80%
	4	60%
	5	80%
	6	60%

Taula 48. distribució dels percentatges dels estàndards per cada indicador de les dimensions 2,3 i 4.

En aquest apartat distribuïrem l'anàlisi dels estàndards de les dimensions 2, 3 i 4, tenint en compte:

- La totalitat de la mostra, i els estàndards distribuïts en tres columnes: tots, educadors i directius.
- Els estàndards de la mostra comparant les poblacions, i en alguns casos els centres i serveis.

En la primera taula de cada indicador, es destaquen les respostes obtingudes pel total de la mostra, segons criteris, i usant una escala de Likert de 4 punts. En la segona taula es poden veure els resultats totals de l'indicador amb els percentatges totals de resposta obtinguts, indicant en cada un dels casos si es compleix l'estàndard establert. Aquests resultats els podem observar també en el gràfic que es mostra a continuació de les taules.

En les segones taules de cada indicador s'assenyala l'estàndard establert en cada indicador. L'estàndard fa referència al percentatge de la totalitat de la suma de les respostes obtingudes ajuntant les opcions "freqüentment" i "molt o gairebé sempre", tal i com s'ha explicat en el capítol 6. Es ressalten amb ombrejat blau aquells casos en que es compleix l'estàndard establert. En aquestes taules es representen els resultats tant per la totalitat de la població com per el grup d'educadors i el de directius.

En els apartats de comparació de poblacions i centres, s'ha aplicat la prova χ^2 de Pearson, per tal de comparar la distribució de resposta entre els grups de població o centres. En aquest apartat es treballa només amb el col·lectiu d'educadors ja que per al

¹³⁰ Veure capítol 5.

número de directius participants a l'estudi no és suficientment gran per a realitzar l'anàlisi comparatiu.

A continuació s'analitzen els estàndards de cada dimensió.

7.4.1. Anàlisi dels estàndards per la totalitat de la mostra (per cada criteri dels indicadors de les dimensions 2, 3 i 4), comparant educadors i directius

1. Anàlisi dels estàndards dels criteris de la dimensió 2: "El nivell de qualitat dels Centres/Serveis/Programes de la població"

Dimensió 2: El nivell de qualitat dels Centres/Serveis/Programes de la població.

<u>2.1. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ ALS PROFESSIONALS</u>	
<u>Indicador 1 : Atenció emocional dels professionals del Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	S'ofereixen als treballadors activitats de suport i assessoria, que ajuden a cuidar la seva qualitat emocional.
	L'entorn del Centre/Servei/Programa ajuda a cuidar la qualitat emocional dels professionals.
<u>2.1. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ ALS PROFESSIONALS</u>	
<u>Indicador 2 : Valoració laboral psicopedagògica dels professionals del Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	S'incentiva la tasca dels professionals.
	Es valora una adequada formació contínua dels professionals.
	Es realitza una avaluació continuada i el seguiment de la tasca dels professionals.
	Es comuniquen els resultats de l'avaluació continuada als professionals.
	Els directius valoren la qualitat personal dels professionals.
	Es contempla una dedicació equilibrada dels professionals.
	Es realitza una ajustada promoció professional.
	Es valora l'experiència professional i es realitza un adequat aprofitament d'aquesta.
<u>2.1. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ ALS PROFESSIONALS</u>	
<u>Indicador 3 : Organització dels Recursos Humans del Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	Presència d'un nombre de professionals del Centre/Servei/Programa adequat al nombre d' Infants i Famílies.
	Existència de professionals amb una titulació adequada per treballar amb els Infants i les seves Famílies.
	Estabilitat dels responsables i professionals en un mateix Centre/Servei/Programa.
	Existència de supervisor/assessor en el Centre/Servei/Programa.
	Existència de personal voluntari en el Centre/Servei/Programa.
<u>2.2. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ AL TREBALL INTERDISCIPLINAR DELS PROFESSIONALS</u>	
<u>Indicador 4 : Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	S'endeguen iniciatives que afavoreixen el treball interdisciplinari entre els professionals del Centre/Servei/Programa.
	S'avalua interna i externament el treball interdisciplinari.
	Es fan públiques les avaluacions realitzades, internes i externes.
<u>2.3. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ A OBJECTIUS, ORGANITZACIÓ I FINANÇAMENT</u>	
<u>Indicador 5 : Acompliment dels objectius que el Centre/Servei/Programa es proposa</u>	
CRITERIS:	El Centre/Servei/Programa promou el treball de prevenció, detecció, planificació, intervenció o avaluació, segons la seva missió.
	El Centre/Servei/Programa afavoreix la implicació dels professionals que hi treballen.
	El Centre/Servei/Programa promou accions que afavoreixen la participació i implicació de les

	Famílies.
	El Centre/Servei/Programa ofereix formació continuada als professionals que hi treballen.
	El Centre/Servei/Programa ofereix formació continuada adreçada a les Famílies.
<u>2.3. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ A OBJECTIUS, ORGANITZACIÓ I FINANCAMENT</u>	
<u>Indicador 6 : Organització i avaluació de l Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	El Centre/Servei/Programa compta amb una infraestructura que afavoreix la planificació interna, control i suport.
	El Centre/Servei/Programa compta amb recursos personals suficients de qualitat.
	El Centre/Servei/Programa compta amb recursos materials suficients de qualitat.
	El Centre/Servei/Programa avalua les seves accions de forma interna i externa, i les fa públiques.
<u>2.3. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ A OBJECTIUS, ORGANITZACIÓ I FINANCAMENT</u>	
<u>Indicador 7 : Utilització del Financament de l Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	El Centre/Servei/Programa utilitza el finançament públic de forma equitativa. harmònica, en pro de la inclusivitat i l'excel·lència.
	El Centre/Servei/Programa realitza una avaluació interna i externa de l'ús que es fa del finançament públic.
	El Centre/Servei/Programa fa pública l'avaluació interna i externa.
<u>2.4. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ A LA COMUNITAT</u>	
<u>Indicador 8 : Participació del Centre/Servei/Programa en la Comunitat</u>	
CRITERIS:	El Centre/Servei/Programa s'implica en projectes comunitaris del seu entorn.
	El Centre/Servei/Programa publica les accions comunitàries endegades.
	El Centre/Servei/Programa és reconegut en la seva tasca per part de la comunitat.
	El Centre/Servei/Programa rep finançament públic per endegar les seves accions comunitàries.
	El Centre/Servei/Programa avalua i publica les accions comunitàries interna i externament.
<u>2.5. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ A LA SATISFACCIÓ DELS USUARIS</u>	
<u>Indicador 9 : Satisfacció respecte el Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	Els responsables i professionals del Centre/Servei/Programa avaluen positivament les accions que s'endeguen.
	Les famílies avaluen positivament les accions del Centre/Servei/Programa.
	La Comunitat avalua positivament les accions del Centre/Servei/Programa.
<u>2.6. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ A LA SEVA MILLORA</u>	
<u>Indicador 10 : Millora per part del Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	El Centre/Servei/Programa promou accions encaminades al coneixement de les seves tasques per part dels usuaris de la població.
	El Centre/Servei/Programa reflexiona sobre diverses possibilitats de millora.
	El Centre/Servei/Programa endega i implementa estratègies de millora
	El Centre/Servei/Programa avalua la seva implementació, de forma interna i externa.
	El Centre/Servei/Programa fa públiques les mesures que endega.

En aquesta segona dimensió, observarem que, a partir dels resultats obtinguts que a continuació analitzem, en la seva globalitat hi ha una millor valoració per part dels educadors que per part dels directius, tal i com també s'analitza en l'annex 7.2. en la distribució dels resultats estadístics descriptius dels indicadors de la segona dimensió.

Distribució de freqüències dels criteris de la dimensió 2

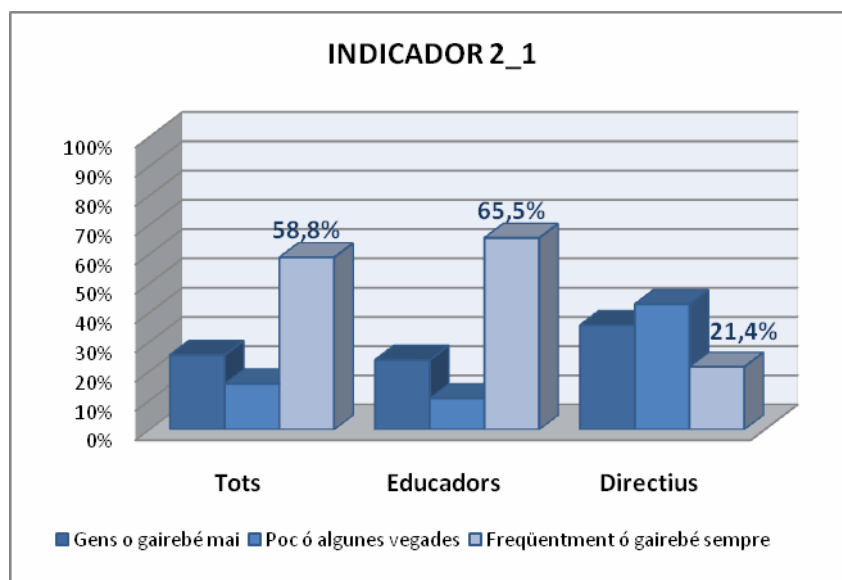
Dimensió 2. Indicador 1: Atenció emocional dels professionals del entre/Servei/Programa

Criteris		Gens o gairebé mai		Poc ó algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
		N	%	N	%	N	%	N	%
2.1.1	Us ofereixen en el centre activitats de suport que ajuden a cuidar la vostra qualitat emocional	24	47,1%	7	13,7%	18	35,3%	2	3,9%
2.1.2	L'entorn del centre ajuda a cuidar la vostra qualitat emocional	2	3,9%	9	17,6%	21	41,2%	19	37,3%

Taula 49. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 1. Atenció emocional dels professionals.

INDICADOR 1	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	25,5%	23,8%	35,7%
Poc ó algunes vegades	15,7%	10,7%	42,9%
Freqüentment	38,2%	41,7%	21,4%
Molt o gairebé sempre	20,6%	23,8%	,0%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 50 . Resultats dels estàndards de l' indicador 1. Atenció emocional dels professionals.

Gràfic 11 . Resultats dels estàndards de l' indicador 1. Atenció emocional dels professionals.

En aquest indicador observem que si considerem la totalitat de la població es compleix l'estàndard situant-se per sobre del 35%, amb un 58,5%. Ara bé, si fem l'anàlisi segons sigui la resposta dels educadors o bé dels directius, trobem que els educadors sí estan

per sobre l'estàndard amb un 58,8 %, però no passa el mateix amb els directius, en els que cal destacar que 42, 9% de les respostes opinen que poc o algunes vegades.

Si ens fixem en la taula 15, en la que es divideixen els resultats per criteris, i els comparem entre ells, observem que en el criteri 2.1.1. “us ofereixen en el centre activitats de suport que ajuden a cuidar la vostra qualitat emocional”, un 47,1% de les respostes opinen que gens o gairebé enfront d'un 3,9 % que opina que gairebé sempre; si comparem aquests resultats amb el segon criteri d'aquest indicador “l'entorn del centre ajuda a cuidar la vostra qualitat emocional, veiem que un 3,9% de respostes opinen que gens o gairebé mai i un 37,3 % opina que molt o gairebé sempre. És a dir, que per les respostes obtingudes, **podem afirmar que els enquestats opinen que és més favorable l'entorn del centre de treball i que en canvi des del centre no s'endeguen estratègies per cuidar la salut emocional dels professionals.**

Aquest resultat també queda palès en l'anàlisi estadístic descriptiu que s'adjunta en l'annex 7.2.

Analitzat globalment el resultat obtingut, es dona la constant que els directius opinen poc o gairebé mai, i els educadors opinen freqüentment.

Podria ser degut a que potser els professionals ja tenen prou amb l'atenció emocional que reben per part del centre i que els directius voldrien rebre més atenció i no sols proporcionar-la.

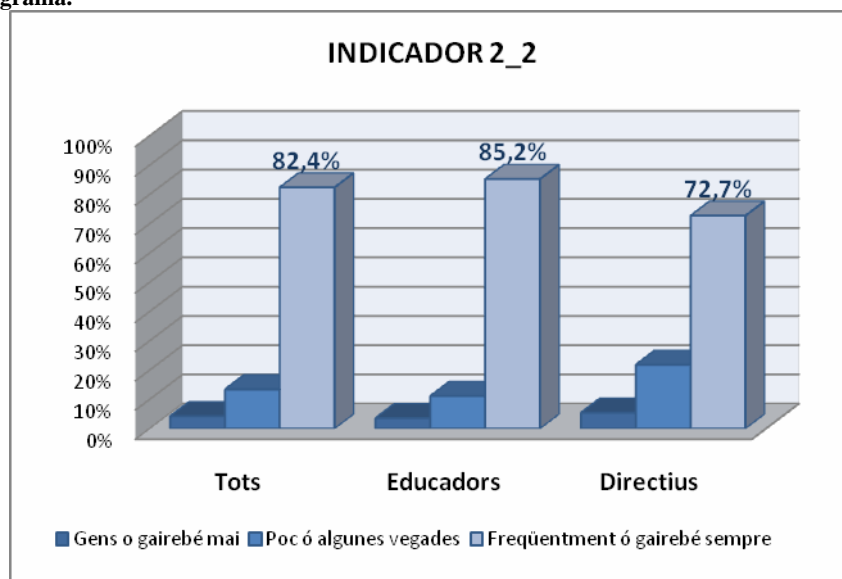
Dimensió 2. Indicador 2: Valoració laboral psicopedagògica dels professionals del Centre/Servei/Programa

Criteris	Gens o gairebé mai		Poc o algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	2.2.1	1	2,0%	2	3,9%	24	47,1%	24
2.2.2	0	,0%	8	15,7%	19	37,3%	24	47,1%
2.2.3	2	4,0%	4	8,0%	27	54,0%	17	34,0%
2.2.4	7	14,3%	8	16,3%	19	38,8%	15	30,6%
2.2.5	1	2,0%	6	11,8%	20	39,2%	24	47,1%
2.2.6	0	,0%	10	20,0%	20	40,0%	20	40,0%
2.2.7	4	8,0%	14	28,0%	20	40,0%	12	24,0%
2.2.8	2	3,9%	2	3,9%	24	47,1%	23	45,1%

Taula 51. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals del centre/servei/programa.

INDICADOR 2	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	4,2%	3,6%	5,5%
Poc ó algunes vegades	13,4%	11,1%	21,8%
Freqüentment	42,9%	41,9%	50,9%
Molt o gairebé sempre	39,5%	43,4%	21,8%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 52. Resultats dels estàndards de l' indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals de centre/servei/programa.

Gràfic 12. Resultats dels estàndards de l' indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals de centre/servei/programa

En aquest indicador observem que el conjunt dels participants compleixen els estàndards establerts; complint-se que el percentatge de directius que opinen “freqüentment” o “molt o gairebé sempre” és menor que el percentatge d’educadors que es situen en aquesta mateixa franja.

Podria ser que els directius, per la tasca que realitzen, se sentin poc valorats en quant a la compensació econòmica que suposa enfront a la major responsabilitat i dedicació de la seva tasca.

Per altra banda, els criteris millor valorats pel conjunt de la població enquestada són el 2.2.3. “es realitza una avaluació continuada i el seguiment de la vostra tasca”, el 2.2.1. “us sentiu incentivats en la vostra tasca professional”, i el 2.2.8. “es valora la vostra experiència professional i es realitza un adequat aprofitament d’aquesta”.

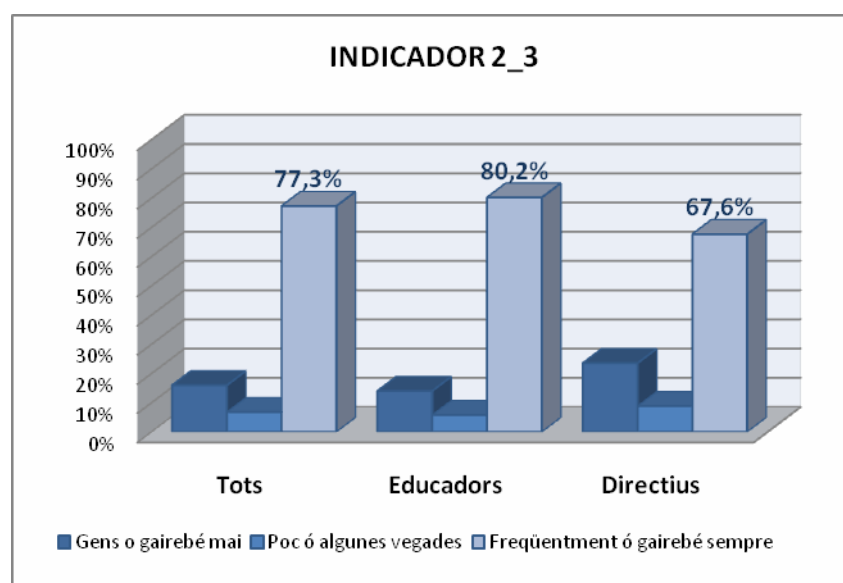
Dimensió 2. Indicador 3: Organització dels recursos del Centre/Servei/Programa

criteris	Gens o gairebé mai		Poc ó algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	2.3.1	1	2,0%	7	13,7%	20	39,2%	23
2.3.2	1	2,0%	1	2,0%	6	12,0%	42	84,0%
2.3.3	2	3,9%	7	13,7%	19	37,3%	23	45,1%
2.3.4	1	2,0%	1	2,0%	15	30,6%	32	65,3%
2.3.5	35	70,0%	1	2,0%	3	6,0%	11	22,0%

Taula 53. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 3. Organització dels recursos del Centre/Servei/Programa.

INDICADOR 3	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	15,9%	14,0%	23,5%
Poc ó algunes vegades	6,8%	5,8%	8,8%
Freqüentment	25,1%	24,2%	29,4%
Molt o gairebé sempre	52,2%	56,0%	38,2%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 54. Resultats dels estàndards de l' indicador 3. Organització dels recursos del Centre/Servei/Programa.

Gràfic 13. Resultats dels estàndards de l' indicador 3. Organització dels recursos del Centre/Servei/Programa

En aquest indicador observem que també es compleixen els estàndards establerts; així com també, els directius obtenen percentatges inferiors als dels educadors.

Segons les respostes obtingudes, observem també que el criteri millor valorat és el 2.3.2. “ el centre disposa de professionals amb una titulació adequada per treballar amb infants”, de fet fa referència en que es segueix la normativa establerta. Un altre criteri valorat amb la categoria gairebé sempre és el 2.3.4. “el centre compta amb la figura de coordinació amb tasques de supervisió”, **quan aquests figura molts cops és reclamada pels professionals**. A més, habitualment aquesta figura és absorbida pels directius, segons comenten també molts educadors dels centres. Respecte el criteri 2.3.3. “en el centre hi ha establert dels professionals i dels responsables” cal dir que es valora com que és així gairebé sempre o freqüentment, encara que hi ha hagut professionals que en respostes de preguntes anteriors, responien que mancava estabilitat.

Podem afirmar que és important pels professionals sentir-se segurs i la estabilitat en el lloc de feina proporciona part d'aquesta seguretat. Potser per aquest motiu, el conjunt de la mostra dels centres sent que està prou valorat i que rep una bona atenció emocional.

Dimensió 2. Indicador 4: Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del Centre/Servei/Programa

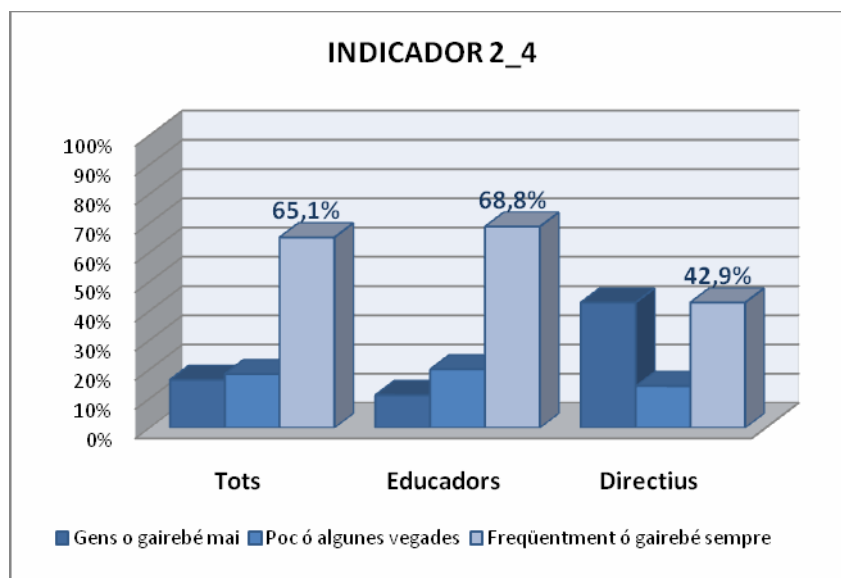
criteris	Gens o gairebé mai		Poc ó algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	2.4.1	1	2,0%	10	19,6%	24	47,1%	16
2.4.2	6	12,0%	8	16,0%	23	46,0%	13	26,0%
2.4.3	18	35,3%	10	19,6%	6	11,8%	17	33,3%

Taula 55. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 4. Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del Centre/Servei/Programa

INDICADOR 4	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	16,4%	11,2%	42,9%
Poc ó algunes vegades	18,4%	20,0%	14,3%
Freqüentment	34,9%	35,2%	28,6%
Molt o gairebé sempre	30,3%	33,6%	14,3%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 56. Resultats dels estàndards de l' indicador 4. Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del Centre/Servei/Programa.

Gràfic 14. Resultats dels estàndards de l'indicador 4. Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del Centre/Servei/Programa.

En aquest indicador es reitera, com en els anteriors indicadors, que s'acompleix l'estàndard tant per la totalitat dels enquestats com per educadors i directius, però obtenint valors inferiors per els directius. Val a dir, tal i com s'observa a la taula, el 42,9% dels directius responen que gens o gairebé mai, sumant el mateix percentatge que els directius que responen freqüentment i molt o gairebé sempre.

Es podria intuir que potser els directius voldrien endegar més iniciatives per promocionar el treball interdisciplinari, i en canvi els educadors ja tenen suficient amb la feina interdisciplinària que es realitza, potser perquè hi ha la idea entre molts professionals que un treball interdisciplinari requereix més esforç i dedicació, o que alenteix la tasca pròpia del professional, etc.

A més, és curiós perquè en l'anàlisi dels components principals –veure annex 8.3.–, aquest criteri, el 2.4.1., hem comentat que es situava en la primera columna o factor, que fa referència a l'avaluació. **Potser els educadors senten que treballar interdisciplinàriament és una manera de ser avaluats...**

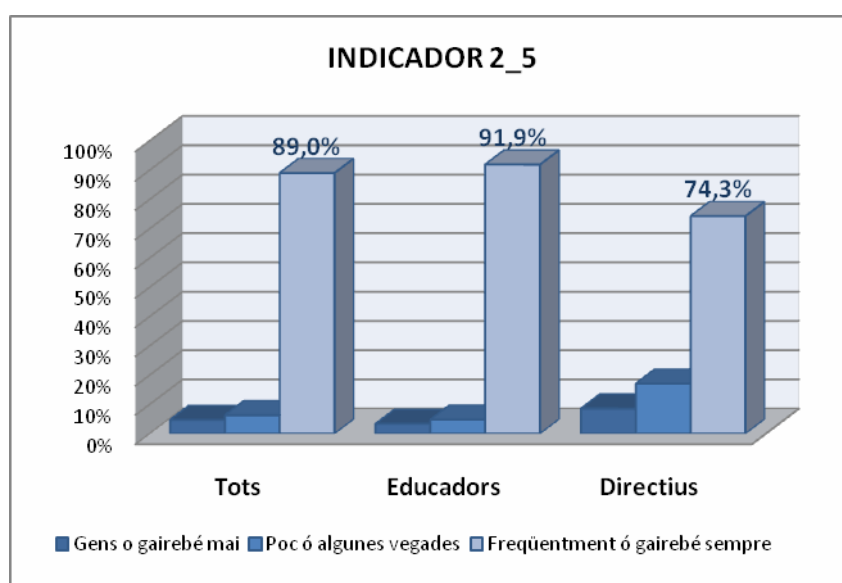
Dimensió 2. Indicador 5: Acompliment dels objectius que el Centre/Servei/Programa

criteris	Gens o gairebé mai		Poc o algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
	mai		vegades				sempre	
	N	%	N	%	N	%	N	%
2.5.1 Segons la missió, es promou la prevenció/detecció/planificació/intervenció/avaluació...	0	,0%	0	,0%	22	43,1%	29	56,9%
2.5.2 S'afavoreix la implicació dels professionals que hi treballen.	0	,0%	0	,0%	18	35,3%	33	64,7%
2.5.3 Es promouen accions que afavoreixen la participació i implicació de les famílies.	1	2,0%	1	2,0%	22	43,1%	27	52,9%
2.5.4 S'ofereix formació continuada als professionals.	1	2,0%	5	9,8%	15	29,4%	30	58,8%
2.5.5 S'ofereix formació continuada a les famílies.	10	19,6%	10	19,6%	16	31,4%	15	29,4%

Taula 57. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l'indicador 5. Acompliment dels objectius que el Centre/Servei/Programa es proposa.

INDICADOR 5	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	4,7%	3,3%	8,6%
Poc ó algunes vegades	6,3%	4,8%	17,1%
Freqüentment	36,5%	34,3%	40,0%
Molt o gairebé sempre	52,5%	57,6%	34,3%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 58. Resultats dels estàndards de l' indicador 5. Acompliment dels objectius que el Centre/Servei/Programa es proposa.

Gràfic 15. Resultats dels estàndards de l' indicador 5. Acompliment dels objectius que el Centre/Servei/Programa es proposa.

En aquest indicador 5, i a partir dels resultats obtinguts, observem, com en els anteriors, un major nombre d'educadors que compleixen l'estàndard: 91,9% enfront a 74,3%. **Intuïm que els potser els educadors ja senten que fan bé la seva tasca en quant l'acompliment dels objectius del centre o servei; en canvi, potser pels directius no és suficient, i voldrien millorar els objectius que es proposen.**

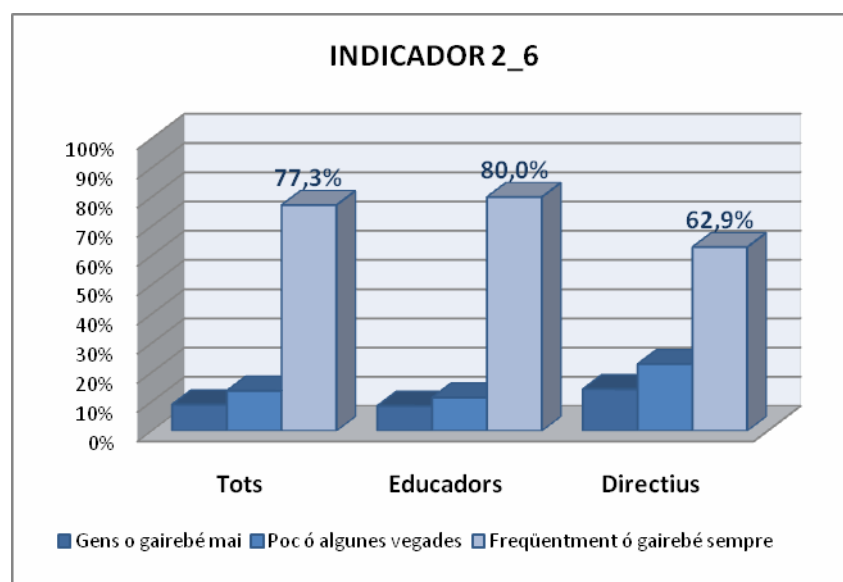
Dimensió 6. Indicador 6: Organització i avaluació del Centre/Servei/Programa

criteris	Gens o gairebé mai		Poc ó algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
	N	%	N	%	N	%	N	%
2.6.1 Es compta des del centre amb una infraestructura que afavoreix la planificació interna.	2	3,9%	6	11,8%	19	37,3%	24	47,1%
2.6.2 Es compta amb recursos personals suficients.	1	2,0%	11	21,6%	20	39,2%	19	37,3%
2.6.3 Es compta amb recursos materials suficients.	0	,0%	10	19,6%	26	51,0%	15	29,4%
2.6.4 S'avaluen les accions del centre/servei/programa de forma interna i externa.	0	,0%	4	7,8%	29	56,9%	18	35,3%
2.6.5 Es publiquen les avaluacions realitzades.	20	39,2%	4	7,8%	13	25,5%	14	27,5%

Taula 59. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 6. Organització i avaluació del Centre/Servei/Programa.

INDICADOR 6	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	9,0%	8,6%	14,3%
Poc ó algunes vegades	13,7%	11,4%	22,9%
Freqüentment	42,0%	43,3%	37,1%
Molt o gairebé sempre	35,3%	36,7%	25,7%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 60. Resultats dels estàndards de l' indicador 6. Organització i avaluació del Centre/Servei/Programa.

Gràfic 16. Resultats dels estàndards de l' indicador 6. Organització i avaluació del Centre/Servei/Programa.

Tornem a observar en aquesta gràfica i en les percentatges de les taules que efectivament s'acompleix l'estàndard però que les respostes dels educadors obtenen un 80% enfront al 62,9% que responen els directius.

El criteri que ha estat valorat com a gens o gairebé mai amb un percentatge força alt, 39,2% és el que fa referència a la publicació de les avaluacions, criteri 2.6.5.

Varem observar que donat el resultat obtingut en el qüestionari i la resposta donada pels participants, podem intuir que en aquesta qüestió el personal és reticent en respondre, i els hi sobta força aquest tipus de pregunta, potser perquè ja se senten prou avaluats.

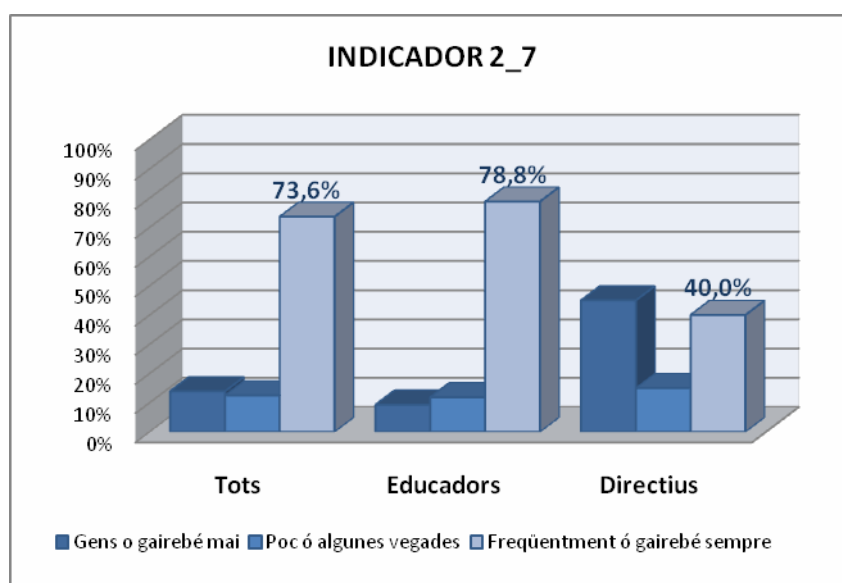
Dimensió 2. Indicador 7: Utilització del finançament del Centre/Servei/Programa

criteris	Gens o gairebé mai		Poc ó algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	2.7.1	2	4,2%	7	14,6%	23	47,9%	16
2.7.2	4	8,2%	7	14,3%	16	32,7%	22	44,9%
2.7.3	14	29,8%	4	8,5%	7	14,9%	22	46,8%

Taula 61. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 7. Utilització del finançament del Centre/Servei/Programa.

INDICADOR 7	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	13,9%	9,3%	45,0%
Poc ó algunes vegades	12,5%	11,9%	15,0%
Freqüentment	31,9%	36,4%	10,0%
Molt o gairebé sempre	41,7%	42,4%	30,0%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 62. Resultats dels estàndards de l' indicador 7. Utilització del finançament del Centre/Servei/Programa.

Gràfic 17. Resultats dels estàndards de l' indicador 7. Utilització del finançament del Centre/Servei/Programa

Observem de nou en aquest indicador que el percentatge de resposta que compleix l'estàndard és molt més elevat en els educadors versus els directius, gairebé el doble, quan creiem que els educadors, de finançament, tenen ben poc coneixement, i en canvi, els directius, que sí que en tenen valoren amb un 45% de respostes que gairebé mai s'utilitza i avalua suficientment.

Tornem a insistir que en quant la publicació de l'avaluació interna i externa, els educadors es sobten en haver de respondre a aquestes preguntes, molt més que els directius, potser perquè als educadors ja els hi sembla suficient l'avaluació que es realitza, i els directius voldrien que es publicués molt més.

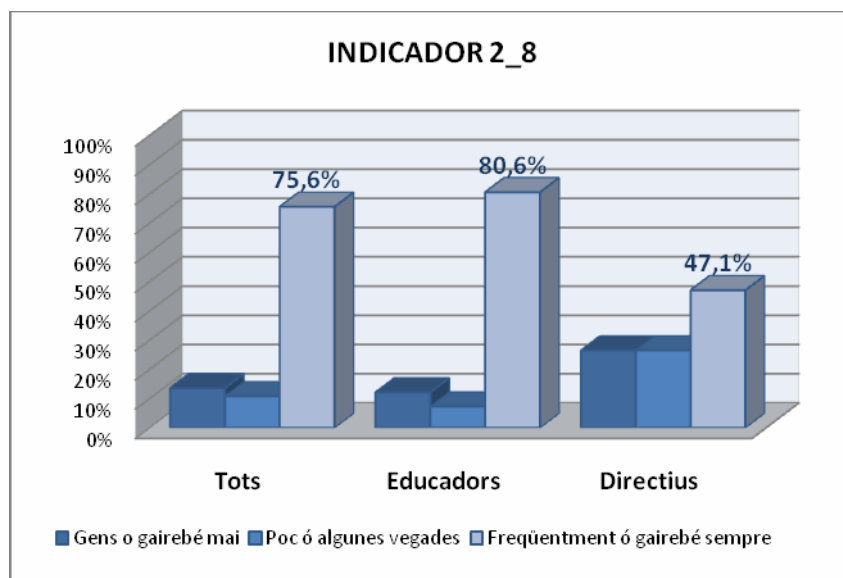
Dimensió 2. Indicador 8: Participació del Centre/Servei/Programa en la comunitat

criteris	Gens o gairebé mai		Poc ó algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	2.8.1	5	10,0%	4	8,0%	13	26,0%	28
2.8.2	12	24,0%	6	12,0%	7	14,0%	25	50,0%
2.8.3	2	3,9%	3	5,9%	19	37,3%	27	52,9%
2.8.4	5	10,0%	6	12,0%	10	20,0%	29	58,0%
2.8.5	10	20,4%	8	16,3%	10	20,4%	21	42,9%

Taula 63. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 8. Participació del Centre/Servei/Programa en la comunitat.

INDICADOR 8	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	13,6%	12,1%	26,5%
Poc ó algunes vegades	10,8%	7,3%	26,5%
Freqüentment	23,6%	23,3%	14,7%
Molt o gairebé sempre	52,0%	57,3%	32,4%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 64. Resultats dels estàndards de l' indicador 8. Participació del Centre/Servei/Programa en la comunitat.

Gràfic 18. Resultats dels estàndards de l'indicador 8. Participació del Centre/Servei/Programa en la comunitat.

En aquest indicador observem que l'estàndard s'acompleix, però que de nou quasi la meitat de respostes donades per els directius són inferiors a les dels educadors.

Potser pels directius no és suficient el treball comunitari que es realitza, i voldria promocionar més el centre inserit en la comunitat, i potser pels educadors aquest esforç d'implicació, participació i reconeixement de la comunitat ja els hi és suficient.

Observem en la segona taula que de les respostes dels directius, entre gens o gairebé mai hi ha un percentatge més alt (52,9%) que entre freqüentment i gairebé sempre (47,1%), per tant estaríem dient que la valoració que realitzen els directius supera l'estàndard però només amb un 12,1%.

Ens sorprèn aquesta visió certament desequilibrada entre els directius i els professionals.

El criteri 2.8.5. que es refereix a l'avaluació i a la publicació de les accions comunitàries, un mateix percentatge de respostes obtingudes està dividida entre les freqüències gairebé mai i freqüentment. I un major nombre, que no arriba a la meitat de respostes obtingudes opina que gairebé sempre.

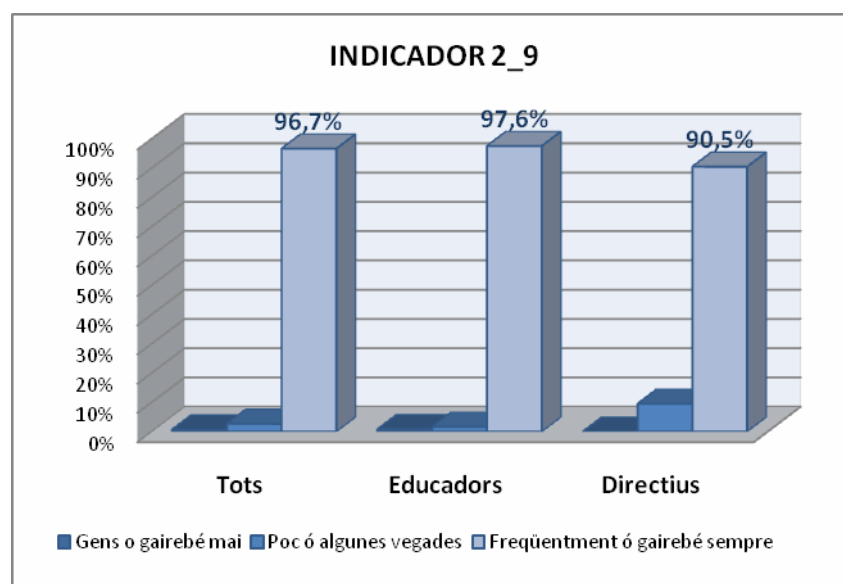
Dimensió 2. Indicador 9: Satisfacció del Centre/Servei/Programa

criteris	Gens o gairebé mai		Poc ó algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	2.9.1	0	,0%	1	2,0%	18	36,0%	31
2.9.2	0	,0%	2	4,0%	23	46,0%	25	50,0%
2.9.3	1	2,0%	1	2,0%	26	52,0%	22	44,0%

Taula 65. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 8. Satisfacció del Centre/Servei/Programa.

INDICADOR 9	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	,7%	,8%	,0%
Poc ó algunes vegades	2,7%	1,6%	9,5%
Freqüentment	44,7%	40,7%	57,1%
Molt o gairebé sempre	52,0%	56,9%	33,3%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 66. Resultats dels estàndards de l' indicador 9. Satisfacció del Centre/Servi/Programa.

Gràfic 19. Resultats dels estàndards de l' indicador 9. Satisfacció del Centre/Servi/Programa

Amb els resultats obtinguts en aquest indicador 9, observem que no hi ha tanta diferència en quant a les respostes dels educadors i la dels directius, estan més igualades. Els professionals en el seu conjunt tenen percepció de que estan ben valorats, que porten a terme d'una manera positiva la seva tasca.

És important que els treballadors sentin que la valoració per part d'ells mateixos, dels responsables, de les famílies i de la comunitat és realment positiva, perquè influeix d'una manera directa en la tasca, i queda palès en les respostes recollides que se senten valorats.

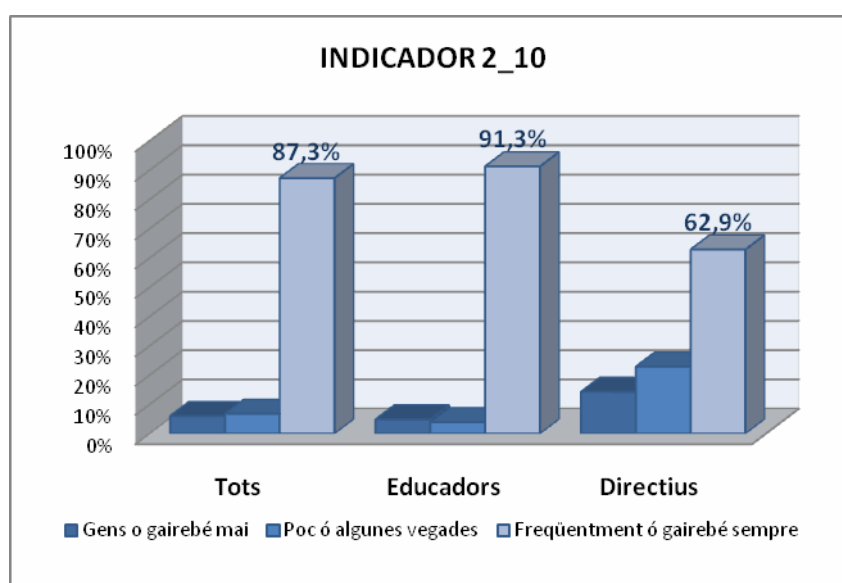
Dimensió 2. Indicador 10: Millora per part del Centre/Servei/Programa

criteris	Gens o gairebé mai		Poc ó algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre		
	N	%	N	%	N	%	N	%	
	2.10.1	S'endeguen accions des del centre encaminades a l coneixement de les seves tasques.	0	,0%	3	6,0%	28	56,0%	19
2.10.2	Es reflexiona conjuntament sobre les possibilitats de millora.	0	,0%	2	3,9%	19	37,3%	30	58,8%
2.10.3	S'implementen estratègies de millora en el centre.	0	,0%	2	4,0%	23	46,0%	25	50,0%
2.10.4	Es porta a terme una avaluació de la implementació d'estratègies de millora, interna i externa.	0	,0%	4	8,2%	24	49,0%	21	42,9%
2.10.5	Es publiquen les mesures endegades.	15	29,4%	6	11,8%	10	19,6%	20	39,2%

Taula 67. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 10. Millora per part del Centre/Servei/Programa.

INDICADOR 10	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	6,0%	4,9%	14,3%
Poc ó algunes vegades	6,8%	3,9%	22,9%
Freqüentment	41,4%	40,3%	37,1%
Molt o gairebé sempre	45,8%	51,0%	25,7%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 68. Resultats dels estàndards de l' indicador 10. Millora per part del Centre/Servei/Programa.

Gràfic 20. Resultats dels estàndards de l' indicador 10. Millora per part del Centre/Servei/Programa

En aquest indicador 10 que fa referència a la millora per part del centre, tornem a observar la diferència en la resposta entre el grup d'educadors i el de directius. Es compleixen els estàndards, però del grup d'educadors en un 91,3% considera que ja n'hi ha prou amb les estratègies de millora que s'endeguen per part del centre i en canvi, és un 62,9% de grup de directius, qui afirma que hi ha voluntat d'endegar estratègies de millora per part del centre. Cert que és un nombre força elevat tant per part dels directius com per part dels educadors, però segueix existint aquesta força diferència entre un grup i un altre.

En el criteri que fa referència a la publicitat de les mesures endegades, observem que hi ha una diferència de respostes extrema: un 29,4 % opina que gairebé mai, es publiquen les mesures endegades; en canvi, en l'altre extrem, un 39,2% opina que gairebé sempre es publiquen les mesures endegades. Aquests valors es poden observar també en l'annex 7.2. on es presenta la distribució dels resultat estadístics descriptiu d'aquest indicador.

Hi ha nombre majoritari tant en un extrem com en l'altre, i ens sobta el fet que la majoria de respostes es situïn de forma extremista. Podria ser degut a que o bé els professionals no estan prou informats sobre les accions endegades i per això han respost de manera aleatòria, sense reflexionar la resposta, o bé podria ser degut a que en alguns centres í es fa i en d'altres no.

2. Anàlisi dels estàndards dels criteris de la dimensió 3: “El treball en Xarxa de la població”

Dimensió 3: El treball en Xarxa a la població.

<u>2.1. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA</u>	
<u>Indicador 1 : Acompliment dels objectius que la Xarxa es proposa</u>	
CRITERIS:	La Xarxa coordina els diferents Serveis d'atenció i educació a la Infància, a través de reunions, jornades, butlletins, grups de treball, etc.
	La Xarxa ofereix suport als diversos Serveis mitjançant jornades, elaboració de materials de suport, publicacions, formació continuada, programes, etc.
	La Xarxa afavoreix el treball interdisciplinari entre professionals dels àmbits de la Salut, de l' Educació, de Serveis Socials, d' Educació Especial, d' Oci i Cultura i altres que atenen als infants de 0 a 6 anys i a les seves famílies.
	La Xarxa afavoreix la implicació dels professionals dels Serveis de 0 a 6 anys.
	La Xarxa promou accions que afavoreixen la participació i implicació de les Famílies.
	La Xarxa ofereix formació continuada als professionals dels Serveis implicats.
	La Xarxa ofereix formació continuada adreçada a les Famílies.
	La Xarxa promou el treball de prevenció, detecció, planificació, intervenció i avaluació.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA</u>	
<u>Indicador 2 : Organització de la Xarxa</u>	
CRITERIS:	La Xarxa inclou professionals de diversos àmbits: educació, salut, serveis socials, justícia, oci i cultura.
	La Xarxa inclou la participació de les famílies.
	La Xarxa contempla una infraestructura que afavoreix la planificació, control, i suport dels Serveis/Centres que hi participen.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA</u>	
<u>Indicador 3 : Avaluació del marc d' acció de la Xarxa</u>	
CRITERIS:	La Xarxa reflexiona en relació els seus punts forts i febles.
	La Xarxa avalua periòdicament les seves accions de forma interna i externa.
	La Xarxa fa públiques les avaluacions internes i externes realitzades.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA</u>	
<u>Indicador 4 : Utilització del Financament de la Xarxa</u>	
CRITERIS:	La Xarxa utilitza el finançament públic de forma equitativa. harmònica, en pro de la inclusivitat i l'excel·lència envers la provisió dels diferents serveis i la comunitat.
	La Xarxa realitza una avaluació interna i externa de l'ús que es fa del finançament públic.
	La Xarxa fa pública l'avaluació interna i externa.

INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA	
Indicador 5 : Valoració del procés i de l' impacte de la Xarxa	
CRITERIS:	La Xarxa valora el procés de la gestió de la seva implementació.
	La Xarxa valora el procés de la posada en marxa de la seva implementació.
	La Xarxa detecta i analitza els elements problemàtics de la seva posada en marxa i els resultats obtinguts.
	La Xarxa valora l' impacte que s'ha aconseguit en la població.
	La Xarxa valora l' impacte aconseguit fora de la població.
INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA	
Indicador 6 :Satisfacció respecte la Xarxa	
CRITERIS:	Els professionals dels Centres/Serveis/Programes avaluen positivament les accions de la Xarxa.
	Les famílies avaluen positivament les accions de la Xarxa.
	La Comunitat avalua positivament les accions de la Xarxa.
INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA	
Indicador 7 :Millora per part de la Xarxa	
CRITERIS:	La Xarxa promou accions encaminades al coneixement de les seves tasques per part dels usuaris de la població.
	La Xarxa reflexiona sobre diverses possibilitats de millora.
	LA Xarxa endega i implementa estratègies de millora
	LA Xarxa avalua la seva implementació, de forma interna i exgterna.
	La Xarxa fa públiques les mesures que endega.

En aquesta tercera dimensió ha participat poca mostra, per tant els resultats només ens ajuden a analitzar en quin moment es troba la xarxa de cada població segons l'experiència que té, i a oferir-nos algunes idees sobre el model i pràctica. Aquesta és la única dimensió en que els educadors puntuen més baix que els directors, a diferència amb les dimensions 2 i 4.

Distribució de freqüències dels criteris de la dimensió 3

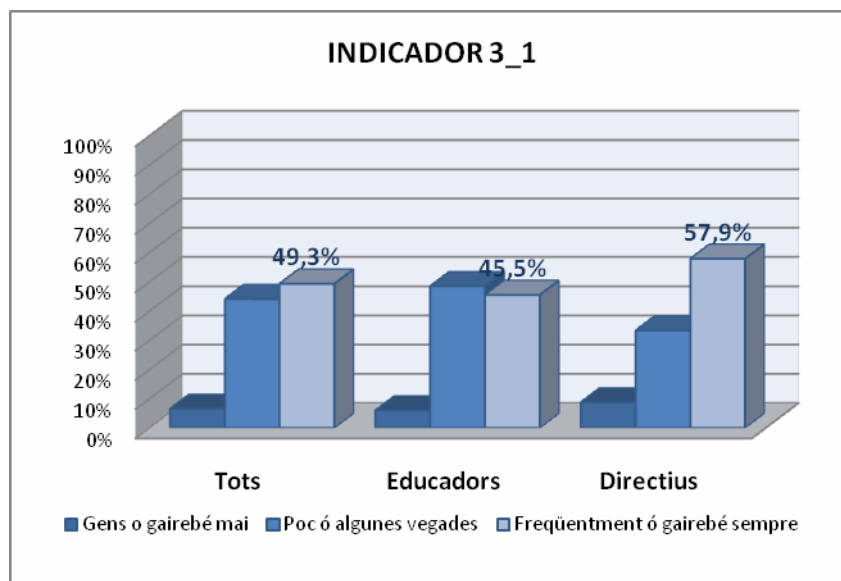
Dimensió 3. Indicador 1: Acompliment dels objectius que la Xarxa es proposa

criteris	Gens o gairebé mai		Poc o algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	3.1.1	0	,0%	12	40,0%	16	53,3%	2
3.1.2	0	,0%	16	53,3%	9	30,0%	5	16,7%
3.1.3	0	,0%	15	51,7%	8	27,6%	6	20,7%
3.1.4	0	,0%	6	20,7%	9	31,0%	14	48,3%
3.1.5	0	,0%	6	20,7%	13	44,8%	10	34,5%
3.1.6	12	41,4%	12	41,4%	3	10,3%	2	6,9%
3.1.7	3	11,1%	20	74,1%	4	14,8%	0	,0%
3.1.8	0	,0%	14	53,8%	11	42,3%	1	3,8%

Taula 69. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.

INDICADOR 1	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	6,6%	6,0%	8,8%
Poc ó algunes vegades	44,1%	48,5%	33,3%
Freqüentment	31,9%	28,1%	40,4%
Molt o gairebé sempre	17,5%	17,4%	17,5%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 70. Resultats dels estàndards de l' indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.

Gràfic 21. Resultats dels estàndards de l' indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.

De les respostes obtingudes en aquest indicador, s' observa que els directius puntuen amb els seus resultats més alt que els educadors en quant l'acompliment dels objectius que la Xarxa es proposa. L'estàndard sí s'aconsegueix, però no amb escreix.

En quant el primer criteri, el 53,3% opina que sí existeix una coordinació entre els serveis implicats però un 40% opina que només algunes vegades.

Els criteris segon i tercer els resultats es situen en el rang algunes vegades, mentre que la opinió de la totalitat de la mostra opina que sí s'afavoreix la implicació dels professional dels serveis -quart criteri- amb un 48,3%.

S'observa que, malgrat aconseguir l'estàndard, els criteris d'aquest indicador puntuen més baixos del que s'esperava.

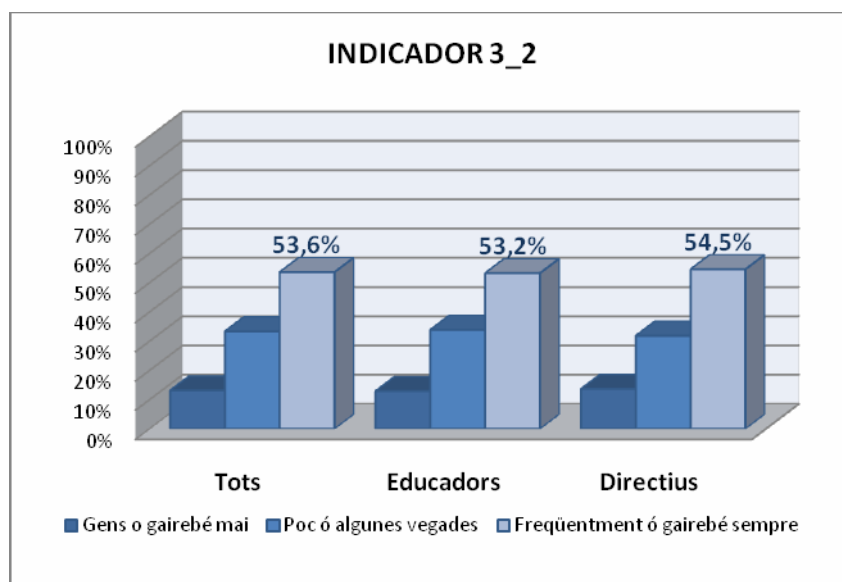
Dimensió 3. Indicador 2: Organització de la Xarxa

criteris		Gens o gairebé mai		Poc ó algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
		N	%	N	%	N	%	N	%
		3.2.1	En la Xarxa s'inclouen professionals de diversos àmbits de la població.	1	3,4%	3	10,3%	4	13,8%
3.2.2	S'inclou la participació de les famílies.	9	31,0%	11	37,9%	6	20,7%	3	10,3%
3.2.3	Es té en compte una infraestructura que afavoreix la planificació, control i suport dels Serveis.	1	3,8%	14	53,8%	10	38,5%	1	3,8%

Taula 71. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 2. Organització de la Xarxa.

INDICADOR 2	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	13,1%	12,9%	13,6%
Poc ó algunes vegades	33,3%	33,9%	31,8%
Freqüentment	23,8%	17,7%	40,9%
Molt o gairebé sempre	29,8%	35,5%	13,6%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 72. Resultats dels estàndards de l' indicador 2. Organització de la xarxa.

Gràfic 22. Resultats dels estàndards de l' indicador 2. Organització de la xarxa

En aquest indicador, sí s'acompleix l'estàndard establert. Els directius segueixen opinat una mica per sobre dels educadors, a diferència del que passava en les respostes obtingudes en la segona dimensió.

Segons observem en la taula 37, un 72,4% opina que gairebé sempre en la Xarxa s'inclouen professionals de diversos àmbits. En canvi, el 53.8% opina que només algunes vegades es té en compte una infraestructura que afavoreixi el treball.

Coincidint amb les comentaris que han realitzat alguns professionals, majoritàriament directors, queda palès que no sempre les reunions de xarxa es convoquen, en algunes poblacions, dins un espai habitual, sinó que està en funció de les necessitats i disponibilitats dels serveis on s'organitzen les trobades.

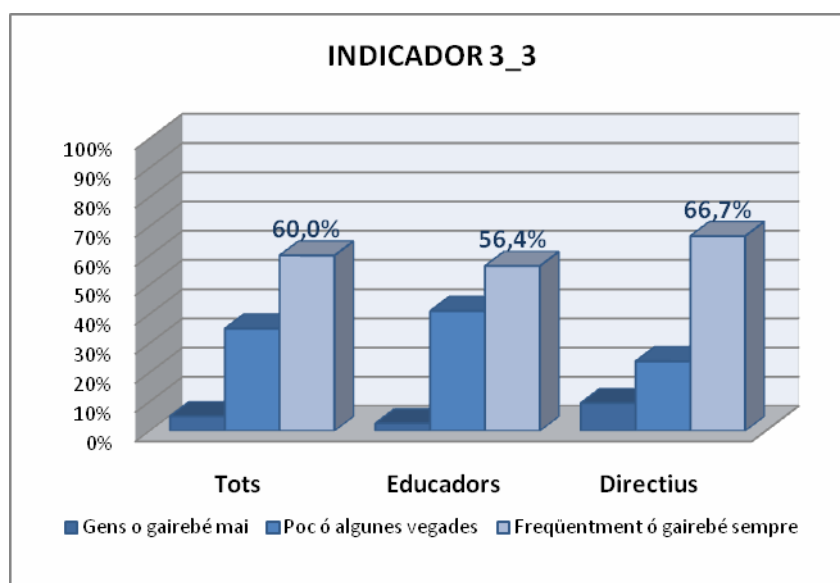
Dimensió 3. Indicador 3: Avaluació del marc d'acció de la Xarxa

Criteris		Gens o gairebé mai		Poc ó algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
		N	%	N	%	N	%	N	%
		3.3.1	Hi ha una reflexió conjunta sobre els punts forts i febles de la xarxa.	0	,0%	1	4,5%	9	40,9%
3.3.2	S'avaluen les accions de la xarxa de forma interna i externa.	0	,0%	10	47,6%	8	38,1%	3	14,3%
3.3.3	Es publica l'avaluació interna i externa.	3	17,6%	10	58,8%	3	17,6%	1	5,9%

Taula 73. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 2. Avaluació del marc d'acció de la xarxa.

INDICADOR 3	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	5,0%	2,6%	9,5%
Poc ó algunes vegades	35,0%	41,0%	23,8%
Freqüentment	33,3%	30,8%	38,1%
Molt o gairebé sempre	26,7%	25,6%	28,6%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 74. Resultats dels estàndards de l' indicador 3. Avaluació del marc d'acció de la xarxa.

Gràfic 23. Resultats dels estàndards de l' indicador 3. Avaluació del marc d'acció de la xarxa.

En quant l'avaluació del marc d'acció de la Xarxa, i segons les respostes obtingudes, podem observar que la majoria dels professionals es situa entre els valors freqüentment i algunes vegades. Majoritàriament, els professionals senten que sí hi ha una reflexió conjunta sobre els punts forts i febles de la xarxa. També sembla ser que algunes vegades o freqüentment s'avaluen les accions de la xarxa, però en canvi la publicació de les avaluacions interna i externa, es realitza només algunes vegades.

Observem també que hi ha poca mostra que ha respost a aquestes valoracions.

Per altra banda, aquest indicador sí aconsegueix l'estàndard establert.

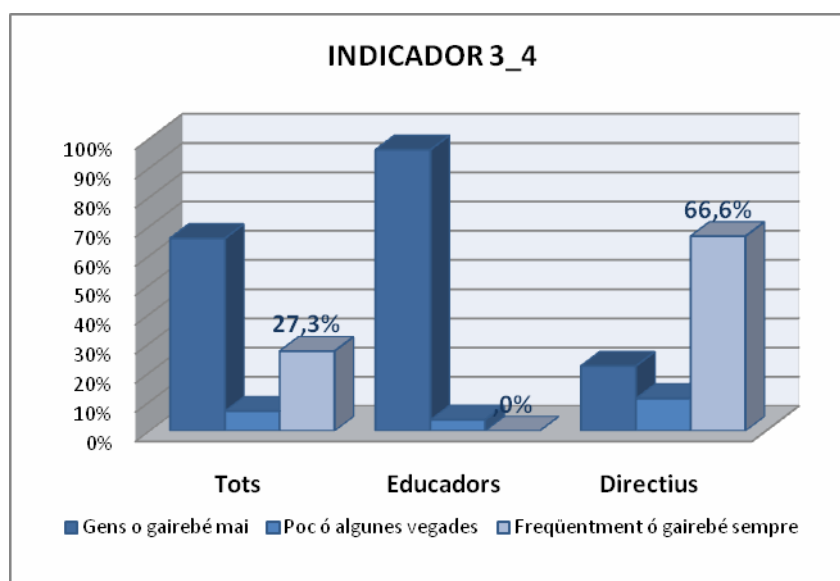
Dimensió 3. Indicador 4: Utilització del finançament de la xarxa

criteris	Gens o gairebé mai		Poc ó algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	3.4.1 S'utilitza el finançament de forma equitativa, harmònica, en pro l'inclusivitat i l'excel·lència	9	60,0%	1	6,7%	3	20,0%	2
3.4.2 Es realitza una avaluació interna i externa de l'ús que es fa del finançament públic.	10	66,7%	1	6,7%	3	20,0%	1	6,7%
3.4.3 Es publica l'avaluació interna i externa.	10	71,4%	1	7,1%	2	14,3%	1	7,1%

Taula 75. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l'indicador 4. Utilització del finançament de la xarxa.

INDICADOR 4	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	65,9%	96,2%	22,2%
Poc ó algunes vegades	6,8%	3,8%	11,1%
Freqüentment	18,2%	,0%	44,4%
Molt o gairebé sempre	9,1%	,0%	22,2%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 76. Resultats dels estàndards de l'indicador 4. Utilització del finançament de la xarxa.

Gràfic 24. Resultats dels estàndards de l'indicador 4. Utilització del finançament de la xarxa

En aquest quart indicador de la tercera dimensió, no s'acompleix l'estàndard de la totalitat de la mostra, però en canvi, sí s'acompleix amb un 66,6% l'estàndard en el grup de directius; s'ha de destacar que no hi ha cap professional del grup d'educadors que opini gairebé sempre o freqüentment.

Observem que la majoria d'educadors no responen a moltes preguntes d'aquesta dimensió, i ens plantegem els motius pels quals no opinen, podria ser que o bé desconeixen molts d'aquests aspectes o bé no s'impliquen en un treball en xarxa. Aquesta és la dimensió en que s'observa que els directius puntuen més alt que els educadors.

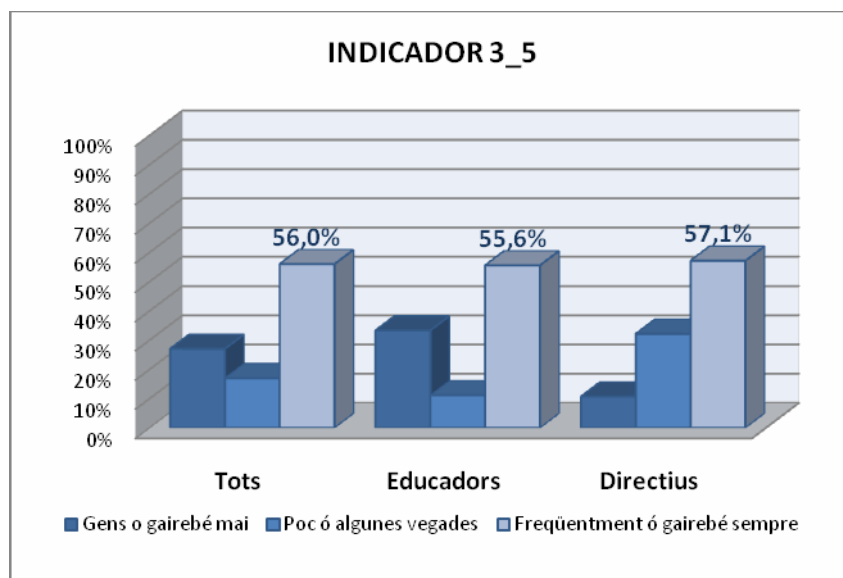
Dimensió 3. Indicador 5: Valoració del procés i de l' impacte de la Xarxa

criteris	Gens o gairebé mai		Poc ó algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	3.5.1	0	,0%	11	52,4%	7	33,3%	3
3.5.2	9	42,9%	0	,0%	7	33,3%	5	23,8%
3.5.3	0	,0%	2	9,5%	16	76,2%	3	14,3%
3.5.4	9	47,4%	2	10,5%	6	31,6%	2	10,5%
3.5.5	9	50,0%	2	11,1%	6	33,3%	1	5,6%

Taula 77. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 5. Valoració del procés i de l' impacte de la xarxa.

INDICADOR 5	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	27,0%	33,3%	10,7%
Poc ó algunes vegades	17,0%	11,1%	32,1%
Freqüentment	42,0%	51,4%	17,9%
Molt o gairebé sempre	14,0%	4,2%	39,3%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 78. Resultats dels estàndards de l' indicador 5. Valoració del procés i de l' impacte de la xarxa.

Gràfic 25. Resultats dels estàndards de l'indicador 5. Valoració del procés i de l'impacte de la xarxa.

En les respostes obtingudes en aquest indicador, s'observa que els educadors i directius obtenen percentatges són força similars, 55,6% i 57,1% respectivament.

Cal observar que aquest indicador és en el que les respostes de directius i educadors són més similars entre els dos col·lectius de professionals dins d'aquesta dimensió. No obstant, s'acompleix l'estàndard.

El que sobta més de les respostes obtingudes, és com sap el col·lectiu d'educadors l'impacte que pot tenir el treball en xarxa, quan per altra banda ens hem trobat respostes en quant a la implicació del treball en xarxa que no han respost.

Dimensió 3. Indicador 6: Satisfacció respecte la Xarxa

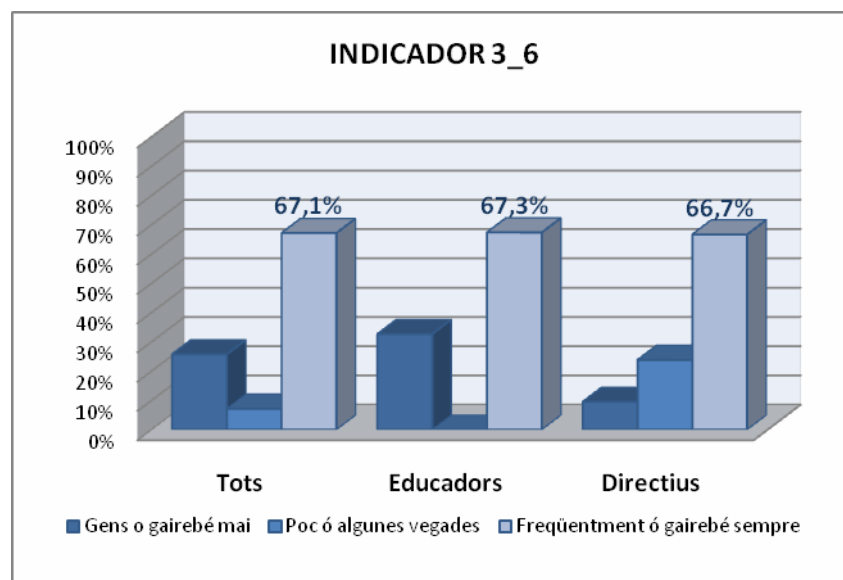
Criteris	Gens o gairebé mai		Poc ó algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
	N	%	N	%	N	%	N	%
3.6.1 La valoració de les accions de la xarxa per part dels professionals és positiva.	0	,0%	1	4,2%	9	37,5%	14	58,3%
3.6.2 La valoració de les accions de la xarxa per part de les famílies és positiva.	9	39,1%	2	8,7%	8	34,8%	4	17,4%
3.6.3 La valoració de les accions de la xarxa per part de la comunitat és positiva.	9	39,1%	2	8,7%	8	34,8%	4	17,4%

Taula 79. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l'indicador 6. Satisfacció respecte la xarxa.

INDICADOR 6	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	25,7%	32,7%	9,5%
Poc ó algunes vegades	7,1%	,0%	23,8%
Freqüentment	35,7%	34,7%	38,1%
Molt o gairebé sempre	31,4%	67,1%	67,3%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 80. Resultats dels estàndards de l'indicador 6. Satisfacció respecte la xarxa.

Gràfic 26. Resultats dels estàndards de l' indicador 6. Satisfacció respecte la xarxa.

En aquest indicador també s'acompleix l'estàndard establert, i les respostes entre educadors i directius és similar. El que es valora més positivament per part de la mostra són les accions que endega la xarxa i la valoració que realitzen els professionals envers aquestes.

En els indicadors anteriors, de l'1 fins al 4, els professionals –majoritàriament els educadors-, o no responen a tots els criteris o bé els valors que es responen són força baixos, encara que s'acompleixin els estàndards. En canvi, tant en l'indicador 5 –impacte de la xarxa- com en el 6-satisfacció de la xarxa-, es manifesta molta satisfacció en relació a la xarxa i al seu impacte, essent la resposta tant de directius com d'educadors força similar. Observem aquesta incoherència en les respostes obtingudes.

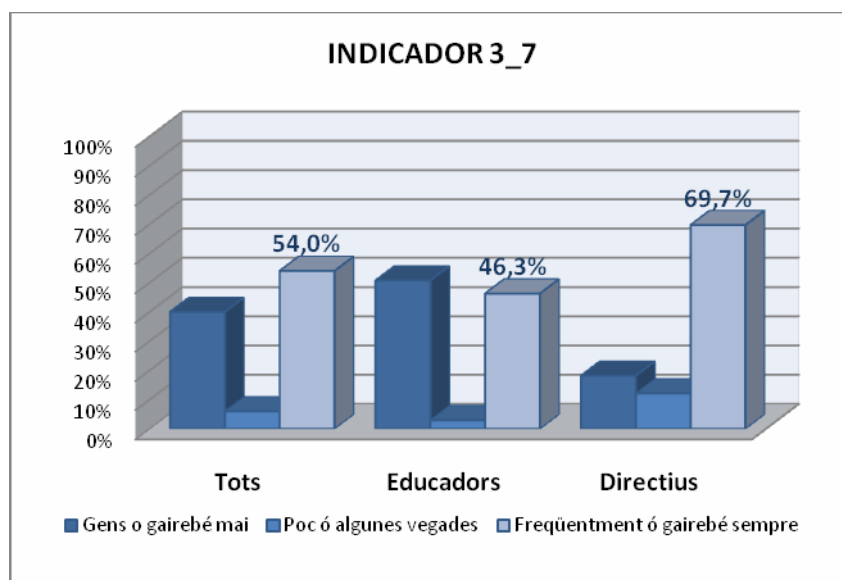
Dimensió 3. Indicador 7: Millora per part de la Xarxa

criteris	Gens o gairebé mai		Poc ó algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	3.7.1	9	45,0%	3	15,0%	6	30,0%	2
3.7.2	0	,0%	1	4,3%	18	78,3%	4	17,4%
3.7.3	9	42,9%	1	4,8%	9	42,9%	2	9,5%
3.7.4	9	52,9%	1	5,9%	5	29,4%	2	11,8%
3.7.5	13	68,4%	0	,0%	3	15,8%	3	15,8%

Taula 81. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 7. Millora per part de la xarxa.

INDICADOR 7	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	40,0%	50,7%	18,2%
Poc ó algunes vegades	6,0%	3,0%	12,1%
Freqüentment	41,0%	35,8%	46,3%
Molt o gairebé sempre	13,0%	10,4%	23,4%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 82. Resultats dels estàndards de l' indicador 7. Millora per part de la xarxa.

Gràfic 27. Resultats dels estàndards de l' indicador 7. Millora per part de la xarxa

Quant la millora per part de la xarxa, observem que tornen a puntuar més alt els directius, amb un 69,7% enfront un 46,3% d'educadors, aconseguint en ambdós casos l'estàndard.

Segons observem en la taula 47, el criteri que s'ha valorat com a freqüentment amb un 78,3% és la reflexió conjunta sobre les possibilitats de millora, i el pitjor valorat és la publicitat de les mesures de millora endegades.

3. Anàlisi dels estàndards dels criteris de la dimensió 4: "El nivell de qualitat de les pràctiques educatives del Centre/Servei/Programa"

Dimensió 4: El nivell de qualitat de les Pràctiques educatives de 0-3 anys en els Centres/Serveis/Programes de la població.

INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA	
Indicador 1 : El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l' infant	
CRITERIS:	Utilització de rutines quotidianes, respectant les necessitats i el ritme de cada infant.
	Pràctica en jocs simbòlics, motors, i ús de regles.
	Pràctica de la motricitat fina i grossa.
	Us de diversos llenguatges (verbal, corporal, plàstic, musical, matemàtic)
	Cura en els moments d'arribada i sortida de l' infant.
	Acompanyament de les vivències de la separació.
	Acompanyament i cura per la pròpia autonomia de l' infant.
Oferiment a l' infant d'un lloc actiu.	

	Cura de l'autoestima de l' infant i de la pròpia gestió d'emocions.
	Establiment d'interaccions positives amb altres infants.
	Establiment d'interaccions positives amb adults.
	Sosteniment adequat de les interaccions establertes.
	Preocupació per la continuïtat de l' infant en el Centre/Servei/Programa.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA</u>	
<u>Indicador 2 : El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais (interns i externs) adequats per garantir el desenvolupament òptim de l' infant</u>	
CRITERIS:	Estructuració de l'ambient material tenint en compte la llibertat i la seguretat de l' infant.
	Estructuració i preparació dels espais interns i externs.
	Utilització de mobiliari adequat a les necessitats de l' infant i de l'adult (famílies i professionals).
	Selecció, organització, disposició i cura del material i objectes presents al Centre/Servei/Programa.
	Aprofitament dels recursos locals i materials de la comunitat en benefici de l' infant.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA</u>	
<u>Indicador 3 : El Centre/Servei/Programa facilita el vincle amb les famílies</u>	
CRITERIS:	Preparació del pre- ingrés de l' infant i de la seva família (pla d' acollida al Centre/Servei/Programa).
	Gestió de les transicions diàries sistema familiar- infant.
	Acompanyament de les vivències de la separació sistema familiar- infant.
	Priorització del secret professional.
	Establiment d'estratègies que facilitin una adequada relació de confiança amb el sistema familiar.
Preparació i acompanyament de la família i de l' infant per a la fi de l'estada al Centre/Servei/Programa.	
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA</u>	
<u>Indicador 4 : El Centre/Servei/Programa facilita suport a les famílies en tasques de cria i educació de l' infant</u>	
CRITERIS:	Procuració d'espais i de temps compartits amb les famílies.
	Dinamització de trobades amb les famílies dins del centre/servei/programa a partir de xerrades, conferències, etc.
	Publicació de llibrets, documents, articles.
	Previsió d'entrevistes i tutoritzacions sistemàtiques amb les famílies.
	Elaboració d'informes de seguiment de l' infant, comentant-los amb les famílies.
	Facilitació del contacte amb especialistes de diversos àmbits.
Integració de les famílies en la Comunitat des del Centre/Servei/Programa.	
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA</u>	
<u>Indicador 5 : Els Professionals, les Famílies i la Comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat</u>	
CRITERIS:	Els professionals del Centre/Servei/Programa avaluen positivament l'evolució de l' infant.
	Les famílies avaluen positivament la tasca que realitza el Centre/Servei/Programa per afavorir l'educació de l' infant.
	La comunitat avalua positivament les accions del Centre/Servei/Programa per promoure l'educació de l' infant.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA</u>	
<u>Indicador 6 : El Centre/Servei/Programa es proposa estratègies de millora</u>	
CRITERIS:	El Centre/Servei/Programa reflexiona envers els elements problemàtics amb que s'ha trobat en l'educació de l' infant.
	El Centre/Servei/Programa endega i implementa estratègies de millora.
	El Centre/Servei/Programa avalua les accions implementades.
	El Centre/Servei/Programa fa públiques les mesures que endega.

En aquesta quarta dimensió, observarem que, a partir dels resultats obtinguts que a continuació analitzem, en la seva globalitat hi ha una millor valoració per part dels educadors que per part dels directius, tal i com també s'analitza en l'annex 7.2. en la distribució dels resultats estadístics descriptius dels indicadors de la segona dimensió.

Distribució de freqüències dels criteris de la dimensió 4

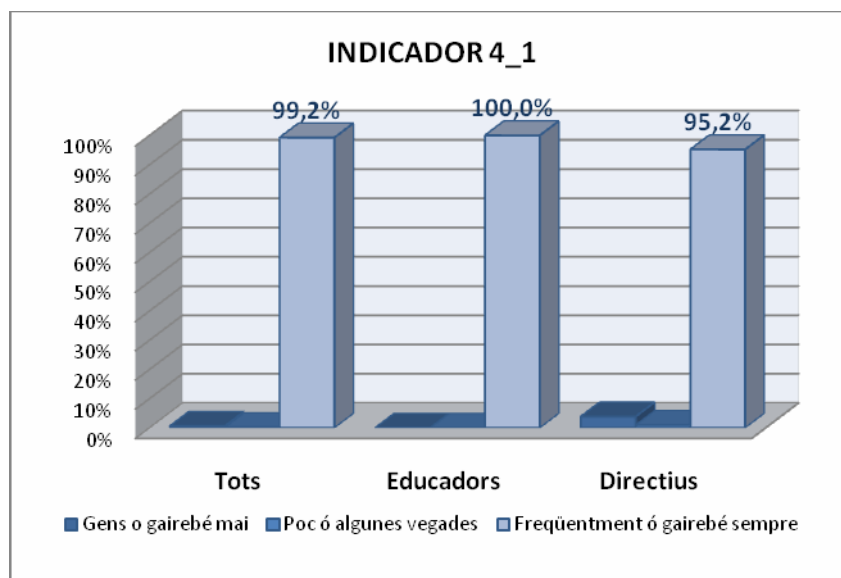
Dimensió 4. Indicador 1: El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant

criteris		Gens o gairebé mai		Poc ó algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
		N	%	N	%	N	%	N	%
		4.1.1	S'utilitzen rutines quotidianes respectant les necessitats i el ritme de cada infant.	0	,0%	0	,0%	1	2,0%
4.1.2	Es porten a la pràctica jocs simbòlics, motors i ús de regles.	0	,0%	0	,0%	1	2,0%	50	98,0%
4.1.3	Es practica la motricitat fina i grossa.	1	2,0%	0	,0%	1	2,0%	49	96,1%
4.1.4	Es fa ús de diversos llenguatges (verbal, corporal, plàstic, musical, matemàtic).	1	2,0%	0	,0%	0	,0%	50	98,0%
4.1.5	Es té cura en els moments d'arribada i de sortida de l' infant.	0	,0%	0	,0%	1	2,0%	50	98,0%
4.1.6	Es realitza l'acompanyament de les vivències de la separació.	1	2,0%	0	,0%	1	2,0%	49	96,1%
4.1.7	Es porta a terme l'acompanyament per la pròpia autonomia de l' infant.	0	,0%	0	,0%	2	3,9%	49	96,1%
4.1.8	S'ofereix a l' infant un lloc actiu.	1	2,0%	0	,0%	1	2,0%	49	96,1%
4.1.9	Es té cura de l'autoestima de l' infant i de la pròpia gestió d'emocions.	0	,0%	1	2,0%	0	,0%	50	98,0%
4.1.10	S'estableixen interaccions positives amb altres infant.	0	,0%	0	,0%	2	3,9%	49	96,1%
4.1.11	S'estableixen interaccions positives amb adults.	0	,0%	0	,0%	3	5,9%	48	94,1%
4.1.12	Es realitza un sosteniment adequat de les interaccions establertes.	0	,0%	0	,0%	5	9,8%	46	90,2%
4.1.13	S'acompanya en la continuïtat de l' infant en el Centre/Servei/Programa.	0	,0%	0	,0%	4	7,8%	47	92,2%

Taula 83. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l' infant.

INDICADOR 1	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	,6%	,0%	3,8%
Poc ó algunes vegades	,2%	,0%	1,0%
Freqüentment	3,3%	1,3%	14,4%
Molt o gairebé sempre	95,9%	98,7%	80,8%
Estàndard 80%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 84. Resultats dels estàndards de l' indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l' infant.

Gràfic 28. Resultats dels estàndards de l' indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l' infant.

En aquesta quarta dimensió, s'observa que la majoria dels indicadors en els que s'aconsegueix l'estàndard ho fan amb un 100%. També observem que hi ha un major percentatge d'educadors que de directius que puntuen molt alt, quasi en la totalitat d'indicadors.

En el primer indicador de la quarta dimensió ens trobem en que el 100% d'educadors i 95,2% de directius opinen que gairebé sempre o freqüentment es facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.

Observem que els criteris 1, 2, 4, 5, i 9 són els que obtenen respostes més altes. Els dos criteris darrers, el 12 "es realitza un sosteniment adequat de les interaccions establertes" i "s'acompanya en la continuïtat de l'Infant en el centre" són els que obtenen respostes més baixes, un 90,2% i un 92,2%. Cal valorar que aquestes dues proposicions tenen a veure amb un treball al llarg del temps, de continuïtat, **potser caldria analitzar com podrien repercutir en la intervenció futura. La resta de criteris tenen més a veure amb un treball a curt termini, al llarg d'un període de temps relativament curt, i sembla que sí s'acompleixen segons les respostes donades.**

Un cop analitzades aquestes respostes, i les que a continuació es donaran en aquesta dimensió, opinem que potser aquest alt percentatge de respostes positives en quant als estàndards establerts, és el que els professionals creuen que s'espera de la seva tasca i en les seves respostes. Ara bé, malgrat que segurament sí es porten a terme tots aquests criteris amb força qualitat, també podríem plantejar-nos altres estratègies de pregunta per que els professionals es posicionin més en la resposta. En el següent capítol es proposarà un altre mètode per aconseguir respostes més reals.

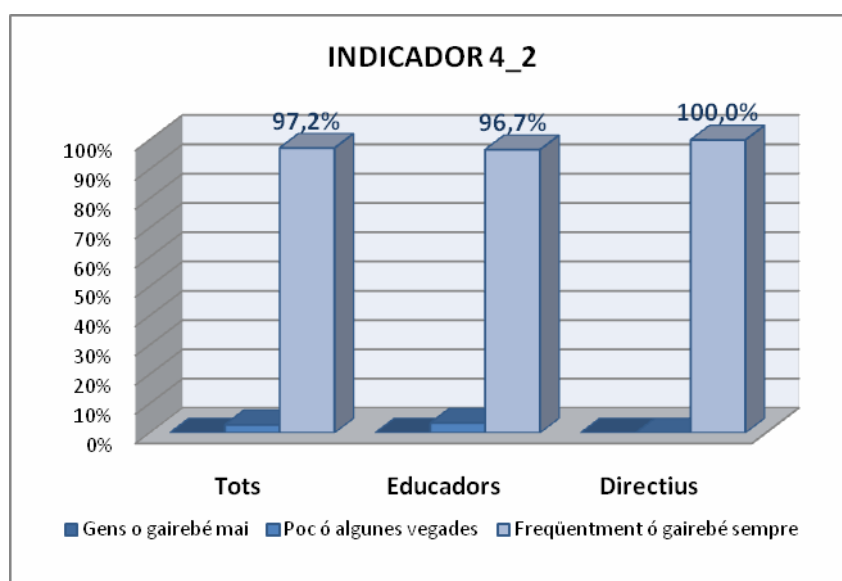
Dimensió 4. Indicador 2: El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant

critèris	Gens o gairebé mai		Poc ó algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre		
	N	%	N	%	N	%	N	%	
	4.2.1	S'estructura l'ambient material tenint en compte la llibertat i la seguretat de l' infant.	0	,0%	0	,0%	2	3,9%	49
4.2.2	S'estructuren i preparen els espais interns i externs del Centre/Servei/Programa.	0	,0%	0	,0%	5	9,8%	46	90,2%
4.2.3	S'utilitza el mobiliari adequat a les necessitats de l' infant i de l'adult (professionals i famílies).	0	,0%	3	5,9%	6	11,8%	42	82,4%
4.2.4	Es selecciona, s'organitza, es disposa i es té cura del material i dels objectes presents al Centre.	0	,0%	2	3,9%	5	9,8%	44	86,3%
4.2.5	S'aprofiten els recursos locals i materials de la comunitat en benefici de l' infant.	0	,0%	2	4,0%	10	20,0%	38	76,0%

Taula 85. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.

INDICADOR 2	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	,0%	,0%	,0%
Poc ó algunes vegades	2,8%	3,3%	,0%
Freqüentment	11,0%	8,1%	28,2%
Molt o gairebé sempre	86,2%	88,6%	71,8%
Estàndard 60%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 86. Resultats dels estàndards de l' indicador 2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l' infant.

Gràfic 29. Resultats dels estàndards de l' indicador 2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l' infant.

En aquest segon indicador observem que també s'acompleix amb escreix l'estàndard establert en un 60%. En aquest cas, les respostes dels directors són més elevades –amb un 100%– que les del grup d'educadors –amb un 96,7%–; és en l'únic indicador que es dona en aquesta dimensió. Potser perquè són aquests aspectes que pertocuen més organitzar als directors que no pas als educadors.

Observem que quan es tracta d'avaluar el treball directa dels professionals, tant el subgrup d'educadors com el subgrup de directors ho valora molt positivament.

El criteri que ha obtingut un resultat més baix és el que fa referència a l'aprofitament dels recursos locals i materials de la comunitat, encara que amb un 76%, un valor força més baix si ho comparem amb la resta de respostes obtingudes en el conjunt d'aquest indicador. **Sembla com si encara en el món d'avui dia costa apropar-se a l'entorn, a la comunitat, a la interrelació amb altres agents que conviuen amb els centres escolars.**

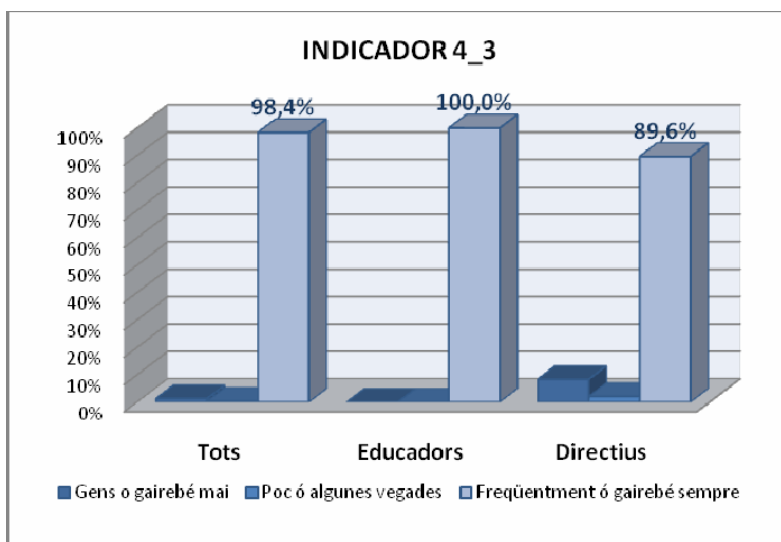
Dimensió 4. Indicador 3: El Centre/Servei/Programa facilita el vincle amb les famílies

criteris		Gens o gairebé mai		Poc ó algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
		N	%	N	%	N	%	N	%
4.3.1	Es prepara el pla d'acollida de l'infant i de la seva família.	1	2,0%	0	,0%	1	2,0%	49	96,1%
4.3.2	Es gestionen les transicions diàries entre la família i l'infant.	1	2,0%	0	,0%	2	3,9%	48	94,1%
4.3.3	S'acompanyen les vivències de la separació de la família i de l'infant.	1	2,0%	0	,0%	1	2,0%	49	96,1%
4.3.4	Es prioritza el secret professional.	0	,0%	1	2,0%	2	3,9%	48	94,1%
4.3.5	S'estableixen estratègies que faciliten una adequada relació amb el sistema familiar.	1	2,0%	0	,0%	4	7,8%	46	90,2%
4.3.6	Es prepara i acompanya la família i l'infant per a la fi de l'estada al Centre/Servei/Programa.	0	,0%	0	,0%	3	5,9%	48	94,1%

Taula 87. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l'indicador. El Centre/Servei/Programa facilita el vincle amb les famílies.

INDICADOR 3	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	1,3%	,0%	8,3%
Poc ó algunes vegades	,3%	,0%	2,1%
Freqüentment	4,2%	3,6%	8,3%
Molt o gairebé sempre	94,1%	96,4%	81,3%
Estàndard 80%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 88. Resultats dels estàndards de l'indicador 3. El Centre/Servei/Programa facilita el vincle amb les famílies.

Gràfic 30. Resultats dels estàndards de l' indicador 3. El Centre/Servei/Programa facilita el vincle amb les famílies.

En aquest indicador, el 100% d'educadors opina que gairebé sempre o freqüentment es facilita el vincle amb les famílies, enfront un 89,6% de directores que opina el mateix. **Es pot afirmar doncs que es facilita un vincle de qualitat amb les famílies en la totalitat de centres i serveis estudiats.**

Observem que els criteris que obtenen una puntuació més alta són el primer “es prepara el pla d' acollida de l'Infant i de la seva família i el tercer “s'acompanyen les vivències de la separació de les família i de l'Infant”, amb un 96,1%. El que obté una puntuació més baixa, amb un 90,2% és el cinquè criteri “s'estableixen estratègies que faciliten una adequada relació amb el sistema familiar”. No obstant, es pot afirmar que es compleix amb escreix l'estàndard establert.

Dimensió 4. Indicador 4: El Centre/Servei/Programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'Infant

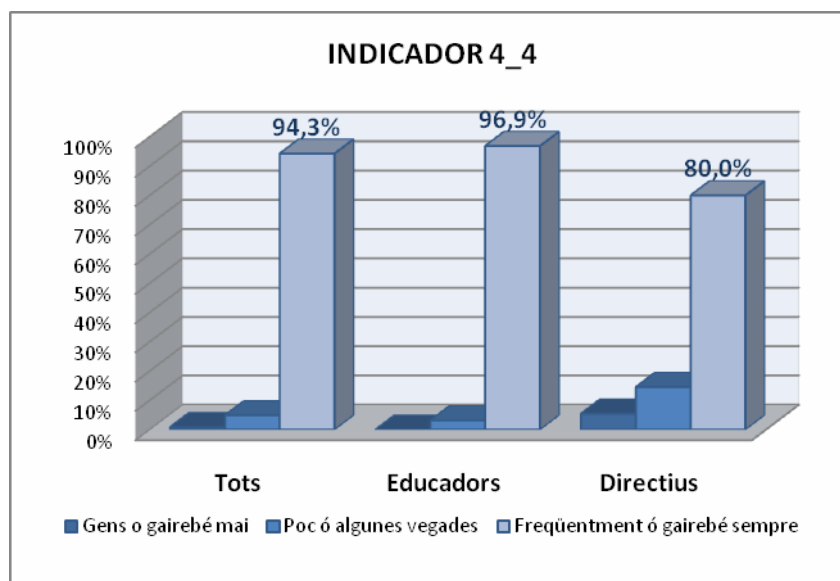
criteris	Gens o gairebé mai		Poc o algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
	N	%	N	%	N	%	N	%
4.4.1 Es preveuen espais i temps per compartir amb les famílies.	0	,0%	3	5,9%	12	23,5%	36	70,6%
4.4.2 Es dinamitzen trobades amb les famílies dins del Centre/Servei/Programa.	0	,0%	4	7,8%	10	19,6%	37	72,5%
4.4.3 Es publiquen llibrets, documents, articles sobre temes d'interès per les famílies.	0	,0%	5	10,0%	10	20,0%	35	70,0%
4.4.4 Es preveuen entrevistes i tutoritzacions sistemàtiques amb les famílies.	1	2,0%	0	,0%	8	15,7%	42	82,4%
4.4.5 S'elaboren informes de seguiment de l' infant i es comenten amb les famílies.	1	2,1%	0	,0%	7	14,6%	40	83,3%
4.4.6 Es faciliten els contactes amb especialistes d'altres àmbits.	1	2,0%	2	4,1%	9	18,4%	37	75,5%
4.4.7 S'integren a les famílies en la Comunitat des del Centre/Servei/Programa.	0	,0%	3	6,1%	10	20,4%	36	73,5%

Taula 89. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 4. El Centre/Servei/Programa facilita el suport a les famílies en la criança i educació de l' infant.

INDICADOR 4	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	,9%	,0%	5,5%
Poc ó algunes vegades	4,9%	3,1%	14,5%
Freqüentment	18,9%	18,5%	23,6%
Molt o gairebé sempre	75,4%	78,4%	56,4%
Estàndard 60%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 90. Resultats dels estàndards de l' indicador 4. El Centre/Servei/Programa facilita el suport a les famílies en la criança i educació de l' infant.

Gràfic 31 Resultats dels estàndards de l' indicador 4. El Centre/Servei/Programa facilita el suport a les famílies en la criança i educació de l' infant.

En les respostes obtingudes en aquest indicador, que també aconseguix l'estàndard establert, observem que els directors opinen amb criteris força més baixos que els educadors, si ho comparem amb els altres indicadors analitzats. **Potser són els educadors qui conviuen més amb les famílies i tenen un contacte més directa diàriament que els directors o bé podria ser que els directors opinen que voldrien encara aconseguir una millor qualitat en el suport que s'ofereix a les famílies.**

Els criteris que obtenen major puntuació són el 4 i el 5, que fan referència a les tutoritzacions i a la elaboració d'informes de seguiment, la qual cosa és d'obligatorietat en qualsevol centre educatiu.

Els criteris que aconseguixen menys puntuació són els que fan referència a la publicitat de documentació per les famílies, la previsió d'espais i temps per compartir amb les famílies, i la integració de les famílies en la comunitat, per altra banda aspectes no tant "obligatoris" en un centre educatiu però que faciliten el vincle i suport amb el context familiar.

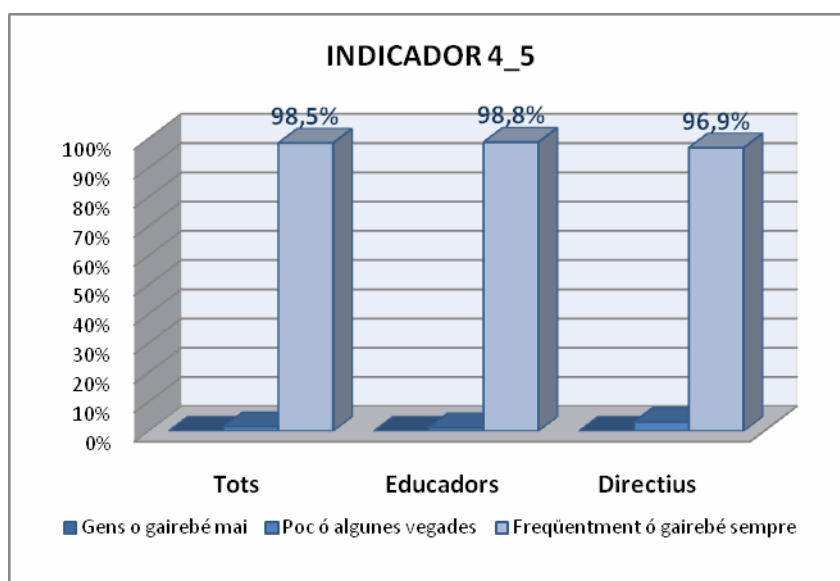
Dimensió 4. Indicador 5: Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat.

criteris		Gens o gairebé mai		Poc ó algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
		N	%	N	%	N	%	N	%
4.5.1	Els professionals avaluen positivament l'evolució de l'infant en el Centre/Servei/Programa.	0	,0%	0	,0%	3	5,9%	48	94,1%
4.5.2	Les famílies avaluen positivament la tasca realitzada per afavorir l'educació de l'infant.	0	,0%	1	2,0%	8	15,7%	42	82,4%
4.5.3	La comunitat avalua positivament les accions del Centre per promoure l'educació de l'infant.	0	,0%	2	3,9%	7	13,7%	42	82,4%

Taula 91. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 5. Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat.

INDICADOR 5	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	,0%	,0%	,0%
Poc ó algunes vegades	1,5%	1,2%	3,1%
Freqüentment	11,3%	7,8%	31,3%
Molt o gairebé sempre	87,2%	91,0%	65,6%
Estàndard 80%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 92. Resultats dels estàndards de l' indicador 5. Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat.

Gràfic 32. Resultats dels estàndards de l' indicador 5. Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat

En aquest indicador s'aconsegueixen valors força alts de resposta, i s'acompleix l'estàndard establert, puntuant per sobre els educadors.

El criteri que obté una puntuació més elevada, és el primer, que fa referència a l'avaluació positiva de l'Infant dins el centre per part dels professionals. És potser el criteri que els educadors consideren que depèn més de la seva pròpia tasca, quan en realitat la valoració positiva de les famílies i de la comunitat incideix directament en la valoració positiva de la tasca directa dels professionals.

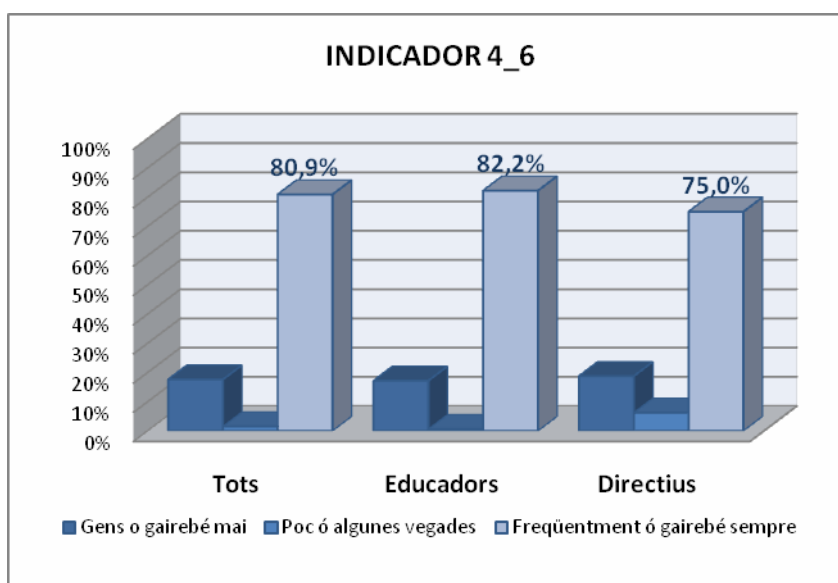
Dimensió 4. Indicador 6: El Centre/Servei/Programa es proposa estratègies de millora

criteris	Gens o gairebé mai		Poc ó algunes vegades		Freqüentment		Molt o gairebé sempre	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	4.6.1 El Centre reflexiona sobre els elements problemàtics que s'ha trobat en l'educació de l'infant.	0	,0%	0	,0%	5	10,0%	45
4.6.2 S'endeguen i implementen estratègies de millora des del Centre/Servei/Programa.	0	,0%	1	2,0%	7	14,0%	42	84,0%
4.6.3 S'avaluen les accions implementades des del Centre/Servei/Programa.	0	,0%	1	2,0%	7	14,3%	41	83,7%
4.6.4 Es publiquen les mesures que s'endeguen.	35	70,0%	1	2,0%	3	6,0%	11	22,0%

Taula 93. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 6. El Centre/Servei/Programa es proposa estratègies de millora.

INDICADOR 6	Tots	Educadors	Directius
Gens o gairebé mai	17,6%	17,2%	18,8%
Poc ó algunes vegades	1,5%	,6%	6,3%
Freqüentment	11,1%	8,0%	28,1%
Molt o gairebé sempre	69,8%	74,2%	46,9%
Estàndard 60%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 94. Resultats dels estàndards de l' indicador 6. El Centre/Servei/Programa es proposa estratègies de millora.

Gràfic 33 Resultats dels estàndards de l' indicador 6. El Centre/Servei/Programa es proposa estratègies de millora.

Observem que en aquest indicador, que compleix amb l'estàndard, els directius estan també força per sota de la puntuació dels educadors.

El criteri que obté major puntuació és el primer, que fa referència a la reflexió. El segon i tercer criteri també obtenen puntuacions altes. En canvi, és interessant fixar-nos en el quart criteri, el que fa referència, de nou, a la publicitat de les mesures de millora endegades, en el fet de fer pública una avaluació proposant estratègies per millorar els punts febles. La puntuació més alta obtinguda en aquest criteri fa referència a que gairebé mai es publiquen les mesures de millora.

Com dèiem en d'indicador 2 de la quarta dimensió, sembla que quan es tracta d'avaluar el treball directa dels professionals, tant el subgrup d'educadors com el subgrup de directores ho valora molt positivament; ara bé, quan es tracta de valorar aspectes que semblen que no tenen directament a veure amb la pròpia tasca, els professionals es situen en un altre lloc, més distant i no es valora tant positivament, com passa en aquest indicador, en que sembla com si el fet de reflexionar i proposar estratègies de millora i avaluar-les depengui més d'altres que no pas d'un mateix.

7.4.2. Anàlisi dels estàndards comparant les poblacions i en alguns casos els centres (per cada criteri dels indicadors de les dimensions 2, 3 i 4), segons les respostes dels educadors.

En aquesta segona part de l'anàlisi dels estàndards, hem aplicat la prova χ^2 de Pearson, en què si el valor és (p-valor<0,05), es conclou en l'anàlisi que les poblacions –o centres- responen de diferent manera. En canvi, si el valor és (p-valor>0,05), es pot concloure que les poblacions –o centres- responen d'igual forma. Aquest mètode s'utilitza per poder fer les comparacions de respostes del conjunt de la mostra –en el nostre estudi per el conjunt d'educadors-, i per comprovar les similituds i diferències que hi ha en les respostes –en aquesta investigació segons les poblacions participants en la mostra i els centres.

Aquest anàlisi ens ha ajudat a comparar la distribució de resposta entre els grups de població o de centres – analitzats només en alguns casos que considerem significatius per les respostes obtingudes-, i a extreure algunes conclusions.

Ara bé, cal tenir present que no són, en cap moment, dades concloents ja que en cada una de les poblacions han participat pocs centres de la població, en el cas de Cerdanyola i Terrassa només ha participat un centre; en el cas de Castelldefels dos centres (la casa dels infants) que en el moment de la investigació s'unia en un de sol, i una biblioteca; i a Sant Feliu de Llobregat tres centres i una biblioteca. Per tant, la mostra és diversa i la comparació és relativa, en tot cas es realitza a nivell d'exploració de la utilitat del sistema d'indicadors. A més, hi ha indicadors que no han estat respostos per la totalitat de la mostra, i d'altres que sí ¹³¹.

En la dimensió 3 –*el nivell de qualitat del treball en xarxa*-, ha hagut poca mostra que s'hagi implicat, per tant els resultats que s'obtenen són relatius. Tampoc cada població està en el mateix moment en quant a la creació i experiència en el treball de xarxes.

A continuació analitzem els resultats obtinguts en funció dels estàndards dels criteris de cada indicador de la dimensió 2, 3 i 4 segons les poblacions i en algun cas, analitzarem també els centres de cada població:

1. Anàlisi dels estàndards dels criteris de la dimensió 2 -“El nivell de qualitat dels Centres/Serveis/Programes de la població”- segons Població

En aquesta dimensió realitzarem comentaris globals, segons els que s'interpreta a partir de la comparació de les poblacions segons les respostes que es van obtenir. En molts casos realitzem els comentaris ajuntant algunes taules que coincideixen en els resultats.

---

¹³¹ Veure annex 7.1., on es mostra el percentatge de respostes per cada un dels criteris i de cada indicador de les dimensions 2, 3 i 4.

Distribució de freqüències de la dimensió 2

Dimensió 1. Indicador 1: Atenció emocional dels professionals del Centre/Servei/Programa

2.1.1. Us ofereixen en el centre activitats de suport que ajuden a cuidar la vostra qualitat emocional		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	1	9	8	18
	%	,0%	33,3%	60,0%	100,0%	42,9%
Poc ó algunes vegades	N	0	2	4	0	6
	%	,0%	66,7%	26,7%	,0%	14,3%
Freqüentment	N	14	0	2	0	16
	%	87,5%	,0%	13,3%	,0%	38,1%
Molt o gairebé sempre	N	2	0	0	0	2
	%	12,5%	,0%	,0%	,0%	4,8%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 95. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 1. Atenció emocional dels professionals.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,000<0.05

2.1.2. L'entorn del centre ajuda a cuidar la vostra qualitat emocional		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	13,3%	,0%	4,8%
Poc ó algunes vegades	N	0	1	2	0	3
	%	,0%	33,3%	13,3%	,0%	7,1%
Freqüentment	N	2	2	7	8	19
	%	12,5%	66,7%	46,7%	100,0%	45,2%
Molt o gairebé sempre	N	14	0	4	0	18
	%	87,5%	,0%	26,7%	,0%	42,9%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 96. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 1. Atenció emocional dels professionals.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,000<0.05

En les taules 61 i 62 observem, segons la prova χ^2 de Pearson (p-valor<0,05), que les quatre poblacions responen diferent als criteris dels indicadors 1 i 2 de la segona dimensió. Respecte el primer indicador, mentre que a Castelldefels la majoria respon freqüentment i ningú respon mai o poc, a Terrassa totalitat de la població respon gens o gairebé mai, i a Sant Feliu i Cerdanyola la majoria responen gairebé mai o poc. En el segon indicador, la mostra de Castelldefels

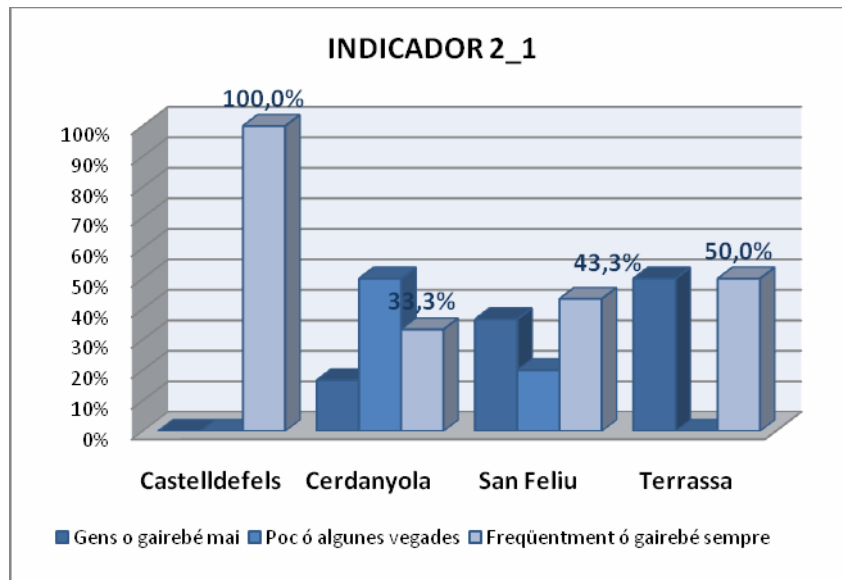
opina que gairebé sempre l'entorn del centre ajuda a cuidar la qualitat emocional dels professionals; la mostra de Cerdanyola, majoritàriament opina que freqüentment ajuda, al igual que passa amb Sant Feliu i Terrassa.

En les respostes donades en les entrevistes per part d'alguns professionals participants, observem que per part de les biblioteques, ambdós professionals de les poblacions de Sant Feliu i de Castelldefels comenten que no tenen cap professional que se n'ocupi de cuidar la salut emocional, i que en aquest tipus de servei en cap moment s'ha contemplat aquesta figura.

Es constata també un cert desgast en alguns professionals dels centres de Sant Feliu, en que donen respostes del tipus “ningú d'en cuida, el suport són les meves companyes”, “no fem tractaments directes amb professionals especialitzats però entre les companyes ens ajudem”, o “dins de l'entorn hi ha una pressió directa de les famílies que cada com és més exigent i els hi costa valorar el projecte educatiu que és la base de la nostra professionalitat”, “si no fos pels companys...”, “no es deixa espai per aquests indicadors”, “el poc temps no lectiu no ajuden a trobar espais d'intercanvi i d'equip que podrien ajudar, la poca estabilitat laboral, les ràtios elevades ...tampoc”.

INDICADOR 1	Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	,0%	16,7%	36,7%	50,0%
Poc ó algunes vegades	,0%	50,0%	20,0%	,0%
Freqüentment	50,0%	33,3%	30,0%	50,0%
Molt o gairebé sempre	50,0%	,0%	13,3%	,0%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 97. Resultats dels estàndards de l'indicador 1. Atenció emocional dels professionals.

Gràfic 34. Resultats dels estàndards de l'indicador 1. Atenció emocional dels professionals.

Podem afirmar segons la taula 63 i el gràfic 33 que en les poblacions de Castelldefels, Sant Feliu i Terrassa, s'aconsegueix l'estàndard establert, la qual cosa no succeeix a la població de Cerdanyola. Cal destacar que a Castelldefels l'estàndard s'aconsegueix amb un 100% i en canvi a Sant Feliu i a Terrassa amb

un 43,3% i 50% respectivament. **Podem afirmar doncs que, segons els resultats, Castelldefels és la població on la totalitat de la mostra opina que rep una molt bona atenció emocional. En la població de Terrassa, en realitzar les entrevistes, comentava la directora que els hi agradaria que hi hagués un pla de centre en que es contemplessin aquests criteris.**

Dimensió 1. Indicador 2: Valoració laboral psicopedagògica dels professionals del Centre/Servei/Programa.

2.2.1. Us sentiu incentivats en la vostra tasca professional		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	1	0	1
	%	,0%	,0%	6,7%	,0%	2,4%
Poc ó algunes vegades	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	13,3%	,0%	4,8%
Freqüentment	N	4	2	4	8	18
	%	25,0%	66,7%	26,7%	100,0%	42,9%
Molt o gairebé sempre	N	12	1	8	0	21
	%	75,0%	33,3%	53,3%	,0%	50,0%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 98. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,017<0.05*

2.2.2. Es valora la formació contínua que realitzeu.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	0	4	0	4
	%	,0%	,0%	26,7%	,0%	9,5%
Freqüentment	N	5	2	9	0	16
	%	31,3%	66,7%	60,0%	,0%	38,1%
Molt o gairebé sempre	N	11	1	2	8	22
	%	68,8%	33,3%	13,3%	100,0%	52,4%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 99. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,001<0.05*

2.2.3. Es realitza una avaluació continuada i el seguiment de la vostra tasca.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	1	0	1
	%	,0%	,0%	6,7%	,0%	2,4%
Poc ó algunes vegades	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	13,3%	,0%	4,8%
Freqüentment	N	10	3	10	0	23
	%	62,5%	100,0%	66,7%	,0%	54,8%
Molt o gairebé sempre	N	6	0	2	8	16
	%	37,5%	,0%	13,3%	100,0%	38,1%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 100. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 3 de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa.
El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,006<0.05*

2.2.4. Us comuniquen els resultats de l'avaluació continuada.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	5	0	5
	%	,0%	,0%	38,5%	,0%	12,5%
Poc ó algunes vegades	N	0	3	3	0	6
	%	,0%	100,0%	23,1%	,0%	15,0%
Freqüentment	N	12	0	4	0	16
	%	75,0%	,0%	30,8%	,0%	40,0%
Molt o gairebé sempre	N	4	0	1	8	13
	%	25,0%	,0%	7,7%	100,0%	32,5%
Total	N	16	3	13	8	40
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 101. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 4 de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa.
El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,000<0.05*

2.2.5. Els directius valoren la vostra qualitat personal.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	1	0	1
	%	,0%	,0%	6,7%	,0%	2,4%
Poc ó algunes vegades	N	0	2	3	0	5
	%	,0%	66,7%	20,0%	,0%	11,9%
Freqüentment	N	3	1	2	8	14
	%	18,8%	33,3%	13,3%	100,0%	33,3%
Molt o gairebé sempre	N	13	0	9	0	22
	%	81,3%	,0%	60,0%	,0%	52,4%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 102. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 5 de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0,05^*$

2.2.6. Es contempla una dedicació equilibrada.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	1	1	4	0	6
	%	6,3%	33,3%	28,6%	,0%	14,6%
Freqüentment	N	10	1	5	0	16
	%	62,5%	33,3%	35,7%	,0%	39,0%
Molt o gairebé sempre	N	5	1	5	8	19
	%	31,3%	33,3%	35,7%	100,0%	46,3%
Total	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 103. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 6 de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,013<0,05^*$

2.2.7. Es realitza una ajustada promoció professional.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	14,3%	,0%	4,9%
Poc ó algunes vegades	N	1	1	9	0	11
	%	6,3%	33,3%	64,3%	,0%	26,8%
Freqüentment	N	14	2	1	0	17
	%	87,5%	66,7%	7,1%	,0%	41,5%
Molt o gairebé sempre	N	1	0	2	8	11
	%	6,3%	,0%	14,3%	100,0%	26,8%
Total	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 104. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 7 de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,000<0.05*

Observem de les taules 64 a la 70 i , segons la prova χ^2 de Pearson (p-valor<0,05), que en les quatre poblacions hi ha una inversió de resposta.

En el primer criteri –us sentiu incentivats en la vostra tasca professional-, mentre que a Terrassa la totalitat de la població respon freqüentment, la majoria de la població respon gairebé sempre. A Cerdanyola les respostes es distribueixen entre freqüentment i gairebé sempre, i a Sant Feliu la meitat respon gairebé sempre però l'altra meitat es distribueix entre freqüentment, algunes vegades o gairebé mai.

En el segon criteri –es valora la formació contínua que realitzeu-, el centre de Terrassa opina que gairebé sempre es valora la formació contínua que es realitza, mentre que les respostes dels centres de Sant Feliu es situen per sobre de la meitat en un 60% en freqüentment però un 26,7% opina tot el contrari, algunes vegades. **La biblioteca de Sant Feliu comenta que el personal bibliotecari depèn de la diputació i el personal auxiliar depèn de l'ajuntament, i que com a biblioteca la diputació acostuma a treballar força el tema de la formació. Alguns professionals dels serveis de Sant Feliu, no obstant, opinen que no compten amb suficient formació, reclamant més cursos per ampliar la formació i reciclar-se.** Entre Castelldefels i Cerdanyola es produeix una inversió entre els dos ítems: Castelldefels opina amb un 68,8% que gairebé sempre i amb un 31,3% amb que freqüentment, mentre que Cerdanyola opina en un 66,7% freqüentment i un 33,3% gairebé sempre. Sobre aquest segon criteri, la població de **Terrassa comentava en la entrevista mantinguda que es contempla la formació contínua dins del pla de formació que estableix el centre, realitzant una demanda de cursos però com equip, de forma conjunta, a manera de projecte d'equip.**

En el tercer criteri –es realitza una avaluació contínua-, a Terrassa la totalitat de la mostra opina que gairebé sempre, i la totalitat de la mostra de Cerdanyola opina que freqüentment. De fet, en el centre participant, **es realitza la valoració conjunta de forma sistemàtica, reunint-se tot l'equip per valorar les experiències i decidir el que calgui modificar.** En canvi, la part majoritària de respostes de les poblacions de Sant Feliu i de Castelldefels responen

freqüentment; però cal destacar que mentre que a Sant Feliu la segona part de respostes es situa entre algunes vegades i gairebé sempre, a Castelldefels es situa en gairebé sempre.

En el quart criteri – us comuniquen els resultats de l'avaluació-, es detecta una inversió de resposta totals en les poblacions de Terrassa i Cerdanyola, en que la primera va opinar que gairebé sempre i en la segona població es va opinar que algunes vegades. **A Cerdanyola comenten que no existeix un “control” formal, que l'avaluació que es realitza no consta per escrit i és més un seguiment per part de les persones que opten a la titularitat del centre seguint les diferents reunions de seguiment i “control”.**

Així mateix, es dona una inversió entre les poblacions de Sant Feliu i Castelldefels: a la primera hi ha gran diversitat de respostes entre els punts gairebé mai, algunes vegades i freqüentment, i en la segona població les respostes es situen majoritàriament a freqüentment i també en gairebé sempre. En la mostra de Castelldefels –a partir de les entrevistes-, es recull que l'avaluació es realitza de forma sistemàtica i que es va comunicant a les persones interessades.

En el cinquè criteri –els directius valoren la vostra qualitat personal-, és interessant ressaltar la inversió de resposta entre les poblacions de Cerdanyola i Castelldefels, en que la majoria de respostes de la primera es situava en el punt algunes vegades i la majoria de respostes de la segona població es situava en el punt gairebé sempre. A Castelldefels observem que les respostes tornen a ser diferents, majoritàriament van respondre gairebé sempre però hi ha també respostes que es situen en valors diferents, un 13,3% respon freqüentment i un 20% va respondre algunes vegades.

En el sisè criteri –es contempla una dedicació equilibrada- cal destacar la diversitat de respostes que es van obtenir en les poblacions de Cerdanyola i Sant Feliu enfront la totalitat de respostes obtingudes en un únic punt a Terrassa.

Quant la promoció professional, la totalitat de professionals de Terrassa va respondre que gairebé sempre es realitza de forma ajustada. En canvi, cal destacar que a Sant Feliu de Llobregat, a més d'haver-hi una diversitat de resposta distribuïda entre els diversos punts, la majoria opinava que només algunes vegades es realitza una ajustada promoció professional. **A Sant Feliu es denota cert desgast en alguns professionals dels serveis, en que no se senten valorats no realitzant cap promoció, per exemple un educador comentava “hi ha un desinterès general pel nostre servei per part dels que van davant, que durant els cursos escolars, estan esgotant als professionals i als equips docents, als quals cada cop se'ls demana més per menys”.** La majoria de la població de Castelldefels va opinar que freqüentment, i a Cerdanyola un 66,7% va opinar també freqüentment però en canvi un 33,3% va opinar que només algunes vegades.

Observem de forma global, que les respostes de les poblacions de Castelldefels i de Terrassa es situen quasi sempre entre freqüentment i gairebé sempre, obtenint un nivell de qualitat força elevat. En canvi, a Cerdanyola i a Sant Feliu acostuma a donar-se més diversitat de respostes. Podria ser degut a tenir una major coordinació entre els professionals dels serveis estudiats d'unes i altres poblacions o potser per haver-hi més cura en els aspectes descrits en els criteris.

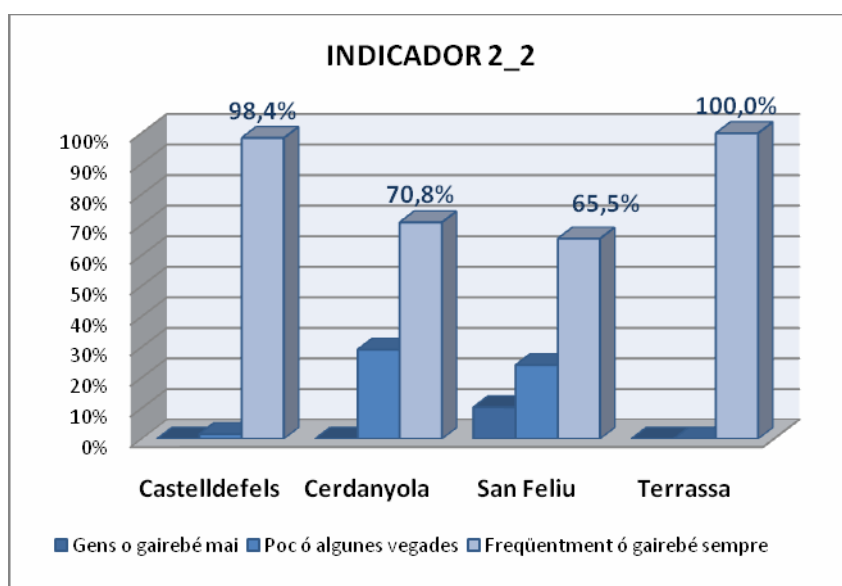
2.2.8. Es valora la vostra experiència professional i es realitza un adequat aprofitament d'aquesta		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	13,3%	,0%	4,8%
Poc ó algunes vegades	N	0	0	1	0	1
	%	,0%	,0%	6,7%	,0%	2,4%
Freqüentment	N	10	2	7	0	19
	%	62,5%	66,7%	46,7%	,0%	45,2%
Molt o gairebé sempre	N	6	1	5	8	20
	%	37,5%	33,3%	33,3%	100,0%	47,6%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 105. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 8 de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,065>0.05

Aquest vuitè criteri és l'únic d'aquest indicador 2 en que s'observa entre les poblacions que no hi ha diferència de resposta. Penso que és important que hi hagi en aquesta resposta opinions similars entre els serveis de les poblacions en un indicador que el que està valorant és l'experiència que ofereix el professional en el equipament i que a més se sent valorat i reconegut.

INDICADOR 2	Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	,0%	,0%	10,3%	,0%
Poc ó algunes vegades	1,6%	29,2%	24,1%	,0%
Freqüentment	53,1%	54,2%	36,2%	25,0%
Molt o gairebé sempre	45,3%	16,7%	29,3%	75,0%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 106. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa.

Gràfic 35. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa.

Segons s'observa en la taula i gràfic anteriors, podem afirmar que en les poblacions de Castelldefels, Cerdanyola, Sant Feliu i Terrassa s'aconsegueixen els estàndards establerts de 35%. **El que resulta més interessant és que contraresten les poblacions de Castelldefels i Terrassa, les quals puntuen molt alt per sobre l'estàndard en front a Cerdanyola i Sant Feliu que puntuen més baix. Per tant, podem concloure que a les poblacions on es dona una excel·lent qualitat en quant la valoració laboral psicopedagògica dels professionals del centre són les de Terrassa i Castelldefels.**

Dimensió 1. Indicador 3: Organització dels recursos del Centre/Servei/Programa

2.3.1. El centre compta amb un nombre adequat de professionals en relació al nombre d'infants.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	2	0	2	0	4
	%	12,5%	,0%	13,3%	,0%	9,5%
Freqüentment	N	7	2	7	0	16
	%	43,8%	66,7%	46,7%	,0%	38,1%
Molt o gairebé sempre	N	7	1	6	8	22
	%	43,8%	33,3%	40,0%	100,0%	52,4%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 107. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 3. Organització dels recursos al centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,130 > 0,05$

2.3.2. El centre disposa de professionals amb una titulació adequada per treballar amb infants.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	1	0	3	0	4
	%	6,7%	,0%	20,0%	,0%	9,8%
Molt o gairebé sempre	N	14	3	12	8	37
	%	93,3%	100,0%	80,0%	100,0%	90,2%
Total	N	15	3	15	8	41
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 108. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 3.

Organització dels recursos al centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,371>0.05

2.3.3. En el centre hi ha estabilitat dels professionals i dels responsables.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	1	0	0	0	1
	%	6,3%	,0%	,0%	,0%	2,4%
Poc ó algunes vegades	N	4	0	2	0	6
	%	25,0%	,0%	13,3%	,0%	14,3%
Freqüentment	N	6	2	7	0	15
	%	37,5%	66,7%	46,7%	,0%	35,7%
Molt o gairebé sempre	N	5	1	6	8	20
	%	31,3%	33,3%	40,0%	100,0%	47,6%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 109. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 3 de l'indicador 3.

Organització dels recursos al centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,106>0.05

2.3.4. El centre compta amb la figura d'un/a coordinador/a amb tasques de supervisió.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	0	1	0	1
	%	,0%	,0%	7,1%	,0%	2,4%
Freqüentment	N	9	1	3	0	13
	%	56,3%	33,3%	21,4%	,0%	31,7%
Molt o gairebé sempre	N	7	2	10	8	27
	%	43,8%	66,7%	71,4%	100,0%	65,9%
Total	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 110. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 3.

Organització dels recursos al centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,100>0.05

Globalment, en les taules 73, 74, 75 i 76 observem, segons la prova χ^2 de Pearson (p -valor $>0,05$), que **en les 4 poblacions no hi ha una gran diferència de resposta**. Les quatre poblacions en les seves respostes es van situar, respecte els criteris 1, 2, 3 i 4 de l' indicador 3 majoritàriament entre freqüentment i gairebé sempre. Però malgrat les respostes obtingudes, en les opinions **d'alguns professionals observem que comenten –respecte el primer criteri- que les ràtios s'acompleixen segons normativa però que són elevades, sobretot els educadors de Castelldefels i també els de Sant Feliu. En aquesta població** algun educador fa comentaris del tipus “actualment a l'EB Fàbregas hi ha força personal fruit de la tasca directiva que vetlla per donar una educació de qualitat, però amb el nou projecte que es planteja hi ha un augment de ràtios i hem de tenir present que es necessitarà més reforç i una bona previsió de personal pels infant de necessitats educatives especials tenint en compte que es detecten molts casos quan el crús ja ha començat”. O una altra mestra de l'EB Tambor que comenta “ en general hi ha el personal adient per l'atenció directa amb els infants, però en moment que hi ha baixes, que són freqüents, l'estabilitat trontolla”. **En canvi, els de Terrassa comenten que les ràtios són baixetes. Malgrat, aquests comentaris, ho valoren adequat, tant uns com d'altres. I a més, segons observem en l'annex 7.2., aquest primer criteri és el millor valorat pels educadors.**

En el tercer criteri, que es refereix a l'estabilitat, la majoria ho valora adequat, encara que en les opinions d'alguns educadors de Sant Feliu es recull que hi ha una manca d'estabilitat. Aquesta contradicció pot ser deguda a aquesta sensació d'estar cremats.

Del quart criteri algun professional de Sant Feliu fa referència de nou al desgast emocional: “la directora té les funcions de supervisió, i no s'arriba a totes, sense un desgast sense treva”.

Penso que en aquests criteris, en que es valoren aspectes laborals de la professió, en quant a horaris, titulacions i estabilitat, és important haver aconseguit aquests resultats, ja que comptar en l'àmbit laboral amb una espai segur, facilita la tasca i a més la qualitat d'aquesta millora de forma positiva. Valorar positivament aquests aspectes -l'ambient laboral i la organització de recursos humans-, a més, afavoreix la implicació dels professionals.

2.3.5. Hi ha personal voluntari		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	14	3	11	0	28
	%	87,5%	100,0%	78,6%	,0%	68,3%
Poc ó algunes vegades	N	0	0	1	0	1
	%	,0%	,0%	7,1%	,0%	2,4%
Freqüentment	N	1	0	1	0	2
	%	6,3%	,0%	7,1%	,0%	4,9%
Molt o gairebé sempre	N	1	0	1	8	10
	%	6,3%	,0%	7,1%	100,0%	24,4%
Total	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 111. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 5 de l'indicador 3. Organització dels recursos al centre/servei/programa.

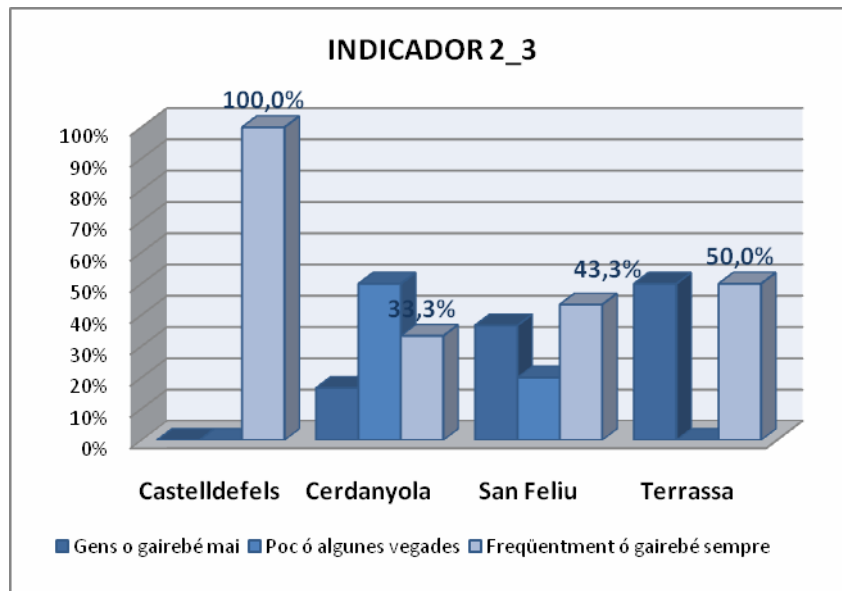
El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p -valor=0,000 $<0,05^*$

En aquest criteri, es comprova tot el contrari que en els criteris anteriors del mateix indicador: no hi ha la mateixa resposta per les quatre poblacions. Per personal voluntari nosaltres ens referim a les pràctiques, i en la única de les poblacions que es va entendre va ser a Terrassa, en que es van realitzar diverses entrevistes en profunditat amb els professionals. **Observem que les 3 poblacions primeres de la taula opinen que gairebé mai en contraposició amb Terrassa, però crec que es tracta d'un error en la formulació de la pregunta.**

INDICADOR 3	Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	19,0%	20,0%	15,1%	,0%
Poc ó algunes vegades	7,6%	,0%	8,2%	,0%
Freqüentment	30,4%	33,3%	28,8%	,0%
Molt o gairebé sempre	43,0%	46,7%	47,9%	100,0%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 112. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 3. Organització dels recursos al centre/servei/programa.

Gràfic 36. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 3. Organització dels recursos al centre/servei/programa.

Es constata en aquest tercer indicador, segons s'observa en la taula i gràfica anteriors, que es compleix l'estàndard en les 4 poblacions, i a més és interessant ressaltar que **en les 4 poblacions s'aconsegueix amb uns valors alts respecte l'estàndard de 35%.**

Obtenir aquests resultats en aquest indicador es sembla especialment rellevant segons el que pretenem avaluar, ja que es refereix a la organització dels recursos humans dels centres i serveis, i pels resultats obtinguts sembla que s'aconsegueix una gran qualitat.

Dimensió 1. Indicador 4: Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del Centre/Servei/Programa.

2.4.1. Des del centre s'endeguen iniciatives que afavoreixen el treball interdisciplinari.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	1	7	0	8
	%	,0%	33,3%	46,7%	,0%	19,0%
Freqüentment	N	13	1	6	0	20
	%	81,3%	33,3%	40,0%	,0%	47,6%
Molt o gairebé sempre	N	3	1	2	8	14
	%	18,8%	33,3%	13,3%	100,0%	33,3%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 113. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 4. Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,000<0.05*

2.4.2. S'avalua interna i externament el treball interdisciplinari.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	14,3%	,0%	4,9%
Poc ó algunes vegades	N	0	2	5	0	7
	%	,0%	66,7%	35,7%	,0%	17,1%
Freqüentment	N	15	1	4	0	20
	%	93,8%	33,3%	28,6%	,0%	48,8%
Molt o gairebé sempre	N	1	0	3	8	12
	%	6,3%	,0%	21,4%	100,0%	29,3%
Total	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 114. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 4. Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,000<0.05*

2.4.3. Es fan públiques les avaluacions que s'han realitzat.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	3	2	7	0	12
	%	18,8%	66,7%	46,7%	,0%	28,6%
Poc ó algunes vegades	N	3	1	6	0	10
	%	18,8%	33,3%	40,0%	,0%	23,8%
Freqüentment	N	3	0	1	0	4
	%	18,8%	,0%	6,7%	,0%	9,5%
Molt o gairebé sempre	N	7	0	1	8	16
	%	43,8%	,0%	6,7%	100,0%	38,1%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 115. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri3 de l'indicador 4. Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del centre/servei/programa. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,002<0.05^*$

En les taules 79,80 i 81, segons la prova χ^2 de Pearson ($p\text{-valor}<0,05$) observem que les respostes obtingudes no van ser les mateixes en les 4 poblacions.

En el primer criteri, mentre que Terrassa i Castelldefels va opinar que gairebé sempre o freqüentment s'endeguen des del centre iniciatives que afavoreixen el treball interdisciplinari, observem que a Sant Feliu la majoria opinava que només algunes vegades, i a Cerdanyola la mostra es va dividir entre els punts algunes vegades, freqüentment o gairebé sempre amb el mateix percentatge, un 33,3%.

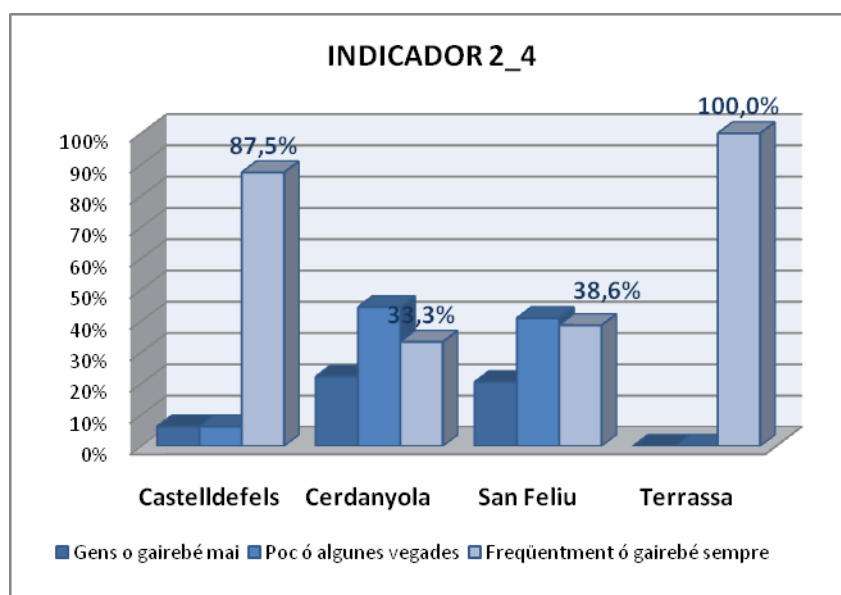
Precisament a Sant Feliu és on s'havia endegat un treball en xarxa més potent però quan es passen els darrers qüestionaris ja comença a defallir el treball en xarxa, i per tant el treball interdisciplinari.

En quant el segon criteri destaquem que mentre Terrassa va respondre en la seva totalitat que gairebé sempre s'avalua interna i externament el treball interdisciplinari, i Castelldefels va respondre quasi en la seva totalitat freqüentment, en canvi la majoria de respostes que es van obtenir a Cerdanyola van escollir algunes vegades. En les respostes que es van obtenir a Sant Feliu tornem a observar que va haver-hi diversitat de criteris en la resposta, un 14, 3% va respondre gairebé mai, un 35,7% va respondre algunes vegades, un 28,6% va respondre freqüentment i un 21,4% va respondre gairebé sempre.

En el darrer criteri, mentre que Terrassa opinava que gairebé sempre es fan públiques les avaluacions, la majoria de Cerdanyola i de Castelldefels va opinar que gairebé mai. A Castelldefels la majoria va respondre que gairebé sempre però observem que la resta de respostes es distribueixen amb el mateix percentatge de 18,8% entre els punts gairebé mai, algunes vegades i freqüentment.

INDICADOR 4	Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	6,3%	22,2%	20,5%	,0%
Poc ó algunes vegades	6,3%	44,4%	40,9%	,0%
Freqüentment	64,6%	22,2%	25,0%	,0%
Molt o gairebé sempre	22,9%	11,1%	13,6%	100,0%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 116. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 4. Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del centre/servei/programa.

Gràfic 37. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 4. Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del centre/servei/programa.

En aquest gràfic i taula observem que a les 3 poblacions de Castelldefels, Terrassa i Sant Feliu es compleix amb les estàndards preestablerts, i no passa així a Cerdanyola. Recordem que en el buidatge realitzat en l'apartat anterior, en què analitzàvem els resultats tenint en compte els estàndards per la totalitat de la mostra, comparant educadors i directius, sí que s'arribava a complir en la totalitat de la mostra els estàndards determinats de 35%. Per tant, malgrat que la resposta dels directors era més baixa, podem deduir que en aquest indicador, la mostra de directius de la població de Cerdanyola és la que precisament fa pujar l'estàndard de l'indicador quart.

Per altra banda, es pot afirmar, i ens sobta el resultat, ja que hi ha una gran diferència entre els extrems en les respostes obtingudes a Castelldefels i Terrassa –que superen l'estàndard de 35% amb una puntuació de 87,5% i 100% respectivament-, i el percentatge de les respostes obtingudes a Sant Feliu –un 38,6%-. **Potser a Castelldefels i a Terrassa es promoció molt més el treball interdisciplinari que no pas a Sant Feliu i a Cerdanyola. Ens segueix sobtant que a Sant Feliu no es doni un valor més alt, precisament per l'experiència que es tenia en el treball en xarxa. Una professionals de l'EB Tambor ens comenta “els objectius i les iniciatives són múltiples, les condicions de treball –equips poc estables, professionals amb poc temps, manca de selecció dels objectius, feines de restructuració i canvi, gairebé anuals...- fan que els responsables de dalt entomin molts projectes però que no**

poden deixar “sols” a la pràctica i com no posen ni recursos per fer-los ni es preocupen del seu seguiment, difícilment arribaran a la “base”.

Dimensió 1. Indicador 5: Acompliment dels objectius que el Centre/Servei/Programa es proposa.

2.5.1. Segons la missió, es promou la prevenció/detecció/planificació/intervenció/avaluació...		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	8	2	7	0	17
	%	50,0%	66,7%	46,7%	,0%	40,5%
Molt o gairebé sempre	N	8	1	8	8	25
	%	50,0%	33,3%	53,3%	100,0%	59,5%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 117. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 5.

Acompliment dels objectius que el centre/servei/programa es proposa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,068>0.05

2.5.2. S'afavoreix la implicació dels professionals que hi treballen.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	5	2	6	0	13
	%	31,3%	66,7%	40,0%	,0%	31,0%
Molt o gairebé sempre	N	11	1	9	8	29
	%	68,8%	33,3%	60,0%	100,0%	69,0%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 118. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 5.

Acompliment dels objectius que el centre/servei/programa es proposa

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,114>0.05

En els dos primers criteris de l'indicador 5, observem a les taules 83 i 84 que es dona un continuum de respostes que van respondre entre gairebé sempre i freqüentment en els centres de les 4 poblacions que van participar en la mostra.

2.5.3. Es promouen accions que afavoreixen la participació i implicació de les famílies.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	6	2	9	0	17
	%	37,5%	66,7%	60,0%	,0%	40,5%
Molt o gairebé sempre	N	10	1	6	8	25
	%	62,5%	33,3%	40,0%	100,0%	59,5%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 119. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 3 de l'indicador 5.

Acompliment dels objectius que el centre/servei/programa es proposa

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,033<0.05*

En aquest criteri, no es va donar la mateixa resposta en les 4 poblacions, es constata que mentre a Terrassa i Castelldefels, la majoria dels enquestats van respondre gairebé sempre, a les poblacions de Cerdanyola i Sant Feliu la majoria de respostes obtingudes van optar per respondre el valor freqüentment.

2.5.4. S'ofereix formació continuada als professionals.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	0	3	0	3
	%	,0%	,0%	20,0%	,0%	7,1%
Freqüentment	N	5	2	4	0	11
	%	31,3%	66,7%	26,7%	,0%	26,2%
Molt o gairebé sempre	N	11	1	8	8	28
	%	68,8%	33,3%	53,3%	100,0%	66,7%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 120. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 4 de l'indicador 5. Acompliment dels objectius que el centre/servei/programa es proposa
El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,067>0.05$

En aquest criteri, varem obtenir una majoria de respostes similar en les 4 poblacions.

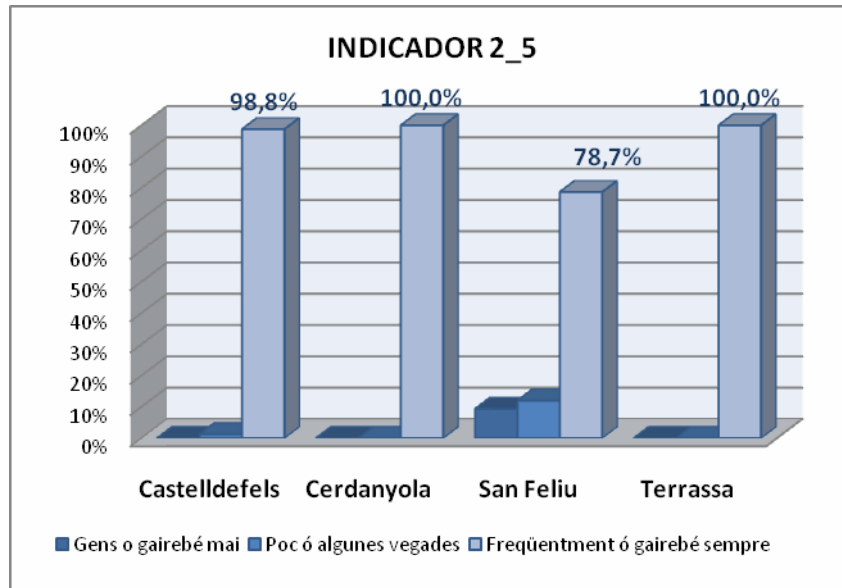
2.5.5. S'ofereix formació continuada a les famílies.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	7	0	7
	%	,0%	,0%	46,7%	,0%	16,7%
Poc ó algunes vegades	N	1	0	6	0	7
	%	6,3%	,0%	40,0%	,0%	16,7%
Freqüentment	N	10	3	1	0	14
	%	62,5%	100,0%	6,7%	,0%	33,3%
Molt o gairebé sempre	N	5	0	1	8	14
	%	31,3%	,0%	6,7%	100,0%	33,3%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 121. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 5 de l'indicador 5. Acompliment dels objectius que el centre/servei/programa es proposa.
El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0.05^*$

En aquest criteri, s'obtingueren respostes força diferents en les 4 poblacions. Mentre que a Sant Feliu les respostes que es van obtenir es situen entre gairebé mai o algunes vegades, en la resta de poblacions les respostes obtingudes es varen situar entre freqüentment o gairebé sempre.

INDICADOR 5	Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	,0%	,0%	9,3%	,0%
Poc ó algunes vegades	1,3%	,0%	12,0%	,0%
Freqüentment	42,5%	73,3%	36,0%	,0%
Molt o gairebé sempre	56,3%	26,7%	42,7%	100,0%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 122. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 5. Acompliment dels objectius que el centre/servei/programa es proposa.

Gràfic 38. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 5. Acompliment dels objectius que el centre/servei/programa es proposa.

Podem afirmar, segons la taula i gràfic anteriors, que en les 4 poblacions s'acompleix l'estàndard establert. Cal destacar que en les poblacions de Castelldefels, Cerdanyola i Terrassa l'estàndard s'aconsegueix amb uns valors molt alts, en quant l'acompliment dels objectius del centre, la qual cosa no succeeix amb la mateixa freqüència a Sant Feliu.

Globalment, destaquem que les poblacions que obtenen valors més alts en els estàndards segueixen sent Castelldefels i Terrassa. Sobta la població de Sant Feliu que en el criteri 5 –s'ofereix formació continuada a les famílies-, la majoria de respostes opten per opinar gairebé mai, quan en aquesta població s'havien endegat moltes iniciatives per implicar a les famílies. Hi ha una participant que comenta “algunes vegades s'ha fet xerrades a les famílies”, quan pensem que aquesta no és la única manera d'oferir de forma regular formació a les famílies, ni és suficient.

Dimensió 1. Indicador 6: Organització i avaluació del Centre/Servei/Programa.

2.6.1. Es compta des del centre amb una infraestructura que afavoreix la planificació interna.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	13,3%	,0%	4,8%
Poc ó algunes vegades	N	0	1	4	0	5
	%	,0%	33,3%	26,7%	,0%	11,9%
Freqüentment	N	7	2	7	0	16
	%	43,8%	66,7%	46,7%	,0%	38,1%
Molt o gairebé sempre	N	9	0	2	8	19
	%	56,3%	,0%	13,3%	100,0%	45,2%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 123. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,003<0.05^*$

En aquest criteri observem, que les 4 poblacions no responen igual. Es detecta que tant a Terrassa com a Castelldefels, les respostes que es van obtenir corresponen als punts gairebé sempre o freqüentment; en canvi, a Cerdanyola les respostes que es van obtenir estarien dins els rangs algunes vegades o freqüentment. A la població de Sant Feliu s'opinava amb diversos punts, entre freqüentment, algunes vegades, gairebé sempre o gairebé mai.

Observem una manca de coordinació entre i dins dels centres de Sant Feliu, en quant a aquest indicador sobre organització i avaluació. A continuació presentem les respostes obtingudes per centres, on observem que és a l'EB Fàbregas on observem que es van obtenir les puntuacions més baixes respecte els altres dos centres de Sant Feliu, EB Patufet i EB Tambor:

2.6.1. Es compta des del centre amb una infraestructura que afavoreix la planificació interna.		Centre						Total
		CASA INFANTS	EB COLORAINES	EB FABREGAS	EB GESPA	EB PATUFET	EB TAMBOR	
Gens o gairebé mai	N	0	0	2	0	0	0	2
	%	,0%	,0%	28,6%	,0%	,0%	,0%	4,8%
Poc ó algunes vegades	N	0	0	3	1	0	1	5
	%	,0%	,0%	42,9%	33,3%	,0%	50,0%	11,9%
Freqüentment	N	7	0	2	2	4	1	16
	%	43,8%	,0%	28,6%	66,7%	66,7%	50,0%	38,1%
Molt o gairebé sempre	N	9	8	0	0	2	0	19
	%	56,3%	100,0%	,0%	,0%	33,3%	,0%	45,2%
Total	N	16	8	7	3	6	2	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 124. Resultats de les respostes obtingudes en centres en el criteri 1 de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,001<0.05^*$

2.6.2. Es compta amb recursos personals suficients.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	1	0	0	0	1
	%	6,3%	,0%	,0%	,0%	2,4%
Poc ó algunes vegades	N	1	1	5	0	7
	%	6,3%	33,3%	33,3%	,0%	16,7%
Freqüentment	N	7	2	8	0	17
	%	43,8%	66,7%	53,3%	,0%	40,5%
Molt o gairebé sempre	N	7	0	2	8	17
	%	43,8%	,0%	13,3%	100,0%	40,5%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 125. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,008<0.05^*$

Pel que fa al segon criteri segueix havent-hi diversitat de criteris: Mentre que a Terrassa i Castelldefels es puntuava entre gairebé sempre i freqüentment, en les poblacions de Cerdanyola i Sant Feliu les respostes que s'obtingueren puntuaven entre freqüentment o algunes vegades. En la taula següent observem que és en els centres de Sant Feliu on existeix més diferència de resposta, entre l' EB Fàbregas on observem que es van obtenir les puntuacions més baixes respecte els altres dos centres de Sant Feliu, EB Patufet i EB Tambor:

2.6.2. Es compta amb recursos personals suficients.		Centre						Total
		CASA INFANTS	EB COLORAINES	EB FABREGAS	EB GESPA	EB PATUFET	EB TAMBOR	
Gens o gairebé mai	N	1	0	0	0	0	0	1
	%	6,3%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	2,4%
Poc ó algunes vegades	N	1	0	5	1	0	0	7
	%	6,3%	,0%	71,4%	33,3%	,0%	,0%	16,7%
Freqüentment	N	7	0	2	2	4	2	17
	%	43,8%	,0%	28,6%	66,7%	66,7%	100,0%	40,5%
Molt o gairebé sempre	N	7	8	0	0	2	0	17
	%	43,8%	100,0%	,0%	,0%	33,3%	,0%	40,5%
Total	N	16	8	7	3	6	2	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 126. Resultats de les respostes obtingudes en els centres en el criteri 2 de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,001<0.05^*$

2.6.3. Es compta amb recursos materials suficients.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	2	0	5	0	7
	%	12,5%	,0%	33,3%	,0%	16,7%
Freqüentment	N	12	2	8	0	22
	%	75,0%	66,7%	53,3%	,0%	52,4%
Molt o gairebé sempre	N	2	1	2	8	13
	%	12,5%	33,3%	13,3%	100,0%	31,0%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 127. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 3 de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0.05^*$

Quant a les respostes que es van obtenir en aquest criteri que fa referència als recursos materials, tornem a observar que a les poblacions de Terrassa i Castelldefels la resposta es situa en gairebé sempre i freqüentment. A Cerdanyola la puntuació que es va obtenir es situava entre freqüentment amb un 66,7% i gairebé sempre amb un 33,3%, però a Sant Feliu la puntuació es va situar entre freqüentment amb un 53,3% i algunes vegades amb un 33,3%, constatant els dos extrems que es van obtenir amb les respostes de la mostra. Però a Sant Feliu segueix passant com en els criteris anteriors, en que l' EB Fàbregas puntua molt més baix que Patufet i Tambor, com s'observa en la següent taula:

2.6.3. Es compta amb recursos materials suficients.		Centre						Total
		CASA INFANTS	EB COLORAINES	EB FABREGAS	EB GESPA	EB PATUFET	EB TAMBOR	
Poc ó algunes vegades	N	2	0	5	0	0	0	7
	%	12,5%	,0%	71,4%	,0%	,0%	,0%	16,7%
Freqüentment	N	12	0	2	2	4	2	22
	%	75,0%	,0%	28,6%	66,7%	66,7%	100,0%	52,4%
Molt o gairebé sempre	N	2	8	0	1	2	0	13
	%	12,5%	100,0%	,0%	33,3%	33,3%	,0%	31,0%
Total	N	16	8	7	3	6	2	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 128. Resultats de les respostes obtingudes en els centres en el criteri 3 de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0.05^*$

2.6.4. S'avaluen les accions del centre/servei/programa de forma interna i externa.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	13,3%	,0%	4,8%
Freqüentment	N	10	3	11	0	24
	%	62,5%	100,0%	73,3%	,0%	57,1%
Molt o gairebé sempre	N	6	0	2	8	16
	%	37,5%	,0%	13,3%	100,0%	38,1%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 129. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 4 de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,001<0.05^*$

2.6.5. Es publiquen les avaluacions realitzades.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	2	0	13	0	15
	%	12,5%	,0%	86,7%	,0%	35,7%
Poc ó algunes vegades	N	0	2	1	0	3
	%	,0%	66,7%	6,7%	,0%	7,1%
Freqüentment	N	10	1	1	0	12
	%	62,5%	33,3%	6,7%	,0%	28,6%
Molt o gairebé sempre	N	4	0	0	8	12
	%	25,0%	,0%	,0%	100,0%	28,6%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

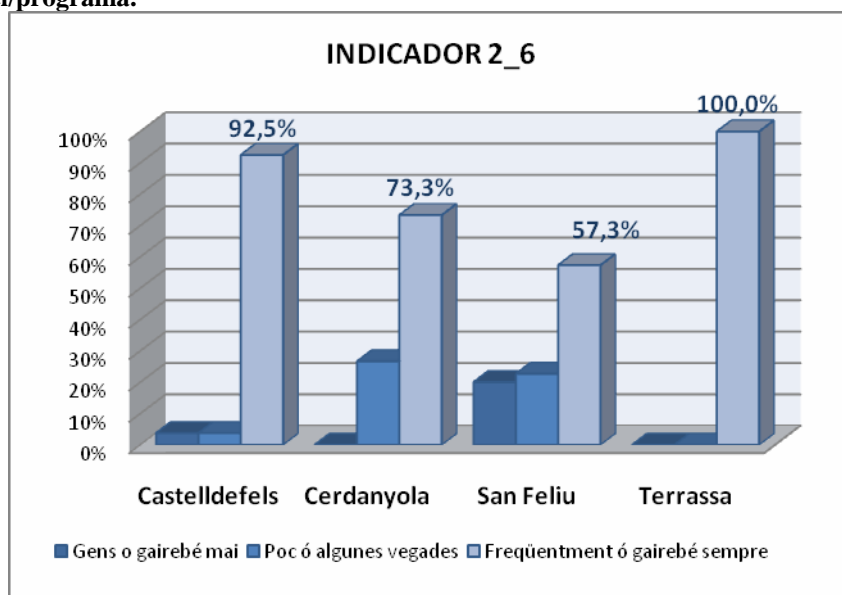
Taula 130. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 5 de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0.05^*$

A les taules 95 i 96 ens trobem que hi ha una totalitat de respostes a la població de Terrassa que van opinar gairebé sempre, i una totalitat de respostes a la població de Cerdanyola que van opinar entre freqüentment i algunes vegades. En canvi, observem que a Castelldefels la majoria va opinar que freqüentment i la resta gairebé sempre i per altra banda, la majoria de la mostra de Sant Feliu va opinar de forma diversa.

INDICADOR 6	Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	3,8%	,0%	20,0%	,0%
Poc ó algunes vegades	3,8%	26,7%	22,7%	,0%
Freqüentment	57,5%	66,7%	46,7%	,0%
Molt o gairebé sempre	35,0%	6,7%	10,7%	100,0%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 131. Resultats a 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.

Gràfic 39. Resultats a 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.

A la taula i gràfic anteriors observem que les 4 poblacions acompleixen l'estàndard establert, encara que cal destacar que així com Castelldefels i Terrassa obtenien puntuacions altes – Terrassa el 100% i Castelldefels el 92,5%-, Cerdanyola es situava en un 73,3% i en canvi Sant Feliu va obtenir un 57,3%, percentatge força més baix que la resta de poblacions.

Torna a ser Sant Feliu la població que puntua molt més baix que la resta.

Dimensió 1. Indicador 7: Utilització del finançament del Centre/Servei/Programa.

2.7.1. S'utilitza el finançament de forma equitativa, harmònica, en pro l'inclusivitat i l'excel·lència		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	0	6	0	6
	%	,0%	,0%	46,2%	,0%	15,0%
Freqüentment	N	13	2	7	0	22
	%	81,3%	66,7%	53,8%	,0%	55,0%
Molt o gairebé sempre	N	3	1	0	8	12
	%	18,8%	33,3%	,0%	100,0%	30,0%
Total	N	16	3	13	8	40
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 132. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 7. Utilització del finançament del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0,05^*$

2.7.2. Es realitza una avaluació interna i externa de l'ús que es fa del finançament públic.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	15,4%	,0%	5,0%
Poc ó algunes vegades	N	0	0	5	0	5
	%	,0%	,0%	38,5%	,0%	12,5%
Freqüentment	N	9	0	5	0	14
	%	56,3%	,0%	38,5%	,0%	35,0%
Molt o gairebé sempre	N	7	3	1	8	19
	%	43,8%	100,0%	7,7%	100,0%	47,5%
Total	N	16	3	13	8	40
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 133. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 7. Utilització del finançament del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0.05^*$

2.7.3. Es publica l'avaluació interna i externa.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	1	0	8	0	9
	%	6,3%	,0%	72,7%	,0%	23,7%
Poc ó algunes vegades	N	1	0	2	0	3
	%	6,3%	,0%	18,2%	,0%	7,9%
Freqüentment	N	5	2	0	0	7
	%	31,3%	66,7%	,0%	,0%	18,4%
Molt o gairebé sempre	N	9	1	1	8	19
	%	56,3%	33,3%	9,1%	100,0%	50,0%
Total	N	16	3	11	8	38
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 134. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 3 de l'indicador 7. Utilització del finançament del centre/servei/programa.

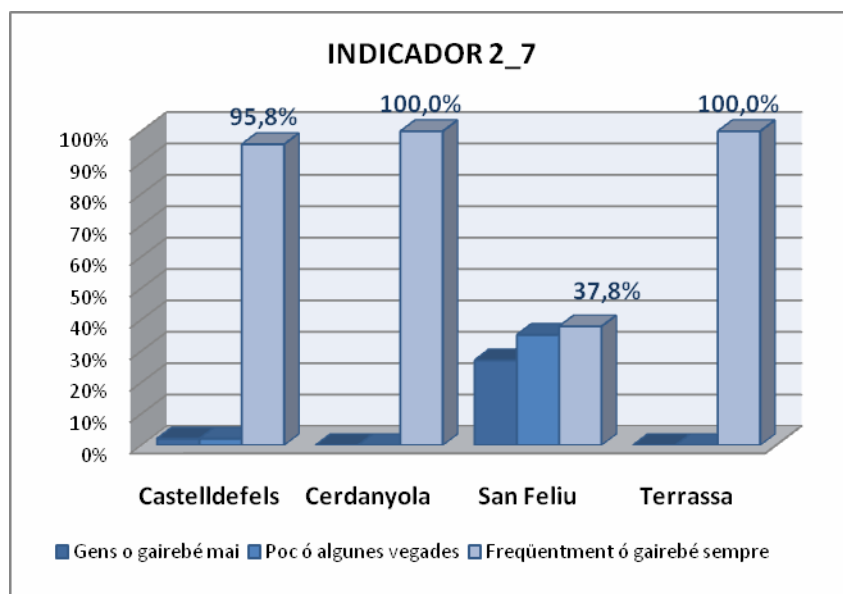
El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0.05^*$

En aquests tres criteri que es mostren a les taules 98, 99 i 100, observem que hi ha diferències en les respostes que varem obtenir en les 4 poblacions. Mentre que les poblacions de Castelldefels i Terrassa es situaven entre els valors més alts de puntuació, i Cerdanyola acostuma a respondre freqüentment, observem que a Sant Feliu les respostes fluctuen entre els diversos punts.

En quant la publicitat de l'avaluació un gran nombre de respostes de Sant Feliu, 72,7% va puntuar gairebé mai. Insistim en la poca pràctica de publicar les avaluacions, però torno a insistir que en aquesta població sobten aquestes respostes degut al bagatge i experiència en aquests criteris.

INDICADOR 7	Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	2,1%	,0%	27,0%	,0%
Poc ó algunes vegades	2,1%	,0%	35,1%	,0%
Freqüentment	56,3%	44,4%	32,4%	,0%
Molt o gairebé sempre	39,6%	55,6%	5,4%	100,0%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 135. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 7. Utilització del finançament del centre/servei/programa.

Gràfic 40. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 7. Utilització del finançament del centre/servei/programa.

A la taula i gràfic anteriors es constata que les 4 poblacions superen l'estàndard establert. Ara bé, així com a Castelldefels, Cerdanyola i Terrassa s'obtenen valors molt alts que superen l'estàndard, a Sant Feliu es supera només amb un 37,8%. **Insistim en aquesta diferència que es ve observant al llarg d'aquesta segona dimensió en quant a les respostes per poblacions, ressaltant els baixos percentatges de resposta que es donen a Sant Feliu.**

Dimensió 1. Indicador 8: Participació del Centre/Servei/Programa en la comunitat.

2.8.1. Hi ha una veritable implicació en projectes comunitaris de l'entorn des del centre.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	4	0	4
	%	,0%	,0%	28,6%	,0%	9,8%
Poc ó algunes vegades	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	14,3%	,0%	4,9%
Freqüentment	N	6	3	1	0	10
	%	37,5%	100,0%	7,1%	,0%	24,4%
Molt o gairebé sempre	N	10	0	7	8	25
	%	62,5%	,0%	50,0%	100,0%	61,0%
Total	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 136. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 8. Participació del centre/servei/programa en la comunitat. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,001<0.05^*$

2.8.2. Es publiquen les accions comunitàries endegades.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	9	0	9
	%	,0%	,0%	64,3%	,0%	22,0%
Poc ó algunes vegades	N	0	0	3	0	3
	%	,0%	,0%	21,4%	,0%	7,3%
Freqüentment	N	3	3	0	0	6
	%	18,8%	100,0%	,0%	,0%	14,6%
Molt o gairebé sempre	N	13	0	2	8	23
	%	81,3%	,0%	14,3%	100,0%	56,1%
Total	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 137. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 8. Participació del centre/servei/programa en la comunitat. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0.05^*$

En aquestes dues taules observem la diferència de resposta entre les poblacions. En els dos criteris, la totalitat de les respostes obtingudes a les poblacions de Cerdanyola i Terrassa es situaven entre freqüentment i gairebé sempre, respectivament. A Castelldefels, la majoria va opinar gairebé sempre. De nou, **a Sant Feliu es va detectar diversitat d'opinions**: en el primer criteri, i malgrat un 50% opina gairebé sempre, un 28,6% que va respondre gairebé mai i un 14,3% va respondre algunes vegades. Es detecta de nou la diversitat de resposta en la mostra de Sant Feliu. En el segon criteri la majoria, un 64,3% va opinar gairebé mai, un 21,4% algunes vegades, i un 14,3% gairebé sempre.

2.8.3. El centre és reconegut en la seva tasca per part de la comunitat.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	13,3%	,0%	4,8%
Poc ó algunes vegades	N	1	0	0	0	1
	%	6,3%	,0%	,0%	,0%	2,4%
Freqüentment	N	7	2	5	0	14
	%	43,8%	66,7%	33,3%	,0%	33,3%
Molt o gairebé sempre	N	8	1	8	8	25
	%	50,0%	33,3%	53,3%	100,0%	59,5%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 138. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 3 de l'indicador 8. Participació del centre/servei/programa en la comunitat.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,197 > 0,05$

En canvi, en el criteri el centre és reconegut per la seva tasca per part de la comunitat, es van obtenir respostes ben similars en les 4 poblacions, en que es va respondre majoritàriament entre gairebé sempre o freqüentment. **Podem afirmar que els educadors perceben que la tasca que realitzen és reconeguda per la comunitat, és destacable perquè d'alguna manera els professionals senten que fan bé la seva feina.**

2.8.4. Es rep finançament públic per posar en marxa les accions comunitàries.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	3	0	3
	%	,0%	,0%	20,0%	,0%	7,1%
Poc ó algunes vegades	N	1	0	3	0	4
	%	6,3%	,0%	20,0%	,0%	9,5%
Freqüentment	N	3	3	3	0	9
	%	18,8%	100,0%	20,0%	,0%	21,4%
Molt o gairebé sempre	N	12	0	6	8	26
	%	75,0%	,0%	40,0%	100,0%	61,9%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 139. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 4 de l'indicador 8. Participació del centre/servei/programa en la comunitat.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,004 < 0,05^*$

2.8.5. S'avalua i es fan públiques les accions comunitàries, de forma intern i externa.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	7	0	7
	%	,0%	,0%	53,8%	,0%	17,5%
Poc ó algunes vegades	N	1	1	3	0	5
	%	6,3%	33,3%	23,1%	,0%	12,5%
Freqüentment	N	5	2	2	0	9
	%	31,3%	66,7%	15,4%	,0%	22,5%
Molt o gairebé sempre	N	10	0	1	8	19
	%	62,5%	,0%	7,7%	100,0%	47,5%
Total	N	16	3	13	8	40
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

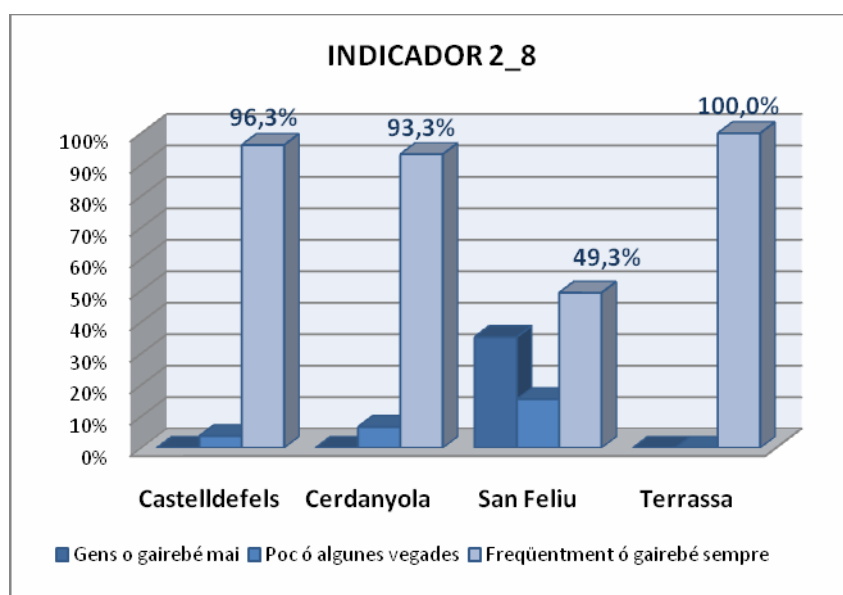
Taula 140. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 5de l'indicador 8. Participació del centre/servei/programa en la comunitat.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0.05^*$

Quant els dos criteris anteriors, observem a les taules 105 i 106 que es constaten diferències en les respostes obtingudes en la mostra de les 4 poblacions. Terrassa i Cerdanyola i Castelldefels, van respondre entre gairebé sempre o freqüentment. En canvi, a Sant Feliu es van distribuir les respostes entre els 4 punts possibles, i en el cinquè criteri dominant la resposta gairebé mai. Per tant, **de nou a Sant Feliu es dona una diversitat de respostes entre els centres, per tant una puntuació més dispar, i també més baixa.**

INDICADOR 8	Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	,0%	,0%	35,2%	,0%
Poc ó algunes vegades	3,8%	6,7%	15,5%	,0%
Freqüentment	30,0%	86,7%	15,5%	,0%
Molt o gairebé sempre	66,3%	6,7%	33,8%	100,0%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 141. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 8. Participació del centre/servei/programa en la comunitat.

Gràfic 41. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 8. Participació del centre/servei/programa en la comunitat

A la taula i gràfic anterior es constata que les 4 poblacions aconsegueixen l'estàndard establert, encara que **tornem a observar la diferència de respostes entre les poblacions de Castelldefels, Cerdanyola i Terrassa puntant mol més alt que el que va puntuar Sant Feliu, en que supera l'estàndard però amb una puntuació molt baixa si comparem aquesta població amb les altres 3.**

Dimensió 1. Indicador 9: Satisfacció del Centre/Servei/Programa.

2.9.1. La valoració dels responsables i dels professionals és positiva.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc o algunes vegades	N	0	0	1	0	1
	%	,0%	,0%	7,1%	,0%	2,4%
Freqüentment	N	4	2	5	0	11
	%	25,0%	66,7%	35,7%	,0%	26,8%
Molt o gairebé sempre	N	12	1	8	8	29
	%	75,0%	33,3%	57,1%	100,0%	70,7%
Total	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 142. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 9. Satisfacció del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,220 > 0,05$

En aquest criteri observem que es donen respostes similars en les 4 poblacions, segons els resultats obtinguts es detecta que la majoria va opinar entre gairebé sempre i freqüentment. **És important que els educadors tinguin aquesta percepció donat que pensen que són reconeguts en la seva tasca pels directius.**

2.9.2. La valoració de les famílies és positiva		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	1	0	0	0	1
	%	6,3%	,0%	,0%	,0%	2,4%
Freqüentment	N	11	2	6	0	19
	%	68,8%	66,7%	42,9%	,0%	46,3%
Molt o gairebé sempre	N	4	1	8	8	21
	%	25,0%	33,3%	57,1%	100,0%	51,2%
Total	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 143. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 9. Satisfacció del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,036<0.05^*$

2.9.3. La valoració de la comunitat és positiva.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	1	0	1
	%	,0%	,0%	7,1%	,0%	2,4%
Freqüentment	N	12	2	6	0	20
	%	75,0%	66,7%	42,9%	,0%	48,8%
Molt o gairebé sempre	N	4	1	7	8	20
	%	25,0%	33,3%	50,0%	100,0%	48,8%
Total	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

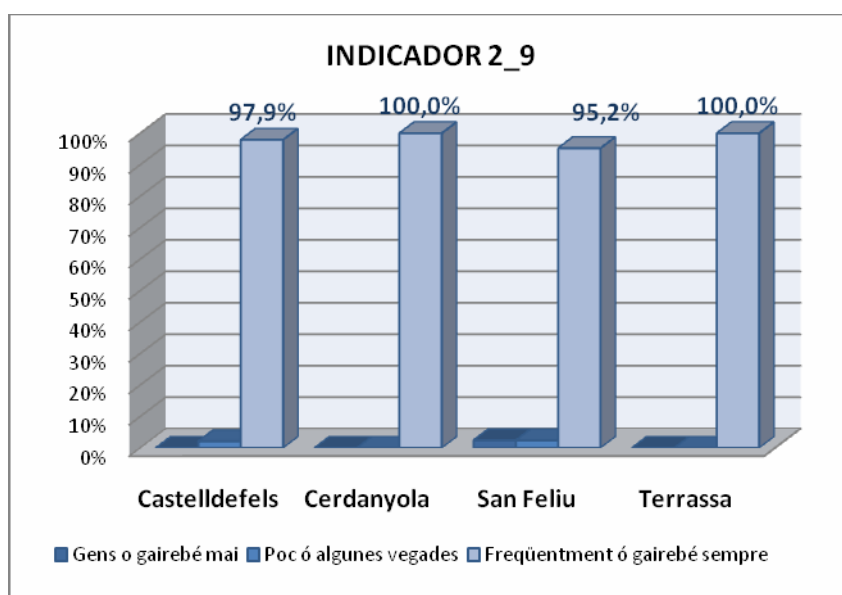
Taula 144. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 3 de l'indicador 9. Satisfacció del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,023<0.05^*$

Als resultats d'ambdues taules anteriors es van obtenir resultats diferents en les 4 poblacions. Mentre que a Terrassa el 100% de la mostra va opinar gairebé sempre, la resta de poblacions es va situar majoritàriament en freqüentment. **Observem en el criteri de valoració per part de la comunitat que a Sant Feliu va haver-hi alguna resposta que va opinar gairebé mai.**

INDICADOR 9	Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	,0%	,0%	2,4%	,0%
Poc ó algunes vegades	2,1%	,0%	2,4%	,0%
Freqüentment	56,3%	66,7%	40,5%	,0%
Molt o gairebé sempre	41,7%	33,3%	54,8%	100,0%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 145. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 9. Satisfacció del centre/servei/programa.

Gràfic 42. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 9. Satisfacció del centre/servei/programa.

A la darrera taula i gràfic, observem que les 4 poblacions superen l'estàndard establert, i a més podem destacar que la puntuació de les poblacions és molt alta en els 4 casos, la qual cosa no s'havia donat anteriorment. Aquest indicador és un dels millors valorats, resulta molt significatiu i positiu alhora que els educadors mostrin aquesta satisfacció i que alhora les poblacions participants en la mostra coincideixin en aquesta opinió. Que els professionals se sentin valorats, a més, influeix positivament en la seva tasca.

Dimensió 1. Indicador 10: Millora per part del Centre/Servei/Programa.

2.10.1. S'endeguen accions des del centre encaminades a l coneixement de les seves tasques.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc o algunes vegades	N	0	0	1	0	1
	%	,0%	,0%	7,1%	,0%	2,4%
Freqüentment	N	13	2	7	0	22
	%	81,3%	66,7%	50,0%	,0%	53,7%
Molt o gairebé sempre	N	3	1	6	8	18
	%	18,8%	33,3%	42,9%	100,0%	43,9%
Total	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 146. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 10. Millora per part del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,010 < 0,05^*$

2.10.2. Es reflexiona conjuntament sobre les possibilitats de millora.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	10	1	4	0	15
	%	62,5%	33,3%	26,7%	,0%	35,7%
Molt o gairebé sempre	N	6	2	11	8	27
	%	37,5%	66,7%	73,3%	100,0%	64,3%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 147. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 10. Millora per part del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,019<0.05^*$

2.10.3. S'implementen estratègies de millora en el centre.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	9	2	7	0	18
	%	60,0%	66,7%	46,7%	,0%	43,9%
Molt o gairebé sempre	N	6	1	8	8	23
	%	40,0%	33,3%	53,3%	100,0%	56,1%
Total	N	15	3	15	8	41
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 148. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 3 de l'indicador 10. Millora per part del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,036<0.05^*$

2.10.4. Es porta a terme una avaluació de la implementació d'estratègies de millora, interna i externa.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	1	1	0	2
	%	,0%	33,3%	7,7%	,0%	5,0%
Freqüentment	N	12	1	6	0	19
	%	75,0%	33,3%	46,2%	,0%	47,5%
Molt o gairebé sempre	N	4	1	6	8	19
	%	25,0%	33,3%	46,2%	100,0%	47,5%
Total	N	16	3	13	8	40
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 149. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 4 de l'indicador 10. Millora per part del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,004<0.05^*$

2.10.5. Es publiquen les mesures endegades.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	10	0	10
	%	,0%	,0%	66,7%	,0%	23,8%
Poc ó algunes vegades	N	1	1	3	0	5
	%	6,3%	33,3%	20,0%	,0%	11,9%
Freqüentment	N	6	1	2	0	9
	%	37,5%	33,3%	13,3%	,0%	21,4%
Molt o gairebé sempre	N	9	1	0	8	18
	%	56,3%	33,3%	,0%	100,0%	42,9%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

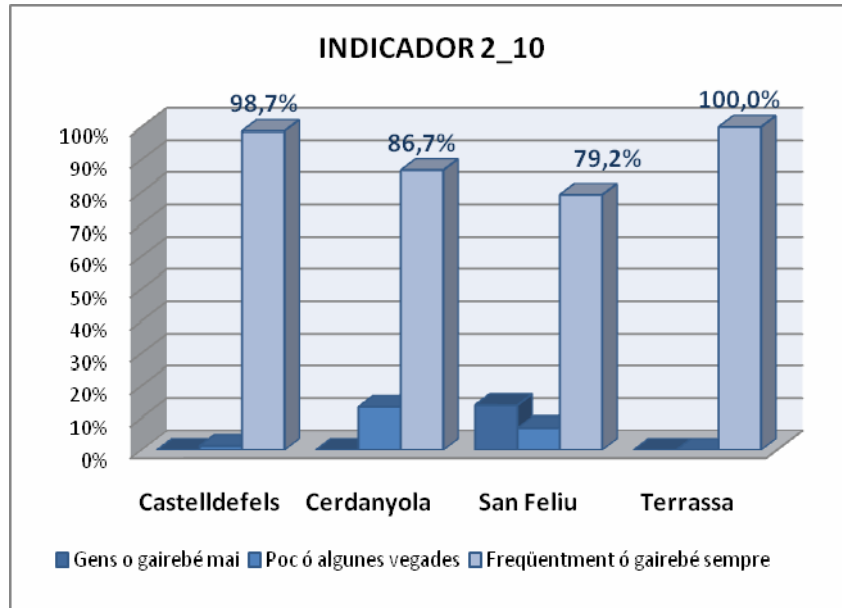
Taula 150. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 5 de l'indicador 10. Millora per part del centre/servei/programa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0,05^*$

Als criteris d'aquest indicador es van obtenir respostes diferents en les 4 poblacions. En el primer criteri s'obtingueren diferències entre les poblacions de Terrassa i la resta, especialment la de Sant Feliu, en que es van obtenir algunes respostes que opinaven algunes vegades. En el segon observem que mentre a Terrassa, Sant Feliu i Cerdanyola la mostra va opinar majoritàriament gairebé sempre, a Castelldefels la mostra va opinar majoritàriament freqüentment. En el tercer criteri, Sant Feliu i Terrassa opinava gairebé sempre majoritàriament, i en canvi Castelldefels i Cerdanyola es situava majoritàriament en freqüentment. En el quart criteri, mentre que a Castelldefels s'opinava majoritàriament freqüentment, a Terrassa la totalitat de la mostra opinava gairebé sempre, a Sant Feliu opinava entre freqüentment i gairebé sempre i algú va opinar algunes vegades, i a Cerdanyola es va repartir la resposta entre els 3 punts, gairebé sempre, freqüentment i algunes vegades amb un 33,3%. En el darrer criteri s'observen diferència de resposta rellevants: La totalitat de la mostra de Terrassa va opinar gairebé sempre, a diferència de la majoria de resposta que es va obtenir a Sant Feliu, que opinava gairebé mai. Castelldefels es va situar entre freqüentment i gairebé sempre, i Cerdanyola, la mostra que es va obtenir va respondre amb el mateix percentatge del 33,3% als 3 punts, algunes vegades, freqüentment i gairebé sempre. **Observem que els criteris que fan referència a l'avaluació i a la publicació d'aquestes acostumen a obtenir puntuacions més dispars també entre poblacions. Sobta que les respostes es situen d'una forma extremista, i pot ser tant per desinformació per part dels educadors com per la manca de pràctica en quant l'avaluació que existeix en alguns centres.**

INDICADOR 10	Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	,0%	,0%	13,9%	,0%
Poc ó algunes vegades	1,3%	13,3%	6,9%	,0%
Freqüentment	63,3%	46,7%	36,1%	,0%
Molt o gairebé sempre	35,4%	40,0%	43,1%	100,0%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 151. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 10. Millora per part del centre/servei/programa.

Gràfic 43. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 10. Millora per part del centre/servei/programa.

Observem en la darrera taula i gràfic que les 4 poblacions superen l'estàndard establert de 35%, malgrat la disparitat de respostes obtingudes entre poblacions. Hi ha un percentatge força elevat en els 4 poblacions, com ha passat en l'indicador 9.

2. Anàlisi dels estàndards dels criteris de la dimensió 3- "El treball en xarxa a la població"-, segons Població

Observem a les següents taules que no en tots els criteris s'ha pogut realitzar el comparatiu de freqüències entre totes les poblacions, ja que per algunes de les poblacions no hi havia prou mostra.

D'altra banda, en la majoria dels criteris dels indicadors 4 i 5 de la tercera dimensió no s'ha pogut realitzar la prova de Pearson per comparar poblacions per manca de mostra que va respondre, per aquest motiu no es presenten els resultats dels criteris d'aquests indicadors.

Distribució de freqüències dels criteris de la dimensió 3

Dimensió 3. Indicador 1: Acompliment dels objectius que la Xarxa es proposa.

3.1.1 Existeix una veritable coordinació dels diferents serveis d'atenció i educació a la infància.		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	3	8	11
	%	,0%	23,1%	100,0%	50,0%
Freqüentment	N	1	9	0	10
	%	100,0%	69,2%	,0%	45,5%
Molt o gairebé sempre	N	0	1	0	1
	%	,0%	7,7%	,0%	4,5%
Total	N	1	13	8	22
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 152. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,011 < 0,05^*$

A aquest primer criteri de la tercera dimensió observem que hi ha una inversió en les respostes que varem obtenir. Cal destacar que la població de Terrassa opinava que només algunes vegades existeix una veritable coordinació dels diferents serveis, mentre que la mostra de Cerdanyola va opinar que freqüentment es donava aquesta coordinació. Sant Feliu es situava entre freqüentment i algunes vegades.

Observem que precisament a sant Feliu és on hi havia establerta una xarxa, és una població que tenia gran experiència en xarxa; Terrassa està començant el treball en xarxa; Castelldefels també està en un període inicial actualment, no encara quan es va administrar el qüestionari.

A la següent taula observem per centres les respostes donades, ressaltant les respostes en els diversos centres de Sant Feliu, en que observarem que el centre Fàbregas va obtenir més disparitat de criteris en les seves opinions.

3.1.1 Existeix una veritable coordinació dels diferents serveis d'atenció i educació a la infància.		Centre					Total
		EB COLORAINE S	EB FABREGAS	EB GESPA	EB PATUFET	EB TAMBOR	
Poc ó algunes vegades	N	8	2	0	0	1	11
	%	100,0%	40,0%	,0%	,0%	50,0%	50,0%
Freqüentment	N	0	2	1	6	1	10
	%	,0%	40,0%	100,0%	100,0%	50,0%	45,5%
Molt o gairebé sempre	N	0	1	0	0	0	1
	%	,0%	20,0%	,0%	,0%	,0%	4,5%
Total	N	8	5	1	6	2	22
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 153. Resultats de les respostes obtingudes en els centres en el criteri 1 de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,014 < 0,05^*$

3.1.2. S'ofereix suport des de la xarxa als diversos serveis (mitjançant jornades, material, formació...)		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	1	4	8	13
	%	100,0%	30,8%	100,0%	59,1%
Freqüentment	N	0	7	0	7
	%	,0%	53,8%	,0%	31,8%
Molt o gairebé sempre	N	0	2	0	2
	%	,0%	15,4%	,0%	9,1%
Total	N	1	13	8	22
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 154. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,032<0.05^*$

A aquest criteri observem que tampoc hi ha una similitud en les respostes que varem obtenir: Mentre que a Terrassa i Cerdanyola, la totalitat de la mostra va opinar que algunes vegades s'ofereix suport des de la xarxa als diversos serveis, a la població de Sant Feliu la majoria -un 53,8%- va opinar que freqüentment, un 30,8% va opinar algunes vegades i un 15,4% va opinar gairebé sempre.

Un altre cop es dona la constant de Sant Feliu, en un moment en que la xarxa estava a punt de desaparèixer

3.1.3. S'afavoreix el treball interdisciplinari entre professionals dels diversos àmbits.		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	1	4	8	13
	%	100,0%	33,3%	100,0%	61,9%
Freqüentment	N	0	3	0	3
	%	,0%	25,0%	,0%	14,3%
Molt o gairebé sempre	N	0	5	0	5
	%	,0%	41,7%	,0%	23,8%
Total	N	1	12	8	21
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 155. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,046<0.05^*$

A aquest tercer criteri, es detecta de nou la no coincidència en la resposta per part de les poblacions. La totalitat de la mostra de Terrassa i de Cerdanyola va opinar que algunes vegades s'afavoreix el treball interdisciplinari entre professionals de diversos àmbits, i en canvi a Sant Feliu observem una diferència de resposta entre els diferents punts: la majoria de la mostra va respondre gairebé sempre, un 33,3% va respondre algunes vegades i un 25% va respondre freqüentment. **Tornem a observar que a la població de Sant Feliu es dona una clara diversificació en les respostes.**

3.1.4. S'afavoreix la implicació dels professionals dels serveis de 0-3 anys.		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	1	3	0	4
	%	100,0%	25,0%	,0%	19,0%
Freqüentment	N	0	5	0	5
	%	,0%	41,7%	,0%	23,8%
Molt o gairebé sempre	N	0	4	8	12
	%	,0%	33,3%	100,0%	57,1%
Total	N	1	12	8	21
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 156. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 4 de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,010 < 0,05^*$

A aquest criteri observem una clara inversió de les respostes que varem obtenir entre les poblacions de Cerdanyola, en que la totalitat de la mostra va opinar algunes vegades s'afavoreix la implicació dels professionals dels serveis, i la població de Terrassa en que la totalitat de la mostra va respondre gairebé sempre. D'altra banda, a **Sant Feliu es torna a donar la constant en quant la diversificació de respostes.**

A continuació es presenten les respostes obtingudes, per centres, on ressaltem la diversitat d'opinió que es va constatar en els centres de sant Feliu, especialment a l' EB Fàbregas:

3.1.4. S'afavoreix la implicació dels professionals dels serveis de 0-3 anys.		Centre					Total
		EB COLORAINES	EB FABREGAS	EB GESPA	EB PATUFET	EB TAMBOR	
Poc ó algunes vegades	N	0	3	1	0	0	4
	%	,0%	75,0%	100,0%	,0%	,0%	19,0%
Freqüentment	N	0	1	0	2	2	5
	%	,0%	25,0%	,0%	33,3%	100,0%	23,8%
Molt o gairebé sempre	N	8	0	0	4	0	12
	%	100,0%	,0%	,0%	66,7%	,0%	57,1%
Total	N	8	4	1	6	2	21
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 157. Resultats de les respostes obtingudes en els centres en el criteri 4 de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,001 < 0,05^*$

3.1.5. Es promouen accions que afavoreixen la participació i implicació de les famílies.		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	1	2	0	3
	%	100,0%	18,2%	,0%	15,0%
Freqüentment	N	0	9	0	9
	%	,0%	81,8%	,0%	45,0%
Molt o gairebé sempre	N	0	0	8	8
	%	,0%	,0%	100,0%	40,0%
Total	N	1	11	8	20
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 158. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 5de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,000<0.05*

A aquest criteri, es constata la inversió de resposta entre les poblacions de Cerdanyola, en que la totalitat de la mostra va respondre algunes vegades, i la població de Terrassa en que la totalitat de la mostra va respondre gairebé sempre. A Sant Feliu hi ha una majoria del 81,8% que va opinar freqüentment i un 18,2% que va opinar algunes vegades. **Es torna a observar la diversitat de respostes en aquesta població.**

3.1.6. S'ofereix formació continuada als professionals dels serveis implicats en la xarxa.		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	1	8	9
	%	,0%	7,7%	100,0%	40,9%
Poc ó algunes vegades	N	1	8	0	9
	%	100,0%	61,5%	,0%	40,9%
Freqüentment	N	0	3	0	3
	%	,0%	23,1%	,0%	13,6%
Molt o gairebé sempre	N	0	1	0	1
	%	,0%	7,7%	,0%	4,5%
Total	N	1	13	8	22
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 159. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 6 de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,004<0.05*

Quant la formació continuada que s'ofereix als professionals dels serveis, les poblacions també opinen diferent. Mentre que la totalitat de la mostra de Terrassa va opinar que gairebé mai, la totalitat de la mostra de Cerdanyola va opinar algunes vegades; **a Sant Feliu torna a observar-se la diversitat de respostes que es van obtenir.**

3.1.7. S'ofereix formació continuada a les famílies.		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	1	0	1
	%	,0%	9,1%	,0%	5,0%
Poc ó algunes vegades	N	1	9	8	18
	%	100,0%	81,8%	100,0%	90,0%
Freqüentment	N	0	1	0	1
	%	,0%	9,1%	,0%	5,0%
Total	N	1	11	8	20
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 160. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 7 de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,769 > 0,05$

A aquest criteri, les poblacions opinaven de forma similar, en contraposició amb les respostes que es van obtenir als altres criteris. La totalitat de la mostra de Cerdanyola i de Terrassa, i la majoria de la mostra de Sant Feliu va opinar algunes vegades.

3.1.8. Es promou el treball de prevenció/detecció/planificació/intervenció i avaluació.		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	2	8	10
	%	,0%	20,0%	100,0%	52,6%
Freqüentment	N	1	8	0	9
	%	100,0%	80,0%	,0%	47,4%
Total	N	1	10	8	19
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

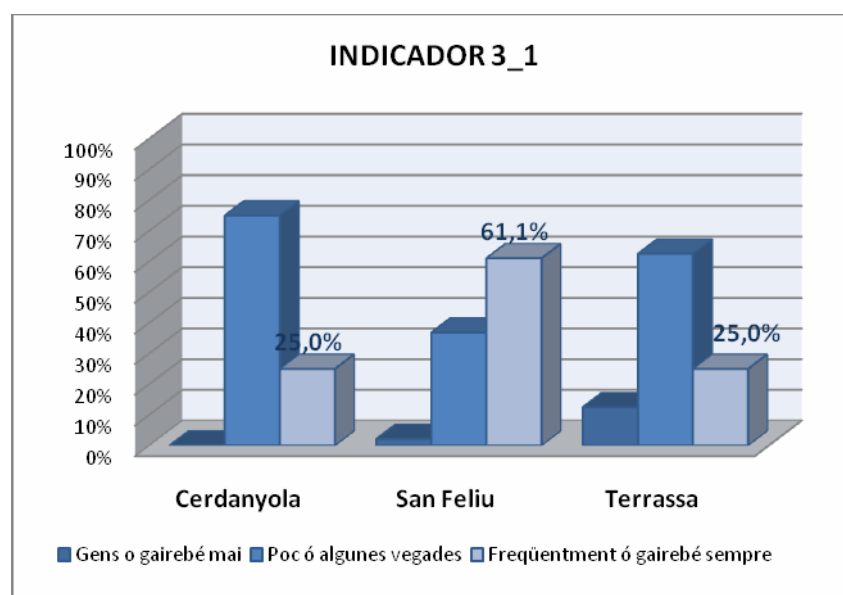
Taula 161. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 8 de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,002 < 0,05^*$

A aquest criteri observem diferència de criteris en la resposta que es va obtenir de les tres poblacions. La totalitat de la mostra de Cerdanyola va opinar freqüentment mentre que la totalitat de la mostra de Terrassa va opinar algunes vegades. La majoria de la mostra de Sant Feliu va respondre freqüentment i un 20% va opinar algunes vegades.

INDICADOR 1	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	,0%	2,1%	12,5%
Poc ó algunes vegades	75,0%	36,8%	62,5%
Freqüentment	25,0%	47,4%	,0%
Molt o gairebé sempre	,0%	13,7%	25,0%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 162. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.

Gràfic 44. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.

A la taula i gràfic anteriors observem que la única població que va aconseguir l'estàndard establert va ser Sant Feliu, malgrat la diversificació de respostes. Cerdanyola i Terrassa no van superar el 35%.

Als resultats globals i comparant educadors i directius, les 4 poblacions aconsegueixen l'estàndard, en canvi, no passa el mateix en la comparació per poblacions. Però cal tenir present que en la comprovació dels estàndards comparant les poblacions, no es va incloure la resposta dels directors. Per tant, penso que precisament les respostes dels directors són les que fan pujar els percentatges fins aconseguir els estàndards establerts.

Dimensió 3. Indicador 2: Organització de la Xarxa.

3.2.1. En la Xarxa s'inclouen professionals de diversos àmbits de la població.		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc o algunes vegades	N	0	2	0	2
	%	,0%	15,4%	,0%	9,1%
Freqüentment	N	0	2	0	2
	%	,0%	15,4%	,0%	9,1%
Molt o gairebé sempre	N	1	9	8	18
	%	100,0%	69,2%	100,0%	81,8%
Total	N	1	13	8	22
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 163. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1de l'indicador 2. Organització de la xarxa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,496>0,05$

A aquest criteri del segon indicador de la dimensió tercera, les tres poblacions opinen similar: la totalitat de la mostra de Cerdanyola i Terrassa va opinar gairebé sempre, així com la majoria de la població de Sant Feliu. No obstant, torna a ser al centre EB Fàbregas on hi ha diferència d'opinions entre els professionals.

Pensem que aquesta pregunta és important que en les poblacions responguin de forma similar, que gairebé sempre s'inclouen professionals de diversos àmbits perquè precisament és d'aquest eix des del que es basteix un treball interdisciplinari en xarxa.

Observem en la següent taula la resposta que es va obtenir en els diversos centres de la població de Sant Feliu, destacant la disparitat d'opinions en el centre Fàbregas:

3.2.1. En la Xarxa s'inclouen professionals de diversos àmbits de la població.		Centre					Total
		EB COLORAINES	EB FABREGAS	EB GESPA	EB PATUFET	EB TAMBOR	
Poc ó algunes vegades	N	0	2	0	0	0	2
	%	,0%	40,0%	,0%	,0%	,0%	9,1%
Freqüentment	N	0	1	0	0	1	2
	%	,0%	20,0%	,0%	,0%	50,0%	9,1%
Molt o gairebé sempre	N	8	2	1	6	1	18
	%	100,0%	40,0%	100,0%	100,0%	50,0%	81,8%
Total	N	8	5	1	6	2	22
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 164. Resultats de les respostes obtingudes en els centres en el criteri 1de l'indicador 2. Organització de la xarxa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,071>0.05$

3.2.2. S'inclou la participació de les famílies.		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	8	8
	%	,0%	,0%	100,0%	38,1%
Poc ó algunes vegades	N	1	7	0	8
	%	100,0%	58,3%	,0%	38,1%
Freqüentment	N	0	2	0	2
	%	,0%	16,7%	,0%	9,5%
Molt o gairebé sempre	N	0	3	0	3
	%	,0%	25,0%	,0%	14,3%
Total	N	1	12	8	21
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 165. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2de l'indicador 2. Organització de la xarxa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,001<0.05^*$

3.2.3. Es té en compte una infraestructura que afavoreix la planificació, control i suport dels Serveis.		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	3	8	11
	%	,0%	30,0%	100,0%	57,9%
Freqüentment	N	1	6	0	7
	%	100,0%	60,0%	,0%	36,8%
Molt o gairebé sempre	N	0	1	0	1
	%	,0%	10,0%	,0%	5,3%
Total	N	1	10	8	19
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

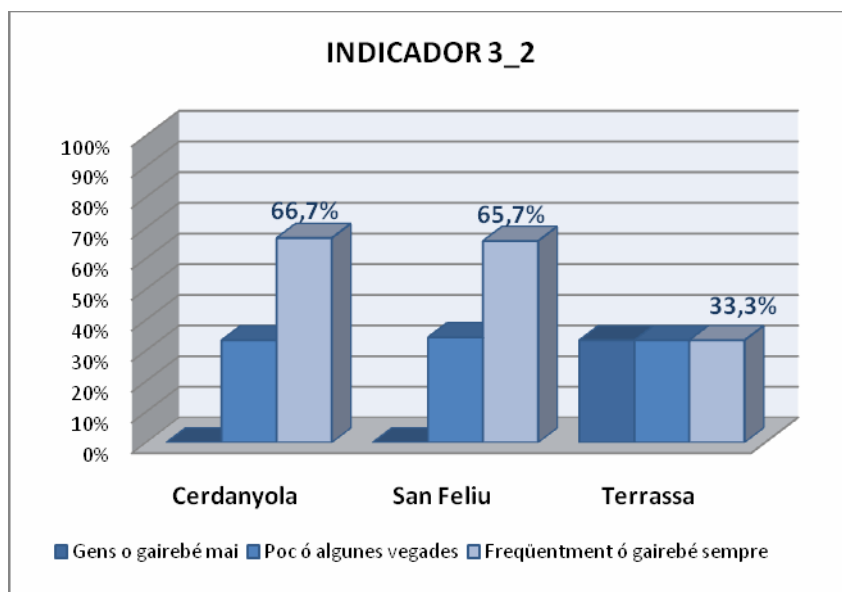
Taula 166. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador 2. Organització de la xarxa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,029 < 0.05^*$

A ambdues taules anteriors, les respostes que es van obtenir de la mostra en les quatre poblacions és diferent. Mentre que la totalitat de la mostra de Cerdanyola va respondre algunes vegades, la totalitat de la mostra de Terrassa va respondre gairebé mai. **La majoria de Sant Feliu va respondre algunes vegades, i la resta entre gairebé sempre i freqüentment; es torna a constatar en aquesta població la diversitat de resposta.**

INDICADOR 2	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	,0%	,0%	33,3%
Poc ó algunes vegades	33,3%	34,3%	33,3%
Freqüentment	33,3%	28,6%	,0%
Molt o gairebé sempre	33,3%	37,1%	33,3%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 167. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 2. Organització de la xarxa.

Gràfic 45. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 2. Organització de la xarxa

A la taula i gràfic anteriors es presenten els resultats que varem obtenir en aquest criteri comparant les respostes entre les poblacions, i podem observar que tant a Cerdanyola com a Sant Feliu es compleixen els estàndards prèviament definits, però no passa el mateix a Terrassa. **En aquesta població cal recordar que el treball en xarxa és incipient, per tant no hi ha prou experiència per donar respostes positives als criteris demanats.**

Dimensió 3. Indicador 3: Avaluació del marc d'acció de la Xarxa.

3.3.1. Hi ha una reflexió conjunta sobre els punts forts i febles de la xarxa.		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	1	5	0	6
	%	100,0%	83,3%	,0%	40,0%
Molt o gairebé sempre	N	0	1	8	9
	%	,0%	16,7%	100,0%	60,0%
Total	N	1	6	8	15
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 168. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador3. Avaluació del marc de la xarxa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,003<0.05^*$

3.3.2. S'avaluen les accions de la xarxa de forma interna i externa.		Població		Total
		Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	8	8
	%	,0%	100,0%	57,1%
Freqüentment	N	5	0	5
	%	83,3%	,0%	35,7%
Molt o gairebé sempre	N	1	0	1
	%	16,7%	,0%	7,1%
Total	N	6	8	14
	%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 169. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador3. Avaluació del marc de la xarxa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,003<0.05*

3.3.3. Es publica l'avaluació interna i externa.		Població		Total
		Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	1	0	1
	%	50,0%	,0%	10,0%
Poc ó algunes vegades	N	0	8	8
	%	,0%	100,0%	80,0%
Freqüentment	N	1	0	1
	%	50,0%	,0%	10,0%
Total	N	2	8	10
	%	100,0%	100,0%	100,0%

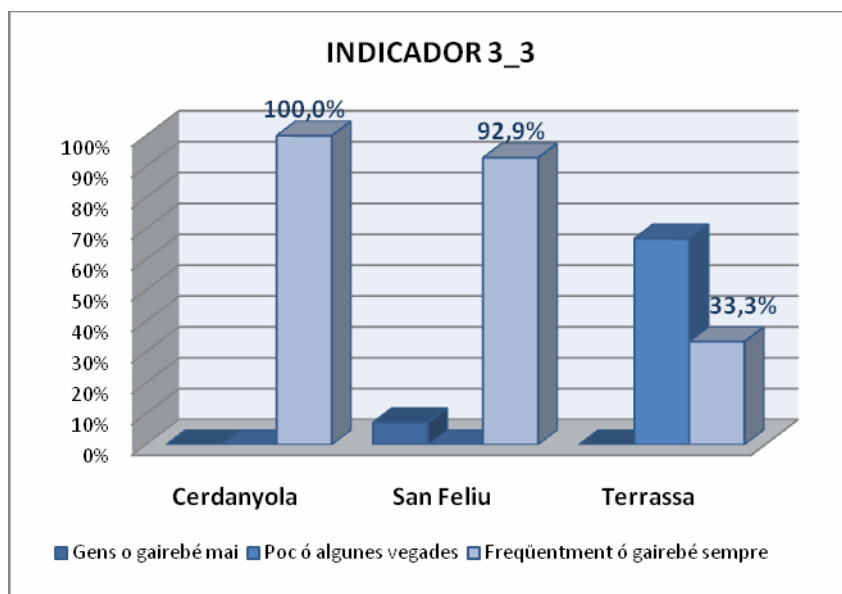
Taula 170. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador3. Avaluació del marc de la xarxa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,007<0.05*

Als tres criteris d'aquest indicador, es constata la diferència de resposta en les poblacions. En el primer criteri, mentre que la totalitat de Cerdanyola opinava que hi ha una reflexió conjunta freqüentment, la totalitat de la mostra de Terrassa va opinar gairebé sempre, i a Sant Feliu la majoria va opinar freqüentment i la resta gairebé sempre, tornant a observar diverses opinions en la resposta en aquesta població. En el segon es va realitzar la prova comparativa només a les poblacions de Sant Feliu i Terrassa, obtenint respostes diverses.

INDICADOR 3	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	,0%	7,1%	,0%
Poc ó algunes vegades	,0%	,0%	66,7%
Freqüentment	100,0%	78,6%	,0%
Molt o gairebé sempre	,0%	14,3%	33,3%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 171. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador3. Avaluació del marc de la xarxa.

Gràfic 46. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 3. Avaluació del marc de la xarxa.

A la taula i gràfic anterior es detecta que les poblacions de Cerdanyola i Sant Feliu aconsegueixen l'estàndard establert, mentre que a Terrassa no s'aconsegueix. **Terrassa, però és una població que té una xarxa molt incipient.**

Dimensió 3. Indicador 6: Satisfacció respecte la Xarxa.

3.6.1. La valoració de les accions de la xarxa per part dels professionals és positiva.		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	5	0	5
	%	,0%	62,5%	,0%	29,4%
Molt o gairebé sempre	N	1	3	8	12
	%	100,0%	37,5%	100,0%	70,6%
Total	N	1	8	8	17
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 172. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador 6. Satisfacció respecte la xarxa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,019<0,05^*$

3.6.2. La valoració de les accions de la xarxa per part de les famílies és positiva.		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	8	8
	%	,0%	,0%	100,0%	50,0%
Freqüentment	N	1	5	0	6
	%	100,0%	71,4%	,0%	37,5%
Molt o gairebé sempre	N	0	2	0	2
	%	,0%	28,6%	,0%	12,5%
Total	N	1	7	8	16
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 173. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2de l'indicador 6. Satisfacció respecte la xarxa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,002<0.05^*$

3.6.3. La valoració de les accions de la xarxa per part de la comunitat és positiva.		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	8	8
	%	,0%	,0%	100,0%	50,0%
Freqüentment	N	1	5	0	6
	%	100,0%	71,4%	,0%	37,5%
Molt o gairebé sempre	N	0	2	0	2
	%	,0%	28,6%	,0%	12,5%
Total	N	1	7	8	16
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

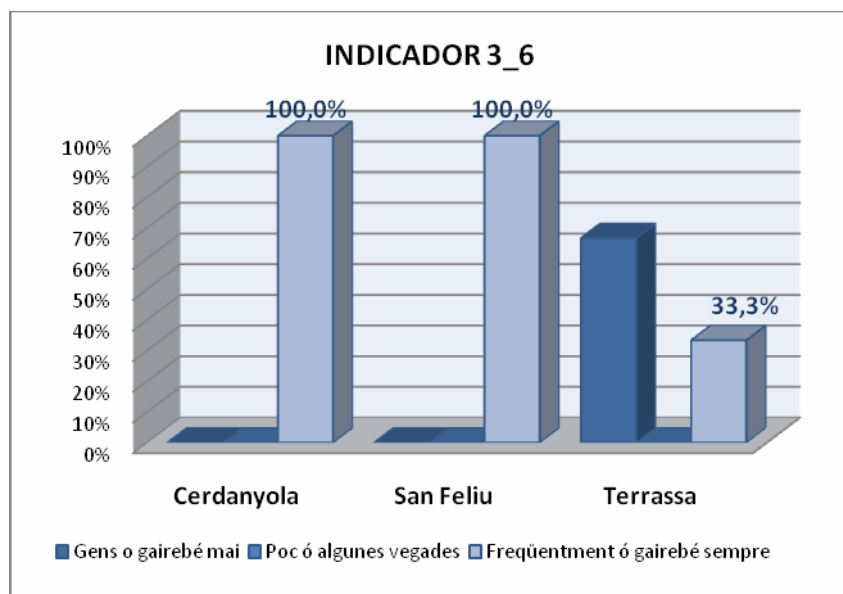
Taula 174. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3de l'indicador 6. Satisfacció respecte la xarxa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,002<0.05^*$

Als tres criteris de l' indicador, observem diferència de criteris a partir de les respostes que varem obtenir. Mentre que la majoria de les poblacions de Terrassa i Cerdanyola varen opinar gairebé sempre o freqüentment, en la població de Sant Feliu s'observa més diversificació en les respostes de la mostra.

INDICADOR 6	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	,0%	,0%	66,7%
Poc ó algunes vegades	,0%	,0%	,0%
Freqüentment	66,7%	68,2%	,0%
Molt o gairebé sempre	33,3%	31,8%	33,3%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 175. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 6. Satisfacció respecte la xarxa.

Gràfic 47. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 6. Satisfacció respecte la xarxa.

A la taula i gràfic anteriors, observem que tant la població de Cerdanyola com la de Sant Feliu compleixen l'estàndard establert, mentre que la població de Terrassa no arriba a superar el 35%.

En tota la dimensió 3 es dona la constant que Sant Feliu, malgrat superar l'estàndard establert, en les seves respostes hi ha una clara diversificació d'opinions entre centres, i precisament és la població que té més experiència en el treball en xarxa.

Dimensió 3. Indicador 7: Millora per part de la Xarxa.

3.7.1. S'endeguen accions des de la xarxa encaminades al coneixement de les seves tasques.		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	8	8
	%	,0%	,0%	100,0%	61,5%
Freqüentment	N	1	3	0	4
	%	100,0%	75,0%	,0%	30,8%
Molt o gairebé sempre	N	0	1	0	1
	%	,0%	25,0%	,0%	7,7%
Total	N	1	4	8	13
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 176. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador 7. Millora per part de la xarxa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,008 < 0,05^*$

3.7.2. Es reflexiona conjuntament sobre les possibilitats de millora.		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	1	0	1
	%	,0%	14,3%	,0%	6,3%
Freqüentment	N	0	5	8	13
	%	,0%	71,4%	100,0%	81,3%
Molt o gairebé sempre	N	1	1	0	2
	%	100,0%	14,3%	,0%	12,5%
Total	N	1	7	8	16
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 177. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador 7. Millora per part de la xarxa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,046<0.05^*$

3.7.3. S'implementen estratègies de millora en la xarxa.		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	0	8	8
	%	,0%	,0%	100,0%	53,3%
Poc ó algunes vegades	N	0	1	0	1
	%	,0%	16,7%	,0%	6,7%
Freqüentment	N	0	5	0	5
	%	,0%	83,3%	,0%	33,3%
Molt o gairebé sempre	N	1	0	0	1
	%	100,0%	,0%	,0%	6,7%
Total	N	1	6	8	15
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 178. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador 7. Millora per part de la xarxa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0.05^*$

3.7.4. Es porta a terme una avaluació de la implementació d'estratègies de millora, interna i externa.		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N				
	%	,0%	,0%	100,0%	72,7%
Freqüentment	N	0	2	0	2
	%	,0%	100,0%	,0%	18,2%
Molt o gairebé sempre	N	1	0	0	1
	%	100,0%	,0%	,0%	9,1%
Total	N	1	2	8	11
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 179. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 4 de l'indicador 7. Millora per part de la xarxa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0.05^*$

3.7.5. Es publiquen les mesures endegades.		Població			Total
		Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	0	2	8	10
	%	,0%	66,7%	100,0%	83,3%
Molt o gairebé sempre	N	1	1	0	2
	%	100,0%	33,3%	,0%	16,7%
Total	N	1	3	8	12
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 180. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 5 de l'indicador 7. Millora per part de la xarxa.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,027 < 0,05^*$

Als cinc criteris de l' indicador 7 de la tercera dimensió, s'observen diferències en les respostes obtingudes entre poblacions.

Al primer criteri, mentre que la totalitat de la mostra de Terrassa va respondre gairebé mai s'endeguen accions des de la xarxa encaminades al coneixement de les seves tasques, la totalitat de la mostra de Cerdanyola va opinar freqüentment. A Sant Feliu ens tornem a trobar amb la diferència de respostes. **Resulten curioses les respostes de Sant Feliu, en que la majoria opina que sí, quant en realitat han dit anteriorment que no hi havia gaire coordinació, ni s'afavoreix el treball entre diversos professionals.**

Al segon criteri totalitat de la mostra de Cerdanyola opinava gairebé sempre, mentre que la totalitat de la mostra de Terrassa opinava freqüentment. En contraposició, a Sant Feliu es va opinar de forma diversa.

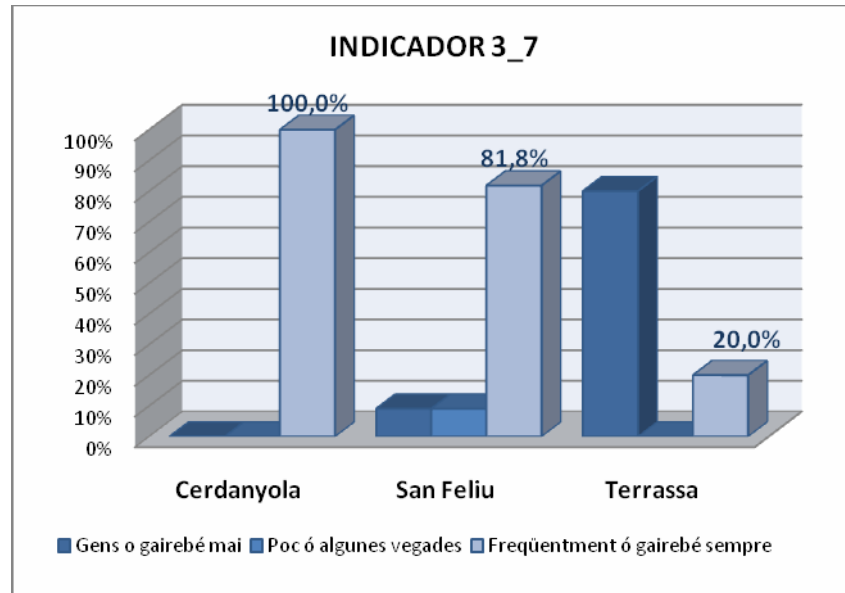
Quant la implementació d'estratègies de millora, les poblacions van opinar de forma inversa: Mentre que a la població de Terrassa la totalitat de la mostra va opinar gairebé mai, la totalitat de la mostra de Cerdanyola va opinar gairebé sempre. A Sant Feliu el 83,3% va opinar freqüentment i el 16,7% va opinar algunes vegades.

Al quart criteri, la totalitat de la mostra de Terrassa va respondre algunes vegades es porta a terme una avaluació de les estratègies de millora implementades, i en canvi la totalitat de la mostra de Cerdanyola va opinar gairebé sempre. La totalitat de la mostra de Sant Feliu va opinar freqüentment.

Al darrer criteri, la totalitat de la població de Cerdanyola opinava gairebé sempre es publiquen les mesures endegades, i la totalitat de la mostra de Terrassa opinava gairebé mai. La mostra de Sant Feliu, majoritàriament va opinar gairebé mai i un 33,3% va opinar gairebé sempre. **Aquesta diferència de criteris, constant, en centres diversos de Sant Feliu, i en els mateixos centres, deixa palesa la poca coordinació entre centres i dins del propi centre, així com el poc treball interdisciplinari que es realitza.**

INDICADOR 7	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	,0%	9,1%	80,0%
Poc ó algunes vegades	,0%	9,1%	,0%
Freqüentment	20,0%	68,2%	20,0%
Molt o gairebé sempre	80,0%	13,6%	,0%
Estàndard 35%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 181. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 7. Millora per part de la xarxa.

Gràfic 48. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 7. Millora per part de la xarxa.

A la taula i gràfica anteriors podem observar que tant la població de Cerdanyola com la de Sant Feliu compleixen els estàndards establerts, mentre que a Terrassa no es supera. De fet Terrassa té un treball recent en xarxa.

3. Anàlisi dels estàndards dels criteris de la dimensió 4-“El nivell de qualitat de les pràctiques educatives del Centre/Servei/Programa”-, segons Població

En aquesta dimensió no s'ha pogut aplicar la prova χ^2 de Pearson en alguns criteris d'alguns indicadors perquè les respostes obtingudes en les 4 poblacions han estat iguals.

Distribució de freqüències dels criteris de la dimensió 4

Dimensió 4. Indicador 1: El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant

4.1.1 S'utilitzen rutines quotidianes respectant les necessitats i el ritme de cada infant.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Molt o gairebé sempre	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 182. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.

4.1.2. Es porten a la pràctica jocs simbòlics, motors i ús de regles.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Molt o gairebé sempre	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 183. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.

A ambdues taules anteriors no s'ha pogut fer la comparació entre poblacions, ja que el 100% de respostes que es van obtenir en les 4 poblacions van opinar el mateix, gairebé sempre.

4.1.3. Es practica la motricitat fina i grossa.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	0	1	0	1
	%	,0%	,0%	6,7%	,0%	2,4%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	93,3%	100,0%	97,6%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 184. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,605 > 0,05$

A aquest criteri, observem que hi ha similitud en les respostes que es van obtenir, en que la majoria de les respostes en la població de Sant Feliu, i la totalitat de les mostres obtingudes a Castelldefels, Cerdanyola i Terrassa, van opinar gairebé sempre es practica la motricitat fina i grossa.

4.1.4. Es fa ús de diversos llenguatges (verbal, corporal, plàstic, musical, matemàtic).		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Molt o gairebé sempre	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 185. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 4 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.

4.1.5. Es té cura en els moments d'arribada i de sortida de l' infant.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Molt o gairebé sempre	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 186. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 5 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.

A ambdues taules anteriors, observem que no s'ha pogut fer la comparació entre poblacions, degut a que el 100% de respostes que es van obtenir en les 4 poblacions van opinar igual, gairebé sempre.

4.1.6. Es realitza l'acompanyament de les vivències de la separació.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	0	1	0	1
	%	,0%	,0%	6,7%	,0%	2,4%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	93,3%	100,0%	97,6%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 187. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 6 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,605>0,05$

A aquest criteri, observem que hi ha similitud en les respostes que es van obtenir, en que la majoria de les respostes en la població de Sant Feliu, i la totalitat de les mostres obtingudes a Castelldefels, Cerdanyola i Terrassa, van opinar gairebé sempre es realitza l'acompanyament de les vivències de la separació.

4.1.7. Es porta a terme l'acompanyament per la pròpia autonomia de l' infant.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Molt o gairebé sempre	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 188. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 7 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.

4.1.8. S'ofereix a l'infant un lloc actiu.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Molt o gairebé sempre	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 189. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 8 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.

4.1.9. Es té cura de l'autoestima de l'infant i de la pròpia gestió d'emocions.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Molt o gairebé sempre	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 190. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 9 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.

4.1.10. S'estableixen interaccions positives amb altres infant.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Molt o gairebé sempre	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 191. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 10 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.

Als criteris 7, 8, 9 i 10 no s'ha pogut fer la comparació entre poblacions, degut a que el 100% de respostes que es van obtenir en les 4 poblacions van opinar el mateix, gairebé sempre.

4.1.11. S'estableixen interaccions positives amb adults.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
	N	0	0	1	0	1
	%	,0%	,0%	6,7%	,0%	2,4%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	93,3%	100,0%	97,6%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 192. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 11 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,605 > 0,05$

4.1.12. Es realitza un sosteniment adequat de les interaccions establertes.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	13,3%	,0%	4,8%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	13	8	40
	%	100,0%	100,0%	86,7%	100,0%	95,2%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 193. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 12 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,286>0,05$

4.1.13. S'acompanya en la continuïtat de l' infant en el Centre/Servei/Programa.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	13,3%	,0%	4,8%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	13	8	40
	%	100,0%	100,0%	86,7%	100,0%	95,2%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

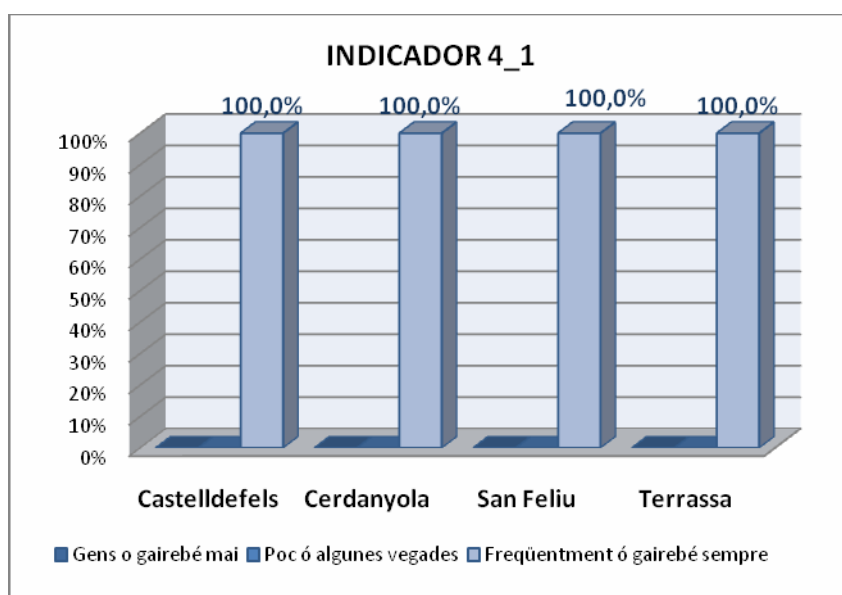
Taula 194. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 13 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,286>0,05$

Als criteris 11,12 i 13, observem que hi ha similitud en les respostes, situant-se les respostes entre freqüentment i gairebé sempre.

És important de cara a la recerca que en aquests criteris es compleixin els estàndards i que totes les poblacions opinin similar perquè es confirma un alt nivell de qualitat. Ara bé, potser les respostes tant similars i positives entre els centres de les poblacions són les que es pensa que volem sentir, o el que s'espera que es faci de la professió.

INDICADOR 1	Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	,0%	,0%	,0%	,0%
Poc ó algunes vegades	,0%	,0%	,0%	,0%
Freqüentment	,0%	100,0%	3,6%	100,0%
Molt o gairebé sempre	100,0%	100,0%	96,4%	100,0%
Estàndard 80%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 195. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.

Gràfic 49. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.

Observem segons la taula i gràfic anteriors que el 100% de les poblacions obtenen l'estàndard de 80% establert i que a més ho superen amb escreix. Per altra banda, en la majoria de criteris s'ha demostrat que la mostra dels centres de les 4 poblacions participants en la recerca opinen de manera similar.

Dimensió 4. Indicador 2: El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.

4.2.1 S'estructura l'ambient material tenint en compte la llibertat i la seguretat de l' infant.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	0	1	0	1
	%	,0%	,0%	6,7%	,0%	2,4%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	93,3%	100,0%	97,6%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 196. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,605 > 0,05$

4.2.2. S'estructuren i preparen els espais interns i externs del Centre/Servei/Programa.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	0	3	0	3
	%	,0%	,0%	20,0%	,0%	7,1%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	12	8	39
	%	100,0%	100,0%	80,0%	100,0%	92,9%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 197. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,121>0.05$

Observem als dos criteris anteriors homogeneïtat en les respostes que es van obtenir, en que la majoria dels participants de la població de Sant Feliu, i la totalitat de les mostres obtingudes a Castelldefels, Cerdanyola i Terrassa, van opinar gairebé sempre.

4.2.3. S'utilitza el mobiliari adequat a les necessitats de l'infant i de l'adult (professionals i famílies).		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	0	3	0	3
	%	,0%	,0%	20,0%	,0%	7,1%
Freqüentment	N	0	0	4	0	4
	%	,0%	,0%	26,7%	,0%	9,5%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	8	8	35
	%	100,0%	100,0%	53,3%	100,0%	83,3%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 198. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador 2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,019<0.05^*$

Observem diferència en les respostes que es van obtenir, en que la totalitat de les mostres obtingudes: a Castelldefels, Cerdanyola i Terrassa, van opinar gairebé sempre però en canvi el 53% de Sant Feliu va opinar gairebé sempre, el 27% va opinar freqüentment i el 20% va opinar algunes vegades s'utilitza el mobiliari adequat a les necessitats de l'infant i l'adult. **Es detecta que a la població de Sant Feliu hi ha diversitat de criteris en les respostes que es van donar a aquest criteri.** A continuació es mostra una taula en que, comparant les respostes per centres, es detecta en el centre on es dona aquesta constant variable de resposta, que és Fàbregas, com passava en alguns criteris de la dimensió 2:

4.2.3. S'utilitza el mobiliari adequat a les necessitats de l'infant i de l'adult (professionals i famílies).		Centre						Total
		CASA INFANTS	EB COLORAINES	EB FABREGAS	EB GESPA	EB PATUFET	EB TAMBOR	
Poc ó algunes vegades	N	0	0	3	0	0	0	3
	%	,0%	,0%	42,9%	,0%	,0%	,0%	7,1%
Freqüentment	N	0	0	2	0	0	2	4
	%	,0%	,0%	28,6%	,0%	,0%	100,0%	9,5%
Molt o gairebé sempre	N	16	8	2	3	6	0	35
	%	100,0%	100,0%	28,6%	100,0%	100,0%	,0%	83,3%
Total	N	16	8	7	3	6	2	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 199. Resultats de les respostes obtingudes als centres en el criteri 3 de l'indicador 2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0.05^*$

4.2.4. Es selecciona, s'organitza, es disposa i es té cura del material i dels objectes presents al Centre.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	13,3%	,0%	4,8%
Freqüentment	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	13,3%	,0%	4,8%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	11	8	38
	%	100,0%	100,0%	73,3%	100,0%	90,5%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 200. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 4 de l'indicador 2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,241>0.05$

Observem a aquest criteri la similitud en les respostes que es van obtenir en les 4 poblacions. Es detecta que la totalitat de participants de Castelldefels, Cerdanyola i Terrassa van respondre gairebé sempre es selecciona, organitza, disposa i es té cura del material i objectes del Centre. Alhora la majoria de participants de Sant Feliu va respondre gairebé sempre, però un 13,3% va opinar algunes vegades, i el mateix percentatge va opinar freqüentment.

4.2.5. S'aprofiten els recursos locals i materials de la comunitat en benefici de l' infant.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	13,3%	,0%	4,8%
Freqüentment	N	0	0	7	0	7
	%	,0%	,0%	46,7%	,0%	16,7%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	6	8	33
	%	100,0%	100,0%	40,0%	100,0%	78,6%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 201. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 5 de l'indicador2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,002<0.05^*$

Observem a aquest criteri la diferència de resposta que es dona en les poblacions. Mentre que la totalitat de la mostra de Castelldefels, Cerdanyola i Terrassa va respondre gairebé sempre s'aprofiten els recursos locals i materials de la comunitat, la majoria de la mostra de la població de Sant Feliu, va respondre freqüentment, un 40% gairebé sempre i un 13% algunes vegades. **Es detecta de nou la disparitat en les respostes entre els centres de la població de Sant Feliu, com es ressalta en la següent taula:**

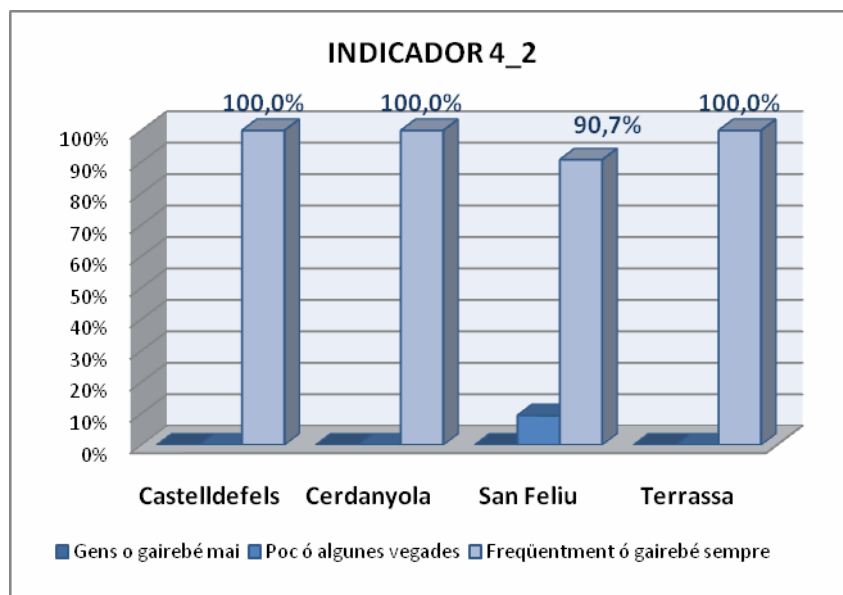
4.2.5. S'aprofiten els recursos locals i materials de la comunitat en benefici de l' infant.		Centre						Total
		CASA INFANTS	EB COLORAINES	EB FABREGAS	EB GESPA	EB PATUFET	EB TAMBOR	
Poc ó algunes vegades	N	0	0	2	0	0	0	2
	%	,0%	,0%	28,6%	,0%	,0%	,0%	4,8%
Freqüentment	N	0	0	3	0	4	0	7
	%	,0%	,0%	42,9%	,0%	66,7%	,0%	16,7%
Molt o gairebé sempre	N	16	8	2	3	2	2	33
	%	100,0%	100,0%	28,6%	100,0%	33,3%	100,0%	78,6%
Total	N	16	8	7	3	6	2	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 202. Resultats de les respostes obtingudes als centres en el criteri 5 de l'indicador 2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0.05^*$

INDICADOR 2	Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	,0%	,0%	,0%	,0%
Poc ó algunes vegades	,0%	,0%	9,3%	,0%
Freqüentment	,0%	,0%	22,7%	90,7%
Molt o gairebé sempre	100,0%	100,0%	68,0%	100,0%
Estàndard 60%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 203. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.

Gràfic 50. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.

A la taula i gràfic anteriors cal destacar que les 4 poblacions obtenen i superen l'estàndard establert amb un 100% excepte la població de Sant Feliu, amb un percentatge més baix, però igualment força alt. És important ressaltar que en aquests criteris de la dimensió 4, en què l'estàndard el situem més alt, totes les poblacions ho superen amb escreix, i cal tenir-lo en compte doncs es tracta de les pràctiques educatives directes amb els infants petits.

Dimensió 4. Indicador 3: El Centre/Servei/Programa facilita el vincle amb les famílies.

4.3.1 Es prepara el pla d'acollida de l'infant i de la seva família.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	0	1	0	1
	%	,0%	,0%	6,7%	,0%	2,4%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	93,3%	100,0%	97,6%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 204. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador 3. El centre/servei/programa facilita el vincle amb les famílies.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,605 > 0,05$

4.3.2. Es gestionen les transicions diàries entre la família i l' infant.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	0	1	0	1
	%	,0%	,0%	6,7%	,0%	2,4%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	93,3%	100,0%	97,6%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 205. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador 3. El centre/servei/programa facilita el vincle amb les famílies.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,605>0.05

4.3.3. S'acompanyen les vivències de la separació de la família i de l' infant.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	0	1	0	1
	%	,0%	,0%	6,7%	,0%	2,4%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	93,3%	100,0%	97,6%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 206. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador 3. El centre/servei/programa facilita el vincle amb les famílies.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,605>0.05

4.3.4. Es prioritza el secret professional.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	13,3%	,0%	4,8%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	13	8	40
	%	100,0%	100,0%	86,7%	100,0%	95,2%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 207. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 4 de l'indicador 3. El centre/servei/programa facilita el vincle amb les famílies.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de p-valor=0,286>0.05

4.3.5. S'estableixen estratègies que faciliten una adequada relació amb el sistema familiar.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	13,3%	,0%	4,8%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	13	8	40
	%	100,0%	100,0%	86,7%	100,0%	95,2%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 208. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 5 de l'indicador 3. El centre/servei/programa facilita el vincle amb les famílies. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,286>0.05$

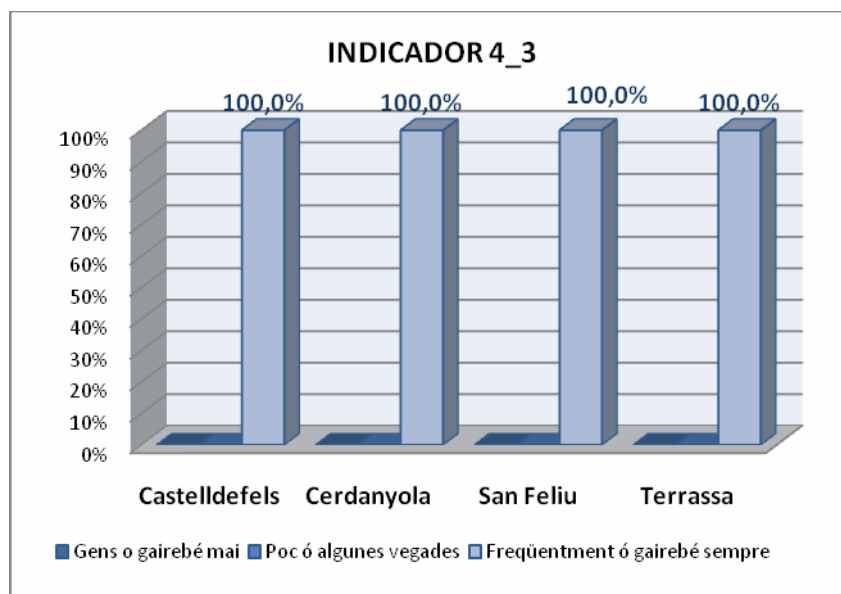
4.3.6. Es prepara i acompanya la família i l'infant per a la fi de l'estada al Centre/Servei/Programa.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	13,3%	,0%	4,8%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	13	8	40
	%	100,0%	100,0%	86,7%	100,0%	95,2%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 209. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 6 de l'indicador 3. El centre/servei/programa facilita el vincle amb les famílies. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,286>0.05$

Observem en les taules anteriors que en els 6 criteris de l'indicador 3, es dona una clara homogeneïtat en les respostes obtingudes, en les que la majoria dels participants de la població de Sant Feliu, i la totalitat de les mostres obtingudes a Castelldefels, Cerdanyola i Terrassa, van respondre gairebé sempre es prepara el pla d'acollida de l'Infant i de la seva família, es gestionen les transicions diàries entre família i infant, s'acompanyen les vivències de la separació de la família i de l'Infant, es prioritza el secret professional, s'estableixen estratègies que faciliten una adequada relació amb el sistema familiar, i es prepara i acompanya la família i l'infant per a la fi de l'estada al centre o servei.

INDICADOR 3	Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	,0%	,0%	,0%	,0%
Poc ó algunes vegades	,0%	,0%	,0%	,0%
Freqüentment	,0%	100,0%	10,0%	100,0%
Molt o gairebé sempre	100,0%	100,0%	90,0%	100,0%
Estàndard 80%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 210. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 3. El centre/servei/programa facilita el vincle amb les famílies.

Gràfic 51. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 3. El centre/servei/programa facilita el vincle amb les famílies.

Observem a la taula i gràfic anteriors que la totalitat de les poblacions participants a la mostra, han aconseguit l'estàndard establert amb escreix, les 4 amb un 100%, tenint a més respostes similars.

Dimensió 4. Indicador 4: El Centre/Servei/Programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'Infant.

4.4.1 Es preveuen espais i temps per compartir amb les famílies.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	13,3%	,0%	4,8%
Freqüentment	N	0	0	9	0	9
	%	,0%	,0%	60,0%	,0%	21,4%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	4	8	31
	%	100,0%	100,0%	26,7%	100,0%	73,8%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 211. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador 4. El centre/servei/programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'infant. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0.05^*$

4.4.2. Es dinamitzen trobades amb les famílies dins del Centre/Servei/Programa.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	0	3	0	3
	%	,0%	,0%	20,0%	,0%	7,1%
Freqüentment	N	0	0	7	0	7
	%	,0%	,0%	46,7%	,0%	16,7%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	5	8	32
	%	100,0%	100,0%	33,3%	100,0%	76,2%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 212. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador 4. El centre/servei/programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'infant.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,001<0,05^*$

4.4.3. Es publiquen llibres, documents, articles sobre temes d'interès per les famílies.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	0	4	0	4
	%	,0%	,0%	28,6%	,0%	9,8%
Freqüentment	N	0	0	7	0	7
	%	,0%	,0%	50,0%	,0%	17,1%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	3	8	30
	%	100,0%	100,0%	21,4%	100,0%	73,2%
Total	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 213. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador 4. El centre/servei/programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'infant.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0,05^*$

Observem que als tres criteris anteriors, es dona la constant en quant la diferència de resposta que es dona en les poblacions. Mentre que la totalitat de la mostra de Castelldefels, Cerdanyola i Terrassa va respondre gairebé sempre, la majoria de la mostra de la població de Sant Feliu, va respondre freqüentment, i un percentatge de participants va respondre algunes vegades i/o gairebé sempre.

Passa en els tres centres de Sant feliu, encara que hi ha més similitud de resposta a EB Tambor.

4.4.4. Es preveuen entrevistes i tutoritzacions sistemàtiques amb les famílies.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	0	7	0	7
	%	,0%	,0%	46,7%	,0%	16,7%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	8	8	35
	%	100,0%	100,0%	53,3%	100,0%	83,3%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 214. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 4 de l'indicador 4. El centre/servei/programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'infant. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,002<0.05^*$

4.4.5. S'elaboren informes de seguiment de l' infant i es comenten amb les famílies.		Població			Total
		Castelldefels	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	5	0	5
	%	,0%	33,3%	,0%	12,8%
Molt o gairebé sempre	N	16	10	8	34
	%	100,0%	66,7%	100,0%	87,2%
Total	N	16	15	8	39
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 215. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 5 de l'indicador 4. El centre/servei/programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'infant. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,010<0.05^*$

4.4.6. Es faciliten els contactes amb especialistes d'altres àmbits.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	3	6	0	9
	%	,0%	100,0%	42,9%	,0%	22,0%
Molt o gairebé sempre	N	16	0	8	8	32
	%	100,0%	,0%	57,1%	100,0%	78,0%
Total	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 216. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 6 de l'indicador 4. El centre/servei/programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'infant. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0.05^*$

4.4.7. S'integren a les famílies en la Comunitat des del Centre/Servei/Programa.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	0	9	0	9
	%	,0%	,0%	69,2%	,0%	22,5%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	4	8	31
	%	100,0%	100,0%	30,8%	100,0%	77,5%
Total	N	16	3	13	8	40
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 217. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 7 de l'indicador 4. E El centre/servei/programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'infant. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0,05^*$

A les taules 180, 181, 182 i 183, observem la diferència de resposta que es dona en les poblacions. En el criteri 4, mentre que la totalitat de la mostra de Castelldefels, Cerdanyola i Terrassa va respondre gairebé sempre es preveuen entrevistes i tutoritzacions amb les famílies, a la població de Sant Feliu, un 53,3% va respondre gairebé sempre i un 46,7% freqüentment.

Aquest criteri hauria de donar-se a tot arreu gairebé sempre, doncs és molt important mantenir aquesta comunicació amb les famílies.

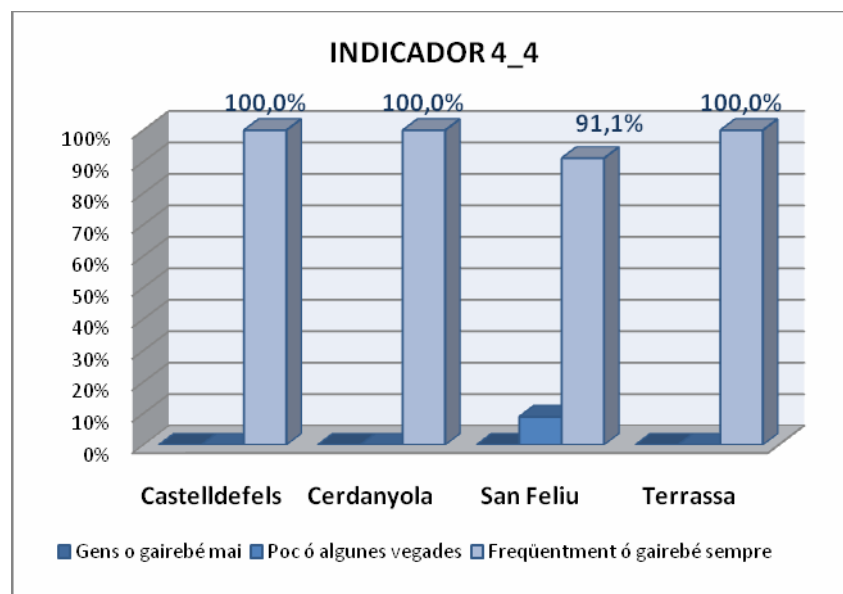
Es detecta en el criteri cinc que entre que la totalitat de la mostra de Castelldefels i Terrassa va respondre gairebé sempre s'elaboren informes de seguiment de l'infant, i la majoria de la mostra de la població de Sant Feliu, va respondre freqüentment un 66,7% , i un 33,3% freqüentment.

En el sisè criteri, la totalitat de la mostra de les poblacions de Castelldefels i de Terrassa va opinar gairebé sempre es faciliten contactes amb especialistes, en canvi la totalitat de la població de Cerdanyola va opinar freqüentment. **A Sant Feliu es torna a donar la constant en quant la diversitat de resposta.**

En el setè criteri, mentre que la totalitat de la mostra de Castelldefels, Cerdanyola i Terrassa va opinar gairebé sempre s'integren a les famílies en la comunitat des del centre o servei, la majoria de la mostra de Sant Feliu va respondre freqüentment.

INDICADOR 4	Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	,0%	,0%	,0%	,0%
Poc ó algunes vegades	,0%	,0%	8,9%	,0%
Freqüentment	,0%	16,7%	49,5%	91,1%
Molt o gairebé sempre	100,0%	83,3%	41,6%	100,0%
Estàndard 60%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 218. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 4. El centre/servei/programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'infant.

Gràfic 52. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 4. El centre/servei/programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'infant.

Podem afirmar, segons la taula i el gràfic anteriors, que en les poblacions participants en la mostra s'aconsegueix l'estàndard establert amb escreix. Ara bé, hi ha certs criteris en què la mostra de Sant Feliu respon de forma més diversa.

Dimensió 4. Indicador 5: Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat.

4.5.1 Els professionals avaluen positivament l'evolució de l' infant en el Centre/Servei/Programa.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	13,3%	,0%	4,8%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	13	8	40
	%	100,0%	100,0%	86,7%	100,0%	95,2%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 219. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador 5. Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,286>0,05$

4.5.2. Les famílies avaluen positivament la tasca realitzada per afavorir l'educació de l' infant.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	0	1	0	1
	%	,0%	,0%	6,7%	,0%	2,4%
Freqüentment	N	0	0	5	0	5
	%	,0%	,0%	33,3%	,0%	11,9%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	9	8	36
	%	100,0%	100,0%	60,0%	100,0%	85,7%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 220. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador 5. Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,050=0.05$

4.5.3. La comunitat avalua positivament les accions del Centre per promoure l'educació de l' infant.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Poc ó algunes vegades	N	0	0	1	0	1
	%	,0%	,0%	6,7%	,0%	2,4%
Freqüentment	N	0	0	4	0	4
	%	,0%	,0%	26,7%	,0%	9,5%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	10	8	37
	%	100,0%	100,0%	66,7%	100,0%	88,1%
Total	N	16	3	15	8	42
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

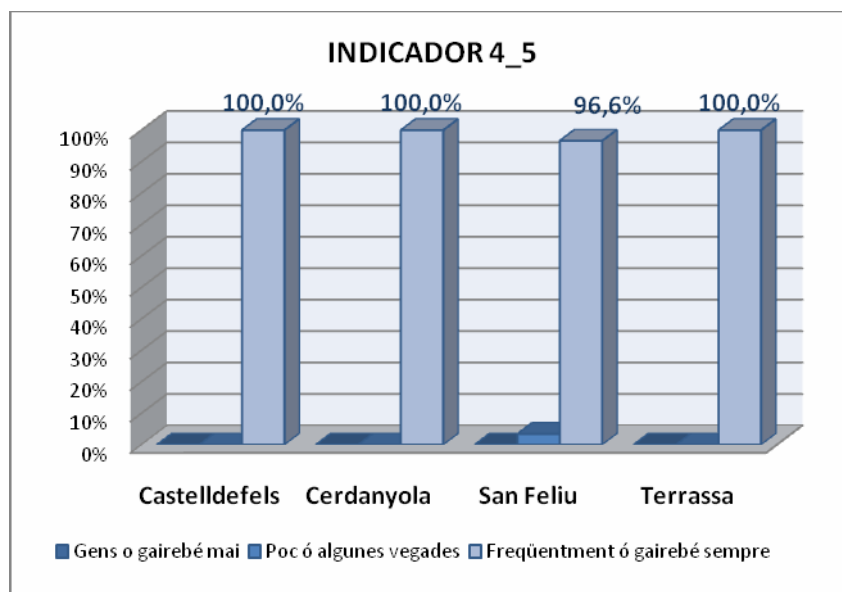
Taula 221. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador 5. Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,116>0.05$

Observem a les taules anteriors, que fan referència als criteris “els professionals avaluen positivament l'evolució de l'Infant”, “les famílies avaluen positivament la tasca realitzada”, i “la comunitat avalua positivament les accions del centre per promoure l'educació de l'Infant” de l' indicador 5 de la 4ª dimensió, homogeneïtat en les respostes obtingudes, en les que la majoria dels participants de la població de Sant Feliu, i la totalitat de les mostres obtingudes a Castelldefels, Cerdanyola i Terrassa, van respondre gairebé sempre.

INDICADOR 5	Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	,0%	,0%	,0%	,0%
Poc ó algunes vegades	,0%	,0%	3,4%	,0%
Freqüentment	,0%	,0%	22,0%	96,6%
Molt o gairebé sempre	100,0%	100,0%	74,6%	100,0%
Estàndard 80%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 222. Resultats da les poblacions dels estàndards de l'indicador 5. Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat.

Gràfic 53. Resultats de les poblacions dels estàndards de l'indicador 5. Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat.

Podem afirmar, segons la taula i el gràfic anteriors, que a les poblacions participants en la mostra s'aconsegueix l'estàndard establert amb escreix. Trobem que puntuar aquest indicador de forma tan elevada amb un estàndard prou alt i que hi hagi una unicitat en la resposta de les 4 poblacions és rellevant per mostrar una alt nivell de qualitat. Sembla que els educadors senten que els usuaris i familiars manifesten una alta satisfacció per la tasca que realitzen, la qual cosa fa que els professionals se sentin millor i s'impliquin més en la feina.

Dimensió 4. Indicador 6: El Centre/Servei/Programa es proposa estratègies de millora.

4.6.1 El Centre reflexiona sobre els elements problemàtics que s'ha trobat en l'educació de l'infant.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	0	2	0	2
	%	,0%	,0%	14,3%	,0%	4,9%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	12	8	39
	%	100,0%	100,0%	85,7%	100,0%	95,1%
Total	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 223. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador 6. El centre/servei/programa es proposa estratègies de millora.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,256 > 0,05$

Observem al primer criteri, homogeneïtat en les respostes obtingudes, en les que la majoria dels participants de la població de Sant Feliu, i la totalitat de les mostres obtingudes a Castelldefels, Cerdanyola i Terrassa, van respondre gairebé sempre el centre reflexiona sobre els elements problemàtics que s'ha trobat en l'educació de l'Infant.

4.6.2. S'endeguen i implementen estratègies de millora des del Centre/Servei/Programa.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	0	4	0	4
	%	,0%	,0%	28,6%	,0%	9,8%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	10	8	37
	%	100,0%	100,0%	71,4%	100,0%	90,2%
Total	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 224. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador 6. El centre/servei/programa es proposa estratègies de millora. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,036<0,05^*$

4.6.3. S'avaluen les accions implementades des del Centre/Servei/Programa.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Freqüentment	N	0	0	4	0	4
	%	,0%	,0%	30,8%	,0%	10,0%
Molt o gairebé sempre	N	16	3	9	8	36
	%	100,0%	100,0%	69,2%	100,0%	90,0%
Total	N	16	3	13	8	40
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 225. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador 6. El centre/servei/programa es proposa estratègies de millora. El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,026<0,05^*$

Observem a les taules anteriors, criteris “s'endeguen i implementen estratègies de millora des del centre” i “s'avaluen les accions implementades des del centre”, diferència entre les respostes que vam obtenir en els poblacions. Mentre que la totalitat de la mostra de Castelldefels, Cerdanyola i Terrassa va respondre gairebé sempre, hi ha diversitat de respostes en la població de Sant Feliu, encara que aquestes es situen entre gairebé sempre i freqüentment.

4.6.4. Es publiquen les mesures que s'endeguen.		Població				Total
		Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa	
Gens o gairebé mai	N	16	2	10	0	28
	%	100,0%	66,7%	71,4%	,0%	68,3%
Poc ó algunes vegades	N	0	0	1	0	1
	%	,0%	,0%	7,1%	,0%	2,4%
Freqüentment	N	0	0	3	0	3
	%	,0%	,0%	21,4%	,0%	7,3%
Molt o gairebé sempre	N	0	1	0	8	9
	%	,0%	33,3%	,0%	100,0%	22,0%
Total	N	16	3	14	8	41
	%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Taula 226. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 4 de l'indicador 6. El centre/servei/programa es proposa estratègies de millora.

El valor de la prova χ^2 de Pearson és de $p\text{-valor}=0,000<0.05^*$

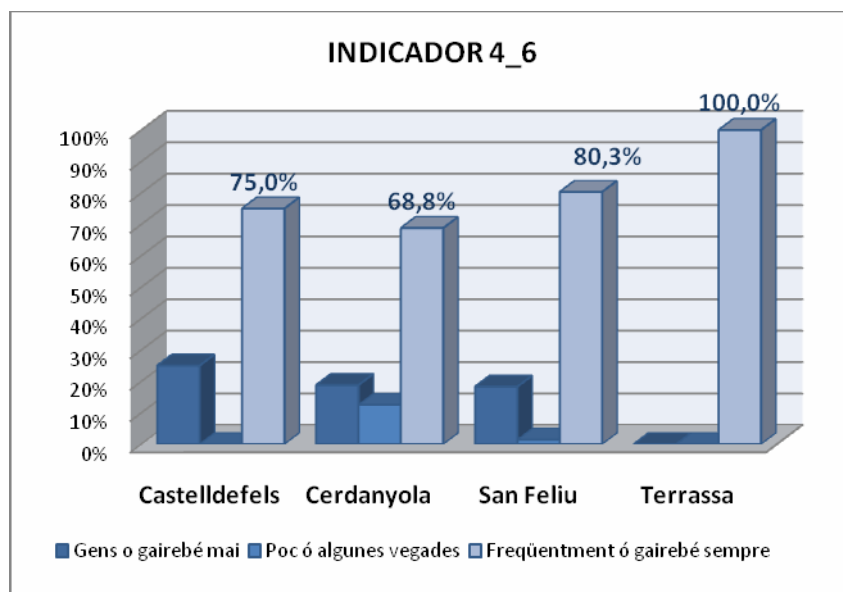
A aquest criteri, es detecta una disparitat de criteris entre les respostes que es van obtenir a les poblacions de Castelldefels i de Terrassa, en que la totalitat de la mostra va opinar gairebé mai en la primera població i a Terrassa, en canvi, es va opinar gairebé sempre. Es constata aquesta inversió de resposta en les dues poblacions; i a Cerdanyola i Sant Feliu, la majoria de la mostra va respondre gairebé mai, amb un 66,7% i un 71,4% respectivament. La resta de la mostra va opinar a Cerdanyola gairebé sempre, i a Sant Feliu entre freqüentment i algunes vegades.

A Terrassa tenen bona experiència en quant a fer públiques accions i mesures com en quant a publicar materials, documents, estudis,... la qual cosa sembla que no passa a les altres poblacions.

A la següent taula i gràfic s'observa com les poblacions participants obtenen l'estàndard establert. Cal destacar que a Terrassa s'aconsegueix i supera amb un 100% mentre que a les altres poblacions el percentatge de l'estàndard és força més baix, sobretot a Cerdanyola.

INDICADOR 6	Castelldefels	Cerdanyola	Sant Feliu	Terrassa
Gens o gairebé mai	25,0%	18,8%	18,3%	,0%
Poc ó algunes vegades	,0%	12,5%	1,4%	,0%
Freqüentment	,0%	6,3%	29,6%	80,3%
Molt o gairebé sempre	75,0%	62,5%	50,7%	100,0%
Estàndard 60%	100,0%	100,1%	100,0%	100,0%

Taula 227. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 6. El centre/servei/programa es proposa estratègies de millora.

Gràfic 54. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 6. El centre/servei/programa es proposa estratègies de millora.

7.5. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol VII

En aquest capítol hem presentat els resultats obtinguts a partir dels qüestionaris que es van distribuir entre els centres i serveis de les quatre poblacions participants en la mostra.

En primer lloc, s'ha descrit la mostra, representada per tres centres de la població de Sant Feliu de Llobregat, 1 centre de la població de Castelldefels, 1 centre de la població de Terrassa i 1 centre de la població de Cerdanyola.

A continuació s'ha analitzat la primera dimensió del qüestionari, en que es ressalten les característiques de la població i del serveis estudiats. Hem deixat palesa la dificultat per aconseguir informació sobre algunes de les dades proposades, per la qual cosa en el proper capítol proposarem algunes modificacions i propostes pràctiques.

En tercer lloc s'ha presentat l'anàlisi de la fiabilitat i validesa del qüestionari, ja que ens interessava comprovar si existia una coherència en aquest instrument, i també si el sistema d'indicadors d'aquest qüestionari funcionava consistentment de forma interna. Hem demostrat la fiabilitat i validesa del qüestionari, calculant el coeficient alpha de cronbach. S'ha aplicat la comprovació en les dimensions 2 "*El nivell de qualitat dels centres i serveis de la població*" i 4 "*El nivell de qualitat de les pràctiques educatives de 0-3 anys en els centres i serveis de la població*". S'ha fet referència a l'anàlisi dels components principals i a la interrelació dels indicadors per les dimensions 2 "*El nivell de qualitat dels centres i serveis de la població*" i 4 "*El nivell de qualitat de les pràctiques educatives de 0-3 anys en els centres i serveis de la població*". Aquest anàlisi –que queda justificat en l'annex 8.3.- ens ha ajudat a comprovar la fiabilitat de l'agrupament intern de les preguntes del qüestionari, per les dimensions 2 i 4.

Tot seguit hem comprovat i analitzat els estàndards que havíem establert en el sistema d'indicadors i hem justificat la distribució de freqüències segons el tipus de professionals (educadors/directius) i per poblacions i, en alguns casos prou significatius, s'ha realitzat aquesta comprovació per centres. S'ha comprovat que la majoria dels estàndards prèviament establerts s'han complert, extraient conclusions prou sorprenents en alguns indicadors, en comprovar les respostes obtingudes, que hem anat comentant per cada un d'aquests indicadors. A voltes hem analitzat algunes conclusions extretes a partir de l'estadística descriptiva dels resultats –que es presenta en l'annex 7.2.-.

En el capítol següent realitzarem la discussió i els comentaris finals, les propostes pràctiques i les possibles línies d'investigació que es poden extraure a partir d'aquesta recerca.

Capítol VIII. DISCUSSIÓ

8.1. Resposta als objectius plantejats

8.1.1. Objectiu 1

8.1.2. Objectiu 2

8.1.3. Objectiu 3

8.1.4. Objectiu 4

8.2. Prospecció. Possibles línies d'investigació

8.3. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol VIII

En els apartats que segueixen, valoraré els resultats de la investigació obtinguts a partir del buidatge presentat en els capítols anteriors, destacant algunes reflexions i propostes que n'he extret.

A partir de la recerca es proposava estudiar i analitzar la qualitat psicoeducativa de les polítiques d'infància d'alguns centres d'algunes poblacions de l'àrea metropolitana de Barcelona. Alhora es proposava provar el sistema d'indicadors creat a partir d'aspectes considerats rellevants per aquest estudi que ajudés a avaluar la qualitat psicoeducativa dels centres o serveis, i el treball en xarxa de les poblacions analitzades.

L'interès era detectar algunes de les necessitats de la primera infància i de les seves famílies en un context determinat. També preteníem analitzar quina implicació i respostes rebien aquests serveis per part dels diferents agents implicats.

Els resultats globals extrets ens mostren com un treball en xarxa pot afavorir la qualitat dels centres i serveis implicats, i per tant la qualitat d'atenció que s'ofereix als usuaris dels serveis. Però ens hem trobat en diferents moments de treball en xarxa en cada una de les poblacions analitzades, amb diferents expectatives i diferents maneres de fer. D'altra banda, hem detectat un cert "desgast" d'alguns professionals en alguns centres analitzats de la població de Sant Feliu de Llobregat, com hem analitzat i explicat en el capítol anterior. Per aquest motiu hem volgut dedicar més espai a analitzar aquest indicador.

La valoració dels resultats que presentem s'estructura a partir dels blocs següents:

- En la primera part del capítol, la valoració i les propostes pràctiques es distribueixen a partir dels quatre objectius que ens hem plantejat des de l'inici en la investigació, analitzant i discutint els resultats i aportant reflexions sobre les aportacions pràctiques d'aquest estudi:
  - En el primer objectiu s'analitza l'eina dissenyada, se'n valora la utilitat, flexibilitat i validesa, i es reflexiona sobre possibles propostes per millorar-la.
  - En el segon objectiu es valoren els punts forts i febles de la Xarxa Municipal d'Atenció a la Infància de la població de Sant Feliu de Llobregat com a servei.
  - En el tercer objectiu es valoren els resultats extrets de l'estudi dels serveis estudiats, i es reflexiona sobre possibles propostes pràctiques.
  - En el quart objectiu es valoren alguns requisits que poden fer millorar el treball en xarxa en les poblacions, i/o els ingredients necessaris per crear una xarxa d'atenció a la infància.
- En la segona part del capítol, assenyalaré possibles línies d'investigació a partir d'aquest treball.

8.1. Resposta als objectius plantejats

Tot seguit reflexionarem sobre els resultats obtinguts seguint el fil conductor que ens han ofert els objectius plantejats a l'inici de l'estudi. Els comentaris que es faran donaran resposta als objectius plantejats inicialment. Abans, però, presento un quadre on queden recollits els objectius i les qüestions que em vaig plantejar en iniciar l'estudi:

Objectiu general	Objectius específics	Qüestions als objectius
<p>Anàlitzar la qualitat psicopedagògica de les polítiques d'infància concretes en la oferta de xarxes i serveis de la primera infància d'algunes poblacions de l'àrea metropolitana de Barcelona</p>	<p>Dissenyar un sistema d'indicadors per avaluar l'atenció psicopedagògica dels centres, els serveis i els programes adreçats a la primera infància</p>	<p>Com establir un sistema d'indicadors flexibles que siguin fàcilment manejables i que puguin ser aplicables en diverses poblacions.</p> <p>Com proposar un instrument vàlid i fiable.</p>
	<p>Anàlitzar els punts forts i els punts febles que ofereix la Xarxa Municipal d'Atenció a la Infància de la població de Sant Feliu de Llobregat com a servei</p>	<p>Anàlisi dels objectius i característiques de la xarxa.</p> <p>Anàlisi dels aspectes organitzatius de la xarxa.</p>
	<p>Estudiar alguns serveis que atenen la petita infància, aprofundint en l'atenció psicopedagògica que ofereixen</p>	<p>Anàlisi del centre, el servei o el programa.</p> <p>Anàlisi de les tipologies de xarxa de la població.</p> <p>Anàlisi de les pràctiques psicopedagògiques en els centres, els serveis o els programes.</p>
	<p>Proposar estratègies d'actuació, per optimitzar el funcionament dels serveis, els centres i els programes de la població i així augmentar la qualitat en l'atenció a la infància, i conscienciar els polítics de la necessitat de promocionar polítiques que contemplin la franja 0-3, per oferir resposta psicopedagògica de qualitat a les necessitats que esdevenen en el nostre entorn</p>	<p>Quines propostes es poden realitzar per ajudar a millorar la coordinació entre els professionals de diversos centres, serveis o programes d'un territori i, per tant, millorar la qualitat dels centres</p> <p>Quins avantatges pot proporcionar un model de treball en xarxa en un municipi</p> <p>Quins suports necessita un model de treball en xarxa perquè sigui efectiu i es pugui implementar en un territori</p> <p>Com es podria avaluar aquest model de treball en xarxa en un territori</p> <p>Quins principis ens poden ajudar a afavorir els eixos per potenciar un treball en xarxa d'atenció a la infància i quines estratègies es poden establir per iniciar un pla d'assessorament tècnic sobre la creació, el funcionament i el seguiment d'un treball en xarxa d'atenció a la infància</p>

Quadre 10. Objectius i qüestions plantejades en la recerca.

8.1.1. Objectiu 1

Dissenyar un sistema d'indicadors per avaluar l'atenció psicosocioeducativa dels centres, els serveis i els programes adreçats a la primera infància.

A continuació, per a facilitar-ne la lectura, fem un recordatori del sistema d'indicadors proposat en aquest estudi:

Dimensió 1. Contextualització de les poblacions de la mostra

<u>1.1. INDICADORS D'ACCÉS A L'EDUCACIÓ I ATENCIÓ A LA INFÀNCIA</u> <u>Indicador 1 :Distribució de la població d'edat compresa entre 0-36 mesos</u>	
CRITERIS:	Nombre total d'infants a la població. Nombre d'infants amb discapacitat. Nombre d'infants immigrants. Nombre d'infants maltractats.
<u>1.1. INDICADORS D'ACCÉS A L'EDUCACIÓ I ATENCIÓ A LA INFÀNCIA</u> <u>Indicador 2 : Taxa d'escolarització i atenció d'Infants de 0-36 mesos de la població.</u>	
CRITERIS:	% d' Infants atesos als Centres/Serveis/Programes de la població. % d'infants amb discapacitat atesos a centres educatius o altres serveis. % d'infants immigrants atesos a centres educatius o altres serveis. % d'infants maltractats atesos a centres educatius o altres serveis.
<u>1.2. INDICADORS DE RECURSOS ECONÒMICS I ORGANITZATIUS DELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES</u> <u>Indicador 3 : Despeses en atenció educativa a la població per cycle educatiu</u>	
CRITERIS:	Despeses en atenció educativa pública per la població de 0-36 mesos en % sobre el PIB. Despesa per infant i curs escolar a la població. Tipus d'ajudes públiques destinades a infants de la població de 0-36 mesos . Despeses i equipaments per garantir l'accés a les TIC en els Centres/Serveis/Programes de la població.
<u>1.3. INDICADORS D'ORGANITZACIÓ DELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES</u> <u>Indicador 4 : Ràtio i distribució de l'espai per cycle educatiu</u>	
CRITERIS:	Nombre en m ² de les aules i dels patis que atenen als infants a la població de 0-36 mesos. Distribució de la ràtio infant/adult per cycle educatiu.
<u>1.3. INDICADORS D'ORGANITZACIÓ DELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES</u> <u>Indicador 5 : Criteri de distribució dels infants</u>	
CRITERIS:	Distribució dels infants per edats homogènies. Distribució dels infants per edats heterogènies. Distribució dels infants per competències. Distribució dels infants amb altres criteris.
<u>1.3. INDICADORS D'ORGANITZACIÓ DELS CENTRES/SERVEIS/PROGRAMES</u> <u>Indicador 6 : Accés i hores de treball dels professionals del Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	Tipus de selecció dels professionals dels Centres/Serveis/Programes que atenen infants de 0-36 mesos i famílies a la població. Nombre en hores de treball dels professionals dels Centres/Serveis/Programes que atenen infants de 0-36 mesos i famílies de la població.

Dimensió 2: El nivell de qualitat dels Centres/Serveis/Programes de la població.

<u>2.1. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ ALS PROFESSIONALS</u>	
<u>Indicador 1 : Atenció emocional dels professionals del Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	S'ofereixen als treballadors activitats de suport i assessoria, que ajuden a cuidar la seva qualitat emocional.
	L'entorn del Centre/Servei/Programa ajuda a cuidar la qualitat emocional dels professionals.
<u>2.1. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ ALS PROFESSIONALS</u>	
<u>Indicador 2 : Valoració laboral psicopedagògica dels professionals del Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	S'incentiva la tasca dels professionals.
	Es valora una adequada formació contínua dels professionals.
	Es realitza una avaluació continuada i el seguiment de la tasca dels professionals.
	Es comuniquen els resultats de l'avaluació continuada als professionals.
	Els directius valoren la qualitat personal dels professionals.
	Es contempla una dedicació equilibrada dels professionals.
	Es realitza una ajustada promoció professional.
	Es valora l'experiència professional i es realitza un adequat aprofitament d'aquesta.
<u>2.1. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ ALS PROFESSIONALS</u>	
<u>Indicador 3 : Organització dels Recursos Humans del Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	Presència d'un nombre de professionals del Centre/Servei/Programa adequat al nombre d' Infants i Famílies.
	Existència de professionals amb una titulació adequada per treballar amb els Infants i les seves Famílies.
	Estabilitat dels responsables i professionals en un mateix Centre/Servei/Programa.
	Existència de supervisor/assessor en el Centre/Servei/Programa.
	Existència de personal voluntari en el Centre/Servei/Programa.
<u>2.2. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ AL TREBALL INTERDISCIPLINAR DELS PROFESSIONALS</u>	
<u>Indicador 4 : Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	S'endeguen iniciatives que afavoreixen el treball interdisciplinari entre els professionals del Centre/Servei/Programa.
	S'avalua interna i externament el treball interdisciplinari.
	Es fan públiques les avaluacions realitzades, internes i externes.
<u>2.3. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ A OBJECTIUS, ORGANITZACIÓ I FINANCAMENT</u>	
<u>Indicador 5 : Acompliment dels objectius que el Centre/Servei/Programa es proposa</u>	
CRITERIS:	El Centre/Servei/Programa promou el treball de prevenció, detecció, planificació, intervenció o avaluació, segons la seva missió.
	El Centre/Servei/Programa afavoreix la implicació dels professionals que hi treballen.
	El Centre/Servei/Programa promou accions que afavoreixen la participació i implicació de les Famílies.
	El Centre/Servei/Programa ofereix formació continuada als professionals que hi treballen.
	El Centre/Servei/Programa ofereix formació continuada adreçada a les Famílies.
<u>2.3. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ A OBJECTIUS, ORGANITZACIÓ I FINANCAMENT</u>	
<u>Indicador 6 : Organització i avaluació de l Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	El Centre/Servei/Programa compta amb una infraestructura que afavoreix la planificació interna, control i suport.
	El Centre/Servei/Programa compta amb recursos personals suficients de qualitat.
	El Centre/Servei/Programa compta amb recursos materials suficients de qualitat.
	El Centre/Servei/Programa avalua les seves accions de forma interna i externa, i les fa públiques.

<u>2.3. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ A OBJECTIUS, ORGANITZACIÓ I FINANCAMENT</u>	
<u>Indicador 7 : Utilització del Finançament de l Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	El Centre/Servei/Programa utilitza el finançament públic de forma equitativa, harmònica, en pro de la inclusivitat i l'excel·lència.
	El Centre/Servei/Programa realitza una avaluació interna i externa de l'ús que es fa del finançament públic.
	El Centre/Servei/Programa fa pública l'avaluació interna i externa.
<u>2.4. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ A LA COMUNITAT</u>	
<u>Indicador 8 : Participació del Centre/Servei/Programa en la Comunitat</u>	
CRITERIS:	El Centre/Servei/Programa s'implica en projectes comunitaris del seu entorn.
	El Centre/Servei/Programa publica les accions comunitàries endegades.
	El Centre/Servei/Programa és reconegut en la seva tasca per part de la comunitat.
	El Centre/Servei/Programa rep finançament públic per endegar les seves accions comunitàries.
	El Centre/Servei/Programa avalua i publica les accions comunitàries interna i externament.
<u>2.5. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ A LA SATISFACCIÓ DELS USUARIS</u>	
<u>Indicador 9 : Satisfacció respecte el Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	Els responsables i professionals del Centre/Servei/Programa avaluen positivament les accions que s'endeguen.
	Les famílies avaluen positivament les accions del Centre/Servei/Programa.
	La Comunitat avalua positivament les accions del Centre/Servei/Programa.
<u>2.6. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ A LA SEVA MILLORA</u>	
<u>Indicador 10 : Millora per part del Centre/Servei/Programa</u>	
CRITERIS:	El Centre/Servei/Programa promou accions encaminades al coneixement de les seves tasques per part dels usuaris de la població.
	El Centre/Servei/Programa reflexiona sobre diverses possibilitats de millora.
	El Centre/Servei/Programa endega i implementa estratègies de millora
	El Centre/Servei/Programa avalua la seva implementació, de forma interna i externa.
	El Centre/Servei/Programa fa públiques les mesures que endega.

Dimensió 3: El treball en Xarxa a la població.

<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA</u>	
<u>Indicador 1 : Acompliment dels objectius que la Xarxa es proposa</u>	
CRITERIS:	La Xarxa coordina els diferents Serveis d'atenció i educació a la Infància, a través de reunions, jornades, butlletins, grups de treball, etc.
	La Xarxa ofereix suport als diversos Serveis mitjançant jornades, elaboració de materials de suport, publicacions, formació continuada, programes, etc.
	La Xarxa afavoreix el treball interdisciplinari entre professionals dels àmbits de la Salut, de l'Educació, de Serveis Socials, d'Educació Especial, d'Oci i Cultura i altres que atenen als infants de 0 a 6 anys i a les seves famílies.
	La Xarxa afavoreix la implicació dels professionals dels Serveis de 0 a 6 anys.
	La Xarxa promou accions que afavoreixen la participació i implicació de les Famílies.
	La Xarxa ofereix formació continuada als professionals dels Serveis implicats.
	La Xarxa ofereix formació continuada adreçada a les Famílies.
	La Xarxa promou el treball de prevenció, detecció, planificació, intervenció i avaluació.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA</u>	
<u>Indicador 2 : Organització de la Xarxa</u>	
CRITERIS:	La Xarxa inclou professionals de diversos àmbits: educació, salut, serveis socials, justícia, oci i cultura.
	La Xarxa inclou la participació de les famílies.
	La Xarxa contempla una infraestructura que afavoreix la planificació, control, i suport dels Serveis/Centres que hi participen.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA</u>	
<u>Indicador 3 : Avaluació del marc d'acció de la Xarxa</u>	
CRITERIS:	La Xarxa reflexiona en relació els seus punts forts i febles.
	La Xarxa avalua periòdicament les seves accions de forma interna i externa.
	La Xarxa fa públiques les avaluacions internes i externes realitzades.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA</u>	
<u>Indicador 4 : Utilització del Financament de la Xarxa</u>	
CRITERIS:	La Xarxa utilitza el finançament públic de forma equitativa, harmònica, en pro de la inclusivitat i l'excel·lència envers la provisió dels diferents serveis i la comunitat.
	La Xarxa realitza una avaluació interna i externa de l'ús que es fa del finançament públic.
	La Xarxa fa pública l'avaluació interna i externa.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA</u>	
<u>Indicador 5 : Valoració del procés i de l'impacte de la Xarxa</u>	
CRITERIS:	La Xarxa valora el procés de la gestió de la seva implementació.
	La Xarxa valora el procés de la posada en marxa de la seva implementació.
	La Xarxa detecta i analitza els elements problemàtics de la seva posada en marxa i els resultats obtinguts.
	La Xarxa valora l'impacte que s'ha aconseguit en la població.
	La Xarxa valora l'impacte aconseguit fora de la població.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA</u>	
<u>Indicador 6 : Satisfacció respecte la Xarxa</u>	
CRITERIS:	Els professionals dels Centres/Serveis/Programes avaluen positivament les accions de la Xarxa.
	Les famílies avaluen positivament les accions de la Xarxa.
	La Comunitat avalua positivament les accions de la Xarxa.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA</u>	
<u>Indicador 7 : Millora per part de la Xarxa</u>	
CRITERIS:	La Xarxa promou accions encaminades al coneixement de les seves tasques per part dels usuaris de la població.
	La Xarxa reflexiona sobre diverses possibilitats de millora.
	La Xarxa endega i implementa estratègies de millora
	La Xarxa avalua la seva implementació, de forma interna i externa.
	La Xarxa fa públiques les mesures que endega.

Dimensió 4: El nivell de qualitat de les Pràctiques educatives de 0-3 anys en els Centres/Serveis/Programes de la població.

<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA</u>	
<u>Indicador 1 : El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l' infant</u>	
CRITERIS:	Utilització de rutines quotidianes, respectant les necessitats i el ritme de cada infant.
	Pràctica en jocs simbòlics, motors, i ús de regles.
	Pràctica de la motricitat fina i grossa.
	Us de diversos llenguatges (verbal, corporal, plàstic, musical, matemàtic)
	Cura en els moments d'arribada i sortida de l' infant.
	Acompanyament de les vivències de la separació.
	Acompanyament i cura per la pròpia autonomia de l' infant.
	Oferiment a l' infant d'un lloc actiu.
	Cura de l'autoestima de l' infant i de la pròpia gestió d'emocions.
	Establiment d'interaccions positives amb altres infants.
	Establiment d'interaccions positives amb adults.
	Sosteniment adequat de les interaccions establertes.
Preocupació per la continuïtat de l' infant en el Centre/Servei/Programa.	
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA</u>	
<u>Indicador 2 : El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais (interns i externs) adequats per garantir el desenvolupament òptim de l' infant</u>	
CRITERIS:	Estructuració de l'ambient material tenint en compte la llibertat i la seguretat de l' infant.
	Estructuració i preparació dels espais interns i externs.
	Utilització de mobiliari adequat a les necessitats de l' infant i de l'adult (famílies i professionals).
	Selecció, organització, disposició i cura del material i objectes presents al Centre/Servei/Programa.
	Aprofitament dels recursos locals i materials de la comunitat en benefici de l' infant.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA</u>	
<u>Indicador 3 : El Centre/Servei/Programa facilita el vincle amb les famílies</u>	
CRITERIS:	Preparació del pre- ingrés de l' infant i de la seva família (pla d' acollida al Centre/Servei/Programa).
	Gestió de les transicions diàries sistema familiar- infant.
	Acompanyament de les vivències de la separació sistema familiar- infant.
	Priorització del secret professional.
	Establiment d'estratègies que facilitin una adequada relació de confiança amb el sistema familiar.
	Preparació i acompanyament de la família i de l' infant per a la fi de l'estada al Centre/Servei/Programa.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA</u>	
<u>Indicador 4 : El Centre/Servei/Programa facilita suport a les famílies en tasques de cria i educació de l' infant</u>	
CRITERIS:	Procuració d'espais i de temps compartits amb les famílies.
	Dinamització de trobades amb les famílies dins del centre/servei/programa a partir de xerrades, conferències, etc.
	Publicació de llibrets, documents, articles.
	Previsió d'entrevistes i tutoritzacions sistemàtiques amb les famílies.
	Elaboració d'informes de seguiment de l' infant, comentant-los amb les famílies.
	Facilitació del contacte amb especialistes de diversos àmbits.
	Integració de les famílies en la Comunitat des del Centre/Servei/Programa.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA</u>	
<u>Indicador 5 : Els Professionals, les Famílies i la Comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat</u>	
CRITERIS:	Els professionals del Centre/Servei/Programa avaluen positivament l'evolució de l' infant.
	Les famílies avaluen positivament la tasca que realitza el Centre/Servei/Programa per afavorir l'educació de l' infant.
	La comunitat avalua positivament les accions del Centre/Servei/Programa per promoure l'educació de l' infant.
<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA</u>	
<u>Indicador 6 : El Centre/Servei/Programa es proposa estratègies de millora</u>	
CRITERIS:	El Centre/Servei/Programa reflexiona envers els elements problemàtics amb que s'ha trobat en l'educació de l' infant.
	El Centre/Servei/Programa endega i implementa estratègies de millora.
	El Centre/Servei/Programa avalua les accions implementades.
	El Centre/Servei/Programa fa públiques les mesures que endega.

En aquest primer objectiu ens vam plantejar les qüestions següents:

Com establir un sistema d'indicadors flexibles que siguin fàcilment manejables i que puguin ser aplicables en diverses poblacions

Com proposar un instrument vàlid i fiable

A continuació reflexionaré sobre aquesta eina i intentaré donar una resposta global sobre les qüestions plantejades, proposant en darrer lloc algunes modificacions a partir de l'anàlisi dels resultats recollits en el capítol anterior.

A partir de l'anàlisi dels qüestionaris s'han anat fent reflexions sobre l'eina elaborada, el sistema d'indicadors, per anar-la modificant i creant-la de nou, reformulant tot allò que a partir dels suggeriments dels tècnics i de les respostes recollides a través dels participants que van respondre el qüestionari, sigui poc adient.

La intenció inicial era crear uns indicadors d'atenció a la infància que fossin aplicables a qualsevol població que treballa en xarxa, encara que ha estat molt difícil arribar a un consens definitiu, entre d'altres motius perquè uns indicadors han de ser modificables, flexibles, i difícilment definitius i permanents al llarg del temps, perquè hi ha moltes realitats diferents, molts contextos d'influència variables, maneres de treballar diverses, polítiques, persones, en definitiva, cultures de centre úniques i impossibles de comparar.

No obstant això, la intenció ha estat arribar a crear un sistema que pugui ser el més general possible, eficaç i útil, i que a partir de cada cultura de centre/servei/programa s'adapti a les seves necessitats, i sobretot que sigui útil per fer l'avaluació interna i externa, i portar a reflexionar sobre les pràctiques educatives als centres i serveis i sobre tot allò que sigui potencialment modificable.

En el capítol anterior, en calcular el coeficient alfa de Cronbach, s'ha pogut comprovar la consistència interna del qüestionari.

A partir dels resultats obtinguts, podem afirmar que **les dimensions 2 “El nivell de qualitat dels centres i serveis de la població” i 4 “El nivell de qualitat de les pràctiques educatives de 0-3 anys en els centres i serveis de la població” ofereixen una fiabilitat i validesa interna consistent.**

Ara bé, l'indicador menys fiable de la dimensió 2 ha estat el 3: “*Organització dels recursos humans del centre/servei/programa*”, segons la prova de Cronbach. I de la dimensió 4, hem pogut comprovar que l'indicador menys fiable ha estat el 6: “*el centre, el servei o el programa es proposa estratègies de millora*”, essent en ambdós casos menys fiables els dos indicadors a causa de les respostes obtingudes del subconjunt d'educadors.

Quant la dimensió 3 “El nivell de qualitat del treball de la xarxa a la població”, per manca de participants de la mostra que responguessin al qüestionari, no se n'ha pogut comprovar la fiabilitat i validesa. Pel que fa a la primera dimensió, atès que només ha estat resposta per alguns directius d'alguns centres, no es fa l'estudi. Ens referim al qüestionari, ja que conté els criteris –en forma de pregunta– de les 4 dimensions.

Una altra qüestió que ens plantejàvem era comprovar la fiabilitat de l'agrupament dels criteris dels indicadors proposats inicialment per dimensions. En el capítol anterior hem analitzat els agrupaments que a partir de les respostes, es van establir, però vàrem voler comprovar si realment aquests agrupaments per components principals extrets es relacionaven amb les àrees rellevants i els indicadors que havíem dissenyat prèviament.

Hem pogut comprovar en l'anàlisi efectuat en el capítol anterior que efectivament existeix una clara interrelació entre els indicadors prèviament dissenyats en el sistema d'indicadors i els components principals que s'obtenen a partir de les respostes del qüestionari, tant per a la dimensió 2 com per a la 4. Per tant, **podem afirmar que, tant per a la segona com per a la quarta dimensió, queda palesa la fiabilitat en l'agrupament dels components principals.**

D'altra banda, **vam establir uns estàndards** en les dimensions 2, 3, i 4, per partir d'uns nivells de qualitat, que a l'hora de recollir els resultats, ens van indicar els mínims de qualitat existents als centres i serveis analitzats; globalment, s'ha demostrat que la qualitat que ofereixen és prou bona.

A continuació realitzaré una reflexió per cada una de les dimensions, i aportaré algunes propostes pràctiques. Hem decidit modificar o eliminar alguns indicadors del sistema d'indicadors provat, degut a la manca de dades inexistents, bé perquè la redacció no era la més adient, bé perquè alguns serveis han valorat la poca utilitat. Tot seguit justificarem els canvis.

En la primera dimensió, relativa a la “Contextualització de les poblacions de la mostra”, hi ha criteris que ens semblen que podrien modificar-se, perquè malgrat que considerem que efectivament són significatius, en el moment de buscar les respostes ha estat molt difícil trobar les dades que se suggerien. En els anuaris estadístics, als ajuntaments, en la mateixa web del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, hi ha dades que no apareixen, quan volem aprofundir respecte de dades que fan referència a la primera infància. Caldria doncs que els estaments públics poguessin arribar a un consens amb la població i amb la legislació amb la finalitat d'adaptar-se a la realitat contextual. De fet les dades relatives a la primera infància semblen ser invisibles en termes estadístics, degut a que com ja hem explicat en els capítols precedents, és una etapa que ha patit molts canvis curriculars. Potser per aquest motiu és difícil aconseguir dades estadístiques.

No dubtem que les polítiques volen establir regulacions sobre els centres i serveis i sobre la població en general, però potser caldria que, abans d'establir certes determinacions, s'intentés a través d'aquestes polítiques fer-se ressò de les necessitats reals que sorgeixen en la població. Caldria que els polítics s'avancesin prèviament amb investigacions sobre les necessitats de la població. Caldria també que els estaments públics es preocupessin per aquest segment de la població –ja que sembla un segment de la població que no interessa tant com altres franges d'edat– i publicuessin totes aquelles dades que s'adeqüin a les possibles necessitats de la població, també de la població compresa en l'edat de 0 a 3 anys, en què existeix un buit quant a dades d'aquesta franja d'edat i les seves famílies. Per tant, com a proposta pràctica fem palesa la necessitat d'adequar les fonts estadístiques municipals a les legislacions vigents en cada comunitat autònoma.

Tot seguit indico els criteris que proposo siguin susceptibles de canvi de la primera dimensió, i en justifico els motius:

1) Àrea rellevant: Indicadors d'accés a l'educació i atenció a la infància

- **Indicador 1:** Distribució de la població d'edat compresa entre 0-36 mesos.

Criteris:

- Nombre d'infants maltractats.

- **Indicador 2:** Taxa d'escolarització i d'atenció d'infants de 0-36 mesos de la població.

Criteris:

- Percentatge d'infants maltractats atesos en centres educatius o altres serveis

D'aquests dos criteris dels indicadors 1 i 2 no acostumen a haver-hi dades enregistrades enlloc, potser degut a que el maltractament infantil no és visible –la mateixa situació passava fa uns pocs anys amb la violència de gènere–. Potser no hi ha dades perquè no es reconeix que existeixi, encara que seria prou interessant poder treballar amb aquestes. Només alguns EAIA (equips d'atenció a la infància i l'adolescència) i Serveis Socials Bàsics tenen alguna dada interna que no s'acostuma a publicar. Ara bé, a partir del nou sistema d'avaluació dels EAIA, explicat en el capítol referit a la metodologia, es volia implementar alguns indicadors que valorin aquestes dades. D'altra banda, crec que és necessari modificar el contingut dels indicadors perquè ens permeti recollir les dades demanades d'una manera més clara i efectiva.

Per tant, en aquest cas, no eliminaria els indicadors, però sí, en canvi, modificaria la redacció, que quedaria de la manera següent:

- **Indicador 1: Nombre d'infants de 0-3 anys susceptibles de patir risc social i/o maltractaments.**
- **Indicador 2: % d'infants de 0-3 anys susceptibles de patir risc social i/o maltractaments atesos en centres i serveis del municipi.**

2) Àrea rellevant: Indicadors de recursos econòmics i organitzatius dels Centres/Serveis/Programes

- Indicador 3: Despeses en atenció educativa a la població per cicle educatiu.

Criteris:

- Despeses i equipaments per garantir l'accés a les TIC als centres/serveis/programes.

Caldria modificar o eliminar aquest quart criteri de l'indicador 3, a causa de les baixes respostes obtingudes i de les indicacions d'alguns serveis, que insistien en el fet que no acostuma a haver-hi pressupost destinat a aquesta despesa. Ara bé, considerem que és un indicador important per millorar l'accés a l'educació i pal·liar les desigualtats en la societat, per la qual cosa insistim a no eliminar-lo, però sí modificar-ne la redacció:

- **Recursos i equipaments disponibles en el centre/servei/programa per garantir l'accés a les TIC.**

3) Àrea rellevant: indicadors d'organització dels centres/serveis/programes

- Indicador 5: Criteri de distribució dels infants

Criteris:

- Distribució dels infants per competències (criteri 3).
- Distribució dels infants amb altres criteris (criteri 4).

En aquests criteris, cap participant de la mostra ha respost a aquest tipus de distribució dels infants. D'altra banda, considero que és un criteri que és poc rellevant quant a la informació aportada, mentre que en el següent criteri (criteri 4) hi ha la possibilitat de respondre segons les fórmules que s'apliquin en cada centre quant a la distribució dels infants.

Per tant, proposo eliminar el criteri 3 de l'indicador 5, i modificar la redacció del criteri 4 (que passarà a ser el 3), de la següent manera:

- **Distribució dels infants amb altres criteris (per competències, en petits grups, per projectes, etc.)**

Sobre la segona dimensió, relativa al “nivell de qualitat dels centres, els serveis o els programes”, a partir de les dades analitzades al capítol anterior després de les respostes i els suggeriments dels participants de la mostra, s'observa que els criteris han estat força entenedors i si ens fixem en el percentatge de resposta que a continuació exposo, comprovem que la majoria dels professionals que han participat en l'estudi, han respost:

Indicadors dimensió 2:	Nombre de respostes	% de resposta
Indicador 1	51	96,23%
Indicador 2	47	88,68%
Indicador 3	47	88,68%
Indicador 4	50	94,34%
Indicador 5	51	96,23%
Indicador 6	51	96,23%
Indicador 7	46	86,79%
Indicador 8	48	90,57%
Indicador 9	50	94,34%
Indicador 10	48	90,57%

Taula 228. Percentatge de resposta obtinguda en els indicadors de la segona dimensió

De la segona dimensió, el nombre mitjà de respostes va ser de 47, amb un percentatge del 88,68 %. El percentatge de resposta en aquesta dimensió, com hem comentat en el capítol anterior, va ser força alt. Ara bé, hi ha criteris que han estat menys respostos o menys entesos i podrien ser susceptibles de canvi, o en tot cas cal reflexionar-hi sobre ells, tenint en compte que ens basem en les respostes dels participants en aquesta investigació. L'indicador amb un nombre de respostes més baix és el 7, perquè és una informació que no es facilita. A continuació comentem els criteris que el configuren:

2.3. INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DEL CENTRE/SERVEI/PROGRAMA EN RELACIÓ A OBJECTIUS, ORGANITZACIÓ I FINANÇAMENT
Indicador 7: Utilització del Finançament de l Centre/Servei/Programa

El Centre/Servei/Programa utilitza el finançament públic de forma equitativa, harmònica, en pro de la inclusivitat i l'excel·lència.

El Centre/Servei/Programa realitza una avaluació interna i externa de l'ús que es fa del finançament públic.

El Centre/Servei/Programa fa pública l'avaluació interna i externa.

El primer i segon criteri han estat poc respostos pels participants, però a més es van obtenir poques respostes positives. Del tercer criteri, el percentatge de resposta obtingut ha estat més baix respecte als altres, un 88,68 %. Es un criteri que, juntament amb els criteris que han fet referència a l'avaluació i a la seva publicitat, ha estat el menys respost, i a més de forma força negativa –com veurem en la discussió respecte el tercer objectiu–.

De fet, ja en les respostes obtingudes comentades en el capítol anterior, hem percebut aquesta manca de resposta positiva quant a tots els criteris d'avaluació i publicitat, la qual cosa ens fa plantejar els motius pels quals s'obtenen puntuacions baixes en aquests criteris, però no pensem que s'hagin de suprimir perquè és imprescindible tenir-los en compte en centres o serveis d'atenció a persones, per analitzar les percepcions dels professionals en aquests aspectes d'avaluació. En tot cas, potser el que sí que cal és una reflexió profunda sobre el per què els professionals tendeixen a no respondre a aquest tipus de qüestió que precisament “ajuda” a reflexionar sobre la pròpia tasca i sobre les accions que comporta.

Podria ser que els professionals se sentin avaluats, i per tant qüestionats sobre les seves accions. Aquest qüestionament podria comportar reticència i certa por a no complir o arribar a complir les expectatives que altres -familiars, direcció, societat- dipositen en el professional. Però aquest podria ser tema per a una possible línia d'investigació.

Així mateix, pensem que darrerament les empreses, cada cop més, tendeixen a treballar per objectius, també els centres i serveis que es dediquen a l'atenció a persones. Com he comentat en el tercer capítol, darrerament han sorgit eines per avaluar en el context de serveis socials i d'educació. Precisament aquestes eines ofereixen claus sobre com implementar el treball per objectius, que esdevenen instruments eficaços molts cops segons els objectius que pretenen. Però possiblement, entre els professionals, no hi ha una percepció positiva sobre aquesta eficàcia dels instruments avaluadors, i creen desconfiança. Potser caldria dedicar més temps –per part dels directius– per explicar els objectius que pretenen aquestes eines, de forma que els professionals se sentin parts integrants en la seva aplicació, i que ho visquin com un projecte conjunt d'equip i que se sentin implicats directament. Potser també caldria buscar estratègies per crear una cultura avaluadora en tots els serveis i que els professionals fossin capaços de veure no tan sols la seva utilitat sinó també la seva necessitat.

Un altre motiu que podria donar-se és que darrerament en la nostra societat s'ha parlat molt d'avaluació, en un sentit de propòsit final de consecució per aconseguir quelcom, i no com a procés d'aprenentatge actiu i continu que parteix d'un marc teòric comú i que permet anar modificant i implementant noves estratègies per millorar l'acció, en què tots els participants s'impliquen i reflexionen, i que pot tenir com a propòsit final la millora de la qualitat de tots i totes les persones que hi participen.

Un altre problema és que no es contemplin dins l'horari laboral espais de qualitat per avaluar, discutir i arribar a acords conjunts. Habitualment apostem pel voluntarisme dels professionals.

Un darrer motiu podria ser la manca de pràctica sobre aspectes d'avaluació i publicitat en els centres i serveis.

De la tercera dimensió, relativa al “treball en xarxa” a les poblacions estudiades, hem valorat que hi ha molts pocs participants de la mostra que hagin respost. Ens ha sobtat aquesta poca participació perquè, en realitat, en una de les poblacions, Sant Feliu de Llobregat, hi ha una llarga experiència en el treball en xarxa, però molts dels professionals enquestats no han respost. Ara bé, fa un temps que la Xarxa d’Atenció a la Infància va desaparèixer recentment; per tant, és probable que els professionals ja s’hi estiguessin deixant d’implicar progressivament.

D’altra banda, la manca de participació en aquesta dimensió per part dels professionals de les altres poblacions pot ser deguda a la manca de coneixement per part dels professionals del funcionament en xarxa a la població, o bé perquè és un treball en xarxa incipient en la població, com passa a Terrassa i Castelldefels, o bé perquè no s’ha ofert prou participació als professionals, com passa a Cerdanyola.

A continuació presento els percentatges de resposta de cada indicador d’aquesta tercera dimensió, tenint en compte que la mitjana de nombre de respostes és de 13, amb un percentatge mitjà de 24,53 % :

Indicadors dimensió 3:	Nombre de respostes	% de resposta
Indicador 1	25	47,17%
Indicador 2	26	49,06%
Indicador 3	16	30,19%
Indicador 4	14	26,42%
Indicador 5	18	33,96%
Indicador 6	23	43,40%
Indicador 7	16	30,19%

Taula 229. Percentatge de resposta obtinguda en els indicadors de la tercera dimensió

Com s’observa en aquesta taula, l’indicador que ha rebut menys respostes és el 4, tenint en compte que el tercer criteri té un percentatge de resposta de només un 26,42 %:

<u>INDICADORS DEL NIVELL DE QUALITAT DE LA XARXA</u>	
<u>Indicador 4 : Utilització del Finançament de la Xarxa</u>	
CRITERIS:	La Xarxa utilitza el finançament públic de forma equitativa. harmònica, en pro de la inclusivitat i l’excel·lència envers la provisió dels diferents serveis i la comunitat.
	La Xarxa realitza una avaluació interna i externa de l’ús que es fa del finançament públic.
	La Xarxa fa pública l’avaluació interna i externa.

Els criteris que contenen aquest indicador de la tercera dimensió són els mateixos en els quals, en la segona dimensió, els professionals de la mostra havien donat menys respostes. Potser és degut a que la majoria de xarxes no reben finançament públic, en general es creen a força de la voluntat dels professionals o perquè aquests treballen amb poblacions tant complexes que resulta imprescindible. Encara que considerem que són criteris necessaris, tant en la segona com en la tercera dimensió el nombre de professionals que han respost és menor, i potser no tenen dades per poder-hi respondre i tampoc no han entès bé les proposicions, i més tractant-se de diferents tipologies de xarxa i de diferents temps de maduració d’aquestes xarxes. Ara bé, considerem que són criteris rellevants i que no han de desaparèixer.

A més a més, i com s’ha intuït a partir de l’anàlisi de les dades, pot ser que hi hagi poblacions en què no hi ha pràctica de xarxa o bé sigui una xarxa incipient i, per tant,

molts dels criteris no serveixen en aquests casos. A causa d'aquest fet caldria aplicar només alguns dels indicadors proposats del sistema d'indicadors o bé aplicar-los tots, ja que es tracta d'un sistema flexible i modificable, tenint en compte les necessitats de la xarxa en cada població.

En la dimensió quarta, relativa al “nivell de qualitat de les pràctiques educatives de 0-3 anys en els centres/serveis/programes”, i s’ha obtingut un percentatge alt de resposta, com ha passat en la segona dimensió. Per això s’ha pogut aplicar el coeficient alfa de Cronbach, i s’ha aconseguit una fiabilitat i consistència interna excel·lent.

A continuació presentem els percentatges de resposta de cada indicador d'aquesta quarta dimensió, en què observem que la gran majoria dels professionals participants van respondre a aquests criteris:

Indicador	Nombre de respostes	% de resposta
Indicador 1	51	96,23%
Indicador 2	50	94,34%
Indicador 3	51	96,23%
Indicador 4	44	83,02%
Indicador 5	51	96,23%
Indicador 6	49	92,45%

Taula 230. Percentatge de resposta obtinguda en els indicadors de la quarta dimensió

El percentatge mitjà de resposta de la quarta dimensió va ser del 81,13 %, i la mitjana de nombre de respostes per a aquesta dimensió va ser de 43. Els criteris que van ser respostos per menys professionals van ser alguns referents a l'avaluació i altres que tenen més a veure amb la relació i interacció amb altres criteris. Tot seguit especifico aquests criteris:

De l' indicador 4, els criteris 5è - Elaboració d'informes de seguiment de l' infant, comentant-los amb les famílies-, 6è- Facilitació del contacte amb especialistes de diversos àmbits-, i 7è - Integració de les famílies en la comunitat des del Centre/Servei/Programa-.

El cinquè criteri és el que va rebre menys respostes de les persones enquestades (48), la qual cosa és significativa ja que es tracta d'un criteri rellevant.

El tercer criteri de l'indicador 6 - El Centre/Servei/Programa avalua les accions implementades- torna a referir-se a l'avaluació del centre.

En general, sobten molt les respostes de la quarta dimensió. Podríem pensar que els professionals responen segons el que s'espera que diguin o el que creuen que és correcte dir. Podríem pensar també que els professionals pensen que ja ho fan suficientment bé.

En aquest cas, si pensem que les respostes no són realistes, per millorar la qualitat de les respostes i perquè siguin més fiables, seria possible trobar un mètode que obligués a decidir als professionals del tipus forced choice question (pregunta tancada), a través d'una escala d'opcions, en què haurien d'escollir els criteris, per ordre d'importància, que considerin més rellevants, com ara la metodologia que va establir Luis León Thurstone en la seva teoria, el 1927, amb la llei dels judicis comparatius. Thurstone va fer servir el mètode de les comparacions binàries amb el qual s'obtenen les preferències dels subjectes de forma indirecta (ARCE, 1994, p. 21). En lloc de demanar al subjecte que faci una assignació directa de la preferència de cada objecte, se li presenten els

objectes i el subjecte simplement ha de jutjar quin objecte prefereix. El mètode dels judicis comparatius serveix per obtenir valors diferents per a aquests objectes, a partir de les preferències dels participants.

Aquest autor considerava l'opinió de les persones com l'expressió verbal de l'actitud. Sostenia que per als investigadors és difícil accedir a l'observació de l'actitud, i per això les opinions verbals expressades pels investigats ens poden servir d'indicadors de l'actitud.

Una manera que proposo per portar a terme aquesta metodologia és donar els criteris de cada indicador, i que els professionals escollissin per ordre de preferència aquests criteris. Així podríem observar què és el que més i el que menys valoren, les seves opinions i, per tant, descobrir com s'implicarien, és a dir, la seva actitud.

Ara bé, també podem pensar que es tracta de respostes reals perquè en definitiva es tracta d'equips consolidats i que funcionen bé i que, per tant, hi ha una qualitat excel·lent, donades les respostes obtingudes. En aquest cas, i tenint en compte que les respostes superen amb escreix els percentatges inicialment proposats, **podem afirmar que realment existeix un alt grau de qualitat en els centres i serveis estudiats en quant les pràctiques educatives de 0-3 anys que es porten a terme.**

Resumint, **les reflexions i aportacions pràctiques** que es desprenen del primer objectiu plantejat són les que s'apunten a continuació:

- Una possible proposta seria invertir l'ordre de les dimensions en el qüestionari, d'aquesta manera la dimensió 4 passaria a ser la primera; la dimensió 2, la segona; la dimensió 3, la tercera, i la dimensió 1 es deixaria perquè l'omplís l'investigador amb l'ajut de la direcció del centre o servei i dels estaments municipals. No obstant això, com que la numeració dels indicadors està segmentada per dimensions, preferim seguir amb aquesta numeració, ja que dóna plena llibertat per aplicar indistintament el qüestionari de manera independent entre dimensions.
- Hem proposat algunes modificacions en alguns indicadors de les quatre dimensions. Per tant, una possible línia d'investigació seria seguir provant el sistema d'indicadors, modificant els criteris i indicadors, aprofitant les propostes metodològiques que he assenyalat.
- Una possible actuació per portar a terme que es desprèn dels resultats obtinguts és la necessitat de conscienciar els professionals sobre les avaluacions. Potser aquesta podria ser una línia d'investigació probable, en què s'estudiés la percepció dels professionals sobre les avaluacions i es proposés el tipus de pla que podria dur-se a terme per enfocar una avaluació conjunta en què tots els agents s'impliquessin.
- A causa del fet que en els anuaris no sempre hi ha dades sobre la franja d'edat 0-3 anys i que altres dades que hi ha no estan ben recollides, considerem que cal fer una altra aportació pràctica. Així, tenint en compte les dificultats que hem tingut per trobar dades en la primera dimensió, pensem que seria oportú que els ajuntaments, la Generalitat, i altres estaments dedicats a fer estudis sobre les poblacions, es preocupin per aconseguir dades d'aquest segment de la població i les publiquin, adequant-se a la legislació vigent en cada país: **existeix l'obligació d'adequar les fonts estadístiques municipals i governamentals als sistemes educatius vigents en cada comunitat autònoma, també per aquesta franja d'edat.**

8.1.2. Objectiu 2

Anализar els punts forts i punts febles que ofereix la Xarxa Municipal d'atenció a la Infància de la població de Sant Feliu de Llobregat com a Servei.

Amb aquest objectiu preteníem partir de l'experiència de treball en Xarxa d'aquesta població, per poder comprendre les necessitats de les altres poblacions de la mostra.

A partir d'aquest primer anàlisi en la població de Sant Feliu de Llobregat, preteníem estudiar la situació actual del treball en xarxa de les altres poblacions, i aquesta anàlisi ens oferí eines per proposar estratègies d'implementació.

També aquest objectiu ens ajudà a valorar l'estat actual de la Xarxa d'aquesta població i proposar línies de millora.

En darrer lloc, ens ajudà a elaborar els indicadors del sistema proposat.

A continuació faré un seguit de consideracions respecte de la tipologia de xarxa analitzada en profunditat, dels seus objectius i característiques, i dels aspectes organitzatius. D'aquesta manera, destacaré els punts forts i febles en la seva configuració, que es desprenen de les qüestions plantejats inicialment.

Objectius i característiques de la Xarxa d'atenció a la infància de Sant Feliu de Llobregat.

A partir de les respostes i els suggeriments dels tècnics propulsors d'aquesta xarxa d'infància, valorem aquesta iniciativa com a positiva en els seus plantejaments. La xarxa s'adreça als infants i a les famílies amb l'objectiu d'oferir suport i acompanyament en el procés de desenvolupament i aprenentatge dels infants, partint d'un treball interdisciplinari de professionals que treballen en serveis de diversos àmbits de la població, que té com a eix de treball la coordinació i implicació. Aspectes com la prevenció –tant en relació amb l'infant i la seva família, com en relació amb el suport dels professionals, ó la qualitat del servei perquè proporcioni una atenció òptima als usuaris–, la detecció –quant a les necessitats familiars, la detecció precoç de problemàtiques de l'infant, i en relació amb el focus de maltractament infantil–, planificació del treball, la intervenció –indirecta–, i avaluació –dels objectius proposats, dels documents elaborats, i de les estratègies implementades– publicant-les a la pàgina web de l'Ajuntament– són eixos transversals, que teixeixen la xarxa en la seva actuació com a servei impulsor que abasta els altres serveis de la població.

En la Xarxa es va impulsar el treball en petits grups, en què s'implicaven professionals de diversos àmbits –que són considerats l'ingredient fonamental de la Xarxa, i que aporten solidesa en la configuració de la Xarxa–, i algunes famílies –la majoria de les quals es beneficien de forma indirecta de les aportacions que va realitzant la Xarxa, i que hi expressen les seves necessitats, inquietuds, els seus punts de vista–, i es creava una unitat d'acció necessària, i la possibilitat que coincidissin en espais comuns de treball tant els professionals com les famílies. D'aquesta manera, es creaven vincles necessaris per a la millora de la qualitat del treball que s'adreça als infants. En definitiva, les famílies, de manera directa –a través de la seva participació en la Xarxa– o indirecta –a través de la recepció de documents de treball, xerrades, escrits, com a

usuaris als quals els arriben els beneficis a través dels equipament on són atesos-, milloren les seves pràctiques educatives i enriqueixen la seva tasca de criança i educació.

Per tant, aquest model de xarxa implica oferir qualitat en els centres i serveis de la població que s'adrecen als infants i les famílies, i com més qualitat s'ofereix en els contextos de desenvolupament dels infants, més qualitat de vida s'oferirà al conjunt de la població.

Ara bé, sabem que tant el fet de comptar amb professionals que hi dediquin hores dins de l'horari laboral en l'àmbit del treball comunitari com la implicació dels polítics i el finançament públic són aspectes que cal tenir presents en la creació de qualsevol xarxa.

Aspectes organitzatius de la Xarxa d'atenció a la infància de Sant Feliu de Llobregat.

És important fer ressaltar que, perquè un model de xarxa de qualsevol població pugui dirigir la seva tasca, cal la implicació de l'Administració quant al finançament d'aquest programa i quant a la disposició de personal tècnic que pugui impulsar-la. Tant el finançament com el fet de poder comptar amb recursos materials, com ara professionals, són aspectes necessaris per implementar aquest projecte.

En l'organigrama de la Xarxa d'Atenció a la Infància en aquest municipi, tres professionals que formen el secretariat tècnic porten a terme la coordinació, i alhora són els impulsors dels tres grups de treball, amb el suport de l'Ajuntament que aporta el finançament i la infraestructura. Però el que l'Ajuntament no aporta és el finançament dels professionals, que porten a terme la seva feina de manera voluntària.

Queda palesa aquesta necessitat de comptar amb el suport dels estaments públics, i és precisament per aquest motiu que una xarxa de qualsevol població no pot córrer el risc d'autofinançar-se, ja que el volum de treball i també la manca d'implicació dels professionals la portaria al fracàs. Per aquest motiu la Xarxa d'Atenció a la Infància de la població de Sant Feliu de Llobregat, en no rebre finançament de l'Ajuntament com a programa municipal, progressivament durant aquest darrer any ha anat desapareixent. No obstant això, volem insistir en el fet que, tot i que va faltar aquest volum de finançament, aquest model va ser molt valuós i adequat, va durar deu anys en la població, i va aportar molts beneficis tant als serveis i centres de la població, com als professionals que hi van intervenir i a les famílies, i sobretot als infants i joves de la població.

La coordinació, malgrat les dificultats per implicar la majoria de professionals, ha estat conduïda per l'equip tècnic. En aquesta qüestió, un possible aspecte que es podria millorar és la manera de fer arribar la informació sobre activitats i accions de la xarxa al conjunt de la població, a banda de les que cada professional implicat feia arribar al propi centre o serveis de treball. Amb aquest objectiu es va crear la pàgina web. Però potser també hauria calgut cert impuls per part de l'Ajuntament de la població.

A partir d'aquestes reflexions, he extret les següents **valoracions i aportacions pràctiques** que es desprenen del segon objectiu plantejat:

- Del treball en xarxa en aquesta població es desprenen els beneficis que rep l'infant, ja que es proposen accions per millorar la qualitat d'acció i l'atenció dels professionals i de les mateixes famílies.
- Els professionals són beneficiaris directes dins la proposta d'un model en xarxa: interactuen amb altres professionals d'altres serveis i àmbits, intercanvien maneres de fer, parlen de les seves necessitats i angoixes, reflexionen conjuntament, avaluen les accions endegades..., és a dir, els comporta un enriquiment professional i personal excepcionals, perquè sumen esforços i, per tant, ofereixen més qualitat. També cal que els professionals no duguin a terme aquesta tasca en qualitat de voluntariat. Ara bé, cal que els professionals s'impliquin i es comprometin.
- La Xarxa com a servei i model d'acció conjunta aporta l'eix d'acció, ajudant a millorar la coordinació, la reflexió i la formació entre els centres i serveis de la població, els quals, per tant, ofereixen més qualitat. Ofereix, alhora, informació a les famílies, acompanyament i línies comunes d'actuació. Per tant, les famílies es doten d'estratègies que ajudaran a millorar la qualitat en l'atenció als infants. Ara bé, cal comptar amb una infraestructura material i personal. Cal que els impulsors de la xarxa s'impliquin i es comprometin, dinamitzin i coordinin, liderin els grups de treball. Es fa necessari un suport fort de treball per als tècnics, perquè si algun component deixa d'oferir els seus serveis, l'equip no se'n ressenti.
- També cal fer intervencions conjuntes i coordinades entre els diversos sectors de la població, per exemple en qüestions d'alimentació i medicació. (En el cas de Terrassa es va aconseguir canviar l'horari establert en algunes escoles bressol pel que va suggerir el CAP, amb la finalitat que les escoles evitessin donar els antibiòtics. També es va aconseguir que els infants no esmorzessin a mig matí quan ja ho feien a les 8.30h i dinaven a les 12h).
- La reflexió ha de ser constant, i també l'avaluació de les accions, interna i externa, i cal comptar amb temps i espais per aconseguir-la. La publicitat dels materials creats i la publicació de les propostes realitzades i les avaluacions a través de la web són uns recursos molt útils. Ara bé, cal estar disposat a treballar-hi i entendre que l'avaluació és un procés que ens permet introduir millores en el propi treball.
- La creació de materials escrits facilita la tasca de les famílies. Ara bé, cal que els materials es vagin renovant. També es fa necessària una major difusió entre la població sobre el treball que fa la Xarxa i sobre el material que produeix. Cal que es rebi el suport i el finançament suficients de l'Ajuntament.
- Els professionals necessiten també cura personal, per això és tant important la formació continuada, no només sobre aspectes teòrics sinó també sobre la pròpia cura personal.

No podem obviar els beneficis que comporta un treball interdisciplinari dins un marc de treball en xarxa com a model: **beneficis per als mateixos professionals** –suport mutu entre tècnics, tenir un espai de reflexió, formació conjunta, tenir informació dels diversos centres de la població, comprendre les famílies i el procés d'atenció a la infància en cada moment social-; **beneficis per millorar la qualitat dels centres i serveis** que atenen a les persones –ajuda mútua entre els diversos equipaments,

transmissió i traspàs àgil de les informacions, valoració de les millores que va portant a terme l'equipament a través de la incorporació de propostes endegades a la xarxa; **beneficis per a les famílies** usuàries dels centres i serveis -millores en l'atenció als fills, pautes de criança efectives, recolzament, sentir-s'hi part integrant, intervenir en les variables de l'entorn que condicionen la criança i l'educació dels fills- , sentint-se escoltats en les seves necessitats i problemes, i, en definitiva, i el més important, **beneficis –indirectes- per als infants de la població**. Per això, impulsar un treball en xarxa municipal i/o comarcal hauria de contemplar-se com un objectiu en els pressupostos de les polítiques públiques.

8.1.3. Objectiu 3

Estudiar alguns serveis que atenen la petita infància, aprofundint en l'atenció psicosocioeducativa que ofereixen

Les qüestions plantejades per a aquest objectiu es dividien en tres grans blocs: anàlisi del centre/servei/programa, anàlisi de les tipologies de xarxes de la població i anàlisi de les pràctiques psicoeducatives en el centre/servei/programa. A continuació realitzaré diversos comentaris en funció de les respostes obtingudes:

Anàlisi del Centre, el Servei o el programa

Preocupació per l'atenció emocional dels professionals

En les respostes obtingudes hem comprovat que majoritàriament el personal educador mostra una opinió més favorable respecte de l'atenció emocional que rep del centre de treball, que no pas el personal directiu. **Destaca la necessitat per part dels directius de rebre més atenció i no sols de proporcionar-la.** Penso en la necessitat de proporcionar aquesta atenció, precisament perquè no arribi a esdevenir-se un desgast professional, o el que es coneix com a *burnout syndrome*, o síndrome de l'esgotament professional. Entre el personal educador pot esdevenir-se i, per aquest motiu, habitualment ja s'endeguen programes que hi estan adreçats, però potser no es pensa tan sovint en el personal directiu i en la càrrega pel que fa a la gestió que comporta la seva feina. Per una banda, el personal directiu està en el lloc d'articulació entre l'administració, les famílies i l'equip. A més acostumen a tenir múltiples funcions: direcció, pedagògica, tasques administratives i de consergeria, i no donen l'abast. El que és urgent no els hi deixa temps per el que és important, i això els angoixa.

Per això, proposem tenir cura d'aquesta faceta dels professionals. Marchesi (2007: 141) expressa aquesta idea de la manera següent:

Si el trabajo de los profesores está lleno de emociones y si las emociones ocupan un papel determinado en la satisfacción profesional de los docentes, es necesario preocuparse por su bienestar emocional. No es, por tanto, una responsabilidad accidental o pasajera, ni una ocurrencia de los psicólogos o de personas que son sensibles a la dimensión afectiva de la existencia. Es una necesidad que procede del sentido mismo de la actividad docente y de la constatación de que la fuerza de la educación reside en gran medida en el encuentro, en la comunicación, en la complicidad, en los proyectos compartidos, en la sensibilidad, en los logros alcanzados y en la preocupación por los otros. Es difícil vivir estos vínculos y emociones –experiencias que conducen a la acción, pero que son al mismo tiempo resultado de la propia actividad profesional- sin que al mismo tiempo el profesor se perciba a sí mismo satisfecho y viva, a pesar de los innumerables vendavales emocionales a los que está sometido, en un razonable equilibrio emocional. El bienestar emocional es una condición necesaria para la buena actividad educativa. Hay que sentirse bien para educar bien, aunque el bienestar emocional debe ir acompañado del saber y de la responsabilidad moral para que la actividad docente alcance su madurez. (Marchesi, A., 2007, p.141).

En els resultats s'ha constatat que es valora d'una manera excessivament positiva el fet que l'entorn de treball resulta favorable i que, d'aquesta manera, des del centre no s'endeguen prou estratègies que ajudin a tenir cura de la salut emocional dels professionals. Ara bé, la responsabilitat en aquesta atenció recau tant en el mateix docent -que hauria de tenir cura del propi equilibri emocional, el qual

possibilitarà la satisfacció en la professió i l'encert en la pròpia tasca-, com en les administracions educatives. Les administracions educatives (Marchesi, 2007) haurien de prendre consciència del fet que el desenvolupament professional del personal docent i la qualitat de l'ensenyament depenen del fet que els professionals se sentin compresos, valorats, protegits, i segons afirma l'autor, haurien de posar els mitjans per aconseguir-ho, afavorint el desenvolupament professional dels docents –oferint oportunitats de formació i donant suport a projectes d'innovació de grups de professionals, oferint recursos suficients i mantenint l'estabilitat de la plantilla i els incentius professionals–, i reforçant la identitat professional del personal docent.

En la comparació que s'ha efectuat per poblacions, s'ha donat la constant que Castelldefels és la població on s'aconsegueix un nombre més alt de respostes favorables. Així podem concloure que és la població on millor cura emocional es té dels professionals. Cal dir que en aquesta població s'ofereix força formació als professionals i se'ls ofereixen projectes innovadors en què es poden implicar. També els recursos i el reconeixement de la categoria laboral i econòmica són força adients, aspectes que afavoreixen el seu desenvolupament professional.

A més, a Sant Feliu de Llobregat hem trobat respostes dels mateixos professionals que mostren un cert desencant vers la seva tasca quant a aquest indicador. Precisament els centres de Sant Feliu de Llobregat, i més les escoles bressol municipals, tenen una trajectòria de treball en equip molt positiu, experiència que ajuda a treballar la salut emocional. Però actualment, en el moment de fer el treball de camp, hem observat aquest desgast i la insatisfacció pel que fa als recursos, els espais i l'entorn. S'evidencia la necessitat d'atendre aquests neguits dels professionals des de les iniciatives polítiques que cal emprendre en la població. Potser és degut a que els professionals i tècnics han viscut durant molts anys una experiència de treball molt bona i en aquest moment es troben en un moment de retrocés, de regressió a causa d'una decisió política i aquest fet implica que el col·lectiu se senti desmoralitzat.

Valoració laboral psicopedagògica dels professionals

Hem recollit l'opinió dels participants en què destaca més satisfacció per part del personal educador que no pas del personal directiu quant a la valoració laboral psicopedagògica, sobretot en alguns criteris que fan referència a la dedicació equilibrada, a la formació continuada i al seguiment de la seva tasca. Pensem que potser el personal directiu dels centres, per l'esforç que suposa la seva major dedicació, responsabilitat i tensió, se sent poc valorat en la pròpia tasca i en l'àmbit econòmic i d'horaris. A més, potser no rep prou formació pel que fa a la preparació i seguiment de les tasques de gestió. D'altra banda, és evident que el personal directiu aborda múltiples funcions que no els hi permet arribar a tot.

En l'indicador anterior hem observat com es detectava la necessitat per part del personal directiu de rebre també atenció emocional, –i si ells no estan bé no poden oferir-la a l'equip–, i aquesta necessitat podria ser, entre altres coses, un símptoma d'aquest major esforç i necessitat de formació detectada en el conjunt del personal directiu.

Quant a la formació continuada, hi ha professionals que reclamen més formació per reciclar-se. Ara bé, la proposta que caldria fer és si després, els educadors, que sovint reclamen més formació, aporten a l'equip del seu servei els continguts i les reflexions

extrets de la formació continuada. Sovint la formació queda ancorada a nivell personal i rarament es traspasa als companys i menys encara es debat i s'hi reflexiona conjuntament. Es podria parlar de la manca de cultura de treball interdisciplinari que hi ha en el nostre entorn –molts cops degut als horaris incompatibles i al poc temps per coordinar-se– i de la necessitat d'endegar línies de treball en aquest sentit.

D'altra banda, es constata en la mostra, en preguntar sobre l'avaluació continuada, que per a alguns professionals, parlar d'avaluació vol dir parlar de control, de ser qüestionats, jutjats en la seva tasca, mentre que en realitat avaluar significa modificar, millorar, valorar... Per tant, sembla que parlar d'avaluació, i encara més, d'autoavaluació, és percebut com a quelcom negatiu. Caldria que els professionals poguessin valorar-la com una necessitat.

S'ha detectat també de nou cert desgast dels professionals dels equipaments de la població de Sant Feliu, on alguns dels educadors no se senten valorats i consideren que no hi ha una adequada promoció professional. Caldria, insistim, que les polítiques de la població escoltessin l'opinió de professionals que fa molts anys que fan la seva tasca però no se senten incentivats professionalment ni personalment. Potser caldria replantejar-se la nova fórmula política i estudiar la trajectòria anterior en el municipi.

Organització dels recursos humans del centre

En les opinions globals recollides es podia observar que aquest indicador era valorat de forma molt positiva per part del conjunt de persones enquestades. Ara bé, hi ha opinions d'alguns educadors que comporten certa controvèrsia pel que fa als criteris sobre l'estabilitat professional i sobre les ràtios. Malgrat que s'han obtingut puntuacions elevades, hi ha opinions que apunten a la manca de professionals o d'estabilitat. La pregunta que ens plantejem és si realment es tracta d'opinions objectives dels educadors o bé es tracta de les queixes habituals entre aquest col·lectiu, referides a la manca de recursos i altres motius. També podria ser degut al desgast emocional percebut en algunes respostes d'alguns indicadors.

Ara bé, algun professional de Sant Feliu fa referència al fet que, amb la nova normativa, hi ha una ràtio elevada per atendre infants tant petits, i directament parla dels infants amb necessitats educatives especials. De fet, si comparem les ràtios amb les mitjanes de la Unió Europea, són molt elevades. Així mateix, consideren que hi ha una manca de previsió per oferir educadors de suport. El servei de què parla l'educadora és el que més experiència té en la inclusió d'infants amb alguna discapacitat en aquesta població. Per tant, caldria plantejar-se les polítiques endegades en la població en aquest tema.

Així mateix, la figura de supervisió, tan reclamada pels professionals, es valora molt bé, quan en realitat aquesta funció és portada a terme pels propis directors dels centres. En aquest sentit, a Sant Feliu es torna a fer referència al desgast del professional en la funció de director o directora. La figura de supervisió té l'avantatge que aporta una mirada externa, que no està implicada en el dia a dia, i per tant no l'haurien de fer els directors.

Promoció del treball interdisciplinari

Segons les dades que recullen els qüestionaris, en les respostes, el personal educador en té prou amb el treball interdisciplinari que es porta a terme als serveis, però en canvi els directors voldrien endegar més iniciatives per promocionar el treball amb una cultura interdisciplinària, que manca tant en algunes poblacions. Sospitem, per les respostes dels professionals, que de vegades pensen que treballar de manera interdisciplinària comporta més feina, més dedicació i temps, més esforç i més lentitud en l'exercici de la professió, mentre que en realitat el que volen dir és que els requereix un esforç el fet de flexibilitzar-se, de treballar amb altres professionals i compartir, escoltar, reflexionar..., perquè, en definitiva, treballar de manera interdisciplinària implica un compromís. És clar, potser senten això perquè fan el treball d'una manera voluntària.

En el comparatiu per poblacions s'ha observat que Terrassa i Castelldefels tenen més cultura de treball interdisciplinari que les altres poblacions. Ens ha sobtat que a Sant Feliu, en què hi ha una tradició de treball interdisciplinari molt cohesionada, en el moment de la investigació es demostra que no és així.

Acompliment dels objectius que el centre, el servei o el programa es proposa

Les respostes obtingudes mostren que s'acompleixen els objectius. Ara bé, els educadors o les educadores perceben que ja fan bé la seva tasca quant als objectius proposats, però en canvi el personal directiu voldria millorar.

Quant a la implicació dels professionals, hi ha alguna opinió d'educadores de Sant Feliu que reflexiona sobre què és la implicació: “Cal treballar *la implicació dels professionals a fons, i en els aspectes que corresponen als diferents professionals; hi ha alguns aspectes que són principals i es donen per fets.*” Intueixo que potser no estan prou clares les funcions de tot el personal tècnic i que potser hi ha professionals que assumeixen funcions que no els pertocuen. És molt important definir les funcions dels professionals en qualsevol centre o servei i que entre l'equip es tinguin clares; de fet, aquesta és una de les bases per treballar d'una manera efectiva de forma interdisciplinària. Els col·legis professionals acompleixen una tasca molt positiva en el l'intent que fan per definir els perfils dels diversos professionals, per això és important formar part d'un col·legi professional, per sentir-se també part integrant amb identitat pròpia d'un col·lectiu. Si ens referim al cos docent, d'altra banda, l'OCDE (2006: 7) inclou com a orientació política comuna el fet de desenvolupar els perfils del professorat per ajustar el desenvolupament i l'eficàcia dels professors a les necessitats escolars:

Los países tienen que establecer modelos claros y concisos de lo que suponen tiene que saber y ser capaces de hacer los profesores, y esos perfiles deberían implantarse tanto en el sistema escolar como en el de educación de los profesores. El perfil de competencias del profesorado deberá diseñarse en función de los objetivos de aprendizaje que se tengan para los estudiantes y se deberá proporcionar normas que sirvan para toda la profesión y una concepción común de lo que debe entenderse por docencia conseguida.

Los perfiles del profesorado deberán basarse en una visión enriquecedora de la docencia y englobar parámetros tales como un sólido conocimiento de la materia que vaya a impartirse; competencias pedagógicas; la capacidad de trabajar eficazmente con un amplio abanico de estudiantes y compañeros de trabajo, de contribuir a la escuela y a la profesión y de continuar desarrollándose. El perfil podría reflejar diferentes niveles de prestación, según que se sea profesor principiante o experimentado o que se ocupe un cargo con más responsabilidad. (OCDE, 2007, p. 7)

Les accions que endega el centre per implicar les famílies i la formació de les famílies són els criteris que es van valorar més positivament. Ara be, A Sant Feliu els resultats demostren que és la població que ho valora més negativament, i torno a intuir que hi ha cert desgast en els professionals dels centres, tot i que en aquesta població hi havia una gran iniciativa en projectes que implicaven les famílies, com ara els espais familiars, els espais de joc, molts del quals s'organitzaven en els espais de les escoles bressol (EB) que hi participaven. Però cal tenir en compte que es tracta d'un moment de retrocés de la xarxa a causa de la decisió política, no dels professionals.

Organització i avaluació del centre, el servei o el programa

Hem mostrat en el comparatiu de poblacions que Sant Feliu és la població que puntua més baix en tots els criteris d'aquest indicador. A més, entre els diferents serveis participants hi ha diversitat de respostes, i l'EB Fàbregas és la que obté puntuacions més baixes. Els educadors fan referència al fet que l'avaluació es realitza en equip però que resulta insuficient, o al fet que els recursos són insuficients, o hi ha hagut mancances en la programació i la temporització dels projectes, perquè l'equip ha crescut i ha calgut dedicar temps fora dels horaris laborals. Tornem a percebre cert desgast entre els professionals de la població. Potser també la incorporació de professionals novells fa que, si no s'organitza la manera d'acollir-los, hi hagi una descompensació i falta d'acoblament en les tasques i entre els professionals. L'OCDE (2007: 7), en les seves recomanacions polítiques comunes, proposa considerar el desenvolupament del professorat com un procés continu:

Las etapas de la formación inicial de profesores, de integración y de progreso profesional tienen que estar mucho mejor conectadas entre sí a fin de crear un sistema de aprendizaje y desarrollo más coherente para los docentes. Como parte de este punto es necesario que exista un conjunto claro de expectativas sobre las responsabilidades que deben asumir los profesores en cuanto a su desarrollo continuo y una estructura de apoyo para facilitar su crecimiento. Una perspectiva de aprendizaje a lo largo de toda la vida para los profesores implica que, en la mayoría de los países habrá que prestar mucha más atención al respaldo a los profesores en las primeras etapas de su carrera y será necesario proporcionar incentivos y recursos para garantizar un desarrollo profesional constante. (OCDE, 2007, p. 7).

En canvi, en les respostes que es desprenen dels centres de Terrassa i Castelldefels sembla que hi ha una major satisfacció, tant amb els recursos com amb l'avaluació, encara que no podem obviar que es tracta de models d'ajuntaments diferents i que també els centres són diferents entre si, amb unes dinàmiques i estratègies pròpies, que en cap cas poden comparar-se. També hi ha diferència quant la població.

Quant a la publicació o divulgació de l'avaluació, els professionals han estat reticents a respondre, alguns van coincidir a dir que les accions que es prenen es contemplen en la memòria anual.

Utilització del finançament del centre, el servei o el programa

El que em va sobtar més en les respostes va ser que el personal educador va respondre de forma molt més positiva, amb un estàndard molt més elevat que el del personal directiu, tot i que en realitat els educadors i les educadores no acostumen a tenir coneixement sobre el finançament. Els participants de Sant Feliu valoren el fet que el pressupost cada cop és més petit, que darrerament s'han fet més retallades, i potser caldria sentir les veus dels polítics.

D'altra banda no hem aconseguit dades quant el finançament, és molt difícil saber els qui participen i amb quina quantitat.

Participació del centre en la comunitat

Hem observat que els educadors i les educadores consideren que ja els està bé la implicació en els projectes comunitaris, però, en canvi, els directors i les directores creuen que no és suficient; intuïm que voldrien que hi hagués més promoció, implicació i participació en els projectes comunitaris. Considerem que s'hauria d'intentar de fer implicar encara més els centres i serveis en la comunitat, perquè s'obrissin a la població i es convertissin en veritables espais de convivència. Com apunta Vila (2009: 150), cal aconseguir la implicació activa de les escoles en el territori:

La concepción clásica de la educación escolar según la cual la práctica educativa, aislada en cuatro paredes, garantiza la compensación de las desigualdades en origen del alumnado y, a la vez, permite la cohesión social teien en la actualidad enormes problemas y, de hecho, se muestra poco efectiva. Esta concepción va asociada al consumo escolar sin fin de recursos materiales y humanos, que en muchas ocasiones, continúan siendo pocos para, desde esta concepción, conseguir sus finalidades. Sin embargo, la experiencia demuestra que la creación de recursos en el territorio o en el cruce de los centros escolares y el territorio suele ser más efectiva que una pequeña disminución de ratios, desdoblamientos, etc. [...] tanto la implicación de los centros escolares en la vertebración educativa del territorio como la creación de recursos en el contexto de la comunidad que apoyen el trabajo de la educación escolar es fundamental para conseguir entornos favorables a sus objetivos y finalidades. (Vila, I., 2001, p.150).

Vull ressaltar que al centre participant de la població de Terrassa tenen una gran experiència –a diferència d'altres centres i d'altres poblacions– a l'hora publicar les accions comunitàries endegades, recollint en projectes les accions comunitàries que es realitzen.

A Sant Feliu, on es van recollir puntuacions molt baixes respecte de les altres poblacions, hi ha educadors que han reconegut i comentat que es participa poc o gens en la comunitat. Ara bé, cal tenir present que els professionals d'aquesta població va treballar molt bé amb la comunitat, tenint expectatives positives, però en el moment de la recollida de les dades estaven patint un canvi polític que els afectà directament.

Les respostes que van coincidir en les quatre poblacions van ser les referides al reconeixement de la tasca del servei per part de la comunitat, en què la majoria de participants van opinar de manera molt positiva. Per tant, sembla que els educadors perceben que fan bé la seva tasca, i que és reconeguda pel context, la qual cosa fa que se sentin satisfets per la tasca que porten a terme, i que hi dediquin una millor qualitat de la seva pròpia acció. De fet, les famílies estaven molt agraïdes per la tasca feta pels serveis i valoraven molt positivament el tracte rebut.

Satisfacció del Centre, el Servei o el Programa

Amb les valoracions tan altes que es van obtenir en les quatre poblacions, està demostrat que els educadors se senten valorats, malgrat els comentaris negatius que han anat fent en alguns moments. Aquesta percepció per part seva fa millorar la qualitat de la seva tasca, ja que se senten satisfets amb la valoració de les famílies, dels directius i de la comunitat. De fet, el reconeixement social que necessita qualsevol professió crea seguretat i provoca el sentiment que s'està fent bé la feina.

Reflexió sobre la millora per part del centre, el servei o el programa

Quant a la reflexió i la publicació de l'avaluació, és l'únic apartat de l'indicador en el qual els educadors ofereixen una valoració major que la dels directius, tenint en compte la resta de respostes en els indicadors anteriors respecte de l'avaluació. I més tenint en compte algun comentari del tipus “fem millores per superar-nos, i perquè volem treballar bé”, “ens esforcem”, etc., que ens diuen que, en realitat, quan se'ls demana el parer sobre l'avaluació o la reflexió perceben que se'ls està avaluant a ells.

«La cultura d'un equipament pot ser traduïda com el conjunt de valors compartits, pautes de conducta, que cohesionen socialment els membres d'una organització, actuant com a factor de socialització, integrant actituds i aconseguint la identificació dels diversos agents del centre o servei amb els seus objectius. Quan els valors, les normes, les pautes de conducta es dirigeixen a mantenir un esperit crític orientat al coneixement i l'emissió de judicis de valor, i s'integren en els processos del centre o servei, estem davant d'una cultura de l'avaluació» (Rodríguez- Roca, Honrubia, Guardia, 2005: 58).

Cal, doncs, **promoure una cultura d'avaluació**, basada en l'ús real i efectiu dels resultats i aprenentatges generats durant els processos d'avaluació i alhora de prendre decisions. Per tant, es fa necessari que els resultats de l'avaluació arribin als responsables polítics, gestors, directius i professionals de les entitats. El rol de l'avaluació és millorar el nivell d'informació i reduir el nivell d'incertesa propi del desconeixement, que acostuma a produir reticència entre els professionals, i a fer que se sentin avaluats sense que aquesta avaluació produeixi cap canvi positiu en la seva funció. Per tant, la millor manera de promoure una cultura de l'avaluació és integrar les avaluacions sistemàtiques en la pràctica i la gestió dels equipaments, de manera que es faci necessari que cada centre, servei o programa introdueixi un discurs que promogui i defensi la innovació i l'adaptació als canvis de l'entorn, la qual cosa suposa el desenvolupament de processos de planificació estratègica. Per tant, caldria canviar la percepció de l'avaluació. Potser si a Sant Feliu s'hagués realitzat una avaluació al llarg de tot el procés ara tindrien més arguments i capacitat per defensar la forma de funcionament.

Anàlisi de les tipologies de Xarxes de la població

Informacions que es recullen sobre les diferents xarxes implementades en cada població i la fase en què es troben

Hem observat que el model de xarxa de Sant Feliu de Llobregat ha marcat una llarga tradició i ha acumulat l'experiència de més de deu anys. Ha estat impulsada per l'Ajuntament de la població i ha estat considerada un programa d'infància, el qual ha estat el suport en l'àmbit material i professional durant tots aquests anys. Llavors, ens podríem preguntar: Per què s'han obtingut aquests resultats a partir del qüestionari i les entrevistes si en realitat es va partir de la seva experiència a l'hora de dissenyar el sistema d'indicadors de la tercera dimensió? Doncs bé, el moment en què es van administrar els qüestionaris era un moment de canvi, en què el treball de xarxa s'estava dissolent, i els diferents agents implicats s'anaven distanciant. A més, l'equip tècnic, poc després, es va anar dissolent en haver-hi canvis a l'Ajuntament, i va anar desapareixent la Xarxa. La pàgina web va deixar de funcionar des d'aquell moment, ni tant sols ha pogut servir com a referència per a altres poblacions des del moment de la

seva desaparició. Els professionals que més s'implicaven en el treball en xarxa van anar caminant cap a altres projectes finançats per l'Ajuntament, com els plans educatius d'entorn, a través dels projectes educatius de la ciutat. L'Ajuntament de Sant Feliu actualment té pressupost per a aquests projectes, però no oblidem que aquests tipus d'iniciativa funcionen en forma d'activitats independents, com a projectes concrets, no com un model de treball en xarxa que té la base en el treball interdisciplinari dels professionals dels diversos àmbits. Aquests nous projectes suposen noves iniciatives i un canvi d'orientació en les polítiques educatives de l'entorn. L'anterior model de xarxa ha desaparegut i s'ha anat reconvertint en projectes educatius d'entorn. Encara s'han d'analitzar les repercussions que comporta aquest canvi de model a la població de Sant Feliu.

El model de xarxa de la població de Castelldefels actualment està en una fase incipient, com en els inicis de la Xarxa de la població de Sant Feliu de Llobregat. El nucli de treball en xarxa és l'escola bressol juntament amb els espais familiars, i rep el suport de l'Ajuntament. S'estableixen coordinacions amb professionals d'altres àmbits (SSAP i Salut) i en aquest moment es pretén integrar les escoles bressol al barri obrint els serveis a l'entorn. Per exemple, a Can Vinader, que té festa major pròpia, l'Escola Bressol hi participa directament, i algunes activitats es porten a terme dins el centre. També facilita espais a associacions, per exemple a les MACAS (Mares de Castelldefels), a qui l'EB facilita espais dins del centre. És una bona fórmula per obrir-se al territori, i per compartir els espais del centre amb el seu entorn, realment s'està procurant fer un veritable treball comunitari. La xarxa interna impulsa el pla de formació de pares i mares, en què professionals de diversos àmbits participen; les jornades de formació -que es concreten als diferents espais, és a dir, als serveis 0-3, les escoles i l'institut-, es programen per a tot el curs i se'n fa difusió per tot el municipi. Es va crear fa un any un llibret de criança, a partir del treball incipient de la xarxa, que està publicat en la web, però en aquest motor faltaria el motor per coordinar aquest tipus de treball i començar a crear els grups de treball (com en el model de Sant Feliu), ja que actualment s'estan posant en marxa nous centres en el municipi. Per això es va haver d'aturar la iniciativa, és a dir, perquè primerament es pretén consolidar la xarxa interna i més endavant continuar construint la xarxa externa. Cal dir que la persona que impulsa aquest programa és una de les que havia impulsat la xarxa de Sant Feliu, per tant, aporta tota l'experiència a la població.

La xarxa a la població de Terrassa està en una fase encara més incipient que a Castelldefels. Fa aproximadament dos anys, en el moment de fer el treball de camp, es va iniciar el treball en xarxa i es va impulsar des del centre estudiat, l'EB Coloraines. Es compta amb l'assessorament d'una tècnica de la UAB -finançada per l'Ajuntament-, que coordina el treball en xarxa, i es convoquen reunions bimensuals dins l'horari lectiu a les quals assisteixen professionals de diversos serveis: el Departament de Salut, els SSAP, el CDIAP, la direcció del centre Coloraines i la direcció del centre CEIP Enxaneta, els EAP i la cap de les escoles bressol municipals. Actualment es mantenen aquestes reunions de forma mensual i s'ha anat avançant en la qüestió de fer augmentar la participació dels professionals, també es preveu posar en marxa els espais familiars.

Sobre la xarxa de Cerdanyola no podem aportar gaire informació, ja que sembla que és un programa iniciat per l'Ajuntament però que està relegat a la participació de només alguns professionals i destinat a tractar temes puntuals. No n'hem pogut aconseguir més

dades de l'Ajuntament. El centre estudiat coneixia la xarxa superficialment a través dels comentaris d'algun company que eventualment hi havia participat.

Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa

Organització de la xarxa

Avaluació del marc d'acció de la xarxa

Utilització del finançament de la xarxa

Valoració del procés i de l'impacte de la xarxa

Satisfacció respecte de la xarxa

Accions de millora que s'endeguen des de la xarxa

En aquesta dimensió s'ha demostrat que el personal educador ha donat puntuacions molt més baixes en les respostes que no pas el personal directiu, a diferència del que succeeix en les dimensions 2 i 4. Les opinions dels directors, però, han estat molt positives, ja que han aportat la seva experiència en el treball de xarxa en quasi totes les poblacions, i han valorat la tipologia de pregunta realitzada. Ara bé, del col·lectiu d'educadors i educadores, molts no responen a aquesta dimensió. En conseqüència, pensem que o bé desconeixen el treball en xarxa, o bé no s'impliquen en el treball en xarxa encara que el coneguin, per la qual cosa caldria impulsar-lo des de dins dels equipaments.

Atesos els resultats obtinguts, sembla que de les poblacions que han respost, hi ha poca experiència de treball en xarxa. Efectivament, les poblacions de Castelldefels i Terrassa es troben en una incipient fase d'implementació de xarxa, però sobten els resultats de Sant Feliu per l'experiència que tenien en aquesta població. També s'ha fet palès el fet que en aquesta població hi ha una gran diversitat de respostes en tots els indicadors proposats, excepte en el que fa referència a la satisfacció de la xarxa i pel que fa a les accions encaminades a conèixer el treball en xarxa. Alguns educadors de Sant Feliu valoren negativament el fet que el treball dels professionals de la xarxa sigui voluntari. En altres es percep l'esgotament: "Tot i que he participat en el treball en xarxa i ara en el projecte d'entorn, ja dedico prou temps a la feina com per implicar-m'hi més; no m'ho puc compaginar millor." Insisteixo en què el treball de xarxa s'hauria de contemplar com a part integrant del treball laboral, com es fa a Terrassa.

No obstant això, es constaten uns resultats més baixos dels que esperàvem, tan per les respostes com per la manca de participació. Per aquest motiu he considerat per a una posterior investigació replantejar les preguntes d'aquesta tercera dimensió o adaptar-les segons la fase en què es trobi la xarxa de les possibles poblacions a estudiar.

Hi ha dos aspectes que m'han fet reflexionar sobre la incongruències en les respostes dels educadors. Quant a la valoració de l'impacte de la xarxa, responen d'una manera semblant a la dels directors. Tanmateix, és curiós que no sabien respondre o responien de forma negativa a moltes de les preguntes anteriors i, en canvi, opinen favorablement sobre el procés i l'impacte que suposa el funcionament de la xarxa, com si realment coneguessin la xarxa. El mateix passa amb la satisfacció en relació amb la xarxa, en què els educadors manifesten molta satisfacció i, en canvi, en els indicadors anteriors hi ha hagut moltes respostes negatives.

Anàlisi de les pràctiques psicoeducatives en els centres, els serveis, els programes

Preocupació pel desenvolupament, l'aprenentatge i la socialització dels infants

Adequació dels espais i els materials del centre, el servei o el programa

Preocupació per facilitar el vincle amb les famílies

Oferiment de suport educatiu al sistema familiar en tasques de cria

Valoració que es fa de la tasca psicopsicoeducativa per part dels professionals, de les famílies i de la comunitat

Accions de millora que es proposa al centre, el servei o el programa

Les respostes en aquesta dimensió van obtenir un percentatge molt elevat. Efectivament, són escoles de qualitat, i aquest reconeixement els hi ve donat especialment dels seus usuaris, infants i famílies.

Potser crida l'atenció que s'hagin recollit valors tan alts de satisfacció. Es podria plantejar si realment és així o és el que s'espera que es digui, o si es respon el que els professionals pensen que els investigadors volem saber, però el que és cert és que la imatge que reben de si mateixos (tant com a professionals com a servei) per part de les famílies i infants és de qualitat.

He observat que quan els professionals han de valorar el seu propi treball, ho fan de forma molt positiva. Servirien també les anteriors reflexions. Però quan es tracta de valorar aspectes que semblen que no siguin propis dels professionals, aquests es distancien i no hi prenen una part tan activa, com passa a l'hora valorar les accions de reflexionar i proposar estratègies de millorar, i avaluar aquestes estratègies.

En el primer indicador, hi ha dos criteris que ens van sobtar perquè es tracta d'un treball a llarg termini, que s'hauria de comprovar amb un estudi longitudinal. Fan referència als vincles i al sosteniment de les interaccions que s'estableixen en el centre o servei i a l'acompanyament de l'infant en la continuïtat del centre.

En les respostes donades es detecta la dificultat d'apropar-se a l'entorn, de compartir espais i materials, d'obrir les portes del centre per compartir experiències, d'interrelacionar-se amb altres agents que conviuen en la població, com ara gent gran, centres per a discapacitats, etc.

Quant als vincles amb les famílies, les respostes han estat molt satisfactòries, encara que els directius han opinat que encara els agradaria aconseguir una millor qualitat de servei quant al suport que s'ofereix des del centre. Ara bé, quan es parla de compartir espais i d'integrar les famílies en la comunitat mitjançant activitats conjuntes, les respostes són menys positives, tot i que en realitat aquests són aspectes que ajuden a facilitar el vincle i el suport del context familiar. D'altra banda, aquestes tasques molts cops queden relegades al voluntariat dels professionals. Per tant, pensem que l'administració ha de prendre consciència d'aquest fet i oferir un temps dedicat a aquestes accions dins del seu horari laboral.

D'altra banda, hi ha alguns professionals de Sant Feliu que en les seves aportacions argumenten que hi ha mancances, com ara d'espais adequats per als professionals o les famílies, mobiliaris adequats per a la seva salut, etc. Respecte de la tasca amb les famílies, es torna a percebre aquest esgotament en comentaris com "Les professionals fem bé la nostra feina"; "Les famílies a vegades són massa exigents i alguna no valora

gaire la tasca educativa”; “Intento tenir una bona relació amb la famílies però la meua dedicació és cap a l’infant”; “Les famílies no entenen la profunditat de l’escola”. De fet en aquesta població, hem observat, en el capítol anterior, quan hem analitzat els resultats i comparat les poblacions, que es torna a donar diversitat de criteris en els tres centres estudiats que coincideixen amb aquestes opinions.

Reflexions i aportacions pràctiques d’aquesta investigació que es desprenen del tercer objectiu:

- Es proposa recollir en un pla de centre o document intern aspectes que contemplin la cura emocional dels professionals en el seu conjunt, personal educador, tècnic i directiu, i que se’n faci referència en les estratègies que es deriven dels aspectes de la cura emocional. S’hi podrien incloure propostes com la formació dels professionals, determinar els perfils professionals, les activitats i els projectes d’innovació que es porten a terme al centre i les estratègies perquè es duuguin a terme amb continuïtat, el reconeixement del treball docent al llarg de la carrera professional, el tractament que es fa del codi deontològic dels professionals –perquè pot reforçar la identitat professional-, les relacions establertes amb altres professionals d’altres àmbits per crear grups de treball i de reflexió, etc.
- Es fa palesa la necessitat d’una supervisió o assessorament extern per abordar les qüestions relacionades amb el benestar emocional del professional.
- No existeix la pràctica de publicar les avaluacions, ni les mesures endegades ni millores o estratègies que van implementant els centres o serveis. El fet de divulgar les accions és important per donar a conèixer els serveis i els centres de la població als usuaris, i també perquè els centres se sentint part integrants de la comunitat. Una proposta de publicació seria mitjançant una pàgina web connectada a la web general dels ajuntaments de les poblacions, en què no només s’informés de les activitats educatives de la població com actualment ja es fa en la majoria de poblacions, sinó que s’especificuessin els aspectes comentats. Però abans caldria crear una cultura d’avaluació, en què els professionals s’adonessin de la necessitat i utilitat de l’avaluació.
- Es compta molt poc amb els recursos de la comunitat i amb agents de fora de qualsevol centre educatiu; tenim la sensació que els centres educatius formals tendeixen a ancorar-se i tancar-se en espais físics com si estiguessin fora del món real, **no hi ha una cultura de comunitat ni de treball amb la comunitat.**
- **Tampoc hi ha una cultura de treball en xarxa.** Hem pogut veure com molts professionals se senten cremats perquè durant molts anys s’ha tractat d’un treball voluntari, fora dels horaris laborals. S’intueix una manca de participació i implicació, per això caldria que el treball en xarxa ocupés una part de l’horari laboral dels professionals. Ara bé, la població analitzada es trobava en un moment en què la xarxa estava desapareixent, i per això no es pot observar aquesta cultura de treball comunitària. No obstant, pensem que el funcionament d’una xarxa no hauria de dependre dels canvis o decisions polítiques. Tampoc sembla convenient el fet d’anar impulsant projectes col·laterals en un mateix municipi, projectes que, en lloc d’unir els professionals, els distancia més, quan, en el nostre entorn actualment i a causa de les necessitats socials emergents, es fa tan necessari un treball conjunt entre professionals de diversos àmbits, que es coordinin i intentin incidir en els infants i famílies sota un mateix criteri, amb les mateixes línies d’intervenció, tal i com s’ha justificat en els capítols precedents.

8.1.4. Objectiu 4

Proposar estratègies d'actuació, per optimitzar el funcionament dels serveis, els centres i els programes de la població i així augmentar la qualitat en l'atenció a la infància, i conscienciar els polítics de la necessitat de promocionar polítiques que contemplin la franja 0-3, per oferir resposta psicosocioeducativa de qualitat a les necessitats que esdevenen en el nostre entorn.

Quines propostes es poden realitzar per ajudar a millorar la coordinació entre els professionals de diversos centres, serveis o programes d'un territori i, per tant, millorar la qualitat dels centres

Cal unir els esforços dels professionals que es dediquen a l'atenció a les persones. És molt positiu crear projectes diversos en una població, com els que recentment es van crear en el nostre context sota el nom de Pla educatiu d'entorn, l'objectiu dels quals és que els centres educatius s'obrin a la societat. D'altra banda, aquests projectes tenen com a objectiu atendre la diversitat, la cohesió social, l'educació intercultural, l'ús del català, i pretenen oferir una resposta integrada. Estan liderats pels ajuntaments i el Departament d'Educació. Creen unes comissions de treball sobre lleure i família, absentisme, salut i escola, etc. A la població de Sant Feliu de Llobregat es van començar a implantar aquestes projectes durant el curs 2008, coincidint amb el trencament progressiu del treball en xarxa del qual van ser capdavanters durant una dècada i exemple per a altres poblacions.

Ara bé, si aquests models actuessin sota una mateixa plataforma, es contribuiria a fer augmentar els recursos materials i professionals, es crearia un veritable treball interdisciplinari. Apuntem cap a la recerca d'un equilibri entre les diverses iniciatives que sorgeixen en les poblacions, per exemple, en com la Xarxa podria implicar-se en les comissions de la ciutat per no duplicar esforços i temps. En la població de Sant Feliu de Llobregat molts dels professionals de la Xarxa d'Atenció a la Infància van participar directament en les comissions del Pla d'entorn del municipi, per la qual cosa era inevitablement impossible accedir alhora, invertint-hi més temps i esforç, a les comissions organitzades per la Xarxa.

Així mateix, alguns ajuntaments de diverses localitats de Catalunya han endegat en els darrers anys projectes de treball comuns, els projectes educatius d'entorn. Es tracta de projectes que pretenen donar una resposta social i educativa que afavoreixi el coneixement i el respecte entre els diferents col·lectius socials. El Departament d'Educació, a través d'un conveni amb els ajuntaments, planteja plans educatius d'entorn com a suport institucional i aporta els elements necessaris per aconseguir la cohesió social. Aquests projectes pretenen "educar" per a la ciutadania fent possible el desenvolupament, a nivell educatiu, de tot l'alumnat, a partir de l'educació intercultural, a partir de la consolidació del català com a llengua d'ús social. Aquests projectes van adreçats a tot l'alumnat, però s'adrecen amb una especial sensibilitat als sectors més desfavorits. Un dels objectius dels Projecte Educatiu de Ciutat Joan Subirats (2008) és anar construint de manera participativa un canvi cultural que situï l'educació al cor del projecte municipal, social i personal. El segon objectiu és esdevenir el projecte articulador i organitzador de les polítiques educatives municipals en el nou context legal que s'obre amb l'aprovació de la Llei catalana d'educació LEC.

Apuntem, doncs, cap a un model de treball en xarxa finançat pels ens públics i polítics, que incorpori professionals de diversos àmbits de les poblacions, que impulsi el treball comunitari interdisciplinari i col·laboratiu com a base de treball, i contempli la seva tasca com a part de la seva jornada laboral.

Quins avantatges pot proporcionar un model de treball en xarxa en un municipi

Vull ressaltar alguns dels beneficis que considero més rellevants quan parlem d'un model de treball en xarxa en qualsevol territori.

En primer lloc dir que els infants de les poblacions es beneficien directament del treball que es du a terme en coordinació entre els professionals, i les famílies i amb aquest benefici hauríem de tenir prou.

Però, a més, les famílies milloren l'atenció al seus fills mitjançant l'atenció i suport que reben per part dels professionals dels equipaments.

Directament els professionals, sense els quals seria impossible portar a terme un treball en xarxa, per més que *a priori* el visquin en alguns casos com a més feina, a llarg termini se'n beneficien a través de l'experiència d'altres companys, de compartir, del suport que s'ofereixen, del fet de comptar amb espais de reflexió, de tenir i crear informacions, de la formació conjunta.

I en darrer lloc, els equipaments veuen millorada la seva qualitat a partir de les aportacions dels professionals que hi treballen i que participen en un treball interdisciplinari.

Quins suports necessita un model de treball en xarxa perquè sigui efectiu i potencial d'implementar en un territori.

Segons les dades recollides en els resultats dels qüestionaris, en la dimensió 3 –treball en xarxa-, hi responen pocs participants de la mostra, i més quantitat de directius que no pas d'educadors, segurament perquè són els directors i directores els que assisteixen a les reunions de xarxa. Caldria traspasar les informacions, dedicant temps del laboral per fer-ho. Per implementar un model de treball en xarxa, caldria implicar **tot** el col·lectiu de professionals, tant directors de centres i serveis com educadors que treballen als centres i serveis, i també professionals d'altres àmbits de la comunitat.

A més del finançament públic, per implementar un model de xarxa en qualsevol població, considerem necessari que els professionals que s'hi impliquen dediquin temps dins del seu horari laboral. En canvi, si es fa d'una manera totalment voluntària, té un cost molt elevat per a les persones, fet que es tradueix o en esgotament laboral o en manca d'implicació a llarg termini i, per tant, difícilment s'aconseguirà mantenir el projecte, el model, al llarg del temps. Proposem com a mesura el fet de contemplar una part de les hores dels professionals, per exemple, com a treball comunitari, dedicat a l'atenció a la xarxa.

Es fa necessària la figura de professionals que configuren un equip tècnic impulsor, que coordini, gestioni, impulsi, dinamitzi i realitzi el seguiment directe de la xarxa.

Treballar i compartir espais a partir de la creació de grups de treball és una estratègia interessant, rica, efectiva i àgil. Cal que siguin coordinats per l'equip tècnic.

Es fa també necessari que els professionals que participen en una xarxa rebin una formació continuada a través de jornades, xerrades, congressos i, per tant, es fa necessària la implicació de les universitats, a través de línies de recerca, a través dels instituts de ciències de l'educació (ICE), o ideant altres fórmules d'implicació.

La renovació dels professionals que configuren la xarxa és necessària. És imprescindible la incorporació de professionals novells dins els equips de treball, acompanyats, guiats, per professionals experts.

Calen espais habilitats, dedicats en exclusiva a les trobades i reunions que organitzi la xarxa. Hem observat que, en els models de creació de diverses xarxes, habitualment no es compta amb uns espais dedicats a aquestes reunions. Penso que l'organització de l'espai i del temps són necessaris perquè ajuda, en primer lloc, a situar els professionals i, en segon lloc, a fer vàlid i reconegut un servei tal i com es planteja el model de xarxa d'infància en aquest estudi.

Com es podria avaluar aquest model de treball en xarxa en un territori.

Penso que un sistema d'indicadors com el que s'ha proposat és una eina útil, pràctica i fiable per poder avaluar el treball en xarxa de qualsevol població, en qualsevol fase en què es trobi, això sí, adaptant els indicadors a les necessitats de cada xarxa.

Ara bé, també és important contemplar l'avaluació del procés i l'impacte que pugui tenir una xarxa. Per a aquesta avaluació caldria realitzar un estudi longitudinal al llarg del temps, per valorar realment el procés que es deriva del model de xarxa i l'impacte que pugui tenir en altres poblacions o municipis.

A més, cal avaluar de manera contínua les accions, els objectius, l'organització, el finançament, les millores implementades, les estratègies endegades, tenint en compte la valoració que es desprèn dels beneficiaris, que són els usuaris dels equipaments.

Quins principis ens poden ajudar a afavorir els eixos per potenciar un model de treball en xarxa d'atenció a la infància i quines estratègies es poden establir per iniciar un pla d'assessorament tècnics sobre la creació, el funcionament i el seguiment d'un treball en xarxa d'atenció a la infància.

A continuació esmentaré alguns principis que poden ajudar a vertebrar els eixos per potenciar un treball en xarxa d'atenció a la infància i l'adolescència, encara que s'haurien d'adequar a cada població i a la seva realitat i necessitats. Abans però alguns apunts sobre la concepció de xarxa.

S'ha definit una xarxa d'infància com un sistema constituït com una unitat, un entramat configurat amb un conjunt de relacions de naturalesa independent en què es vinculen una àmplia varietat de persones amb diverses visions, però que comparteixen interessos comuns en referència amb una política d'infància concreta, i que intercanvien recursos complementant-se a partir de la cooperació i d'un treball interdisciplinari.

L'assessorament sobre la implementació d'un possible model de xarxa comporta moltes implicacions a molts nivells; en aquest estudi s'ha partit de la proposta d'un model d'assessorament psicopedagògic participatiu, des d'una perspectiva comunitària basada en la col·laboració, és a dir, en les interaccions i relacions socials que ofereixen als agents un sentiment de connexió, i s'han plantejat alguns **ingredients necessaris per implementar i/o optimitzar el model de treball en xarxa en un municipi**:

- **Per determinar els requisits necessaris** que han de complir els actors que intervenen en una xarxa d'atenció a la infància i l'adolescència és convenient partir d'uns principis bàsics:
  - Cal que hi hagi diversitat d'agents implicats.
  - Cal partir d'uns interessos comuns que han d'anar dibuixant els mateixos participants entre ells.
  - Cal que hi hagi un intercanvi de recursos.
  - Es fa necessària una col·laboració i cooperació mútua, un veritable treball interdisciplinari.
  - Cal un compromís i responsabilitat en la continuïtat del projecte endegat, per part de tots els agents i estaments implicats, la qual cosa suposa escollir una posició ètica davant els contratemps.
  - Cal establir relacions relativament estables per enfortir l'estructura de la xarxa, la qual esdevé dinàmica en un pla estable.
  - Es fa necessari establir un pacte previ entre els actors implicats sobre la necessitat d'escollir un model concret d'actuació.
  - Cal una articulació comunitària d'acció.
  - Es fa necessari adoptar un model horitzontal (no jeràrquic) i transversal (interdisciplinarietat).
  - Cal comptar contemplar un espai dins l'horari laboral dels professionals per dedicar temps al treball en xarxa, així com comptar amb una secretaria tècnica que hi garanteixi el funcionament.
  - Cal disposar d'un pla que serà la garantia d'aplicació del model de treball en xarxa que s'hagi establert i orientarà els actors principals.

- **Regles de treball**, a partir d'un pla de treball concret:
  - El treball en xarxa suposa realitzar un treball sistemàtic de cooperació entre els seus components i de complementació entre els recursos d'un àmbit territorial.
  - Cal impulsar, coordinar i liderar el projecte per part de les entitats governamentals.
  - Cal programar reunions sistemàticament amb ordres del dia clares i realistes.
  - Cal prendre acords consensuats sobre els objectius que es desenvoluparan.

- Quant als **nivells de maduració en el procés de construcció d'una xarxa**, proposo a continuació la taula elaborada en el segon capítol, a partir de Rovere (1999) i Gay (2005):

NIVELL	ACCIONS	VALORS	ACTUACIONS	REGLES DE TREBALL
5. ASSOCIAR-SE	Compartir objectius i projectes	Confiança	Planificació participativa de la xarxa: missió, anàlisi estratègica, línies estratègiques, pla de treball temporal i avaluació	Compromís
4. COOPERAR	Compartir activitats i recursos	Solidaritat	Realitzar projectes puntuals intersectorials i comunitaris	Compartir
3. COL·LABORAR	Prestar ajuda esporàdica	Reciprocitat	Establir circuits i criteris de derivació de casos	Consensuar
2. CONÈIXER	Coneixement del que és o fa l'altre	Interès	Elaborar i compartir un catàleg de serveis d'atenció a la infància	Comunicar Pactar
1. RECONÈIXER	Destinades a reconèixer que l'altre existeix	Acceptació	Identificar equipaments i entitats relacionades amb l'atenció a la infància	Interdisciplinarietat

Taula 231. Nivells de maduració en el procés de construcció d'una Xarxa.

- **Les fases generals en la creació d'una xarxa local d'infància** que s'han recollit són les que segueixen:
  - Fase de compromís polític i institucional, en què s'estableix el lideratge.
  - Fase de sensibilització, en què es comparteixen i es valoren els beneficis de treball en xarxa, es reflexiona sobre el model de treball en xarxa endegat, i es perfila un pla d'actuació.
  - Fase de coneixement, en què s'ofereix un catàleg de serveis d'infància i es dona a conèixer a la comunitat les accions que es pretenen endegar.
  - Fase de consolidació, que comporta la planificació participativa i l'acord institucional. Implica la presentació formal de la xarxa, amb el seu pla d'actuació –que es podria presentar cada any, que hauria de contemplar les línies d'actuació a seguir, els objectius operatius, les comissions que duren a terme les accions, la temporització, i la proposta d'avaluació-, les línies estratègiques, l'estructura organitzativa, etc. -que es podrien concretar a través de jornades de treball i reflexió que es poden anar creant anualment, i en què es pot debatre entorn dels punts forts i debilitats dels equipaments, les oportunitats i dificultats de l'entorn, les propostes per continuar les línies de treball i les comissions d'infància, i l'avaluació de les jornades-. Aquesta fase implica també donar a conèixer les accions que es van endegant en la xarxa de forma periòdica, i es podria fer a través dels mitjans de comunicació del municipi (diaris, fulls, revistes, ràdio...) i també a través de la creació d'una pàgina web amb les informacions i produccions elaborades en què es podrien anar introduint tots els enllaços interessants per a la ciutadania.

- Quant a l'**estructura organitzativa** d'un model de xarxa, hem vist en el segon capítol que malgrat les diferències subjacents en l'exemplificació realitzada, en aquests sentit hi ha poques diferències. A continuació proposo el model organitzatiu partint del que proposa Gay (2005), a través de la creació de la Xarxa d'Atenció a la Infància a Sant Feliu de Llobregat, i que sembla que s'ha anat implementant en els diversos models de xarxa analitzats amb les especificitats concretes de cada localitat. Es concreta en tres nivells:
  - Nivell consultiu/decisiu, que es concreta en les reunions plenàries de la xarxa, en què assistirien les persones vinculades a la xarxa implementada. La seva finalitat seria l'aprovació dels plans de treball i de les memòries anuals. Caldria anar fent reunions periòdiques, amb una periodicitat semestral o anual, depenent de la situació de cada municipi i de les seves necessitats. Altres fórmules possibles serien les jornades de treball o taules rodones, etc.
  - Nivell executiu, a través del secretariat tècnic, que podria estar format per un o més membres i que garantiria la coordinació de les accions de la xarxa. En aquest nivell també se situen els responsables polítics. Hauria de garantir i facilitar el treball en xarxa.
  - Nivell elaborador, en què es concretarien les comissions d'infància i/o els grups de treball, i en què se situen els projectes que elaboraran els membres dels diferents equipaments.

Ahora, aquests nivells **estarien impulsats** pels líders polítics que en cada població seran diversos, i vindran determinats per la procedència dels seus recursos; els polítics lideraran la xarxa. A la pràctica les xarxes s'organitzen per iniciativa dels professionals que es veuen necessitats d'una coordinació i tracten d'aconseguir implicació dels polítics.

A més, cal no oblidar una avaluació dels tres nivells concretats i de les accions que s'endeguen, i que cada nivell decidirà en funció a les necessitats i interessos.

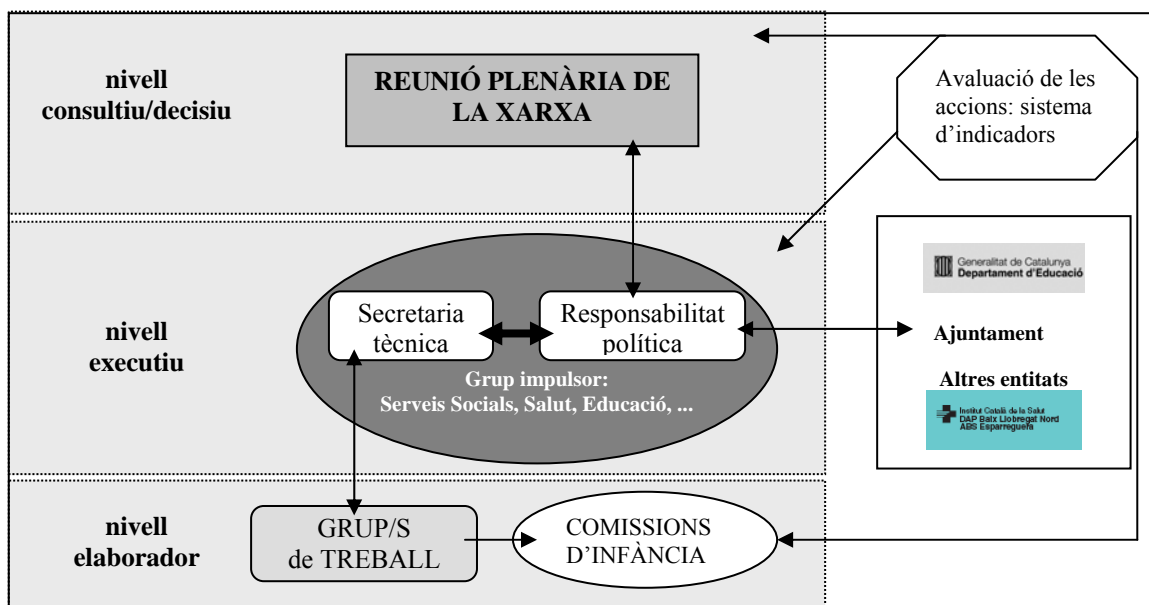

Figura 4. Estructura organitzativa per un model de xarxa d'infància.

Font: elaboració pròpia a partir del model organitzatiu proposat per Gay (2005).

- Parlar d'**avaluació** es fa necessari per dotar-nos d'un mètode que optimitzi els recursos existents, els espais i els temps, i les estratègies endegades. Com hem vist en l'apartat anterior, es tracta de realitzar una avaluació externa i interna global, a partir del sistema d'indicadors que s'ha proposat en aquesta recerca. Internament, es podria proposar una avaluació entre els professionals implicats directament en la xarxa, a partir de les reflexions sorgides en els diversos grups de treball. Cal anar avançant cap a una cultura d'avaluació, que implica segons Rodríguez- Roca, Honrubia i Guardia (2005: 68-70):
  - La millora dels aspectes relacionats amb la gestió i, en conseqüència, una major professionalització. Les organitzacions han d'introduir en la seva gestió criteris d'eficàcia, eficiència, rigor i transparència.
  - La implementació de forma sistemàtica de processos de planificació estratègica. Les organitzacions han d'estar orientades a respondre a les necessitats dels seus clients. Si les necessitats canvien, les activitats que desenvolupen aquestes organitzacions també han de canviar. Es tracta d'anar avaluant els possibles canvis per aconseguir una major adaptació a les necessitats i haurien de ser capaços de detectar i anticipar les necessitats emergents i els canvis.
  - El desenvolupament de sistemes d'informació interns i externs. Els sistemes d'informació són la base de la planificació i l'avaluació i, per tant, dels processos de presa de decisió. Les organitzacions haurien de prendre consciència de la importància de desenvolupar sistemes d'informació adaptats a les seves necessitats i característiques d'adaptació.
  - El desenvolupament de xarxes d'intercanvi d'informació i difusió de bones pràctiques. El concepte de bones pràctiques es refereix a poder transferir experiències i coneixements. En la mesura que el coneixement i l'aplicació de metodologies rigoroses creixen, també creixen les oportunitats de sistematitzar les intervencions i exportar determinades pràctiques a altres àmbits.
  - El desenvolupament de sistemes de millora de la qualitat dels serveis i les intervencions.
  - Un **finançament** més transparent.
  - Una major participació dels ciutadans en el disseny i la implementació de les polítiques públiques. L'avaluació de programes constitueix el marc idoni per promoure la participació i la implicació dels ciutadans en les polítiques públiques.
- Com a estratègia, també seria interessant proposar una avaluació encaminada a **avaluar l'impacte** dins la població que tnen tant la xarxa com les produccions (materials, jornades, cursos, protocols...) elaborades en les comissions o en els grups de treball, impacte creat en la comunitat, a través de les famílies que assisteixen als equipaments de la població. En aquest sentit, segons les característiques d'una cultura d'avaluació, es tractaria de desenvolupar xarxes d'intercanvi d'informació i difusió de bones pràctiques. L'instrument que es podria utilitzar seria un qüestionari en el qual es podrien valorar aspectes com la satisfacció dels centres, programes, o serveis; la coneixença o no de l'objecte d'avaluació (la xarxa o algun material elaborat), etc. Alhora seria interessant recollir l'impacte de la xarxa fora de la població implementada, i organitzar i/o participar en xerrades, seminaris, jornades, sobre aquesta temàtica, per poder compartir experiències comunes. D'altra banda, i com a proposta per millorar la xarxa implementada i optimitzar els seus recursos, i anar creant una veritable

cultura d'infància al municipi, seria interessant establir relacions amb les universitats a través d'investigacions sobre la temàtica de la primera infància.

- Per acabar, no hem d'oblidar els **aspectes ètics** que implica qualsevol tipus de treball adreçat a persones. En aquesta recerca, hauríem de tenir en compte tant els aspectes que implicaria l'assessorament per posar en funcionament una xarxa, com el que implica en si el fet de treballar en xarxa.

A partir de les anteriors valoracions, considero que el fet d'implementar un model de treball en xarxa, com a base de treball interdisciplinari entre diversos professionals de diferents serveis, és l'**aportació pràctica** que en síntesi es desprèn del quart objectiu plantejat. Comunicar-se, compartir, unir esforços, flexibilitzar-se, reflexionar, debatre, discutir, opinar, treballar conjuntament, realitzar intervencions conjuntes, sense oblidar la importància que pren el fet d'avaluar les mesures endegades, a través d'un sistema d'indicadors fiable i flexible que sigui capaç d'adequar-se a les característiques de cada localitat.

8.2. Prospecció. Possibles línies d'investigació

En aquesta recerca hem volgut estudiar amb profunditat alguns centres d'algunes poblacions de l'àrea metropolitana de Barcelona, però sense pretendre generalitzar els resultats que hem analitzat en els capítols sis i set. Per estudiar aquests centres i serveis hem proposat una eina metodològica, el sistema d'indicadors de qualitat, sense pretendre ni de bon tros generalitzar-la, sinó que sigui una eina fiable, manejable i d'utilitat com a punt de partida per ser utilitzada en diversos centres i serveis.

El següent pas seria, doncs, continuar provant aquesta eina, amb les modificacions que s'han després un cop fet l'anàlisi dels resultats obtinguts, i a més en diversos centres, serveis i programes, de diverses poblacions, per seguir modificant el que sigui necessari i flexibilitzant els indicadors en funció de les necessitats de cada entorn estudiat.

Aspectes que em semblaven un repte d'estudiar i que han quedat pendents en aquesta recerca són bàsicament quatre:

- Quant als **professionals**:
  - Alguns aspectes emocionals dels professionals, per exemple l'avaluació de la satisfacció personal i professional, i l'avaluació en profunditat del possible desgast que implica qualsevol professió dedicada a persones.
  - Aprofundir més en l'anàlisi del treball interdisciplinari.
- Pel que fa a les **famílies** amb infants de 0-3 anys usuàries dels equipaments, valorar-ne les necessitats i expectatives.
- M'hagués agradat analitzar equipaments que atenen infants de 0 a 3 anys **d'altres àmbits**.
- I finalment, hagués volgut ampliar l'estudi en quant a l'**avaluació i la publicitat de les informacions dels centres i serveis**. A continuació concreto aquests aspectes:

Quant als professionals, hagués volgut implementar en el sistema d'indicadors, diversos criteris que ens oferissin més possibilitats d'estudi i avaluació en profunditat de l'aspecte psicoemocional dels professionals. A més, la intenció inicial era de fer més entrevistes individuals en profunditat a professionals en els diversos serveis estudiats.

Personalment era un dels meus objectius en realitzar la recerca, però es va haver de focalitzar l'estudi, i per això oferim la proposta.

Així mateix, com que pensem que el treball interdisciplinari és la base del treball en xarxa, m'hagués agradat poder aprofundir més en el tipus de treball realitzat en els diversos centres i serveis analitzats.

Quant a les famílies usuàries dels serveis, m'havia plantejat aprofundir molt més a valorar les seves expectatives enveres els equipaments de què es beneficien. En un estudi anterior realitzat a la casa de naixements Migjorn, em vaig basar en les expectatives de les parelles quant al nadó que havia de néixer. De la mateixa manera, en la recerca que vaig fer anteriorment en la tesina es van incloure entrevistes i enquestes a les famílies, perquè em semblava necessari tenir present la seva opinió, les seves

necessitats i expectatives. Considero que si estudiem un infant, ens situem en la franja d'edat que ens situem, és imprescindible estudiar el seu context familiar. A més, especialment, m'interessa l'àmbit d'atenció social i per tant m'hauria motivat poder aprofundir en l'estudi de famílies desfavorides socialment de la nostra població. Aquest és un repte difícil de portar a terme, per la tipologia específica de famílies i també perquè els centres i serveis que atenen la primera infància no són obligatoris, i per tant hi ha moltes famílies desfavorides socialment que no en fan ús, llevat que serveis socials o l'EAIA faci les "recomanacions" pertinents. A més, cal ser conscients que els usuaris dels serveis del tipus espais familiars i altres són habitualment famílies de classe mitjana i mitjana alta i, per tant, ben poques vegades ens trobem amb famílies i infants susceptibles de patir risc social.

En tercer lloc, en el plantejament inicial de la recerca, pel que fa a la mostra, s'incloïa un seguit de centres i serveis d'altres àmbits. Per mi hagués estat també interessant poder aprofundir en altres tipologies d'altres serveis de la comunitat, sobretot de l'àmbit de la salut, els serveis socials i discapacitats. Però calia reduir la mostra.

Finalment, i en relació amb l'avaluació i la publicitat d'aquesta, m'ha semblat interessant, més aviat necessari, insistir més en aquests aspectes, ja que a partir dels resultats obtinguts s'ha intuït la manca de pràctica i interès en aspectes d'avaluació interna i externa en els centres, i encara més en la seva publicitat. Potser el que no acaba de funcionar és la manera de fer les avaluacions. Potser la percepció que tenen els professionals, respecte de l'avaluació no és d'un ajut sinó més aviat es viu com un qüestionament de la seva tasca professional i de les seves actituds envers els usuaris. En canvi, el que realment pretén una adequada avaluació és ser una eina per ajudar a millorar estratègies, maneres de fer, actituds, expectatives... Caldria, doncs, seguir estudiant quan i com es fa l'avaluació en altres centres i serveis i quina percepció i expectatives en tenen els professionals, per implementar estratègies i plans d'acció i millora quant a l'avaluació i la seva publicitat, que és la gran oblidada, i que en el nostre context té pocs adeptes. Cal que els professionals hi vegin la necessitat, perquè si no parteixen d'aquesta, no tindrà sentit el fet d'avaluar.

També ens interessava estudiar a fons el funcionament d'algunes xarxes d'infància locals, per implementar estratègies i optimitzar les experiències de les que han tingut més ressò en algunes poblacions. En cap cas l'objectiu era generalitzar un únic model de funcionament, sinó oferir eines i estratègies per implementar futures xarxes d'infància als municipis. El que sí hem volgut és presentar algunes premisses necessàries per garantir una bona implementació i seguiment de qualsevol xarxa en qualsevol indret, sense les quals difícilment podrà caminar tota sola. Hauria estat motivador poder estudiar més tipologies de xarxa i encara més poder implementar un model de xarxa en qualsevol indret. Aquest projecte queda pendent per possibles futures línies d'investigació.

Dos aspectes que em van faltar per a estudiar i que haurien de tenir-se en compte en futures investigacions, van ser: la valoració que es fa de la Xarxa dins la població, per part de la ciutadania; i l'impacte que pot tenir una xarxa en d'altres poblacions.

Alhora, hem apuntat en diverses ocasions que considerem que tant la creació de centres i serveis de qualitat per a la primera infància com l'impuls en la creació de xarxes d'atenció a la infància pot beneficiar la qualitat del servei i, per tant, la qualitat d'atenció a l'infant i la seva família i, en conseqüència, la seva qualitat de vida. Així

doncs, potser caldria fer algun estudi longitudinal a nivell macro, per comprovar aquesta afirmació, al llarg d'un període llarg de temps, i comparant-lo amb models de xarxa de diverses poblacions.

En conseqüència del que he exposat seria molt interessant seguir abordant les temàtiques proposades, concretant-les en línies d'investigació segons assenyalem a continuació:

- **Implementació del sistema d'indicadors**, en diverses poblacions i entorns diferents, fins arribar a estandarditzar aquesta eina metodològica.
- **L'aspecte psicoemocional dels professionals** que atenen persones. Els suports, les seves necessitats, intuïcions, les seves expectatives, interessos, angoixes, preocupacions, relacions... properes línies d'investigació podrien capbussar-se en l'anàlisi de l'atenció emocional que reben els professionals i les seves necessitats.
- **Aprofundiment en el treball interdisciplinari**. Valoració del tipus de treball que es realitza als centres i serveis per part dels professionals.
- **Les famílies i les seves interaccions i expectatives** pel que fa amb als centres i serveis, les seves interaccions i expectatives amb els infants, les seves interaccions i expectatives entre elles dins els espais educatius, les seves interaccions amb el context. Properes línies de recerca podrien estudiar i analitzar aquestes interaccions i expectatives; i d'altres línies de recerca podrien endinsar-se en l'estudi d'entorns familiars en risc d'exclusió del nostre context i amb infants petits, i analitzar quines són les seves necessitats, expectatives i interaccions.
- **Estudi macro en centres i serveis de diversos àmbits** de diferents poblacions i que atenen a la primera infància, en què s'investiguin els diversos contextos educatius en què els infants i les seves famílies participen. L'anàlisi d'aquest estudi podria abordar aquest triangle interactiu: infants, professionals i famílies. Seria interessant implementar l'eina metodològica proposada per anar adaptant-la als diversos contextos.
- **L'avaluació i la seva publicitat**. Pensem que seria molt necessària dur a terme la proposta que futures línies d'investigació abastin les metodologies avaluatives i la seva implementació. Alhora seria interessant aprofundir en l'anàlisi de la percepció dels professionals quant a la pròpia avaluació. Alhora proposem reflexionar sobre estratègies per publicar les avaluacions perquè tota la comunitat en tingui constància. Cal generar la necessitat, una cultura avaluadora.
- **Implementació de xarxes d'atenció a la infància** i les seves famílies, prèvia anàlisi d'altres xarxes implementades arreu de l'Estat espanyol i en l'àmbit internacional. Al llarg dels capítols quatre i els referents a l'anàlisi de les dades recollides en aquesta investigació, hem anat apuntant diverses tipologies, models, estratègies d'implementació de xarxes d'atenció a la infància i a les seves famílies en poblacions i municipis del nostre entorn. El repte per mi seria arribar a fer la implementació, el seguiment i l'avaluació d'un model de xarxa com s'ha configurat en aquesta recerca. I a més, poder-lo realitzar, i ho apuntem com una possible via d'investigació, en diferents indrets més desfavorits en d'altres països. Malgrat les poques dades extretes en aquest estudi a partir de l'anàlisi de les dades obtingudes per poder-ho demostrar, penso i defenso la idea que un veritable treball en xarxa pot beneficiar la interrelació que s'estableix entre els professionals i famílies, millorar la qualitat dels centres, el serveis o els programes que hi participen i s'impliquen i, per tant, que afavoreix la qualitat de

vida dels diversos agents implicats: infants en primer lloc, famílies, professionals i la comunitat en definitiva.

Per últim, pot semblar ambiciós però considero que molt interessant estudiar tots els aspectes esmentats apuntats més amunt, en l'àmbit nacional, entre comunitats i en l'àmbit internacional, abastant les diferències que existeixen entre països o comunitats en les polítiques educatives per a la petita infància, i en les estratègies que es posen en marxa.

8.3. Síntesi dels aspectes rellevants del capítol VIII

En aquest darrer capítol s'han valorat els resultats obtinguts a partir de l'anàlisi del treball de camp dut a terme, prenent com a marc teòric les aportacions d'alguns autors i especialistes rellevants en l'àmbit de la primera infància.

S'ha donat un especial èmfasi especial al treball en xarxa i a la construcció de línies directrius per tal d'endegar, implementar i optimitzar un treball en xarxa, apuntant a un possible model d'assessorament.

Algunes línies estratègiques generals que cal tenir en compte per a implementar un model de treball en xarxa són les que he anat recollint al llarg d'aquest temps i a través de l'experiència en xarxes en diferents poblacions, i entre d'altres, apunto com a bàsiques les que segueixen:

- Cal que hi hagi un bon lideratge polític, un compromís real.
- Cal un lideratge dels tècnics i professionals.
- Cal comptar amb les administracions, amb la seva implicació i compromís al llarg del temps.
- Cal un compromís compartit de les diverses administracions.
- Cal que els diversos serveis d'una comunitat s'involucrin en el treball en xarxa.
- Cal una estructura organitzativa, funcional i personal per poder portar a terme un treball en xarxa.
- Cal un treball a diferents nivells de desenvolupament comunitari: polític, gestors, professionals, infants i famílies.
- Cal que la tasca que fan els professionals en benefici de la xarxa estigui contemplada dins els seu horari laboral, no com a voluntariat.
- Caldria que els professionals d'un mateix equipament anessin alternat i no sempre fossin els mateixos els que s'impliquessin en la participació dels grups de treball
- Cal oferir un reconeixement de la tasca realitzada als professionals que participin en el treball de la xarxa.

Per acabar, voldria insistir en els beneficis que comporta el treball en xarxa en qualsevol municipi o comarca, que els he agrupat en els següents aspectes, segons la proposta de la Xarxa d'Atenció a la Infància de la població de Sant Feliu de Llobregat, i d'altres aportacions que s'han anat realitzant al llarg de la recerca:

- **Afavorir un major coneixement de les característiques específiques de les persones a qui s'adreça el servei:** a causa de la possibilitat d'intercanviar elements observats des de la visió especialitzada o experimentada dels diferents equipaments o entitats que participen en la xarxa, tant de la ciutadania com de l'entorn del municipi concret.
- **Millorar la cooperació entre serveis:** aconseguir una comunicació continuada a partir del treball interdisciplinari i de l'intercanvi mutu entre els agents de diferents equipaments, la qual cosa genera una relació de confiança, que permetrà elaborar un pla de treball conjunt de forma consensuada. D'aquesta manera, es pot arribar a afavorir la formació conjunta, l'ajut mutu i la recerca, i les intervencions conjuntes.

- **Augmentar l'equitat en l'accessibilitat als serveis i de la qualitat en l'atenció de tots els infants del municipi o comarca i de les seves famílies:** facilita la igualtat d'oportunitats de l'accés a determinats serveis per raons de situació geogràfica, dificultat econòmica o per falta d'informació. En existir coordinació entre serveis, gairebé tothom té contacte amb almenys un servei; qui està en contacte amb una persona que tingui una necessitat descoberta pot saber a on derivar-la o avisar al servei perquè ofereixi al necessitat el seu servei. Permet reduir l'efecte Mateu, és a dir, no dispensar només el servei a qui més el demani, sinó no deixar de prestar-lo a qui el necessita extremadament, la qual cosa s'emmarca dins de les accions positives per prevenir o tractar situacions d'exclusió social. Entitats ciutadanes o professionals que realitzen treball a domicili o comunitari són qui detecten i orienten persones molt necessitades que no accedeixen a cap servei, els quals conformen bosses de necessitats silencioses que cal ajudar, protegir, acompanyar o controlar per prevenir situacions límits. D'aquesta manera, podem fer augmentar la cobertura poblacional i millorar l'efectivitat o la qualitat d'alguns serveis. Sobretot tenint en compte la totalitat de les famílies, perquè **un equipament no serà realment efectiu si la seva aplicació no arriba a la totalitat de la població independentment de les condicions socials, econòmiques, o culturals.**
- **Aprofitar els recursos de la comunitat** (externs a l'equipament de cada un dels professionals): el grau actual de desenvolupament de gairebé tots els serveis fa que per augmentar la seva capacitat o potència, s'hagi de buscar recursos externs, com ara altres serveis professionals, entitats ciutadanes, grups de suport social o d'autoajuda, etc.
- **Poder incidir en l'arrel dels problemes, en les oportunitats o amenaces de l'entorn:** un servei sol aïllat dels altres serveis o administracions competents és ineficaç per detectar i incidir sobre variables importants però no en depenen exclusivament; per tant, cal cercar l'efecte sinèrgic si es vol aspirar a tenir èxit.
- **Influir en la innovació de la cultura d'infància:** el fet de poder compartir el concepte d'infant, establir un llenguatge comú i consensuar la manera com oferir suport a les famílies genera la possibilitat de subtilitzar, penetrar en la realitat a partir de missatges innovadors i perdurables en el temps per procurar ajudar les famílies a reflexionar sobre el seu concepte d'infant, d'educació, de criança, d'acompanyament, i d'aquesta manera s'innovarà la cultura d'infància, i es permetrà a més, a partir del treball en xarxa, treballar amb les diferents realitats culturals que es donen en una comunitat, i la cultura d'infància que se'n desprèn. És important comptar amb un espai en el que es trobin diverses perspectives, visions, pràctiques.
- **Oferir millor qualitat de servei i, per tant, millorar la qualitat de vida dels infants i famílies de la població.**

Estudiar, compartir, reflexionar, aprofundir, amb diversos tècnics i professionals de diferents àmbits ha estat un viatge llarg però preciós. Intentar proposar un sistema d'indicadors i provar-lo, ha estat un gran repte per mi. Aprofundir en el treball de xarxa i intentar entendre les polítiques d'infància d'algunes poblacions ha estat captivador i sorprenent molts cops. Tornar a connectar i aproximar-me des d'un altre plànol a aquesta primera petita infància ha estat fascinant de nou. Proporcionar alguna possible via d'acció que sigui pràctica i útil em complau.

Però encara cal seguir fent camí i caminar i em sento animada a seguir fent aquest viatge.

**REFERÈNCIES
BIBLIOGRÀFIQUES**

ABRIL, T., UBIETO, J.R. (2008). «Interxarxes: una experiència de treball en xarxa al districte d' Horta- Guinardó». *Àmbits de Pedagogia*, núm. 3.

(Consultable online a: www.interxarxes.net/pdfs/2008/interxarxes_ambits.pdf)

AJUNTAMENT DE SANT FELIU DE LLOBREGAT. (1997). *Xarxa d'atenció a la infància de 0-3 anys. Projecte intersectorial i comunitari*. Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat.

ALSINET, C. i BALSELLS, M.A. (1998). «Els drets de la infància, un repte del segle XXI ?». *Revista Perspectiva Escolar*, núm. 4, 1-13.

ALVIRA MARTIN, F. (1985). «La investigación evaluativa: una perspectiva experimentalista». *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 29, 129-145.

AMORÓS, P., PALACIOS, J., FUENTES, N., LEÓN, E., MESAS, A. (2003). *Famílies cangur. Una experiència de protecció a la infància*. Barcelona: Fundació La Caixa. Col·lecció Estudis Socials, núm. 13.

ANDREWS, F.M. (1981). «Subjective social indicators, objective social indicators, and social accounting systems». A: JUSTER & LAND (Eds.). *Social Accounting Systems*. New York: Academic Press.

ANGEL, A. (1998). *Proyecto docente y de investigación: Atención psicoeducativa a la primera infancia*. Cerdanyola: Universitat Autònoma de Barcelona.

ANGEL, A. (2004). *Visió panoràmica de l'atenció educativa a la petita infància dins un marc europeu*. Llició Magistral- Comiat. Cerdanyola: Universitat Autònoma de Barcelona, departament de Psicologia bàsica, evolutiva i de l'educació, facultat de ciències de l'educació.

ANTON, M. (2003). *Tesi doctoral: serveis d'atenció a la infància de 0 a 6 anys. El cas de la ciutat de l'Hospitalet*. Cerdanyola: Universitat Autònoma de Barcelona.

ARY, D., JACOBS, L.C., RAZAVIEH, A. (1987). *Introducción a la investigación pedagógica*. México: Interamericana.

ARCE, C. (1994). *Técnicas de construcción de escalas psicológicas*. Madrid: Editorial Síntesis.

ASENSIO, J.M. (2010). *El desarrollo del tacto pedagógico*. Barcelona: Editorial Graó.

BALAGUER, I., MESTRES, J., PENN, H. (1990). *Calidad en los servicios para la infancia*. Documento de estudio. RED DE ATENCIÓN A LA INFANCIA DE LA COMISIÓN EUROPEA. Barcelona: Comisión de las Comunidades Europeas.

BARUDY, J. i DANTAGNAN, M. (2005). *Los buenos tratos a la infancia. Parentalidad, apego, resiliencia*. Barcelona: Editorial Gedisa.

BASSEDAS, E., HUGUET, T., SOLÉ, I. (1996). *Família i escola. Aprendre a ensenyar a l'educació infantil*. Barcelona: Editorial Graó.

BASSEDAS, E., JUBETE, M., MAJEM, T. (2005). *Espais Familiars*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat.

BAUDICHON, J. (1975). «Ocurrence et effets de la verbalisation au cours de l'accomplissement de tâches cognitives». *Enfance*, 3-4, 373-381.

BAUER, R. (Ed.) (1966). *Social Indicators*. Cambridge (Mass.) The M.I.T. Press.

BISCARRI, J., SAMPER, LI., SANUY, J. (1985). *Socialització infantil i dinàmica del grup-classe*. Lleida: Dilagro.

BLANCH, S. (2010). *Tesi doctoral: Expectatives parentals i pràctiques socioeducatives familiars. Influència mútua*. Cerdanyola: Universitat Autònoma de Barcelona.

BLANCO, A. & CHACON, F. (1985). «La evaluación de la calidad de vida» A: MORALES, BLANCO, HUICI & FERNANDEZ: *Psicología Social Aplicada*. Bilbao: Desclée de Brouwer.

BONALS, J. i DE DIEGO, J. (2001). «Ética y estética de una profesión en desarrollo». A: MONEREO, C. i SOLÉ, I. (coords.). *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza Editorial.

BOOTH, T. i AINSCOW, M. (2002). *Índex per a la inclusió. Guia per a l'avaluació i millora de l'educació inclusiva*. CD- Rom. [Traduït i adaptat al català pel Grup de treball sobre escola inclusiva de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona].

BÖRZEL, T. (1997). *Policy networks: a new paradigm for European governance?* Badia Fiesolana, San Domenico (FI): European University Institute, Florence. Robert Shuman Centre.

BÖRZEL, T. (1997). «¿Qué tienen de especial los policy networks? Explorando el concepto y su utilidad para el estudio de la gobernación europea». A: *European Integration Online Papers (EIOP)*, vol.1: <http://eiop.or.at/eiop/texte/1997-016a.htm> [Traducció: María Ángela Petrizzo.]

BOWLBY, J. (1993). *El vínculo afectivo*. Barcelona: Ediciones Paidós Ibérica. [Títol original: Attachment and Loss. Volume I, Londres: Attachment. Hogarth Press. Traducció: Inés Pardal.]

BOWLBY, J. (1995). *Vínculos afectivos. Formación, desarrollo y pérdida*. Madrid: Ediciones Morata. [Títol original: The Making and Breaking of affectional Bonds. Tavistock Publications: 1979. Traducció: Alfredo Guerra.]

BRAZELTON, T. (1983). *La naissance d'une famille ou comment se tissent les liens*. París: Éditions Stock, Lauren Pernoud..

BRAZELTON, T. i CRAMER, B. (1993). *La relación más temprana. Padres, bebés y el drama del apego inicial*. Barcelona: Ediciones Paidós.

BRAZELTON, T.(1994). *Points Forts. Les moments essentiels du développement de votre enfant*. Éditions Stock-Laurence Pernoud. [Títol original: Touchpoints. Emotional and Behavioral Development. Addison-Wesley Publishing Company: 1992.]

BRAZELTON, T. i GREENSPAN, S. (2005). *Las necesidades básicas de la infancia. Lo que cada niño o niña precisa para vivir, crecer y aprender*. Barcelona: Editorial Graó. [Títol original: The irreducible Needs of Children. What every child Must Have to Grow, Learn and Flourish. Persens Books, 2000. Traducció: Begoña Jiménez Aspizua.]

BRULLET, C. (2002). «Les polítiques de conciliació de la vida professional i la vida familiar: el cas dels serveis de suport a les famílies». A: FLAQUER, Ll. *Informe sobre la situació de la família a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social.

BRONFENBRENNER, U. (1987). *La ecología del desarrollo humano*. Barcelona: Ediciones Paidós. [Títol original: By the President and Fellows of Harvard College: 1979.]

BRUNER, J.S. (1981). «Vigotski: una perspectiva històrica cultural». A: *Infancia y aprendizaje*, núm. 14, 3-17.

BUNGE, M. (1975). «What is a quality of life indicator?». *Social Indicators Research*, 65-79.

CARLEY, M. (1981). *Social Measurement and Social Indicators*. London: George Allen & Unwin.

CARMONA, J.A. (1977). *Los Indicadores Sociales, Hoy*. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.

CARON, J. i CARON-PARGUE, J. (1977). «Analyse des productions verbales dans une resolution de problème». *Bulletin de Psychologie*, 328, 551-562.

CARRETERO, M.R., PUJOLÀS, P., SERRA, R. (2002). *Un altre assessorament per a l'escola. L'assessorament psicopedagògic des d'una perspectiva comunitària*. Barcelona: La Galera, SA Editorial.

CASALS, A., DE VICENTE, I., GARRIGA, R., TABUEÑA, C.M. (2005). *Intervenció social en l'atenció sociosanitària i residencial*. Barcelona: Fundació Sociosanitària de Barcelona. Institut Català de l'Envel·liment. Servei de publicacions: Universitat Autònoma de Barcelona, col.lecció Materials, 157.

CASAS, F. (1989). *Técnicas de investigación social: Los indicadores sociales y psicosociales*. Barcelona: PPU, promociones y publicaciones universitarias.

CASAS, F. (1991). *Els indicadors psicosocials*. Barcelona: Escola Universitària del Treball Social.

CASAS, F. (1996). *Bienestar Social. Una introducció psicossociològica*. Barcelona: PPU, promocions y publicaciones universitarias.

CASAS, F. (2010). «Representaciones sociales que influyen en las políticas sociales de infancia y adolescencia en Europa». Sevilla: Pedagogía social. *Revista Interuniversitaria*, 17, 15-28.

CASTELLS, M. (1997). *La era de la información: Economía, sociedad y cultura. Volumen I: La sociedad red*. Madrid: Alianza Editorial.

CATALÀ, M. (2003). *Migjorn, casa de naixements*. Sant Vicenç de Castellet: Memòria del Centre, anys 2001-2003.

COLL, C. i BOLEA, E. (1990). «Las intenciones educativas y los objetivos de la educación escolar: alternativas y fundamentos psicológicos». A: COLL, C., PALACIOS, J., MARCHESI, A. (comp.), *Desarrollo psicológico y educación, II, Psicología de la Educación*. Madrid: Alianza editorial.

COLL, C. (2003). «Esfuerzo, ayuda y sentido en el aprendizaje escolar». *Aula de Innovación educativa*, núm. 120, 37-43.

COMELLAS, M.J. (2005). *Elements d'anàlisi per poder comprendre la complexitat, la diversitat i les possibilitats de millora de les relacions paternofiliars i maternofiliars dels equipaments professionals*. Documentació complementària de la Conferència realitzada per l'autora en el marc de les IV Jornades de Treball de la Xarxa d'atenció a la infància de Sant Feliu de Llobregat: "millorem el suport per promoure una bona relació entre pare/mare i fill/filla". IV Jornades de Treball: Sant Feliu de Llobregat, 28 de juny.

CONSELL SUPERIOR D'AVALUACIÓ DEL SISTEMA EDUCATIU. (2004). *Sistema d'indicadors d'Ensenyament de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'ensenyament.

COOK, T.D. i REICHARDT, CH.S. (1986). *Métodos cualitativos y cuantitativos en investigación evaluativa*. Madrid: Ediciones Morata. [Títol original: *Qualitative and quantitative methods in evaluation research*, Sage Publications, 1982. Traducció per Guillermo Solana.]

CRUZ, I. (1995). «Universidade do Algarve. Um programa de intervenção pré-escolar centrado na comunidade». *Revista da associação portuguesa de psicologia X*, núm. 3, Edições Cosmos. 91-106.

DAHLBERT, G., MOSS, P., PENCE, A.(1999). *Més enllà de la qualitat. Perspectives postmodernes*. Barcelona: A.M. Rosa Sensat. [Títol original: *Beyond in Early Childhood Education and Care: Postmodern Perspectives on the problem with Quality*. Falmer Press: 1999. Traducció: Jordi Tomàs.]

DARDER, P. i MESTRES, J. (1994). *Avaluació de Centres d' Educació Infantil ACEI*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA.(2006). *Els espais familiars de petita infància (0-3 anys)*. *Prexarxa d'Espais Familiars de Petita Infància. Document marc*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Àrea de Benestar Social. Segona edició.

DOISE, W. i MACKIE, D. (1981). «On the Social nature of cognition». A: FORGAS, J.P. (Ed.), *Social cognition*. London: Academic Press.

DOLTO, F. (1998). *El niño y la familia*. Barcelona: Ediciones Paidós. [Publicació a partir dels títols originals: *Les étapes majeures de l'enfant*, *Les chemins de l'éducation*, *La difficulté de vivre*, *Destins d'enfants*. Éditions Gallimard : Paris, 1994 i 1995. Traducció: Tomás del Amo.]

DOLTO, F. (1996). *La causa de los niños*. Barcelona: Ediciones Paidós. [Títol original: *La cause des enfants*. Éditions Robert Laffont: Paris, 1985. Traducció: Irene Agoff.]

ELFER, P. i WEDGE, D. (1996). «Defining, measuring and supporting quality». A: PUGH, G. (Edit.). *Contemporary Issues in the Early Years*. London: Paul Chapman Publishing Ltd.

EQUIPO PREESCOLAR NaCasa. (1994). «Educació infantil a la Galícia rural». *Congrés d'Infància. Educar de 0 a 6.*, volum I. Barcelona: Rosa Sensat, 31-34.

ESCARDÓ, M. (2002). *La biblioteca: un espai de convivència, un espai educador*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya/ Ajuntament de Parets del Vallès.

ESPING-ANDERSEN, G. i PALIER, B. (2010). *Los tres grandes retos del Estado del bienestar*. Barcelona: Editoria Ariel. [Títol original: *Trois leçons sur l'État-providence*. Éditions du Seuil et la République des Idées,: 2008. Traducció de Pau Joan Hernández.]

EUROPEAN COMMISSION CHILDCARE NETWORK. (1988). *Childcare and equality of Opportunity*. Brussel·les: Comissió europea.

FERRER, F. (2001). «El psicopedagogo y los nuevos retos educativos». A: Del RINCÓN, B. *Presente y futuro del trabajo psicopedagógico*. Barcelona: Editorial Ariel.

FLAQUER, LI. (2000). *Les polítiques familiars en una perspectiva comparada*. Barcelona: Fundació La Caixa.

FLAQUER, LI. (2003). *Suport a les famílies*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

FLAQUER, LI. (2009). «Les polítiques familiars a Catalunya». Conferència realitzada el 14 de gener en el marc del cicle Les polítiques familiars, organitzat pel Centre d'Estudis Jordi Pujol. Publicada a la *Revista del Centre d'Estudis Jordi Pujol*, 04/2009, 76-101.

FORMAN, E.A. i CAZDEN, C.B. (1984). «Perspectivas vygotkianas en la educación: el valor cognitivo de la interacción entre iguales», a: *Infancia y aprendizaje*, 27-28, 139-157. [Títol original: Exploring vygotkian perspectives in education. The cognitive value of peer interaction, a: WERTSCH (Ed.) *Culture Communication and Cognition: Vygotskian Perspectives*. Nova York: Cambridge Univ. Press.]

FORNER, A. (2001). *Serveis per a la infància. Marc de referència per a polítiques educatives en l'àmbit municipal*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

FORNER, A., LATORRE, A. (1996). *Diccionario terminológico de investigación educativa y psicopedagógica*. Barcelona: EUB, SL.

FOX, D. (1981). *El proceso de investigación en educación*. Pamplona: EUNSA.

GAY, E-I. (2005). «Xarxes locals d'infància. Cultura d'intervenció i cultura d'infància».. Barcelona: DE PROP *Revista telemàtica de política educativa local*. Núm.13. (Consultable online a: <http://www.deprop.net/default.asp?numrev=13&sumari=3>)

GAIRÍN, J. i altres. (2003). *Les relacions personals en l'organització*. Cerdanyola: Institut de Ciències de l' Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona.

GARCÍA MADRUGA, J. (1976). *El papel de Vygotsky en el estudio de las relaciones entre pensamiento y lenguaje*. Madrid: Memoria de licenciatura. Univ. Complutense de Madrid.

GENERALITAT DE CATALUNYA.(2006). *Procés participatiu per l'elaboració de la Llei d' Infància de Catalunya*. Barcelona: Informe de resultats, juliol.

GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT D'ACCIÓ SOCIAL I CIUTADANIA.(2009). *Avantprojecte de llei de dels drets i les oportunitats de la Infància i l'Adolescència*. Barcelona: gener.

GENOVARD, C. i GOTZENS, C. (1996). «La interacción contextual en la instrucción». A: BELTRÁN, J. i GENOVARD, C. (Edit.). *Psicología de la instrucción, I. Variables y procesos básicos*. Madrid: Editorial Síntesis.

GINÉ, C. (1997). «L'avaluació de les necessitats educatives especials dels alumnes: la necessària col.laboració dels mestres i dels psicopedagogs». *Suports*, vol. 1, núm. 1, 1-9.

GINÉ, C. (1999). «La evaluación psicopedagógica». A: MARCHESI, A., COLL, C., PALACIOS, J. (comp.), *Desarrollo psicológico y educación. Vol. 3 Trastornos del desarrollo y necesidades educativas especiales*. Madrid: Alianza editorial, pp. 389-410.

GINÉ, C. (2000). «El retard mental». A: GINÉ, C. (Coord.). *Intervenció psicopedagògica en els trastorns del desenvolupament*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

GINÉ, C. (2003). *La atención precoz en Cataluña: Servicios y calidad*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar i Família.

GINÉ, C. (2004). «Avaluació dels serveis i qualitat de vida de les persones amb retard mental». *Suports*, vol. 8, núm. 1, 58-68.

GINÉ, C., ALOMAR, E., BALCELLS, A., BORRÀS, E., CARASA, P., CARBÓ, M., FONT, J., GARCIA, M., GONZÁLEZ, M., GORDILLO, C., MAS, J.M., RUEDA, P., SALVADOR, F., VIDAL, X. (2006). «L'Escala d'Intensitat de Suports (EIS): un instrument per promoure el benestar de les persones amb discapacitat intel·lectual». *Suports*, vol. 10, núm. 2, 66-72.

GINÉ, C. (2009). «Aportaciones al concepto de inclusión. La posición de los organismos internacionales». A: GINÉ, C. (coord.), DURAN, D., FONT, J., MIQUEL, E. *La educación inclusiva. De la exclusión a la plena participación de todo el alumnado*. Barcelona: ICE/Horsori. pp. 13-24.

GÓMEZ GRANELL, et al. (2003). «La infància i les famílies als inicis del segle XXI. Informe 2002». *CIMU, Monografia n°12*. Barcelona: Biblioteca del Departament de Benestar i Família de la Generalitat de Catalunya.

GÓMEZ-GRANELL, i VILA, I. (2001). *La ciudad como proyecto educativo*. Barcelona: Ediciones Octaedro.

GONZÁLEZ, M.J. (2003). *Servicios de atención a la infancia en España*. Documento de trabajo Fundación Alternativas, 1. Madrid: Fundación Alternativas.

GONZÁLEZ, M.J. (2009). «L'atenció a la primera infància a Catalunya». A: FERRER, F. *L'estat de l'educació a Catalunya*. Anuari 2008. Fundació Jaume Bofill. Barcelona: Editorial Mediterrània.

GONZALEZ RODRIGUEZ, B. (1986). *Sistemas de indicadores sociales*. Madrid. Ier Panel Expertos: Indicadores para la acción social. Col. Doct. I Lic.

GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA. (1980). Volum 24: *VENU-ZYT*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

GUIBOURG, I. (2006). *Tesis doctoral: La Calidad de la atención a la pequeña infancia en Ciutat Vella*. Cerdanyola: Universidad Autónoma de Barcelona, Depto. De Psicología básica, evolutiva y de la educación. Facultad de Ciencias de la Educación.

HARMS, T, CLIFFORD, RM. (1990). *Escala de valoración del ambiente en la infancia temprana*. Madrid: Visor distribuciones. [Títol original: Early childhood environment rating scale. Published by Teachers College Press: New York, 1980. Traduït per Patrícia Fernández.]

HARMS, T, CRYER, D., CLIFFORD, RM. (1990). *Infant/Toddler environment rating scale*. New York: Published by Teachers College Press, Columbia University..

HATTON, C. (1998). «Whose Quality of Life Is It Anyway? Some problems With the Emerging Quality of Life Consensus». *Mental Retardation*, vol. 36, 2: 104-115.

HELLINGER, B.(2001). *Órdenes del amor*. Barcelona: Editorial Herder. [Títol original: Ordnungen der Liebe. Ein Kurs-Buch: 2001. Traducció: Sylvia Kabelka.]

INFORME DE SEGUIMENT DE L'EPT EN EL MÓN, 2009. (2008). *Vèncer la desigualtat: la importància de la governança*. Barcelona: Edicions UNESCO de Catalunya- Unescocat.

KAYE, K. (1986). *La vida mental y social del bebé. Cómo los padres crean personas*. Barcelona: Editorial Paidós. [Títol original: The mental and Social Life of Babies. The University of Chicago Press, 1982. Traducció: David Rosenbaum.]

KOZULIN, A. (2000). *Instrumentos psicológicos. La educación desde una perspectiva sociocultural*. Barcelona: Ediciones Paidós. [Títol original: Psychological Tools. Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1998. Traducció: Genís Sánchez.]

LANG, V. (1996). «Professionnalisation des enseignements, conception du métier, modèles de formation». Institut national de Recherche pédagogique. Lyon: Recherche et Formation, (23), 9-27.

LALUEZA, J.L. I CRESPO, I. (1996). «Algunas dificultades generadas por el sesgo cultural en el estudio del desarrollo humano». *Cultura y educación*, Núm .3, 51-69.

LALUEZA, J.L., CRESPO, I., PALLÍ, C., LUQUE, M.J. (2001). «Socialización y cambio cultural en una comunidad étnica minoritaria. El nicho evolutivo gitano». *Cultura y educación*, Núm. 13(1), 115-130.

LAND, K. (1971). «On the definition of social indicators». *American Sociologist*, 6, 322-325.

LATORRE, A., DEL RINCÓN, D., ARNAL, J. (1996). *Bases metodológicas de la investigación educativa*. Barcelona: Monpeó- Editor.

MAROY, C. (2005). *Cahier de recherche: Les évolutions du travail enseignant en France et en Europe. Facteurs de Changement, incidences et resistances*. Université de Louvain (UCL) Conférence du PIREF, 24.

MARSELLÉS, M.A. (2000). «El treball amb la família com a prevenció en la primera infància». A: MARSELLÉS, M.A., JOVÉ, G. (Ed.). *De la prevenció a l'atenció en la primera infància: un enfocament interdisciplinar*. Edicions de la Universitat de Lleida, 45-58.

MATURANA, R. i VARELA, G. (1984). *El árbol del conocimiento. Las bases biológicas del entendimiento humano*. Santiago de Chile: Lumen- Editorial universitaria.

MATURANA, R. i VARELA, G. (1994). *De máquinas y seres vivos. Autopoiesis: la organización de lo vivo*. Santiago de Chile: Editorial Universitaria- Lumen.

MATURANA, R. (1995). *Desde la biología a la psicología*. Santiago de Chile: Editorial Universitaria.

MATURANA, R. (1997). *Emociones y lenguaje en educación y política*. Santiago de Chile: Dolmen Ediciones.

MERELO, J.J. (2005). «Redes Sociales: una introducción». *Revista hispana para el análisis de redes*. Artículo introductorio a la ciencia de las redes. (Consultable online: http://revista-redes.rediris.es/webredes/talleres/redes_sociales.pdf)

MERLEAU-PONTY. (1986). *El ojo y el espíritu*. Barcelona: Editorial Paidós. [Títol original: L'oeil et l'esprit. Éditions Gallimard: París, 1964.]

MIQUEL, E. (2009). «El uso del index for inclusion para cambiar las prácticas educativas en los centros de Cataluña». A: GINÉ, C. (coord.), DURAN, D., FONT, J., MIQUEL, E. *La educación inclusiva. De la exclusión a la plena participación de todo el alumnado*. Barcelona: ICE/Horsori. pp. 127-143.

MOLINA, L. i JIMÉNEZ, N. (1989). *La escuela infantil. Lugar de acción y de co-participación*. Barcelona: Laia.

MOSS, P. (1996). *Objectius de qualitat en els Serveis per a la infància*. XARXA D'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA DE LA COMISSIÓ. Brussel·les: Comissió Europea. Unitat per a la igualtat d'oportunitats.

MOSS, P. (2004). *Child and family Research. A Personal History*. Conferència realitzada per Peter Moss, President del Thomas Coran Research Unit. Institute of Education University of London, a la Universitat Autònoma de Barcelona: Cerdanyola, 29 d'Octubre.

OCDE. (2002). *Niños pequeños, grandes desafíos. Educación y atención en la infancia temprana*. México D.F.: Fondo de cultura económica. [Títol original en anglès i en francès: Starting Strong: Early Childhood Education and Care. Petite enfance, grands défis: Education et structures d'accueil. París: Organisation for Economic Co-operation and Development. 2001.]

OCDE. (2004). *La cuestión del profesorado: atraer, capacitar y conservar a profesores eficientes*. [Títol original: *Teachers Matter: Attracting, Developing and Retaining Effective Teachers*. París, 2004: Traducció de l' OECD.]

PALACIOS, J. i MORENO, C. (1994). «Contexto familiar y desarrollo social». A: RODRIGO, M.J. (Edit.). *Contexto y desarrollo social*. Madrid: Síntesis.

PAQUAY, L. (1994). «Vers un référentiel de compétences professionnelles». Institut national de Recherche pédagogique. Lyon: *Recherche et Formation*, (16), 7-38.

PÉREZ, C. (1995). «Família i comunitat». A: *Nous models de família en l'entorn urbà: una aproximació psicològica i social al canvi familiar*. Barcelona, 4 i 5 de novembre de 1994. Barcelona: Fundació Vidal i Barraquer/Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social.

PERINAT, A. (1996). *Desenvolupament i aprenentatge durant l'edat escolar*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

PIFARRÉ, M.(Dir.), SANUY, J., VENDRELL, C., GÒDIA, S. (2008). *Internet en la educación secundaria. Pensar, buscar y construir conocimiento en la red*. Lleida: Editorial Milenio.

PRATS, A., REINA, R., GAY, E.I. (2004). «Xarxa municipal d'Atenció a la Infància». *Guix d' Infantil*, Núm. 20, 25-27. Barcelona: Editorial Graó, Barcelona, juliol- agost .

RIBA, C. (2007). *La metodologia qualitativa en l'estudi del comportament*. Barcelona: Editorial UOC.

RODRIGÁÑEZ, C. (2000). *El asalto al Hades*. Madrid: Proyecto editorial traficantes de sueños.

RODRÍGUEZ- ROCA, J., HONRUBIA, M.L., GUARDIA, J. (2005). «La cultura de la evaluación de programas: un elemento fundamental para afrontar los retos de las políticas sociales». *Revista de Servicios sociales y políticas sociales*, núm. 50, 55-70.

ROGOFF, B. (1993). *Aprendices del pensamiento. El desarrollo cognitivo en el contexto social*. Barcelona: Editorial Paidós. [Títol original: *Apprenticeship in thinking. Cognitive development in social context*. Oxford University Press: Nova York, 1990. Traducció: Pilar Lacasa.]

ROVERE, M. (1993). *Planificación estratégica de recursos humanos en salud*. Whashington, D.C., E.U.A.: Organización panamericana de la salud.

ROVERE, M.(1999). *Redes en salud; un nuevo paradigma para el abordaje de las organizaciones y la comunidad*. Rosario, República Argentina: Ed. Secretaría de la salud pública/AMR, Instituto Lazarte.

RUIZ, R. (2008). *Plans múltiples i personalitzats per a l'aula inclusiva*. Vic: Eumo Editorial.

SÁNCHEZ- CADAMIO, M. i CARRETERO, R. (1999). *Una dimensió comunitaria para el asesoramiento psicopedagógico*. Comunicació presentada en el III Congrés internacional de psicologia i educació. Santiago de Compostela: 8, 9, 10 i 11 de setembre.

SARRAMONA, J. (2003). «Un exemple d'avaluació participativa del sistema educatiu: la conferència nacional d'educació de Catalunya». *Revista Catalana de Pedagogia* [Societat Catalana de Pedagogia] vol. 2), 163-179.

SARRAMONA, J. (2004). *Sistema d'indicadors d'Ensenyament de Catalunya. Generalitat de Catalunya*. Barcelona: Departament d' Ensenyament. Consell Superior d' Avaluació del Sistema Educatiu.

SCHAFFER, H.R. (1993). *El contexto sociofamiliar en la educación de la infancia*. Barcelona/Madrid: Associació de Mestres Rosa Sensat/Centro de Publicaciones del Ministerio de Educación y Ciencia. [Traducció: Presen Biniés.]

SCHALOCK RL, i VERDUGO, MA. (2003). *Calidad d vida. Manual para profesionales de la educación, salud y servicios sociales*. Madrid: Alianza Editorial. [Títol original: Hadbook on Quality of Life for Human Service Practitioners. American Association on Mental Retardation, 2002. Traducció: Miguel Ángel Verdugo i Cristina Jenaro.]

SCHALOCK, RL., BROWN, I., BROWN, R., CUMMINS, RA., FELCE, D., MATIKKA, L., KEITH, KD., PARMENTER, T. (2002). «[Conceptualization, measurement, and application of quality of life for persons with intellectual disabilities: report of an international panel of experts](#)». *Mental retardation*. Dec;40(6):457-70.

SCHALOCK, RL., BROWN, I., BROWN, R., CUMMINS, RA., FELCE, D., MATIKKA, L., KEITH, KD., PARMENTER, T. (2002). «La conceptualización, medida, y aplicación calidad de vida en personas con discapacidades intelectuales: Informe de un panel internacional de espectros». *Siglo Cero*, núm. 203, 5-14.

SELLECK, D. i GRIFFIN, S. (1996). «Quality for the under threes». A: PUGH, G. (Edit.). *Contemporary Issues in the Early Years*. London: Paul Chapman, Publishing Ltd.

SÍNDIC DE GREUGES DE CATALUNYA.(2007). *L'escolarització de 0 a 3 anys a Catalunya. Informe extraordinari*. Barcelona: Síndic de Greuges.

SUBIRATS, J. (2009). *Projectes educatius de ciutat: un procés permanent. Revisió metodològica: 2008*. Barcelona: Institut de Govern i polítiques públiques, UAB. Diputació de Barcelona.

SWARTZ, A., JACOBSON, J., HOLBURN, S. (2002). «Defining person-centeredness: Results of two consensus methods». *Education and Training in Mental Retardation and Developmental Disabilities*, núm. 35, 235-238.

TAYLOR, S.J., BODGAN, R. (1987). *Introducción a los métodos cualitativos de investigación*. Barcelona: Editorial Paidós. [Títol original: *Introduction to qualitative research methods. The search for meanings*. John Wiley and Sons; Nueva York, 1984. Traducció de Jorge Piatigorsky.]

TENORIO, C. (1999). «Cultura y crianza. Entre tradición y modernidad». *IX CONGRESO COLOMBIANO DE SALUD MENTAL INFANTIL Y DEL ADOLESCENTE*: Bogotá, 26 a 29 de mayo.

THARP, R.G., ESTRADA, P., STOLL, S., YAMAUCHI, L.A. (2002). *Transformar la enseñanza. Excelencia, equidad, inclusión y armonía en las aulas y las escuelas*. Barcelona: Paidós. [Títol original: *Teaching trasformed*. Westview Press (Boulder, Colorado), A Member of the Perseus Books Group, 2000.]

TÓJAR, J.C. (2006). *Investigación cualitativa. Comprender y actuar*. Madrid: Editorial La Muralla.

TONUCCI, F. (1997). *La ciutat dels infants. Una manera nova de pensar la ciutat*. Barcelona: Editorial Barcanova.

TORO, J.M. (2005). *Educación con "co-razón"*. Bilbao: Editorial Desclée de Brouwer.

TRAVESET, M. (2007). *La pedagogía sistémica. Fundamentos y práctica*. Barcelona: Editorial Graó.

UBIETO, J.R. (2007). «Modelos de trabajo en red». *Revista d' Educació Social*, num. 35. Barcelona: Fundació Pere Tarrés.
(Consultable online a: <https://www.peretarres.org/revistaeducacionsocial/index.asp>)

VALLÉS, M.S. (1999). *Técnicas cualitativas de investigación social. Reflexión metodológica i práctica social*. Madrid: Editorial Síntesis.

VAYER, P. (1977). *El niño frente al mundo (En la edad de los aprendizajes escolares)*. Barcelona: Editorial Científico- Médica. [Títol original: *L'enfant face au monde. A l'âge des apprentissages scolaires*. Doin Editeurs: París, 1985. Traducció: Francisco T. Vera.]

VEGA, J.L. (1986). *Psicología de la educación*. Diccionario Ciencias de la Educación. Madrid: Editorial Anaya.

VERDUGO, M.A., ARIAS, B., GÓMEZ, L., SCHALOCK, R. (2007). *Manual de l'avaluador de l'Escala Gencat*. Salamanca: Instituto Universitario de Integración en la Comunidad. Facultad de Psicología.

VERDUGO, M.A., ARIAS, B., GÓMEZ, L., SCHALOCK, R. (2008). *Escala Gencat*. Barcelona: Biblioteca de Catalunya –Dades CIP.

VIGOSTKI, L.S. (1979). *El desarrollo de los procesos psicológicos superiores*. Barcelona: Crítica.

VILA, I. (1998). *Familia, escuela y comunidad*. Barcelona: Editorial Horsori.

VILA, I. (2000). *Entorn social i familiar i intervenció psicopedagògica*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

VILA, I. i CASARES, R. (2009). *Educación y sociedad. Una perspectiva sobre las relaciones entre la escuela y el entorno social*. Barcelona: ICE- Horsori.

WERTSCH, J.V. (1984). *Culture, communication and cognition: Vigotskian perspectives*. New York: Cambridge Univ. Press.

ZABALZA, M. (1996). **Calidad en la Educación Infantil**. Madrid: Narcea editorial.

ANNEX 1

7.1. Percentatges de resposta obtingudes per cada criteri i per cada indicador de les dimensions 2, 3 i 4 del sistema d'indicadors dissenyat.

7.1.1. Percentatge de resposta per cada criteri de les dimensions 2, 3 i 4 del sistema d'indicadors dissenyat:

Pregunta	Núm. de respostes	% de resposta
2.1.1. Us ofereixen en el centre activitats de suport que ajuden a cuidar la vostra qualitat emocional	51	96,23%
2.1.2. L'entorn del centre ajuda a cuidar la vostra qualitat emocional	51	96,23%
2.2.1. Us sentiu incentivats en la vostra tasca professional	51	96,23%
2.2.2. Es valora la formació contínua que realitzeu.	51	96,23%
2.2.3. Es realitza una avaluació continuada i el seguiment de la vostra tasca.	50	94,34%
2.2.4. Us comuniquen els resultats de l'avaluació continuada.	49	92,45%
2.2.5. Els directius valoren la vostra qualitat personal.	51	96,23%
2.2.6. Es contempla una dedicació equilibrada.	50	94,34%
2.2.7. Es realitza una ajustada promoció professional.	50	94,34%
2.2.8. Es valora la vostra experiència professional i es realitza un adequat aprofitament d'aquesta	51	96,23%
2.3.1. El centre compta amb un nombre adequat de professionals en relació al nombre d'infants.	51	96,23%
2.3.2. El centre disposa de professionals amb una titulació adequada per treballar amb infants.	50	94,34%
2.3.3. En el centre hi ha estabilitat dels professionals i dels responsables.	51	96,23%
2.3.4. El centre compta amb la figura d'un/a coordinador/a amb tasques de supervisió.	49	92,45%
2.3.5. Hi ha personal voluntari	50	94,34%
2.4.1. Des del centre s'endeguen iniciatives que afavoreixen el treball interdisciplinari.	51	96,23%
2.4.2. S'avalua interna i externament el treball interdisciplinari.	50	94,34%
2.4.3. Es fan públiques les avaluacions que s'han realitzat.	51	96,23%
2.5.1. Segons la missió, es promou la prevenció/detecció/planificació/intervenció/avaluació...	51	96,23%
2.5.2. S'afavoreix la implicació dels professionals que hi treballeu.	51	96,23%
2.5.3. Es promouen accions que afavoreixen la participació i implicació de les famílies.	51	96,23%
2.5.4. S'ofereix formació continuada als professionals.	51	96,23%
2.5.5. S'ofereix formació continuada a les famílies.	51	96,23%
2.6.1. Es compta des del centre amb una infraestructura que afavoreix la planificació interna.	51	96,23%
2.6.2. Es compta amb recursos personals suficients.	51	96,23%
2.6.3. Es compta amb recursos materials suficients.	51	96,23%
2.6.4. S'avaluen les accions del centre/servei/programa de forma interna i externa.	51	96,23%
2.6.5. Es publiquen les avaluacions realitzades.	51	96,23%
2.7.1. S'utilitza el finançament de forma equitativa, harmònica, en pro l'inclusivitat i l'excel·lència	48	90,57%
2.7.2. Es realitza una avaluació interna i externa de l'ús que es fa del finançament públic.	49	92,45%

Annex 1

2.7.3. Es publica l'avaluació interna i externa.	47	88,68%
2.8.1. Hi ha una veritable implicació en projectes comunitaris de l'entorn des del centre.	50	94,34%
Pregunta	Núm. de respostes	% de resposta
2.8.2. Es publiquen les accions comunitàries endegades.	50	94,34%
2.8.3. El centre és reconegut en la seva tasca per part de la comunitat.	51	96,23%
2.8.4. Es rep finançament públic per posar en marxa les accions comunitàries.	50	94,34%
2.8.5. S'avalua i es fan públiques les accions comunitàries, de forma intern i externa.	49	92,45%
2.9.1. La valoració dels responsables i dels professionals és positiva.	50	94,34%
2.9.2. La valoració de les famílies és positiva	50	94,34%
2.9.3. La valoració de la comunitat és positiva.	50	94,34%
2.10.1. S'endeguen accions des del centre encaminades a l coneixement de les seves tasques.	50	94,34%
2.10.2. Es reflexiona conjuntament sobre les possibilitats de millora.	51	96,23%
2.10.3. S'implementen estratègies de millora en el centre.	50	94,34%
2.10.4. Es porta a terme una avaluació de la implementació d'estratègies de millora, interna i externa.	49	92,45%
2.10.5. Es publiquen les mesures endegades.	51	96,23%
3.1.1 Existeix una veritable coordinació dels diferents serveis d'atenció i educació a la infància.	30	56,60%
3.1.2. S'ofereix suport des de la xarxa als diversos serveis (mitjançant jornades, material, formació...)	30	56,60%
3.1.3. S'afavoreix el treball interdisciplinari entre professionals dels diversos àmbits.	29	54,72%
3.1.4. S'afavoreix la implicació dels professionals dels serveis de 0-6 anys.	29	54,72%
3.1.5. Es promouen accions que afavoreixen la participació i implicació de les famílies.	29	54,72%
3.1.6. S'ofereix formació continuada als professionals dels serveis implicats en la xarxa.	29	54,72%
3.1.7. S'ofereix formació continuada a les famílies.	27	50,94%
3.1.8. Es promou el treball de prevenció/detecció/planificació/intervenció i avaluació.	26	49,06%
3.2.1. En la Xarxa s'inclouen professionals de diversos àmbits de la població.	29	54,72%
3.2.2. S'inclou la participació de les famílies.	29	54,72%
3.2.3. Es té en compte una infraestructura que afavoreix la planificació, control i suport dels Serveis.	26	49,06%
3.3.1. Hi ha una reflexió conjunta sobre els punts forts i febles de la xarxa.	22	41,51%
3.3.2. S'avaluen les accions de la xarxa de forma interna i externa.	21	39,62%
3.3.3. Es publica l'avaluació interna i externa.	17	32,08%
3.4.1. S'utilitza el finançament de forma equitativa, harmònica, en pro l'inclusivitat i l'excel·lència	15	28,30%
3.4.2. Es realitza una avaluació interna i externa de l'ús que es fa del finançament públic.	15	28,30%
3.4.3. Es publica l'avaluació interna i externa.	14	26,42%
3.5.1. Es valora la gestió en el procés d'implementació de la xarxa en la població.	21	39,62%
3.5.2. Es valora la posada en marxa en la implementació de la xarxa en la població.	21	39,62%
3.5.3. Es detecta i analitza els elements problemàtics de la posada en marxa i els resultats obtinguts.	21	39,62%
3.5.4. Es valora l'impacte que s'ha aconseguit en la població.	19	35,85%
3.5.5. Es valora l' que s'ha aconseguit fora de la població	18	33,96%
3.6.1. La valoració de les accions de la xarxa per part dels professionals és positiva.	24	45,28%
3.6.2. La valoració de les accions de la xarxa per part de les famílies és positiva.	23	43,40%

Annex 1

3.6.3. La valoració de les accions de la xarxa per part de la comunitat és positiva.	23	43,40%
3.7.1. S'endeguen accions des de la xarxa encaminades al coneixement de les seves tasques.	20	37,74%
3.7.2. Es reflexiona conjuntament sobre les possibilitats de millora.	23	43,40%
3.7.3. S'implementen estratègies de millora en la xarxa.	21	39,62%
3.7.4. Es porta a terme una avaluació de la implementació d'estratègies de millora, interna i externa.	17	32,08%
3.7.5. Es publiquen les mesures endegades.	19	35,85%
Pregunta	Núm. de respostes	% de resposta
4.1.1 S'utilitzen rutines quotidianes respectant les necessitats i el ritme de cada infant.	51	96,23%
4.1.2. Es porten a la pràctica jocs simbòlics, motors i ús de regles.	51	96,23%
4.1.3. Es practica la motricitat fina i grossa.	51	96,23%
4.1.4. Es fa ús de diversos llenguatges (verbal, corporal, plàstic, musical, matemàtic).	51	96,23%
4.1.5. Es té cura en els moments d'arribada i de sortida de l' infant.	51	96,23%
4.1.6. Es realitza l'acompanyament de les vivències de la separació.	51	96,23%
4.1.7. Es porta a terme l'acompanyament per la pròpia autonomia de l' infant.	51	96,23%
4.1.8. S'ofereix a l' infant un lloc actiu.	51	96,23%
4.1.9. Es té cura de l'autoestima de l' infant i de la pròpia gestió d'emocions.	51	96,23%
4.1.10. S'estableixen interaccions positives amb altres infant.	51	96,23%
4.1.11. S'estableixen interaccions positives amb adults.	51	96,23%
4.1.12. Es realitza un sosteniment adequat de les interaccions establertes.	51	96,23%
4.1.13. S'acompanya en la continuïtat de l' infant en el Centre/Servei/Programa.	51	96,23%
4.2.1 S'estructura l'ambient material tenint en compte la llibertat i la seguretat de l' infant.	51	96,23%
4.2.2. S'estructuren i preparen els espais interns i externs del Centre/Servei/Programa.	51	96,23%
4.2.3. S'utilitza el mobiliari adequat a les necessitats de l' infant i de l'adult (professionals i famílies).	51	96,23%
4.2.4. Es selecciona, s'organitza, es disposa i es té cura del material i dels objectes presents al Centre.	51	96,23%
4.2.5. S'aprofiten els recursos locals i materials de la comunitat en benefici de l' infant.	50	94,34%
4.3.1 Es prepara el pla d' acollida de l' infant i de la seva família.	51	96,23%
4.3.2. Es gestionen les transicions diàries entre la família i l' infant.	51	96,23%
4.3.3. S'acompanyen les vivències de la separació de la família i de l' infant.	51	96,23%
4.3.4. Es prioritza el secret professional.	51	96,23%
4.3.5. S'estableixen estratègies que faciliten una adequada relació amb el sistema familiar.	51	96,23%
4.3.6. Es prepara i acompanya la família i l' infant per a la fi de l'estada al Centre/Servei/Programa.	51	96,23%
4.4.1 Es preveuen espais i temps per compartir amb les famílies.	51	96,23%
4.4.2. Es dinamitzen trobades amb les famílies dins del Centre/Servei/Programa.	51	96,23%
4.4.3. Es publiquen llibrets, documents, articles sobre temes d'interès per les famílies.	50	94,34%
4.4.4. Es preveuen entrevistes i tutoritzacions sistemàtiques amb les famílies.	51	96,23%
4.4.5. S'elaboren informes de seguiment de l' infant i es comenten amb les famílies.	48	90,57%
4.4.6. Es faciliten els contactes amb especialistes d'altres àmbits.	49	92,45%
4.4.7. S'integren a les famílies en la Comunitat des del Centre/Servei/Programa.	49	92,45%
4.5.1 Els professionals avaluen positivament l'evolució de l' infant en el Centre/Servei/Programa.	51	96,23%

Annex 1

4.5.2. Les famílies avaluen positivament la tasca realitzada per afavorir l'educació de l' infant.	51	96,23%
4.5.3. La comunitat avalua positivament les accions del Centre per promoure l'educació de l' infant.	51	96,23%
4.6.1 El Centre reflexiona sobre els elements problemàtics que s'ha trobat en l'educació de l' infant.	50	94,34%
4.6.2. S'endeguen i implementen estratègies de millora des del Centre/Servei/Programa.	50	94,34%
4.6.3. S'avaluen les accions implementades des del Centre/Servei/Programa.	49	92,45%
4.6.4. Es publiquen les mesures que s'endeguen.	50	94,34%

Taula 232. Percentatge de resposta per criteris.

7.1.2. Percentatge de resposta per cada indicador de les dimensions 2, 3 i 4 del sistema d'indicadors dissenyat, i per dimensions:

Indicador	Nombre de respostes	% de resposta
Indicador_2_1	51	96,23%
Indicador_2_2	47	88,68%
Indicador_2_3	47	88,68%
Indicador_2_4	50	94,34%
Indicador_2_5	51	96,23%
Indicador_2_6	51	96,23%
Indicador_2_7	46	86,79%
Indicador_2_8	48	90,57%
Indicador_2_9	50	94,34%
Indicador_2_10	48	90,57%
Indicador_3_1	25	47,17%
Indicador_3_2	26	49,06%
Indicador_3_3	16	30,19%
Indicador_3_4	14	26,42%
Indicador_3_5	18	33,96%
Indicador_3_6	23	43,40%
Indicador_3_7	16	30,19%
Indicador_4_1	51	96,23%
Indicador_4_2	50	94,34%
Indicador_4_3	51	96,23%
Indicador_4_4	44	83,02%
Indicador_4_5	51	96,23%
Indicador_4_6	49	92,45%
<u>Respostes per dimensions</u>		
Dimensió	Nombre de respostes	% de resposta
dimensió_2	47	88,68%
dimensió_3	13	24,53%
dimensió_4	43	81,13%

Taula 233. Percentatge de respostes per indicadors i dimensions.

ANNEX 2

7.2. Anàlisi i presentació estadística descriptiva segons tipus de professionals (Educador/Directiu).

Segons la construcció del qüestionari que es va distribuir a la mostra, les puntuacions totals en cada un dels indicadors i/o dimensions tenen com a rang de valors els que es presenten a la taula següent:

	RANG
INDICADOR 2 1	De 2 a 8
INDICADOR 2 2	De 8 a 32
INDICADOR 2 3	De 5 a 20
INDICADOR 2 4	De 3 a 12
INDICADOR 2 5	De 5 a 20
INDICADOR 2 6	De 5 a 20
INDICADOR 2 7	De 3 a 12
INDICADOR 2 8	De 2 a 8
INDICADOR 2 9	De 3 a 12
INDICADOR 2 10	De 5 a 20
DIMENSIÓ 2	De 44 a 176
INDICADOR 3 1	De 8 a 32
INDICADOR 3 2	De 3 a 12
INDICADOR 3 3	De 3 a 12
INDICADOR 3 4	De 3 a 12
INDICADOR 3 5	De 5 a 20
INDICADOR 3 6	De 3 a 12
INDICADOR 3 7	De 5 a 20
DIMENSIÓ 3	De 30 a 120
INDICADOR 4 1	De 13 a 52
INDICADOR 4 2	De 5 a 20
INDICADOR 4 3	De 6 a 24
INDICADOR 4 4	De 7 a 28
INDICADOR 4 5	De 3 a 12
INDICADOR 4 6	De 4 a 16
DIMENSIÓ 4	De 38 a 152
PUNTUACIÓ TOTAL	De 112 a 448

Taula 234. Rang de valors per cada indicador i dimensió.

A continuació presentem els resultats estadístics descriptius de la mostra per cada indicador de les dimensions 2, 3 i 4 a partir dels rangs donats a cada indicador, tenint en compte la tipologia de professionals:

1. Distribució dels resultats estadístics descriptius dels indicadors de la dimensió 2 -“El nivell de qualitat dels Centres/Serveis/Programes de la població”-, segons tipus de professional (educador/directiu)

Dimensió 2. Indicador 1: Atenció emocional dels professionals del Centre/Servei/Programa

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
2.1.1	Us ofereixen en el centre activitats de suport que ajuden a cuidar la vostra qualitat emocional	7	1	1,43	,79	42	2	2,05	1,01
2.1.2	L'entorn del centre ajuda a cuidar la vostra qualitat emocional	7	2	2,29	,49	42	3	3,26	,80
Indicador 2_1 rang de 2 a 8		7	3,00	3,71	1,11	42	5,00	5,31	1,57

Taula 235 . Resultats estadístics descriptius de l'indicador 1, dimensió 2.

A aquesta taula, observem que la mitjana d'educadors van puntuar millor les respostes als criteris del primer indicador que la mitjana de directius: Una mitjana de 5,31 $\pm$ SD 1,57 per part dels educadors enfront un 3,71 $\pm$ SD 1,11 de respostes dels directors.

Si ens fixem en cada un dels criteris, observem que tant el primer com el segon, també obtenen una mitjana de puntuació més alta els educadors que els directors: el primer criteri la mitjana de resposta dels educadors és 2,05 enfront 1,43 de la resposta dels directors, i del segon criteri la mitjana de resposta dels educadors és 3,26 enfront al 2,29 dels directors.

Si observem els dos criteris, veiem que tant els educadors com els directors puntuen millor (entre freqüentment i algunes vegades) el criteri “l'entorn del centre ajuda a cuidar la vostra qualitat emocional” (mediana 2 i 3 respectivament) enfront del criteri primer “us ofereixen en el centre activitats de suport que ajuden a cuidar la vostra qualitat emocional” (mediana 1 i 2).

Dimensió 2. Indicador 2: Valoració laboral psicopedagògica dels professionals del Centre/Servei/Programa.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
2.2.1	Us sentiu incentivats en la vostra tasca professional	7	3	3,29	,49	42	4	3,40	,70
2.2.2	Es valora la formació contínua que realitzeu.	7	3	2,86	,90	42	4	3,43	,67
2.2.3	Es realitza una avaluació continuada i el seguiment de la vostra tasca.	6	3	2,67	1,03	42	3	3,29	,67
2.2.4	Us comuniquen els resultats de l'avaluació continuada.	7	3	2,71	1,11	40	3	2,93	1,00
2.2.5	Els directius valoren la vostra qualitat personal.	7	3	3,00	,58	42	4	3,36	,79
2.2.6	Es contempla una dedicació equilibrada.	7	3	2,86	,69	41	3	3,32	,72
2.2.7	Es realitza una ajustada promoció professional.	7	3	2,57	,98	41	3	2,90	,86
2.2.8	Es valora la vostra experiència professional i es realitza un adequat aprofitament d'aquesta	7	3	3,14	,69	42	3	3,36	,76
Indicador 2_2 rang de 8 a 32		6	25,50	26,00	4,94	39	34,00	31,64	4,75

Taula 236. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 2, dimensió 2.

Quant la valoració laboral psicopedagògica, observem que globalment la mitjana d'educadors van seguir puntuant millor les respostes als criteris que la mitjana de directius, amb una mitjana de $26 \pm SD 4,94$ per part dels educadors enfront un $31,64 \pm SD 4,75$ de respostes dels directors. Així, les medianes per part de les respostes que es van obtenir pels educadors es situen en 4 i 3 enfront les medianes en que els directors van respondre 3.

Destacar que per criteris hi ha un nombre més elevat de puntuacions dels educadors que dels director, especialment en el criteri 2.2.2. –es valora la formació contínua que realitzeu-, 2.2.3 –es realitza una avaluació continuada i el seguiment de la vostra tasca-, i 2.2.6. –es contempla una dedicació equilibrada, en que s'obtenen valors en les mitjanes molt més alts.

Dimensió 2. Indicador 3: Organització dels recursos del Centre/Servei/Programa.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
2.3.1	El centre compta amb un nombre adequat de professionals en relació al nombre d'infants.	7	3	2,57	,98	42	4	3,43	,67
2.3.2	El centre disposa de professionals amb una titulació adequada per treballar amb infants.	7	4	3,57	,79	41	4	3,90	,30
2.3.3	En el centre hi ha estabilitat dels professionals i dels responsables.	7	3	3,00	1,00	42	3	3,29	,81
2.3.4	El centre compta amb la figura d'un/a coordinador/a amb tasques de supervisió.	6	4	3,33	1,21	41	4	3,63	,54
2.3.5	Hi ha personal voluntari	7	1	1,71	1,25	41	1	1,85	1,31
Indicador 2_3 rang de 5 a 20		6	13,00	13,67	3,78	39	15,00	16,18	2,60

Taula 237. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 3, dimensió 2.

Quant la organització dels recursos del centre o servei, observem que globalment la mitjana d'educadors van puntuar millor amb les respostes als criteris amb una mitjana de $16,18 \pm SD 2,60$ que la mitjana de directius amb una puntuació de $13,67 \pm SD 3,78$. Així, les medianes per part de les respostes que es van obtenir pels educadors es situen en 15.

Es detecta que el criteri amb un nombre més elevat destacat de puntuacions per part dels educadors va ser el primer –el centre compta amb un nombre adequat de professionals en relació al nombre d'infants-.

Dimensió 2. Indicador 4: Promoció del treball interdisciplinari dels professionals de Centre/Servei/Programa.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
2.4.1	Des del centre s'endeguen iniciatives que afavoreixen el treball interdisciplinari.	7	3	2,57	,98	42	3	3,14	,72
2.4.2	S'avalua interna i externament el treball interdisciplinari.	7	2	2,14	1,21	41	3	3,02	,82
2.4.3	Es fan públiques les avaluacions que s'han realitzat.	7	1	1,71	1,25	42	2	2,57	1,27
Indicador 2_4 rang 3 a 12		7	6,00	6,43	3,21	41	9,00	8,76	2,48

Taula 238. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 4, dimensió 2.

Respecte la promoció del treball interdisciplinari dels professionals del centre o servei, segueix donant-se la constant respectes les respostes obtingudes, que la mitjana d'educadors van puntuar més alt $-8,76 \pm SD 2,48-$, que no pas els directores $-6,43 \pm SD 3,21-$. Les medianes per part de les respostes que es van obtenir dels educadors es situen en 9 enfront les dels director, que es situen en 6.

Dimensió 2. Indicador 5: Acompliment dels objectius que el Centre/Servei/Programa.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
2.5.1	Segons la missió, es promou la prevenció/detecció/planificació/intervenció/avaluació...	7	4	3,57	,53	42	4	3,60	,50
2.5.2	S'afavoreix la implicació dels professionals que hi treballen.	7	3	3,43	,53	42	4	3,69	,47
2.5.3	Es promouen accions que afavoreixen la participació i implicació de les famílies.	7	3	2,86	1,07	42	4	3,60	,50
2.5.4	S'ofereix formació continuada als professionals.	7	3	3,00	,82	42	4	3,60	,63
2.5.5	S'ofereix formació continuada a les famílies.	7	2	2,14	1,07	42	3	2,83	1,08
Indicador 2_5 rang 5 a 20		7	15,00	15,00	3,42	42	17,00	17,31	2,42

Taula 239. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 5, dimensió 2.

Quant l'acompliment dels objectius que el centre es proposa, globalment la mediana dels educadors va puntuar per sobre que la dels directores, 17 enfront a 15.

S'observa que el criteri amb un nombre més elevat destacat de puntuacions per part dels educadors va ser el tercer –es promouen accions que afavoreixen la participació i implicació de les famílies –, amb una mitjana de resposta per part dels educadors de $3,60 \pm SD ,50$ enfront la mitjana de resposta per part del directius de $2,86 \pm SD 1,07$.

Dimensió 2. Indicador 6: Organització i avaluació del Centre/Servei/Programa.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
2.6.1	Es compta des del centre amb una infraestructura que afavoreix la planificació interna.	7	3	3,29	,76	42	3	3,24	,85
2.6.2	Es compta amb recursos personals suficients.	7	3	2,71	,76	42	3	3,19	,80
2.6.3	Es compta amb recursos materials suficients.	7	3	2,86	,69	42	3	3,14	,68
2.6.4	S'avaluen les accions del centre/servei/programa de forma interna i externa.	7	3	3,00	,82	42	3	3,33	,57
2.6.5	Es publiquen les avaluacions realitzades.	7	1	1,86	1,46	42	3	2,50	1,25
Indicador 2_6 rang de 5 a 20		7	12,00	13,71	3,77	42	15,50	15,40	3,39

Taula 240. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 6, dimensió 2.

Respecte l'indicador d'organització i avaluació del centre o servei, globalment la mediana dels educadors va puntuar per sobre que la dels directors, 15,50 enfront a 12.

No obstant es detecta que el primer criteri –es compta des del centre amb una infraestructura que afavoreix la planificació interna–, els directors puntuen una mica per sobre que els educadors, essent la mitjana dels directors de $3,29 \pm SD ,76$ enfront la mitjana de resposta per part dels educadors de $3,24 \pm SD ,85$.

Dimensió 2. Indicador 7: Utilització del finançament del Centre/Servei/Programa.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
2.7.1	S'utilitza el finançament de forma equitativa, harmònica, en pro l'inclusivitat i l'excel·lència	6	3	2,50	1,38	40	3	3,15	,66
2.7.2	Es realitza una avaluació interna i externa de l'ús que es fa del finançament públic.	7	2	2,43	1,27	40	3	3,25	,87
2.7.3	Es publica l'avaluació interna i externa.	7	1	1,86	1,46	38	4	2,95	1,25
Indicador 2_7 rang de 3 a 12		6	6,00	7,00	4,15	38	10,00	9,47	2,32

Taula 241. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 7, dimensió 2.

Quant la utilització del finançament del centre o servei, globalment la mediana dels educadors va puntuar per sobre que la dels directors, 10 enfront a 6.

Dimensió 2. Indicador 8: Participació del Centre/Servei/Programa.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
2.8.1	Hi ha una veritable implicació en projectes comunitaris de l'entorn des del centre.	7	3	2,71	1,11	41	4	3,37	,97
2.8.2	Es publiquen les accions comunitàries endegades.	7	2	2,14	1,35	41	4	3,05	1,24
2.8.3	El centre és reconegut en la seva tasca per part de la comunitat.	7	3	3,00	,82	42	4	3,48	,77
2.8.4	Es rep finançament públic per posar en marxa les accions comunitàries.	6	3	2,67	1,51	42	4	3,38	,94
2.8.5	S'avalua i es fan públiques les accions comunitàries, de forma intern i externa.	7	2	2,14	1,35	40	3	3,00	1,15
Indicador 2_ 8 rang de 2 a 8		6	11,00	13,33	5,28	40	18,00	16,27	4,17

Taula 242. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 8, dimensió 2.

Respecte l' indicador de participació del centre o servei, globalment la mediana dels educadors va puntuar per sobre que la dels directors, 18 enfront a 11.

Dimensió 2. Indicador 9: Satisfacció del Centre/Servei/Programa.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
2.9.1	La valoració dels responsables i dels professionals és positiva.	7	3	3,29	,49	41	4	3,68	,52
2.9.2	La valoració de les famílies és positiva	7	3	3,29	,76	41	4	3,49	,55
2.9.3	La valoració de la comunitat és positiva.	7	3	3,14	,69	41	3	3,44	,63
Indicador 2_9 rang de 3 a 12		7	9,00	9,71	1,80	41	11,00	10,61	1,39

Taula 243. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 9, dimensió 2.

Quant l' indicador sobre la satisfacció del centre o servei, globalment la mediana dels educadors, 18, va puntuar per sobre que la mediana dels directors, 11.

Dimensió 2. Indicador 10: Millora per part del Centre/Servei/Programa.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
2.10.1	S'endeguen accions des del centre encaminades a l coneixement de les seves tasques.	7	3	2,86	,69	41	3	3,41	,55
2.10.2	Es reflexiona conjuntament sobre les possibilitats de millora.	7	3	3,00	,82	42	4	3,64	,48
2.10.3	S'implementen estratègies de millora en el centre.	7	3	3,00	,82	41	4	3,56	,50
2.10.4	Es porta a terme una avaluació de la implementació d'estratègies de millora, interna i externa.	7	3	3,00	,82	40	3	3,42	,59
2.10.5	Es publiquen les mesures endegades.	7	1	1,86	1,46	42	3	2,83	1,23
Indicador 2_10 rang de 5 a 20		7	13,00	13,71	4,35	39	17,00	17,00	2,27

Taula 244. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 10, dimensió 2.

Respecte l' indicador que fa referència a la millora de centre o servei, globalment la mediana dels educadors va puntuar per sobre que la dels directors, 17 enfront a 13.

S'observa que els criteri amb un nombre més elevat destacat de puntuacions per part dels educadors van ser el segon –es reflexiona conjuntament sobre les possibilitats de millora – i el cinquè –es publiquen les mesures endegades-. En el segon criteri la mitjana de resposta per part dels educadors és de $3,64 \pm SD ,48$ enfront la mitjana de resposta per part del directius de $3,00 \pm SD ,82$, i en el cinquè criteri la mitjana de resposta dels educadors és $2,83 \pm SD 1,23$ enfront $1,86 \pm SD 1,46$.

Resulta sorprenent que els educadors valorin amb més puntuació aquests criteri, de reflexió i publicació de l'avaluació enfront els directius.

Millor valoració dels educadors que dels directius en tota aquesta segona dimensió, en la seva globalitat

2. Distribució dels resultats estadístics descriptius dels indicadors de la dimensió 3- “El treball en xarxa a la població”-, segons tipus de professional (educador/directiu)

Dimensió 3. Indicador 1: Acompliment dels objectius que la Xarxa es proposa.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
3.1.1	Existeix una veritable coordinació dels diferents serveis d'atenció i educació a la infància.	7	3	3,00	,58	22	3	2,55	,60
3.1.2	S'ofereix suport des de la xarxa als diversos serveis (mitjançant jornades, material, formació...)	7	3	2,86	,90	22	2	2,50	,67
3.1.3	S'afavoreix el treball interdisciplinari entre professionals dels diversos àmbits.	7	3	2,86	,69	21	2	2,62	,86
3.1.4	S'afavoreix la implicació dels professionals dels serveis de 0-6 anys.	7	3	3,00	,82	21	4	3,38	,80
3.1.5	Es promouen accions que afavoreixen la participació i implicació de les famílies.	8	3	3,00	,76	20	3	3,25	,72
3.1.6	S'ofereix formació continuada als professionals dels serveis implicats en la xarxa.	7	2	1,86	1,07	22	2	1,82	,85
3.1.7	S'ofereix formació continuada a les famílies.	7	2	2,14	,90	20	2	2,00	,32
3.1.8	Es promou el treball de prevenció/detecció/planificació/intervenció i avaluació.	7	2	2,57	,79	19	2	2,47	,51
Indicador 3_1 rang de 8 a 32		6	20,50	21,50	4,89	19	19,00	20,37	2,36

Taula 245. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 1, dimensió 3.

Respecte l' indicador acompliment dels objectius que la xarxa es proposa, globalment la mediana dels directores va puntuar per sobre que la dels educadors, 20,50 enfront a 19, tot al contrari que en els indicadors de la segona dimensió.

No obstant es detecta que el quart –s'afavoreix la implicació dels professionals dels serveis- i cinquè criteris –es promouen accions que afavoreixen la participació i implicació de les famílies–, els educadors puntuen per sobre que els directores. En el quart criteri la mitjana de resposta per part dels educadors és de $3,38 \pm SD ,80$ enfront la mitjana de resposta per part del directius de $3,00 \pm SD ,82$, i en el cinquè criteri la mitjana de resposta dels educadors és $3,25 \pm SD ,72$ enfront $3,00 \pm SD 1,76$ dels directores.

Dimensió 3. Indicador 2: Organització de la Xarxa.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
3.2.1	En la Xarxa s'inclouen professionals de diversos àmbits de la població.	7	3	3,00	1,15	22	4	3,73	,63
3.2.2	S'inclou la participació de les famílies.	8	3	2,38	,74	21	2	2,00	1,05
3.2.3	Es té en compte una infraestructura que afavoreix la planificació, control i suport dels Serveis.	7	2	2,29	,76	19	2	2,47	,61
Indicador 3_2 rang de 3 a 12		7	7,00	7,57	1,81	19	8,00	8,21	1,55

Taula 246. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 2, dimensió 3.

Respecte l' indicador d'organització de la xarxa, globalment la mediana dels educadors va puntuar per sobre que la dels directors, 8 enfront a 7.

S'observa però que al segon criteri –s'inclou la participació de les famílies-, s'inverteix la mediana, puntuant més alt els directors amb una mitjana de 2,38 $\pm$ SD ,74 enfront una mitjana de resposta per part dels educadors de 2,00 $\pm$ SD 1,05.

Dimensió 3. Indicador 3: Avaluació del marc d'acció de la Xarxa.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
3.3.1	Hi ha una reflexió conjunta sobre els punts forts i febles de la xarxa.	7	3	3,29	,76	15	4	3,60	,51
3.3.2	S'avaluen les accions de la xarxa de forma interna i externa.	7	3	3,00	,82	14	2	2,50	,65
3.3.3	Es publica l'avaluació interna i externa.	7	2	2,29	1,11	10	2	2,00	,47
Indicador 3_3 rang de 3 a 12		7	9,00	8,57	1,90	9	8,00	7,89	,33

Taula 247. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 3, dimensió 3.

Respecte l' indicador d'avaluació del marc d'acció de la xarxa, globalment la mediana dels directors va puntuar per sobre que la dels educadors, 9 enfront a 8.

Ara bé, s'observa que en el primer criteri –hi ha una reflexió conjunta sobre els punts forts i febles de la xarxa–, els educadors puntuen per sobre que els directors, essent la mitjana de resposta per part dels educadors de 3,60 $\pm$ SD ,51 enfront la mitjana de resposta per part del directius de 3,29 $\pm$ SD ,76.

Dimensió 3. Indicador 4: Utilització del finançament de la xarxa.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
3.4.1	S'utilitza el finançament de forma equitativa, harmònica, en pro l'inclusivitat i l'excel·lència	6	3	3,00	1,10	9	1	1,11	,33
3.4.2	Es realitza una avaluació interna i externa de l'ús que es fa del finançament públic.	6	3	2,67	1,03	9	1	1,00	,00
3.4.3	Es publica l'avaluació interna i externa.	6	3	2,33	1,21	8	1	1,00	,00
Indicador 3_4 rang de 3 a 12		6	8,50	8,00	2,97	8	3,00	3,00	,00

Taula 248. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 4, dimensió 3.

Quant l'utilització del finançament de la xarxa, globalment la mediana dels directors va puntuar molt per sobre que la dels educadors, 8,50 enfront a 3,00. Les mitjanes de les puntuacions obtingudes per cada un dels criteris segons la resposta que van donar els educadors es situen extremadament per sota que la mitjana de respostes donades pels directors.

Dimensió 3. Indicador 5: Valoració del procés i de l'impacte de la Xarxa.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
3.5.1	Es valora la gestió en el procés d'implementació de la xarxa en la població.	6	3	2,83	,98	15	2	2,53	,64
3.5.2	Es valora la posada en marxa en la implementació de la xarxa en la població.	6	4	3,17	1,17	15	1	2,07	1,22
3.5.3	Es detecta i analitza els elements problemàtics de la posada en marxa i els resultats obtinguts.	6	4	3,17	,98	15	3	3,00	,00
3.5.4	Es valora l'impacte que s'ha aconseguit en la població.	5	2	2,60	1,34	14	1	1,86	1,03
3.5.5	Es valora l'impacte que s'ha aconseguit fora de la població	5	2	2,40	1,14	13	1	1,77	1,01
Indicador 3_5 rang de 5 a 20		5	11,00	13,60	5,13	13	8,00	10,77	3,65

Taula 249. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 5, dimensió 3.

Respecte l'indicador valoració del procés i de l'impacte de la xarxa, globalment la mediana dels directors va puntuar per sobre que la dels educadors, 11 enfront a 8.

Dimensió 3. Indicador 6: Satisfacció respecte la Xarxa.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
3.6.1	La valoració de les accions de la xarxa per part dels professionals és positiva.	7	3	3,14	,69	17	4	3,71	,47
3.6.2	La valoració de les accions de la xarxa per part de les famílies és positiva.	7	3	2,71	1,11	16	2	2,13	1,20
3.6.3	La valoració de les accions de la xarxa per part de la comunitat és positiva.	7	3	2,71	1,11	16	2	2,13	1,20
Indicador 3_6 rang de 3 a 12		7	9,00	8,57	2,07	16	7,50	7,94	2,21

Taula 250. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 6, dimensió 3.

Respecte l' indicador satisfacció respecte la xarxa es proposa, globalment la mediana dels directors va puntuar per sobre que la dels educadors, 9 enfront a 7,5.

No obstant es detecta que el primer criteri –la valoració de les accions de la xarxa per part dels professionals és positiva –, els educadors puntuen per sobre que els directors, $3,71 \pm SD ,47$ enfront $3,14 \pm SD ,69$ dels directors.

Dimensió 3. Indicador 7: Millora per part de la Xarxa.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
3.7.1	S'endeguen accions des de la xarxa encaminades al coneixement de les seves tasques.	7	2	2,43	,98	13	1	1,85	1,14
3.7.2	Es reflexiona conjuntament sobre les possibilitats de millora.	7	3	3,29	,49	16	3	3,06	,44
3.7.3	S'implementen estratègies de millora en la xarxa.	6	3	2,83	,98	15	1	1,93	1,10
3.7.4	Es porta a terme una avaluació de la implementació d'estratègies de millora, interna i externa.	6	3	2,67	1,03	11	1	1,64	1,12
3.7.5	Es publiquen les mesures endegades.	7	3	2,29	1,25	12	1	1,50	1,17
Indicador 3_7 rang de 5 a 20		6	14,00	13,67	4,27	10	7,00	9,10	4,48

Taula 251. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 7, dimensió 3.

Respecte l' indicador acompliment dels objectius que la xarxa es proposa, globalment la mediana dels directors va puntuar extremadament per sobre que la dels educadors, 14 enfront a 7.

En aquesta dimensió els directors responen a la majoria de criteris per sobre que els educadors, excepte al criteri 3.2.

3. **Distribució dels resultats estadístics descriptius dels indicadors de la dimensió 4 -“El nivell de qualitat de les pràctiques educatives del Centre/Servei/Programa”-, segons tipus de professional (educador/directiu)**

Dimensió 4. Indicador 1: El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
4.1.1	S'utilitzen rutines quotidianes respectant les necessitats i el ritme de cada infant.	8	4	3,87	,35	42	4	4,00	,00
4.1.2	Es porten a la pràctica jocs simbòlics, motors i ús de regles.	8	4	3,87	,35	42	4	4,00	,00
4.1.3	Es practica la motricitat fina i grossa.	8	4	3,63	1,06	42	4	3,98	,15
4.1.4	Es fa ús de diversos llenguatges (verbal, corporal, plàstic, musical, matemàtic).	8	4	3,63	1,06	42	4	4,00	,00
4.1.5	Es té cura en els moments d'arribada i de sortida de l' infant.	8	4	3,87	,35	42	4	4,00	,00
4.1.6	Es realitza l'acompanyament de les vivències de la separació.	8	4	3,63	1,06	42	4	3,98	,15
4.1.7	Es porta a terme l'acompanyament per la pròpia autonomia de l' infant.	8	4	3,75	,46	42	4	4,00	,00
4.1.8	S'ofereix a l'infant un lloc actiu.	8	4	3,50	1,07	42	4	4,00	,00
4.1.9	Es té cura de l'autoestima de l' infant i de la pròpia gestió d'emocions.	8	4	3,75	,71	42	4	4,00	,00
4.1.10	S'estableixen interaccions positives amb altres infant.	8	4	3,75	,46	42	4	4,00	,00
4.1.11	S'estableixen interaccions positives amb adults.	8	4	3,75	,46	42	4	3,98	,15
4.1.12	Es realitza un sosteniment adequat de les interaccions establertes.	8	4	3,63	,52	42	4	3,95	,22
4.1.13	S'acompanya en la continuïtat de l' infant en el Centre/Servei/Programa.	8	4	3,75	,46	42	4	3,95	,22
Indicador 4_1 rang de 13 a 52		8	52,00	48,38	7,71	42	52,00	51,83	,76

Taula 252. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 1, dimensió 4.

Si observem l' indicador el centre o servei facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l' infant, globalment la mediana dels directors va puntuar igual que la dels educadors, encara que s'observa que les mitjanes de les respostes dels educadors es situa lleugerament per sobre que la dels directors.

Dimensió 4. Indicador 2: El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
4.2.1	S'estructura l'ambient material tenint en compte la llibertat i la seguretat de l' infant.	8	4	3,87	,35	42	4	3,98	,15
4.2.2	S'estructuren i preparen els espais interns i externs del Centre/Servei/Programa.	8	4	3,75	,46	42	4	3,93	,26
4.2.3	S'utilitza el mobiliari adequat a les necessitats de l' infant i de l'adult (professionals i famílies).	8	4	3,75	,46	42	4	3,76	,58
4.2.4	Es selecciona, s'organitza, es disposa i es té cura del material i dels objectes presents al Centre.	8	4	3,62	,52	42	4	3,86	,47
4.2.5	S'aprofiten els recursos locals i materials de la comunitat en benefici de l' infant.	7	4	3,57	,53	42	4	3,74	,54
Indicador 4_2 rang de 5 a 20		7	20,00	19,00	1,29	42	20,00	19,26	1,58

Taula 253. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 2, dimensió 4.

Si observem l' indicador el centre o servei ajusta l'ambient material i els espai adequats per garantir el desenvolupament òptim de l' infant, globalment la mediana dels directores va puntuar igual que la dels educadors, encara que s'observa que les mitjanes de les respostes dels educadors es situa lleugerament per sobre que la dels directores.

Dimensió 4. Indicador 3: El Centre/Servei/Programa facilita el vincle amb les famílies.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
4.3.1	Es prepara el pla d'acollida de l' infant i de la seva família.	8	4	3,63	1,06	42	4	3,98	,15
4.3.2	Es gestionen les transicions diàries entre la família i l' infant.	8	4	3,50	1,07	42	4	3,98	,15
4.3.3	S'acompanyen les vivències de la separació de la família i de l' infant.	8	4	3,63	1,06	42	4	3,98	,15
4.3.4	Es prioritza el secret professional.	8	4	3,75	,71	42	4	3,95	,22
4.3.5	S'estableixen estratègies que faciliten una adequada relació amb el sistema familiar.	8	4	3,38	1,06	42	4	3,95	,22
4.3.6	Es prepara i acompanya la família i l' infant per a la fi de l'estada al Centre/Servei/Programa.	8	4	3,87	,35	42	4	3,95	,22
Indicador 4_3 rang de 6 a 24		8	24,00	21,75	4,50	42	24,00	23,79	,95

Taula 254. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 3, dimensió 4.

Si observem l' indicador el centre o servei facilita el vincle amb les famílies, globalment la mediana dels directors va puntuar igual que la dels educadors, encara que s'observa que les mitjanes de les respostes dels educadors es situa lleugerament per sobre que la dels directors.

Dimensió 4. Indicador 4: El Centre/Servei/Programa facilita suport a les famílies de criança i educació de l'Infant.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
4.4.1	Es preveuen espais i temps per compartir amb les famílies.	8	4	3,38	,74	42	4	3,69	,56
4.4.2	Es dinamitzen trobades amb les famílies dins del Centre/Servei/Programa.	8	4	3,38	,74	42	4	3,69	,60
4.4.3	Es publiquen llibrets, documents, articles sobre temes d'interès per les famílies.	8	4	3,38	,74	41	4	3,63	,66
4.4.4	Es preveuen entrevistes i tutoritzacions sistemàtiques amb les famílies.	8	4	3,50	1,07	42	4	3,83	,38
4.4.5	S'elaboren informes de seguiment de l' infant i es comenten amb les famílies.	8	4	3,38	1,06	39	4	3,87	,34
4.4.6	Es faciliten els contactes amb especialistes d'altres àmbits.	7	4	3,00	1,29	41	4	3,78	,42
4.4.7	S'integren a les famílies en la Comunitat des del Centre/Servei/Programa.	8	4	3,13	,99	40	4	3,78	,42
Indicador 4_4 rang de 7 a 28		7	28,00	23,71	5,56	36	28,00	26,50	2,68

Taula 255. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 4, dimensió 4.

Si observem l' indicador el centre o servei facilita suport a les famílies en la criança i educació de l' infant, globalment la mediana dels directores va puntuar igual que la dels educadors, encara que s'observa que les mitjanes de les respostes dels educadors es situa lleugerament per sobre que la dels directores.

Dimensió 4. Indicador 5: Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
4.5.1	Els professionals avaluen positivament l'evolució de l'Infant en el Centre/Servei/Programa.	8	4	3,87	,35	42	4	3,95	,22
4.5.2	Les famílies avaluen positivament la tasca realitzada per afavorir l'educació de l'Infant.	8	4	3,63	,52	42	4	3,83	,44
4.5.3	La comunitat avalua positivament les accions del Centre per promoure l'educació de l'Infant.	8	4	3,38	,74	42	4	3,86	,42
Indicador 4_5 rang de 3 a 12		8	11,00	10,88	1,25	42	12,00	11,64	,96

Taula 256. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 5, dimensió 4.

Respecte l' indicador els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat, globalment la mediana dels educadors va puntuar per sobre que la dels directors, 12 enfront a 11, encara que les diferències són poc rellevants.

Dimensió 4. Indicador 6: El Centre/Servei/Programa es proposa estratègies de millora.

	Criteri	Director/a				Educador/a			
		N	Md	Mitj	SD	N	Md	Mitj.	SD
4.6.1	El Centre reflexiona sobre els elements problemàtics que s'ha trobat en l'educació de l'Infant.	8	4	3,62	,52	41	4	3,95	,22
4.6.2	S'endeguen i implementen estratègies de millora des del Centre/Servei/Programa.	8	4	3,38	,74	41	4	3,90	,30
4.6.3	S'avaluen les accions implementades des del Centre/Servei/Programa.	8	4	3,38	,74	40	4	3,90	,30
4.6.4	Es publiquen les mesures que s'endeguen.	8	1	1,75	1,39	41	1	1,83	1,28
Indicador 4_6 rang de 4 a 16		8	12,00	12,13	2,90	40	13,00	13,58	1,55

Taula 257. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 6, dimensió 4.

Respecte l' indicador el centre o servei es proposa estratègies de millora, globalment la mediana dels educadors va puntuar per sobre que la dels directors, 13 enfront a 12, encara que les diferències són poc rellevants.

En aquesta dimensió hi ha una similitud de criteris, en els dos darrers indicadors, els educadors puntuen una mica per sobre que els directors.

ANNEX 3

7.3. Anàlisi dels components principals i interrelació dels indicadors per les dimensions 2 i 4.

A continuació presentem dues taules per mostrar el resultat de l'anàlisi dels components principals de les dimensions 2 i 4 (per la tercera dimensió no hi havia suficients respostes de la mostra), i després analitzarem la interrelació entre els indicadors, segons el resultat que varem obtenir en el buidatge de la mostra.

L'anàlisi de components principals en cada dimensió es realitza per veure si dins d'aquestes els factors principals corresponen als indicadors.

Aquestes taules ens ajuden a veure la distribució de les respostes obtingudes, les relacions d'agrupament que es produeixen en funció de les respostes donades pels participants en la recerca.

A l'anàlisi que realitzem anomenarem indistintament factor, subgrup, segments, estrats, eix, subescala, columna, als agrupaments que anirem realitzant a partir de les respostes que varem obtenir.

Inicialment, varem presuposar una organització interna dels indicadors per cada una de les dimensions. Amb l'anàlisi dels components principals, pretenem observar si corresponen aquestes respostes a la organització prèviament dissenyada, és a dir, pretenem comprovar la fiabilitat de l'agrupació per dimensions.

7.3.1. Resultat de l'anàlisi dels components principals per la dimensió 2

CRITERIS DELS INDICADORS	FACTORS									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.8.5.S'avalua i es fan públiques les accions comunitàries, de forma intern i externa.	,938									
2.7.3.Es publica l'avaluació interna i externa.	,922									
2.8.2.Es publiquen les accions comunitàries endegades.	,898									
2.10.5.Es publiquen les mesures endegades.	,889									
2.6.5.Es publiquen les avaluacions realitzades.	,823									,298
2.5.5.S'ofereix formació continuada a les famílies.	,760			,265			,438			
2.2.2.Es valora la formació contínua que realitzeu.	,675				,262		,512			
2.2.7.Es realitza una ajustada promoció professional.	,651	,300					,287	,528		
2.4.1.Des del centre s'endeguen iniciatives que afavoreixen el treball interdisciplinari.	,643	,277				,412		,338		

CRITERIS DELS INDICADORS	FACTORS									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.2.4.Us comuniquen els resultats de l'avaluació continuada.	,598							,532	,287	
2.7.2.Es realitza una avaluació interna i externa de l'ús que es fa del finançament públic.	,597			,535						- ,357
2.2.3.Es realitza una avaluació continuada i el seguiment de la vostra tasca.	,596	,272		,349				,506		
2.4.3.Es fan públiques les avaluacions que s'han realitzat.	,574			,275	,403					,484
2.4.2.S'avalua interna i externament el treball interdisciplinari.	,561	,342						,549		
2.8.1.Hi ha una veritable implicació en projectes comunitaris de l'entorn des del centre.	,495	,430	,387	,380						
2.10.2.Es reflexiona conjuntament sobre les possibilitats de millora.		,839				,310				
2.10.4.Es porta a terme una avaluació de la implementació d'estratègies de millora, interna i externa.		,775							,351	
2.10.3.S'implementen estratègies de millora en el centre.		,746								
2.10.1.S'endeguen accions des del centre encaminades a l coneixement de les seves tasques.		,717		,294	,313			,328		
2.2.6.Es contempla una dedicació equilibrada.	,296	,695			,273			,332		
2.8.4.Es rep finançament públic per posar en marxa les accions comunitàries.	,414	,635	,315	,394						
2.8.3.El centre és reconegut en la seva tasca per part de la comunitat.	,385	,588	,251	,406						
2.3.3.En el centre hi ha estabilitat dels professionals i dels responsables.		,505	- ,374			,305			,431	- ,432
2.6.4.S'avaluen les accions del centre/servei/programa de forma interna i externa.	,444	,452				,435			,329	,254
2.2.5.Els directius valoren la vostra qualitat personal.			,879							
2.1.1.Us ofereixen en el centre activitats de suport que ajuden a cuidar la vostra qualitat emocional			,824		- ,258					
2.1.2.L'entorn del centre ajuda a cuidar la vostra qualitat emocional	,360		,807							
2.2.1.Us sentiu incentivats en la vostra tasca professional			,723		,350			- ,292		
2.3.5.Hi ha personal voluntari	,417	,379	- ,459		,309			,300		

CRITERIS DELS INDICADORS	FACTORS									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.9.2.La valoració de les famílies és positiva				,818						
2.9.3.La valoració de la comunitat és positiva.		,320		,810						
2.5.1.Segons la missió, es promou la prevenció/detecció/planificació/intervenció/avaluació.	,260	,347			,710					
2.5.2.S'afavoreix la implicació dels professionals que hi treballem.			,276	,375	,696					
2.2.8.Es valora la vostra experiència professional i es realitza un adequat aprofitament d'aquesta	,366	,350			,667				,280	
2.9.1.La valoració dels responsables i dels professionals és positiva.	,275	,419	,355	,343	,600					
2.5.3.Es promouen accions que afavoreixen la participació i implicació de les famílies.	,306			,318	,441	,397	,425			
2.3.4.El centre compta amb la figura d'un/a coordinador/a amb tasques de supervisió.						,844				
2.7.1.S'utilitza el finançament de forma equitativa, harmònica, en pro l'inclusivitat i l'excel·lència	,489			,448		,590				
2.3.1.El centre compta amb un nombre adequat de professionals en relació al nombre d'infants.	,292			,413		,430		,401		,251
2.3.2. El centre disposa de professionals amb una titulació adequada per treballar amb infants.				,255			,788			
2.5.4.S'ofereix formació continuada als professionals.	,388						,776			
2.6.3.Es compta amb recursos materials suficients.	,256	,467				,303		,477		
2.6.1.Es compta des del centre amb una infraestructura que afavoreix la planificació interna.	,344								,827	
2.6.2.Es compta amb recursos personals suficients.	,438			,330						,685

Taula 258. Resultat de l'anàlisi de components principals de la dimensió 2.

A aquesta taula hi ha 10 columnes ó factors (coincidint amb els 10 indicadors d'aquesta dimensió), a les quals intentarem a continuació endreçar per categories. En la taula hi ha també 44 files que corresponen als criteris dels 10 indicadors de la segona dimensió, i observem que en algunes ocasions, malgrat el pes majoritari en una categoria específica, també tenen cert pes en alguna altra categoria . Per tant també analitzarem les interrelacions que es donen entre els criteris dels indicadors.

Observem que dels criteris 2.8.5 fins el 2.8.1. que estan ressaltats en **la primera columna o factor**, la majoria corresponen a valorar “**aspectes d’avaluació**”, excepte els criteris 2.5.5., 2.2.2., 2.2.7., 2.4.1. i 2.8.1.:

CRITERIS DELS INDICADORS	FACTORS									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.8.5.S'avalua i es fan públiques les accions comunitàries, de forma intern i externa.	,938									
2.7.3.Es publica l'avaluació interna i externa.	,922									
2.8.2.Es publiquen les accions comunitàries endegades.	,898									
2.10.5.Es publiquen les mesures endegades.	,889									
2.6.5.Es publiquen les avaluacions realitzades.	,823									,298
2.5.5.S'ofereix formació continuada a les famílies.	,760			,265			,438			
2.2.2.Es valora la formació contínua que realitzeu.	,675				,262		,512			
2.2.7.Es realitza una ajustada promoció professional.	,651	,300					,287	,528		
2.4.1.Des del centre s'endeguen iniciatives que afavoreixen el treball interdisciplinari.	,643	,277				,412		,338		
2.2.4.Us comuniquen els resultats de l'avaluació continuada.	,598							,532	,287	
2.7.2.Es realitza una avaluació interna i externa de l'ús que es fa del finançament públic.	,597			,535						-,357
2.2.3.Es realitza una avaluació continuada i el seguiment de la vostra tasca.	,596	,272		,349				,506		
2.4.3.Es fan públiques les avaluacions que s'han realitzat.	,574			,275	,403					,484
2.4.2.S'avalua interna i externament el treball interdisciplinari.	,561	,342						,549		
2.8.1.Hi ha una veritable implicació en projectes comunitaris de l'entorn des del centre.	,495	,430	,387	,380						

El criteri 2.5.5. valora la formació continuada oferta a les famílies. Curiosament està relacionat en la mateixa categoria amb el criteri 2.2.2. que valora la valoració de la formació contínua que realitzen els propis professionals, i que està relacionada amb l'avaluació d'aquesta formació rebuda.

Entre els criteris 2.2.2. i 2.2.7. sembla que aparentment no tinguin a veure amb l'avaluació, però en realitat tant la valoració per part del centre (direcció) de la formació continuada que els professionals realitzen com el fet de realitzar una ajustada promoció professional tenen també a veure amb l'avaluació del propi professional en quant a la seva promoció professional al llarg de la professió.

Els criteris del **segon segment fan referència a la “implementació d’accions de millora i reconeixement de la tasca realitzada”**:

2.10.2. Es reflexiona conjuntament sobre les possibilitats de millora.		,839				,310				
2.10.4. Es porta a terme una avaluació de la implementació d'estratègies de millora, interna i externa.		,775							,351	
2.10.3. S'implementen estratègies de millora en el centre.		,746								
2.10.1. S'endeguen accions des del centre encaminades a l coneixement de les seves tasques.		,717		,294	,313			,328		
2.2.6. Es contempla una dedicació equilibrada.	,296	,695			,273			,332		
2.8.4. Es rep finançament públic per posar en marxa les accions comunitàries.	,414	,635	,315	,394						
2.8.3. El centre és reconegut en la seva tasca per part de la comunitat.	,385	,588	,251	,406						
2.3.3. En el centre hi ha estabilitat dels professionals i dels responsables.		,505	-			,305		,431	-	
2.6.4. S'avaluen les accions del centre/servei/programa de forma interna i externa.	,444	,452				,435		,329	,254	

El criteri 2.2.6. seria difícil de situar-lo aquí, però veiem que també està relacionat amb els factors 1 –“avaluació”-, i 5 i 8, que com veurem més endavant correspondran als segments “objectius del centre” i “recursos”.

El criteri 2.8.3. també té a veure amb la dimensió 4., que correspon a la valoració externa.

El criteri 2.3.3. també té un pes significatiu en la dimensió 3., que fa referència a la valoració dels professionals, i potser s'hauria d'incloure'l en aquesta categoria.

El criteri 2.6.4. tindria més sentit en el factor 1 que es refereix a l'avaluació.

Els criteris de la **tercera columna fan referència a la “valoració personal i de la professió dels professionals”**. Aquí inclouríem el criteri 2.3.3. -En el centre hi ha estabilitat dels professionals i dels responsables-, que segons les respostes obtingudes s'havia col·locat en el segon eix. Comprovem que aquests criteris, segons les respostes, corresponen a la distribució prèvia que havíem realitzat per distribuir els qüestionaris.

2.2.5. Els directius valoren la vostra qualitat personal.			,879							
2.1.1. Us ofereixen en el centre activitats de suport que ajuden a cuidar la vostra qualitat emocional			,824							
2.1.2. L'entorn del centre ajuda a cuidar la vostra qualitat emocional	,360		,807							
2.2.1. Us sentiu incentivats en la vostra tasca professional			,723			,350				
2.3.5. Hi ha personal voluntari	,417	,379	,459			,309			,300	

Els criteris de la **quarta columna fan referència a la “valoració externa”** envers els centres o serveis:

2.9.2.La valoració de les famílies és positiva				,818						
2.9.3.La valoració de la comunitat és positiva.		,320		,810						

Els criteris de la **cinquena subescala fan referència als “objectius del centre o servei”**:

2.5.1.Segons la missió, es promou la prevenció/ detecció/planificació/intervenció/avaluació...	,260	,347			,710					
2.5.2.S'afavoreix la implicació dels professionals que hi treballen.			,276	,375	,696					
2.2.8.Es valora la vostra experiència professional i es realitza un adequat aprofitament d'aquesta	,366	,350			,667				,280	
2.9.1.La valoració dels responsables i dels professionals és positiva.	,275	,419	,355	,343	,600					
2.5.3.Es promouen accions que afavoreixen la participació i implicació de les famílies.	,306			,318	,441	,397	,425			

Ara bé, el criteri 2.2.8. també té un pes específic i està interrelacionat amb l'avaluació (columna 1) i amb el reconeixement (columna 2).

El criteri 2.9.1. també està força interrelacionat amb el segon factor, que fa referència al reconeixement.

El **segment sisè es podria referir als “recursos humans i materials”**:

2.3.4.El centre compta amb la figura d'un/a coordinador/a amb tasques de supervisió.					,844					
2.7.1.S'utilitza el finançament de forma equitativa, harmònica, en pro l'inclusivitat i l'excel·lència	,489			,448	,590					
2.3.1.El centre compta amb un nombre adequat de professionals en relació al nombre d'infants.	,292			,413	,430		,401		,251	

S'observa que el criteri 2.7.1. també està interrelacionat amb la primera columna, que fa referència a “l'avaluació”.

Els criteris de la **columna set fan referència a la “promoció professional”**:

2.3.2. El centre disposa de professionals amb una titulació adequada per treballar amb infants.				,255		,788				
2.5.4.S'ofereix formació continuada als professionals.	,388					,776				

Els dos criteris podrien estar interrelacionat amb el factor 3, que fa referència a la “valoració dels professionals” però sobta que no és així, segons les respostes que es van obtenir.

Observem a continuació el vuitè, novè i desè eix. Aquests factors es podrien agrupar en un únic conjunt, que farien referència, juntament amb la sisena, a “recursos materials i personals”:

2.6.3.Es compta amb recursos materials suficients.	,256	,467				,303		,477		
2.6.1.Es compta des del centre amb una infraestructura que afavoreix la planificació interna.	,344								,827	
2.6.2.Es compta amb recursos personals suficients.	,438			,330						,685

El criteri de la **vuitena columna fa referència als “recursos materials”**. També té cert pes en la sisena columna, que fa referència als recursos, i no tant en la columna segona d’implementació d’accions de millora malgrat el major pes.

El factor de la **novena columna fa referència a “infraestructura”** majoritàriament, encara que té cert pes en la primera columna d’avaluació.

El darrer factor, faria referència als **“recursos personals”** suficients, tenint relació amb la quarta columna que es refereix a la valoració externa però que no es troba interrelació i amb la primera columna d’avaluació, que tampoc té gaire relació. En canvi no es troba pes específic en la columna sis que correspon a recursos humans i materials.

A continuació realitzem algunes reflexions a partir de l’anàlisi dels components principals relacionant-lo amb els qüestionaris administrats:

- observem que el primer factor, “avaluació”, fa referència a tots els criteris transversals dels indicadors de la dimensió 2 que responien directament al criteri d’avaluació i publicació de les avaluacions. En canvi, els criteris que poden oferir més controvèrsia, no corresponen a una avaluació directament, però en canvi sí impliquen una certa avaluació indirecta i que potser els professionals perceben com a avaluació pròpiament. Aquests són:

2.5.5. (s’ofereix formació continuada a les famílies), 2.2.2. (es valora la formació contínua que realitzeu), 2.2.7. (es realitza una ajustada promoció professional), 2.4.1. (des del centre s’endeguen iniciatives que afavoreixen el treball interdisciplinari?), 2.8.1. (hi ha una veritable implicació en projectes comunitaris)??

- observem que el segon eix, “implementació, accions de millora i reconeixement”, fa referència a tots els criteris de millora, de la mateixa àrea rellevant “en relació a la seva millora” però també ens trobem amb criteris que indirectament poden implicar la consecució de les accions de millora, com són el 2.8.4. (es rep finançament públic per posar en marxa les accions comunitàries) i 2.8.3. (el centre és reconegut en la seva tasca per part de la comunitat). Hi ha dos criteris que creen controvèrsia, com són el 2.2.6. (es contempla una dedicació equilibrada) que potser ha estat una pregunta que no s’ha entès perquè no té a veure amb aquesta columna o potser els professionals no senten que realment la seva dedicació sigui prou reconeguda. El mateix passa amb el criteri 2.3.3. (en el centre hi ha estabilitat dels professionals) en que potser els professionals no senten prou reconeguda la seva figura precisament perquè hi ha poca estabilitat

professional. En quant al criteri 2.6.4., com s'ha comentat abans, potser estaria millor ubicada en la primera columna, que fa referència a l'avaluació.

- observem que el tercer segment, “valoració dels professionals”, fa referència a alguns criteris dels indicadors 1 (atenció emocional dels professionals), 2 (valoració laboral psicopedagògica dels professionals) i 3 (organització dels recursos humans), de **la mateixa** àrea rellevant: “en relació als professionals”.

- observem el mateix que en la columna tres amb la columna quatre, “valoració externa”, que fa referència a dos dels tres criteris de **la mateixa** àrea rellevant del sistema d'indicadors: “en relació a la satisfacció dels usuaris”.

- observem que la cinquena columna, “objectius del centre”, efectivament els criteris 2.5.1., 2.5.2. i 2.5.3. corresponen a **la mateixa** àrea rellevant: “objectius, organització i finançament del centre”. La controvèrsia estaria en els altres dos criteris: el 2.9.1. correspondria a la columna anterior, valoració externa, i veiem en la taula que realment té un cert pes, així com també té pes segons observem a la taula en la segona columna, que fa referència al reconeixement dels professionals, i potser els professionals ho veuen més com un criteri que correspon més a un objectiu de la seva tasca des del centre que com una valoració externa i prou.

- observem en el sisè factor, “recursos materials i personals”, que els criteris 2.3.4. i 2.3.1. pertanyen en el sistema d'indicadors a l'indicador que correspon a la organització de recursos humans. I el criteri 2.7.1. correspon a la utilització del finançament.

- observem en la setena columna, “promoció professional”, que ambdós criteris pertanyen a indicadors diferents, el 2.3.2. fa referència a la organització dels recursos humans i el 2.5.4. fa referència o objectiu del centre, però potser els professionals ho valoren com a pròpia promoció.

- observem que els factors 8, 9 i 10, “recursos materials, infraestructura i recursos personals” bé es podrien agrupar en una mateixa com a “organització del centre”, tal i com està establert en el sistema d'indicadors, doncs els tres criteris de cada una de les tres columnes corresponen al **mateix indicador**.

Podem concloure doncs que existeix una clara interrelació entre els indicadors proposats en el sistema d'indicadors i la majoria dels components principals obtinguts a través de la resposta dels participants en la recerca. Així doncs comprovem la fiabilitat de l'agrupació per la dimensió 2.

7.3.2. Resultat de l'anàlisi de components principals per la dimensió 4

(Per aquesta dimensió s'ha hagut d'excloure l'ítem 4.2.1 ("S'estructura l'ambient material tenint en compte la llibertat i la seguretat de l'infant"), ja que provocava una variància entre elements de 0, i per tant una matriu indefinida que no s'ha pogut calcular).

CRITERIS DELS INDICADORS	FACTORS					
	1	2	3	4	5	6
4.1.6.Es realitza l'acompanyament de les vivències de la separació.	,983					
4.1.4.Es fa ús de diversos llenguatges (verbal, corporal, plàstic, musical, matemàtic).	,983					
4.1.10.S'estableixen interaccions positives amb altres infant.	,983					
4.1.8.S'ofereix a l'infant un lloc actiu.	,983					
4.3.3.S'acompanyen les vivències de la separació de la família i de l'infant.	,983					
4.1.1S'utilitzen rutines quotidianes respectant les necessitats i el ritme de cada infant.	,983					
4.1.2.Es porten a la pràctica jocs simbòlics, motors i ús de regles.	,983					
4.1.7.Es porta a terme l'acompanyament per la pròpia autonomia de l'infant.	,983					
4.1.9.Es té cura de l'autoestima de l'infant i de la pròpia gestió d'emocions.	,983					
4.1.11.S'estableixen interaccions positives amb adults.	,983					
4.3.1Es prepara el pla d'acollida de l'infant i de la seva família.	,983					
4.3.2.Es gestionen les transicions diàries entre la família i l'infant.	,983					
4.3.5.S'estableixen estratègies que faciliten una adequada relació amb el sistema familiar.	,983					
4.1.5.Es té cura en els moments d'arribada i de sortida de l'infant.	,983					
4.1.3.Es practica la motricitat fina i grossa.	,911					,380
4.4.5.S'elaboren informes de seguiment de l'infant i es comenten amb les famílies.	,750	,380	,252		,372	
4.4.4.Es preveuen entrevistes i tutoritzacions sistemàtiques amb les famílies.	,682	,477			,356	
4.3.6.Es prepara i acompanya la família i l'infant per a la fi de l'estada al Centre/Servei/Programa.	,649	,351		,597		
4.2.2.S'estructuren i preparen els espais interns i externs del Centre/Servei/Programa.	,649	,351		,597		
4.4.6.Es faciliten els contactes amb especialistes d'altres àmbits.	,620	,513	,354		,292	
4.4.2.Es dinamitzen trobades amb les famílies dins del Centre/Servei/Programa.		,938				

CRITERIS DELS INDICADORS	FACTORS					
	1	2	3	4	5	6
4.2.5.S'aprofiten els recursos locals i materials de la comunitat en benefici de l' infant.		,911		,286		
4.4.1Es preveuen espais i temps per compartir amb les famílies.		,899		,295		
4.4.3.Es publiquen llibrets, documents, articles sobre temes d'interès per les famílies.		,819	,418			
4.4.7.S'integren a les famílies en la Comunitat des del Centre/Servei/Programa.		,766	,491		,312	
4.2.4.Es selecciona, s'organitza, es disposa i es té cura del material i dels objectes presents al Centre.		,745			- ,576	
4.2.3.S'utilitza el mobiliari adequat a les necessitats de l' infant i de l'adult (professionals i famílies).		,709	,354		- ,475	
4.6.1El Centre reflexiona sobre els elements problemàtics que s'ha trobat en l'educació de l' infant.	,362		,876			
4.5.1Els professionals avaluen positivament l'evolució de l' infant en el Centre/Servei/Programa.	,439		,799			
4.3.4.Es prioritza el secret professional.			,764			
4.6.3.S'avaluen les accions implementades des del Centre/Servei/Programa.		,465	,741	- ,344		
4.6.2. S'endeguen i implementen estratègies de millora des del Centre/Servei/Programa.		,465	,741	- ,344		
4.5.3.La comunitat avalua positivament les accions del Centre per promoure l'educació de l' infant.		,452	,728			
4.5.2.Les famílies avaluen positivament la tasca realitzada per afavorir l'educació de l' infant.	,346		,672	,559		
4.6.4.Es publiquen les mesures que s'endeguen.					,644	
4.1.13.S'acompanya en la continuïtat de l' infant en el Centre/Servei/Programa.	,641					,745
4.1.12.Es realitza un sosteniment adequat de les interaccions establertes.	,641					,745

Taula 259. Resultat de l'anàlisi de components principals de la dimensió 4.

En aquesta taula hi ha sis columnes ó factors (coincidint amb els 6 indicadors d'aquesta dimensió), a les quals intentarem a continuació endreçar per categories. En la taula hi ha també 37 files que corresponen als criteris (excepte 1 en el qual no hi ha respostes) dels 6 indicadors de la quarta dimensió, i observem que en algunes ocasions, malgrat el pes majoritari en una categoria específica, també tenen cert pes en alguna altra categoria . Per tant també analitzarem les interrelacions que es donen entre els criteris dels indicadors.

El primer factor fa referència a “aspectes psicopedagògics de l’Infant i el vincle i suport de les famílies”:

4.1.6.Es realitza l'acompanyament de les vivències de la separació.	,983					
4.1.4.Es fa ús de diversos llenguatges (verbal, corporal, plàstic, musical, matemàtic).	,983					
4.1.10.S'estableixen interaccions positives amb altres infant.	,983					
4.1.8.S'ofereix a l'infant un lloc actiu.	,983					
4.3.3.S'acompanyen les vivències de la separació de la família i de l'infant.	,983					
4.1.1S'utilitzen rutines quotidianes respectant les necessitats i el ritme de cada infant.	,983					
4.1.2.Es porten a la pràctica jocs simbòlics, motors i ús de regles.	,983					
4.1.7.Es porta a terme l'acompanyament per la pròpia autonomia de l'infant.	,983					
4.1.9.Es té cura de l'autoestima de l'infant i de la pròpia gestió d'emocions.	,983					
4.1.11.S'estableixen interaccions positives amb adults.	,983					
4.3.1Es prepara el pla d'acollida de l'infant i de la seva família.	,983					
4.3.2.Es gestionen les transicions diàries entre la família i l'infant.	,983					
4.3.5.S'estableixen estratègies que faciliten una adequada relació amb el sistema familiar.	,983					
4.1.5.Es té cura en els moments d'arribada i de sortida de l'infant.	,983					
4.1.3.Es practica la motricitat fina i grossa.	,911					,380
4.4.5.S'elaboren informes de seguiment de l'infant i es comenten amb les famílies.	,750	,380	,252		,372	
4.4.4.Es preveuen entrevistes i tutoritzacions sistemàtiques amb les famílies.	,682	,477			,356	
4.3.6.Es prepara i acompanya la família i l'infant per a la fi de l'estada al Centre/Servei/Programa.	,649	,351		,597		
4.2.2.S'estructuren i preparen els espais interns i externs del Centre/Servei/Programa.	,649	,351		,597		
4.4.6.Es faciliten els contactes amb especialistes d'altres àmbits.	,620	,513	,354		,292	

El que més ens ha sobtat en realitzar el buidatge dels qüestionaris i en analitzar, segons figura a la taula, els resultats, és que en la majoria dels criteris d'aquesta columna, les respostes han estat únicament englobades en un factor. Totes tenen a veure amb el que s'espera que el professionals realitzi en la seva tasca, i ens plantegem la qualitat de la informació recollida, fent-nos reflexionar i replantejar l'enfocament de l'instrument, tal i com comentarem en el següent capítol. Els criteris que tenen cert pes fora d'aquest component principal són els que comentem a continuació:

El criteri 4.4.5. (s'elaboren informes de seguiment de l'infant i es comenten amb les famílies) té cert pes en la segona columna, que fa referència a les famílies el suport que s'ofereix, però també es relaciona amb la tercera columna, que fa referència a l'avaluació. Sembla que els professionals perceben aquests informes de seguiment com una avaluació, quan hauria de ser una estratègia de coneixença del sistema familiar. També s'interrelaciona amb la publicitat de les mesures de millora, columna cinc.

El criteri 4.4.4. (es preveuen entrevistes i tutoritzacions sistemàtiques amb les famílies) s'interrelaciona també amb el segon factor i també amb la columna de publicitat.

El criteri 4.3.6. (es prepara i s'acompanya la família i l'infant per a la fi de l'estada al centre o servei) s'interrelaciona amb la segona columna.

El criteri 4.4.6. (es faciliten els contactes amb especialistes d'altres àmbits) es relaciona amb el factor que es refereix a les famílies, però també amb el factor de l'avaluació i millora, i amb la columna de la publicitat de les mesures de millora. Trobem que és força important que els professionals valorin com a estratègia de millora el fet de seguir el circuit per contactar amb professionals especialistes en cas que sigui necessari.

El segon eix fa referència a “les famílies i al suport que s'endega des del centre i als espais i recursos”:

4.4.2.Es dinamitzen trobades amb les famílies dins del Centre/Servei/Programa.		,938				
4.2.5.S'aprofiten els recursos locals i materials de la comunitat en benefici de l'infant.		,911		,286		
4.4.1Es preveuen espais i temps per compartir amb les famílies.		,899		,295		
4.4.3.Es publiquen llibrets, documents, articles sobre temes d'interès per les famílies.		,819	,418			
4.4.7.S'integren a les famílies en la Comunitat des del Centre/Servei/Programa.		,766	,491		,312	
4.2.4.Es selecciona, s'organitza, es disposa i es té cura del material i dels objectes presents al Centre.		,745				-,576
4.2.3.S'utilitza el mobiliari adequat a les necessitats de l'infant i de l'adult (professionals i famílies).		,709	,354			-,475

Es molt curiós que els professionals coincideixin com a components principals en aquests dos aspectes interrelacionat, per una banda el suport que es fa a les famílies, però en relació a la disposició d'espais i temps per part dels professionals. Sembla, amb les respostes obtingudes, com si s'adeqüés el suport a les famílies en funció als espais prèviament organitzats. El criteri 4.4.7. (s'integren a les famílies en la comunitat des del centre o servei) té força pes en el tercer factor, que es refereix a avaluació, i sembla que precisament aquesta integració formi part d'una avaluació directa.

El tercer factor fa referència a “la reflexió, avaluació, i millora, i a la preservació d'informacions respecte els infants i les famílies”:

4.6.1El Centre reflexiona sobre els elements problemàtics que s'ha trobat en l'educació de l'infant.	,362		,876			
4.5.1Els professionals avaluen positivament l'evolució de l'infant en el Centre/Servei/Programa.	,439		,799			
4.3.4.Es prioritza el secret professional.			,764			
4.6.3.S'avaluen les accions implementades des del Centre/Servei/Programa.		,465	,741	-,344		
4.6.2. S'endeguen i implementen estratègies de millora des del Centre/Servei/Programa.		,465	,741	-,344		
4.5.3.La comunitat avalua positivament les accions del Centre per promoure l'educació de l'infant.		,452	,728			
4.5.2.Les famílies avaluen positivament la tasca realitzada per afavorir l'educació de l'infant.	,346		,672	,559		

**ÍNDEX D'IL·LUSTRACIONS,
FIGURES, QUADRES, GRÀFICS
I TAULES**

ÍNDEX D'IL·LUSTRACIONS

Il·lustració 1. Serveis municipals educatius de Sant Feliu de Llobregat, per barris.	166
Il·lustració 2. Organigrama de la Xarxa municipal d'infància de Sant Feliu de Llobregat.	180

ÍNDEX DE FIGURES

Figura 1. Enfocament ecològic: indicadors prototípics de qualitat de vida. Font: Giné (2004).....	125
Figura 2. El bucle comunicatiu, segons Riba (2006).....	209
Figura 3. Elements d'anàlisi en aquesta investigació.	212
Figura 4. Estructura organitzativa per un model de xarxa d'infància.....	491

ÍNDEX DE QUADRES

Quadre 1. Estructura organitzativa del projecte interxarxes del districte Horta– Guinardó.	109
Quadre 2. Informe del procés de creació de places públiques a la comarca del Baix Llobregat, i als municipis de Sant Feliu de Llobregat i a Castelldefels (2004-2008). Font: Departament d'educació de la Generalitat de Catalunya.	156
Quadre 3. Informe del procés de creació de places públiques a la comarca del Vallès Occidental, i als municipis de Cerdanyola del Vallès i de Terrassa (2004-2008). Font: Departament d'educació de la Generalitat de Catalunya.....	157
Quadre 4. Estructura de la població del barri Can Maginàs de Sant Feliu de Llobregat (2006).....	167
Quadre 5. Estructura de la població del barri Palau Falguera de Sant Feliu de Llobregat (2006).....	168
Quadre 6. Estructura de la població del barri Mas Lluí de Sant Feliu de Llobregat (2006).....	168
Quadre 7. Piràmide d'edat. Barri Poble Nou-Zona Esportiva. Terrassa, any 2008.....	189
Quadre 8. Naixements per districte i barri a Terrassa, any 2008.....	191
Quadre 9. Saldo migratori per nacionalitats del 2001 al 2008 a Terrassa.	191
Quadre 10. Objectius i qüestions plantejades en la recerca.....	457

ÍNDIX DE GRÀFIQUES

Gràfic 1. Piràmide d'edat. Barri Poble Nou-Zona Esportiva. Terrassa, any 2008.....	190
Gràfic 2. Descripció de la mostra segons professió	332
Gràfic 3. Distribució de la mostra segons categories de professionals.	333
Gràfic 4. Distribució de la mostra segons població.	334
Gràfic 5. Distribució de la mostra segons centre.	335
Gràfic 6. Distribució de centres d'educació infantil segons siguin públics o privats (2008).	337
Gràfic 7. Distribució dels infants de 0-3 anys per sector públic o privat (2008).	338
Gràfic 8. Població de Castelldefels de 0-3 anys (2008).	339
Gràfic 9. Distribució a Castelldefels de la població estrangera 0-3 anys.	340
Gràfic 10. Població escolaritzada de 0-3 anys a Sant Feliu de Llobregat, per totalitat, discapacitat i immigració (2004-2005).	341
Gràfic 11 . Resultats dels estàndards de l' indicador 1. Atenció emocional dels professionals.	348
Gràfic 12. Resultats dels estàndards de l' indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals de centre/servei/programa	350
Gràfic 13. Resultats dels estàndards de l' indicador 3. Organització dels recursos del Centre/Servei/Programa	351
Gràfic 14. Resultats dels estàndards de l' indicador 4. Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del Centre/Servei/Programa.	353
Gràfic 15. Resultats dels estàndards de l' indicador 5. Acompliment dels objectius que el Centre/Servei/Programa es proposa.	354
Gràfic 16. Resultats dels estàndards de l' indicador 6. Organització i avaluació del Centre/Servei/Programa.	355
Gràfic 17. Resultats dels estàndards de l' indicador 7. Utilització del finançament del Centre/Servei/Programa	356
Gràfic 18. Resultats dels estàndards de l' indicador 8. Participació del Centre/Servei/Programa en la comunitat.....	358
Gràfic 19. Resultats dels estàndards de l' indicador 9. Satisfacció del Centre/Servei/Programa	359
Gràfic 20. Resultats dels estàndards de l' indicador 10. Millora per part del Centre/Servei/Programa	360
Gràfic 21. Resultats dels estàndards de l' indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.	363
Gràfic 22. Resultats dels estàndards de l' indicador 2. Organització de la xarxa	364
Gràfic 23. Resultats dels estàndards de l' indicador 3. Avaluació del marc d'acció de la xarxa.	365
Gràfic 24. Resultats dels estàndards de l' indicador 4. Utilització del finançament de la xarxa.....	366
Gràfic 25. Resultats dels estàndards de l' indicador 5. Valoració del procés i de l' impacte de la xarxa.....	368
Gràfic 26. Resultats dels estàndards de l' indicador 6. Satisfacció respecte la xarxa. ...	369
Gràfic 27. Resultats dels estàndards de l' indicador 7. Millora per part de la xarxa	370
Gràfic 28. Resultats dels estàndards de l' indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l' infant.....	373

Gràfic 29. Resultats dels estàndards de l' indicador 2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l' infant.	374
Gràfic 30. Resultats dels estàndards de l' indicador 3. El Centre/Servei/Programa facilita el vincle amb les famílies.	376
Gràfic 31 Resultats dels estàndards de l' indicador 4. El Centre/Servei/Programa facilita el suport a les famílies en la criança i educació de l' infant.	377
Gràfic 32. Resultats dels estàndards de l' indicador 5. Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat.....	378
Gràfic 33 Resultats dels estàndards de l' indicador 6. El Centre/Servei/Programa es proposa estratègies de millora.....	379
Gràfic 34. Resultats dels estàndards de l'indicador 1. Atenció emocional dels professionals.	383
Gràfic 35. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa.	390
Gràfic 36. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 3. Organització dels recursos al centre/servei/programa.....	393
Gràfic 37. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 4. Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del centre/servei/programa.....	396
Gràfic 38. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 5. Acompliment dels objectius que el centre/servei/programa es proposa.	399
Gràfic 39. Resultats a 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.	404
Gràfic 40. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 7. Utilització del finançament del centre/servei/programa.	406
Gràfic 41. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 8. Participació del centre/servei/programa en la comunitat.....	410
Gràfic 42. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 9. Satisfacció del centre/servei/programa.....	412
Gràfic 43. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 10. Millora per part del centre/servei/programa.	415
Gràfic 44. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.	421
Gràfic 45. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 2. Organització de la xarxa.....	424
Gràfic 46. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 3. Avaluació del marc de la xarxa.....	426
Gràfic 47. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 6. Satisfacció respecte la xarxa.....	428
Gràfic 48. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 7. Millora per part de la xarxa.....	431
Gràfic 49. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.	436
Gràfic 50. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.	440
Gràfic 51. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 3. El centre/servei/programa facilita el vincle amb les famílies.....	443

Gràfic 52. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 4. El centre/servei/programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'infant.	447
Gràfic 53. Resultats da les poblacions dels estàndards de l'indicador 5. Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat.	449
Gràfic 54. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 6. El centre/servei/programa es proposa estratègies de millora.	452

ÍNDEX DE TAULES

Taula 1. Taxa de graduació en els ensenyament obligatoris per comunitats autònomes (curs 2003-2004). Font: elaboració pròpia a partir de les dades del ministeri d'educació (2006).	70
Taula 2. Evolució de l'abandonament educatiu prematur per comunitats autònomes (1995-2005)	71
Taula 3. abandonament educatiu prematur per països europeus (2005)	71
Taula 4. Despesa pública en educació sobre el PIB a la UE i altres països (2004)	72
Taula 5. indicadors de finançament de l'educació per comunitats autònomes (2005)	72
Taula 6. Nivells de maduració en el procés de construcció d'una xarxa.	91
Taula 7. Criteris d'anàlisi de les activitats d'assessorament.	97
Taula 8. Dimensions, definició i indicadors de l'escala GENCAT.	125
Taula 9. Adaptació dels criteris de qualitat segons Balaguer, Mestres i Penn, H.(1990).	143
Taula 10. Educació infantil: centres, unitats i alumnes escolaritzats el curs 2007-2008.	158
Taula 11. Educació infantil. Alumnes per edats durant el curs 2007-2008.	160
Taula 12. Percentatge d'infants 0-3 anys escolaritzats. Curs 2007-08.	162
Taula 13. Alumnes amb necessitats educatives específiques d'educació infantil escolaritzats durant el curs 2007-2008, per comarca.	163
Taula 14. Alumnes estrangers d'educació infantil escolaritzats durant el curs 2007-2008, per comarca.	165
Taula 15. Cens de la població escolaritzada a Sant Feliu de Llobregat, curs escolar 2004-05.	172
Taula 16. Cens d'infants escolaritzats amb necessitats educatives especials, curs 2004-05.	173
Taula 17. Cens d'infants immigrants escolaritzats, curs 2004-05.	174
Taula 18. Evolució de les nacionalitats a la població: menors de 0 a 18 anys censats a Sant Feliu de Llobregat (1986-2004).	176
Taula 19. Percentatges d'atenció educativa a l'etapa infantil 0-3 anys a Sant Feliu de Llobregat durant els anys 2002 a 2004.	177
Taula 20. Comparatiu de població estrangera 0-3 (2008) respecte la totalitat de la població a Castelldefels.	188
Taula 21. Investigació qualitativa com un enfocament de producció de coneixements. Què vol dir coneixement en la investigació qualitativa.	208

Taula 22. Característiques de l'Observació Participant i la seva definició (Tójar, 2006).	210
Taula 23. Diferències entre entrevista superficial i en profunditat. Font: Riba (2007).	210
Taula 24. Mostra en aquesta investigació.	214
Taula 25. Fases en l'elaboració del sistema d'indicadors.	215
Taula 26. Comparatiu de les dimensions de qualitat en les fases 3 i 4.	227
Taula 27. Estructura de les enquestes.	229
Taula 28. Qüestionaris dissenyats.	249
Taula 29. Graella amb els indicadors de qualitat per dimensions i segons les següents categories: àrea rellevant, número d'indicador, nom de l'indicador, criteris específics, tipus d'indicador.	258
Taula 30. Formulació dels indicadors segons Avedis Donabedian.	260
Taula 31. Indicador utilitzat en l'avaluació d'un EAIA del Consell Comarcal del Baix Llobregat. Font: elaboració a partir de la documentació del centre i de l'experiència laboral de l'autora.	260
Taula 32. Indicador utilitzat en l'avaluació d'un centre residencial de gent gran de Barcelona, al barri d' Horta.	261
Taula 33. Valoració de la pròpia tasca professional	321
Taula 34. Indicadors per valorar la pròpia tasca professional.	322
Taula 35. Distribució de la mostra segons professió	331
Taula 36. Distribució de la mostra segons categories de professionals.	332
Taula 37. Distribució de la mostra segons població.	333
Taula 38. Distribució de la mostra segons centre.	334
Taula 39. Distribució de centres d'educació infantil segons siguin públics o privats (2008).	337
Taula 40. Nombre d'infants segons característiques (2008).	338
Taula 41. Distribució dels infants de 0-3 anys per sector públic o privat (2008).	338
Taula 42. Població de Castelldefels de 0-3 anys (2008).	339
Taula 43. Distribució a Castelldefels de la població estrangera 0-3 anys.	339
Taula 44. Població escolaritzada de 0-3 anys a Sant Feliu de Llobregat per totalitat, discapacitat i immigració (2008).	340
Taula 45. Recursos econòmics i organitzatius dels serveis.	342
Taula 46. Resultats de la consistència Interna per la dimensió 2	343
Taula 47. Resultats de la consistència Interna per la dimensió 4	343
Taula 48. distribució dels percentatges dels estàndards per cada indicador de les dimensions 2,3 i 4.	345
Taula 49. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 1. Atenció emocional dels professionals.	348
Taula 50 . Resultats dels estàndards de l' indicador 1. Atenció emocional dels professionals.	348
Taula 51. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals del centre/servei/programa.	349
Taula 52. Resultats dels estàndards de l' indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals de centre/servei/programa.	350
Taula 53. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 3. Organització dels recursos del Centre/Servei/Programa.	351
Taula 54. Resultats dels estàndards de l' indicador 3. Organització dels recursos del Centre/Servei/Programa.	351
Taula 55. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 4. Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del Centre/Servei/Programa	352

Taula 56. Resultats dels estàndards de l' indicador 4. Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del Centre/Servei/Programa.	352
Taula 57. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 5. Acompliment dels objectius que el Centre/Servei/Programa es proposa.....	353
Taula 58. Resultats dels estàndards de l' indicador 5. Acompliment dels objectius que el Centre/Servei/Programa es proposa.	354
Taula 59. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 6. Organització i avaluació del Centre/Servei/Programa.	355
Taula 60. Resultats dels estàndards de l' indicador 6. Organització i avaluació del Centre/Servei/Programa.	355
Taula 61. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 7. Utilització del finançament del Centre/Servei/Programa.	356
Taula 62. Resultats dels estàndards de l' indicador 7. Utilització del finançament del Centre/Servei/Programa.	356
Taula 63. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 8. Participació del Centre/Servei/Programa en la comunitat.....	357
Taula 64. Resultats dels estàndards de l' indicador 8. Participació del Centre/Servei/Programa en la comunitat.....	357
Taula 65. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 8. Satisfacció del Centre/Servei/Programa.....	359
Taula 66. Resultats dels estàndards de l' indicador 9. Satisfacció del Centre/Servei/Programa.	359
Taula 67. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 10. Millora per part del Centre/Servei/Programa.	360
Taula 68. Resultats dels estàndards de l' indicador 10. Millora per part del Centre/Servei/Programa.	360
Taula 69. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.	362
Taula 70. Resultats dels estàndards de l' indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.	363
Taula 71. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 2. Organització de la Xarxa.....	364
Taula 72. Resultats dels estàndards de l' indicador 2. Organització de la xarxa.	364
Taula 73. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 2. Avaluació del marc d'acció de la xarxa.	365
Taula 74. Resultats dels estàndards de l' indicador 3. Avaluació del marc d'acció de la xarxa.	365
Taula 75. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 4. Utilització del finançament de la xarxa.....	366
Taula 76. Resultats dels estàndards de l' indicador 4. Utilització del finançament de la xarxa.....	366
Taula 77. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 5. Valoració del procés i de l' impacte de la xarxa.	367
Taula 78. Resultats dels estàndards de l' indicador 5. Valoració del procés i de l' impacte de la xarxa.....	367
Taula 79. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 6. Satisfacció respecte la xarxa.	368
Taula 80. Resultats dels estàndards de l' indicador 6. Satisfacció respecte la xarxa.	368
Taula 81. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 7. Millora per part de la xarxa.	369

Taula 82. Resultats dels estàndards de l' indicador 7. Millora per part de la xarxa.	370
Taula 83. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l' infant.	372
Taula 84. Resultats dels estàndards de l' indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l' infant.	372
Taula 85. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.	374
Taula 86. Resultats dels estàndards de l' indicador 2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l' infant.	374
Taula 87. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador. El Centre/Servei/Programa facilita el vincle amb les famílies.	375
Taula 88. Resultats dels estàndards de l' indicador 3. El Centre/Servei/Programa facilita el vincle amb les famílies.	375
Taula 89. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 4. El Centre/Servei/Programa facilita el suport a les famílies en la criança i educació de l' infant.	376
Taula 90. Resultats dels estàndards de l' indicador 4. El Centre/Servei/Programa facilita el suport a les famílies en la criança i educació de l' infant.	377
Taula 91. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 5. Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat.	378
Taula 92. Resultats dels estàndards de l' indicador 5. Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat.	378
Taula 93. Resultats de les respostes obtingudes en els criteris de l' indicador 6. El Centre/Servei/Programa es proposa estratègies de millora.	379
Taula 94. Resultats dels estàndards de l' indicador 6. El Centre/Servei/Programa es proposa estratègies de millora.	379
Taula 95. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 1. Atenció emocional dels professionals.	382
Taula 96. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 1. Atenció emocional dels professionals.	382
Taula 97. Resultats dels estàndards de l'indicador 1. Atenció emocional dels professionals.	383
Taula 98. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa.	384
Taula 99. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa.	384
Taula 100. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 3 de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa.	385
Taula 101. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 4 de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa.	385
Taula 102. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 5 de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa.	386

Taula 103. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 6 de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa.	386
Taula 104. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 7 de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa.	387
Taula 105. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 8 de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa.	389
Taula 106. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 2. Valoració laboral psicopedagògica dels professionals al centre/servei/programa.	389
Taula 107. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 3. Organització dels recursos al centre/servei/programa.	390
Taula 108. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 3. Organització dels recursos al centre/servei/programa.	391
Taula 109. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 3 de l'indicador 3. Organització dels recursos al centre/servei/programa.	391
Taula 110. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 3. Organització dels recursos al centre/servei/programa.	391
Taula 111. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 5 de l'indicador 3. Organització dels recursos al centre/servei/programa.	392
Taula 112. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 3. Organització dels recursos al centre/servei/programa.	393
Taula 113. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 4. Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del centre/servei/programa.	394
Taula 114. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 4. Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del centre/servei/programa.	394
Taula 115. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 3 de l'indicador 4. Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del centre/servei/programa.	395
Taula 116. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 4. Promoció del treball interdisciplinari dels professionals del centre/servei/programa.	396
Taula 117. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 5. Acompliment dels objectius que el centre/servei/programa es proposa.	397
Taula 118. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 5. Acompliment dels objectius que el centre/servei/programa es proposa.	397
Taula 119. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 3 de l'indicador 5. Acompliment dels objectius que el centre/servei/programa es proposa.	397
Taula 120. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 4 de l'indicador 5. Acompliment dels objectius que el centre/servei/programa es proposa.	398
Taula 121. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 5 de l'indicador 5. Acompliment dels objectius que el centre/servei/programa es proposa.	398
Taula 122. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 5. Acompliment dels objectius que el centre/servei/programa es proposa.	399
Taula 123. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.	400
Taula 124. Resultats de les respostes obtingudes en centres en el criteri 1 de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.	400

Taula 125. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.	401
Taula 126. Resultats de les respostes obtingudes en els centres en el criteri 2 de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.	401
Taula 127. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 3 de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.	402
Taula 128. Resultats de les respostes obtingudes en els centres en el criteri 3 de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.	402
Taula 129. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 4 de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.	403
Taula 130. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 5 de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.	403
Taula 131. Resultats a 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 6. Organització i avaluació del centre/servei/programa.	404
Taula 132. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 7. Utilització del finançament del centre/servei/programa.	404
Taula 133. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 7. Utilització del finançament del centre/servei/programa.	405
Taula 134. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 3 de l'indicador 7. Utilització del finançament del centre/servei/programa.	405
Taula 135. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 7. Utilització del finançament del centre/servei/programa.	406
Taula 136. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 8. Participació del centre/servei/programa en la comunitat.	407
Taula 137. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 8. Participació del centre/servei/programa en la comunitat.	407
Taula 138. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 3 de l'indicador 8. Participació del centre/servei/programa en la comunitat.	408
Taula 139. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 4 de l'indicador 8. Participació del centre/servei/programa en la comunitat.	408
Taula 140. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 5 de l'indicador 8. Participació del centre/servei/programa en la comunitat.	409
Taula 141. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 8. Participació del centre/servei/programa en la comunitat.	409
Taula 142. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 9. Satisfacció del centre/servei/programa.	410
Taula 143. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 9. Satisfacció del centre/servei/programa.	411
Taula 144. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 3 de l'indicador 9. Satisfacció del centre/servei/programa.	411
Taula 145. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 9. Satisfacció del centre/servei/programa.	411
Taula 146. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 1 de l'indicador 10. Millora per part del centre/servei/programa.	412
Taula 147. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 2 de l'indicador 10. Millora per part del centre/servei/programa.	413
Taula 148. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 3 de l'indicador 10. Millora per part del centre/servei/programa.	413
Taula 149. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 4 de l'indicador 10. Millora per part del centre/servei/programa.	413

Taula 150. Resultats de les respostes obtingudes en les 4 poblacions en el criteri 5 de l'indicador 10. Millora per part del centre/servei/programa.	414
Taula 151. Resultats a les 4 poblacions dels estàndards de l'indicador 10. Millora per part del centre/servei/programa.	415
Taula 152. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.	416
Taula 153. Resultats de les respostes obtingudes en els centres en el criteri 1 de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.	416
Taula 154. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.	417
Taula 155. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.	417
Taula 156. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 4 de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.	418
Taula 157. Resultats de les respostes obtingudes en els centres en el criteri 4 de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.	418
Taula 158. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 5 de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.	419
Taula 159. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 6 de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.	419
Taula 160. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 7 de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.	420
Taula 161. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 8 de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.	420
Taula 162. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 1. Acompliment dels objectius que la xarxa es proposa.	420
Taula 163. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador 2. Organització de la xarxa.	421
Taula 164. Resultats de les respostes obtingudes en els centres en el criteri 1 de l'indicador 2. Organització de la xarxa.	422
Taula 165. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador 2. Organització de la xarxa.	422
Taula 166. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador 2. Organització de la xarxa.	423
Taula 167. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 2. Organització de la xarxa.	423
Taula 168. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador 3. Avaluació del marc de la xarxa.	424
Taula 169. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador 3. Avaluació del marc de la xarxa.	425
Taula 170. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador 3. Avaluació del marc de la xarxa.	425
Taula 171. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 3. Avaluació del marc de la xarxa.	425
Taula 172. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador 6. Satisfacció respecte la xarxa.	426
Taula 173. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador 6. Satisfacció respecte la xarxa.	427
Taula 174. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador 6. Satisfacció respecte la xarxa.	427

Taula 175. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 6. Satisfacció respecte la xarxa.....	427
Taula 176. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador 7. Millora per part de la xarxa.....	428
Taula 177. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador 7. Millora per part de la xarxa.....	429
Taula 178. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador 7. Millora per part de la xarxa.....	429
Taula 179. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 4 de l'indicador 7. Millora per part de la xarxa.....	429
Taula 180. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 5 de l'indicador 7. Millora per part de la xarxa.....	430
Taula 181. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 7. Millora per part de la xarxa.....	430
Taula 182. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.....	431
Taula 183. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.....	432
Taula 184. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.....	432
Taula 185. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 4 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.....	432
Taula 186. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 5 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.....	433
Taula 187. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 6 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.....	433
Taula 188. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 7 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.....	433
Taula 189. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 8 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.....	434
Taula 190. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 9 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.....	434
Taula 191. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 10 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.....	434
Taula 192. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 11 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.....	434
Taula 193. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 12 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.....	435

Taula 194. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 13 de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.	435
Taula 195. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 1. El Centre/Servei/Programa facilita el desenvolupament, aprenentatge i socialització de l'Infant.	435
Taula 196. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.	436
Taula 197. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.	437
Taula 198. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador 2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.	437
Taula 199. Resultats de les respostes obtingudes als centres en el criteri 3 de l'indicador 2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.	438
Taula 200. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 4 de l'indicador 2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.	438
Taula 201. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 5 de l'indicador2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.	439
Taula 202. Resultats de les respostes obtingudes als centres en el criteri 5 de l'indicador 2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.	439
Taula 203. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 2. El Centre/Servei/Programa ajusta l'ambient material i els espais adequats per garantir el desenvolupament òptim de l'Infant.	440
Taula 204. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador 3. El centre/servei/programa facilita el vincle amb les famílies.	440
Taula 205. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador 3. El centre/servei/programa facilita el vincle amb les famílies.	441
Taula 206. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador 3. El centre/servei/programa facilita el vincle amb les famílies.	441
Taula 207. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 4 de l'indicador 3. El centre/servei/programa facilita el vincle amb les famílies.	441
Taula 208. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 5 de l'indicador 3. El centre/servei/programa facilita el vincle amb les famílies.	442
Taula 209. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 6 de l'indicador 3. El centre/servei/programa facilita el vincle amb les famílies.	442
Taula 210. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 3. El centre/servei/programa facilita el vincle amb les famílies.	442
Taula 211. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador 4. El centre/servei/programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'infant.	443
Taula 212. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador 4. El centre/servei/programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'infant.	444

Taula 213. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador 4. El centre/servei/programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'infant.....	444
Taula 214. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 4 de l'indicador 4. El centre/servei/programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'infant.....	445
Taula 215. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 5 de l'indicador 4. El centre/servei/programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'infant.....	445
Taula 216. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 6 de l'indicador 4. El centre/servei/programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'infant.....	445
Taula 217. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 7 de l'indicador 4. E El centre/servei/programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'infant.....	446
Taula 218. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 4. El centre/servei/programa facilita suport a les famílies en la criança i educació de l'infant.	446
Taula 219. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador 5. Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat.	447
Taula 220. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador 5. Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat.	448
Taula 221. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador 5. Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat.	448
Taula 222. Resultats da les poblacions dels estàndards de l'indicador 5. Els professionals, les famílies i la comunitat manifesten un nivell de satisfacció adequat.	448
Taula 223. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 1 de l'indicador 6. El centre/servei/programa es proposa estratègies de millora.	449
Taula 224. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 2 de l'indicador 6. El centre/servei/programa es proposa estratègies de millora.	450
Taula 225. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 3 de l'indicador 6. El centre/servei/programa es proposa estratègies de millora.	450
Taula 226. Resultats de les respostes obtingudes en les poblacions en el criteri 4 de l'indicador 6. El centre/servei/programa es proposa estratègies de millora.	451
Taula 227. Resultats a les poblacions dels estàndards de l'indicador 6. El centre/servei/programa es proposa estratègies de millora.	452
Taula 228. Percentatge de resposta obtinguda en els indicadors de la segona dimensió	466
Taula 229. Percentatge de resposta obtinguda en els indicadors de la tercera dimensió	468
Taula 230. Percentatge de resposta obtinguda en els indicadors de la quarta dimensió	469
Taula 231. Nivells de maduració en el procés de construcció d'una Xarxa.	490
Taula 232. Percentatge de resposta per criteris.....	522
Taula 233. Percentatge de respostes per indicadors i dimensions.	523
Taula 234. Rang de valors per cada indicador i dimensió.	527
Taula 235 . Resultats estadístics descriptius de l'indicador 1, dimensió 2.	528

Taula 236. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 2, dimensió 2.	529
Taula 237. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 3, dimensió 2.	529
Taula 238. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 4, dimensió 2.	530
Taula 239. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 5, dimensió 2.	530
Taula 240. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 6, dimensió 2.	531
Taula 241. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 7, dimensió 2.	532
Taula 242. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 8, dimensió 2.	532
Taula 243. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 9, dimensió 2.	532
Taula 244. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 10, dimensió 2.	533
Taula 245. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 1, dimensió 3.	534
Taula 246. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 2, dimensió 3.	535
Taula 247. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 3, dimensió 3.	535
Taula 248. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 4, dimensió 3.	536
Taula 249. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 5, dimensió 3.	536
Taula 250. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 6, dimensió 3.	537
Taula 251. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 7, dimensió 3.	537
Taula 252. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 1, dimensió 4.	538
Taula 253. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 2, dimensió 4.	539
Taula 254. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 3, dimensió 4.	540
Taula 255. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 4, dimensió 4.	541
Taula 256. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 5, dimensió 4.	542
Taula 257. Resultats estadístics descriptius de l'indicador 6, dimensió 4.	542
Taula 258. Resultat de l'anàlisi de components principals de la dimensió 2.....	547
Taula 259. Resultat de l'anàlisi de components principals de la dimensió 4.....	554